

Nguyễn Trung

Lũ

1 st Draft ®
Tập II

Ghi chú:

Cuộc sống trong tiểu thuyết chỉ là cuộc sống của tiểu thuyết. Toàn bộ tên các nhân vật, địa danh, sự kiện, sự việc, thời gian, không gian và mọi thứ khác... trong tiểu thuyết đều thuộc về đời sống trong tiểu thuyết và chỉ có trong tiểu thuyết mà thôi; mọi sự trùng lặp với đời sống thực ngoài đời nếu xảy ra đều là và chỉ là sự trùng lặp ngẫu nhiên.

Nguyễn Trung

Tổ quốc, xin Người hãy nhận lấy trọn vẹn trái tim con!

Tưởng nhớ hương hồn
anh Nguyễn Cơ Thạch và anh Võ Văn Kiệt

17

Từ đảng viên dự bị của chi bộ Văn phòng tập đoàn xây dựng VINACONS chuyển lên đảng viên chính thức được một năm, Hai Điều thực thụ trở thành người của tập đoàn nhà nước này một trăm phần trăm, với đầy đủ các thủ tục chính thức.

Miệng nói tay làm, lại đúng lúc VINACONS bên bờ vực thẳm, Hai Điều đi ngược về xuôi, bán đi một phần quỹ đất của mình, quyết tâm dồn lực một lúc vực dậy cả 17 công ty con của VINACONS đang ngắc ngoải khắp trong Nam ngoài Bắc. Dù mỗi công ty này có đặc thù riêng, khuyết tật riêng, song tất cả đều xanh xao vàng vọt vì thiếu máu. Bộ dựng *Cường đá* cũng trích một khoản đáng kể thu được từ khu đô thị Đồng Dơi phụ vào một tay với hai Điều...

Với cái nhìn cú vọ của những năm tháng lăn lộn trên công trường, Hai Điều hiểu ngay vấn đề, thỉnh thoảng miệng lẩm bẩm như tự lên dây cót cho mình:

- “*Ghêm*” (*Game*) lớn, ăn lớn! Lo gì!..

Công ty nào của VINACONS cũng có các công trình dang dở đã vượt quá thời hạn phải hoàn thành hàng năm nay rồi, không có tiền rót về tiếp để hoàn tất. Nếu tính theo giá trị vốn thi công, tổng lượng vốn còn thiếu cho các công trình dang dở này chưa đến mười mười lăm phần trăm, thậm chí có công trình chỉ còn thiếu dăm ba phần trăm kinh phí được duyệt..., có công trình đã xây xong những hạng mục chính nhưng lại thiếu vốn hoàn thiện những công trình phụ, vốn làm đường vào công trình... Trong tình trạng quá nhiều công trình dang dở gói đầu nhau như thế, kinh phí từ ngân sách quốc gia rót về chẳng những giọt một như nhện đái, mà lại còn bốc hơi nhanh, gánh nặng nợ nần càng thêm nặng. Nhất là cả 17 công ty đều còn khá nhiều dự án treo... Thường ngày, không ai bảo ai, nhưng cả 17 công ty đều tìm cách ra sức rải tiền *chạy* dự án, dù ngay từ đầu đã biết rằng nếu có tha về được chắc sẽ còn lâu mới *chạy* xong vốn cho thi công. Tuy vậy, càng xí phần được nhiều càng tốt mà... Bây giờ là hệ quả... Đã thế, phần vốn liếng kinh doanh địa ốc và chứng khoán của VINACONS tuy khởi đầu là từ vốn của tập đoàn,

nhưng sau bao vòng xoay vẫn riết đã biến thành của riêng của các đại gia trong tập đoàn, chẳng ai đại gì moi ra để cứu con thuyền chung là tập đoàn. Các đại gia – phần lớn là các chức sắc nhà nước do Ban cán sự Đảng khối công nghiệp trực tiếp quản lý, nghĩa là toàn các quan khá to – rủng rinh nào xe, nào nhà, nào đất và hàng triệu, hàng triệu cổ phiếu các loại..., nhưng bản thân tập đoàn VINACONS na ná như một con cá voi mắc cạn, chỗ này chỗ khác da thịt đã thối rữa...

Tóm lại, nguyên nhân chính của tình trạng thiếu máu là tranh giành nhau và chia chác ở các khâu đều quá mức chịu đựng về phía nhà nước cũng như về phía doanh nghiệp. Cơ chế *xin – cho* giữa nhà nước và doanh nghiệp trong sự tiến triển của cơ chế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ngày một ngày hai càng định hình thành cơ chế *tranh – chia*, thiếu hụt vốn và kinh phí trở thành căn bệnh bẩm sinh và tất yếu của doanh nghiệp và của cả nền kinh tế... *Tranh – chia* xong không hiếm trường hợp lại đem bán, đem gán, đem đổi... vì vô vàn lý do không quy định hay luật pháp nào có thể sờ mó tới được. Nó giống như kiểu trong xây dựng bên B thường có các chuỗi nhà thầu phụ, dài đến mức B *n* “phây” (B n ’).

Thêm một cái chết khác nữa, vốn từ ngân sách rút về có *độ trễ* ngày càng rộng, khiến cho nguồn lực tự có của tập đoàn VINACONS càng suy kiệt, có lúc ở mức độ ác tính, có nơi công nhân ba bốn tháng liền trễ lương. VINACONS có không ít công trình đã hoàn tất hàng năm nay rồi mà vẫn chưa được bên A kết toán và thanh toán. Nguyên nhân chính là bên A viện ra trăm ngàn lý do nhằm kéo dài thời gian tiềm dụng khoản vốn này để trục lợi tới mức có thể, trừ phi nhận được lại quả thỏa đáng mới chịu đem hoàn trả bên B...

Toàn bộ tình cảnh này đã dẫn tới chỗ này chỗ nọ đã soạn thảo kịch bản đào huyệt cho toàn tập đoàn VINACONS.

Chỉ riêng các Ban cán sự Đảng của Bộ và của Chính phủ còn đang lẫn tẩn các phương án khác nhau về cái hướng khai tử này. Bởi vì phải để cho VINACONS tuyên bố giải thể hay phá sản thì chướng tai chướng mắt quá, chẳng phù hợp với vai trò *chủ đạo* và *định hướng* chút nào, còn gì là hình ảnh quả đấm thép của nền kinh tế nữa... Song cái khó nhất là phân chia cho nhau cái thầy ma VINACONS theo phương án nào?..

Ngoài đời, mấy cái ý kiến của những kẻ “lắm mồm” trên báo chí làm cho VINACONS đã quần bách càng khôn khổ thêm. Có kẻ ác ý đã phong tặng cho VINACONS cái biệt danh là “em ruột VINASHIN”. Thiên hạ có thêm chất liệu và mắm muối để biêu riếu cả hai “anh cả đở” này”. Đường lối *định hướng* của Đảng lại bị các báo mạng lè trái rĩa rói... Trên báo chí lè phải họa hoàn xuất hiện đôi ba

sự thật, nhưng phân đông những bài như thế đã được tĩa tốt hay rào trước đón sau...

Cấp trên lại phải chỉ thị cho ông Hai phùng mang trọn mắt đẹp loạn, bộ máy các phương tiện truyền thông lẽ phải gồng lên chạy như điên... Bịt mồm trói tay mấy cái tay viết báo hay moi móc chuyện xấu của kinh tế quốc doanh không khó lắm. Thuyết phục không được thì lệnh cho các tòa soạn *quán triệt* là xong. Nhưng ác một cái các con số thua lỗ, những chuyện đồ bề khó che đậy quá, đã thế báo mạng lẽ trái... Trời ơi báo mạng lẽ trái không sao kiểm soát được... Ông Hai được chỉ thị đích thân hạ cố vô Thành phố đi gặp Hai Điều:

- Cháu ơi, VINASHIN là quá đủ rồi, lại VINACONS nữa thì hết hơi...
- Thế thì làm sao ạ?
Đại hội (Đại hội toàn quốc của Đảng) đã bắt đầu dực dịch, phải làm cái gì lấy lại khí thế chứ?
- Thưa bác làm gì ạ?
- Cứu VINACONS. Trên cần lắm. Vì thế bác phải vào ngay gặp cháu.
- Chuyện nhỏ, bác.
- Thôi đừng giỡn.
- Giao toàn quyền cho cháu đi. Xong bég.
- Giao cái gì?
- Bác ra Hà Nội nói với cấp trên cao nhất phát *cái lệnh miệng* xuống các nơi có liên quan đến VINACONS! Mọi chuyện xong tuốt.
- Lệnh miệng thế nào?
- Nhất nhất mọi chuyện phải nghe cháu.
- Chỉ có thế?
- Bác nghe cháu nói rõ rồi mà.
- Lệnh cho những ai?
- Trời đất! Bác còn đòi cháu dạy đĩ vén váy!?
- Hiểu... Hiểu... – ông Hai cố nuốt vào trong bụng câu trả lời xác xược của Hai Điều. Một lúc sau ông nghiêm nghị: - Nếu VINACONS vẫn đổ thì sao?
- Cháu đi tù thay.
- ???
-
-

Hỏi gặng mãi nữa, Hai Điều cũng chẳng hé thêm chi tiết nào. Ông Hai quay ra Hà Nội, đầu óc ông mù tịt không hiểu Hai Điều sẽ làm gì. Trong bụng ông không biết là nên lo hay nên mừng, mặc dù việc trên giao cho cứu VINACONS

ông đã làm hết cách. Trong lòng đành tự trấn an mình: *...Xưa nay cái thằng ranh con này vẫn nói là làm. Hy vọng lần này nó cũng không nói phét! Lạy trời lạy Phật độ trì...*

Chưa đầy 24 giờ sau bữa ấy, Hai Điều nhận được tin nhắn *lệnh miệng đã phát đi...* Hai Điều xông ra trận tiền như một dũng sỹ cứu thế.

Với quyền séc và cái bút bạch kim trong tay, Hai Điều làm việc chi li với từng công ty như một bác sỹ giải phẫu và tư lệnh tối cao. Đơn giản là người chi tiền có quyền định đoạt tất cả, lại với cái lệnh miệng tối cao nữa!..

Ngày đêm không có giờ, tháng không có lịch, suốt thời gian này hầu như Hai Điều sống trên máy bay và ô tô là chính, lặn lội khắp các địa bàn của 17 công ty đang hoạt động dọc chiều dài đất nước, đồng thời trực tiếp giao dịch với tất cả các tập đoàn khác mà Hai Điều trong dịp này với tới được. *Vừa phải thay máu những công ty này, vừa phải tăng cường cho chúng khả năng trao đổi chất... Cái bằng thạc sỹ quản trị kinh doanh của mình quả thực cũng sài được... - Hai Điều tâm tâm niệm niệm như vậy, làm việc quên ăn quên ngủ...*

Có thâm niên đi lên từ chân lấm tay bùn đến quản trị cả một công trình đồ sộ như Skyline trong nghề xây dựng, con mắt cú vọ của Hai Điều phát hiện rất nhanh và chính xác những yếu kém của các công ty, tinh ranh vạch ra các lối thoát. Hai cái bằng thực làm cho cái nhìn của Hai Điều sắc bén hẳn lên. Đường đời đã trải qua quả thực là đủ dài để dạy cho Hai Điều dồn sức thực hiện một quyết đoán chính xác: Chỉ cần giúp các công ty sống sót được qua cái *độ trễ* chết người, các công ty sẽ tự đứng vững được. Sự quần bách của các công ty dẫn Hai Điều đi tới nhận định dứt khoát. *...Mình đang nắm trong tay cái thế nghìn năm có một: Trong điều kiện cái thòng lọng phá sản đã treo sẵn vào cổ như thế này, bảo gì các công ty cũng phải nghe răm rắp. Đúng là cơ vận trời cho!...*

Vốn nằm lòng tổng công ty VINACONS từ lâu rồi, Hai Điều sớm định hình trong đầu một kế hoạch lớn. Đến các công ty con, chỗ nào Hai Điều cũng mở đầu câu chuyện bằng cách nghiêm trang chuyên đạt cái lệnh miệng của cấp trên tối cao, rồi mới đi vào bàn công việc. Người nghe cứ như bị thôi miên, Hai Điều khiến gì cũng được. Bảo mở sổ là mở sổ, bảo xem các giấy tờ là cho xem các giấy tờ, nhất là các giấy cấp đất... Bảo nộp các số liệu là nộp các số liệu, đến ngay cả các đoàn thanh tra Trung ương cũng khó lòng làm được như vậy... Vong hồn *cái lệnh miệng* này quả thực còn hiệu nghiệm hơn bất kỳ câu thần chú nào. Lại thêm kiêu ngôn ngữ hàng ngày vốn sắc mùi choòng đá cát sỏi xi-măng sắt thép, nên mọi ý kiến Hai

Điều đưa ra ấn tượng như mệnh lệnh thời chiến... Trong đầu Hai Điều hàng nghìn con tính vật lộn nhau, công việc xiết dây cương các công ty trong tập đoàn diễn ra quyết liệt...

Với tổng số tiền của Hai Điều và cái *tổ cháy Cường đá* tạm ứng ra khoảng bốn trăm tỷ đồng, cùng với số tiền hơn sáu trăm tỷ đồng do Hai Điều huy động được chủ yếu nhờ việc nhượng lại cho các *đồng đội* hoặc *đội bạn* một số dự án treo của tập đoàn, thực tế là bán đất. *Một miếng khi đói bằng một gói khi no!*.. thật là một trí tuệ tuyệt vời trong công việc hà hơi tiếp sức này!

Tuy vậy, giật gấu vá vai đủ kiêu rồi mà vẫn còn thiếu ngót nghét một nghìn tỷ đồng nữa chưa có cái gì trám vào. Hai Điều lại giục ông Hai một lần nữa bán cái lệnh miệng *toàn quyền*, lần này nhằm vào Ngân hàng Đại Dương Xanh và một vài ngân hàng chị em khác. Để cho chắc ăn, Hai Điều xách cả một cặp hồ sơ đất đai và dự án đến làm việc trực tiếp với cấp Hội đồng quản trị của những ngân hàng này...

Cái lệnh miệng *toàn quyền* được ngôn ngữ chòng đá cát sỏi sắt thép của Hai Điều khuếch trương hết mức. Mọi trở lực bị phá băng băng. Công việc càng khó, Hai Điều càng cảm thấy được phấn khích. Chính Hai Điều cũng tự thấy chưa bao giờ mình tả xung hữu đột thành công như thế này. Trong *phi vụ* này, cái làm cho Hai Điều khó chịu nhất không phải là mấy cái đầu rắn của hội đồng quản trị này hội đồng quản trị nọ, mà là những cú điện thoại trời ơi của ông Hai. Vì quá lo và quá sốt ruột, lúc thì vài ngày, lúc thì một tuần, ông Hai lại *a-lô* cho Hai Điều, hỏi xem công việc thành bại ra sao rồi... *Chỉ đạo của cấp trên cứu VINACONS liệu có thực hiện được không?.. Liệu có phải đi tù cả lũ với nhau không?..* Sau nhiều lần miễn cưỡng trả lời ông Hai cho qua chuyện, có lần Hai Điều phát điên, xô xàng giập điện thoại rồi chửi đồng một mình: *“Thật là cái đồ ngu hơn con heo!.. Dù mẹ, cha mày lấy mỡ nó rán nó, thất bại thế chó nào được!”*...

Kết quả là sau đúng một năm chín tháng, toàn bộ 17 công ty của VINACONS thoát chết. Các “đại gia”, “tiểu gia” của các công ty này lại tha hồ phe phớn, nhớn nhợ theo thói ngựa quen đường cũ, thậm chí còn được trên cấp bằng khen, đề bạt, cơ cấu nữa...

Dưới cái lệnh miệng *toàn quyền* của Hai Điều, số đất đai VINACONS được cấp khi trúng thầu các dự án phải bán đi cũng kha khá, lại cùng với khoản *tiền túi* của Hai Điều – cũng moi từ đất lên, nên mọi việc tạm ổn chóng vánh. Đất là thần cứu thế, mà đất cũng nuôi và đẻ ra đất... Ngân Hàng Đại Dương và mấy ngân hàng chị em góp phần đáng kể nên cũng được Hai Điều lại quả đích đáng, bằng...*đất*...

Chỉ có nền kinh tế của cả nước phải gánh chịu mọi hệ quả tệ hại do cơ chế quan liêu tham nhũng đã ăn sống nuốt tươi nhiều thứ và bài tiết ra đủ mọi thứ cho xã hội, cho đất nước. Đất đai, tài nguyên trong cả nước đã đi bán kha khá rồi mà ngân quỹ nhà nước vẫn nghèo quanh năm ngày tháng. Nhà nước nợ như chúa chõm.., song cứ đảng hoàng dòn tất mọi thứ vào thâm hụt ngân sách hàng năm và ...in tiền, được trấn an trong dân là Việt Nam vẫn là nước có tăng trưởng GDP cao nhất trong khu vực... Dựa vào cái uy của lệnh miệng *toàn quyền*, Hai Điều tự tay chặt, cắt, cầu véo đủ mọi thứ có thể từ nền kinh tế đất nước, để nhồi nhét, để hà hơi tiếp sức cho các mụ con nhà VINACONS hồi sinh, đứng dậy...

Ông Hai muốn cùng với thủ trưởng của mình thân chinh vào Sài Gòn cảm ơn và trực tiếp tổ chức lễ vinh danh cho Hai Điều, tiện thể đề cao tác dụng hoạt động của Ban trước bàn dân thiên hạ. Điện thoại đi đi về về khẩn khoản mấy lần, ông Hai vẫn chỉ nhận được câu trả lời:

- Việc của Đảng là việc của quốc gia. Cứu Đảng như cứu hỏa mà bác, ai chả phải làm. Xin miễn cho!..

Giật cái điện thoại, ông Hai chửi đồng: “- Cha tiên sư bố mày!..”

...
...

Ngoài đời thường nhật, dù là trong một khu dân cư hay trong một lĩnh vực kinh tế, khắp nơi là vẫn là tiếp tục những hiện tượng khan hiếm, các nút thắt cổ chai, bất ổn, bất cập... Khắp nơi là những đổ vỡ kinh tế, những đồng rác còn đáng sợ hơn bất kể chất phế thải hay chất bài tiết hữu cơ nào, đơn giản vì chúng không tự phân hủy được!.. Khắp nơi là sự hoang dã đến man dại, là đầu cơ mới, là bất công, dối trá... – rõ nét nhất, tập trung nhất và cũng là điển hình nhất là mọi câu chuyện liên quan đến đất đai, đến các dự án công trình, nhất là những công trình thế kỷ... Tất cả lại chuẩn bị cho một chu kỳ đổ vỡ mới, khủng hoảng mới đến nhanh hơn, vòng xoáy gấp hơn, quyết liệt hơn... Song đây không phải là sự quan tâm của Hai Điều, càng không phải là việc của VINACONS.

Tin vui nữa cho tình thân giữa Hai Điều tổng giám đốc VINACONS là giờ đây tập đoàn có ba công ty đã ngóc dậy tìm đường bò lên sàn chứng khoán, đứng vào thời điểm cái thị trường này trong Nam ngoài Bắc chỉ còn một phần ba hay một phần tư giá trị khởi đầu...

Khắc phục được cái *độ trễ* chết người, tập đoàn đã hoàn thành được khối lượng công trình đúng với kế hoạch 5 năm, với tổng trị giá kết toán ngót nghét mười bốn nghìn tỷ đồng. Con cái của VINACONS đang thi nhau giãy chết đành đạch như đàn vịt toi, bỗng dưng cả tập đoàn được cải tử hoàn đồng hầu như trong một đêm! Tập đoàn lại được tuyên dương thành đơn vị anh hùng. Trung ương tặng cờ thi đua và Huân chương Lao động hạng hai. Chỉ riêng cái đoạn đất đai các dự án treo của tập đoàn bây giờ không còn “treo” nữa, vì các khoản đất đai này đã được các chủ mới đón đi rồi – nghĩa là đã bán sạch rồi, kèm theo cả các giấy phép kinh doanh nữa...

Có ý kiến đề xuất tặng huân chương cho Hai Điều, nhưng vị *bác sỹ kiêm tư lệnh* này một mực xin được khất. Cánh nhà báo bu quanh, bị Hai Điều bị xua đuổi như xua tà...

Báo chí lẽ phải ào ào nói về *hiện tượng VINACONS*, ca ngợi đây là thành quả phấn đấu của đảng bộ trong đợt học tập tâm gương tư tưởng và đạo đức Chủ tịch Hồ Chí Minh, là sự lãnh đạo sáng suốt của cấp ủy trong VINACONS, sự chỉ đạo sâu sát của Chính phủ, của lãnh đạo Đảng và Nhà nước... Lác đác đã xuất hiện trên diễn đàn kinh tế quốc gia một vài thuyết trình của một số giáo sư, tiến sỹ kinh tế. Những học giả này lấy sự hồi sinh của VINACONS làm luận cứ chứng minh cho con đường bất bại của định hướng xã hội chủ nghĩa, nhấn mạnh vai trò quả đấm thép của tập đoàn kinh tế nhà nước trong ổn định kinh tế vĩ mô... Toàn bộ cái bề nổi được ca ngợi này hoàn toàn xác thực, nghĩa là có thực. Song toàn bộ cái bề nổi được ca ngợi này mới chỉ là sự thật một nửa...

Sự thật đúng là VINACONS được cải tử hoàn sinh rất ngoạn mục. Không ai dám nghĩ là quá trình này lại có thể diễn ra xuôn xẻ lạ thường như thế. Bên B mới của những dự án treo là các công ty làm ăn có hiệu quả của các *đội bạn* – đây là các tập đoàn bạn mà Hai Điều đã thiết lập được những mối thân quen trong suốt thời gian lâm chiến vừa rồi. Hai Điều giải thích cho lãnh đạo VINACONS: “- *Đành rằng bán bớt các dự án treo là bán đất, nhưng lọt sàng xuống nia, đi đâu mà thiệt! Bao giờ VINACONS khỏe lại, sẽ đủ thanh thế kiếm đất mới để bù vào!..*”. Riêng mấy dự án treo bự nhất, Hai Điều chia nhỏ ra rồi phân bổ về mấy công ty “bé ngoan” của mình trong nội bộ VINACONS. Bí quyết chỉ ở chỗ Hai Điều có nhiều mảnh tạo ra mọi thanh khoản cần thiết cho cả bên *mua* và bên *bán* cho các áp-phe được thực thi, không hiếm trường hợp chỉ là một sự bảo lãnh hờ - nghĩa là chớp nhoáng, ngắn hạn, nhưng có trọng lượng của một ngân hàng nào đó có tên tuổi... Đương nhiên phải có hoa hồng hậu hĩnh... Cái lệnh miệng khai thông tất cả. Việc đổi chủ bên B cho các dự án treo của VINACONS một mặt là cái phao cứu sinh quan trọng đối với tập đoàn, mặt khác sự cộng hưởng của cái lệnh miệng *toàn*

quyền trực tiếp tạo ra cho cá nhân Hai Điều một cái may, một thanh thế kỳ lạ: gõ cửa nào cũng được, muốn gặp ai cũng dễ, đi đâu cũng chót lọt...

Việc đổi chủ bên B cho các dự án treo của VINACONS để cứu nguy dù lắt léo quanh co đến thế nào chẳng nữa, cuối cùng thực chất vẫn chỉ là *bán* dưới hình thức nào đó những phần đất đã được nhà nước giao theo dự án, và bán những cái giấy phép kinh doanh đi kèm. Giá của những loại hàng này là vô giá. Đặt đúng tên cho sự việc mua bán loanh quanh này có lẽ phải gọi đây là các phi vụ bất động sản đầy tính chất mafia. Cái quyền nhà nước quy định cho tập đoàn được phép huy động tới 1/3 (một phần ba) tổng vốn của mình cho kinh doanh trái nghề tạo ra một khả năng lý tưởng tiêu thụ những loại *hàng hóa vô giá* nhưng đắt như tôm tươi này. Hai Điều khám phá ra một điều: càng có nhiều hiện tượng giãy chết như thế này trong làng các *anh cả đở*, mảnh đất cho các phi vụ bất động sản mafia càng màu mỡ.

Nhưng điều làm Hai Điều thực sự thức tỉnh trong thời gian này là tự chính tay mình đã gây dựng nên được mối quan hệ giao tiếp mà trước đây chưa bao giờ dám mơ ước tới. Nội nhục giấu kín trong lòng về câu chuyện năm nào cánh Năm Hồng phá đám không cho Hai Điều tổ chức chiêu đãi các hoa hậu quốc tế bỗng dung trở dậy đòi trả thù...

...Hồi đó cha mày còn bị dọa cho ăn đấm! Dù mẹ, đợi đấy, cha mày không quên đâu... - trong đầu, Hai Điều năm xưa đang nói với Hai Điều hôm nay như vậy...

Mọi việc diễn ra chuẩn xác đến mức Tổng giám đốc VINACONS trong cuộc họp lãnh đạo tập toàn phải thừa nhận:

- Các công ty đã phong cho đồng chí Hai Điều danh hiệu tư lệnh của tập đoàn! Tôi nghĩ sự thật cũng là như vậy.

Những tiếng vỗ tay trong cuộc họp hôm ấy một năm sau đã đưa Hai Điều trở thành chủ tịch Hội đồng quản trị VINACONS, cùng một lúc với hai nhiệm vụ mới khác nữa: Ủy viên đảng ủy của Tập đoàn và ủy viên đảng ủy khối trong ngành xây dựng.

Trong thâm tâm, Hai Điều dần dần nhận ra từ ngày đem hết trí não đi chinh phục VINACONS, chính mình đang trở thành một con người khác. Lúc đầu chỉ là để thử sức mình với cái hòn đá trước mặt là VINACONS. Song cái máu quen sống là đi chinh phục các phi vụ, nay được một chất men mới ủ thành những khát vọng

mới: chinh phục và xây đắp những mối quan hệ. Chính Hai Điều cũng cảm thấy ngỡ ngàng trong môi trường mới này, giang tay với tới được các đối tác và đối tượng đa dạng đến bất ngờ, từ các đại gia – cả tư doanh và quốc doanh, đến các chính khách – dù đang tại chức hoặc đã nghỉ hưu nhưng đầy quyền thế.

Trong cuộc trường chinh mới này, Hai Điều sử dụng được không ít dân lưu manh và đủ loại *chân dài*... Một thông tin họ mang lại, một việc họ làm thay thế cái lót tay cho Hai Điều khi phải mó vào một sự việc nóng... Hai Điều thừa nhận họ rất được việc, nhiều khi quan trọng chẳng kém một mưu lược cao thủ hoặc một dụng cụ làm việc công nghệ cao!.. *Ôi, có thể vận mình đang lên!?*.. – Hai Điều đôi ba lần phải thốt lên trong lòng vì những kết quả mà chính mình cũng bất ngờ.

Đôi lúc Hai Điều tùm tùm cười một mình: *...Ta từng lắc đầu thán phục hài kịch ông Hai – cô Năm do bố dựng dàn dựng... Nhưng trên chiến trường chinh phục VINACONS loại hài kịch này chỉ là trò trẻ con, là chuyện “nhà quê”... Các vở kịch mình sáng tác ra còn ly kỳ và hài hước hơn nhiều...Mình không phải hổ thẹn với điều “hậu sinh khả úy!”... Hai Điều dần dần ngộ ra chẳng những là đồng tiền không tôn trọng các biên giới quốc gia đã đành, mà lợi ích cũng không thêm phân biệt đẳng cấp sang hèn hay địa vị xã hội của con người. Té ra trước sau cốt lõi cuộc chiến này là làm thế nào có nhiều cái để trao đổi và biết cách trao đổi! Mi thuộc về đẳng cấp nào hay đứng ở đâu trong cái xã hội này, trước hết phụ thuộc vào điều cốt lõi vô cùng đơn giản: Mi có cái gì để trao đổi?! Chỉ cần có cái để trao đổi với nhau thì sẽ có thể là đối tác của nhau tuốt tuột luật. Nhiều khi chỉ một cú điện thoại di động là đủ... Có thể đo bằng tiền tỷ, một đôi chân dài, một cái ghế, một cái lệnh miệng... Từ lâu rồi, cái thời mấy chữ viết tay bây giờ không còn thịnh hành nữa... Ôi, cuộc đời này quả thật là vui!... Một không gian mới lạ lòng mở ra, bao nhiêu ý tưởng mới thai nghén... Không hiếm lúc Hai Điều cảm thấy ngây ngất như đang đi trong không trung, mặc dù có khi mấy ngày liền không có thời giờ tợp lấy một ngụm rượu! Cái máu chinh phục *mục tiêu* được nuôi lên mãi bằng những chất men mới...*

Hai Điều càng xông xáo, giao tiếp, bắt mối, hình như các mối quan hệ càng tự nó tìm đến với Hai Điều, tự nó kết nối, giao phối, sinh con đẻ cháu dằng dịt với những tình tiết đầy bất ngờ... Không biết xuất xứ từ đâu, trên Tổ chức của Trung ương đã có ý kiến đề xuất cơ cấu Hai Điều vào diện *hạt giống* của Đại hội Đảng sắp tới. Lão đồng chí đại diện của Tổ chức đã đôi ba lần tiếp xúc với Hai Điều, lúc ở Hà Nội, lúc vào tận Sài Gòn... *Phải cơ cấu thẳng cha này vào Trung ương...*

Áy vậ mà trước sau vẫn chỉ có kết quả:

- Cháu cảm ơn bác ạ. Cháu còn rất trẻ ạ... Xin bác để cháu tự thử thách chính mình đã.
- Đảng đang rất cần nhiệt huyết của tuổi trẻ!
- Dạ, cháu biết ạ. Vài ba Đại hội nữa cháu vẫn thuộc diện rất trẻ ạ.
- ???

Thái độ thận trọng đến mức chỉ một mực bàn ra như vậy của Hai Điều thoát tiên khiến lão đồng chí nghĩ rằng cậu này khiêm tốn cho phải phép, chứ mọi thằng khác thì đốp ngay lấy từ đời tám hoánh rồi...

Lão đồng chí cho người gặng thêm hai ba lần nữa, Hai Điều vẫn một mực như vậy.

Càng mê Hai Điều, lão đồng chí bụng bảo dạ: *Có lẽ đây sẽ là một hạt giống tốt!..* Đọc đi đọc lại cái lý lịch trích ngang “*Nguyễn Văn Điều, thành phần xuất thân: công nhân mỏ đá, học vấn: thực sỹ quản trị kinh doanh, chức vụ: chủ tịch Hội đồng quản trị tập đoàn VINACONS, tốt nghiệp trường Đảng trung cao cấp...*”, lão đồng chí suy tính đến con đường dài. ...*Đặng Tiểu Bình bố trí được tới ba thế hệ cán bộ kế nhiệm cơ mà...¹ Đúng là ta còn thua kém Đặng xa!..*

Biết ông Hai có mối quan hệ thân thiết với gia đình Cường đá, lão đồng chí giao cho ông Hai làm tiếp.

Ông Hai lại có dịp đi đi về về. Trung ương sai phái chứ đâu có phải chuyện tầm phào!.. Lại càng có cơ hội đi đi lại lại thăm cái đích thực là của mình lúc này...

Ông Hai phần chần lăm.

Thế nhưng rông rã bốn năm tháng trời, không tính những cuộc gặp nhau ở Hà Nội, quỹ Đảng đã phải chi ba bốn lần vé máy bay khứ hồi cho ông Hai về việc này, ông Hai muôn chột lại với Hai Điều:

- Bác nói lần cuối cùng nhé. Người ta chọn mặt gửi vàng đây, cháu nghĩ sao? Quyết đi! Cơ hội nghìn năm có một.
- Cảm ơn bác Hai. Bằng này tuổi đầu, cháu hiểu chứ.
- ??? – trán ông Hai nhăn hăn lại, hai mắt dán chằm chằm vào Hai Điều.

¹ Hồ Diệu Bang/Triệu Tử Dương, Giang Trạch Dân, Hồ Cẩm Đào. Vv...

- Nói chuyện khác đi, được không bác? – Hai Điều không thêm giấu về kính thường.

Vốn đầy mình những kinh nghiệm làm công tác cán bộ, ông Hai không chịu bỏ cuộc dễ dàng như vậy. Ông chuyển sang nói khích:

- Ô hay, thế mà mọi người cứ đồn cháu là loại người háo thắng... - biết là mình lỡ lời, ông Hai sửa lại ngay: - ...Người ta cứ bảo là Hai Điều nổi tiếng đánh nhanh, thắng nhanh!
- Cháu đánh nhanh..., và đánh trúng nữa ạ.
- ???
- Đánh ai chết liền. – Hai Điều chủ tâm xoắn xàng, vì muốn chấm dứt chuyện này.
- Thế còn chân chừ nổi gì nữa?.. Người ta bỏ ra bạc nhiều nhiều tỷ cũng chẳng có được cơ may này đâu! Sao mà đại thế!.. – ông Hai dai như đĩa đỏi.
- Bõ bèn gì. Cháu bỏ tiền túi hàng trăm tỷ cứu VINACONS, chứ không phải loại người cho tiền vào bao tải rồi sai đồ đệ đánh xe chui lủi đưa đưa đút đút các cửa sau đâu. Bác hiểu chưa? – Hai Điều bộp chát lại.
- Tôi nói không hàm ý như thế. Tôi hiểu cách anh tiêu tiền chứ! Nhưng tôi và ba anh tính toán đường dài, đánh giá anh không nhầm...
- Dạ... - Hai Điều dịu giọng biết mình quá lời.
- Khởi đầu tôi là người cử anh đi học bồi dưỡng chính trị... Mọi chuyện diễn ra cho đến nay rõ ràng chứng tỏ... tôi và ba anh đúng... - suýt nữa ông Hai định nói Hai Điều được như hôm nay là nhờ có ông.
- ...
- Hay là anh nhìn thấy cơ hội khác lớn hơn? Tôi không bảo là anh tham lam đâu. – ông Hai thận trọng.
- Bác không hiểu cháu! Nói một là một, hai là hai. – Hai Điều cố mềm giọng mà vẫn cộc lốc.
- Tôi biết, tính anh không quanh co...
- ...
- ...

Ông Hai đành ra về, tay trắng, trong lòng bưng bưng tự ái nghề nghiệp. *...Hay là trình độ thăng này chỉ đến thế, cờ trao tận tay như thế rồi mà không biết đường phát?!.. Vạch đường chỉ lối cho nó, mà sao nó ăn nói với mình xách mé quá!.. Hồi nào nó đối với ta một điều gọi dạ bảo vâng, hai điều gọi dạ bảo vâng, uy thế của mình lừng lững đối với cả cái tổ chầy nhà này, thế mà...*

Ông nhớ lại, trong suốt cuộc đời làm công tác cán bộ của mình, hình như chưa có một đối tượng nào ông không khuất phục được. Nhưng cái thằng mắc dịch này khác hẳn...

Trước khi chia tay Hai Điều, ông cố vót vát, ít nhiều do bản năng nghề nghiệp, phần nào cũng không giấu nổi sự thán phục:

- Truyện cổ tích kể có người gọi được *thần đèn*². Thiên hạ đồn anh có tài gọi được *thần đất*. Tôi nghĩ có lẽ không ngoa...
- Dạ. Chỗ này thì bác đúng ạ!
- Thần đèn là chuyện tưởng tượng. Còn thần đất là chuyện thật rành rành...
- Ngủ dậy một đêm trở thành tỷ phú hốt bạc ở nước ta đã có nhiều nhiều rồi đấy bác ạ.
- Vậy hả?
- Thần đất của nước ta bây giờ chắc gì đã thua thần đèn trong truyện cổ tích của bác...
- Đành là thế, nhưng tôi không thể hình dung tiền ở đâu ra mà lắm thế!.. Cứ như là xúc hàng xe tải từ kho bạc ra!..
- Cái giữ vững định hướng xã hội chủ nghĩa *đất đai thuộc quyền sở hữu toàn dân* của bác rất tuyệt vời! Làm tuyên giáo, nhưng chắc còn nhiều điều bác chưa hiểu được đâu ạ. – môi Hai Điều bĩu ra theo giọng nói của mình.
- Tôi ý à? – lúc này ông Hai không kìm được tự ái, chồm người lên phía trước, hai tay nắm lại chống xuống bàn. Ông toan nói lại điều gì cho đích đáng, vì trong cơn mắt ông, nói đến chính trị thì Hai Điều chỉ là thằng nhãi nhép. Nhưng bỗng nhiên ông nhớ đến cái cảnh mình phải giả vờ lên cơn đau tim để *thoát hiểm* trong bữa đi nhậu ở Đá Cheo năm nào, lưỡi ông cứng lại. Ông cụp mắt, nhìn đi chỗ khác
- ...
- ...

...**S**ong trong nhà Hai Điều nổ ra nhiều cuộc tranh luận sôi nổi. Lại nhân dịp cả nước đang nghỉ lễ bắc cầu mấy ngày, tha hồ có thời giờ bàn ngang tán dọc.

- Kế hoạch của ba trúng phóc! – *Cường đá* vừa nói, vừa đấm đấm xuống bàn, mặt đỏ như gấc vì hơi quá chén trong niềm vui lớn.

² Truyện “Cây đèn thần Aladin”.

- Chúc mừng! Thằng nhỏ này thế mà khá! – Tư Vôi đụng ly với Hai Điều không biết là lần thứ mấy, mặt cũng phùng phùng không kém anh trai mình.
- Ba con cho con hai năm. Trừ tính bước vào Đại hội Đảng là vừa! Tính toán giỏi thiệt! – mẹ Hai Điều cũng đụng ly, khen chồng và khen con.

Vợ Tư Vôi và vợ Hai Điều cũng phấn khởi không kém. Cả thầy có sáu người trong cái nhà kính giữa vườn, mà tiếng cười nói cứ như là một buổi liên hoan lớn đông người.

Riêng Hai Điều chỉ nhận những lời chúc mừng từ mọi người, làm ra bộ mặt mày hớn hờ, song vẫn âm ừ, miệng chưa nói ra ý nào rõ rệt.

- Mấy năm nay con đánh đâu thắng đấy. Rõ ràng công lao của má thuê người đi yếm mà ông ngoại nhà Năm Hồng không phải là uổng phí nhé! – mẹ Hai Điều kể công.
- Độc chiêu đấy. Thế mà anh Ba cứ chê chị Ba suốt ngày ham đánh tổ tôm và tá lả! – Tư Vôi thêm vào.
- Chú Tư nè, thầy bảo, nếu làm thêm việc yếm long mạch con đường về làng của Năm Hồng, thì cánh Năm Hồng cứ đụng vào nhà mình là rơi! Rơi không cứu được! Việc này tôi sẽ làm cho mà coi. – mẹ Hai Điều rất phấn chấn.
- Ôi, thế thì làm ngay đi bà chị! Cái mục Năm Hồng này không phải tay vừa đâu! – vợ Tư Vôi góp ý.
- Anh Hai nên cân nhắc kỹ đi. Quả này ta chọn con đường Đảng hay con đường chính quyền. – vợ Hai Điều giục chồng tính toán.
- Hai à, bắt cá ba bốn tay là ăn chắc nhất con ạ! Đi tất cả mọi đường! Còn phải phòng thân sau này con ạ... – *Cường đá* thậm trọng.
- ...
- ...

Trong những buổi bàn tán rôm rả về mọi bài toán mà trí tưởng tượng có thể đặt ra, Hai Điều vốn sôi nổi bốp chát là thế, nhưng giờ đây chỉ đóng vai nghe và uống là chính. Họa hoằn, khi có câu hỏi chĩa thẳng vào mình, Hai Điều mới đưa đẩy vài câu chiếu lệ:

- Cơm chưa ăn, gạo còn đầy mà! Lo gì...

Một Hai Điều hoàn toàn khác lạ, mọi người ngỡ ngàng.

Cường đá là người sốt ruột nhất. Mấy ngày nghỉ lễ trôi vèo mà câu chuyện vẫn chưa ngã ngũ. Mấy cú điện thoại của ông Hai càng làm cho *Cường đá* bần lên... Danh sách cơ cấu nhân sự chuẩn bị cho Đại hội Đảng đã bước sang cung đoạn soạn thảo lần hai, thế mà cái *tổ chấy Cường đá* vẫn âm ừ, không chịu đưa ra cho ông Hai ý kiến dứt khoát. Ông Hai vừa không muốn trực tiếp giục Hai Điều, trong thâm tâm cũng rất ngán Hai Điều, không muốn điện thoại tiếp với *cái tay lỗ măng* này, nên cứ nhè vào *Cường đá* mà giục...

...*Thằng này ngu, hay nó có tham vọng lớn? Chẳng lẽ ta nuôi dậy nó mà lại không hiểu nó?.. – Cường đá* phân vân, sớm tối bồn chồn lo lắng cứ như thể chính mình đang đánh mất cơ hội lớn, chứ không phải Hai Điều...

Vài hôm sau, *Cường đá* kêu Hai Điều bỏ hết mọi việc để đi với mình một ngày. Tự tay *Cường đá* chọn mấy chai rượu vang trong hầm rượu của mình rồi sai quản gia cho vào túi xách tay để chuẩn bị cho chuyến đi này. Trong những lần đi chơi golf hay đánh bạc ở nước ngoài, *Cường đá* có một thú riêng là sưu tầm các chai vang ngon đặc hạng để dùng vào những dịp đặc biệt.

Ra ngoài Vũng Tàu, hai bố con *Cường đá* chạy thử con thuyền Diana vừa mới tậu được ít bữa nay. Họ mua con thuyền này để kỷ niệm thắng đậm vụ quy hoạch Đồng Dơi.

Du thuyền Diana do Ý đóng. Người ta bảo đây là con thuyền độc nhất vô nhị trên bờ biển Việt Nam, cụ thể là ở Vũng Tàu. Loại xe hơi đắt tiền nhất có mặt ở Việt Nam như là *Rolls Royce Phantom* hay *Bugatti Veyron*... chẳng ăn nhằm gì so với loại du thuyền này, chưa bằng một góc con con của nó...

Vốn là tay chơi sành điệu, lại được hướng dẫn rất kỹ lưỡng trước khi mua, rồi sang tận Hongkong gần ba tuần học cách đọc bản đồ đi biển, các kỹ thuật hàng hải, thực tập lấy bằng lái, nên cả hai bố con *Cường đá* làm chủ con thuyền rất nhanh trước khi mang nó về nước. Thuyền Diana được giao cho công ty du lịch biển The Royal ở Vũng Tàu bảo dưỡng và quản lý. Khi chủ nhân không sử dụng, The Royal được phép cho khách sang trọng thuê, hai bên chia lời. Riêng tiền mua bảo hiểm toàn phần hàng năm, thuê nhóm bảo dưỡng và mọi chi phí cho việc bảo quản cho du thuyền này tốn kém ngang ngang một chiếc xe Toyota hay BMW...

Sự hấp dẫn của biển và con thuyền Diana chỉ cho làm hai bố con *Cường đá* mê mẩn được vài tiếng đồng hồ, phần vì họ đã tập chán bên Hongkong rồi, phần vì câu chuyện sự nghiệp chưa ngã ngũ đang hót hết tâm trí họ. Bồng bênh giữa biển

khởi, câu chuyện giữa hai bố con bên cạnh chai Darling Chenin Blanc 1986 được *Cường đá* mau chóng hướng vào cái danh sách cơ cấu chuẩn bị Đại Hội. Lão đồng chí của Tổ chức và ông Hai đã tốn khá nhiều công sức thuyết phục cha con *Cường đá* về cái danh sách cơ cấu này. Tối hôm qua, vào giờ đi ngủ rồi, thế mà ông Hai còn đích thân gọi mobile cho *Cường đá* dặn dò ra Vũng Tàu phải giải quyết dứt điểm, tổ chức không chờ nữa...

Bồng bênh trên biển, chuyện đi chuyện lại giữa hai cha con dài dài rồi, thế mà Hai Điều cứ tìm cách lái vào việc ca ngợi *Cường đá* có tài chọn rượu để đánh trống lảng. Đĩa tôm biển hấp trên bàn đã nguội rồi mà cả hai chưa đụng tay. Hai cô gái người mẫu mặc bikini thập thò mấy lần định ra tiếp rượu hai người, nhưng *Cường đá* đều phẩy tay gạt đi rất nhanh, vì không muốn có người nghe lỏm câu chuyện đang bàn.

- Con còn phân vân nỗi gì? Giữa con đường Đảng và con đường chính quyền? – *Cường đá* dồn thẳng, không kiên nhẫn được nữa.
- Tính lại đến giờ này, riêng vấn đề tiền nong con không lỗi trong việc cứu VINACONS bạ ạ... À, ba ơi, phải nói ngay chuyện này, không thì quên mất. – Hai Điều vẫn chưa bập vào.
- Chuyện gì vậy?
- Đất hiện nay đang có giá/ Nhưng các tập đoàn quốc doanh đang tìm cách bán đất các dự án treo để cứu nợ xấu. Chắc chắn bong bóng thị trường bất động sản sớm muộn sẽ xẹp. Đất nào khó có dự án ba loại bớt đi, lấy tiền mua vàng.
- Đây chỉ là công việc làm ăn.
- Đúng. Mà con không bỏ sót việc gì. Thậm chí nếu hoàn thành hai siêu công trình, con sẽ thắng lớn ba ạ.
- Con định nói hai bin-đing treo đã bóp được?
- Dạ, đúng thế.
- Nhưng đây không phải con đường công danh.
- Còn có cái lãi không đo bằng tiền được ba ạ. Nên con không vội.
- Ai bắt con nếu chuyên vào làm ăn thì không được tính đến con đường công danh?
- Trên đời này chưa ai bắt được con làm cái gì cả. Ba biết con mà... Con đang nghĩ...
- ???...

Câu chuyện lại ngắt quãng.
Bế tắc.

Cả hai bố con lại im lặng nhâm nhi ly rượu trong tay, mắt mỗi người nhìn một nơi...

Biển hôm nay lặng gió, chỉ có tiếng sóng rì rào...

Cha con *Cường đá* ngồi tư lự giữa biển như thế chẳng biết là bao lâu...

Cuối cùng *Cường đá* tợp một ngụm rượu lớn. Lần này *Cường đá* ngồi thẳng người lên, tay đặt lên vai Hai Điều, tâm tình:

- Chẳng lẽ con mặc cảm với truyền thống gia đình nhà mình hay sao hả con?
- Ôi, sao Ba lại nghĩ thế? – mắt Hai Điều tròn tròn.
- Con sợ tiếng tăm danh truyền của *đoàn xe vua*?
- Ba phải nói thiên hạ sợ *đoàn xe vua* của con mới đúng chứ.
- Ừ... ừ... Hay là con sợ hồn ma thằng Quân sẽ không để con yên?
- Ôi ba! Yếu bóng vía như thế thì phải sợ thêm cả hồn ma của bốn, năm nhân mạng khác nữa bị *đoàn xe vua* dí bẹp ba ạ. – giọng Hai Điều đều đều như người buồn ngủ. Cũng có thể vì biển và gió cũng đang hiu hiu...
- Thế vì sao còn chần chừ?
- ...

Chỉ có tiếng gió và biển rì rào.

- Ba ạ, - Hai Điều bắt đầu ngọ nguậy, tợp thêm một ngụm rượu nữa rồi mới nói: - ...Đường Đảng hay đường chính quyền không phải là chuyện con quan tâm.
- Vì còn bé gan lắm, phải không Hai?

Câu hỏi của *Cường đá* làm Hai Điều cười phá lên. Hai Điều đứng dậy, rót rượu mới cho bố và cho mình rồi mới nói tiếp:

- Đường nào đối với con cũng chỉ là để đi. Cái chính là con muốn là người đánh cờ, không muốn làm quân cờ. Cái máu của con nó như vậy, ba biết mà.
- Biết chớ...
- Cuộc cờ nào con cũng phải là người đánh cờ! Từ ngày lập nghiệp con đã như thế rồi ba, chỉ với cái xẻng trong tay... - Hai Điều cố giải thích.
- Là người đánh cờ không dám quyết đoán, có phải thế không Hai?

- Chui cha!.. Nói thế nào cho ba hiểu nhỉ... Ngay bây giờ, con có thể nhận chức tổng giám đốc VINACONS, vì đương kim tổng giám đốc đang muốn leo cao hơn. Song con dứt khoát không bập vô.
- Lý do?
- Tiền và quyền của tổng giám đốc VINACONS không phải là nhỏ, song chưa đến mức cái đuôi vẩy được cái đầu...
- Ở đâu chẳng có trên có dưới mà lại nghĩ gì kỳ vậy? Con đường từ tổng giám đốc vào Trung ương rất gần.
- Con làm chủ tịch Hội đồng quản trị khỏe re, cái lưng thẳng đơ, không phải hầu hạ ai cả ba ạ. Bước quá chút xíu nữa là dễ trở thành hình nhân thế mạng, tội gì!
- Ba tưởng cái lưng thẳng là do tính cách, chứ đâu phải do cái ghế này ghé nợ?
- Cái chính là con có lực, nói là làm được. Không cần thứ bậc hay ban bệ gì cả! Chức danh chủ tịch Hội đồng quản trị càng dễ đi lại bất kỳ đâu ba ạ.
- Theo kiểu đi chui hả?
- Nghĩ thế, ba đánh giá con thấp quá.
- Chờ coi!
- Quan hệ ngang kiếm ăn tốt hơn nhiều, có mẽ hơn nhiều so với quan hệ dọc. Thú lắm ba ạ.
- Hử? Hử?
- Có cái gì đó có giá để trao đổi, chính điều này mới quyết định thứ bậc ba ạ, với bất kỳ ai!..
- Bất kỳ ai?
- Vâng.
- Kể cả vua?
- Vua là giỏi đi nữa nhưng không có gì để trao đổi thì cũng chỉ là mõ!
- ... - Cường đá ngòi im, lắc đầu.
- Cần gì phải ép xác vào một cái ghế cố định cho mệt!
- Nói như con những thằng chạy ghế là ngu tuốt à?
- Ba hỏi khó con quá... Đã ngu thì chắc không có tiền chạy ghế. Còn con thì được người ta đem ghế đến mời mà chưa thềm nhận. Ba không thấy sự khác nhau này ạ?
- Hỡm mãi thế mà không biết chán?..
- Phải nói con có cái để hỡm chứ ba!.. ... Vả lại máu bóp chát như con, tội gì mà khép thân vào một cái ghế!

Cường đá nhắc li lên nhưng chưa uống ngay, mắt nhìn đâu đâu ngoài biển:

- Hoặc là con hơn cha là nhà có phúc. Hoặc là Hai Điều này là thằng hấu ăn nhất trần đời! – *Cường đá* phần nói dối, phần trong lòng thừa nhận mình thực sự chưa hiểu hết tính toán của con mình.
- Nói chuyện này với ba còn khó như vậy... Trách gì cả nhà cứ làm cho con rối tung rối mù...
- ... - chỉ có tiếng gió và biển rì rào.
- Ba chịu khó chờ, đi đâu mà vội... Tuần tới bè trên của Bộ trưởng chỗ con và con hẹn nhau đi ăn cơm....
- ???
- VIP bự đấy. Con mời...
- ??? – *Cường đá* quá bất ngờ, song vẫn còn nén được sự ngạc nhiên của mình, mãi mới nói: - ...Tốt. Nếu mời hụt thì báo lại cho ba hay nhen. Rồi phải đi khoe cái chuyện mời hụt này cho cả nhà biết nhen!..
- Sao mà hụt được! Ba yên tâm! – Hai Điều cười vang vang mặt biển...
- ... - *Cường đá* ngồi im nhìn điệu bộ thích thú của Hai Điều.
- Ba xem, có cái để trao đổi trong quan hệ ngang nó hay như thế. Ghé ghiếc mà làm gì hả ba! May ra chỉ là để hồng hách với cấp dưới. Nhưng có cái để trao đổi thì có thể bắt nạt bất kỳ ai. Con thích cái vai này hơn!
- Liệu có chuyện đĩa mơ dính chân hạc không? – *Cường đá* thận trọng.
- Đĩa hạc gì gì con không quan tâm. Có cái trao đổi được với nhau ngang giá thì ngang tuốt, hơn giá nhau thì hơn tuốt! Nếu thằng mõ mà có cái vua cần, thì kiêu vua gì cũng phải gọi thằng mõ bằng anh! Đời là thế mà ba!
- Anh bắt đầu dạy khôn ta từ bao giờ thế?
- Muốn ăn quy hoạch thì phải làm thế ba ạ. Ăn quy hoạch người lại càng phải làm thế. *Làm quan hệ, ăn quy hoạch!*.. Thật là 6 chữ vàng, hơn đứt 16 chữ vàng³ ba ạ!.. Ghé ghiếc ăn nhằm gì hả ba?
- Đó là lý do anh ghét cái ghé? – *Cường đá* muốn nghe câu chuyện cho rõ hơn, tai bắt đầu thấy nóng nóng.
- Thực dụng như ba mà tính toán chặm thế.
- Anh nói cái gì mà ta nghe từ nãy đến giờ vẫn chưa hiểu? – sự bực dọc của *Cường đá* lên đến tột độ.
- Chúc sức khỏe ba cái đã!.. – Hai Điều nâng cốc.

Cường đá cũng nâng cốc theo, dáng điệu cứng đơ như một người máy bị điều khiển.

³ 16 chữ đó là: “*Láng giềng hữu nghị, hợp tác toàn diện, ổn định lâu dài, hướng tới tương lai*” - do Giang Trạch Dân đưa ra làm tiêu chí cho quan hệ Trung – Việt sau khi bình thường hóa quan hệ từ Hội nghị Thành Đô (1990); lãnh đạo và báo chí Việt Nam tự ý thêm vào tính từ “vàng”.

- Ba ạ, con đang trù tính một ngày gần đây, hai bin-đỉnh của con sẽ *xêm xêm* hai cái “Skyline” gì đó, một cái sẽ đứng tên ba, một cái đứng tên má... Tiền sẽ đổ về in chưa kịp khô đâu! Càng tha hồ có nhiều cái để trao đổi...
- Đã trù tính sắm vai chiến sỹ vô danh Nguyễn Văn Điều rồi hay sao mà phải lôi cả tên ta ra hả? – *Cường đá* nói diều.
- Chiến sỹ vô hình ba ạ. Con thấy hồi này ba dùng nhiều từ không chuẩn. Có lẽ ba lạc hậu rồi... - Hai Điều trêu bố dựng mình. - ...Và dứt khoát không có chuyện *Tổ quốc ghi công* đâu ba ạ!
- Tiền của ta góp vào cứu VINACONS không phải là vô ốc đâu nhé!
- Ba yên tâm. Có bao giờ con làm chuyện cứu tế đâu.
- Nhưng không có ghé thì làm sao thực hiện lấy thu bù chi, chứ đừng nói đến chuyện có lãi, chuyện cứu tế...
- Ba nói đúng. Con chọn đánh cờ thế mà ba. Cái ghé của con là ngồi bấm. Bấm mô-bai (mobile), bấm ri-một (remote). Ngồi bấm như thế cũng là một cái ghé chứ! Cái ghé sang là khác!
- ... - *Cường đá* bây giờ hiểu ra và thực sự bất ngờ. Tay cầm lên ly rượu hồi lâu mà ngồi mãi không uống. ...*Cái tay khách VIP cỡ bự của nó với cái lão đồng chí có liên quan gì với nhau không? Sao trong chuyện này nó không nhắc đến ông Hai một câu?* – *Cường đá* tự hỏi mình như thế, nhưng môi vẫn mím chặt.
- Ba xem, có cái ghé nào làm được cho con mạnh lên như hai năm qua không?
- ???!!!...
- Ba cho con dùng cái thuyền này tiếp khách VIP tuần tới nhé? Sếp của Bộ trưởng đây ba ạ.
- Tên?
- Ai lại hỏi thế! Chuyện làm ăn mà Ba.
- Có gì đặc biệt đãi sếp không?
- Ba yên tâm đi, lần này đi với tụi con là 4 cái chân dài loại xịn, hoa hậu hoàn vũ hết sảy đấy ạ!
- Thế thì được. Ta cấm đưa loại rơm rác lên cái thuyền này.
- Ủa?.. Ba suốt đời đánh giá thấp con!
- Vậy hả?
- Bàn công chuyện thế đủ rồi. Thả neo Ba nhé?
- Được...
- ...

18

“...
...
... (tiếng vỗ tay lại nổi lên rào rào...)

Các bạn sinh viên thân mến, như đã trình bày, tôn chỉ mục đích của trường đại học PH, phương thức hoạt động công khai minh bạch và phi lợi nhuận của trường. Hy vọng tất cả như thế là rõ ràng.

Hãy coi ngôi trường này là của các bạn.

Hãy làm mọi việc để ngôi trường này thực sự là của các bạn, để ngôi trường này là nơi các bạn thực hiện tốt nhất quyền tự do của mình trong học tập.., chỉ với mục đích duy nhất là trau luyện nhân cách và trí tuệ để trở thành người tự do!.. Bởi vì chỉ với phẩm chất và khả năng của con người tự do, mỗi chúng ta mới có thể cống hiến hết mình cho tự do và hạnh phúc của dân tộc ta, cho độc lập và thịnh vượng của đất nước vô vàn yêu dấu của chúng ta! (tiếng vỗ tay lại nổi lên rào rào...)

Các bạn sinh viên thân mến, trong không khí trang trọng của ngày khai trường hôm nay, cho phép tôi thay mặt các bạn và nhà trường chân thành cảm ơn Nhà xuất bản Trí thức và các tác giả tham gia viết kỷ yếu “200 năm Đại học Humboldt” đã gửi tặng trường chúng ta quyển kỷ yếu này. Tôi hiểu nghĩa cử này của giới trí thức nước nhà là sự thôi thúc ra riết mỗi chúng ta ở đây: Hãy học tập tinh thần đại học Humboldt! Nghĩa là hãy hình thành nhân cách và trí tuệ của chính cá nhân mình, với tất cả ý chí của con người tự do, trước hết để tự khai sáng cho chính bản thân mình, để tự khẳng định, và qua đó có phẩm chất và khả năng tốt nhất góp phần mình vào hình thành phẩm chất và trí tuệ của dân tộc Việt Nam ta cho kịp với thế giới đương đại ngày nay.

Cách đây 200 năm, Đại học Humboldt đã làm được nhiệm vụ thiêng liêng của nó, góp phần quan trọng vào việc khai sáng và thức tỉnh nước Đức vươn ra khỏi những thế kỷ tăm tối đêm dài thời trung cổ. Mô hình và tinh thần Đại học Humboldt đã trở thành mẫu mực đầu tiên cho nền đại học của các quốc gia văn minh trên thế giới. Tôi mong rằng quyển kỷ yếu “200 năm Đại học Humboldt” các bạn đang có trong tay sẽ cổ vũ mỗi chúng ta thực hiện không khoan nhượng quyền tự do của mình trong học tập dưới mái trường này cũng như trong suốt cuộc đời của mỗi chúng ta mai sau. Con đường duy nhất dẫn đến khoa học và phẩm giá là con đường của tự do!

Với khát vọng về tự do như vậy, chúng ta hãy liên kết bền chặt với mọi sinh viên và các trường đại học trong cả nước, vượt lên nỗi sợ hãi của chính mình, để nhìn thẳng vào những vấn đề quyết định vận mệnh đất nước. Hãy dũng cảm với tất cả trái tim và khối óc của mình trả lời câu hỏi “đất nước ta đang đứng ở đâu trong thế giới hôm nay?”, để cùng nhau với thanh niên cả nước dấy lên sự nghiệp khai dân trí, chấn dân khí, hậu dân sinh mà bậc tiền bối Phan Châu Trinh đã đề xướng. Đây cũng là con đường mỗi người dân nước ta tự giải phóng được chính mình khỏi sự nô dịch của ngu dốt và dối trá! Hãy làm tất cả để toàn thể dân tộc ta tự nhận thức lại mình, tự thay đổi mình, từ đó có ý chí và nghị lực san lấp nỗi nhục của một quốc gia nghèo hèn lạc hậu, quyết đưa đất nước ta vào một thời kỳ phát triển mới hòa nhập hài hòa với cộng đồng nhân loại trong nền văn minh hiện đại!

Đất nước của những con người tự do, đây sẽ mãi mãi là đất nước của phát triển!

Với tất cả những gì khoa học và phẩm giá có thể đem lại được, hãy gác bỏ nhiệm vụ tiên phong không thể thoái thác này của mỗi chúng ta đối với dân tộc, đối với Tổ quốc!

Mỗi chúng ta có mặt ở đây hôm nay, hãy cùng nhau mở đầu sự nghiệp cao cả này bằng cách làm cho ngôi trường này bảo đảm quyền tự do trong học tập của các bạn, làm cho ngôi trường này thực sự là của các bạn!..

Xin hãy cùng nhau làm như thế! Xin cảm ơn!..

...

...

Giảng đường lặng đi trong giây lát vì ngây ngất, để rồi bật lên âm âm như nước vỡ bờ những tiếng vỗ tay vang dậy từng đợt, từng đợt... Lúc đầu là từ góc

này góc kia trong giảng đường vang lên những tiếng hô “Việt Nam muôn năm!”, “Tự do muôn năm!”... Sau những tiếng hô tự phát ấy, cả giảng đường từng đợt từng đợt đồng thanh “Việt Nam muôn năm!”, “Tự do muôn năm!”... Rồi tất cả mọi người trong giảng đường đều đứng lên, tay nắm tay hô vang “Việt Nam muôn năm!”, “Tự do muôn năm!”... Có những tiếng hô nghẹn ngào trong nước mắt, nghẹn ngào trong vòng tay ôm nhau, lồng ngực như muốn vỡ ra... “Việt Nam muôn năm!”... “Tự do muôn năm!”...

Không thể nói gì hơn, tất cả như đang nắng hạn gặp mưa rào... Mọi người đang khao khát cùng nuốt từng lời. Mọi người cùng hô vang muôn lời...

Giám đốc trường đại học PH giáo sư Phạm Trung Tân kết thúc trong không khí như vậy phần phát biểu của mình khai trương nhà trường, đồng thời tuyên bố văn khai giảng năm học mới.

Lời phát biểu không viết ra giấy, cũng không có thưa gửi chào hỏi rườm rà, chỉ tập trung vào thông điệp không thể nhầm lẫn: *Trao ngôi trường này cho sinh viên. Học hành để trở thành người tự do! Vì đất nước, phải trở thành người tự do!*

Giáo sư Tân lặng người, không đi tiếp được nữa vì xúc động trước sự hưởng ứng mạnh mẽ đến bất ngờ của sinh viên. Rồi microfone được mấy bước, Tân ngây người đứng yên như pho tượng giữa bụi giảng mênh mông. Thông điệp của Tân được đón nhận nhiệt liệt. Một lát sau, những sinh viên ngồi mấy hàng ghế đầu chạy ùa lên bọc giảng ôm chặt lấy Tân, quây quần quanh Tân vòng trong vòng ngoài...

- Chúng em cảm ơn thầy!
- Chúng em cảm ơn thầy!
- Ôi thầy đã đánh thức chúng em!..
- Chúng em nhất định làm cho ngôi trường này là trường của chúng em!
- Chúng em không sợ nữa!
- “Việt Nam muôn năm!”
- “Tự do muôn năm!”
- ...
- ...

Ôi những giây phút không thể nào quên!.. Những tiếng nhạc hào hùng, thiết tha và những hình ảnh sôi nổi của tuổi trẻ trong các video clip *tinhtuong.com* trên màn hình hội trường làm nền cho buổi lễ khai giảng càng thêm giục giã lòng người... Tuổi trẻ của khát khao! Tuổi trẻ của vươn lên! Tuổi trẻ của giải phóng!..

Một điều bất ngờ là trong 3 bài phát biểu cảm tưởng của sinh viên đại diện cho 3 miền Bắc – Trung – Nam của đất nước tại buổi lễ khai mạc, trang web *tinhtuong.com* được nhắc đến nhiều lần, coi Vi Thanh là tấm gương thôi thúc suy nghĩ của mình. Có một em sinh viên gái nói rõ tuy gia đình mình ở Hà Nội, song xin vào đây học là vì muốn cống hiến cho đời theo con đường của Vi Thanh. Trong phát biểu của mình, người sinh viên này đề nghị nhà trường lập một phòng đọc sách lấy tên là Vi Thanh. Cả hội trường vỗ tay nhiệt liệt tán thành.

...

Ngồi xem video clip lễ khai trương và đồng thời cũng là lễ khai giảng năm học mới của trường đại học PH, các gia đình của họ Phạm và họ Huỳnh tề tựu đông đủ tại nhà Má Sáu Nhơn. Người ngồi xem cũng cảm thấy xúc động chẳng khác người trong màn hình nhỏ là bao ...

... ..

Có lẽ ba chục năm nay rồi, kể từ ngày má Sáu Nhơn về với tổ tiên, rồi cụ Phạm Trung Học cũng không còn nữa, con cháu hai họ Phạm – Huỳnh mới có một cuộc gặp mặt đông đủ như thế... Họ mail đi mail về, rồi điện thoại, *book* vé lên, *book* vé xuống, rồi còn phải làm bao nhiêu công việc “hậu cần” khác nữa, thu xếp ròng rã gần một năm trời mới tổ chức được cuộc họp mặt này của hai họ Phạm – Huỳnh. Ấn tượng sâu sắc về lễ khai giảng càng làm cho cuộc gặp mặt thêm hoan hỷ, ấm cúng.

Cánh gia đình dòng họ cổ nhà giáo Phạm Trung Tuyên từ Hà Nội vào có các gia đình ông bà Phạm Trung Chính, ông bà Phạm Trung Nghĩa và các gia đình của các con, các cháu.

Cánh gia đình dòng họ Phạm tại Mỹ có vợ chồng ông bà Phạm Trung Lễ đến từ San Jose, vợ chồng bà Phạm Thị Hoài đến từ Los Angeles. Họ đều bước vào cái tuổi thất thập cổ lai hy và là em ruột của các ông Phạm Trung Chính, Phạm Trung Nghĩa.

Gia đình giáo sư Phạm Trung Tân – con trai ông bà Phạm Trung Nghĩa – đến từ Stockholm. Tiến sỹ Linda Palme, vợ giáo sư Phạm Trung Tân, nói và viết

tiếng Việt không thua kém người Việt là bao. Lisa và Liane - cặp sinh đôi hai con gái của vợ chồng này đang làm MBA tại Đại học Stockholm, sắp xong, cũng thạo tiếng Việt, nhưng không bằng mẹ.

Cánh gia đình dòng họ Huỳnh có gia đình ông bà Huỳnh Thái Tước và con cháu, đến từ Scotland, gia đình ông bà Huỳnh Thái Quang và con cháu đến từ Ottawa, gia đình ông bà Huỳnh Thái Thịnh và con cháu đến từ Chicago. Khi rời đất nước các ông bà Huỳnh Thái Tước, Huỳnh Thái Quang và Huỳnh Thái Thịnh mới chạc bốn mươi, bây giờ họ đều bảy mươi, ngoài bảy mươi. Vào cái đêm họ từ biệt má Sáu Nhơn để dắt các con mình xuống thuyền vượt biển đi di tản, cũng là cái đêm má Sáu Nhơn xé Tuyên Ngôn Độc Lập trong nước mắt...

Cánh gia đình dòng họ Huỳnh ở Sài Gòn là thế hệ thứ ba của họ Huỳnh – đó là hai gia đình các cháu nội của má Sáu Nhơn: gia đình Huỳnh Thế Vũ và con cháu, gia đình Huỳnh Bảo Vân, có chồng là Lê Quốc Quân, bị *đoàn xe vua* sát hại. Vũ và Bảo Vân là con ông bà Huỳnh Thái Phong – ông Hai Phong là anh ruột của các ông Ba Tước, Tư Quang và Năm Thịnh.

Còn một gia đình nữa đến từ Hà Nội thuộc bên họ Huỳnh, nhưng gắn bó cũng vô cùng thân thiết như ruột thịt với họ Phạm, đó là vợ chồng lão tướng Lê Hải. Lão tướng đã bước vào tuổi ngoài chín mươi, nhưng trời cho sức khỏe đi lại chưa phải chống ba-toong, giữ được phong độ quá thướt, vẫn minh mẫn lạ thường. Bà vợ trước của tướng Lê Hải là con gái út má Sáu Nhơn, Huỳnh Thị Ngọc Thanh, bị sát hại cùng với đứa con đầu lòng trong trận càn Củ Chi đầu những năm 1960. Vợ tướng Lê Hải bây giờ là bà giáo Hậu. Bố bà Hậu là chỉ huy du kích kiên cường nổi tiếng Quân khu 3 thời kháng chiến chống Pháp, bị xử tử oan trong cải cách ruộng đất, sau này được truy tặng danh hiệu Anh hùng các lực lượng vũ trang⁴... Đây đó người đời trầm trồ, thán phục lão tướng Lê Hải và lão tướng Nguyễn Trọng Vĩnh. Cả hai vị tướng này giống nhau ở chỗ khi rời quân ngũ đều cấp bậc thiếu tướng, đều ngoài chín mươi mà vẫn còn sang sảng tiếng nói quyết liệt chống sáp nhập Hà Tây vào Thủ đô, chống việc phá tòa nhà Quốc hội Ba Đình, phản đối quyết liệt việc cho Trung Quốc thuê đất thuê rừng và khai thác bô-xít Tây Nguyên, chống vụ đổ bê của Vinashin, chống bản án phi lý xử luật sư Cù Huy Hà Vũ, kiên quyết bảo vệ biển đảo và toàn vẹn lãnh thổ và chủ quyền quốc gia...

⁴ Xem tiểu thuyết *Dòng đời*.

Tất cả là gần sáu chục con người, đủ các lứa tuổi thuộc các thời kỳ khác nhau của đất nước. Ghép nối đường đời của họ lại với nhau, nghĩa nào đó mà nói, cũng có thể xem là ghép nối các mảnh lịch sử của đất nước xuyên suốt từ trước Cách mạng Tháng Tám đến nay.

Sự kiện khai giảng trường Đại học PH là lý do thiêng liêng và duy nhất tạo nên cuộc đoàn tụ có một không hai này của các gia đình hai dòng họ Phạm – Huỳnh. Những người trong hai dòng họ Phạm – Huỳnh chờ đợi, mong mỗi sự kiện này năm này qua năm khác, bây giờ họ toại nguyện. Những người trong hai dòng họ Phạm – Huỳnh coi việc thành lập được trường Đại học PH là biểu tượng khẳng định nguyện vọng và ý chí của mình, bởi lẽ các hậu duệ của hai dòng họ nhà này đã cam kết trước vong linh các bậc sinh thành ra mình sẽ làm mọi việc đóng góp cho đời, cho đất nước đúng sở nguyện của các vị. Đó còn là truyền thống, là niềm tự hào của hai họ Phạm – Huỳnh này, là ước vọng của các bậc cha mẹ trong hai dòng họ này mong rằng các con cháu mình sau này cũng sẽ gìn giữ nếp nhà như vậy để thành người...

Lại nói thêm về cái tên gọi của trường. Hai chữ cái PH trong đơn xin thành lập trường góp thêm không ít khó khăn cho việc xin phép. Dù mọi điều hoạnh hợ: Đặt hai chữ cái gọn lỏn như vậy hàm ẩn ý gì? Một mật mã hay một tín hiệu? Hay là một ám hiệu?.. – một người trên Bộ vận vẹo.

Trước sau chỉ có một giải thích:

- Đây là trường học của hai dòng họ chúng tôi kết nghĩa với nhau lập nên, họ Phạm và họ Huỳnh, để thực hiện tâm nguyện của hai dòng họ chúng tôi.
- Thế sao không gọi là trường Phạm – Huỳnh?
- Đặt thế dễ gây hiểu nhầm là có một nhân vật Phạm Huỳnh nào đó trong lịch sử đất nước.
- Nhưng đặt là PH thì chẳng ai hiểu là cái gì. Chưa hề có tiền lệ.
- Vì thế học sinh sẽ phải tự tìm hiểu hai dòng họ chúng tôi là ai. Qua đó, trước khi xin nhập học, học sinh đã hiểu được trường chúng tôi muốn gì, thuận lợi cho các em cân nhắc, quyết định.

- A ha, một kiểu marketing độc đáo?
- Tỳ, anh muốn hiểu thế cũng không sao.
- Cam đoan đây không phải là một ám hiệu chứ?
- Chắc chắn không phải là ám hiệu. Nhưng tại sao lại phải cam đoan như vậy?
- ???
- ...

Những cái dấu hỏi không lời như thế có nghĩa là công việc xin phép lại chết dí một chỗ nhiều tuần, nhiều tháng, năm...

Người sắp xếp toàn bộ mọi việc từ A đến Z để có được cuộc đoàn tụ này là Lan, vốn là ô-sin của Yển, nhưng từ hai năm nay vào sống hẳn trong Thành phố, làm trợ lý cho nhóm các thành viên lãnh đạo của trường Đại học PH.

Sau video clip lễ khai giảng, mọi người xem video thuật lại quá trình xây dựng trường, do Lan tự tay ghi vào máy các sự kiện trong suốt hai năm làm việc “trên công trường”, sàng lọc các hình ảnh và dựng thành *video clip* này... Đây là những tư liệu quý về lịch sử thành lập trường Đại học PH. Cảm nghĩ chung của người xem là choáng ngợp trước không biết bao nhiêu nỗ lực phi thường để biến khu Đồng Dơi hoang vu thành một khu trường đại học khang trang như đang hiện hữu trước mặt. Lời khen, lời tán phục dành cho Lan và Trung Nam không ít, cả hai lăn lộn khắp công trường, giải quyết hàng trăm hàng nghìn thứ việc không tên để giữ được tiến độ và bảo đảm chất lượng xây dựng. Trên màn hình, có lúc mọi người thấy Lan tay cầm bản thiết kế, tay lăm lăm điện thoại di động cài lại bên thi công rất gay gắt việc họ đặt hố ga và rãnh thoát nước của khu A sai với bản vẽ. Thật khó tưởng tượng rằng người con gái này ai nói to một tý cũng sợ rúm cả người, nhưng lại quyết liệt đến thế trên công trường... Lan cũng sưu tầm và ghi lại được nhiều hình ảnh về các hoạt động, các cuộc họp đáng ghi nhớ, nhất là cuộc họp đi tới quyết định: Trường Đại học PH chỉ có Hội đồng sáng lập và Hội đồng khoa học, không có Hội đồng quản trị, và cũng vì lý do này, suýt nữa trường Đại học PH không được Bộ và sau này là không được tỉnh phê duyệt. Có người trên Bộ nói: - *Cái trường này tự gây không ít khó khăn cho chính mình!..*

Câu chuyện “không Hội đồng quản trị” bắt đầu từ chỗ trong những năm tháng chờ đợi cấp phép, nhóm PH nhận thấy không ít trường đại học và cao đẳng dân lập nhanh chóng biến tướng thành tổ chức kinh doanh trục lợi, giáo dục bị thương mại hóa vô cùng tồi tệ và nguy hiểm cho đất nước, tất cả nhân danh cổ phần hóa. Diễn biến chính thường xảy ra là những kẻ lăm tiền và quyền thường vận động đủ mọi thứ áp lực, tìm cách nắm cổ phần chi phối để định đoạt các Hội đồng quản trị, từ đó định đoạt luôn nội dung giảng dạy và số phận của trường. Họ sẵn sàng bơm tiền làm mọi việc để có trường, cũng có nghĩa là có cả đất, rồi qua đó và sau đó tùy tiện thao túng mọi hoạt động của trường, biến trường thành một thứ kinh doanh vì lợi nhuận. Nếu cần thì nhờ chính quyền can thiệp...

Tốn kém bao nhiêu thời gian và chi phí vận động, họp hành, đi đi lại lại để bàn luận, để cuối cùng PH thực hiện được ý kiến thống nhất: Mọi tài sản hữu hình và vô hình, mọi vốn góp hay tiền quyên góp được cho việc xây dựng trường là tài sản của nhà trường, do Hội đồng khoa học trực tiếp đứng tên quyền chủ sở hữu. Nhóm PH coi đây là cách tự vệ hữu hiệu nhất.

Song nát óc nhất là việc chạy vay thuyết phục Bộ chấp nhận phá lệ, đồng ý cho trường không có hội đồng quản trị. Quyết định này nhằm bảo vệ dứt khoát tính “đại học nghĩa thực” của trường và loại bỏ vĩnh viễn nguy cơ cổ phần hóa. Đây cũng là điểm Trung Nam đã phải lưu ý Hai Điều rất kỹ khi nhóm *Cường đá* ngỏ ý “canh ty” với nhóm PH trong việc thành lập trường. Trường đại học PH chỉ có một Văn phòng quản trị lo liệu toàn bộ các chức năng kỹ thuật, tài chính và hành chính trong việc quản lý trường. Văn phòng này trực thuộc Hội đồng sáng lập.

Một lần, Hai Điều:

- Tại sao Đại học PH cứ khăng khăng đòi phải là trường nghĩa thực?
- Vậy nhờ anh Hai Điều xin giùm cho trường tôi quy chế đại học tự thực nhé? Không biết bao nhiêu đại gia đang muốn mua đứt Đại học PH của chúng tôi bằng nhiều cách, dễ nhất là bằng cổ phần hóa. Không phải họ chỉ muốn đầu, mà dọa hấn hoi!
- Có cái gì mà không phải là hàng hóa hả anh Trung Nam/

- Giáo dục thì không, Đại học PH của chúng tôi càng không, anh Hai Điều ạ.
- Anh kích thích sự thèm khát chinh phục của tôi đấy! – Hai Điều cười một cái cười bí hiểm.
- Anh cứ thực hiện đúng nghĩa vụ hợp tác như anh đã cam kết là chúng tôi đã hài lòng lắm rồi và rất cảm ơn. – Trung Nam nhã nhặn.
- Thôi được, bước đầu là hợp tác như tôi đã cam kết. Hai Điều đã nói một là một hai là hai. Sau đoạn này tính tiếp... - Hai Điều bỏ lửng.
- ...
- ...

Chủ tịch Hội đồng khoa học và đồng thời cũng là Hiệu trưởng (Dean) của trường được bầu chọn là con trai đại tá thương binh Phạm Trung Nghĩa: giáo sư toán Phạm Trung Tân, người đã từng giữ nhiệm vụ viện trưởng Học viện Toán của đại học Stockholm và đã lên bục giảng ở nhiều trường đại học có tên tuổi trên thế giới.

Khái, một bằng tiến sỹ về toán, một bằng tiến sỹ về vật lý, con rể ông bà Nghĩa, là chủ tịch Hội đồng sáng lập. Khái nhờ một quãng dài thất nghiệp, nên có thời giờ làm hai bằng tiến sỹ, nhưng không có thời giờ đi lo học hàm phó giáo sư hay giáo sư. Trên thực tế, hội đồng sáng lập giữ vai trò Hội đồng quản trị, có Yên, Vũ và Bảo Vân cùng tham gia.

- Cái trường đại học PH này là mẫu mực số một của *mô hình gia đình trị* họ Phạm! Họ Huỳnh chỉ phụ họa vào thôi! – lão tướng Lê Hải nói vui, đượm ý phê bình, khiến mọi người đều cười.
- Gia đình trị vì dân vì nước! – ông Nghĩa phản pháo lại ngay. Tiếng cười càng rộ lên... Hai người này chẳng ai chịu thua ai bao giờ...
- Thôi đi, đừng có mà nguy biện. – tướng Lê Hải bác lại ngay. - ...Bước đầu, để cho trường ra đời thì có thể chấp nhận được. Nhưng để biến tướng thành đại học của gia đình trị, nhất là gia đình trị của hai dòng họ

- nữa, thì không yên ổn với tôi đâu. - vẫn tướng Lê Hải đe dọa, ông vừa nói vừa cười.
- Sao lúc nào cũng dữ dằn thế, anh Lê Hải? – ông Nghĩa hỏi lại.
 - Dở sống dở chết với cái nền giáo dục độc quyền nhà nước này chưa đủ hay sao hả anh Nghĩa? Bây giờ lại muốn đầu têu phát sinh thêm cái mô hình giáo dục gia đình trị nữa à?
 - Chịu! Chịu. Lão tướng nhận xét thế thì chịu rồi. – ông Nghĩa chấp nhận.
 - Xin thưa với cả nhà, thời ông Ngô Đình Diệm tôi đang hoạt động ở Sài Gòn, nên hiểu thế nào là gia đình trị và vì thế rất dị ứng với chuyện này. Khách quan mà xét, rất tiếc cho ông Diệm về chuyện này. – tướng Lê Hải giải bày.
 - ...
 - ...
 - ...

Video có một đoạn Yến và Vũ lo vò đầu bứt tai, chạy vạy khắp các công ty của nhóm PH, để có tiền phụ cấp hàng tháng cho các giảng viên đã mời về được, nhưng vẫn chưa có trường để dạy. Mọi người cười ồ khi thấy trên màn hình cảnh Yến hai tay cầm bị, lễ lễ các giám đốc công ty trong tập đoàn của mình xin tiền tài trợ để nuôi những thầy giáo kiên lòng năm này qua năm khác chầu chực ngày khai trường. Đi liền với cảnh này là đoạn video mấy thầy ném quần ném áo lên tường, bức xúc kêu trời kêu đất vì phải nằm vêu, chờ mãi mà chẳng thấy trường và trò đâu cả...

Mọi người lại cười rộ lên khi thấy trên màn hình Tân ngã chổng kên dưới chân cầu thang nhà mình ở Stockholm, các sách trong thùng các-tông bắn ra tung tóe, Lisa và Liane – hai con gái Tân, mãi mới kéo được bố đứng dậy. Hai con gái Tân cười ngặt nghẽo khi thấy đũng quần bố mình toạc rộng, mông lòi ra ngoài!.. Cảnh này do Linda, vợ Tân, ghi vào camera để làm kỷ niệm. Hình ảnh còn ghi cả ba bố con Tân hì hụi khuôn khuôn vác vác sách trong thư viện riêng của gia đình

Tân, đóng gói để chuyển về tặng trường Đại học PH. Lisa và Liane còn quyên góp được khá nhiều sách từ các trường đại học khác của Thụy Điển, một số nước khác... Có thể nói trường Đại học PH có một thư viện thuộc loại “xôm” nhất trong cả nước, do một mình gia đình Tân bỏ công quyên góp, nhặt nhạnh và xây dựng. Suốt mấy năm chờ đợi giấy cấp phép mở trường, cả gia đình Tân tranh thủ làm mọi việc để dựng nên thư viện này. Tổng cộng có tới trên hai nghìn đầu sách, chưa kể khoảng hai nghìn đầu sách trong thư viện điện tử. Ba mẹ con Linda làm việc rất khoa học ròng rã gần ba năm trời, sắp xếp những sách này theo tiêu chí thư viện hiện đại nhất. Tiền đóng gói và chuyên chở cũng tới hàng trăm nghìn đô, tất cả đều là tiền quyên góp từ các danh nhân, học giả hoặc các foundations mọi quốc tịch mà gia đình Tân có thể với tới...

- Trường đại học PH còn là biểu trưng cho thịnh tình của cộng đồng quốc tế đối với nền đại học Việt Nam! Nói thế có quá đáng không Yên? – bà Chính hỏi con dâu mình.
- Đúng thế đấy mẹ ạ.
- Thưa bà, riêng việc lo được mọi thủ tục để nhập khẩu an toàn thư viện này cũng đủ là một kỳ công. Thành tích của Lan đấy ạ! – Trung Nam nói thêm với bà Chính.
- ...
- ...
- ...

Video sơ lược lịch sử thành lập trường Đại học PH kết thúc bằng hình ảnh các thầy và các thành viên hai Hội đồng của trường dành cho Quân một phút mặc niệm tại một góc vườn hoa cạnh giảng đường. Trên một phiến đá nhỏ đầu luống hoa, Tân gắn một tấm biển đồng nhỏ: “*Tưởng nhớ Lê Quốc Quân, người đã gìn giữ mảnh đất này cho trường Đại học PH.*” ... Tấm biển này Tân mang về từ Stockholm, do một thợ khắc đồng người Việt định cư ở đây tặng.

- ...
- ...
- Thưa cả nhà, bây giờ tôi mới thấy hết được bao nhiêu gian truân các cháu phải trải qua để có được trường Đại học PH. Bái phục các cháu. – ông Lễ thực sự bị thuyết phục. – Các cháu giỏi lắm và kiên gan lắm mới dám

chọn con đường phải đi này, mà đây chính là con đường mà hai thế kỷ nay nước ta chưa làm sao khai phá thành công được. Các cháu đang mang vác trên vai mình một sứ mệnh nặng nề lắm. Rất xứng đáng vì nó công hiến hết mình... Nghe diễn văn khai giảng của cháu Tân, tôi lại nhớ đến một thành tựu quan trọng của trí tuệ các trí thức dưới chính quyền Sài Gòn trước đây. Họ đã phải đấu tranh rất gian khổ, và xác lập được một triết lý đúng đắn cho nền giáo dục nước ta phải phấn đấu đạt tới, cuối cùng chính quyền đã chấp nhận. Đó là phải nỗ lực xây dựng một nền giáo dục ***nhân bản, dân tộc và khai phóng!*** Chỉ tiếc là mọi chuyện đều dang dở trong chiến tranh. Ôi, từ Nguyễn Trường Tộ.., sau này là Phan Châu Trinh,... cho đến hôm nay là khoảng gần hai thế kỷ rồi⁵.., thế mà tại sao đất nước ta vẫn chưa đi khỏi vạch xuất phát được bao nhiêu trên con đường này? Nghe các vị lãnh đạo đất nước mấy ngày vừa qua nói về triết lý giáo dục, thực lòng tôi vừa ngán ngẩm, vừa hoang mang. Hơn ba thập kỷ, gần bốn thập kỷ xây dựng đất nước rồi mà bây giờ lãnh đạo vẫn kêu gọi phải hình thành một triết lý giáo dục! Lại càng chưa bao giờ thấy lãnh đạo nhận thức được rằng một thể chế chính trị tha hóa như thế này làm sao có thể xây dựng được một nền giáo dục chân chính!..

Sau khi video clip kết thúc, cả nhà còn nán lại mãi, bình luận nhiều chiều về ý kiến của ông Lễ.

...

⁵ Nguyễn Trường Tộ nêu những kiến nghị với vua Tự Đức về canh tân đất nước, trong đó có giáo dục, cách đây khoảng 150 năm.

19

Sau hôm đoàn tụ nhân ngày khai giảng Đại học PH, nhiều gia đình hai họ Phạm – Huỳnh lại ai đi đường nấy, vì cuộc sống phải tiếp tục dòng chảy của nó. Cánh các ông bà Chính, ông bà Nghĩa nấn ná lại mấy hôm, vì vợ chồng ông bà Lễ có vài việc phải làm ở Sài Gòn, rồi sẽ từ đây bay thẳng về Mỹ.

Riêng ông bà Chính còn có việc trọng đại cần làm: Chính thức hóa trước hai họ Phạm – Huỳnh việc Yên và Thạch đã nên nghĩa vợ chồng. Cô dâu cập kê sáu mươi, chú rể vào kỳ bảy mươi, nên việc “tuyên bố” cũng đơn giản và gần như chỉ là một thủ tục để hai người đi đăng ký hôn nhân với chính quyền. Các gia đình các em của Yên cũng nấn ná lại Sài Gòn mấy hôm vì lý do này.

Vợ chồng tướng Lê Hải – bà Hậu cũng ở lại Thành phố để chia vui. Ngoài ra, vợ chồng tướng Lê Hải cũng quen thân với vợ chồng đại tá Lễ kể từ khi ông Lễ ở trại cải tạo về ra thăm Hà Nội để chuẩn bị đi định cư ở Mỹ theo diện HO⁶. Câu chuyện họ hàng và giao tiếp thân quen với đại tá Lễ trong thời buổi nhạy cảm hồi ấy để lại không ít chuyện phiền toái cho nhiều người trong vụ án Thạch Thất của ông Nghĩa năm nào... Cảm ơn trời phật, mọi chuyện có thể là rất bi thảm đã qua khỏi. “- ...*May quá, cuối cùng cũng là Happy End! Có phải thế không anh Nghĩa?*” - đại tá em hỏi vui đại tá anh.

Tiệc cưới cặp uyên ương già Yên – Thạch được tổ chức tại ngôi nhà của má Sáu Nhơn, do anh em Vũ tình nguyện “đăng cai”.

⁶ Humanitarian Operation – chương trình định cư ở Mỹ cho các binh sỹ quân đội Sài Gòn sau 30-04-1975. Xem thêm **Dòng đời**, tập I, từ trang 362...

- Còn vinh dự nào hơn được khao cỗ mừng chị Yến anh Thạch thành duyên ạ. Dịp may ngàn năm có một đấy ạ! Xin các bác và các em chiếu cố chấp thuận cho! – Vũ vận động mọi người, và được toại nguyện.
- ...
- ...

Có lẽ ngoài nét mặt hân hoan của mọi người và những lời chúc chân thành nhất dành cho Yến – Thạch là ít nhiều trịnh trọng khác thường, còn lại là tràn ngập bầu không khí đoàn tụ của một bữa cơm gia đình, chẳng có một chút nghi thức nào của tiệc cưới. Mọi người có mặt hiểu biết rất rõ đường đời gian truân của hai con người mà họ hết lòng yêu thương này, chính họ thông cảm, chia sẻ những gì Yến – Thạch đã trải qua và phải chịu đựng... Chính họ hàng ngày vẫn thầm mong và vun vào cho hai con người này tìm đến nhau, mong cho hai người chung vai lẩy sức đi tiếp trên đường đời này... Họ khao khát, mong mỗi hạnh phúc của hai người, như chờ đợi, mong mỗi hạnh phúc của chính mình vậy...

- Anh Chính ạ, nếu anh tin là có trời phạt, thì trời phạt quả là bất công quá anh ạ! Chẳng lẽ Yến và Thạch sinh ra là chỉ để hy sinh và chịu đựng hay sao?
- ???...
- Hay là số phận của người tốt trên đời này buộc phải thế hả anh?.. – đã bao đêm bà Hương rên rỉ với chồng mình như vậy mỗi khi nghĩ về Yến và Thạch.
- ... - ông Chính chỉ biết ôm xiết lấy vợ, như muốn san sẻ gánh nặng tình thương của vợ dành cho hai người này. Trong lòng, ông không sao tìm được lời an ủi thích hợp.
- Thương Nam bao nhiêu, em càng sốt sa cho Yến bấy nhiêu anh ạ, càng muốn Yến và Thạch sớm thành thân nương tựa vào nhau... Trung Nam không biết bao nhiêu lần thúc giục ông bà nội phải tác thành việc này...
- Anh biết...
- Yến và Thạch phải có một cuộc sống xứng đáng để sống tiếp... Và cuộc sống cần họ!
- Nhất định sẽ như thế em ạ...
- ...
- ...

Cuối cùng thời gian cũng đem lại điều mọi thành viên hai dòng họ Phạm – Huỳnh mong chờ...

Chỉ có ông trời là tai quái, gần như không tiếc một gian truân thử thách nào dành cho Yến và Thạch trên đời... Nhưng trong giờ phút trang trọng như thế này, ông trời lại không thêm giúp cho hai người che giấu được sự lúng túng của mình. Càng cố tỏ ra tự nhiên, giọng nói, điệu bộ, nét mặt của hai người vẫn có cái gì lảng lạc, khang khác, so với ngày thường.

- Con chúc mẹ Yến và ba Thạch không đổ mặt ạ!.. Con xin phép được ân huệ đặc cách là người đầu tiên đứng dậy chúc rượu như vậy ạ! – Ngồi cạnh mẹ, Trung Nam chủ động nâng cốc.

Một luồng không khí rộn rã ập tới...

Tiếng vỗ tay ran lên, kèm theo là một sự trầm trồ hưởng ứng... Có lẽ vì thái độ rất tự nhiên và chân thành của Trung Nam...Nhất là mọi người lần đầu tiên được nghe cụm từ “*mẹ Yến và ba Thạch*” từ Trung Nam.

- Chúc mừng cuộc đoàn tụ hôm nay, nhà chúng ta được trời cho hai quả gấc! – bà Chính đứng dậy, li rượu trong tay, hưởng ứng lời chúc rượu của cháu nội mình. Nét mặt tươi cười của bà nhòa nhoạt trong nước mắt... Tất cả mọi người đứng dậy cùng nâng cốc.

Yến bỏ chỗ ngồi, chạy lại ôm chầm lấy bà. Chính Yến cũng nước mắt nhạt nhòa. Thạch ngồi cạnh Yến, bất giác lúng túng đứng dậy, nhưng hai chân bị chôn chặt xuống đất, người cứng đờ như trời trồng giữa nhà, tay cầm ly rượu, định nói điều gì đó nhưng chẳng nói được gì, da mặt xám nắng Tây Nguyên là thế mà vẫn cứ tía tía dần dần lên đến mang tai...

Không ai bảo ai, tất cả dờn chỗ ngồi, xúm lại nâng cốc chúc Yến và Thạch hạnh phúc.

- Thời gian không quên điều gì, nhưng thời gian vượt lên tất cả, Yến và Thạch ạ! Chúc mừng hai cháu! – ông Nghĩa chúc mừng hạnh phúc của hai cháu mình như vậy.
- Cháu... cảm ơn chú! – Thạch lúng búng, có lẽ vì đây là lần đầu tiên trong đời Thạch thừa ông Nghĩa bằng chú!
- ...
- ...

Hai vợ chồng tướng Lê Hải chúc mừng xong, ông kéo vợ mình đứng xa hẳn ra ngoài một chút, rồi quay sang nói với vợ:

- Em nhìn xem, chúng ta đang được chứng kiến thế nào là hạnh phúc!
- Không tưởng tượng nổi được anh Hải ạ! Thật là bất khả xâm phạm! Tình yêu là bất khả xâm phạm! Ôi đường đời hai con người này... – bà Hậu vừa nói, vừa đưa tay xoa những giọt nước mắt của bao niềm thân thương dành cho Yên và Thạch.
- Phải! Cũng như Yên và Thạch, hai chúng ta có đủ tư cách để nói tình yêu là bất khả xâm phạm em ạ.
- Anh Nghĩa nói đúng quá, thời gian không quên điều gì, nhưng thời gian vượt lên tất cả... Chúng ta là như thế anh ạ...
- Ôi, anh nghĩ chúng ta đủ trải nghiệm để thấu hiểu được đường đời của vợ chồng Yên Thạch và niềm hân hoan của mọi người ở đây hôm nay... Hậu ạ!.. – ông Lê Hải nói, trong khi tay run run. Ông xúc động nắm lấy tay vợ mình. Ông đang cố kìm nén những cảm xúc của mình.

Vợ chồng tướng Lê Hải mặt mày rạng rỡ, cứ tay nắm tay đứng với nhau hồi lâu như thế, hết nhìn Yên Thạch, rồi lại nhìn mọi người, nụ cười hiền hòa nơi khóe mắt...

- ...
- ...

Không pháo, không confetti, không đèn hoa nhấp nháy..., cũng không những lời hô “Dô! Đô! Đô...” ồn ào. Tiệc cưới diễn ra trong không khí gia đình ấm cúng, xoay quanh những câu chuyện gia đình ấm cúng, thưởng thức những món ăn ngon mà ngày thường không có thời giờ nghĩ tới. Tất cả trong tiếng nhạc êm đềm xa xa của bản nhạc Laudate Dominum–Hochzeitsmusik của W. A. Mozart, do Vũ chọn để tặng Yên và Thạch – tiếng nhạc trang nghiêm của niềm tin, hy vọng và tình yêu...

- Phải khen ngợi vợ chồng hai cháu Vũ – Ngọc và cháu Bảo Vân! Chỉ tiếc rằng hôm nay thiếu cháu Quân... Chú nhiều lúc cứ ngỡ ngỡ là chính tự tay nội Sáu Nhơn soạn sửa bữa tiệc hôm nay cho chúng ta... từ thực đơn, đến cách xấp đặt bát đĩa, cách cắm hoa... - giọng tướng Lê Hải đờm đờm chút buồn... Ông nhớ lại những năm tháng sống trong ngôi nhà này dưới sự che chở của má Sáu Nhơn và của người vợ dịu dàng của mình trong những năm Sài Gòn đầy máu lửa...
- Mọi thứ trong nhà này vẫn giữ nguyên như lúc nội Sáu Nhơn của chúng cháu còn sống, chú Lê Hải ạ. – Vũ trả lời.

- Đúng thế. Chú nhớ nội quá... - tướng Lê Hải nghẹn ngào...
- ...

Cứ thế, tướng Lê Hải rơi thỏm vào quá khứ...

Ông nhớ lại những ngày tháng xa xưa được sống trong sự cuu mang che chở của má Sáu Nhơn khi ông hoạt động bí mật ở Sài Gòn. Ông nhớ đến hai mẹ con Thanh, nhớ những bữa tiệc má Sáu Nhơn làm cho con cháu mình. Cũng tại đây, trong gian phòng này, vẫn bộ bàn ăn ngày xưa... Tiệc đám cưới vợ chồng Võ Sang... - cặp vợ chồng này do ông Nghĩa và ông tác thành và được má Sáu Nhơn đứng ra làm chủ hôn⁷... Từng cái bát, cái thìa, cách sắp xếp trên bàn... Chùm đèn hoa như các ngọn nến lung linh giữa trần nhà, các vòm khung cửa sổ của gian nhà này... Tất cả gọi lên nỗi nhớ thương da diết... Người lính già Lê Hải thốt lên trong lòng ...*Ôi! Cuộc đời này cho ta rất nhiều, nhiều gấp nhiều lần so với tất cả những gì ta đã cống hiến được cho cuộc đời này... Nhưng... Nhưng... Phải, nhưng vì sao?...* Cái dấu hỏi của hai chữ “vì sao” cứ lớn mãi lên trong ông đầu ông. Ông đã tự hỏi mình như thế năm này qua năm khác, có lẽ đến hàng triệu lần. Song cái dấu hỏi ấy hình như cứ lần sau lớn hơn lần trước, lần sau dằn vặt ông dữ dội hơn lần trước...

...

Tiệc cưới về cuối trở thành buổi mạn đàm trong phòng trà kê bên. Mọi người thuận tiện đâu ngồi đấy, ai cũng là chủ nhà và ai cũng là khách, tự hình thành các nhóm... Hai nhân vật chính là Yến và Thạch trở thành chủ đề câu chuyện của nhóm thế hệ hai, gồm các anh chị em của Yến và các anh chị em của Vũ. Trong tiếng cười giòn tan, họ trêu chọc nhau đủ mọi chuyện chung quanh cặp tân hôn, người “tố cáo” cặp tân hôn này ăn cơm trước keng, người tình nguyện làm nhà gửi trẻ miễn phí... Cuộc sống vốn dĩ nó như thế mà...

Mọi người cười rữ, quay ra cùng đấm lưng cho nhau thùm thụp khi Loan (em gái của Nam) vừa làm điệu bộ, vừa nói:

- Chị Yến và anh Thạch phải sớm mang cái lễ thật hậu đi học cụ ông cụ bà Lê Hải đi! Cái lễ phải thật oách vào, để hai cụ chuyên cho kinh nghiệm

⁷ Xem *Dòng đời*, tập II, tr. 675., và tập IV, tr. 662...

đeo dai và đấm lưng thùm thụp cho nhau thế này này mỗi khi thức dậy buổi sáng!..

- ...

Song chỗ đấm thế hệ một – nghĩa là chỗ những người già nhất hội, câu chuyện lại sôi nổi chung quanh những vấn đề hệ trọng của đất nước. Ông Chính vừa rót nước mời mọi người, vừa nhận xét:

- Ôi hôm nay vui quá... Nhưng sao anh Lê Hải bỗng dung kiềm lời thế!

Câu nói vô tình của ông Chính làm cho không khí hân hoan tràn ngập đột nhiên biến đâu mất...

- Đúng, đôi với tôi hôm nay cũng là ngày đặc biệt anh Chính ạ. Mỗi lần về đây, trong tôi sống lại tất cả những tháng năm đầy máu lửa và nước mắt trên đất này... Vâng, nhất là liên tưởng đến hôm nay... Tôi không thể diễn đạt nổi cảm nghĩ của mình...

Mọi con mắt dồn về tướng Lê Hải.

- Cuộc đời mỗi chúng ta ngồi đây đều gắn bó máu xương với quá khứ, có phải vì thế không anh? – ông Chính hỏi bạn.
- Vâng, quả là thế, nhưng không chỉ có thế, anh Chính ạ... – tướng Lê Hải đáp lại, nhưng ý nghĩ vẫn đang lơ lửng đâu đâu...
- Con đau tấy lên của mọi vết thương cũ và mới, anh Lê Hải ạ, làm sao vô tư được! – đại tá Nghĩa thông cảm với chiến hữu và cũng là người đã từng là thủ trưởng của mình.
- Anh nói đúng tâm trạng tôi, anh Nghĩa... Phải sống!.. Càng phải sống!.. Dứt khoát không buông xuôi... – tướng Lê Hải như đang bơi trong các suy nghĩ mênh mang... Những câu nói của ông lơ lửng, cụt lủn, cứ như thể chẳng câu nào ăn nhập với câu nào...

Sự cảm thông và chia sẻ của mọi người với tướng Lê Hải làm câu chuyện chững lại một lúc. Ông Lễ bung tách nước của mình lại ngồi cạnh tướng Lê Hải:

- Từ hôm được anh chị mời đến dự cơm sinh nhật chị Hậu năm nào năm nào⁸, lần này chúng tôi lại mới có dịp được gặp anh chị. Một may mắn lớn...

⁸ “Dòng đời” – tập I, tr. 362...

- ... - tướng Lê Hải ngồi yên, đặt tay lên vai ông Lễ cho hai người gần nhau hơn nữa.
- Vợ chồng tôi nói chuyện với nhau không biết bao nhiêu lần về anh chị, anh Lê Hải ạ... Và chính vợ chồng tôi cũng không sao hiểu nổi mình tìm đâu ra nghị lực để sống tiếp được cho đến hôm nay, để có hôm nay...
- Tôi cũng luôn luôn tự nói với chính mình “Phải sống!”, anh Lễ ạ. Nhất là những lúc tôi muốn buông xuôi hai tay không muốn làm gì cả. Không phải là đầu hàng..., nhưng cũng chẳng khác gì đầu hàng!..
- Vâng. Có lẽ anh Nghĩa tôi nói chí lý đấy anh ạ... Con đau tấy lên của mọi vết thương cũ và mới... Đau đớn nhất bây giờ có lẽ là nỗi bất lực của chúng ta!.. Tôi có được phép nói như thế không anh Lê Hải? – ông Lễ hỏi.

Tướng Lê Hải nắm lấy vai ông Lễ, mắt nhìn mắt, một lúc rồi mới nói:

- Không thể nói khác được, anh Lễ ạ! Sự thật là như vậy!.. Nỗi bất lực của chúng ta...
- Không năm nào vợ chồng tôi cùng ba gia đình người bạn nữa ở Santa Ana sao nhãng việc đi nghĩa trang Westminster đặt hoa tại tượng đài tưởng nhớ các thuyền nhân tử nạn trên biển, anh Lê Hải ạ. Vợ chồng tôi thường đi vào dịp gần Tết ta, cũng coi như là đi viếng mộ cháu Huệ trước khi Tết đến vậy các anh các chị ạ...
- - bà Thảo, vợ ông Lễ, gần như nấc lên trước khi nói - ...Em xin lỗi, xin các anh các chị thông cảm... Mỗi lần đi nghĩa trang Westminster viếng con như thế, trong lòng nửa căm giận, nửa tiếc nuối các anh các chị ạ... Có thể vì em là mẹ, nên mãi không sao nguôi được nỗi xót xa... Đã mấy chục năm rồi chứ đâu ít ỏi gì... Em cứ tiếc mãi, nếu sau 30 Tháng Tư, là người chiến thắng, giá mà lúc ấy đảng của các anh các chị thực hiện ngay được thống nhất và hòa hợp dân tộc, có lẽ tránh được bao nhiêu đau thương như thế này... Nước ta hôm nay chắc cũng khác rồi... Bây giờ thì em lại lo... .. - bà Thảo nghẹn ngào, không nói tiếp được.
- Ôi cô Thảo!.. – bà Nguyệt kêu lên. - ...Đúng là phán xét của một luật sư! Trách nhiệm này thuộc về người chiến thắng, không thể đổ cho ai khác được!..
- Các anh các chị ạ... - đại tá Lễ tiếp lời bà Thảo: - ...Vợ chồng tôi được an ủi rất nhiều về hạnh phúc của gia đình Tín – Kim và về sự thành đạt của hai cháu... Thôi thì cũng như là trời bù lại cho... Song lạ quá các anh các chị ạ, cuộc sống riêng của chúng tôi dần dần được ổn thỏa, thì lại tấy lên nỗi đau ngày càng lớn về thế sự đất nước hôm nay! Thế mới chết chứ! Chúng tôi cứ tưởng là đã bỏ lại phía sau tất cả rồi... Chúng tôi tự

- hỏi nhau không biết bao nhiêu lần: Chẳng lẽ tất cả chỉ để đi tới cái kết cục như hôm nay của đất nước chúng ta hay sao? Nhất là mỗi khi nhìn nước ta trong khung cảnh cái thế giới quanh ta...
- Trời đất ơi! Chú Lễ lại đụng vào đại sự rồi! – bà Hương – vợ ông Chính – kêu lên.
 - Vì thế em mới chịu nhận anh Nghĩa là chí lý, chị Chính ạ. Cơn đau tấy lên của mọi vết thương cũ và mới!..
 - Chú Lễ thử nói hết suy nghĩ của mình xem nào? – ông Chính đề nghị.
 - Các anh các chị cho phép, em xin nói ngay, không rào trước đón sau gì đâu ạ. Nhưng vẫn cứ phải xin lỗi trước rồi mới dám nói: Sự thật là Đảng cầm quyền của các anh các chị từ lâu đã chiếm đoạt đất nước này làm tài sản riêng của mình rồi... Ôi! Đúng ra phải nói một nhóm người đã chiếm đoạt đảng này và đất nước này rồi! Đây là toàn bộ câu chuyện. – ông Lễ đột ngột dừng lại không nói nữa.

Gian phòng bỗng trở nên ngột ngạt. Mãi mới có tiếng nói:

- Sống hàng ngày với sự thật này, nhưng mỗi khi gọi đích tên nó ra, tôi vẫn không sao tránh khỏi bị choáng váng, Lễ ạ... Cứ như thể chính mình là kẻ phản bội... – ông Nghĩa thú nhận.

Ông Lễ chờ một chút, đắn đo nhìn mặt mọi người rồi mới nói tiếp:

- Các anh các chị ạ, đời thuở nhà ai trong vòng chưa đầy 30 tháng mà nhà nước của các anh các chị 5 lần phá giá đồng tiền⁹. Tiền của dân mười đồng giá trị chỉ còn sáu bẩy! Trong khi hàng nghìn hàng vạn dân Thanh Hóa thiếu đói, thì vẫn nhập khẩu tới tấp các ô-tô đắt tiền, vẫn tán dương Thanh hóa vươn lên phát triển thành tỉnh kiểu mẫu... Em không thấy ở đâu khác trên thế giới có nhiều nghịch lý và giả dối như vậy cả. Hay là cái cách xử án Cù Huy Hà bất cần luật pháp và thể diện quốc gia!.. Không thể nói gì hơn là bản và vô học ạ! Chưa nói đến bao nhiêu chuyện khác có lẽ còn nghiêm trọng hơn nhiều!.. Báo chí ở ngoài nói ghê lắm... Ở các nước văn minh các anh các chị ạ, chỉ riêng chuyện gây ra lạm phát của nước ta như hiện nay, chính quyền này phải đổ ba bốn lần rồi!..
- Tại dân mình hiền? Tại dân mình ngu? Hay tại dân mình bị bịt miệng? – bà Chính hỏi.
- Có lẽ tại tất cả, chị Chính ạ... Và tại tất cả chúng ta ngồi đây đều hèn nữa. – ông Nghĩa trả lời.

⁹ Từ cuối năm 2008 đến đầu năm 2011.

- Có lẽ đúng như anh Nghĩa nói đây. – ông Lê đồng tình. - ...GDP tính theo đầu người của ta bây giờ mới chỉ có một nghìn đô (USD), thế mà bộ máy quản lý quốc gia đã tham nhũng tiêu cực hết chỗ nói, công việc quốc gia mà cứ rối như canh hẹ. Một bộ máy như thế này làm sao quản nổi một quốc gia có GDP theo đầu người là năm ngàn đô, mười ngàn đô? Nó chính là một trong những nguyên nhân ghê gớm khiến nước ta khó lòng đạt tới năm nghìn đô, mười nghìn đô... Và càng đau hơn các anh các chị ạ, ngẫm nghĩ mãi, em càng phải thừa nhận: Chính quyền này chưa thể đổ được, nghĩa là đất nước vẫn chưa có lối ra!.. Càng ngày mới càng thấy rõ cái đảng trị nó ghê sợ như thế nào!.. – Nói đến đây, ông Lê dừng lại chờ đợi phản ứng của mọi người. Ông lo mình quá lời, song trong thâm tâm ông thấy nhẹ hẫng người, vì có nơi đáng nói để mình có thể nói thật hết lòng mình...

Một khoảnh khắc im lặng của suy tư ập tới. Mãi ông Chính mới hỏi em mình:

- Lê ạ, vì sao chú nghĩ rằng đất nước vẫn chưa có lối ra?

Ông Lê cân nhắc một lúc rồi quay ra mọi người:

- Các anh các chị ạ, tôi không rành lắm thực trạng đất nước. Song đứng ngoài nhìn vào, tôi thấy nước ta có đủ điều kiện tự nổ ra vài cuộc cách mạng da cam da quýt, vài cuộc nổi dậy hoa nhài hay hoa lan gì đó..., chứ không phải một..., mặc dù xem xét dưới góc độ mất dân chủ, vi phạm nhân quyền, quan liêu tham nhũng..., nước ta có những mặt tệ hại nếu không hơn thì cũng chẳng kém các nước Bắc Phi đã sụp đổ đâu!.. Tại sao cứ mãi không đổ vậy?.. Thảo và tôi cứ tự hỏi nhau mãi... Vâng, tại sao vậy? các anh các chị ạ... ... Có thể vì kinh tế nước ta về cơ bản vẫn còn quá thấp, là một nền kinh tế đang lên, còn rất khổ đấy, song vốn dĩ đã quá thấp nên chưa đủ cùng cực để sụp đổ? Có phải thế không? Cũng có thể vì sự kìm kẹp của hệ thống chính trị vô cùng hiệu quả? Có thể vì trình độ dân trí ở ta còn thấp và mối lo hàng đầu của người dân vẫn là chuyện cơm áo gạo tiền hàng ngày? Có thể vì những di sản quá sâu sắc của lịch sử, đến hôm nay dân ta vẫn chưa hết sợ nên không dám cựa quậy gì cả?.. Hay là... còn vì Trung Cộng không cho chế độ của các anh các chị đổ?.. Cũng có thể vì văn hóa của ta có vấn đề nghiêm trọng, các anh các chị ạ... Chắc chắn có nhiều nguyên nhân sâu xa lắm anh Chính ạ... - ông Lê

- quay sang nói trực tiếp với anh mình: - ...Vợ chồng em chẳng làm gì được nữa cho đất nước, nhưng không thể không nghĩ về đất nước, anh Chính ạ... Cũng có thể vì chính sách ngu dân và sự kìm kẹp ở nước ta hiện nay kinh khủng quá anh ạ, vân vân và vân vân... Có phải thế không? – ông Lê đột ngột dừng lại.
- Lê nói tiếp đi. – ông Chính giục.
 - Là nạn nhân của cả hai chế độ, em thấy cái chính thể độc tài đảng trị hiện tại của các anh các chị có những cái đáng sợ hơn nhiều so với chính quyền Sài Gòn cũ anh Chính ạ.
 - Đành là thế, nhưng vì sao chú vẫn nghĩ là chưa có lối ra? – vẫn ông Chính giục.
 - Anh Chính ạ, em không muốn suy đoán. Vợ chồng em, nhiều bạn bè của tụi em, tất cả đều ngỡ ngàng về mức độ nghiêm trọng của các vụ việc đã xảy ra trong nước đã đành. Tụi em coi đó là những vụ việc phản bội lợi ích quốc gia. Nhưng tụi em không sao tưởng tượng nổi thái độ ngang nhiên của giới cầm quyền chớp bu trước phản ứng của các đại biểu quốc hội và của dư luận trong nước về các vụ việc này. Thế mà mọi chuyện vẫn chẳng làm sao cả, thế mới kinh chứ!
 - Chú theo dõi rất kỹ tình hình trong nước.
 - Anh Chính ạ, em phải nói, đây là sự ngang nhiên đến mức ngạo mạn. Quốc hội chưa bàn, ông phó thủ tướng đã nói giữa hội trường nhất định sẽ làm đường sắt cao tốc! Quốc hội chưa thảo luận, đã nói đồng đạc giữa cử tọa quốc hội: Bộ Chính trị đã kết luận không phải kỷ luật ai trong vụ VINASHIN... Có nhiều ví dụ như thế lắm. Theo em các anh các chị ạ, chẳng có nước nào tự hạ nhục quốc hội của mình như thế cả, nhất là quốc hội này là do đảng của các anh các chị dựng nên... Theo dõi miết các sự việc tiếp theo, nhưng cuối cùng.., hay là chí ít cho đến hôm nay, kết quả vẫn là sự quy phục ở khắp nơi trong cả nước! Quy phục trước cái ác, cái giả dối! Quy phục trước sự ngang nhiên đến mất văn hóa như thế này!.. Mà như thế, thì làm sao có lối ra?
 - Chú nghĩ rằng cho đến nay vẫn là sự quy phục? – trong lòng ông Chính muốn biết sâu thêm những người Việt như Lê ở nước ngoài đang nghĩ gì.
 - Anh Chính ạ, kể cả giả định là không có sự quy phục này, cứ cho là sẽ nổ ra cách mạng hoa nhài hoa lan gì đó đi.., nhưng sau đó sẽ là gì với trình độ dân trí hay thực trạng xã hội nước ta như hiện nay? Dân bị ngu dân đã

đành, nhưng thể chế chính trị làm cho xã hội nước ta ngày càng tha hóa và tê liệt anh ạ. Ngồi trên máy bay từ Los Angeles về Hà Nội, đọc những mẩu tin thương lái Trung Quốc vào ta mua vợ vết dừa, cà-phê, hạt tiêu, nhân, vải..., bóp chết cả đến cái tấm tre của ta trên thị trường nước ta..., gần đây lại rộ lên việc họ dụ dỗ nông dân ta nuôi đĩa..., em cứ tự hỏi mình tại sao người dân ta dễ bị các thương lái Trung Quốc đánh gục thế?.. Giữ vững định hướng xã hội chủ nghĩa gì mà chẳng thấy cái bàn tay hữu hình của nhà nước ở đâu phòng ngừa cho dân những đòn bần này? Chỉ thấy im re, hoặc than vãn trên báo chí! Bao nhiêu chuyện từ ốc bươu vàng, móng trâu, rùa tai đỏ, rết quế... diễn đi diễn lại năm này qua năm khác còn chưa đủ hay sao? Rồi đến hàng loạt các công trình kinh tế trọng điểm Tàu trúng thầu... Thuê rừng, thuê đất, bê-xít... Thật không biết tại vì bọn Tàu quá ma mãnh, hay tại vì có chuyện tiếp tay cho Tàu?.. Trên Biển Đông hôm nay Trung Quốc cấm biển, mai cấm biển, nay bắn ngư dân ta, mai bắn ngư dân ta, cứ như thể Biển Đông là cái ao của họ, phía nhà nước ta câm như hến, hoặc gọi đây là tàu lạ!.. Trong khi đó người biểu tình phản đối Trung Quốc chiếm Hoàng Sa, Trường Sa thì lại bị nhà nước bắt!.. Làm như vậy, thể chế này đang làm hao mòn sinh lực và làm tổn thương lòng tự trọng của dân tộc, các anh các chị ạ. Người dân vừa ngày càng mất lòng tin vào đảng, vào chế độ, đồng thời vừa mất phương hướng... Trong thực trạng như vậy, nếu xảy ra cách mạng hoa nhài hoa lan gì gì đi nữa, sẽ có thể là một cuộc sát phạt nhau đẫm máu và cướp phá kinh hoàng - một hệ quả không thể tránh khỏi do chính bản thân chế độ chính trị này đẻ ra... Mà Tàu khựa trong trường hợp này chắc chắn sẽ không khoan tay ngồi yên!

- Chú Lễ miệt thị nước lớn đây nhé! – bà Chính nói xen vào. - ... Nhưng ở đây chú tha hồ nói cho hả lòng hả dạ!
- Vâng, em xin lỗi. – ông Lễ quay về phía anh mình, nói tiếp: - ...Anh Chính ạ, một lần đã lâu em đọc báo: Trên quốc lộ 1 gần Nghệ an, một xe tải chở bia Heineken không may bị đổ, người đi đường và dân tại chỗ thi nhau đổ ra cướp sạch, nhưng mặc xác cái xe chình ình nằm chắn ngang đường, giao thông tắc nghẽn mấy giờ liền... Mẩu tin ngắn ngủi này làm em suy nghĩ nhiều lắm... Cho nên, trong một thực trạng như thế, nếu xảy ra ở nước ta một cuộc nổi dậy hoa nhài hay hoa lan gì đó, khả năng nhiều nhất của bước tiếp theo rút cuộc sẽ có thể là tái diễn một bi kịch về cơ

bản là như cũ, chỉ được thay thế bằng các đào kép mới! Chưa nói đến sự can thiệp từ bên ngoài... Chẳng lẽ lại phải chờ đến khi Trung Quốc thay đổi, rồi mình mới lại thay đổi ăn theo?.. Em thực lo vô cùng cho vận mệnh đất nước, anh Chính ạ.

- Chú đã nói hết suy nghĩ của mình chưa? Còn e dè điều gì không? – ông Chính gạn em mình.
- E dè thì không, ngồi đây em nói được như đang ở San Jose, nghĩa là nói thật được, nhưng còn nhiều suy nghĩ miên man lắm anh ạ. Ray rút lắm... Đòi hỏi về dân chủ vô cùng bức xúc. Song trong tình hình như hiện nay, nếu có bê dân chủ vào tận tay dân ta, thì triển vọng chắc sẽ không sáng sủa hơn Iraq hiện nay đâu! Các cuộc nổi dậy của các nước Bắc Phi được gọi là mùa *xuân á-rập*, báo hiệu những thay đổi sâu rộng theo hướng dân chủ. Song có thể các quốc gia này còn phải trải qua những *mùa hạ á-rập*, những *mùa đông á-rập* rất khắc nghiệt phía trước... Nghĩa là con đường của họ đi tới dân chủ còn muôn vàn gian truân các anh các chị ạ, mặc dù có hậu thuẫn trực tiếp từ các nước phương Tây! Huống chi tình hình nước ta còn gian khó hơn nhiều phần!..
- Lẽ ạ, thiên hạ vẫn bảo là người Việt chúng mình thông minh, cần cù, dũng cảm, sao Lẽ lại nói nước ta còn gian khó hơn nhiều lần? – ông Nghĩa muốn biết thêm em mình trong thâm tâm nghĩ gì.
- Đảng của các anh các chị là đảng của chuyên chính vô sản, lại được nuôi dưỡng bằng dòng máu phong kiến lạc hậu, nên khó vô cùng. Đây là em chưa nói là những người trong giới cầm quyền ở mọi thang bậc nói chung là ít học, thậm chí cũng có thể nói chung là thất học theo nghĩa học thật. Cứ nhìn vào năng lực của họ điều hành công việc quốc gia và chất lượng của sự phát triển đất nước như hôm nay sẽ thấy. Song theo em, điển hình rõ nét nhất của thực trạng này có lẽ là lẽ thói con vua thì lại làm vua theo kiểu cha chuyên con nối tập thể. Ông Nguyễn Văn An đã nói toẹt ra như thế là đúng lắm!.. Những năm trước đây chuyện này còn kín đáo, bây giờ ngày càng lộ liễu, ngày càng thịnh hành. Ngang nhiên đến mức được coi là chuyện đương nhiên!.. Thế mới sợ chứ các anh các chị ạ.
- Chú Lẽ quả là không lúc nào quên đất nước. – bà Nguyệt khen.
- Ba bốn thập kỷ xây dựng rồi, thế mà đến giờ vẫn cứ một người làm quan, cả họ được nhờ.., nghĩa là chẳng văn minh tí nào cả các anh các chị ạ!.. – ông Lẽ nói tiếp. - ...Mà như vậy có khi còn tệ hại hơn kiểu cha chuyên

con nôi trong một dòng họ Kim như Kim Nhật Thành ở Bắc Triều Tiên cũng nên! Đảng của các anh các chị đã nói trắng ra miệng “*Quốc hội của Đảng cũng là của dân!*”. Công cụ chuyên chính của Đảng ngang nhiên giương cao khẩu hiệu “*Công an nhân dân chỉ biết còn Đảng còn mình!*”... Thú thực, em đi nhiều nước, nhưng hiếm thấy ở đâu quyền lực lỏa thể trần truồng như ở nước ta, trong hành động cũng như trong lời nói... Đây là định hướng xã hội chủ nghĩa à? Một đảng như thế trong những điều kiện của nước ta hiện giờ không thể tự cải tạo được đâu... Cũng không một lực lượng chính trị ba đầu sáu tay nào có thể lật đổ được nó các anh các chị ạ. Đảng của các anh các chị chỉ có tự tha hóa dần dần, ngày càng bất cập trước những khó khăn cứ đề số mãi lên, rồi từ đó tự gây ra đổ vỡ, rồi từ đó tự dẫn đến sụp đổ!.. Chỉ có một con đường này thôi... Mà như thế thì sẽ rất dài và nhiều đau khổ lắm...

- ...

Mọi người im lặng, vì muốn nghe tiếp những lời nói rất thật của ông Lê. Chờ một lúc, ông Nghĩa giục:

- Lê nói tiếp đi.
- Vâng. Em là người chống cộng từ trong máu của mình, chắc khỏi phải nói ra điều này với cả nhà. Nhưng đôi lúc chính em cũng thấy tiếc cho đảng của các anh các chị. Có lúc em phải thốt lên với chính mình: *Trời đất ơi, Đảng này đã lãng phí cả một lịch sử vinh quang của chính mình và lãng phí cả một dân tộc!*.. Song cũng có lúc em giận giữ hét lên trong đầu: *Hệ thống chính trị hiện nay đã tham nhũng cả một đảng có truyền thống cách mạng và tham nhũng cả một đất nước chưa lúc nào hết đau thương!*.. Hai lần đi du lịch Trung Quốc, vợ chồng em đều có ấn tượng rất sâu sắc là những người lãnh đạo Trung Quốc luôn luôn giương cao được ngọn cờ *Đại Hán*, nên tạo ra được sức bành trướng khủng khiếp lắm, bất luận mọi điều mà chế độ chính trị một đảng ở đây đã gây ra cho đất nước khổng lồ này.
- Nhìn tận mắt, anh Lê có thấy nội tình Trung Quốc khó như ta không? – tướng Lê Hải hỏi.
- Họ có nhiều chuyện lắm, anh ạ. Ở ngay Bắc Kinh hay đi về một vài vùng nông thôn cũng thấy như vậy. Phát triển nhanh vượt bậc, nhưng cũng

hàng núi vẫn đề. Nhân lúc vợ chồng tôi theo tour đi thăm khu bảo tàng cách mạng ở Diên An, có dịp thấy tận mắt một số vùng quê hẻo lánh, cái nghèo và lạc hậu chẳng khác nông thôn ta bao nhiêu. Đúng thời gian ấy xảy ra vụ tàu cá Trung Quốc xâm phạm vùng biển thuộc đảo Senkaku của Nhật và đụng độ với tàu chiến Nhật¹⁰. Thế mà tại mấy cái làng nghèo khổ nơi khí ho cò gáy này cũng âm ỉ chờ phurón biểu tình phản đối... Chúng tôi nghĩ ngay tới Biển Đông và thấy cái không khí này rất nguy hiểm cho nước ta, các anh các chị ạ!

- Nghĩa là cứ giương cao ngọn cờ Đại Hán là gạt hết được chuyện nội bộ sang một bên? Có phải thế không, chú Lễ? – ông Chính khởi.
- Khó mà nói khác được anh Chính ạ. Em xin hỏi, đảng của các anh các chị ngồi đây đang giương cao ngọn cờ gì để tập hợp dân? Dân bây giờ còn tin gì vào đảng của các anh các chị?
- Không phải chờ đến chú hỏi, mà hàng ngày chính chúng tôi đang tự hỏi mình như thế chú Lễ ạ. – bà Nguyệt trả lời. - ...Đất nước ta bây giờ đang khủng hoảng niềm tin, khủng hoảng ngọn cờ, khủng hoảng tư duy, khủng hoảng các giá trị, chú ạ. Làm nghề dạy học, tôi càng thấy rõ điều này.
- Có thể nói quyền lực và dối trá đang hủy hoại toàn diện đất nước này chú ạ. Chúng là chị em sinh đôi của nhau. – bà Hương vợ ông Chính nói thêm vào.
- Như thế, chắc hai chị thông cảm với nỗi lo của em. Nằm dài ở đất khách quê người, nghiền ngẫm năm này qua năm khác, em suy nghĩ lan man như vậy. Mấy ngày vừa qua trao đổi ý kiến với Yên và Thạch, em thấy có sự trùng hợp kỳ lạ về đi tìm lỗi ra, các anh các chị ạ. Em càng tin, những ai hết lòng với đất nước có lẽ đều nghĩ giống nhau cả, em càng tán thành ý tưởng con đường Yên lựa chọn. Phải trở lại với cụ Phan Châu Trinh, khởi sự từ đại học PH...
- Ôi, con đường dài gần như vô tận đấy, chú Lễ ạ, bắt đầu từ chấn hưng giáo dục... Nhưng phải chấp nhận!.. Nhà nước này không làm được thì tự nhân dân phải làm thôi!.. – bà Nguyệt kêu lên.
- ...
- ...

¹⁰ Tàu đánh cá Trung Quốc xâm nhập vùng biển của đảo Senkaku, đụng độ với tàu tuần tiễu của Nhật 09-2010.

Tướng Lê Hải từ nãy đến giờ chỉ ngồi nghe anh chị em cánh nhà ông Chính đối thoại với nhau, trong lòng thừa nhận dân họ Phạm nhà này nói chung là người có tâm và có trí tuệ, dù họ sống trong hoàn cảnh khác nhau và chí hướng khác nhau như thế nào. Họ được hưởng hồng phúc của cụ giáo Tuyên, của cụ Học?.. Tướng Lê Hải muốn nghe ý kiến mọi người theo một hướng khác, ông nói:

- Về thực trạng hiện nay của đất nước, có lẽ chúng ta đều chia sẻ chung một cách nhìn. Song không thể cứ nước chảy bèo trôi mãi thế này được. Phải suy nghĩ tiếp về lối ra. Khái quát chặng đường đã qua cho đến hôm nay, có thể nói ngọn cờ dân tộc – dân chủ đã làm nên lịch sử và sự nghiệp của Đảng mà tất cả chúng ta ngồi đây, ngoài anh Lễ và chị Thảo ra, đều là đảng viên. Ngày nay vứt bỏ ngọn cờ này, đồng nghĩa sự nghiệp của Đảng bị vứt bỏ. Cháu Yến đã nhận xét đúng: *Bây giờ chỉ còn lại cái đảng của nhân danh Đảng! Một trong những đặc thù của nó là tính cha truyền con nối sặc mùi tàn dư của lịch sử...*
- Nhưng dù chỉ là cái đảng của nhân danh, nó có quyền lực lớn nhất nước và đang chiếm vị trí độc tôn trong Hiến pháp đấy, anh Lê Hải ạ. – ông Nghĩa chen ngang vào.
- Cuộc sống thực là như vậy anh Nghĩa ạ. Anh là tác giả của cái thuyết “*chia quả thực và cái quán tính lịch sử*”¹¹, khỏi phải giải thích dài dòng cho anh. Thế nhưng tác giả thông thái này đến hôm nay vẫn chưa đưa ra được một kế sách nào khả thi cả! – tướng Lê Hải trả đũa cái tội chen ngang của ông Nghĩa.
- Tướng Lê Hải muốn làm đảo chính, nên mới đòi kế sách nhé! – ông Nghĩa phản pháo ngay.
- Hai cái nhà ông này chỉ giỏi cái tài ăn nói lung tung. – bà Nghĩa muốn cười về câu nói vui của chồng nhưng lúc này không còn tâm trạng nào mà cười.

Chờ một lúc, ông Nghĩa nói tiếp:

- Về lịch sử và sự nghiệp của Đảng anh Lê Hải đã nêu ra, tôi xin lưu ý thế này: Đã nhận hay đã giành lấy về mình vai trò lãnh đạo và cầm quyền, như thế đương nhiên là Đảng của chúng ta phải thừa nhận món nợ lãnh

¹¹ Xem *Dòng đời*.

đạo nhân dân xây dựng nên một thể chế của dân chủ và phát triển. Món nợ này Đảng chưa trả được. Lãnh đạo đối nghịch với cai trị có lẽ ở chỗ là phải thừa nhận món nợ lịch sử này và tìm cách trang trải nó, có phải thế không các anh các chị? Cuộc sống khắc nghiệt chỉ cho phép Đảng của chúng ta lựa chọn: hoặc là phân đấu trang trải món nợ lịch sử này, ...hay là trốn nợ! Khi tôi nói *Đảng của chúng ta* – nghĩa là tôi muốn nói Đảng trong tim chúng ta, theo cách nói của cháu Vũ¹², chứ không phải là đảng của cái nhân danh.

Bà Hậu xưa nay vốn ít tham gia vào những *câu chuyện vĩ mô* như thế này, bà đặt cho nó cái tên như thế, song khi nghe thấy ông Nghĩa nói đến “*trốn nợ*”, bà xen vào câu chuyện như một bản năng:

- Chuyện trốn nợ đã rành rành rồi và đang tiếp diễn hàng ngày, sao cứ còn *hoặc là, hay là* làm gì nữa hả anh Nghĩa? – bà Hậu liên tưởng đến quá khứ đau thương của gia đình mình và biết bao nhiêu chuyện khác hàng ngày trong đời.
- Vâng, tôi thừa nhận Đảng, với chính danh của nó như hiện nay, đang hạ thấp mình từ đảng lãnh đạo xuống đảng cai trị, đang trốn tránh món nợ lịch sử, chị Hậu ạ.
- Nghĩa là chú thừa nhận Đảng đang tự diễn biến hòa bình một cách tệ hại nhất – nói thế có được không chú Nghĩa? – bà Chính dồn thêm.
- Vâng. Sự thật nói một cách vắn vẽ là như thế chị ạ.
- Em thừa nhận anh Nghĩa có nhiều lý sự, còn có nuốt được hay không, phải để cho người nghe suy nghĩ cái đã. – ông Lễ lên tiếng. - ...Giả thử trời cho anh có tố chất siêu nhân như Hanuman, Machiavelli...¹³, và cho anh luôn cả trọn vẹn quyền điều hành đất nước trong tay như đảng của các anh chị đang nắm, anh sẽ làm gì hả anh Nghĩa? Em muốn hỏi anh như thế cho hết nhé!
- Chú vẫn thù tôi chuyện cãi vã nhau hôm thăm chú ở trại cải tạo năm nào à? – ông Nghĩa chọc lại.

¹² Khi mang bản copy “Tuyên ngôn Độc lập” bị xé trao cho bí thư Thành ủy, Huỳnh Thái Vũ nói rõ “Đảng trong tim tôi và đảng khai trừ tôi, sẽ là hai đảng khác nhau” – xem *Dòng đời*, tập IV, tr. 680...

¹³ Hanuman - nhân vật trong [thần thoại Hindu](#) (được kể lại trong sử thi [Ramayana](#)), người đã giúp đỡ [Rama](#) trong cuộc chiến chống lại vua quỷ [Ravana](#); [Niccolò di Bernardo dei Machiavelli](#) (3 May 1469 – 21 June 1527), Ý.

- Đương nhiên, không bao giờ quên anh Nghĩa ạ. Đây là buổi nói chuyện đầu tiên giữa hai anh em mình sau hơn 30 năm xa cách... Hôm ấy em thừa nhận, đất nước đã thắng cuộc chiến tranh này. Tuy không dám nói ra, nhưng hôm ấy Nghĩa hèn phải thừa nhận trong bụng là chưa thắng được em mình,... Có đúng thế không anh Nghĩa? Em không quên đâu...¹⁴ Hôm nay cũng thế... - ông Lễ lục lại ký ức của mình.
- Chuyện Phạm Trung Nghĩa trở thành một siêu nhân là hoàn toàn hoang tưởng, Lễ ạ. – ông Nghĩa trả lời. - ...Nhưng tôi nghĩ rằng với quyền lực tuyệt đối trong tay như hiện nay, với cái gia tài vinh quang của những thế hệ đã hy sinh để lại, đảng cầm quyền hiện nay hoàn toàn có thể thực hiện được một cuộc cải cách thể chế chính trị, một cuộc cách mạng từ trên xuống, bắt đầu từ triệt để thực hiện công khai minh bạch và dân chủ trong đảng... Nếu đặt lợi ích quốc gia lên trên hết thì làm được...

Ông Nghĩa chưa dứt lời, cả nhà đã cười ầm lên. Người tranh nói đầu tiên là bà Nguyệt, vợ ông:

- Nếu Phạm Trung Nghĩa hóa thành siêu nhân... Nếu đảng của cái nhân danh có khả năng đặt lợi ích quốc gia lên trên hết! Trời đất ơi, hoang tưởng đến tột đỉnh rồi, anh Nghĩa ơi là anh Nghĩa! Có thể dắt toàn bộ đàn voi châu Phi đi qua chữ “nếu” của anh thân yêu đây anh ạ!.. Có ai trên đời này vượt qua được cái bóng của mình không?!..
- Ôi Nguyệt, cô phải hỏi *Có ảo tưởng nào vượt được ảo tưởng của chú Nghĩa hay không?* Phải nói thế mới đúng chứ. – bà Chính đế thêm vào. - ...Đảng của nhân danh, thì dù có muốn, cũng không thể có tâm hay có tầm để thực hiện nổi một cuộc cách mạng từ trên xuống được đâu, chú Nghĩa ạ.
- Thế thì phải chịu nhận mọi hệ lụy có thể xảy ra của tội trốn nợ thôi! Cuộc sống đã có vay thì phải có trả, không cách này thì cách khác, chẳng thoát được đâu. – nói đến đây ông Nghĩa quay về phía vợ mình: - ...Nguyệt ạ, anh nhiều lần trả lời em rồi: Quay lưng về phía mặt trời mà đi, thì làm sao vượt qua được cái bóng của mình. Câu chuyện nằm ở chỗ này em ạ.
- Xem ra anh Nghĩa được đảng giáo dục quá kỹ, đến mức không thể thay đổi được! – ông Lễ nhận xét. - ...Trong anh vẫn còn một cái đảng bất

¹⁴ Xem Dòng đời, tập I, tr. 254; xem thêm đối thoại Phạm Trung nghĩa – Phạm Trung Lễ, sách đã dẫn, tập I, tr. 205 – 254.

diệt của những đảng viên tâm huyết, một lòng vì dân vì nước, đặt lợi ích quốc gia lên trên hết! Bất luận anh đã từng xuýt bị xử tử ở trại giam Thạch Thất!.. Em muốn đánh giá là anh ảo tưởng hết chỗ nói!

Câu chuyện nghiêm trang đến khô khan, thế mà sôi nổi lạ thường. Cuối cùng tiếng cười bị đè nén cứ tự nó ran lên. Chờ mãi ông Lê Hải mới chen vào được:

- Các anh các chị ạ, trả nợ hay trốn nợ, cả hai khả năng này đều nằm ngoài tầm với của người dân như tất cả chúng ta đang ngồi đây. – tướng Lê Hải nêu suy nghĩ của mình. - ...Trả nợ, hay trốn nợ, đây là câu chuyện “các đầy tớ” của nhân dân quyết định. – Mọi người lại cười ồ lên, tướng Lê Hải lại phải chờ... - ...Thế nhưng là chủ, chúng ta cũng phải làm cái gì chứ, chẳng lẽ cứ một bề khoan tay, chịu để cho “đầy tớ” tổng cho cái gì thì nuốt cái đó à?
- Xét ra cho đến nay chúng ta vẫn chưa có được cái cao kiến gì hơn ngoài cái việc thừa nhận ý tưởng của đám con cháu mình, của đại học PH, có phải thế không Nghĩa? – ông Chính nói thêm vào ý của tướng Lê Hải.

Câu chuyện đi vào chỗ khúc mắc muôn thuở. Gián đoạn.

Cho đến nay, bất kỳ cuộc đàm thoại nào của các lão gia nhà này, cứ đi tới điểm này là bế tắc. Bà Hậu tiếp nước cho mọi người, cũng hàm ý lấp chỗ trống và để ông Nghĩa có thời giờ suy nghĩ.

Cuối cùng thì ông Nghĩa cũng lên tiếng:

- Quả thực là người chủ, chúng ta chỉ có cách hoặc là đòi nợ, hoặc là cam tâm chịu đựng mọi tai ương do đầy tớ trốn nợ, các anh các chị ạ. Nhưng trước khi bàn thêm giới “làm chủ” như chúng ta có thể làm gì, xin cho tôi nói rõ ý tưởng làm một cuộc cách mạng từ trên xuống, về thực chất là làm một cuộc cải cách thể chế. Điều này ông Võ Văn Kiệt đã nghĩ đến từ lâu rồi. Anh Lê Hải, anh Chính chắc còn nhớ những ý kiến của ông Sáu Dân nói với chúng ta... Không biết có bao nhiêu trang web trên internet đã đăng tải bức thư của ông gửi Bộ chính trị¹⁵. Như vậy có thể nói, khi còn đương chức, ông đã rất sớm đề nghị Bộ Chính trị phải thay đổi cách nhìn nhận thể giới, giương cao ngọn cờ dân tộc dân chủ để phát triển đất

¹⁵ Bức thư ngày 09-08-1995. <http://danluan.org/node/7690>

nước, phải chuyển sang xây dựng nhà nước pháp quyền và phát triển kinh tế thị trường, phải thực hiện hòa hợp dân tộc để hoàn thành những nhiệm vụ này. Ông đặc biệt nhấn mạnh phải cải cách Đảng một cách triệt để về đường lối và về tổ chức, thực chất đây sẽ là một sự lột xác thành một đảng khác, một đảng mới! Đảng của dân tộc! Ông Kiệt nói rành rọt như thế nhiều lần ở nhiều nơi!.. Tôi nghĩ ông chẳng những có một tầm nhìn, mà hiển nhiên ông còn thấy khả năng và triển vọng của một cuộc cải cách triệt để. Ông Sáu Dân không nói trắng ra như thế trong bức thư này, song nhìn tổng thể, quan điểm của ông rõ ràng là muốn thực hiện một cuộc cách mạng từ trên xuống và từ trong Đảng ra, để tiết kiệm xương máu và giành được thắng lợi vững chắc. Một cuộc cách mạng với nội dung xây là chủ yếu như thế, chính là phát triển! Đây chính là cái đất nước đang cần...

- Nhưng mà chú Nghĩa ạ, tất cả những gì chúng ta biết được, chứng tỏ bức thư ấy đã bị bác bỏ thẳng thừng, mặc dù bức thư này đã gây xôn xao lớn, vài người đã phải đi tù vì nó... Nghĩa là ông Kiệt cũng thất bại! – ông Chính lưu ý.
- Vâng, đúng như vậy, anh Chính ạ. Vì quyền lực của Đảng không chấp nhận.
- Như thế cũng là ảo tưởng, có phải không chú Nghĩa? – bà Chính hỏi.
- Như vậy có phải là quyền lực của Đảng đối nghịch với quyền lợi của quốc gia không? – bà Nguyệt hỏi chồng.
- Hiển nhiên là thế, Nguyệt ạ. Nhưng xin được nghe thêm ý kiến của anh Lê Hải, cả anh Chính nữa. ...Chú Lễ có lẽ chưa biết chuyện này, những năm tháng cuối cùng, ông Kiệt bỏ ra không biết bao nhiêu công sức thuyết phục những người lãnh đạo đương chức tiến hành sửa đổi Hiến pháp và thay đổi cách xây dựng Đảng, ông sẵn sàng trực tiếp tham gia, dùng mọi khả năng và ảnh hưởng của mình huy động trí tuệ và tâm huyết trong cả nước tham gia...
- Theo em, em thừa nhận ông Kiệt là người có tâm và có tầm nhìn. Giới bạn bè của em ở Mỹ cũng nghĩ như vậy. Vì thế ông rất được nhiều người kính trọng. Song rõ ràng là ông thiếu số và thất bại, nghĩa là ông ấy cũng rất ảo tưởng! – ông Lễ không úp mở.
- ???
- ???

- Em xin lỗi các anh các chị, cho em nói thẳng, – vẫn ông Lê: - ...Ông Kiệt chỉ có một công lao duy nhất trong vấn đề này là ông đã chứng minh không ai có thể bác bỏ được là đảng của các anh các chị bây giờ không có khả năng phục thiện hay hướng thiện!.. – ông Lê định nói thêm vài ý nữa về ảo tưởng của ông Nghĩa cho rõ suy nghĩ của mình, nhưng đến đây ông dừng lại.

Ông chính nhường Tướng Lê Hải nói trước:

- Xin thưa với cả nhà, tôi thấy rằng ai quan tâm đến vận mệnh đất nước, chắc đều phải đi tìm lối ra theo cách đỡ tổn xương máu nhất cho đất nước. Ở địa vị của mình, tôi nghĩ cố Thủ tướng Võ Văn Kiệt có lẽ không thể đề xuất khác được. Chẳng lẽ đòi hỏi ông Kiệt phải giải tán đảng của mình? Cái đích ông đặt ra là rõ ràng, khá triệt để, theo phương thức tiến hành từng bước chứ không ăn sống nuốt tươi. Xét về khả năng thực hiện, thử hỏi ai có thể làm được tốt hơn một cuộc cách mạng từ trên xuống như thế nếu không phải là Đảng này với quyền lực như nó đang có trong tay? Trong khi đó trí tuệ trong Đảng, ngoài Đảng khắp cả nước không thể nói là thiếu? Nếu còn muốn tự khẳng định mình là một đảng cách mạng phục vụ đất nước, liệu còn con đường nào khác ngoài con đường phải tiến hành cuộc cách mạng của phát triển như thế?
- ... - ông Lê dục địch định nói điều gì, song lại cố tự kiềm chế.
- Câu chuyện chúng ta bàn ở đây là có làm được hay không? anh Lê Hải ạ. – ông Nghĩa nhấn mạnh.
- Được, tôi sẽ nói. - tướng Lê Hải chậm rãi: - ...Cho nên làm hay không làm cuộc cách mạng của phát triển này, Đảng sẽ tự bộc lộ mình là ai trước nhân dân, trước đất nước... Đổi mới năm 1986 chính là việc vứt bỏ một phần cái lỗi thời, cái tha hóa, đảng này đã làm được, vì cuối cùng thực tiễn đã mở mắt cho Đảng thấy nó, và bắt buộc Đảng phải thực hiện nó, hay là chết... Thế còn lối ra cho bây giờ? Tôi suy nghĩ nhiều lắm. ...Có thể quyền lực của Đảng bây giờ không thấy nó? Cũng có thể quyền lực của Đảng thấy nó còn rõ hơn chúng ta, nhưng không muốn thực hiện nó, vì có lợi ích khác... Cũng có thể còn vì năm bè bảy mối nên bắt lực?!.. Nếu đúng như vậy, thì tình hình càng khôn nạn!.. Đặt câu hỏi theo cách nào đi nữa, muốn lựa chọn câu trả lời là gì đi nữa, bây giờ đất nước chỉ có một sự thật, một thách thức: tư duy của Đảng và thể chế

chính trị đã trở thành rào cản giam hãm sự phát triển của đất nước. Thư của ông Kiệt viết vào lúc đổi mới ở cao trào và giành được nhiều kết quả to lớn, những điều kiện trong ngoài của nước ta lúc ấy cũng rất thuận lợi. Trong bối cảnh ấy, đề xuất của ông Kiệt không những chỉ là một ý chí sáng suốt, dám nghĩ dám làm, nắm lấy cơ hội vì đất nước... Mà còn là một trách nhiệm ở cương vị của ông bắt buộc phải làm.

- Thừa anh Lê Hải, nếu không là ảo tưởng thì cũng là một bi kịch Võ Văn Kiệt. Thực sự là một bi kịch Võ Văn Kiệt! Số phận làm nên như thế các anh các chị ạ. Nếu tôi không nhầm, Đảng của các anh các chị đâu có ít các nhân vật bi kịch, những người yêu nước yêu dân thực sự, nhưng trái với ý thức hệ của đảng!.. ... Các anh các chị ạ, ông Võ Văn Kiệt tự thân đã vạch ra có sức thuyết phục hơn ai hết và chính đáng nhất cho mọi người thấy đảng hiện nay của các anh các chị là ai! Không cãi vào đâu được!.. – ông Lê chen ngang, sôi nổi, vì không tự kiềm chế được nữa.

Một không khí lạnh buốt, bàng hoàng, thoáng qua rất nhanh, kéo theo một sự im lặng trong giây lát.

- Vạch ra một cách thuyết phục và chính đáng nhất!.. Phải. Phải.. Đúng như anh nghĩ, anh Lê ạ. – tướng Lê Hải nói tiếp: - ...Ông Kiệt thiếu số, nên ông thất bại. Có thể nói ông Kiệt đã dám chấp nhận mạo hiểm, đúng với phẩm chất và cương vị của mình.
- Vâng, thưa anh Lê Hải, thế còn bây giờ thế nào ạ? – bà Thảo vợ ông Lê hỏi.
- Còn bây giờ ạ? Càng để chậm trễ, đảng này càng mất khả năng chủ động tạo ra một cuộc cách mạng của phát triển chị Thảo ạ. Lắm vào tình trạng này, Đảng sẽ càng lao sâu vào con đường tự đánh mất mình, tích tụ thêm sự bất cập và khả năng bị đào thải, dù là theo cách nào. Nếu hiểu phát triển là sự kế thừa sáng tạo những thành tựu đã đạt được, thì chính vì sự kế thừa này, Đảng phải chấp nhận một cuộc cách mạng của phát triển, lấp bỏ con đường dẫn tới đối kháng với dân tộc, với lợi ích quốc gia. Đối với Đảng, đấy cũng chính là thay đổi để tiếp tục phát triển. Tôi vẫn tin rằng trong Đảng còn nhiều đảng viên tâm huyết cho sự lựa chọn này, trong dân đang khát khao cháy bỏng mong muốn Đảng lựa chọn ý chí này, trí tuệ của cả nước cho sự lựa chọn này không thiếu!.. Chỉ có quyền lực trong Đảng nghĩ khác!

Người ngồi nghe chêm vào những câu tán thưởng. Riêng ông Lê lắc đầu, vẫn một mình một ý.

- Anh Lê Hải ạ, thật quả tôi không tin. Từ lâu rồi, đảng của các anh các chị không có khả năng tự cải tạo nữa!.. Nhất là những người nắm quyền sinh quyền sát trong đảng của các anh các chị có tầm văn hóa thấp kém! Tầm nhìn chính trị quá dở, nhất là trong khi giao tiếp hay xử sự với bên ngoài... Lòng tự trọng, tự tôn dân tộc thấp quá các anh các chị ạ! Cho nên mới đến nông nỗi này... Thực lòng tôi không tôn trọng chút nào, càng không bao giờ thừa nhận nhân cách của họ, thế nhưng hình ảnh của họ trong giao tiếp với thế giới làm tôi nhiều phen tự xấu hổ cho đất nước mình...
- Tham mà ngu thì càng chết! Mà đã tham thì làm sao không ngu được! Có phải như thế không chú Lê? – bà Nguyệt hỏi.
- Vâng, chị Nguyệt nói đúng suy nghĩ của em.

Câu chuyện lại gián đoạn một lúc.

Đến lượt ông Chính:

- Tôi tán thành cách nghĩ của anh Lê Hải, dù là rất ít hy vọng. Đó thật sự là niềm lạc quan mong manh cố níu kéo, theo nghĩa còn nước còn tát, gài như một cầu mong trời Phật độ thế thì đúng hơn... Có thể vì sự gắn bó máu xương với Đảng trong mỗi đảng viên chúng ta ngồi đây không cách gì xóa được! Hay là một niềm hy vọng leo lét, về một diễn biến hòa bình theo đúng nghĩa của phát triển... – giọng nói của ông Chính có phần bùi ngùi. - ...Tôi chỉ muốn lưu ý thế này, quyền lực đang tồn tại trong Đảng hiện nay không chỉ là một số người lãnh đạo nắm thực quyền, cũng không chỉ là những bộ máy của cả cỗ máy có thực quyền. Xin thưa với cả nhà, quyền lực trong Đảng ngày nay rõ ràng là cả một hệ thống kinh tế, chính trị, tư tưởng..., và cả văn hóa, xã hội nữa, ở tất cả các cấp – từ cao nhất cho đến cơ sở làng xã, phố phường, tổ dân phố... Đó còn là quyền lực của cả một hệ thống thượng tầng kiến trúc của một đất nước nghèo nàn lạc hậu, đang trên con đường phát triển của chủ nghĩa tư bản hoang dã. Cho nên, xin cả nhà lưu ý, đối nghịch với sự lựa chọn của lý trí như chúng ta đang mong ước, là cả một hệ thống quyền lực bùng bùng

và hắc ám như vậy... - ông Chính đột nhiên dừng lại một lát, vì ông cảm thấy vô cùng khó khăn khi phải nói ra bằng lời nhận xét của mình như vậy. Ông nói tiếp: - ...Tình hình trầm trọng đến mức thậm chí một tổ trưởng dân phố cũng có thể xử sự như một quan lại, dù ban ngày anh ta hay chị ta có thể chỉ là người trông xe, người bán xôi, ở ngay bên cạnh nhà tôi chứ không phải nói đâu xa!.. Anh ta hay chị ta cũng có quyền lực riêng ở mức nào đó đối với dân phố và khu phố, có đặc quyền đặc lợi riêng theo cách của mình... Tôi có thể mạnh mẽ, mạnh miệng ở đâu cũng được, nhưng tốt nhất là đừng bao giờ đại gì cọ sát với những người này trong khu dân cư của mình!.. Thế có chết không chứ!..

- Chú Lễ ạ, sống ở nước ngoài chắc chú không biết. Tôi có thể viện lý do này nọ không đến dự một cuộc họp do cơ quan triệu tập. Nhưng tôi hoàn toàn không muốn trốn tránh một cuộc họp do tổ trưởng dân phố gọi, vì như thế sẽ rách việc lắm, nhất là các con cháu mình đều đứng ngoài quốc doanh và chẳng có ai thân quen với quyền lực. Còn phải đi để nghe xem họ nói gì về mình, động tĩnh ra sao!.. – bà Chính giải thích thêm.
- Một sự bịt miệng và trấn áp ngấm vô cùng hiệu quả! – ông Lễ bất giác kêu lên.
- Thứ quyền lực xuống đến tận cơ sở như thế gắn bó hữu cơ với quyền lực trong Đảng ở mọi cấp và trong mọi lĩnh vực. – ông Chính nói tiếp. - ...Quyền lực và đặc quyền đặc lợi kiểu này là con đẻ của quyền lực trong Đảng, tạo ra một hệ thống dây mơ rễ má chằng chịt của quyền lực đích thực. Có lẽ thực tế này là một trong những lý do quan trọng giải thích thắc mắc của chú Lễ: vì sao xảy ra bao nhiêu chuyện nghiêm trọng như thế mà chính quyền này vẫn không thể đổ được, không một lực lượng chính trị nào có thể lật đổ nó được chú ạ... Mấy ngày vừa qua chú thím cứ kêu oai oái về cái loa phóng thanh đầu nhà mình, nhưng cả cái chuyện vật ấy chúng tôi cũng phải chịu đựng thôi chú thím ạ, cũng như là chịu đựng một thứ quyền lực vậy
- Đành bó tay chờ đợi tình hình sẽ tự nó đi tới đổ vỡ! Nghĩa là em đúng, có phải như thế không anh Chính? – ông Lễ hỏi.
- Tôi nói lên hiện trạng, Lễ ạ. Còn diễn tiến như thế nào thì phải chờ. Vì mọi khả năng đều để ngỏ, không làm thầy bói được.
- Nghĩa là.., theo anh.., đất nước đang đứng trước ngã ba lịch sử, hoặc là, hay là... - ông Lễ nói suy nghĩ của mình.

- Chí ít là từ mười năm nay, khi những bước tiến đầu tiên của dân chủ trong đổi mới hết đà. Kể từ giữa những năm 1990 trở đi đất nước ta lại một lần nữa đứng trước ngã ba đường rồi, Lê ạ. Nói như vậy, là vì ít nhiều tôi vẫn còn lạc quan, còn leo lét hy vọng tìm được cách ngoặt vào ngã đường của phát triển. Nói như anh Lê Hải, trong Đảng còn nhiều đảng viên tâm huyết. Trong cộng đồng dân tộc khát khao lớn lắm, cho một sự thay đổi tốt đẹp. Tôi tin như vậy. Không chịu bó tay thì còn hy vọng.
- Còn hy vọng? Anh cũng thuộc loại người không thể cải tạo được anh Chính ạ!.. Không chịu bó tay kiểu này thì sẽ tiếp tục xảy ra những vụ xử án Cù Huy Hà Vũ mới!— ông Lê nói ngay. - ...Với chính quyền này, hình như không gì là không thể các anh các chị ạ! Vụ án này đâu có phải là vụ đầu tiên và duy nhất!.. Em xin nói thực, hy vọng hay lạc quan như thế có khác gì thụ động chờ đợi trạng thái tức nước vỡ bờ!..
- Mọi khả năng đều có thể xảy ra, đều đang ở phía trước, Lê ạ. Đến giờ phút này quả là như vậy.— ông Nghĩa xen vào. - ...Khó mà nói trước được có hay không một bước ngoặt đột biến! Ví dụ, nếu để cho lạm phát hiện nay dẫn đến vỡ nợ, đến đổ vỡ kinh tế thì sẽ ra sao?!..
- Tôi đồng ý với Nghĩa, lúc này thật khó mà nói trước được điều gì. Đã thế mọi thông tin về hiện trạng đất nước tù mù quá. Trước mắt là lạm phát cao quá, thị trường bất động sản sụp đổ, thị trường chứng khoán suy sụp, lãi xuất ngân hàng ngất ngưỡng có thể kéo theo hàng loạt doanh nghiệp và ngân hàng phá sản, điều hành của nhà nước đang diễn ra theo kiểu bất cập hoặc nhắm mắt làm ngơ để cho các doanh nghiệp nhà nước lo tự cứu mình chứ không phải cứu nền kinh tế... Nên tôi có cảm giác là rối ren và bấp bênh. Ví dụ trong những khó khăn kinh tế hiện nay của mình, ta còn phải tính thêm ản số những tác động của đồng Nhân dân tệ¹⁶!.. Không loại trừ xảy ra can thiệp của bên ngoài theo cách: Đổ vỡ không cho đổ vỡ, phát triển không cho phát triển, làm mọi việc duy trì một Việt Nam èo uột như hiện nay để dễ bề nô dịch, sai bảo! Rồi còn bàn cờ lớn giữa các nước lớn với nhau nữa!..
- Anh Chính ạ, nói như anh, em có cảm tưởng vì ở quá gần Trung Quốc, nên anh cũng không hiểu hết Trung Quốc? – ông Lê bật lên như cái lò so.

¹⁶ Đồng tiền của Trung Quốc.

- Sao chú lại quy kết tôi như thế?
- Anh nhìn Trung Quốc vẫn còn hiền lành quá!
- Trời đất ơi, đến chú mà còn nghi ngờ tôi! – ông Chính kêu lên. - ...Từ lâu rồi trên đại lục Trung Quốc, bên cạnh các Trung Quốc khác nhau của thời đại hiện tại – cứ tạm gọi là các Trung Quốc của phát triển, của văn minh đi, vẫn luôn luôn có một Trung Quốc nham hiểm hung ác, nói thế nào cho chuẩn nhỉ...
- There is always a barbarian China on the chinese continent! – ông Lê buột miệng chêm vào một câu tiếng Anh.
- Đúng thế đấy, chú Lê ạ. Chính cái Trung Quốc *barbarian* này từ mười năm nay đang tận hưởng cái lao đao mới của đế chế Mỹ, khởi đầu là sự kiện 11-09, những chuyện Mỹ sa lầy nào là tại Iraq, Afghanistan, Pakistan..., chuyện Mỹ đứng ngồi không yên với Taliban, chuyện tận dụng mọi cơ hội đẩy Mỹ vào tình cảnh trở thành con nợ lớn nhất của Trung Quốc... Chính cái Trung Quốc *barbarian* này, với món võ tợn sơn quan hổ đấu và các thủ thuật theo kiểu Tôn Tẫn, đang lấn chiếm các vùng ảnh hưởng của Mỹ. Chính cái Trung Quốc *barbarian* này đang đi khắp nơi trên thế giới, đang bỏ tiền ra mua mọi liên kết, câu kết, hay hợp tác với mọi lực lượng hay quyền lực *barbarian* khác khắp nơi trên thế giới. Dù là độc tài, dù là diệt chủng, là gì gì đi nữa đều không thành vấn đề! Để lũng đoạn sự phát triển của tự do, để tha hóa dân chủ, để bành trướng ảnh hưởng của chính nó! Để vơ vét tài nguyên và chiếm không gian sống... Đến mức độ, cứ ở đâu có xác chết trên quả đất này là lập tức ở đó có kền kền và ruồi bọ!..
- Anh Chính rất thích từ “barbarian” của em có phải không?
- Thế mà chú lại nghi ngờ tôi không nhìn rõ Trung Quốc! Song tôi nghi là.., chí ít từ mười năm nay, hình như các nhà hoạch định chính sách Mỹ mới là người không nhìn thấy hết cái Trung Quốc *barbarian* này, có phải thế không? Họ đánh giá sai cái Trung Quốc *barbarian* này, phạm nhiều sai lầm chiến lược Lê ạ... Trong con mắt tôi là như vậy. So đi so lại trên tổng thể, Mỹ đang bị động với cái Trung Quốc *barbarian* cũng như với toàn bộ cái *tập hợp barbarian* trên thế giới này chú ạ... Cũng chính vì thế, Mỹ đang phải trả giá, không riêng mình Việt nam phải trả giá đâu. Cái võ Tàu nó thâm độc lắm... – ông Chính sôi nổi.

- Ý đồ cáo buộc giáo sư Phạm Trung Chính mơ hồ về Trung Quốc được rút lại! – ông Lê nói vui, để thay cho lời xin lỗi, và cũng là để xoa dịu anh mình.
- Anh Chính ạ, vì mọi khả năng còn để ngỏ như vậy, tôi buộc phải nghĩ rất nhiều đến cái bất biến ứng vạn biến! Trước sau cái bất biến vẫn là làm sao có dân chủ để thực hiện được đoàn kết hòa hợp dân tộc, vì một Việt Nam cường thịnh. Đây là điểm khởi đầu! Cái bất biến đầu tiên ta phải là chính ta trước đã! Không có con đường nào khác. – ông Nghĩa dứt khoát.
- Rõ ràng anh Nghĩa vẫn chỉ là người giỏi nói lý thôi, các anh các chị ạ. Suy nghĩ theo hướng nào đi nữa, cứ đụng đến câu hỏi “làm thế nào để ta là chính ta?”..., là anh Nghĩa đành dừng lại, không tài nào đi xa thêm được lấy nửa bước! Đây không phải là lần đầu tiên đâu ạ... Mấy năm nay đều như thế rồi... – bà Nguyệt nói thực lòng nỗi thất vọng của mình.

Cả nhà người lắc đầu, người cười thông cảm với bà Nguyệt.

- Nếu Nguyệt giỏi thì giúp anh trả lời câu hỏi chết tiệt này đi! – chính ông Nghĩa lúc này cũng cảm thấy mình thực sự bí.
- Chừng nào còn bàn xương, còn chưa hành động, thì chúng ta cứ đều phải dừng lại trước câu hỏi này thôi anh ạ. Từ lâu em đã ngẫm nghĩ và đã kết luận như vậy hộ anh rồi. – bà Nguyệt trả lời ráo hoảnh.
- Nhưng mà anh Nghĩa có lý đấy chị Nguyệt ạ, dĩ bất biến là đoàn kết hòa hợp dân tộc, thu phục nhân tâm về một mối, để ta là chính ta trước đã! Không thể khác được đâu. – tướng Lê Hải nói suy nghĩ của mình. - ...Thiên thời, địa lợi có đủ rồi, chỉ còn thiếu nhân hòa thôi – đó chính là dân chủ đoàn kết hòa hợp dân tộc! Tôi còn muốn đi xa tới mức nghĩ rằng nước ta chưa bao giờ có thời cơ lớn như bây giờ, nghĩa là thời cơ hiện nay còn lớn hơn cả khi làm Cách mạng Tháng Tám, hay khi thống nhất đất nước... Xin cả nhà cứ nghĩ mà xem, bàn cờ thế giới hiện nay tự nó tạo ra một thế cờ hầu như cả thế giới đều muốn có một Việt Nam mạnh, đứng vững được trên đôi chân của mình. Chuyện này không thể có khi tiến hành Cách Mạng Tháng Tám cũng như khi hoàn thành thống nhất đất nước. Bây giờ chỉ mỗi một mình Trung Quốc muốn ta là một quốc gia èo uột mà thôi!.. Không có nhân hòa, thì làm sao nắm được thời cơ này? Mà vượt thời cơ này thì có nghĩa là sẽ phải hứng chịu một cuộc bể dâu mới.

- Bravo anh Lê Hải. Ông tướng của chị Hậu nói đúng quá đấy ạ! – bà Thảo vợ ông Lễ nhiệt liệt tán thưởng. Bà ngồi nghe là chính, chỉ thỉnh thoảng mới tham gia một câu.
- Nhưng mà Thảo ơi, anh Lê Hải vẫn chỉ là nói lý, vẫn chưa trả lời được câu hỏi của chị Nguyệt! – ông Lễ không đồng tình với nhận xét của vợ mình.
- Tôi xin nói thêm về câu hỏi “làm sao?”, “làm thế nào?” – ông Nghĩa vẫn bị câu hỏi của vợ mình ám ảnh. - ...Câu trả lời trước sau vẫn là quyền lực trong Đảng lựa chọn gì cho mình thôi, Nguyệt ạ. Tiếc rằng Đảng bây giờ đã trở thành một lực lượng chính trị - xã hội thâu tóm đất nước mất rồi, không còn là đội ngũ lãnh đạo tiên phong chiến đấu nữa. Là một lực lượng như vậy, ngoài lợi ích riêng của chính mình, nó không có lợi ích và cũng không có khả năng lựa chọn điều nhân dân mong muốn.
- Từ một đảng lãnh đạo, nay trở thành một lực lượng chính trị - xã hội với tất cả đặc tính tham lam của nó, cụ thể ở đây là thâu tóm toàn bộ đất nước!?. Đúng thế! Phải công nhận điểm này anh có lý, anh Nghĩa ạ! Có lẽ nói như thế là rõ ràng nhất, đầy đủ nhất nguyên nhân gốc rễ của tình hình đất nước ta hiện nay, các anh các chị ạ. – bà Nguyệt tán thành ý kiến này của chồng.
- Chị Nguyệt đúng là một bà giáo! – ông Lễ tán thưởng. - ...Anh Nghĩa ạ, em rất đồng ý với anh. Nhưng em phải bổ sung ngay, còn sống bằng quá khứ, còn mài quá khứ ra để sống tiếp như đảng của các anh chị đang làm từ hàng chục năm nay, thì không thể có đoàn kết hòa hợp dân tộc được đâu ạ. Sống như vậy là đang khoét sâu thêm vết thương dân tộc!.. Không biết em có quá lời không, hình như dân tộc Việt Nam ta chỉ giác ngộ được lợi ích quốc gia khi bị nô lệ, bị xâm lược..., còn thời bình lại chời đạp, vùi dập nhau!.. Hay là vận nước vẫn chưa đến?! Đã hơn ba thập kỷ đất nước thống nhất rồi, mà chúng ta vẫn chìm đắm trong hàng mớ câu hỏi thất ruột... Hình như cả về điểm này, đảng của các anh các chị cũng đang bí? – ông Lễ nói từ những nỗi đau sâu thẳm, gần như một phản xạ tự nhiên.
- Chú nói thế là thế nào? – ông Chính hỏi.
- Anh Chính ạ, hơn ba thập kỷ gần bốn thập kỷ Đảng của các anh chị nói không chán về *Đại thắng mùa xuân 30 Tháng Tư*, nhưng chưa thấy một lần nào nói về vết thương dân tộc, về nỗi đau chưa hoàn thành thống nhất

dân tộc! Chưa một lần nào thực tâm hàn gắn vết thương này! Đảng của các anh các chị chỉ muốn thống nhất dân tộc theo kiểu quốc doanh, dưới trướng của cái gọi là Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, để nắm, để sai bảo cả nước. Đảng của các anh các chị không muốn hay không đủ tâm ý thức được một sự nghiệp thống nhất dân tộc đúng với đòi hỏi của đất nước trong thời đại quyết liệt của thế giới hôm nay... Nhưng... - ông Lễ bỏ dở câu nói.

- Nhưng gì nữa chú? – ông Chính hiểu có chuyện hệ trọng.
- Vâng, nhưng hình như từ mấy năm gần đây đã khang khác... Những người lãnh đạo hiện nay vẫn đang rất lớn tiếng về *Đại thắng mùa xuân 30 Tháng Tư*, song hình như không còn đơn thuần chỉ có một việc là để khoe khoang nữa..., mà còn có thêm một nguyên nhân sâu thẳm bên trong... Đó là lớn tiếng về quá khứ vinh quang để át đi những yếu kém của chính mình trong hiện tại... Một sự lạm dụng lịch sử lạ lùng! Bây giờ là mài lịch sử ra để mà sống trong thế yếu, để che đậy cái tha hóa và sự hèn yếu... Một chiều hướng mới đây, các anh các chị ạ. Nghĩa là không còn đơn thuần chỉ là chuyện bám lấy quá khứ huy hoàng, cũng không hoàn toàn chỉ vì bảo thủ hay mâu thuẫn của ý thức hệ nữa đâu!.. Đây hình như nó còn bộc lộ sự cùng quẫn, bế tắc, khó che giấu! Hầu như chỉ còn là chuyện lên giấy cót!
- Chú lại khoét sâu thêm chỗ đau nhất của tôi trong câu chuyện giữa hai anh em mình khi chú còn ở trong trại cải tạo! – ông Nghĩa chạy lại vỗ vai và ngồi cạnh em mình.
- Em xin lỗi, nhưng biết làm sao bây giờ... Anh Nghĩa ạ, những năm tháng năm dài tha hương trên đất người, em đi tới kết luận: Hễ là người Việt Nam, dù trong quá khứ thuộc bên này hay bên kia, dù hiện tại thuộc đảng cấp hay chính kiến nào, nếu không ý thức được đầy đủ đòi hỏi như thế về thống nhất dân tộc của đất nước ta hôm nay, thì sẽ khó lòng vượt lên tất cả... Mà như thế sẽ không thể hết lòng vì đất nước này, càng không thể tự coi mình là tinh hoa hay là trí tuệ của dân tộc! Một số người Việt ở nước ngoài chỉ một chiều nuôi dưỡng thù hận, kích động bạo loạn lật đổ, mà không lấy sự thống nhất dân tộc như vậy làm đích đấu tranh của mình để vực dậy đất nước, thì nếu không là thiên cận thì cũng chỉ là buôn bán chính trị. Còn cái thống nhất quốc doanh, nếu muốn, Đảng của anh cứ giữ lấy mà sai cho riêng mình! Nó không phải là cái mà dân tộc này cần!

- Chú đụng chạm vào khát vọng sâu xa nhất của tôi. Ngay sau hôm chia tay với chú tại trại cải tạo, ngày đêm tôi ước mong đất nước ta sớm có một thể chế chính trị gần như đồng nghĩa với tổ quốc đối với mọi người Việt ta! Vâng, đối với từng người Việt ta, không phân biệt bên này bên nọ! Để tất cả có thể cùng nhau vì đất nước này... Đây chính là nền tảng quốc gia của sự nghiệp thống nhất dân tộc... Ôi, điều không thể trời cãi này, ước vọng thiết tha này, đối với nhân dân ta đến hôm nay sao vẫn còn xa vời làm vậy!.. Tôi cay đắng thừa nhận mấy chục năm độc lập rồi mà vẫn chưa sao hoàn thành nhiệm vụ thống nhất dân tộc! – ông Nghĩa bỗng trở nên tư lự.
- Các anh các chị ạ, tất cả những gì mà con người lịch sử Võ Văn Kiệt có thể làm và phải làm để ngăn chặn cho đất nước một thảm kịch nội da xáo thịt mới, để đưa đất nước đi vào con đường của dân chủ, ông Võ Văn Kiệt đã làm. Bây giờ trong Đảng này là cha truyền con nối tập thể rồi. Bây giờ ngoài sự nô dịch bên trong, còn thêm sự nô dịch có tên gọi là 16 chữ, thêm cả vàng vào nữa cho đẹp, cho lâu bền!..¹⁷. Khả năng lãnh đạo của cái đảng nhân danh Đảng của chúng ta làm một cuộc cách mạng dân chủ từ trên xuống không còn nữa! Cái lãnh đạo này không thay đổi được nữa rồi. Tuyệt đối không được! Đến mức đảng cầm quyền bây giờ không cần tự che giấu mình là đảng cai trị, các anh các chị ạ! Ông Võ Văn Kiệt nếu bây giờ còn sống, chắc cũng phải quay trở lại bưng biển thôi! – giọng ông Lê Hải đầy nỗi chua xót.
- Nhân anh Lê Hải nói đến chuyện bưng biển... - ông Nghĩa tiếp lời bạn: - ...Đã có lần tôi vô tình nửa đùa nửa thật hỏi ông Sáu Dân ...*Anh Sáu ạ, nếu bây giờ tình hình buộc phải ra bưng biển, liệu anh có chỗ nào để dung thân không?* ... Ông Sáu không không trả lời ngay được, các anh các chị ạ! Mãi ông mới nói tiếp: *Nhưng nếu có cách mạng của dân, thì sẽ có bưng biển ngay trong lòng dân!*.. Tôi hiểu thêm cách ông Sáu nhìn vấn đề...
- ...

¹⁷ Phương châm 16 chữ (không có từ “vàng” – từ này là do lãnh đạo Việt Nam tự ý chua thêm vào) là phương châm "Láng giềng hữu nghị, hợp tác toàn diện, ổn định lâu dài, hướng tới tương lai" do lãnh đạo Trung Quốc đưa ra cho quan hệ Trung – Việt năm 1991, nguyên văn: “*Sơn thủy tương liên, Lý tưởng tương thông, Văn hóa tương đồng, Vận mệnh tương quan.*” Phiên dịch tiếng Việt và lãnh đạo Việt Nam tự chua thêm chữ “vàng” nói lên nhiều điều.

- ...

Câu chuyện kéo dài đến nhập nhoạng tối.

Giữa lúc hội các lão gia này đứng dậy chuẩn bị đi tiễn vợ chồng ông Lễ ra sân bay, Yên mang vào một video clip nóng bỏng lấy từ trên VTV1 xuống: ...3 tàu hải giám Trung Quốc sáng hôm qua đã xâm nhập vào lãnh hải Việt Nam, uy hiếp tàu thăm dò địa chấn Bình Minh 2 của Việt Nam đang hoạt động cách bờ biển 84 hải lý, phá hủy các phương tiện thăm dò địa chấn của tàu này. Phó tổng giám đốc Petrovietnam Đỗ Văn Hậu tuyên bố: “Đây là hành động hết sức ngang ngược của Trung Quốc, vi phạm trắng trợn đối với quyền chủ quyền của Việt Nam, gây thiệt hại lớn về kinh tế và cản trở hoạt động của PetroVietnam...”

Phần tin trên còn đưa ra bản đồ cho thấy nơi hoạt động của tàu thăm dò địa chấn Bình Minh 02 nằm rất sâu trong lãnh hải Việt Nam; vị trí 3 tàu hải giám Trung Quốc chống phá tàu Bình Minh 02 cách bờ biển nước ta chưa đầy 60 hải lý, cách bờ biển Trung Quốc ở điểm gần nhất là 340 hải lý...

Video clip tắt rồi, mà mọi người cứ đứng nhìn nhau, lắc đầu, cố kìm nén những lời nói muốn nói ra lúc này. Ông Nghĩa ngửa cổ lên trời nói to như muốn hỏi ai đó trên cao:

- Ô hay, đã 48 tiếng đồng hồ rồi, thế Bộ Ngoại giao đâu, Chính phủ đâu mà lại chỉ để cho mỗi cái ông Petrovietnam đứng ra tuyên bố về vụ việc nghiêm trọng này?! Đến giờ này sao Báo Nhân Dân, báo Quân Đội Nhân Dân vẫn còn im re?!..

Ông Nghĩa cứ đứng như thế hồi lâu. Ông nhớ lại những năm tháng trên chiến trường đánh Mỹ ở miền Trung... Đau đầu với chiếc transistor trong tay, hồi ấy ngày đêm ông theo dõi từng nhịp thở của miền Bắc. Hễ xảy ra một đợt đánh phá mới của không quân Mỹ chống lại miền Bắc, chỉ vài giờ sau Bộ Ngoại giao ta đã lên tiếng vạch trần tội ác kẻ xâm lược...

... Còn hôm nay!? Án binh bất động? Tê liệt? Đất nước bây giờ làm sao thế này? Ta càng nhân nhượng, chúng càng lấn tới!..

Cái chân gỗ xia xói ông Nghĩa gay gắt đến tận xương tủy:

- *Không được phản bội một hy sinh nào! Không mắt mát nào được phép bỏ qua!..*

Ông Chính bước lại vỗ vai em mình:

- Nghĩa ơi, tôi thừa nhận, như thế là mặt trận bảo vệ lãnh thổ lãnh hải quốc gia trên biển Đông bắt đầu từ Hà Nội!
- ...

20

Thằng con trai Năm Hồng bỗng dựng nổi tiếng trên báo chí vì cái chuyện đâm vỡ mồm mũi một nhà báo trong buổi tập đoàn của mẹ nó chiêu đãi các hoa hậu hoàn vũ quốc tế năm nào... Giám định y khoa sau đó xác nhận nhà báo này bị vẹo xống mũi và gãy mất cái răng cửa, có lẽ vì người đâm có cái nhẫn to bự lợi hại như một quả đâm sắt. Chính cái *thằng mắc dịch* này – sâu kín trong lòng mỗi khi nghĩ đến nó, ông Hai gọi nó như vậy – đang làm cho ông mất ăn mất ngủ từ mấy tuần nay.

Hôm ấy, cái *thằng mắc dịch* này, sau một cú điện thoại, nó xoắn bước vào nhà ông, câu trước câu sau đã oang oang trước mặt vợ chồng ông:

- Cháu nói thẳng cho chú biết nhé, chú mà giúp nhà *Cường đá* chạy chức chạy quyền cho thằng Hai Điều, chú sẽ phải ra đứng trước vành móng ngựa là cái chắc! Cả nước đang thiếu một cái bung xung để bán cho cái tội *chạy ghế*, chú sắp về hưu rồi, rất xứng đáng được chọn làm một bung xung như thế! Ngon lắm!
- ???

Hôm ấy quai hàm ông Hai đơ ra, toàn thân ông tê liệt, nên chẳng nghĩ được điều gì ra nhẽ để nói lại. Vì cái *thằng mắc dịch* này đưa ra nhiều dẫn chứng lắm, có câu nói của VIP nó nhắc đi nhắc lại hình như không sai đến cái dấu phẩy. Nó kể ngọn ngành câu chuyện ông Hai xin cho Hai Điều học trường Đảng. Nội dung sự việc, ngữ cảnh câu nói, các dẫn chứng, danh sách cơ cấu ông Hai đang tham gia vận động, ngày tháng..., *thằng mắc dịch* kể vanh vách, cứ như thể nó là người của cơ quan điều tra tội phạm hình sự. Ông Hai không thể hiểu nổi tại sao nó có lắm thông tin đến thế...

Còn bà Hai hết nhìn chồng rồi lại nhìn khách, cũng không nói được câu nào. Bà quá ngạc nhiên về câu chuyện đã đành, lại càng không hiểu vì sao chồng mình cứ nhũn như con chi chi... Không rõ vô tình hay hữu ý, hôm ấy bà Hai lại ngồi tiếp khách cùng chồng. Thường thường bà Hai không bao giờ ngồi hóng chuyện tiếp khách của chồng.

- Thôi, anh về đi, mọi chuyện sẽ đâu có đó mà... Đừng nghe lời đồn đại. – ông Hai trước sau mấy lần chỉ lặp đi lặp lại độc một câu nói duy nhất này, giọng điệu như van xin.

Cái *thằng mắc dịch* dai như đĩa đói. Ông Hai mấy lần giục nó về mà nó cứ ngồi ỳ ra. Nó càng nói, ông Hai càng chết khiếp. Nó dẫn ra đủ mọi điều, nào là luận điệu dịch đang vu khống nạn chạy chức chạy quyền trong bộ máy của Đảng và nhà nước ta, nào là vị lãnh đạo A kêu gọi mọi người vạch mặt chỉ tên bọn sâu mọt loại này, nào là vị lãnh đạo B thách đố ai bắt được tận tay day tận trán vụ việc mua ghế sẽ đem ra xử ngay tức khắc, xử nghiêm làm gương cho kẻ khác!.. Nào là dân tình bức xúc chuyện này ra làm sao, nào là lãnh đạo đang nhức nhối về dư luận sục sôi cả nước lên án chuyện mua quan bán chức, nào là.., nào là.., nào là...

...Bố tiên sư nhà mày! Làm sao lắm cái “nào là...” thế, bố mày nhớ thế đéo nào được!..

Ngồi tiếp nó, đầu óc ông Hai mù mịt, ông vừa nghe vừa chửi thầm trong bụng cho mình đỡ hãi. Ông không thể nghĩ ra điều gì kết thúc câu chuyện. Ông đành chết lặng, cứ để cho *thằng mắc dịch* độc thoại...

Cuối cùng, sau khi nói cho thật đã, *thằng mắc dịch* mới tự nó đứng dậy, tự nó kết luận ráo hoảnh: “...Hôm nay chú được cháu kể lẽ tường tận mọi chuyện rồi nhé. Một cái bung xung đem ra bán như thế lúc này đang rất cần, hàng cực hiếm đấy chú ạ!..”

Tiền nó ra đến tận chân ô-tô đỗ ở ngoài đường, *thằng mắc dịch* vẫn không để cho ông Hai yên thân:

- Chú nhớ những lời cháu nói nhé! Cháu nói thật lòng chỗ hai chú cháu mình đấy, không hù dọa đâu...
- ???

- Không tin chú đi gặp mẹ cháu mà xem. Mẹ cháu vẫn nhắc đến chú luôn...
- ...

Ông Hai nửa như muốn ngã quy, nửa lại cảm thấy như đang ló ra một chỗ bầu vú nào đó, hình như tay ông đã vói vói nắm lấy... Ông biết những tin đồn về thân thể nhà Năm Hồng này từ lâu rồi... Ông còn đang chưa biết trả lời như thế nào, *thằng mắc dịch* một chân đã đặt vào trong xe, thế mà đầu nó vẫn còn ngoái lại:

- Ông VIP của cháu nói, chú là người dày dặn, có quá trình đáng nể.., nhưng vì tốt quá nên có lúc làm hỏng việc, nhất là những việc hệ trọng...

Xe của *thằng mắc dịch* đã mất hút lâu rồi, mà ông Hai vẫn đứng nguyên tại chỗ, không biết là mấy giây mấy phút, miệng ông làu bàu: “*Bố tiên sư mày!.. Mày nói cái gì mà cứ như là đi guốc trong bụng ông vậy!*”... Ông Hai lạnh hết cả người khi nhớ ra là mình không thể cứ đứng mãi ngoài đường như thế này.

...*Ông VIP của cháu nhận xét... Mẹ cháu vẫn nhắc đến chú luôn!.. Nào là... Nào là...* - ông Hai cố ghép mọi câu nói của *thằng mắc dịch* theo các giả định khác nhau, cố tìm cho ra một nhận định, một kết luận khả tín... Kinh nghiệm suốt cuộc đời đấm đá của ông dạy ông: đánh địch mà không nhận định, không kết luận... thua là cầm chắc!.. Ông thấy có nhiều cái khớp nhau quá!..

Ông Hai còn phải lao đao sau đó mấy ngày nữa vì bà Hai.

Thông thường, hễ đấu khẩu tay đôi với bà, ông Hai luôn luôn thua. Lần này không phải là ngoại lệ. Bà hét phê phán ông là đạo đức giả, làm cái nghề dạy người mà cũng tham gia câu chuyện *chạy ghé*, lại chê ông là đồ tồi, trượng phu gì mà cứ phải dùm dó trước cái thằng vắt mũi chưa sạch! Công bằng mà nói, bà Hai truy ông không đến nỗi quyết liệt lắm về cái chuyện có hay không cái việc ông tham gia phi vụ chạy ghé cho Hai Điếu, vì bà cho đấy là cái chuyện thế gian thường tình, cũng như có biết bao nhiêu chuyện *bằng thật học giả* trên đời này. Báo chí đã có lúc nêu lên có địa phương khoảng 70 – 80% cán bộ đương chức tốt nghiệp với bằng thật nhưng là học giả qua các lớp đào tạo tại chức hoặc hàm thụ ngoài giờ... Nhưng bà Hai rất cay cú vì chuyện bao lần nhờ ông giúp đỡ việc này việc khác, chẳng những không được giúp mà còn phải nghe ông giảng đạo. Tuy nhiên, khi

ngồi với chồng tiếp *thăng mắc dịch*, bà thực sự muốn nổi cơn tam bành bóp chát cho khách một trận, vì nó chỉ đáng tuổi con mình mà sao ăn nói xách mé quá trời, còn dọa dẫm nữa... Ông Hai ở vào cái thế bất lợi, ông lại phải dùng đến món võ sở trường của mình: để cho đối phương nói chán sẽ thôi... Sau vài ngày, quả nhiên không thấy bà Hai riếc móc chuyện chạy ghế cho Hai Điều nữa. Bà còn nhiều chuyện khác đáng quan tâm hơn...

Nhưng có một chiến trường giao tranh gần như không ngớt, bất kể ngày hay đêm. Đó là chiến trường phần hồn giữa ông Hai đang nhìn lại mình và ông Hai đang đứng trên đời này.

Trước hết ông thừa biết cái chuyện mua bán ghế, chạy ghế ngoài đời là chuyện cơm bữa... *Sống thì cũng phải biết chấp nhận sống chung với hủi*... Ông tự nhủ như vậy và rất tự hào là cho đến nay chân tay ông vẫn sạch sẽ... Chính vì lẽ này, ông cảm thấy cái chuyện ông giúp Hai Điều vào danh sách cơ cấu mà bỗng dưng bị xuyên tạc thành chuyện chạy ghế thì oan ức cho ông quá. Sự thật là ông được giao nhiệm vụ đi vận động nó, ông thực hiện hoàn toàn công tâm. Ông đâu có làm cái việc chạy chọt này nọ, mà Hai Điều cũng không hề nhờ ông! Hai Điều chẳng những không thuận mà còn khinh thường ông vì chuyện này! ...*Nói bỏ cả hơi tai mà nó vẫn không thêm ưng thuận cơ mà!*.. – đến tận giờ, nghĩ đến cái chuyện công cốc này, ông vẫn còn ức.

...Thế nhưng, nhờ có cái lưỡi không xương nào đó biến việc vận động của ông thành việc *chạy ghế*, thì đúng là tình ngay lý gian, ông thấy khó lòng chống đỡ. Càng nghĩ, ông càng oán trách cuộc đời sao có thể mất dạy đến thế.

...Rõ ràng là mình giúp nó hăn hoi, chẳng tiền nong gì, mà chỉ giúp nó đi học trường Đảng thôi..., còn cái chuyện đưa nó vào danh sách cơ cấu là do lão đồng chí thân chinh nhờ mình giúp, làm gì có chuyện chạy với chọt gì ở đây!..

Nghĩ đi nghĩ lại, ông vẫn phải thừa nhận, nếu có cái lưỡi nào đó bẻ queo chuyện giúp đỡ này thành chuyện chạy ghế thì có mà giời cãi! Ông thừa biết bẻ queo như vậy là chuyện hàng ngày ở huyện...

Chưa có lời giải cho cái nguy cơ *bẻ queo*, ông Hai lại phải dày vò mình về nhận xét của VIP: *...vì tốt quá, nên có lúc làm hỏng việc, nhất là việc hệ trọng*... Nhận xét này quá đúng, thực ra ông đã thuộc lòng. Chính ông được tận tai

nghe ông trưởng Ban của mình chuyên đạt lại không phải một lần nhận xét này của cấp trên, của một vài VIP rất cao khác về ông... Ông trưởng Ban giữ ý, nên ác thay chẳng lần nào trưởng Ban chịu nói cụ thể là VIP nào đã nhận xét về ông như vậy.

...Cái thằng mắc dịch này nghe lỏm được từ đâu mà nó nhắc lại nhận xét này nguyên văn đúng từng chữ, từng giọng điệu các con chữ?.. Ông Hai hốt lắm. Đúng là có nhận xét như vậy thật về ông. Song trong cách thuật lại tường tận của cái thằng mắc dịch này, những con chữ này bốc lên mùi mẽ nặng nề của một lời phê phán. Nghĩ kỹ, ông càng hồ nghi đây là một phê phán nghiêm khắc!..

...Nhưng cái lão VIP thằng mắc dịch này nhắc tới là ai mới được chứ? – càng lục lợi trí nhớ, ông Hai càng bí. Đương kim trưởng Ban của ông thì chắc không phải rồi, vì ông đoán rằng thủ trưởng của ông không thân quen gì với cánh Năm Hồng, thậm chí ông thấy chưa một lần nào trưởng Ban của mình nhắc đến cái tên gọi Năm Hồng. Hơn nữa, trưởng Ban của ông thuộc loại hậu thế, trẻ hơn ông đến gần chục tuổi, chưa một lần nào ăn nói trịch thượng với ông như vậy.

Suy đi nghĩ lại mãi, ông Hai thấy, cỡ VIP, mà lại biết được đến từng chi tiết chuyện đưa Hai Điều vào danh sách cơ cấu, chắc chỉ có thể là *lão đồng chí* Trung ương, không thể ai khác được... Nhưng chính *lão đồng chí* nhờ mình đi vận động Hai Điều cơ mà, thế thì làm sao có chuyện trách móc được? Nếu đúng thế, thì cái thằng cha VIP này là chuyện bịa, không thể là *lão đồng chí* được ... Càng nghĩ, ông Hai càng thấy mọi chuyện rõ như ban ngày, lập luận của mình vững như bàn thạch. Dần dần ông cảm thấy yên tâm, chẳng có gì để sợ nữa... Dần dần ông lại lần mò trở về được với sự thanh thản thường ngày.

Được dăm hôm...

Bà Hai cũng quên khuấy chuyện truy kích ông vụ việc này rồi...

Thế nhưng, từ góc khuất sâu kín nào đó trong trí óc ông, một cái lưỡi không xương bắt đầu ngo nguậy, thập thò... Nó lớn dần, tiếng nói của nó trong đầu ông cũng to dần: *...Rành rành chạy ghế cho Hai Điều mà còn chối cãi hả? Hai ba lần vận động nó vào danh sách cơ cấu, bị nó mắng cho té tát vào mặt mà không nhớ à?.. Ông Hai cảm thấy một mối nguy nào đó cứ lớn dần lên, có thể vô lấy ông bất cứ lúc nào... Ông liên hệ lại, khi trực tiếp đối chất với mấy sinh viên biểu tình chống Trung Quốc xâm lược Hoàng Sa – Trường Sa, ông được giao nhiệm vụ phải*

làm công tác tư tưởng cho họ. Sinh viên thì cứ khăng khăng họ làm như vậy vì yêu nước, và họ bảo chính quyền này là hèn, là không dám bảo vệ chủ quyền quốc gia... Còn ông thì ra sức giải thích cho họ làm như vậy là ảnh hưởng xấu đến đại cục quan hệ hai nước, việc của quốc gia đã có Đảng và Nhà nước lo... Ông hiểu lập luận ấy của mình không vững và cũng chẳng hay ho gì, song nó tạo ra cái có rất cần cho việc cầm biểu tình. Ở đất nước này để cho dân chúng làm quen với biểu tình thì bỏ mẹ... Ông càng hiểu rõ, khi cần có cái có thì tạo ra có, đúng sai đâu có nghĩa lý gì!..

...Cũng có nghĩa là khi cần, thì người ta sẵn sàng vu cho mình làm cái việc chạy ghế, để có cái bung xung đem ra bắn... Như thế đúng sai có nghĩa lý quái gì?!..

Ngẫm nghĩ sự đời đến đây, ông Hai đang nằm trên giường mà phải bật dậy. Ông hai tay xoa ngực, mà cứ như người tắc thở...

Cái lao lung ông vừa mới xua đi được, bỗng dựng lên mò về. Cái thanh thân thường ngày ông vừa mới lấy lại được, nay dời bỏ ông đi xa...

...Vô lý lắm, chính lão đồng chí trực tiếp giao nhiệm vụ cho mình. Lão đồng chí còn dặn đi dặn lại, dặn tái dặn hồi: danh sách cơ cấu, dù là dự kiến hay ở cung đoạn soạn thảo nào, đều là bí mật quốc gia, tuyệt đối không được để lộ...

- Nhớ đây nhé, dặn lần cuối cùng, để lộ ra là kỷ luật liền, rõ chưa? – lão đồng chí ghé sát vào tận mặt ông mà nói.
- Khổ quá, anh dặn đi dặn lại như thế có khác nào coi tôi là con nít!?
- ???

...Phải nói đến mức ấy, lão đồng chí mới thôi. Thế thì cái lão VIP phê phán mình không thể nào là lão đồng chí được – ông Hai lại lý sự với mình như thế.

...Hay là cái thằng mắc dịch này nghe lỏm được ở đâu dự kiến đưa Hai Điều vào danh sách cơ cấu, rồi đem ra dọa mình?

Có thể như thế lắm chứ! Cả cái đất nước này, có chuyện nào là chuyện không được đưa lên thông tin vỉa hè?! Từ cái chuyện ông lãnh đạo A có 2 cái bằng rôm, có tài khoản để ở nước ngoài, đến chuyện vợ con ông lãnh đạo B sở hữu cả một hãng taxi..; ông lãnh đạo C nhờ cho phép đào ven biển lên lấy quặng titan

đem đi bán cho Trung Quốc mà được ra Trung ương lên chức; phá hội trường Ba Đình chẳng qua là vì lý do tâm linh...; kinh tế quốc gia bí bết từ lâu rồi nhưng phải để Đại hội cho xong cái đã...; tập đoàn Y tuồn vốn dưới dạng đầu tư ra nước ngoài...; tỷ lệ lạm phát là 20% nhưng thông báo chính thức chỉ được phép nói 13% vì sợ dân hoang mang và làm xấu hình ảnh đất nước...; ông lãnh đạo D đi thăm nước ngoài đối thoại với chủ nhà bằng cách đọc bài viết sẵn nên câu chuyện cứ ông chẳng bà chuộc; ông lãnh đạo E thất sủng mất cả chì lẫn chài vì dám mó dái ngựa...; chuyện đường sắt cao tốc đã an bài...; ca sỹ hoa hậu n là bồ ruột của lãnh đạo F...; Thụy Điển rút sứ quán về vì nước ta chơi không “phe” (fair) chứ không phải thiếu ngân sách...; vừa mới bắt được vụ tiền giả đem từ Trung Quốc về lớn lắm, nhưng...; Ban Tư tưởng chỉ thị báo chí phải dừng việc đưa tin và viết bài quá nhiều chung quanh vụ cán bộ nhà nước mua dâm gái vị thành niên ở Hà Giang...; lãnh đạo G về hưu được cấp biệt thự giá nhiều nhiều tỷ đồng...; Bộ ngoại giao Trung Quốc phê phán Việt Nam vi phạm thỏa thuận chung của lãnh đạo hai bên về Biển Đông... Vân vân và vân vân... Ở đâu cũng có thể nghe được, tìm ở đâu tin gì cũng được... Ngồi ở quán nước mà nhiều lúc mình tưởng cứ như đang ngồi nghe thông báo cuộc họp của một cơ quan, hay một Bộ vậy... Có khi chính các tay nhậu dề dề chung quanh những các vại bia tranh luận với nhau quên cả uống về các thông tin vĩa hè này. Họ làm cứ như thể họ là các chính khách thực thụ, đang bàn tán toàn những đại sự quốc gia, thậm chí còn sắp xếp nhân sự ai ngồi chỗ nào, ghé nào... Chỉ có điều những tin loại này chính xác đến đâu thì có mà trời biết...

- BỐ tiên sư đời! Đất nước này thế nào mà cái gì cũng hư hư thực thực..., cái đéo gì cũng bí mật, nhưng cái đéo gì ai ai cũng biết tồng tồng tong! – ông Hai phát quần, tự văng tục với mình như vậy.

Ý nghĩ đi gặp Năm Hồng để rõ mọi chuyện dần dần trở thành quyết tâm lớn của ông Hai. Ông đã hóc hác đi nhiều và cảm thấy không thể kéo dài mãi tình trạng u u minh minh như thế này. Ông lên dây cót cho chính mình: *...Muốn bắt cọt thì phải vào hang vậy! Đây là lối thoát duy nhất!... Sắp về hưu đến nơi rồi mà sao vẫn còn lặn đạn thế này!.. Cái kịch bản Phần chót đường đời..., về với bầu rượu túi thơ, về với cái đích thực là của ta... đã dàn dựng xong từng chi tiết đâu vào đấy rồi... Thế mà tất cả sao vẫn còn xa cách vời vời trên con đường đời...*

Trước tiên ông Hai đi gặp những thân hữu thạo tin để nắm lại thân thể và sự nghiệp Năm Hồng. Thường ngày thì ông chỉ dành nửa tai cho những tin tức loại này, vì cho đây là những chuyện *buôn dưa lê*. Hơn nữa xưa nay ông vẫn coi doanh

nhân là đẳng cấp con buôn, đẳng cấp thấp kém hơn mình, hoàn toàn không đáng cho ông để ý. Ngay cả cánh thân quen như nhóm *Cường đá* ông cũng chỉ coi như các thủ hạ, tức hạ của mình mà thôi... Nhưng khi được các thân hữu kể rằng Năm Hồng có thể là người giàu nhất nước, đất đai khắp Bắc Trung Nam – có dự án lên tới hàng trăm thậm chí hàng nghìn héc-ta..., công ty của con và cháu cộng lại đến hơn chục cái – nước trong nước ngoài đủ cả, thân quen với nhiều VIP nước trong nước ngoài đủ các binh chủng – từ chính sự, dân sự, quân sự... cho đến giới học giả, là mẹ nuôi, chị nuôi, em nuôi, mẹ đỡ đầu, chị đỡ đầu của nhiều người khắp Bắc Trung Nam, đã tự tay xây dựng nhiều đền chùa, là Mạnh Thường Quân của một số quỹ khuyến học, các quỹ tương thân tương ái chống ung thư, chống HIV/AIDS, bảo trợ làng nhiễm độc dioxin...

Có thân hữu nhận xét: Cánh Năm Hồng không có ý niệm trâu chậm uống nước đục, vì khó mà tìm ra được một cơ hội hay lĩnh vực kinh doanh nào hái ra tiền mà phe cánh Năm Hồng không đi tiên phong hoặc vắng mặt – bất kể nó là địa ốc, khu du lịch, nước giải khát, yếm Khánh Hòa, ô-tô, gỗ, phân bón, thép, khu công nghiệp, đường, cảng, nhà hàng karaoke cao cấp, casino trá hình, các phòng spa hiện đại, bệnh viện phụ khoa tư nhân, thẩm mỹ viện, xuất khẩu lao động, trường tư thục, thi hoa hậu, các ap-phe chính trị... - nghĩa là thượng vàng hạ cám, hữu hình và vô hình, miễn là làm ra tiền, ra nhiều tiền, và phát triển các chân rết khắp nơi, gây thanh thế khắp nơi... Có nhiều trường hợp chính tập đoàn Năm Hồng chủ động tạo ra cơ hội, hoành tráng nhất có lẽ là câu chuyện bỏ ra hàng triệu đô-la để tổ chức thi hoa hậu hoàn vũ quốc tế, *phi vụ* này đẻ ra *phi vụ* con, *phi vụ* cháu... Đã có một vài quan chức cao cấp đặt dấu hỏi nghi ngờ tập đoàn này, muốn đưa tập đoàn này vào tầm ngắm, vì cho rằng hình thái của nó còn phức tạp hơn đám mafia Năm Cam¹⁸... Báo chí đã có lúc rộ lên... Song tất cả những ý định và nỗ lực theo chiều hướng phanh phui như thế đều nhanh chóng rơi vào thinh không. Có thân hữu còn cho ông Hai biết Năm Hồng không nói năng oang oang, nhưng cá tính mạnh mẽ lắm, thường cướp lời trong nói chuyện, dù đó là các VIP... Không phô trương theo kiểu mua siêu xe về để ngắm, nhưng người ta đồn rằng viên hồng ngọc (rubi) bằng quả nho lủng lẳng trên ngực bà ta trị giá còn hơn cái xe Mercedes S 600...

- Để làm gì vậy? – ông Hai hỏi.
- Đồ dở hơi, hỏi thế mà cũng hỏi được. – bạn ông Hai vặc lại.
- Ô hay, thế cả một cái xe *đéc-đéc* gì đó cho đỡ ở trên ngực là nhằm mục đích gì? Có mắt mà mù chẳng hiểu gì như anh mới là đồ dở hơi!

¹⁸ Đã bị đem ra xử 4-2003 gồm 154 bị cáo và 238 người liên quan.

- Ờ ờ..., có mà trời biết! ...Có thể là bà ta muốn mọi người đừng chú ý đến cái cổ bự đã xệ dài dài của bà ta!..
- Cái gì?...
- ...

Còn một vài giai thoại khác cũng ngắc ngư như thế...

...Tổ cha mày, dù có ba đầu sáu tay mười hai con mắt, trong cơ chế này mà không thân quen, không thân thế phe cánh thì một dự án cũng không xong chứ đừng nói tới hàng chục công ty con cháu và hàng trăm dự án lớn nhỏ khắp cả nước của chúng mày như thế này!.. Quy mô kinh tế của đám EPCO Minh Phụng¹⁹ chắc chắn còn kém xa tụi bay... - ngồi nghe thân hữu giảng giải, ông Hai chửi thảm trong bụng, nhưng càng nghe càng ngộp, bụng bảo dạ ...Đi gặp con mụ này mà vô phúc chạm trán với VIP nào đó thì bỏ mẹ! Nên không?!!

Ông Hai chần chừ, muốn có thời gian cân nhắc kỹ hơn nữa bước đi hệ trọng này. Nhưng bỗng nhiên đầu bên kia mobile có tiếng nói:

- Cả tháng nay chú Hai bật tằm đi đâu rồi, sao mà kín tiếng thế! Tôi hôm qua mẹ cháu vừa mới nhắc đến chú. Bà đang ở Hà Nội, chú không xin gặp thì chẳng còn dịp nào đâu!

Đầu bên kia mobile giập máy, không thềm nghe ông trả lời. Ngay sau đó ông được *thằng mắc dịch* gửi tin nhắn, cho ông số điện thoại để liên hệ gặp Năm Hồng.

...Sao cái thằng mắc dịch lại truy kích mình đến cùng thế này hả gòi?!..

Bố tiên sư mày! Cái tin nhắn này chẳng kém cái trát của Tổng bí thư hay Chủ tịch nước đòi ông ra hầu tòa!..

Đến nước này không đi là không được nữa rồi... Trong lòng, ông Hai dằn vặt, chửi rủa... Nhất là chỉ lo nhỡ chạm trán phải VIP nào ở đây!..

Cái tin nhắn là chỉ là vài từ trên mobile, nhưng nó có sức mạnh băng băng như dao chém đá!.. Ông Hai đã bước hẳn vào nhà Năm Hồng rồi, thế mà hai chân liêu siêu muốn quay ra, cứ như là mình đang bị thôi miên...

¹⁹Xem: "*Vụ án Minh Phụng - Epcó: Lời kể của một tử tù*"

<http://phapluattp.vn/201004201253089p0c1112/vu-an-minh-phung-epco-loi-ke-cua-mot-tu-tu.htm>

...

...

- Tôi được nghe tiếng ông Hai từ lâu rồi, nhưng hôm nay mới được tiếp kiến. Mời ông soi nước... – bà Năm Hồng tự tay rót nước mời khách, khẩu khí đon đả, lời lẽ chừng mực.

Hồi hộp là thế mà ông Hai vẫn không khỏi ngạc nhiên, trước mặt ông chỉ là một người đàn bà không có gì là dữ tợn lắm so với tiếng tăm, thậm chí có vẻ hiền hiền, quê quê một chút. Chỉ có giọng nói phần nào nhỏ nhẹ đúng như lời bạn ông mô tả, chẳng phù hợp chút nào so với dáng vóc vào loại to con của bà. tiếng nói cũng trẻ trung hơn so với người. Những nét sâu hơi dài nơi đuôi khóe mắt, cùng với hai quả nhót mọng con con dưới hai mắt của chủ nhà... Ông Hai nhớ đến cái xe *đéc-đéc*, trong lòng thừa nhận bạn mình có con mắt tinh đời... Quả thực đây là cái cổ to bự và khá xệ dưới cằm, bên dưới là cái ngực không có núm nhưng dày và đồ sộ... ông Hai đoán bà Năm ở quăng rất xệ chiều, nhưng trông “đô” lắm. Mặt mũi bù bự, thoáng nhìn ông Hai cũng thấy được bà Năm trang điểm cầu kỳ hơn bà Hai nhà mình, dù phần nào màu sắc hơi quá đậm một chút như thường thấy ở con người chợ búa thích sơn phấn. Cử chỉ bà khoan thai, linh hoạt, xiêm áo miễn chê.

Sau giây phút ngập ngừng, không khí câu chuyện giúp ông Hai lấy lại bình tĩnh:

- Cảm ơn bà. Thực ra tôi mong được gặp bà từ lâu, nhưng hết tổng kết lại đến học tập, đợt này gỏi đầu đợt khác không sao mở mắt ra được, mong bà thông cảm.
- Nhiều đồng chí lãnh đạo khen ông lắm. Những vị này vẫn nêu ông ra làm gương..., nhất là cho thế hệ trẻ.
- Bà... Bà trăm công nghìn việc như thế mà vẫn còn quan tâm đến công việc của tôi... - nghe lời khen mà ông Hai cứ thấy mình giựt thót, ông thận trọng.
- Thực quả công việc của Đảng hay của Nhà nước nằm ngoài tầm suy nghĩ của tôi. Song trong làm ăn đụng chạm hàng ngày với các ngành các cấp, tôi thấy phẩm chất cán bộ ngày nay sa sút quá ông Hai ạ. Chính vì thế tôi càng chú ý đến nhận xét của các đồng chí lãnh đạo về ông.
- Bà quá lời khen thôi, xin cảm ơn bà. Tôi còn phải phấn đấu nhiều...
- Không biết ông Hai đã gần cái tuổi xưa nay hiếm chưa, nhưng tôi thường nói vui với các đồng chí lãnh đạo là phải coi những cán bộ có chức vụ cao nhưng giữ được phẩm chất như ông là của hiếm để bảo tồn bảo tàng.
– bà Năm Hồng đáp lại, vừa nói vừa cười rất tự nhiên.

- Bà không xếp tôi vào loại động vật quý hiếm của quốc gia đấy chứ ạ? – ông Hai đánh bạo nói vui để bớt đi cái run run trong lòng.
- Tôi biết hết, các VIP quý ông lắm. Nếu các VIP có nhận xét gì về ông thì cũng chỉ là nhận xét nhẹ nhàng thôi. Đôi lúc có VIP cho ông... *vì tốt quá, nên có lúc làm hỏng việc, nhất là việc hệ trọng...* Nhưng ý kiến này không nhiều đâu.
- ... - ông Hai lại giật thót người.
- ...
- ...

Ông Hai cuối cùng chỉ còn là cái rô-bốt cứng đờ, cử động theo cái ri-môt bà Năm Hồng bấm trong tay.

Câu chuyện loanh quanh một lúc, Năm Hồng lái về những chủ đề xã giao vô thưởng vô phạt như thường diễn ra trong buổi giao tiếp đầu tiên, nào là về sức khỏe, về con cháu, về bà Hai, về ông Năm...

Ông Hai dần dần cảm nhận được mình từ người máy trở lại thành người, cố nói chuyện một cách bình đẳng. Không khí thân quen tăng dần...

Cuối cùng bà Năm Hồng buông một câu:

- Tôi không biết các đồng chí cán bộ của Đảng và Nhà nước còn phải hao tâm tốn trí như thế nào... Còn cứ thế như tôi, tuổi càng cao, càng có nhiều thời giờ đi làm công việc từ thiện ông Hai ạ. Nếu không, lại quay sang vui đùa với con cháu, đi du lịch, thăm chùa chiền... Từ lâu rồi, tôi không phải đụng tay vào công việc kinh doanh nữa ông ạ.
- Ôi được như bà thật là mãn nguyện. Tôi cũng chỉ mong đến lúc nào đó sẽ nhận được quyết định nghỉ hưu, sẽ có được tâm trạng thanh thản của người đã hoàn thành nhiệm vụ.
- Tôi con cháu đầy đàn, đông lắm ông Hai ạ, có bốn năm đứa cháu rồi, thế nhưng vẫn chưa coi mình là già đâu. Vẫn còn yêu cuộc sống này lắm, và tôi càng hiểu sự thanh thản cần cho người già quan trọng chẳng kém gì sức khỏe ông Hai ạ.
- Bà thật là tâm lý, đấy cũng là suy nghĩ của tôi bà ạ... Tôi chẳng có gì phải cầu mong để được hạ cánh an toàn, nhưng thực sự mong được thanh thản, càng về cuối đời càng cầu mong sự thanh thản.

Bà Năm Hồng tự tay tiếp thêm nước cho khách:

- Chè ướp sen cháu nó mua kỳ này không được như ý lắm, ông Hai uống tạm... Chính vì quý trọng ông, hơn nữa phải bảo vệ phẩm giá cán bộ quan trọng của Đảng và Nhà nước, tôi sai cháu nói với ông đừng dính dáng với cái đám *Cường đá*. Lũ này thanh tích bất hảo, đừng dây vào ông ạ. Tôi muốn tự mình nói với ông như vậy, để ông hiểu đúng thiện chí và sự quý mến của tôi. – bà Năm Hồng vào đề một cách rất tự nhiên.
- ...

Câu chuyện chuyển đề đột ngột quá, ông Hai bỗng dung cảm khẩu, máy tai máy mắt liên hồi. Bà Năm chăm chú nhìn. Chờ một lúc, bà đẩy cái tách chè gần thêm về phía ông:

- Mời ông Hai soi nước đi kéo nguội. Quý trọng nhau thì phải lo gìn giữ cho nhau. Có phải thế không ông? ...Nhất là thời buổi nay xã hội có quá nhiều chuyện nhiễu nhương.

Đến lúc này ông Hai mới chấn tĩnh lại được:

- Xin cảm ơn thiện chí và lòng quý mến của bà. Bà dặn tôi phòng ngừa như thế là đúng. Có thịnh tình lắm bà mới nói đến mức vậy, xin đa tạ...
- Nhờ Đảng và Chính phủ đổi mới, gia đình tôi mới ăn nên làm ra được như thế này, đất nước mới được như hôm nay.
- Vâng, đúng thế ạ.
- Không chăm lo gìn giữ chế độ thì còn làm cái gì? Tôi nhắc nhở ông Hai chẳng qua tôi cũng sống vì cái lẽ ăn cây nào rào cây ấy mà thôi.
- Vâng, tôi hiểu suy nghĩ của bà.
- Vả lại gần đèn thì sáng ra ông Hai ạ. Được gần gũi thường xuyên với các đồng chí lãnh đạo, đầu óc tôi được mở mang nhiều...
- Bà ạ, không hề có chuyện tôi chạy ghế chạy chức gì cho nhà *Cường đá* đâu. Nếu có hiểu nhầm này thì oan ức cho tôi lắm.
- Tôi tin ông, ông Hai ạ.
- Mong bà hiểu cho, cấp trên giao cho tôi nhiệm vụ tìm hiểu, xem xét việc đưa Hai Điều vào danh sách cơ cấu, tôi làm việc với tất cả tinh thần phục tùng tổ chức... - ông Hai thận trọng, không nói gì thêm nữa.
- Nhất định tôi tin ông Hai chứ, ai lại đi tin những lời đồn đại. Trên đã giao nhiệm vụ như thế, ông nên xem xét thận trọng lý lịch gia đình nhà *Cường đá*, báo cáo đầy đủ cho cấp trên nắm vững ông ạ.
- Đây là nguyên tắc bà ạ.
- Chắc không nói ông cũng thừa biết những vụ chết người đầy tai tiếng do *đoàn xe vua* của Hai Điều gây ra, làm sao mà tin được báo cáo của những

cơ quan chức năng, có phải thế không ông?.. – bà Năm vẫn giữ nguyên giọng nói ân cần.

- - ông Hai cố nén trong cổ họng tiếng kêu “ôi ôi!” của mình. Ông muốn giơ hai tay ôm ngực cho đỡ nghẹt thở, nhưng không dám. Ông Hai chết đứng một phen nữa...

Đúng là ông có biết chuyện *đoàn xe vua* chở vật liệu xây dựng hoành hành cả một vùng mấy tỉnh, làm chết năm hay sáu người, trong đó có nạn nhân Lê Quốc Quân. Gia đình nạn nhân này kiện đi kiện lại mấy năm trời, chính ông phải can thiệp... Song ông đâu có được giao nhiệm vụ điều tra lý lịch Hai Điều. Ông chỉ tuân thủ nhiệm vụ vận động đưa đối tượng vào danh sách cơ cấu theo đúng yêu cầu của tổ chức thôi. Ông Hai trong lòng thừa nhận mình mắc sai lầm lớn quá... Cân nhắc mãi, ông mới nói được:

- Tôi biết chuyện *đoàn xe vua* bà ạ. Cơ quan chức năng cung cấp đầy đủ những hồ sơ tôi yêu cầu. Chính tôi là người trực tiếp can thiệp phải làm rõ vụ tai nạn làm chết Lê Quốc Quân. Bây giờ không còn chuyện đưa Hai Điều vào danh sách cơ cấu nữa rồi bà ạ. – ông Hai nói lấp lửng, với dụng ý mình oan cho mình.
- Nhiệm vụ ông được giao kết thúc như thế, ông nên mừng. Không thể gán chuyện chạy ghế cho những người như ông được, ông Hai ạ.
- Cảm ơn trời đất!
- Tôi biết người biết của chứ. Nhưng Hai Điều tham vọng quá lớn, sẽ còn phức tạp lắm đấy ông Hai ạ, ông cố tránh xa.
- ... - ông Hai lại giật thót người. Ông định hỏi thêm chính điều này, nhưng hỏi thế có thể quá nguy hiểm, ông đành ngồi im.
- Làm việc thì có ưu có khuyết ông ạ. Giá ngay từ đầu ông Hai nói rõ lý lịch nhà *Cường đá* cho tổ chức biết thì đỡ tốn bao nhiêu công sức cho tổ chức, mà ông cũng tránh được rắc rối.
- Vâng, quả là thế. – ông Hai đột nhiên thấy người mình lạnh toát, trong thâm tâm thừa nhận có sơ hở này.
- Chỗ này nên rút kinh nghiệm, ông Hai ạ. Thực lòng tôi muốn nói với ông rất sớm điều này, nên mới cho cháu đi gặp ông. Nhưng hôm nay cũng chưa muộn...
- Xin đa tạ, bà thật... chu đáo. – ông Hai định nói là *rộng lượng*, nhưng cảm thấy mắc cỡ nên nói chẹo đi, trong thâm tâm càng thừa nhận thiếu sót của mình lớn quá.
- Nhân chuyện ông nhắc đến vụ án mạng Lê Quốc Quân. Công ty sản xuất đồ gỗ nội thất cao cấp của đứa cháu ngoại tôi tại Lâm Đồng thuê được một lái xe cầu chuyên dụng trong lâm nghiệp. Tay nghề khá lắm ông ạ.

Hỏi ra, mãi mới biết anh ta vừa mới đi tù, được về trước hạn. Chính xe ben của anh ta đâm chết Lê Quốc Quân. Chắc là cánh *Cường đá* lo lót tiền chạy chọt. Người lái xe này cha mẹ mất sớm, được người cô ruột nuôi cho đến khi khôn lớn. Trong những năm người lái xe này đi tù, cánh *Cường đá* nhận cô này về làm người giúp việc, cũng là câu chuyện on nghĩa, ông Hai ạ... Công bằng mà nói, cánh *Cường đá* đối xử với người làm như thế cũng kể như là có trước có sau. Chỉ có các phi vụ làm ăn là bản thôi!..

- Bà quả là biết đánh giá người. – ông Hai tâng bốc.
- Nhưng mà vụ án mạng Lê Quốc Quân rồi đây chắc gì đã xuôi được ông Hai nhỉ?
- Thưa bà... - ông Hai ấp úng một chút rồi mới nói tiếp được: - ...Phía cơ quan chức năng của Thành phố đã chính thức khép lại vụ án này rồi bà ạ. Đã xác định đây là vụ tai nạn giao thông.
- Tôi biết. Cậu lái xe này kể cho cháu tôi nghe đầu đuôi mọi chuyện. Người cô ruột của cậu này được cánh *Cường đá* giao cho quản lý một biệt thự xinh xinh. Tên cô ta là Năm Thường. – dừng một lúc bà nói tiếp: - ...Ở ngữ tuổi cô ta, người như thế cũng tầm tầm ông Hai nhỉ... - giọng nói bà Năm Hồng vẫn thân mật, đều đều.

Cái tên Năm Thường đột nhiên làm cho ông Hai hồn vía lên mây, trống ngực đập thình thình. ...*Ở ngữ tuổi cô ta, người như thế cũng tầm tầm ông Hai nhỉ...* Ông Hai rúm người lại, cảm thấy hình như chim mình cứ tự nó xón xón cái chất nóng nóng, long lỏng... Bụng bảo dạ: ...*Thế này thì bỏ mẹ rồi!*..

Ông Hai nắm chặt hai bàn tay trên bàn, cổ thót bụng lên lồng ngực để hãm lại nguy cơ vãi đá. Càng thót người, hai nắm tay trên bàn càng run. Ông rút tay xuống đặt lên đầu gối để giấu đi, thế là cả hai nắm tay và hai đầu gối đều rung rung, đầu óc buốt tê tái... Song vẫn có một phép màu nào đó giữ cho ông tỉnh táo: ...*Tiếp tục câu chuyện nguy hiểm này là tạt sát!*..

- Tôi cam đoan với bà không có chuyện chạy chức chạy quyền nào trong những công việc giữa tôi và Hai Điều đâu ạ. Bà hiểu cho như vậy thật là quý hóa. Mọi điều bà nói chí lý lắm ạ, tôi xin ghi nhớ. Bây giờ tôi xin phép. – chưa đợi bà Năm Hồng trả lời, ông Hai đã đứng dậy bước ra khỏi bàn. Hoi vội, nên chân đụng phải góc bàn, khiến tách nước chè sóng sánh. Ông cứ đi tiếp không dám nhìn xuống: - ...Xin cảm ơn bà đã dành thời giờ tiếp tôi và cho những lời chỉ giáo thịnh tình.
- Trước lạ sau quen ông Hai ạ, chúng ta nên giữ mối liên hệ với nhau.
- Vâng. Tôi sẽ cố.

- Có thời giờ xin mời ông Hai khi vào Thành phố ghé thăm. Tôi nhìn người sành lắm... - bà Năm nắm lấy cánh tay ông Hai, ân cần tiễn ra đến tận cửa, miệng chúm chím một nụ cười nhiều ý nghĩa... Nhưng ông Hai lại cảm thấy một cánh tay của mình bị lời lẽ ngọt sớt của bà năm Hồng cắt phăng.
- ...
- ...

Cái lao lung khốn khổ mong tìm được lối thoát sau cuộc đến thăm Năm Hồng trở thành mưa giông bão giạt trong đầu ông Hai.

*...Tổ cha chúng mày... Ở ngữ tuổi cô ta, người như thế cũng tạm tạm ông Hai nhỉ... Tiên sư cả làng cả họ chúng mày! Mạng lưới thông tin của chúng mày còn tinh vi hơn cả cái đám Năm Cam hay sao?.. Thế mới biết cái công nghệ tóm hai bao cao su của chúng mày cực kỳ lợi hại!.. Chẳng lẽ đâu đâu chúng mày cũng có mật thám, nắm được đến từng cái lông dái của ông à!? Đến nông nổi này cái quyền sở đồ ngôi biệt thự xinh xinh sẽ là bản án tử hình cuộc đời chính trị của mình mất thôi... Nó cũng có thể là bản án của một trọng tội hình sự nữa! Tham những từ bao nhiêu... đến bao nhiêu là vào khung tội tử hình nhỉ?... Huống chi đây là cả một cái biệt thự!... Ôi, lại còn đang cần biến mình thành một cái bung xung để đem ra bắn!.. Rồi cả **con mụ hàng cá** nhà này cũng sẽ nhân thể ra tay làm thịt mình... Trời đất ơi, đời chó má đến thế là cùng!..*

Càng lần lại từng chi tiết trong buổi gặp Năm Hồng, ráp nối các tình tiết nhận biết được lại với nhau, ông Hai càng tin rằng mình đã mừng tượng được cái trận địa thiên la địa võng của những luồng đạn không biết từ bao nhiêu chiều hướng khác nhau đang xả xối bắn về phía ông... Ông đang ngày càng đi sâu vào cái trận địa này... Có lúc ông bắt giắc sờ tay lên mũi, lên miệng..., thấy cái mũi của mình vẫn nguyên không vẹo, không gãy cái răng cửa nào, nhưng lời lẽ của *cái thằng mắc dịch* cứ như đám tụi bụi lên mặt ông, sao mà ăn nhập và khớp đến từng chi tiết với những câu nói nhẹ nhàng của mẹ nó...

...Bố tiên sư mày, nói năng ngọt sớt mà cứ như chẻ tao ra từng mảnh!..

Cái khả năng suy nghĩ lô gích mẫn tiệp của ông, kể cả trong lúc lòng dạ rồi bời như thế này, dẫn ông đến kết cục kỳ quặc: *...Toàn là những làn đạn bắn dọa, vì một mục đích gì đó mình chưa biết!.. Chắc chắn không phải là nhằm bắn chết bỏ rồi! Một trăm phần trăm là thế! ...Mọi việc của mình chúng đã nắm đến từng chân*

tơ kẽ tóc, thế mà không thềm hạ thủ mình thì đúng chỉ là bắn dọa! ...Nhưng mà dọa như thế để làm gì? Chúng nó muốn gì ở mình? Làm sao có thể phân thân hầu hạ tất cả các bên chúng mày để ông thoát chết?!. Có bao nhiêu bên tất cả? Cái bên nào là bên nào? Cái bên nào chơi bên nào?...

...Gần đến cái Phần chót của đường đời rồi mà sao tôi cứ lặn đạn đứng ngồi không yên thế này hả trời!?..

...Ở ngữ tuổi cô ta, người như thế cũng tạm tạm ông Hai nhỉ...

...Bố tiên sư đời ơi là đời! Còn hơn cá nằm trên thớt. Bây giờ chúng muốn tóm gáy mình lúc nào cũng được!.. Tôi nhìn người sành lắm! – con mụ này nói về cô Năm hay về chính mình nhỉ?..

Những ngày tháng hốc hác già mau hơn tuổi của ông Hai bắt đầu, cái bóng dáng đàng hoàng phốp pháp thường ngày của ông teo tóp dần... *Phần chót của cuộc đời chẳng giống cái kịch bản ông nghĩ ra chút nào...*

...Tổ cha chúng mày! Bỗng dưng chúng mày gọi ông đến để làm gì? Để bắt ông trình diện? Để bắt ông làm con tin cho một mưu đồ mới? Còn để làm gì nữa? Chúng mày muốn bắn nhau thì mặc xác chúng mày, sao lại cứ lôi bố chúng mày vào hử?!... – ngày cũng như đêm, trong đầu óc ông Hai cứ mỗi khi nghĩ đến cánh Năm Hồng, ông chỉ thấy một mảng tối đen kịt...

...Ôi nhục quá! Cả một thời ta miệng hô tay chỉ! Cứ nói ra lời, là khắp bàn dân thiên hạ rầm rập nghe theo! Ý của ta là ý chí của Đảng, ý trời đất! Lời của ta là đường lối, là mệnh lệnh của non sông! ...Nhưng bây giờ đến cái thằng đầu trộm đuôi cướp Hai Điều vắt mũi chưa sạch cũng khinh rẻ ta! Chính ta đã mở đường cho nó vào Đảng, thế mà... Nói là lão đồng chí của tổ chức rất quan tâm cơ cấu nó, chẳng những nó đứng đưng mà còn cười vào mũi ta. Chẳng lẽ cái thằng nhóc này có ô dù cao hơn?.. Bố nó, cái thằng Cường đá lúc nào cũng dạ dạ vâng với ta là thế, nhưng cứ bày trò dắt mũi ta đến hết chuyện này lại đèo bè sang chuyện khác!.. Cái thằng mắc dịch du thử du thực, miệng nói ra toàn ngôn ngữ đầu gấu du côn, thế mà cũng có thể hù dọa được ta!.. Sao chúng nó có thể quỷ quái như thế được nhỉ?.. Mẹ cái thằng mắc dịch này, cái con mụ lòn sành ghe sắt Năm Hồng, một con buôn từ tóc đến chân, thế mà cũng dám lên mặt bà chủ với ta mới ghê chứ!.. Nói một điều mụ dạy dỗ ta một điều, nói hai điều mụ moi gan móc ruột ta hai điều. Việc đại sự trực tiếp liên quan đến vận mệnh chính trị của ta mà chính ta cũng chưa tận tai được nghe được biết, thế mà con mụ này cứ nói vanh vách vào tai ta!.. Thế là cái đeo gì hử?!.. Việc cuốc ra cuốc vào, từ dự án cho đến quy

hoạch..., chúng cứ vanh vách như kẻ đánh bạc bịp tay trong!.. Đứa già đứa trẻ cả lũ chúng nó không biết móc nối với nhau thế nào mà tuốt tuốt đều có quan hệ giằng dịt với các VIP! VIP lớn VIP nhỏ các cỡ đủ hết. Nếu không là thân quen thì cũng là kẻ đỡ đầu!.. ... Nhưng mà ngôn ngữ của chúng nó sao lạ lùng quá thế! Không có cách gì phân biệt được cái lũ đầu trâu mặt ngựa này là tay chân của các VIP, hay là... hay là chúng nó mới đích thực là kẻ nhào nặn ra các VIP?.. Trời đất, nếu đúng thế thì bỏ mẹ!.. Té ra cái vụ quy hoạch từ sân golf trở thành thành phố vệ tinh Đồng Dơi bây giờ mở mắt cho mình nhiều điều... Sao mình lại chậm hiểu thế hả trời!.. Cả một đời người làm tổ chức mà sao ta lại hoàn toàn mù tịt về những mối quan hệ dây mơ rễ má kiểu này nhỉ?.. Ôi, đúng là ta đã bị cái hệ thống này vượt qua, vượt xa mất rồi! Đến mức bây giờ chính ta đã trở thành con mồi...Đã từng là tổ sư của chúng nó, là cụ kỵ chúng nó., thế mà bây giờ chính mình lại trở thành con mồi!.. ...

...Ôi một thời chí khí cách mạng dọc ngang, một thời vàng son, để đi đến cái kết cục như hôm nay hay sao?!.. Để rồi cả lũ chúng mày tạo bè tạo cánh tranh giành nhau, muốn tóm ta lúc nào thì tóm, muốn biến ta thành bung xung để bắn cho cái gì thì bắn?! Ôi đường đời của ta lại kết cục khốn nạn đến mức như vậy à!..

Cha tiên sư đời ơi là đời!... Đường đường một đảng đảng viên kỳ cựu cấp lãnh đạo, chẳng công hầu khanh tước, thì cũng là cách mạng con nhà nòi dọc ngang bốn phương trời... Một tay ta đã đào tạo ra biết bao nhiêu bọn hậu sinh kế cận...Thế mà bỗng dưng hôm nay chúng mày nhất nhất khinh bạc ta! Hôm nay ta không được là chính ta nữa! Thế là thế nào? Chẳng lẽ chính tay ta cũng đã tự mình cả một đời người góp phần tạo dựng nên cái cơ cấu giời bọ này hay sao? Rồi chính cái cơ cấu giời bọ này đã cướp đi của ta tất cả? Thực chất bây giờ ta chỉ còn là một cái gì đó chỉ có ý nghĩa nhân danh, một cái tên hão.., hay thậm chí có khi chỉ là một thằng tù ngoài đời, một con mồi đã sẵn sàng cho một bản án cần thiết cho một trò chơi nào đó cũng nên! Cái thằng mắc dịch đã nói toạc vào mặt ta rồi: Rất cần một cái bung xung đem ra bắn! Ngon lắm! Hàng này đang cực hiếm!.. Trời đất ơi, thế là thế nào?!.. Hay đây là câu chuyện quả báo?!.. Nhục quá là nhục! Đều ơi là đều! Vì sao đến nông nỗi này?!..

Tại ta rơi vào cạm bẫy cuộc đời. ... hay đây là lúc ta đang bước vào màn chót của một cuộc cách mạng như biết bao nhiêu cuộc cách mạng khác ta thấy trên quả đất này?... Đội cận vệ của Ceausescu chính là kẻ đã hành quyết ông ta... Rồi đến Saddam Husein... Vừa mới đây là Mubarak... Gaddafi... Ôi có phép tâm linh hay phong thủy nào tiên tri trước được cho ta số phận của chính ta không nhỉ? Lúc này ta đang rất cần một sức mạnh thần bí siêu nhiên như thế!.. Nhưng tìm đâu ra hả trời?.. Hay là ta đến thỉnh giáo và xin thầy Nam Hải Quốc Sư làm cho cái lễ?..

Nghe nói thày này đã cứu nguy cho nhiều VIP, và cũng mở đường cho nhiều VIP, con cháu các VIP này cũng ăn nên làm ra...

Hay là...

... ..

- Công lên việc xuống của ông thế nào mà hồi này người ông gây rắc rối đi thế?
- ... - ông Hai vò đầu vò tai.
- Sắp nhận quyết định hưu rồi mà vẫn ham hồ lắm hả? – bà Hai nửa sốt sa, nửa mỉa mai.
- Tôi chẳng hiểu bà nói gì cả!.. – ông Hai chống chế.
- Thế thì hãy cố tự hiểu!..
- ...
- ...

Cứ vài ba ngày bà Hai lại cho ra một chương như thế.

Thật lòng ông không biết nên trả lời vợ như thế nào... Đã thế, cái lối nói nửa nạc nửa mỡ đầy bí hiểm của bà Hai làm cho cái thằng Tào Tháo trong ông Hai thêm hung hăng. Nhiều lúc ông Hai nắc thằm. Cũng có lúc ông ăn năn, lúc ông giận giữ. Cũng có lúc ông tiếc rẻ cho những chuyện chót dại, lúc ông căm ghét cái ngu độn của mình thờn bơn một bề không chuyển mình kịp theo thời thế. Lúc ông oán trách mình sao không đủ nhanh vuốt găm ghè lại những kẻ đang muốn găm ghè mình!.. Biết bao nhiêu tâm trạng trái chiều nhau muốn làm ông phát điên! Nhiều lúc ông thực sự muốn điên để bớt đi nỗi sợ hãi. Chó dại có sợ đôi thủ của nó bao giờ!.. Nhưng ông hiểu mình còn tỉnh quá, chưa trở thành chó dại được, còn nhiều thứ để tiếc, để nhớ, chưa điên được... Cái đấng xè trong cổ họng càng gọi nên sự thèm khát cốc chè mần thầu cốt dừa mát dịu cô Năm bung ra cho ông mới ngày nào...

21

Rừng núi Tây Nguyên xanh cao bạt ngàn lâu nay vốn đã bị các nông trường, lâm trường tàn phá đến gần như kiệt quệ, nay lại vỡ ra những mảng lớn đỏ loét, do xây dựng khai trường đặt nhà máy và mở các mỏ khai thác bô-xít. Từ trên cao nhìn xuống, cứ như là có những móng vuốt khổng lồ đang lóc da lóc thịt thân thể Tây Nguyên. Những dòng nước đỏ như máu chảy ra từ khai trường, rừng núi Tây Nguyên quằn quại...

Thạch cùng với nhóm tình nguyện viên lặn lội khắp rừng núi Tây Nguyên mấy tuần liền, ngày thì đi khảo sát thực địa đến tận từng địa danh và các bản làng, đêm về lên internet truy cập các số liệu, các thông tin về bô-xít, về kinh tế nhôm, về thị trường nhôm của cả thế giới...

... ..

... ..

22

Mấy tuần nay Đại học PH lúng ta lúng túng về một cú điện thoại mắc dịch và không kém phần hách dịch: Hai Điều trực tiếp nói với Trung Nam muốn đến nói chuyện ngoại khóa với sinh viên.

Hội đồng khoa học biết quá rõ chân tướng và khẩu khí của Hai Điều.

Nhận lời hay không nhận lời?

Sau cái chuyện hoành hợ của Ban Tuyên huấn Thành phố về việc Đại học PH tổ chức đợt sinh hoạt ngoại khóa “**Bàn về triết học**” cho sinh viên do học giả Bùi Văn chủ trì và dẫn đề, bây giờ là chuyện chọc ngoáy của Hai Điều.

Tính sao bây giờ?

Từ các luồng khác nhau, trực tiếp, gián tiếp..., thoáng qua, hoặc có lúc đã xảy ra bốp chát bắn thẳng vào lỗ tai: *Nếu đi ra ngoài lề, Đại học PH sẽ bị đóng cửa!..* Cái lý bất bẻ việc tổ chức đợt sinh hoạt ngoại khóa “**Bàn về triết học**” không thể nói là rõ ràng, càng không thuyết phục đối với Hội đồng khoa học của nhà trường, bởi vì nó chỉ là một câu hỏi: *“Sinh hoạt ngoại khóa này không nằm trong đề mục của giáo trình chuẩn, nhưng sao lại được dành nhiều thời gian đến thế?”* Sinh hoạt “**Bàn về triết học**” thực hiện được đến tuần thứ 6 thì có một lệnh miệng sạt sạt, yêu cầu đình chỉ. Lệnh miệng giải thích đơn giản: Mục này trên đã yêu cầu đình chỉ, Đại học PH tuân thủ và dứt khoát phải quay về làm đúng chức năng ghi trong giấy phép. Sức nặng của lệnh miệng được đo bằng tên của người ra lệnh. Trong tình hình nhà trường mấy lần bị “chiếu tướng” về chuyện học sinh của trường mấy tháng vừa qua cùng với sinh viên cả Thành phố có một số hoạt động bảo vệ Biên Đông, nhà trường đành chấp hành ngay lập tức cái lệnh miệng mắc dịch này. Sinh hoạt ngoại khóa “**Bàn về triết học**” phải bỏ dở trong biết bao tiếc nuối của học sinh và các diễn giả. Trong đánh giá nhà trường cuối năm học vừa

qua của cơ quan quản lý có một nhận xét rõ ràng hơn: *Đại học PH không tuân thủ chặt chẽ phương châm giáo dục học sinh vừa hồng vừa chuyên.*

Hệ quả, trường bị tạm thời đình chỉ tuyển sinh cho niên học này để trên kiểm tra tư cách mọi mặt của nhà trường. Lý do trên giấy trắng mực đen: Trường có những hoạt động ra ngoài khuôn khổ giấy phép được cấp, tỷ lệ học sinh được tuyển chọn dưới chuẩn cao hơn mức trung bình – chuyện này hoàn toàn tin đồn nhằm nhảm nhà trường không cãi lại được. Khái công văn đi đi về giải trình mấy lần chuyện này là chiếu cố một số thí sinh được tuyển có hoàn cảnh quá nghèo nhưng ham học, có miễn giảm học phí, nhưng không giúp điểm. Giải trình không xong, lại còn bị yêu cầu kiểm tra. Cán bộ được trên cử về tại chỗ tìm hiểu mọi hoạt động của Đại học PH, kết luận: *Rút cuộc cần xem lại tình trạng độc quyền của Hội đồng khoa học, vì Đại học PH không thực hiện nguyên tắc cổ phần hóa!..*

Giáo sư Tân thiếu kiên nhẫn hơn so với mọi thành viên khác trong Hội đồng khoa học:

- Chương trình học Mác-Lê, học sử Đảng, học quân sự bảo đảm một trăm phần trăm. Các chương trình khác đều được thực hiện đúng với nội dung đăng ký trong giấy phép được cấp. Thế thì vượt rào cái nỗi gì? Vượt rào các chương trình ngoại khóa à? Học sinh không cần triết học à?.. Muốn cổ phần hóa là muốn thương mại hóa cái nhà trường này à?!..
- Thật ra chúng ta không phản đối cổ phần hóa, anh Tân ạ. Câu chuyện còn lại là làm thế nào để không bị họ thôn tính. Chúng ta cũng phải tìm cách sớm xóa bỏ cái hình ảnh gia đình trị của Đại học PH, dù là chúng ta không cố ý có một trường đại học chỉ là của hai dòng họ. Dứt khoát Đại học PH phải là của mọi nỗ lực vì trí tuệ. Hội đồng sáng lập đang bàn các phương thức khắc phục hai khó khăn và cũng là hai thiếu sót ban đầu này sao cho vẫn giữ được bản chất của Đại học PH. Bác Lê Hải đã hai lần nhắc chuyện này, thậm chí một khi chuẩn bị xong mọi việc có thể sẽ tính đến việc đổi cả tên trường nữa. Ở nước mình mọi chuyện đều khó khăn thế đấy! – Khái cố làm cho Tân rõ.
- ...
- ...

Mọi người thông cảm với Tân, vì cái lối nghĩ ngay thẳng của người thầy giáo đã đành, song còn vì hiểu được Tân đã sống xa nước quá lâu, chưa được “luộc” kỹ trong thực tế hiện tại của đất nước hôm nay...

Bàn với nhau mãi, Hội đồng nhất trí tham khảo thêm ý kiến của các bậc lão gia trong nhà và Thạch. Cuối cùng, Yên kêu lên “*Đi với ma phải mặc áo giấy vậy, biết làm thế nào!..* Yên quyết định: chấp thuận yêu sách của Hai Điều! Nhưng không phải là làm theo lệnh, mà là chủ mời khách đàng hoàng, vì thế chủ có quyền đặt hàng cho diễn giả thạc sỹ Nguyễn Văn Điều.

Yên chọn chủ đề cho buổi nói chuyện ngoại khóa: ***Thạc sỹ Nguyễn Văn Điều bàn về khái niệm “đồng tiền ướt”***.

Điện thoại đi, điện thoại về, không dám nói thẳng vì sợ chọc tức đôi phương, Trung Nam chỉ tìm cách diễn giải lòng vòng. Cuối cùng Hai Điều cũng hiểu ra ý của Trung Nam: Khoa kinh tế đang mở xẻ con đường phát triển kinh tế hiện nay của đất nước, muốn đi sâu tìm hiểu vai trò và cách ứng xử của các tầng lớp doanh nhân khác nhau trong quá trình này.

Hai Điều nhận lời. Giáp điện thoại đi, Hai Điều tự nói một mình: *...A ha, thì ra tụi bay muốn so sánh cái du thuyền Diana của ta với mấy cái xe của cánh Năm Hồng đáng quăng vào bãi phế thải chứ gì!?!.. Cạc nọ cạc kia (Cardillac...) nhằm nhò mẹ gì! Chưa bằng một góc Diana của ta.... Được!... Nhưng ta không ngu đâu... Tuốt tuốt tụi bay, từ những đám có tên tuổi như Năm Hồng cho đến những đám còm sỹ kể cả cái nhóm mang tên PH của các người làm sao có tầm nhìn, có thông thái để hiểu được và làm sao có kỹ năng để sử dụng được cái công cụ Diana của ta!.. Còn nhiều chiêu nữa, hãy đợi đấy các con ạ!.. Rồi sẽ đến một ngày nào đó... Rồi sẽ đến... Tuốt tuốt đám thiếu năng trí tuệ tụi bay sớm muộn sẽ chỉ trở thành những đám lau cỏ dưới chân ta mà thôi...*

Hội đồng khoa học nhà trường phải hủy một cuộc họp bàn về những vấn đề giáo vụ nóng bỏng, để bàn ngay tức khắc việc tổ chức buổi sinh hoạt ngoại khóa cho Hai Điều. Các vấn đề kỹ thuật được giải quyết nhanh chóng. Còn lại hai cục xương gậy nhiều tranh cãi nhất, đó là đối phó với những quan điểm của Hai Điều trái với tôn chỉ mục đích và phương châm giảng dạy của Đại học PH như thế nào? trong trường hợp Hai Điều khiêu khích và học sinh bị kích động sẽ xử lý ra sao? Cả hai câu chuyện này tuy nằm trong phần ngoại khóa, song quá nhạy cảm đối với sự tồn vong của Đại học PH, nhất là kinh nghiệm sống cho thấy đụng độ với Hai Điều thường kết thúc theo kiểu “***Có mày không tao! Có tao không mày!***”...

Tân bao giờ cũng là người than vãn nhiều nhất, kể cả trong cuộc họp bất thường này:

- Cái anh chàng vừa là ác ôn, vừa là tỷ phú Hai Điều này không biết là loại người gì!?!.. Cá mập dưới biển khi no bụng rồi thì thôi săn mồi. Hổ báo trên rừng chén đầy rồi, hươu nai có đi qua trước mặt cũng nằm yên. Ăn sống nuốt tươi cả một khu đô thị mới Đồng Dơi rồi mà sao hấn ta vẫn háo hức cái trò “zero sum game” với Đại học PH đến thế nhỉ!?!..
- Cấm anh Tân bàn chùn hay bỏ cuộc! Cấm tuyệt đối đây, thầy hiệu trưởng thân mến của em ạ!... – Khái nói vui, song lúc nào cũng ngay ngáy lo Tân bị gục.
- Không có chuyện ấy đâu, nhưng nó làm tổn năng lượng của mình ghê gớm quá! – Tân đáp lại.
- ...
- ...

Cuộc họp đi tới kết luận: *Khuyến sinh viên tự tìm hiểu trên mạng về Hai Điều và chuẩn bị kỹ cho mình tham gia đối thoại. Là sinh viên đại học PH, họ phải tự làm lấy việc phải làm của họ! Nhà trường dứt khoát không gợi ý hoặc mớm lời...*

Lý do thật đơn giản: Nên coi đây là một cơ hội tiếp xúc, cơ hội thử sức trực tiếp của học sinh với đời, nhà trường sẽ tùy thuộc vào kết quả (output) rút ra mọi kết luận cần thiết.

Hội đồng khoa học bỏ luôn cả nghi giải lao giữa chừng để bàn cho hết nhẽ mọi chuyện khác, trù tính xem những tình huống bất ngờ hay bất khả kháng nào có thể xảy ra trong sinh hoạt ngoại khóa này, các phương án ứng xử của Hội đồng... Cuối cùng Hội đồng giao cho Trung Nam thay mặt nhà trường chủ tọa toàn bộ sinh hoạt ngoại khóa này, và cử Lan làm trợ lý chủ tọa.

...
...

Diễn giả thạc sỹ Nguyễn Văn Điều tự tay lái cái xe van Lexus đến trường đại học PH. Cùng đi là cả một bậu xậu kín xe, trong đó có nữ luật sư Đàm Kiều Oanh, một số người khác nữa lơ lơ láo láo không rõ chức phận. Hai Điều chỉ giới thiệu rất vắn tắt với chủ nhà:

- Đây là các chiến hữu trong gia đình!

Đoàn người trong cái xe van được mời uống cà-phê với toàn thể các thành viên trong Hội đồng Khoa học tại phòng giáo sư Tân. Lúc đầu một thứ không khí nào đó trong phòng làm cho mọi người cứng quèo, ít nói, thậm chí Hai Điều hơi

một chút lúng túng, có lúc có vẻ lấm lét nữa, trong khi các “chiến hữu” khác vừa ngỡ ngác thực sự, vừa lơ láo. Chỉ có luật sư Đàm Kiều Oanh giữ được phong thái tự nhiên.

Khái là người khơi chuyện đầu tiên, nhằm vào Đàm Kiều Oanh:

- Các anh các chị ơi, xin nhìn luật sư của chúng ta uống cà-phê! – Khái cố tình nói to thu hút sự chú ý của mọi người. Khi mọi con mắt đều dồn về phía Đàm Kiều Oanh, Khái nói tiếp: - ...Cà-phê của thầy giáo chúng tôi chắc không ngon bằng cà-phê của văn phòng luật sư, có phải thế không chị Đàm Kiều Oanh? Chưa thấy chị thưởng thức và cho chúng tôi một lời bình.
- Không dám. Thầy Khái quá khiêm tốn. Tôi đã uống gần hết tách đầu tiên rồi. Cà-phê được pha rất sành điệu. Chỉ một nôi tôi hồi này hay bị mất ngủ quá, nên thuộc loại nghiện cà-phê có hạng mà hôm nay không dám uống nhiều.
- Tôi lại mắc phải một bệnh không giống chị về cà-phê, luật sư ạ. Khi đã ngủ rồi thì tôi đành chịu, không còn cách nào uống được cà-phê nữa.

Đàm Kiều Oanh hơi chững lại một thoáng rất nhanh rồi bật cười rất tự nhiên:

- Ôi thầy Khái, vậy xin đề nghị thầy Khái nhường cái ngủ được cho tôi, và tôi xin lại quả lại thầy tất cả cà-phê tôi có được!

Mọi người chung quanh bật cười theo về cách nói vui của Khái. Mấy “*chiến hữu của gia đình*” ngỡ ngác mất một lúc, nhưng khi hiểu ra họ cười rất to và chẳng cần giữ ý gì cả. Riêng Hai Điều vẫn có phần thận trọng...

Câu chuyện vô thưởng vô phạt làm cho không khí uống cà-phê vui vẻ hẳn lên. Những chuyện vô bổ rôm rả cho đến lúc Lan từ ngoài bước vào mời Hai Điều và đoàn “*chiến hữu*” ra hội trường để bắt đầu buổi nói chuyện.

Nhà trường tổ chức cho học sinh đón tiếp rất trọng thị.

Phần giới thiệu không dài dòng, tuy vậy Trung Nam trình bày khá đầy đủ những nét chính về chủ tịch Hội đồng quản trị tập đoàn VINACONS Nguyễn Văn Điều, chú ý nêu bật thành tích tập đoàn này đã vượt qua mọi khó khăn và được tặng thưởng Huân chương Lao động hạng ba. Sau đó dành cho Hai Điều trọn vẹn diễn đàn.

Phần mở đầu, Hai Điều nói theo bài chuẩn bị sẵn, khá tẻ nhạt. Đôi chỗ trong bài không lộn ý, Hai Điều mở rộng thêm, khiến cho cấu trúc của bài có chỗ bị phá vỡ. Riêng những đoạn nói về tầm quan trọng của định hướng xã hội chủ nghĩa trong kinh tế, về vai trò anh cả đỏ của các tập đoàn kinh tế nhà nước, Hai Điều lúng túng rõ rệt, có lúc lạc đề. Bài nói kết thúc trong những tiếng vỗ tay bày tỏ thái độ lịch sự nhiều hơn là hào hứng. Khi Hai Điều gấp bài nói lại cho vào túi trái áo vét, hội trường rơi vào im lặng trong giây lát trước khi chuyển sang phần đối thoại.

Trung Nam gợi ý đây là một cuộc tọa đàm thân tình và hoàn toàn cởi mở, tự do. Trung Nam khuyên sinh viên nên mạnh dạn tranh thủ cơ hội này trực tiếp học tập một doanh nhân có tên tuổi trên thương trường nước ta. Trung Nam kết thúc phần gợi ý của mình:

- ...Các anh các chị xem, một sự thật khách quan là ở nước ta rất hiếm những doanh nhân có những bước đường đời độc đáo như của ông Nguyễn Văn Điều. Còn tên tuổi, sự thành đạt của ông..., chắc các anh các chị đã tự tìm hiểu kỹ trên mạng rồi.

Ngay lập tức những cánh tay nhô lên nêu câu hỏi. Để cho năm sáu người nêu câu hỏi một lúc, Trung Nam gói lại thành một câu hỏi lớn, yêu cầu Hai Điều tường thuật lại con đường vào đời của mình và những kinh nghiệm rút ra.

Trên bục diễn đàn bây giờ là một Hai Điều thao thao bất tuyệt, hùng hồn, sôi nổi. Lúc là một con hổ, lúc là một con sói...

Hai Điều kể lại khúc chiết từng đoạn đường đời mình trải qua, những ví dụ sinh động, đúng là một Nguyễn Văn Điều miệng nói tay làm, nói được là làm được, ý chí rắn như sỏi đá xi măng sắt thép, lúc nào cũng chỉ có mục tiêu và mục tiêu! Hết mục tiêu này là mục tiêu khác. Mục tiêu này chuẩn bị cho mục tiêu khác! Cử tọa nhiều lúc thực sự bị hớp hồn về những ví dụ nói lên tính quyết liệt của Hai Điều. Tất cả đều là sự thật, chỉ có điều đây là sự thật có chọn lọc, đương nhiên không đụng chạm đến những chuyện đại loại như chuyện các xe vua đâm chết người, trong đó có Quân là người đã bị xe vua giết vì quyết giữ mảnh đất này để có được nhà trường cho đại học PH hôm nay, chuyện hạ thủ đối phương lúc đi săn giữa rừng...

Khi Hai Điều nói về đoạn đốt sách để vào đời, người nghe nêu ra nhiều câu hỏi chi tiết về sự việc này. Hai Điều trả lời xong, kết luận:

- ... Các bạn ạ, tôi không tự đề cao mình đâu, nhưng đốt sách là để tuyên chiến với cuộc sống. Đòi hỏi này phải ý chí lắm mới dám làm. Thời tôi vào đời đại thể cũng giống như hôm nay. Nhiều người cứ nghĩ rằng chỉ có một con đường tiến thân duy nhất là vào đại học. Vốn liếng tôi được ba tôi cấp cho ban đầu chắc chắn không bằng toàn bộ chi phí của các bạn học hết đại học đâu. Cuộc sống đã chứng minh tôi đúng!

Các bạn ạ, đốt sách không có nghĩa là tôi nhác học hay phản đối học. Hoàn toàn không phải thế. Quyết tâm đến mức đoạn tuyệt với con đường mà hầu hết các bạn ngồi đây cho là cái cần câu cơm của mình, hôm nay nghĩ lại tôi vẫn phải cho là tôi liều. Nhưng đốt sách đi, tôi học gấp trăm nghìn lần các bạn ngồi đây, tôi không tự cao tự phụ đâu. Tôi học trong bụi đời, trên công trường, học trong nhà trường, học bất kể lúc nào tôi thấy cái gì mình chưa biết hay cần biết. Khi ba tôi quyết định tôi đang tay chân lấm lem phải bỏ thị trường cát sỏi xi măng sắt thép để nhảy vào ban quản trị dự án cao ốc Skyline, làm việc toàn với Tây mũi lõ tóc dài, tiếng Anh eó eó nghe sót cả ruột, nhưng chưa đầy một năm tôi học được hết các võ của họ, thậm chí trực tiếp chỉ huy công trường thì họ thua tôi xa vì có nhiều vấn đề kỹ thuật xây dựng, về tiến trình... họ không thạo bằng tôi, ngay cả các kỹ sư xây dựng của công trường cũng không thạo bằng tôi. Các việc phải xử lý trên công trường và ngoài hàng rào công trường họ thua xa tôi... Công trình lâm nguy vì sụt lún tôi là người ra tay cứu và cứu được, mấy cái anh chàng Tây mũi lõ lãnh đạo Hội đồng quản trị phải vinh danh tôi là “vua công trường”... Học như thế mới là học các bạn à, mấy cái giáo trình trong nhà trường nhằm nhò gì!..

Phải, tôi đã vứt cái cần câu cơm ấy đi để không phụ thuộc vào nó, để bắt cái đầu và ý chí của mình làm việc cật lực. Tôi không chỉ quyết tâm một cách quyết liệt, tôi đã chọn một con đường khác hẳn, đã tự tạo ra cho mình một sự khác biệt không phải ai cũng dám làm và làm được. Bây giờ phải nói với các bạn, bên cạnh cái quyết tâm thành đá thành sắt như thế, sự khác biệt này là điều không thể thiếu tạo nên sự thành công của tôi hôm nay! Nhất thiết phải tìm được và tạo ra cho mình một sự khác biệt và thực hiện được nó với ý chí sắt thép thì mới thắng được trên cái thương trường lúc nào cũng là chiến trường này... Tôi muốn nói tới mức, không nhìn thấy và không tạo ra được cho mình sự khác biệt, thì nên ở nhà ngủ với vợ, đừng nên nghĩ đến đi vào một sản phẩm gì!

Có quyết tâm rồi, có sự khác biệt rồi, còn phải có một cách tư duy cũng rất khác biệt về mục tiêu nữa các bạn ạ. Phải luôn luôn có mục tiêu

mới. Chỉ có mục tiêu mới giữ cho mình không bao giờ cũ!.. Anh Trung Nam ngồi đây đã có lần tranh luận với tôi về điểm này, về sự khác biệt giữa mục tiêu và mục đích. Xin lỗi anh Trung Nam, hôm ấy chúng ta rất thẳng thắn với nhau có phải không? Kết thúc cuộc tranh luận này, hôm ấy tôi nói: Anh Trung Nam theo đuổi con đường mục đích, nên trở thành người làm thuê. Theo đuổi con đường mục tiêu, tôi trở thành người làm chủ và luôn luôn tự khẳng định được mình! Anh Trung Nam thua. Có phải như thế không anh Trung Nam?

- *Trong lịch sử đã diễn ra cuộc tranh luận với kết luận như vậy.- Trung Nam ngồi trên bàn chủ tọa nói vọng sang bục diễn đàn, thừa nhận.*
- ...

Khi tọa đàm đung vào chủ đề “**đồng tiền ướm**”, không khí thảo luận sôi nổi khác thường. Hai Điều bác bỏ thẳng thừng tiền là tiền, không có khái niệm “ướm”, “khô” gì ở đây cả. Hai Điều nói toạc ra khái niệm “đồng tiền ướm” là một khái niệm bệnh hoạn của Đại học PH!.. Hai Điều còn đi xa tới mức nói đến “ướm” và “khô” như thế thì cũng phải liệt tiền in ra vì lạm phát cũng phải được xem là tiền “ướm”, vì lượng tiền bơm ra quá nhiều, in ra chưa kịp khô!.. Hai Điều khẳng định dứt khoát mạnh được yếu thua là quy luật của thị trường, không “khô – ướm” gì ở đây ráo trôi!.. Tiền hay vốn không quay kịp nên mất giá thì có “khô” đến mấy cũng vô nghĩa. “Uớt” mà quyết định sai thì cũng mất trắng luôn. Tiền thắng là thắng. Tiền thua là thua. Nghĩa vụ xã hội hay công bằng xã hội là chuyện của luật pháp, của thuế má. Gìn giữ môi trường cũng là chuyện của luật pháp và thuế má, trong kinh doanh không thể trông chờ vào lòng từ thiện. Chuyện khoảng cách giàu nghèo xoạc rộng là chuyện của nhà nước, của xã hội, của luật pháp, chứ không phải là chuyện của doanh nhân. Doanh nhân chỉ tuân thủ nghĩa vụ đóng thuế và được làm bất kể việc gì luật pháp không cấm.

Cử tọa hỏi đồng tiền đâm toạc chân lý, luật pháp bị méo mó, vậy nếu chỉ trông chờ vào luật pháp mà không đòi hỏi nghĩa vụ đạo đức gì ở doanh nhân thì làm sao đạt được sự phát triển hài hòa?

Hai Điều bác bỏ thẳng thừng, thậm chí còn viện dẫn cả Marx:

- *Học ở trường Đảng tôi được dạy nếu có lãi 300% nhà buôn dám bán cả cái thòng lọng treo cổ chính mình! Trường Đảng dạy thế mà các bạn ngồi đây vẫn tin vào lòng từ thiện trong thương trường à? Cho nên chỉ còn luật pháp. Thương trường không có ác và thiện, cũng không có tòa án lương tâm, mà chỉ có sự giới hạn do luật pháp ấn định. Cái gì luật*

pháp chưa đạt tới hay để hỏng thì mọi người ráng chịu đựng, hay là ráng sửa luật pháp, không có sự nhân nhượng nào ở đây cả, Chỉ có một là một, hai là hai như thế, xã hội mới sạch bong các thằng ngu và các thằng lười, luật pháp cũng ngày một được nâng lên. Bạn có thể tha hồ lừa lọc, tha hồ đểu giả miễn là không vi phạm luật pháp.

- *Miễn là luật pháp không tóm được, có phải thế không ạ? – một ai đó hỏi vọng lên từ phía cử tọa.*
- *Bạn nghĩ gì tốt hay xấu trong đầu đó ai mà biết được, ai có thể xử tội bạn được, có phải thế không? Thế thì làm sao tóm bạn được lúc nghĩ xấu?!.. Nhưng nếu bạn nói toạc điều xấu ra thành lời thì câu chuyện khác ngay! – Hai Điều bộp lại tức thì, không cần suy nghĩ. – Giả thử là điều xấu mà luật pháp không tóm được thì cũng coi như hòa, coi như không có chuyện gì xảy ra! Đời là vậy. Thậm chí phải coi lừa lọc, đểu giả mà không vi phạm pháp luật là một sự thông thái, khôn ngoan... Có thể ngày càng khôn lên được và ngu thì không ngu mãi, luật pháp mới ngày càng đầy đủ hơn... Cuộc sống không có đất tồn tại cho cái ngu, có thể mới luôn luôn được những con mắt cú vọ không bỏ lỡ cơ hội. Có thể mới luôn luôn thấy được con mồi để bắt, tạo ra con mồi mới để bắt! Càng giàu, càng đóng thuế nhiều, đây là cách doanh nhân cống hiến cho sự tiến bộ kinh tế và cho đời tốt nhất. Đất nước muốn giàu mạnh nhanh thì càng phải quyết liệt như thế! Doanh nhân không phải là các nhà sư, càng không phải là các thầy giáo. Còn đứng ở đây hôm nay, nói thật nói thẳng với các bạn sự thật như thế của thương trường, chính tôi đang là một thầy giáo. Tôi không tự nguyện làm việc này, nhưng các bạn đang mời tôi làm việc này!.. Tôi cũng nói thẳng với các bạn, với Đại học PH đừng trông chờ gì vào lòng tốt hay thiện chí nào của tôi cả. Tôi chỉ có luật pháp, thắng, hoặc thua... Lúc nào tôi cũng là con người sống vì mục tiêu... Còn nếu nhà trường của các bạn muốn thông qua cái chương mục giảng dạy “**đồng tiền ướm**” để cảm hóa hay để đào tạo ra một đám doanh nhân vừa kinh doanh vừa làm phúc thì nhà trường cứ làm, tôi không có cổ phần trong trường này nên tôi không quan tâm!.. Tôi coi những doanh nhân như thế là nửa đực nửa cái, chẳng khác cái đám người đồng tính luyến ái bao nhiêu!*

Cử tọa ồ lên hỏi lâu. Có tiếng cười khá to. Nhộn nhịp...

- Hoan hô diễn giả nói thật! – một ai đó nói to.

Thế là tiếng vỗ tay rầm rầm rồi tắt ngấm ngay.

Mặt mũi Hai Điều giãn nở ra rất to. Hai Điều giơ cả hai nắm tay lên trời phẫn khích như người vừa chơi thắng một siêu game nào đó.

Trung Nam và Lan ngồi ghé chủ tọa đưa mắt nhìn nhau, ngạc nhiên. Cả hai trao đổi với nhau điều gì đó rồi đều khoanh tay ngồi yên.

- ...
- ...

Một nữ sinh viên là người dân tộc Hmông đứng lên tự giới thiệu mình là người quê ở ở Đắc Song, vùng nghèo và lạc hậu nhất của tỉnh Đắc Nông, nguyện vọng của cô là muốn học thành đạt để quay về giúp buôn làng của mình, rồi đặt vấn đề:

- *... Sự thật là tôi còn một năm học nữa là tốt nghiệp, nhưng cách đây mấy tuần tôi đã quyết định thôi học, mặc dù tôi được nhà trường ghi nhận có thành tích học tập xuất sắc. Lý do cũng đơn giản, đàn bò nhà bố mẹ tôi cả bò và bê có 9 con, bố mẹ tôi đã bán hết cả 9 con cho tôi ăn học, bây giờ không còn gì để bán nữa, tôi cũng quyết không nhận tiền cứu trợ. Cũng may là nhà trường đã giúp được tôi giải quyết khó khăn này là cho tôi làm cấp dưỡng trong bếp của nhà trường, tôi hy vọng có thể vừa làm vừa học để hoàn thành nốt năm còn lại và thi tốt nghiệp. Chuyện của tôi tạm ổn. Nhưng tôi cứ băn khoăn một điều, trong khi cả nước còn quá nhiều người nghèo, quá nhiều vùng rất chậm phát triển... Ở quê tôi những người già không nói làm gì, chỉ kể trong nam nữ thanh niên còn quá nhiều người mù chữ, trẻ em mù chữ còn đông hơn. Cả buôn một năm có đến gần như ba bốn tháng đói, ốm đau chỉ có cách trông vào thầy mo, đến bây giờ chưa có nước sạch mà dùng... Thế nhưng trong cả nước có không ít các đại gia giàu có bất chính, có người có cả dàn xe hơi tiền nhiều tỷ, nhưng chỉ để ngắm, để khoe khoang... Trong những tỷ bạc hoang phí như thế chắc chắn có không ít tiền trốn thuế, không biết bao nhiêu tiền có được là do tội ác... Đúng là luật pháp còn nhiều bất lực, nhiều lỗ hổng, không với tới được những khoản tiền có máu và nước mắt của nhiều người khôn khổ. Nếu cứ đứng trên quan điểm khả năng thực thi của luật pháp mà xem xét đúng sai, để nói là các đại gia này vô can, tôi thấy không ổn. Đất nước ta làm sao phát triển nếu tỷ lệ số dân nghèo đói và thiếu học quá lớn? Biết bao của cải xã hội bị hoang phí ghê gớm vì những xa hoa này!?. Làm sao tránh được bất công xã hội ngày càng lớn!? Ông suy nghĩ gì về thực tế này của đất nước?*

Vừa nghe, vừa nhấp nhồm, Hai Điều cứ như là muốn chồm lên vồ lấy cô ta ăn thịt. Trong đầu Hai Điều loang loáng những áp-phe mình đã làm không thiếu mùi máu và thuốc súng, những áp-phe lùa nhau dính bầy, nhất là trong suốt thời kỳ ra tay “cứu” VINACONS... Ngồi tại hội trường này Hai Điều liên tưởng đến cái chết của Quân không biết mấy lần. Bụng bảo dạ ...*Ta có thể nhai nghiền cái con nhãi ranh sinh viên này! Chưa nứt mắt mà đã dám lý sự với ta!..* ... Phải cố tụt chủ lăm, Hai Điều mới có thể kiên nhẫn ngồi nghe cho đến khi nữ sinh viên này đặt câu hỏi. Hai Điều trả lời:

- *...Tôi có thể thông cảm được những khó khăn của Đắc Song như cô vừa trình bày, hay của nhiều nơi khác trong cả nước. Đặt ra câu hỏi như thế rất đúng về mặt tình cảm, nhưng sai lầm hoàn toàn về mặt lý trí. Có làm ra của cải mới có ăn, không làm được như thế không có ăn, đây là nguyên tắc hàng đầu ở trên đời này. Tình cảm bao giờ cũng yếu đuối. Chỉ có lý trí mới giải quyết được vấn đề. Muốn phát triển thì phải làm kinh tế, có đúng không? Nhưng làm kinh tế không phải là làm cứu tế, không được nhằm lẫn chỗ này. Kinh tế mạnh thì sớm muộn tất cả sẽ phát triển.*

...Trước khi về thăm trường này, tôi đã đọc qua tôn chỉ mục đích đào tạo của trường. Tôi hiểu đây là nhà trường các bạn muốn dạy cho các bạn những giá trị làm người. Quan điểm này của nhà trường các bạn có một lỗ hổng rất lớn, một thiếu sót thảm hại. Bạn đi ăn xin, bạn có làm người được không? Bạn thật cao sang, cứ cho là bạn có địa vị nhất đẳng thiên hạ đi, cứ cho là bạn có bằng nọ bằng kia dán kín cả tường đi, dù là bằng thật hẳn hoi, nhưng bạn rộng tuếch nhiều thứ, bạn có thể làm người được không? Hai Điều này có hai cái bằng thật hẳn hoi, bằng cao hơn hẳn so với tất cả các sinh viên ngồi đây! Nhưng để sống làm người Hai Điều này có thêm sờ mó gì đến mấy cái bằng ấy đâu! Tổ tiên ta chẳng nói nhất sỹ nhì nông, hết gạo chạy rong nhất nông nhì sỹ là gì!?... Cuộc đời này đã dạy cho Hai Điều này giá trị làm người nằm ở chỗ khác. Một thằng mõ có cái vua cần, thì vua cũng phải gọi mõ bằng anh. Có cái thiên hạ cần đổi lấy, thì có thể ngồi xôm trên toàn thiên hạ. Vậy có cái để trao đổi mới là cái đích thực làm nên giá trị đích thực của con người! Các bạn hiểu không? Nhà trường của các bạn đâu có nghĩ đến được chân lý này để mà dạy cho các bạn!

...Trong con mắt tôi, tôn chỉ mục đích dạy và học của nhà trường này chỉ có thể đào tạo ra con cừu, các đàn cừu, vào đời sẽ bị ăn thịt hết trơn!.. Nếu không thành con cừu thì thành con người lạc lõng, người nửa trai

nửa gái... Cuộc đời đâu có hiền hòa nhưng lựa thế. Thật ra cuộc đời chỉ có hai loại người thôi: Loại làm ra luật cho người khác, loại thi hành luật của người khác. Đào tạo gì đi nữa cũng phải tập trung vào hình thành hai lớp người này. Ông Marx cũng dạy rồi, không muốn làm đê thì phải làm búa, không có loại người thứ ba nhân từ bác ái đâu!... Tôi dám chắc với các bạn, không có một nhà trường nào trên đời này có thể dạy nên người làm búa đâu. Đại học PH của các bạn lại càng không! Cứ vác đuốc soi cả trái đất này mà xem!.. Thượng đế đã phân công như vậy cho xã hội loài người rồi, đào tạo hay dựng nên những người làm búa là nhiệm vụ của trường đời. Các bạn cứ điếm danh tất các lãnh đạo của đất nước ta, các đại gia có tên tuổi trên thương trường Việt Nam ta mà xem, có người nào do các nhà trường đại loại như của các bạn đào tạo nên không? Tôi đã nói kinh nghiệm sống của tôi rồi, ngay cả hai cái bằng thật của tôi, bằng loại cao cao đấy, tôi còn vứt xó kia mà!

...Vậy hiển nhiên thượng đế cũng chỉ để lại cho nhà trường đại loại như của các bạn một nhiệm vụ duy nhất mà thôi. Đó là đào tạo cho ngon lành những người làm đê! Còn sau này muốn thay đổi thân phận từ làm đê trở thành làm búa thì để cho cuộc đời sàng lọc khi đê vào đời! Tất cả phải trên nguyên lý mạnh được yếu thua, khôn sống mớng chết! Không như thế thì đê cũng rỏm, có thành được búa thì búa lại càng rỏm. Một đất nước mạnh, một xã hội mạnh không thể chấp nhận những hàng rỏm như thế!..

Cả hội trường ào ào, nhưng Trung Nam và Lan ngồi bàn chủ tọa còn bồn chồn hơn cả ào ào. Cả hai chỉ lo xảy ra một trận đấu khẩu giữa sinh viên với con người chỉ biết **“có mà không tao, có tao không mà”** thế này thì có nguy cơ vỡ trường. Trong đầu Trung Nam vẫn còn choang choang câu nói đầy hăm dọa của Hai Điều ngoài Hà Nội năm nào **“Thực hiện được hợp tác với Đại học PH mới chỉ là thực hiện được một nửa mục tiêu thôi!..”**

Cứ như là có một phép lạ, phía sinh viên không có lấy một nửa câu hỏi nào khiêu khích! Thậm chí có một vài ý kiến hoan nghênh Hai Điều thẳng thắn nói lên suy nghĩ của mình, thậm chí khâm phục sự thẳng thắn này, nhưng chỉ có thế và không bình luận gì. Chỉ ngồi làm chủ tọa, nghe là chính, thế mà hai tai Trung Nam đỏ rần rần..., vì hồi hộp, căng thẳng...

Hai Điều đắc thắng:

- *Các bạn thấy chưa, tôi không che giấu điều gì. Trên đời này chỉ có đe và búa! Bạn nào còn chưa thông, tôi sẵn sàng tranh luận đến cùng ngay tại đây! Nếu tranh luận chưa xong, tôi dám ngủ lại đây vài ngày làm tiếp. Cuộc đời búa chòong cát sỏi sắt đá của tôi đâu có ngại gì gian khổ!*

Tiếng vỗ tay rầm rầm. Trung Nam có cơ hội trời cho bẻ mặc cuộc tọa đàm trong không khí ai muốn hiểu thế nào cũng được. Hai Điều cười nói oang oang cảm ơn cử tọa, còn nói vui thêm mấy câu quen miệng thường nói mỗi khi kết thúc một châu nhậu và nhẹt:

- Đã lắm có phải không? Đã lắm!.. Hỏi đáp như thế mới là hỏi đáp chứ! Chia tay được rồi!.. – Hai Điều tự vỗ tay trước, cả hội trường rầm rầm vỗ tay theo một lần nữa, những tiếng vỗ tay ai hiểu thế nào cũng được.

Trung Nam và Lan mời Hai Điều cùng đoàn chiến hữu vào phòng lễ tân giải khát trước khi chia tay. Đoàn của Hai Điều kiêu bần không ở lại dùng cơm trưa. Hai Điều rất tự nhiên như ở nhà, tự rót cho mình một ly whisky, tự nhón lấy một cái nem rán, vừa ăn vừa tiến lại phía Trung Nam, nói chuyện riêng với nhau:

- Anh Trung Nam có cô trợ lý ngon quá ta! Làm tôi phát ghen.
- Cảm ơn anh Hai. Fiancé của tôi đấy.
- Ủa? Tiếc nhì!.. Bao giờ làm đám cưới?
- Phải giảm bớt các chương trình ngoại khóa đi thì mới có thời giờ lo đám cưới, anh Hai ạ.
- Tôi có điều này muốn hỏi thật anh Trung Nam.
- Cứ nói ra đi anh Hai.
- Tôi muốn mua trọn gói trường Đại học PH của anh.
- - Trung Nam ù hết cả tai.
- Tôi muốn mua trọn gói cái trường của anh, nghe rõ chưa?
- Ôi, anh Hai là người thích đùa. Anh vui tính quá.
- Hỏi mua thật. Không phải truyện thích đùa. – Hai Điều lạnh tanh.
- Trường này đâu có phải là mớ hàng để bán, anh Hai. – Trung Nam nghiêm nghị.
- Mua rồi các anh vẫn cứ giữ nguyên cái trường như hiện nay mà dạy. Tôi không đòi hỏi thay đổi bất kỳ điều gì.
- Giữ nguyên như thế thì mua làm gì mất công mất tiền hả anh Hai?
- Nói mua là mua. Mất gì được gì là chuyện của tôi.
- Mua mà giữ nguyên trường như thế thì anh được cái gì anh Hai?
- Được cái nó là sở hữu của tôi, là hoàn thành nốt một nửa mục tiêu còn lại. Chỉ có thể thôi! Anh quên rồi à?

- ???
- Sao? Chưa nghĩ ra được giá bán có phải không?
- Anh Hai có nhiều tiền như thế, có nhiều việc khác đáng làm. Mua một việc đã hoàn thành rồi thì mua làm gì. – Trung Nam cố mềm mỏng.
- Coi bộ chê tôi ít tiền chắc? Nếu anh không đặt giá, tôi trả giả ngay. 50 triệu đô, được không? Rót trực tiếp ngay tức khắc vào Ngân hàng PH, ngon lành chưa?
- Chắc anh còn nhớ có lần tôi đề nghị anh vận động giúp cho trường được chính thức hưởng quy chế trường tư thục, nhưng không được. Cho đến hôm nay điều này vẫn chưa thành. Thế thì bàn chuyện mua với bán làm gì hả anh Hai Điều?
- Tôi sẽ có cách hợp thức được.
- Thôi, ta nói chuyện khác đi. Tôi đã nói rõ ý kiến của tôi rồi, quên chuyện này đi anh Hai.
- Hai Điều này có bao giờ rời bỏ các mục tiêu đã định đâu! Chưa bao giờ! Anh biết tính tôi rồi đấy. Tôi muốn có cả một đàn cừu được đào tạo chính quy.
- ??? – mặt Trung Nam đỏ dừ.
- Thôi được, dành cho anh 48 tiếng đồng hồ để quyết định, nghĩa là để Hội đồng Khoa học của anh quyết định. Tôi biết một mình anh không thể có thẩm quyền này.
- ??? – Trung Nam như cậỵ mồm không ra tiếng, trong lòng vừa quá giận, vừa thực sự bí chưa biết nên bốp chát lại Hai Điều như thế nào cho đích đáng.
- Thôi chia tay! – Hai Điều chủ động bắt tay Trung Nam, rồi vỗ vỗ tay quay ra các chiến hữu của mình: - ...Về thôi, anh em! Đã rồi!.. – tiếng vỗ tay na ná tiếng vỗ tay các chủ nhà thường xua các đàn gà vịt của mình về chuồng khi trời tối...
- ...
- ...

Buổi tối, trước khi đi ngủ, sau khi kể cho Lan nghe câu chuyện Hai Điều đòi mua đứt trường Đại học PH, Trung Nam cố tìm một chuyện vui cho đỡ căng thẳng:

- Lan ạ. Đến nước này... thì đứt khoát em phải cưới anh mất!
- Sao anh không nói là đứt khoát anh phải cưới em?
- Không thoát được em ạ, vì anh đã chót giới thiệu với Hai Điều em là người yêu sắp cưới của anh rồi.
- Không khẩu mà xưng, hả anh?
- Làm gì có chuyện ấy. Hai Điều dòn anh phải nói ra.

- Em biết mà, lần nào Hai Điều cũng thắng anh trong nói chuyện tay đôi.
- Quả là con người này kinh thật em ạ. Khi hắn ta hỏi thằng thừng muốn mua đứt Đại học PH, anh ớ ra như người bị cấm khẩu.
- Ôi, Trung Nam của em!..
- ...
- ...

Ngay sáng hôm sau, Yên Thạch từ Hà Nội bay vào, vợ chồng Huỳnh Thái Vũ cùng với em là Huỳnh Bảo Vân từ Thành phố lên, tất đã có mặt đông đủ ở trường để bàn với Hội đồng Khoa học nhà trường về cái tối hậu thư miệng 48 giờ của Hai Điều. Câu chuyện quá nghiêm trọng, hơn cả nghiêm trọng.

- Thằng cha Hai Điều này có điên không hả Trung Nam? – Vũ hỏi
- Một trăm phần trăm không, chú Vũ ạ.
- Nó giết anh Quân không chùn tay mà còn hỏi nó có điên không hả anh Vũ? – Bảo Vân bực bội với câu hỏi quá thận trọng của anh mình.
- Có thể khẳng định nó dứt khoát muốn thôn tính Đại học PH được không hả Trung Nam? – Yên hỏi con mình
- Chắc chắn! Con không may may nghi ngờ mẹ ạ. Nó nhắc lại rành rọt khi ký kết hợp tác với trường mình là mới chỉ đạt một nửa mục tiêu. Hôm qua nó nói như dao chém đá sẽ thực hiện nốt nửa mục tiêu còn lại, trong vòng 48 giờ phải trả lời nó dứt khoát.
- Như thế là chúng ta bước vào một cuộc chiến mới ác liệt thật rồi. Chỉ còn một đường là chủ động hay thụ động chấp nhận nó. – Thạch kết luận.
- ...
- ...

Cuộc họp bắt đầu rà soát lại từng mặt yếu, mạnh của nhà trường, cứ như là chuẩn bị hậu cần, quân nhu, quân trang, vũ khí, kiểm điểm lực lượng..., trước khi bàn đến chiến lược và kế hoạch tác chiến, tất cả cứ như là để bước vào trận đánh...

Nghe Lan trình bày lại diễn biến toàn bộ đối thoại của sinh viên với Hai Điều, mọi người thực sự bất ngờ về sự trưởng thành chính trị của sinh viên. Những câu hỏi sinh viên đặt ra hay quá. Nhưng quan trọng nhất là mọi khiêu khích, thậm chí là những lời mạt sát nữa đối với Đại học PH., nhưng Hai Điều chẳng làm sao kích động được sinh viên mạnh động, nỗi lo lớn nhất của lãnh đạo nhà trường được giải tỏa.

- Cái lợi to lớn của buổi ngoại khóa này là chúng ta hiểu thêm bản lĩnh các em sinh viên của chúng ta, và đồng thời đây là dịp hay nhất để Hai Điều tự bóc trần chân tướng của mình, không còn gì lố lờ và sặc mùi tanh tưởi hơn!.. – Trung Nam đánh giá như vậy.

Cuộc họp đi vào điểm quân, điểm mọi công việc, điểm lại mọi sổ sách, giấy má, ngân quỹ... Đại học PH phải làm trong vòng 24 giờ tiếp theo.

Hội nghị quyết định giữ thái độ mềm mỏng, xây dựng, cởi mở, thiện chí, nhưng quyết bảo vệ Đại học PH đến cùng. Sẵn sàng công khai minh bạch bất kỳ chuyện gì, nhưng không lùi một nửa bước...

Trong suốt cả ngày họp, chốc chốc giáo sư Tân lúc chép miệng, lúc thở dài:

- Tôi phục mấy người. Gan mấy người như thế này, tôi không thể nuốt chớ được!..
- Chương trình giảng dạy của trường chúng ta còn thiếu một yêu cầu nghiêm trọng. – Yên cân nhắc thêm một chút rồi mới nói tiếp: - ...Khi cho hai con tôi vào trong này tham gia việc xây dựng trường, tôi dặn dò hai con phải sẵn sàng nhe răng lại với sói! Vì tôi hiểu môi trường phức tạp của Thành phố. Qua đối thoại của học sinh với Hai Điều, tôi thấy học sinh của chúng ta rất cần phải được đào tạo thêm bản lĩnh và trí tuệ dám nhe răng lại với sói. Muốn giữ gìn các giá trị mình trân trọng, nhất thiết phải như thế! Phải chuẩn bị kỹ cho các em điều này trước khi ra trường. Đúng ra phải cảm ơn Hai Điều đã cảnh báo chúng ta kịp thời: Là cừu thì thì chỉ để bị ăn thịt.
- Liệu chúng ta có bị ăn thịt không? Không, xin lỗi, xin hỏi lại: Họ có thể ăn thịt được chúng ta không hả chị Yên? – giáo sư Tân hỏi chị dâu mình.
- Chú Tân ạ, thực ra chỉ riêng chuyện đối phó với cái đám quan tham sệt văn hóa tiểu nông ở trên Bộ quanh năm ngày tháng hoành hợ trường chúng ta cũng đủ mệt rồi. Nhưng vẫn phải nói rằng cái tên ty phú ác ôn Hai Điều này đáng sợ hơn nhiều lần Tân ạ. Tên này có thể ăn gỏi trường mình lắm. Nó có lực và đủ ác để làm việc này. Nó đã dọa trường ta nhiều lần rồi... Trước đây nó dọa giết Quân, và nó đã làm thật.
- ??? – Tân nhún vai, nhún mày chin chị mình, một chút ngạc nhiên, một chút lo sợ...
- Ôi chị Yên... - Khái kêu lên. - ...Chị đừng coi thường cái văn hóa tiểu nông ở nước ta! Một khi trở thành quyền lực, nó đã tác yêu tác quái vào chế độ nước ta liên tục từ cái thời cải cách ruộng đất đấy! “Ba người

khác” của Tô Hoài mới chỉ phơi bày ra được cái ngọn của thứ văn hóa này thôi! Bây giờ trong cái nôi của chủ nghĩa tư bản hoang dã, thứ văn hóa tiểu nông này đang sản sinh ra những Hai Điều. Chuyện văn hóa tiểu nông này sẽ tiếp tục còn là chuyện dài dài ở nước ta đây chị ạ! Bởi lẽ ba mươi bảy năm qua nó tiếp tục được nuôi dưỡng và đã góp phần kìm hãm thâm đất nước này! Rồi đây chị xem!

- Chị thừa nhận Khái có lý. Thứ văn hóa tiểu nông này in dấu sâu sắc nào trạng thượng tầng kiến trúc xã hội nước ta ngày nay. Ôi có lẽ đây là di sản nặng nề nhất của quá khứ. Có lẽ cái dinh lũy tận cùng nhất của quán tính lịch sử nằm ở đây! Một khi thứ văn hóa này là linh hồn của kẻ nắm quyền lực!.. Đúng là hãi hùng lắm, các em ạ!.. Chúng ta hàng ngày phải hít thở nó mà vẫn chưa có ý thức đầy đủ phải khắc phục nó! Một nước Việt Nam văn minh hiện đại nhất thiết phải vượt qua di sản này Khái ạ! – Yên hiểu được nỗi lo của Khái và rất đồng tình.
- ???
- ???

Là những người làm nghề thầy giáo, cả Hội đồng khoa học loạng quạng về nhận xét bất ngờ của Khái và Yên.

- ...
- ...

Cuộc họp mất nhiều thời giờ nhất là bàn xem những khả năng hay kịch bản khiêu khích nào có thể xảy ra từ phía Hai Điều; làm gì để sinh viên không mắc bẫy và vô hiệu hóa mọi khiêu khích của đối phương. Hội nghị quyết định nghiêm ngặt nhà trường cũng như toàn thể sinh viên không được có bất kỳ lời lẽ thô tục nào và không được cầm trong tay bất kỳ vật dụng gì có thể gây xô xát – nghĩa là phải tay không một trăm phần trăm.

Đối với Hai Điều, cuộc họp quyết định tỏ thái độ không hay biết gì về cái tội hậu thư miệng 48 giờ.

Tan cuộc họp Yên Thạch lại quay ra ngay Hà Nội vì đang rất bận, đã thế lại có việc thêm việc đột xuất: Viện Mỹ thuật của trường Đại học Cambridge (Anh) muốn tổ chức tổ chức tuần lễ triển lãm tranh của Phạm Trung Nam, Yên không thể từ chối, vì Phạm Trung Nam đã tốt nghiệp tại đây. Giữa lúc này Yên đang vỡ đầu đi tìm lương phụ cấp thất nghiệp cho hơn một nghìn công nhân của mình, và đang phải đảm nhiệm phân quan trọng vận động sự hợp tác giữa doanh nhân và trí thức.

Vợ chồng Huỳnh Thái Vũ và em gái là Huỳnh Bảo Vân ở lại giúp trường thêm một số việc khác, tới khuya mới trở về nhà.

Tại phòng chờ dành cho khách thương gia ở sân bay Tân Sơn Nhất, Thạch bàn với Yến:

- Yến ơi, ra làm xong mấy việc ngoài Hà Nội, có lẽ đầu tuần sau anh phải trở lại Đại học PH, sẽ phải mất ít nhất một tháng để sắp xếp lại toàn bộ chuyện đối phó với Hai Điều. Không thể đánh cờ một mình và chơi cờ nước một với tên này được em ạ.
- Tình hình có lẽ còn nguy hơn thế... – Yến trầm ngâm suy nghĩ. - ...Chúng ta thì chân tay không, nó thì nắm cả thể và lực. Cái thể lớn nhất của Hai Điều là cả cái chế độ này rất nhạy cảm với chí hướng tự do và sự nuôi dưỡng trí tuệ của trường ta anh ạ. Vì thế gần như Hai Điều muốn làm gì cũng được chấp thuận. Em có cảm tưởng cả hai bên đang lợi dụng lẫn nhau vì mục đích chung là diệt trường mình. Chính quyền thì muốn được việc mà chân tay không vấy bùn, còn Hai Điều thì lại cần uy lực của chính quyền để thỏa mãn mục tiêu.
- Tất cả những chuyện chúng ta bàn hôm nay hoàn toàn chưa đung vào cái thể cờ ác ôn này Yến ạ, thể cờ câu kết giữa các chức sắc và các Hai Điều! Trong khi đó chúng ta cứ tự chống đỡ mãi một mình!
- Anh có lý. Em tán thành đầu tuần sau anh trở vào đây, khi nào xong việc hãy ra.
- Ôi, thế thì phải xa em hơi lâu đấy.
- Lại bắt đầu làm nũng rồi!
- Không, lâu thật đấy, Yến ạ. Phải học cách nghĩ và cách làm của Vi Thanh, nhất là phải cố xây dựng được liên kết giữa các trường trong cả nước... Liên kết được với nhau, sinh viên cả nước sẽ có tiếng nói chân chính được lắng nghe.
- Liệu sinh viên các trường có vượt qua được sự kìm kẹp trong nhà trường không anh?
- Anh thừa nhận chưa bao giờ trong các trường đại học lại có cả một hệ thống quyền lực vừa tinh vi vừa trắng trợn giam hãm và lung lạc tinh thần sinh viên như thế. Nhưng cái mà hệ thống này đạt được chỉ là bề nổi thôi em ạ.
- Có chắc thế không anh? Tâm lý thờ ơ với thời cuộc đất nước có vẻ khá nặng nề?
- Có chuyện đó, song mặt nào đó cũng là cách đối phó của sinh viên thôi em ạ. Chỉ riêng một việc hàng trăm sinh viên trường *Đại học Công*

- nghiệp Thực phẩm* ký vào thư ngỏ yêu cầu thả bạn mình là Phương Uyên bị chính quyền bắt cóc cho thấy khi cần thì sinh viên vẫn lên tiếng. Có nhiều ví dụ như thế lắm.
- *tinhtuong.com* đã cho chúng ta một bài học tốt. Có lẽ chúng ta vẫn chưa hiểu hết sức mạnh của nó phải không anh? Bây giờ họ muốn diệt ta đến cùng thế này, chúng ta cũng phải tự vệ đến cùng thôi anh ạ! Vũ khí bất bạo lực để tự vệ sẽ rất mạnh nếu dựa vào nhau và dựa vào dân.
 - Đúng vậy. Phải vượt lên nỗi sợ! Bất bạo lực không có nghĩa là không đấu tranh. Thậm chí đây là phương thức đấu tranh đòi hỏi bản lĩnh rất cao. – Thạch tán thành.
 - Trong giới trí thức có nhiều ý kiến rất sắc sảo về vận động cải cách chính trị anh ạ. Giáo sư Hoàng Quốc Túy có lẽ là một trong những chiến sỹ tiên phong trên mặt trận này.
 - Anh đã đọc nhiều bài viết gần đây của giáo sư cảnh báo đất nước đang lâm nguy. Anh tán thành quan điểm của giáo sư cứu nước lúc này phải bắt đầu từ giác ngộ sâu sắc mối nguy mới hiện nay của đất nước.
 - Doanh nhân và trí thức hiện nay đang hành động theo hướng này anh ạ.
 - Nghĩa là doanh nhân và trí thức đang làm công tác “đảng vận”? – Thạch hỏi vui.
 - Tầm nhìn của anh mới chỉ đến đây thôi à? – Yến truy lại
 - Anh nghĩ Đảng là đối tượng cần được giác ngộ nhất về mối nguy mới của đất nước.
 - Đúng là như vậy, nhưng chưa đủ anh ạ. Chính sách ngu dân và sự bùng bít thông tin của Đảng gây ra rất nhiều hệ quả nghiêm trọng. Chẳng lẽ trong thời bình bây giờ doanh nhân và trí thức phải dùng lại những khái niệm trước đây trong kháng chiến như là “dân vận”, “binh vận”, “địch vận”... Nguyễn Thạch vừa mới sáng tác bổ sung thêm danh từ “đảng vận” nữa! Nhưng đúng là những việc doanh nhân và trí thức đang làm từ nhiều tháng nay anh ạ.
 - Ôi, cái **diễn biến hòa bình** to dùng thế này mà Đảng không biết đường nào mà chống lại à! – Thạch cười to.
 - Chống làm sao lại được lẽ phải hả anh? Khi trao đổi kỹ với nhau rất nhiều người nghe ra anh ạ. Thông tin trung thực quả là một thứ vũ khí sắc bén.
 - Chuyện buồn cười thật nhỉ, chính Hai Điều nhắc nhở chúng ta không muốn làm đe thì phải làm búa!..
 - Càng ngày em càng thấy các lão gia PH bắt cóc anh là sáng suốt! Bạn thế này, nếu không có anh, em không biết giao cái mảng Đại học PH này cho ai chịu trách nhiệm bảo vệ. Em không nghĩ ra nổi sáng kiến này đâu anh ạ. – càng nghĩ, Yến trong lòng càng thán phục các lão gia nhà mình.

- Có tới cả năm nay em khoán trắng việc bảo vệ Đại học PH cho anh. Có lẽ vì công việc kinh doanh của nhóm PH ngày càng khó, nên em quá bận, có phải thế không em?
- Một phần thôi anh ạ. Cái chính là từ một năm nay em dồn tâm sức làm cho doanh nhân và trí thức chung một tiếng nói về vận mệnh đất nước, đồng thời chia nhau đi làm việc vận động các ngành các giới thức tỉnh đòi hỏi thay đổi đất nước, bắt đầu từ các hội alumni anh ạ. Có quá nhiều việc phải làm.
- Ăn cơm mới nói chuyện cũ, để anh đoán xem ai chủ mưu việc bắt cóc anh về PH nhé?
- Đố anh đấy.
- Mẹ Chính!?! – Thạch nói ngay, gần như không cần suy nghĩ.
- Lý do?
- Lúc đầu anh nghĩ có thể là chuyện tình cờ của thiên tính người làm mẹ. Nhưng càng về sau anh thấy hình như lúc nào mẹ Chính cũng đọc được các suy nghĩ của anh. - Thạch thú nhận.
- Đoán sai rồi anh Thạch ơi. Bác Lê Hải mới là người tinh tướng! Bác là người dự báo sớm nhất con đường chông gai phía trước của PH và cũng là người đầu tiên trao đổi với em chuyện “bắt cóc” anh.
- A há, lời tự thú trước bình minh! Như vậy có thể đi kiện em vụ “bắt cóc” này rồi! Một tội hình sự lớn! – Thạch cố ra vẻ nghiêm trang.
- Em thách đấy! – Yên cười to, nhưng đang vui, Yên bỗng nhiên sa sầm nét mặt: - Nhưng mà anh Thạch ơi, có nhất thiết phải như vậy không?
- ??? ... ??? – Yên ơi, em nói cái gì? – Thạch ó ra không hiểu.
- Anh Thạch ạ, em hoàn toàn không hiểu tại sao họ cứ phải bằng mọi cách kiên trì đẩy chúng ta ngày càng xa họ, đẩy tiếp chúng ta trở thành kẻ thù của họ, để xua đuổi, để xóa bỏ? Và bây giờ là để tiêu diệt chúng ta nữa nếu có điều kiện!.. Cả đến giờ phút này, chúng ta chưa một lần và cũng không muốn coi họ là kẻ thù của mình! Chưa bao giờ! Thậm chí làm việc gì Đại học PH cũng phải cúi đầu xin phép. Đến giờ phút này, ngoài việc dạy học, Đại học PH chưa có một hoạt động nào chống chế độ, chống chính quyền!
- Khổ quá Yên ơi, Đại học PH toàn dạy những thứ chính quyền không yêu, không muốn, thì sao họ để yên được?
- Vậy chỉ còn cách duy nhất là ngay đầu tuần sau anh phải trở lại đây thôi, anh Thạch ạ.
- Tuân lệnh vợ!
- Em khoán hẳn cho anh việc này nhé, để em và Vũ tập trung vào việc cứu các doanh nghiệp của mình, được không?
- Được.

- Nếu công việc làm không xuể, có khi em phải rút Lan về hỗ trợ một thời gian anh ạ.
- Lại một cuộc vận động lớn?
- Khoảng mười năm nay Trung tâm Các hiệp hội Doanh nhân có một trang mạng hoạt động theo kiểu facebook, tên là “**Doanh nhân giúp mình, giúp nước**”, có bảy tám trăm người tham gia anh ạ. Từ khi nước ta lâm vào cuộc khủng hoảng kinh tế lần này, Vũ và em đề nghị đổi tên trang mạng này thành “**Doanh nhân tự cứu mình, cứu nước!**”, nội dung cũng được nâng lên cho phù hợp.
- Như thế là trang mới này đã gần 5 tuổi rồi?
- Vâng. Số người tham gia trang mới này tăng vọt, hiện nay là trên hai nghìn anh ạ, bởi vì các thông tin kinh tế, xã hội rất cập nhật, phong phú và bổ ích, nhiều tin hay bài viết được truy cập đến hàng nghìn lần. Trang này lại liên kết với một số trang các alumni của những cựu sinh viên ở một số nước như Nga, Đức, Thái Lan... nên diện lan tỏa rất rộng. Riêng diễn đàn alumni của 3 nước này đã có tới khoảng vài nghìn người tham gia anh ạ. Phần đông thành viên trong các alumni này cũng là doanh nhân, một số người khá nổi tiếng về kinh doanh và khoa học. Nhiều alumni này đang làm việc trong các bộ máy nhà nước, quân đội và công an, một số có cương vị khá cao. Qua những trang này em thấy rất rõ tâm trạng lo lắng của giới doanh nhân và trí thức về tình hình đất nước, rất mong muốn đóng góp cho đất nước những điều thiết thực.
- Số những alumni này tham gia vào diễn đàn của “**Doanh nhân tự cứu mình, cứu nước!**” có đông không em?
- Không rõ số lượng là bao nhiêu, nhưng em nghĩ là đông. Qua số lượng các bài được truy cập và qua nội dung trao đổi, có thể suy đoán như vậy.
- Doanh nhân và trí thức định làm gì há em?
- Hiện nay Hiệp hội doanh nhân Thành phố và Hiệp hội doanh nhân Hà Nội đang phối hợp đề nghị đối thoại trực tiếp với lãnh đạo Đảng và Nhà nước tìm các phương sách cứu nền kinh tế đang khủng hoảng trầm trọng. Các trí thức nhiệt liệt hưởng ứng và sẵn sàng tham gia sáng kiến này.
- Các Hiệp hội không viết kiến nghị như các trí thức?
- Không anh ạ, bao nhiêu kiến nghị rất xây dựng của trí thức hình như đều bị vớt vào sọt rác hết, đến nay tịnh không có một hồi âm nào. Kiến nghị mới đây nhất của 71 trí thức chân tình là thế mà cũng chỉ được đối xử một cách thiếu văn hóa như vậy!
- Liệu họ có chấp nhận đối thoại không?
- Chưa biết được anh ạ. Nhưng mấy tháng nay các hiệp hội doanh nhân và trí thức trong cả nước ngày càng có nhiều tiếng nói chung, nhất là mọi người đều nhất trí không chờ đợi theo cái kiểu *xin-cho* nữa. Mọi người

đang cùng nhau vận động bất kỳ ai có thể vận động cho hình thành cuộc đối thoại này. Được rất nhiều người hưởng ứng anh ạ, trong đó có không ít người đang cầm quyền, một số trí thức trong bộ máy chính quyền.

- Cuộc vận động này tiến hành được bao lâu rồi?
- Khoảng một năm nay anh ạ, rộng khắp cả nước và ở mọi ngành, mọi cấp. Mọi cố gắng tập trung vào vận động các cơ quan lãnh đạo.
- Đến nay có được họ cam kết gì không?
- Họ không hứa hẹn gì, nhưng nhiều người thừa nhận là tình hình rất cấp bách và thấy đối thoại như vậy là cần thiết. Nhưng đây là họ nói khi tiếp các doanh nhân và trí thức, còn thực bụng như thế nào thì phải chờ.
- Họ chịu tiếp xúc như thế là thuận lợi bước đầu rất quan trọng, phải dần tiếp.
- Qua tâm trạng các thành viên trên mạng, em thấy mọi người ngày càng hiểu là phải tự dần thân làm tất cả mọi việc để cứu mình, cứu nước. Chờ được ban cho chính sách thì muộn mất!
- Sơ bộ đến nay kết quả thế nào hả Yên?
- Lãnh đạo chủ trương để Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam đứng ra đối thoại. Nhưng các hiệp hội và giới trí thức trong Nam ngoài Bắc đều không tán thành. Anh còn lạ gì nữa cái trò nghe ý kiến phản ánh rồi về báo cáo lên trên! Các hiệp hội doanh nhân và giới trí thức nhất quyết đề nghị gặp lãnh đạo đối thoại trực tiếp, ở đâu cũng được, nhưng phải là đối thoại trực tiếp.
- Nếu vẫn bị từ chối thì sao?
- Các Hiệp hội và giới trí thức đã có thư chung gửi lãnh đạo rồi anh ạ. Nếu bị từ chối, các hiệp hội, các đại diện trực tiếp của các doanh nghiệp trong số hơn 100.000 doanh nghiệp phá sản và các đại diện giới trí thức sẽ kéo về trụ sở Trung ương Đảng hay trụ sở Chính phủ trực tiếp nêu ý kiến của mình. Chắc chắn sẽ có nhiều người nổi tiếng tham dự đối thoại trực tiếp như thế.
- Nếu vẫn bị từ chối?
- Thì có nhiều khả năng lãnh đạo sẽ phải tiếp hàng nghìn khách và đối thoại trực tiếp với họ ngay tại trụ sở của mình. Như thế sẽ tốn nhiều chai *la vie* lắm anh ạ, và có thể tắc nghẽn giao thông nữa. Anh thử tính xem, chỉ riêng việc cứ 10 doanh nghiệp phá sản cử 1 doanh nhân đi đối thoại như vậy đã là con số nghìn rồi, chưa nói đến sự tham gia của các trí thức. Anh đừng quên nhé, sau mỗi một doanh nhân đòi đối thoại như thế là hàng chục, hàng trăm, thậm chí có thể là hàng nghìn người đang làm việc trong các xí nghiệp của họ đẩy anh ạ! Chẳng lẽ lại bắt dừng đoàn như ở Văn Giang đối với doanh nhân và trí thức? Mà doanh nhân và trí thức chỉ nói chuyện bằng lời, chứ không bằng gậy gộc hay các chai sảng đầu anh

- a. Từ chối đối thoại với họ, có nghĩa nền kinh tế này, đất nước này không cứu được nữa! Tẩy chay cũng là một hình thức đấu tranh đấy anh ạ.
- Ôi quyết liệt quá! Nhưng anh cũng thấy không còn cách nào khác!
 - Không quyết liệt thì đồ vỡ to anh ạ. Đối thoại thì một bên là dân, một bên là Đảng và nhà nước cùng được, bị thiệt có lẽ chỉ là tham nhũng tiêu cực và quyền lực mềm Trung Quốc thôi anh ạ.
 - Nhà nước được gì hả em?
 - Nhà nước được nhiều chứ anh. Nào là văn hồi từng bước lòng tin của dân, kinh tế phát triển sẽ thu được nhiều thuế hơn, đỡ phải bơm tiền ra chữa cháy, nền kinh tế đỡ lao dốc do đó có thể tập trung tốt hơn nguồn lực cho các nhiệm vụ phía trước... Cái được lớn hơn nữa là nếu chịu đối thoại, bộ máy toàn hệ thống của Đảng và nhà nước có thể sẽ ngoan hơn một tý, bởi vì bắt nạt nhân dân sẽ ngày càng khó! Như thế hệ thống sẽ ngày càng sạch hơn, có năng lực hơn và tiến tới mở đường cho cải cách triệt để.
 - Theo em vì sao họ vẫn sợ đối thoại như vậy?
 - Chung quy chỉ vì tham quyền và bắt lực thôi anh ạ. Họ rất sợ bị tuột tay thì mất hết!
 - Quyền lực chỉ muốn sở hữu cả đất nước và không dám chịu trách nhiệm trước đất nước!..
 - Anh có lý... Chính vì vậy doanh nhân và trí thức chủ trương thỏa hiệp: Không hồi tố để giữ ổn định và bảo tồn những gì mồ hôi nước mắt của cả nền kinh tế đã tích tụ được, tất cả cho việc thiết lập một thể chế chính trị mới để trong cả nước mỗi người tự sang trang mới cho chính mình và cùng nhau sang trang mới cho đất nước, tất cả với tinh thần tổ quốc trên hết!
 - Ôi, một sự nhân nhượng quá lớn!.. Nhưng bây giờ người dân muốn hòa giải với kẻ chiến thắng nắm quyền thì có lẽ phải làm như thế thật, Yến ạ. Nếu không thì chỉ còn cách nổi loạn và lật đổ!
 - Nước ta toàn chuyện ngược đời thôi, có phải thế không anh?.. Lẽ ra ngay sau 30 Tháng Tư Bảy năm (30-04-1975), người chiến thắng phải là người chủ động đứng ra thực hiện hòa giải dân tộc. Vì dân vì nước thì phải như thế. Song người chiến thắng đã tranh thủ thời cơ sở hữu luôn cả đất nước! Nhân danh chủ nghĩa xã hội là sự lựa chọn của dân tộc! Vì thế mới nên nông nổi này.
 - Doanh nhân và trí thức ảo tưởng có thể hòa giải được với người chiến thắng nắm quyền?... Ôi, có phải như thế không? Còn huyền hoặc nào lớn hơn ảo tưởng thỏa hiệp này nữa không hả Yến ơi là Yến?.. – Thạch rên lên.

Mãi một lúc Yến mới nói được:

- Phải nói là doanh nhân và trí thức dám ảo tưởng thỏa hiệp như thế mới đúng anh ạ... .. Chấp nhận không hồi tố để có hòa giải cho cái cách trong hòa bình, với lợi ích quốc gia trên hết! Dòng dã một năm trời bàn lên bàn xuống doanh nhân và trí thức mới đi đến quyết định quyết liệt này đây.
- Coi đây là định mệnh đất nước lúc này đặt ra cho doanh nhân và trí thức hả Yến?
- Không tránh né được, anh ạ!.. Thỏa hiệp như vậy là bước đi cuối cùng, anh có hiểu không! Bước đi cuối cùng đất nước có thể lựa chọn!.. Nếu thành, thì sẽ tránh được thảm họa nòi da xáo thịt, và đất nước sẽ đòi hỏi một cách hòa bình để đi lên. Nếu bại, doanh nhân và trí thức sẽ bị đàn áp, có thể rất đẫm máu, hoặc chắc chắn là thế... Song cuộc tắm máu này nếu xảy ra, sẽ là ngòi lửa dẫn đến bạo loạn và lật đổ.
- Em không thấy sự trấn áp ngày càng gia tăng?
- Chính vì thế cả nước phải đứng lên sớm thực hiện bước đi cuối cùng này trước khi đổ vỡ trở nên bất khả kháng anh ạ... .. Chỉ như thế đất nước mới có thể chủ động thay đổi và đi lên trong hòa bình, ổn định. Doanh nhân và trí thức cho rằng còn nước còn tát là như thế, trước khi đất nước chỉ còn lại một khả năng duy nhất là tự phát xảy ra bạo loạn đẫm máu!..
- Nhưng... nếu Trung Quốc không để cho nước ta thay đổi, cũng không để cho nước ta xảy ra tình trạng đổ vỡ thì sao?
- Hiện nay sự can thiệp của Trung Quốc càng lộ liễu, thì mọi mặt nạ và các thủ đoạn lừa bịp càng dễ bị nhân dân gỡ bỏ. Nếu Trung Quốc lộ liễu quá tay, sự cáo chung phải đến sẽ đến, không thể coi thường lòng yêu nước và trí tuệ của nhân dân ta được đâu... - Yến dừng lại, cân nhắc thêm kỹ lưỡng rồi mới nói: - ...Có lẽ thế này anh ạ, tình hình gấp lắm rồi, tuần sau quay lại đây anh tìm cách thu xếp cho Lan ra với em một thời gian nhé. Bao giờ Lan ra cũng được, đừng để ảnh hưởng đến những việc của trường đang làm dở, nhưng càng sớm càng đỡ cho em.
- Thế nhưng chúng ta sớm phải làm đám cưới cho hai bạn trẻ này của chúng ta? Anh vẫn chưa biết là bao giờ.
- Chết thật, em là bà mẹ đoảng quá, chỉ mãi mê công việc. Nhưng em chờ mãi mà vẫn chưa thấy hai bạn trẻ này "*lên kế hoạch*"!
- Em còn lạ gì tuổi trẻ nữa.
- Thôi được, anh cứ bàn kỹ với các con. Để các con tự ý quyết định, nhưng nêu ý kiến của em như một đề nghị anh nhé. Vì tình hình mọi mặt của đất nước lúc này đang có quá nhiều vấn đề cấp bách. Hy vọng sự phối hợp với giới trí thức sẽ tạo nên sức mạnh lớn.

- Thạc sỹ dược sỹ Nguyễn Thị Bạch Yến cũng là trí thức, thế thì còn phải đi vận động ai! – Thạch trêu.
- Nói về giới, em vẫn thuộc giới doanh nhân chứ anh!.. Kiến nghị vừa rồi của trí thức em thấy rất quan trọng cho đất nước lúc này²⁰. Nội dung của kiến nghị này sẽ là chương trình hành động chung của doanh nhân và trí thức. Cần như thế lắm anh ạ. Tự cứu mình và cứu nước, chứ không chờ nữa!
- Anh rất tán thành. Đã đến lúc doanh nhân và trí thức phải cùng đứng lên cứu nước, không thể chờ nữa em ạ. Anh nghĩ đây là hai tầng lớp rường cột của đất nước, chịu trách nhiệm chính trong việc tạo ra bước ngoặt đòi hỏi cho đất nước hôm nay. Chỉ có họ mới ý thức được đầy đủ nhiệm vụ này, và phải có họ đi đầu trong sự nghiệp này. Em làm anh nhớ lại những khi nói chuyện với em trong những ngày đầu anh mới về với PH, về những ước mơ đất nước sớm có những môi trường hình thành những Bill Gates Việt Nam, về những Bill Gates Việt Nam...
- Cả ngày hôm nay bận quá, em mới chỉ kịp nói sơ sơ với Lan sắp tới phải thu xếp dành một phần thời gian giúp em các công việc trên trang “*Doanh nhân tự cứu mình, cứu nước!*”. Em chưa kịp nói với Trung Nam.
- Em yên tâm. Tuần sau quay lại đây anh sẽ bàn kỹ với hai con.
- Tình hình cấp bách lắm rồi, doanh nhân và trí thức phải đứng lên hành động, không thể chờ nữa anh ạ...
- ...
- ...

Cả ngày hôm sau toàn thể cán bộ và giáo viên nhà trường xuống tất cả các lớp, phổ biến tỷ mỉ cho sinh viên đánh giá của nhà trường về buổi tọa đàm với Hai Điều, thông báo mọi người biết tối hậu thư miệng 48 giờ của Hai Điều, quyết định của nhà trường và những việc sinh viên phải chuẩn bị.

- À há... thế thì sẽ cho Hai Điều biết tay! Hẳn quên mất nhất quý nhì ma ba học trò!
- Sẽ cho hắn biết thế nào là lễ độ.
- Xin nhắc lại, cấm bất kỳ một hoạt động khiêu khích nào đây, các em rõ chưa.?
- Rõ!

²⁰ Kiến nghị của trí thức ngày 07-10-2011.

...
...

Cứ như cái đồng hồ đã cài đặt, vào ngày thứ ba sau cuộc tọa đàm ngoại khóa, gần như chính xác bước vào giờ thứ 49, đúng 12 giờ trưa, Trung Nam nhận được điện thoại của Hội đồng Khoa giáo Thành phố muốn xuống kiểm tra đột xuất nhà trường.

Chưa đầy một giờ sau ba xe chở đoàn của Hội đồng Khoa giáo Thành phố đã có mặt ở trường. Đoàn gồm tất cả các “*chiến hữu trong gia đình*” cùng về dự tọa đàm ngoại khóa với Hai Điều cách đây hai hôm, chỉ vắng Hai Điều và nữ luật sư Đàm Kiều Oanh. Nhưng thay vào đó có hai đại diện Ban Tuyên huấn Thành phố, một làm trưởng đoàn, một làm phó. Ngoài ra có bốn người mới đến lần đầu.

Đây là lần thứ hai cánh nhà trường Đại học PH gặp đám “*chiến hữu*” này – theo cách gọi của Hai Điều, nhưng chịu chết không làm sao đoán biết được những “*chiến hữu*” này thực sự là ai. Nhìn trang phục họ mặc, thì cán bộ không ra cán bộ, lính không ra lính, đặc nhiệm không ra đặc nhiệm, dân thường không ra dân thường... Nghe ngôn ngữ họ nói lại càng khó đoán hơn, ít nhiều từ ngữ họ dùng cho thấy họ có vẻ là dân kỹ thuật tin học, cũng có từ sặc mùi công an, có từ sặc mùi tuyên giáo... Mấy cái giấy giới thiệu và lời giới thiệu của ông trưởng đoàn chẳng nói lên điều gì.

Xem xong mọi giấy tờ giới thiệu, Trung Nam hỏi có chuyện gì mà phải kiểm tra đột xuất.

Trả lời:

- Đột xuất hay định kỳ thì cũng vẫn là công việc phải làm bình thường thôi, không có gì đặc biệt.
- Sao lại lấy danh nghĩa là đoàn của Hội đồng Khoa giáo? Tôi chưa được nghe thấy cái tên gọi này bao giờ. Bộ máy Thành phố có một Hội đồng như thế hay sao?
- Hội đồng này không phải là một cơ quan cố định, tùy tính chất công việc sẽ có các bên tham gia khác nhau, nhưng chủ trì là Ban Tuyên huấn.
- À... Thế thì tôi hiểu.
- Đoàn sẽ làm việc với toàn thể Ban lãnh đạo nhà trường chứ?

- Khởi cần. Chúng tôi sẽ chia làm hai. Một bộ phận chuyên kiểm tra tài chính. Một bộ phận kiểm tra việc thực hiện chương trình giảng dạy. Yêu cầu trường cho chúng tôi người hướng dẫn anh em trong đoàn đến làm việc trực tiếp tại các bộ phận.
- ...
- ...

Lan hướng dẫn bộ phận kiểm tra tài chính.

Trung Nam hướng dẫn bộ phận kiểm tra nội dung giảng dạy và mọi hoạt động của nhà trường.

Việc kiểm tra tài chính và kiểm tra và kiểm tra nội dung giảng dạy diễn ra xuôn xẻ, tất cả chưa đến hai giờ đồng hồ. Phần chót của chương trình kiểm tra là họp toàn đoàn với các đại diện của nhà trường.

Loáng một cái, cuộc họp phần chót này biến thành cuộc thảo vấn căng thẳng, xoay quanh các câu chuyện đã cũ, thậm chí có chuyện rất cũ.

Chuyện được thảo vấn đầu tiên cũng là chuyện cũ nhất, cách đây vài năm rồi: *Tại sao nhà trường lại để cho sinh viên tham gia vào việc mua bán và mặc cái áo phông có cái logo “No U” (phản đối đường chữ U lưỡi bò), nhà trường muốn khuyến khích sinh viên làm chính trị hay sao?* Phía nhà trường giải thích nhà trường không có quyền và cũng không có chủ trương bắt sinh viên mua hay không mua, mặc hay không mặc áo phông này. Sinh viên cả Sài Gòn đang có phong trào này để lấy tiền quyên góp giúp các ngư dân ta bị Trung Quốc cướp phá tàu đánh cá của mình. Trường nào trong Thành phố sinh viên cũng làm thế. Đó là việc làm tốt, nên nhà trường càng không có lý do gì ngăn cản các sinh viên của trường mình. Chẳng lẽ lãnh đạo Thành phố muốn ngăn cản việc này hay sao?

- Đoàn mới là người đặt ra câu hỏi, chứ không phải phía nhà trường! Hãy trả lời đi.
- Nhà trường đã trả lời rất rõ rồi.

Giải thích thế nào đi nữa, đoàn vẫn không nghe.

Kéo cưa mãi, đoàn chuyên hướng và xoay vào khía cạnh mới: *Ai là người có sáng kiến này?*

Trường lại giải thích đây là chuyện của sinh viên cả Thành phố, nếu đoàn có dẫn chứng, nhân chứng hay vật chứng gì về người có sáng kiến này thì cứ nói thẳng ra ở đây.

- Đã nói rồi, trường chỉ có nghĩa vụ trả lời!
- Trả lời của nhà trường như thế là rất rõ rồi.

Kiên trì giải thích, giải thích mãi, đoàn kiểm tra vẫn không lay chuyển, mà chỉ bổ sung thêm câu hỏi mới:

- Lập ra nhà trường để dạy học hay để làm chính trị?

Hai bên lại nói đi nói lại cù cưa nhau mãi như thế, Khái thay mặt nhà trường kết luận: Nhà trường dù thiện chí thế nào đi nữa, nhưng vẫn thấy không có gì để nói thêm, tùy đoàn báo cáo tiếp lên cấp trên của đoàn.

Chuyện thứ hai, đoàn chất vấn tại sao nhà trường lại tổ chức hội thảo quốc tế với đề tài “*Chiến tranh và sự tàn phá môi trường*”, có mời một số đại biểu quốc tế tham dự. Câu chuyện cam go như câu chuyện đầu, mặc dù hội thảo này vào giờ phút chót đã bị cấm, các đại biểu quốc tế đã tề tựu tại trường rồi, song ban tổ chức hội thảo đành cáo lỗi với khách vì tình huống bất khả kháng. Câu chuyện này cũng giăng co quyết liệt với lời buộc tội: *Nhiệm vụ của nhà trường là dạy học, sao cứ thích hội thảo và liên hệ với nước ngoài?* Câu chuyện này kết thúc như câu chuyện thứ nhất.

Câu chuyện thứ ba, đoàn chất vấn tại sao nhà trường lại có một chương trình ngoài giấy phép hợp tác với nước ngoài về ứng dụng kiến thức tin học vào quản trị doanh nghiệp, đây có phải là cách lách luật, làm ăn chui không? Hay đây là mưu đồ mua bán bằng giá? Nhà trường giải thích đây là mong muốn của nhà trường tận dụng mọi cơ hội thuận lợi tranh thủ được, để giảm bớt chi phí tiền bạc và thời gian cho sinh viên. Hợp tác này chỉ có lợi cho đất nước, đối tượng hợp tác là một trường đại học danh tiếng quốc tế, không thể có chuyện “chui” hay móc ngoặc gì được trong hợp tác này. Nhà trường cho hợp tác như vậy vẫn nằm trong chương trình giảng dạy đã được duyệt và thuộc thẩm quyền của nhà trường, nên không cần xin phép.

Đoàn kết luận:

- Như thế là nhà trường đã thú nhận có chuyện hợp tác không giấy phép, có phải không?

Nhà trường dứt khoát bác bỏ. Không khí cuộc họp càng về cuối càng nặng nề.

Một “*chiến hữu*” giọng anh chị:

- Hàng ngày chúng tôi theo dõi trang mạng của nhà trường. Nhà trường làm gì chúng tôi biết hết, đừng quanh co vô ích!

Một “*chiến hữu*” khác:

- Trong công việc có đúng có sai. Sai thì nhận đi, rút kinh nghiệm, rồi tìm cách khắc phục. Bướng không giải quyết được gì đâu, mà chỉ thêm rách việc...

Một “*chiến hữu*” thứ ba:

- Diễn văn khai trương nhà trường cách đây mấy năm của giáo sư Phạm Trung Tân là lời tuyên chiến đầu tiên của nhà trường này đối với chế độ, khuyến khích học sinh giác ngộ chính mình và giác ngộ về tự do như thế khác gì xúi giục học sinh nổi loạn? Tất cả đã có trong hồ sơ. Không sót một từ nào đâu! Lý lịch từng thành viên sáng lập trường chúng tôi đều có đủ... Đừng có đùa với cách mạng!..

Một “*chiến hữu*” thứ tư:

- Còn ba việc sẽ được bàn riêng trong kiểm tra đợt sau. Thứ nhất là ai cho phép nhà trường dạy triết học tư sản cho học sinh? Chẳng lẽ lãnh đạo nhà trường không biết triết học tư sản là phản động? Việc thứ hai là tại sao nhà trường cho tổ chức sinh hoạt ngoại khóa thảo luận về Myanmar và vai trò của bà Suu Kyi. Nhà trường có định nuôi dưỡng ý đồ khởi loạn của sinh viên hay không? Việc thứ ba trong Phòng đọc sách Vi Thanh có những ảnh và bài báo tường cần được giải thích, vì có những liên quan đến trang web *tinhtuong.com*, đoàn đã quay video đầy đủ về phòng đọc này.
- Thừa đoàn kiểm tra, tất cả những gì đoàn đọc được trong phòng đọc **Vi Thanh** đều là các trích dẫn và hình ảnh đã đăng cách đây nhiều năm trên báo chí của Đảng và Nhà nước đầy ả, dưới từng câu có ghi rõ xuất xứ. Ví dụ đêm chung kết của *tinhtuong.com* tại Thành Phố này được tất cả các

báo lớn của cả nước hồi ấy bình luận hoan nghênh rất sôi động ạ. – Lan đĩnh đạc đáp lại.

- Đừng có mà nguy hiểm quanh co! **“Không ngừng lại đằng sau. Hãy nhìn thẳng về phía trước!”**... **“Hãy vượt qua mọi cái ác!”**... **“Hãy vượt lên nỗi sợ!”** Lại chính mồm những người như Vi Thanh nói ra! Như thế còn hơn cả kích động!.. Vậy hàng đống những câu trên tường như thế không là kích thích nổi loạn thì nhằm cái gì? – **“chiến hữu”** thứ tư hùng hồn phang lại.

Phòng họp như tụt sâu xuống đất vì quá bất ngờ về những lời lẽ nặng ký như vậy. Mãi Lan mới đứng dậy được để đặt câu hỏi:

- Xin phép hỏi đoàn, để chuẩn bị tốt cho việc kiểm tra đợt sau, đoàn có đồng ý để nhà trường chúng tôi gửi thư hay đăng báo trực tiếp và chính thức hỏi Bộ, hỏi Hội đồng khoa giáo Thành phố về ba vấn đề này cho danh chính ngôn thuận không ạ?
- Đây là việc của nhà trường, tôi không can thiệp. – “chiến hữu” thứ tư đáp lại.

Lời qua lời lại, đã gần 6 giờ chiều, chẳng có gì nhúc nhích thêm trong cuộc họp. Cuối cùng Trung Nam đứng dậy, dứt khoát:

- Trường không có gì để nói thêm về những câu hỏi đoàn đặt ra. Đoàn cũng không đặt ra câu hỏi gì mới. Tôi đề nghị kết thúc cuộc họp ở đây.
- Có cần làm biên bản không? – trưởng đoàn hỏi.
- Khởi cần. Vì đoàn báo cáo lên trên như thế nào, đó là việc của đoàn. Toàn bộ cuộc họp này chúng tôi đã quay video và ghi âm đầy đủ. – Trung Nam trả lời.

Sau những cái bắt tay chiếu lệ, đoàn xùng xục xùng xục lên xe, rầm rầm rầm rầm đóng cửa xe, ầm ầm ầm ầm xe rú ga ra về, khói bụi mù mịt...

...
...

23

Sau cái rét Đông rất sâu kéo dài sang đến gần cuối xuân Nhâm Thìn là cái nóng đổ lửa đột ngột ập về. Lác đác vài vùng Tây Bắc có lúc nhiệt độ lên tới 45 độ C. Cháy rừng lớn đã xảy ra ở Sơn La, đèo Hải Vân, rừng quốc gia Hoàng Liên Sơn, Đá Đen (Phú Yên)... Giữa trưa ở Hà Nội có ngày nhiệt độ lên tới 41 độ. Đã thế từ Tết đến giờ hầu như không thấy mưa. Nhiều sông suối trở bãi. Đất ruộng nhiều nơi nứt toác. Nhiều cánh đồng trồng màu mọi năm vào buổi này xanh um, nhưng bây giờ chỉ dật một màu nâu của các luống đậu, luống lạc chết rạc. Trên vùng cao, nhiều nơi người khát, gia súc khát, nhiều nương ngô chỉ cần một môi lửa là bốc cháy... Tất cả có nghĩa sẽ mất mùa trông thấy cho những nơi bị hạn, người gieo trồng tại những nơi khô cằn này nắm chắc trong tay cái đói sẽ lại đến thăm trong một vài tháng tới...

...Tin cuối cùng, quý một năm nay xuất khẩu gạo của Việt Nam vượt 5% so với cùng kỳ năm ngoái...

...Thế đấy, đói vẫn đói, xuất khẩu vẫn xuất khẩu... Một đất nước kỳ lạ... Mọi chuyện thế này có thể đổ lỗi cho biến đổi khí hậu là tốt nhất, vì ông trời không cãi lại... Cuối năm nay Việt Nam nếu không vẫn là quán quân thì sẽ là á quân xuất khẩu gạo trên thị trường thế giới cho mà xem. Đã hai thập niên rồi không quốc gia nào tranh nổi cái ngôi báu này của Việt nam đâu...

Tắt cái tivi đi, tướng Lê Hải – như một thói quen tự nhiên - miên man biết bao nhiêu ý nghĩ chống chọi nhau quyết liệt trong đầu...

Chẳng biết bao nhiêu ngày rồi, tướng Lê Hải nếu không bẹp dí trên giường, thì cũng không bước ra khỏi nhà. Cùng lắm ông đi loanh quanh trong phòng, ra vườn, xuống bếp..., gọi là cho có một chút vận động. Hoặc nằm ngòai chán rồi ông lại ngả lưng trên chiếc ghế mây bành, ngửa mặt lên trời hay là đối diện với cái tivi... Đầu óc ông hoàn toàn tĩnh táo. Mắt ông vẫn lạnh lợi, sáng quắc. Giọng nói ông vẫn sang sảng, không thều thào. Câu cú vẫn mạch lạc, chặt chẽ, tuy đã bắt đầu

nói hơi chậm lại, họa hoàn lắm mới có lúc nói nhịu... Chỉ có cơ thể ông ngày một yếu đi rõ rệt.

Thoạt đầu là từ cái hôm ấy... Đang đứng giữa nhà nói chuyện với vợ, hình như có một luồng gió... Bỗng nhiên ông cảm thấy bị cái rét tạt bên trong đột ngột quật ngã, kiểu như một cú choáng... Một cái rét kỳ lạ, ông chưa thấy bao giờ. Liên sau đó trong giây lát ông không biết gì nữa. Chẳng biết bao lâu, khi mở choàng được mắt ra, ông thấy mình đang ngồi trên thành giường, dựa vào vòng tay của vợ.

- Em đang quét nhà, thấy anh bỗng dưng hai tay chới với, hai chân liêu siêu như thể sắp khụy xuống. Em quăng cái chổi, kịp chạy lại đỡ anh ngồi xuống... May quá, anh không ngã xuống sàn nhà...
-, tướng Lê Hải mấp máy định nói cái gì đó cho bà Hậu bớt lo, nhưng hai hàm răng cứng đờ, ông cảm thấy đau sâu sâu bên trong ở hàm trên lên đến tận thái dương.
- ...
- ...

Chắc chắn là chồng mình đã tỉnh hẳn, bà Hậu mới lấy vợ lấy cái gối ở đầu giường, nhẹ nhẹ đỡ cho ông nằm xuống. Bà căn dặn chồng nằm yên trên giường, rồi mới đi lấy chăn đắp thêm cho ông, gọi điện thoại bác sỹ cấp cứu...

Tướng Lê Hải chỉ đưa mắt nhìn theo vợ, đến lúc này vẫn chưa nói được gì...

Vài giờ sau, bác sỹ Khải, một bạn vong niên của ông trong quân y và là người cùng quê, lấy xe cấp cứu cáng ông đi kiểm tra tim mạch, tiện thể cho ông khám sức khỏe toàn bộ.

Tiếp theo là một tuần liền nằm viện, ngoài cái kết luận là một cơn nhồi máu cơ tim nhẹ, chẳng phát hiện được gì bất thường.

- Do các cậu làm việc tòi, chẳng mò ra được cái gì?.. Hay là do mình thuộc loại giò đánh không chết hả Khải? – tướng Lê Hải hỏi.
- Anh chưa đủ hư hỏng để Nam Tào có thể lên danh sách!
- ...
- ...

Song từ sau cái choáng hôm đó, trên người tướng Lê Hải lúc nào cũng quần áo lớp lớp, gần như là một cái tổ kén xù xù bằng vải bọc kín... Thế nhưng không

hiều tại sao vẫn còn nguyên vẹn cái rét thấu xương từ trong ra... Đã có lần tướng Lê Hải phải nắm lấy tay vợ:

- Em ạ, cầm tay em anh mới cảm thấy ấm lên được một chút. Điều hòa sưởi chẳng ăn thua gì.
- Mấy tháng nay anh ngày càng yếu đi... - bà Hậu ộp tay lên má chồng, rồi ôm cả đầu chồng vào trong lòng mình. Bà muốn chuyển thêm hơi ấm của mình sang cho chồng, nước mắt vòng quanh.
- Đừng buồn, em... Bác sỹ Khải cam đoan là anh không có bệnh gì mà... Chỉ là chuyện tuổi tác thôi...
- Em tin chứ... Nhưng anh đang rét từ trong ra...
- Anh biết... Có em đang áp ủ cho anh như thế này lo gì!..
- Hồi này anh khản ăn quá.
- Anh vẫn không bỏ một bữa sữa nào đấy chứ. Anh phải được khen anh chịu khó uống thuốc chứ?..
- Vâng. Nhưng bữa cơm anh ăn ít lắm, chưa được một bát cháo!
- ...

...Còn từ vài tuần nay, tướng Lê Hải lại bị cái nóng oi ả làm cho cơ thể rã rời. Mở điều hòa thì lại thấy ớn lạnh... Chẳng biết làm thế nào...

...Rét cũng không chịu được, nóng cũng không chịu được. Lúc nào tướng Lê Hải cũng cảm thấy mình không đủ không khí để thở. Ngực đôi lúc cảm thấy như có cái gì đó bó chặt lại... Ngày càng cảm thấy thiếu không khí... Chân tay hình như cũng không ngoan ngoãn cử động theo ý ông nữa... Có lần ông vịn gậy cúi xuống, loay hoay mãi mới cảm lên được trong tay một hòn sỏi con con... Ông muốn ném nó xuống tận cuối vườn để đo xem sức lực mình còn lại đến đâu. Cái tay oặt ra, hòn sỏi rơi cách xa ông dăm thước... Ông hiểu tất cả.

...Ta đang đến gần cái nơi ta sẽ đến...

...Nếu không có khách đến chơi nhà, cái thế giới bên ngoài của tướng Lê Hải bây giờ chỉ là cái tivi. Ông chỉ ngó đến nó khi cảm thấy quá thèm bước ra khỏi nhà một chút... Cái thế giới bên trong ông là các chặng đường đời ông đã trải qua. Ký ức dồn về, chẳng theo một thứ tự gì cả... Lúc ông vui vui một câu chuyện nào đó, hoặc khi mãi mê ngắm một cái hoa, cái lá trong vườn... Nhất là khi những bông bạch ngọc trâm chớm nở... Ông say đắm cái trắng vô cùng tinh khiết và hương thơm nhẹ nhẹ của những hoa này... Không hiếm khi ông đứng lại lâu lâu, trong đầu tâm sự với hoa., về đường đời., của ông, của bao người khác, của nước mình, của các nước...

...Mỗi khi tâm trí rối rĩ một chút, là mọi chuyện xa xưa cứ tự nó ập về... *Lạ thế.., hầu như chẳng thiếu lấy một chi tiết nhỏ!..* – nhiều lần ông tự nhủ với mình như vậy. Lắm lúc ông nhớ đi nhớ lại không biết bao nhiêu lần cái ngày đầu tiên cặp sách đến trường làng... Tan học về, hai tay chỉ còn bộ đánh khăng... Bút, vở viết, và cả cặp sách nữa..., tất cả bung bay đi đâu hết... Thế mà vẫn được mẹ thưởng cho bú tý. ...Cho con ty, mẹ vừa hỏi chuyện nhà trường, vừa vuốt ve ba chòm tóc trên đầu con... Chuyện bú tý mẹ biến thành cái tên *Hải ty*, lan ra khắp làng..., rồi trở thành tên gọi của làng dành cho ông... Đến ngày *Hải ty* lên học trường huyện... *Hải ty* lang thang ở Hải Phòng tìm việc... ... *Hải ty* ra khu mỏ làm công nhân... Mãi cho đến ngày *Hải ty* trở về làng cưới vợ..., *Hải ty Nam tiến*... Cái tên *Hải ty* chỉ giả lại chỗ cho tên khai sinh Lê Văn Hải của ông khi ông nhập ngũ với chức tiểu đội trưởng của đoàn quân Nam tiến, nhưng nó được ông rút ngắn xuống còn là Lê Hải. ... Có lúc ông tự gọi lên khe khẽ vừa đủ cho mình nghe cái tên cúng cơm *Hải ty* của mình, rồi tự cười một mình, vì chặng đường đời này có nhiều cái đến hôm nay vẫn còn ngồi cười một mình được... ... Rồi biết bao nhiêu chuyện ngày xưa nữa... Các kỷ niệm cứ làm cho ông nhẹ bẫng, nhẹ mãi... Có lúc lim dim trong cái ghế bành mà ông cứ tưởng như mình đang chờ vờn bay về các vùng miền xa xôi năm nào. ...Đồng Nai, Mỹ Tho, Bạc Liêu, Bến Tre, Sài Gòn – Chợ lớn, nhà bà Sáu Nhơn., Kontum., Ban Mê Thuột., ông nhớ đến má Sáu, ông đang nói chuyện với Thạnh, ông nhớ mùi sữa thơm thơm lúc ông bồng bế bé Thơ trong tay...

Ký ức triền miên là thế, song bao giờ cũng chỉ là những khoảnh khắc ngắn ngủi, nhiều khi vô cùng ngắn ngủi... Như một quy luật bất di bất dịch, những khoảnh khắc hồi tưởng như thế luôn luôn xô đẩy ông về cuộc sống thực tại.

Hôm nay là câu hỏi:

- ...*Đi hết cả một đời người, hôm nay ta phải thừa nhận mình là kẻ bất lực? Hay ta là kẻ bị phản bội?.. Hay chính ta cũng là kẻ phản bội?.. Trong chế độ toàn trị một đảng, để cho đất nước có biết bao nhiêu bất công bên trong, và èo uột lệ thuộc vào bên ngoài như hôm nay... Là đảng viên, liệu mình có dám nói mình là mình vô can?..*

Ngực ông thắt lại. Nhiều lúc hai tay tướng Lê Hải phải bám chặt vào thành ghế, hai mắt ông nhắm nghiền.

Như mọi ngày, ông tự cật vấn mình như thế không biết bao nhiêu lần, nhưng chẳng lần nào ông tìm được câu trả lời muốn tìm. Mỗi câu trả lời có được lại đặt ngay ra một câu hỏi mới, nhiều câu hỏi mới.., tâm trạng ngổn ngang nhiều bề.

Ngày đêm tự hỏi, ngày đêm tự trả lời, có đến cả nghìn lần, nhiều nghìn lần... Nhưng ông vẫn không thể nào tin được cái ngày ông rời làng ra khu mỏ, rồi đến ngày ông từ biệt vợ con ở Tiên Lãng để lên đường Nam Tiến, với biết bao nhiêu khát vọng cho đời, cho đất nước.., để cuối cùng lại dẫn ông đến cái đích hôm nay.

- *Ôi cái đích tới được hôm nay!!!..* - nhiều lúc ông rít lên như thế trong lòng, hai hàm răng xiết chặt, hai bàn tay nắm chặt...

Ông ngồi ở đây, trong căn nhà này, với hàng nghìn câu hỏi cào xé ruột gan... Đã bao nhiêu ngày như vậy rồi...

...Hôm nay cũng thế. Bà Hậu đi chợ vắng. Tất cái ti vi đi, tướng Lê Hải ngồi lại một mình với chính mình giữa căn nhà trống trải. Ông không để ý bây giờ là mấy giờ. Việc không thèm đếm xia gì đến giờ giấc hình như đã trở thành thói quen lâu nay rồi. Ông quên ngày tháng, ông quên thời gian... Mấy năm gần đây hình như lúc nào ông cũng chỉ có sự thôi thúc giành trọn tâm trí trở về với chính mình, để đối thoại với chính mình, về tất cả...

...Ôi Tám ơi, Sơn ơi... Đến hôm nay anh vẫn không thể nào ngờ được đây là buổi tiễn đưa cuối cùng của hai mẹ con em! ...Anh đã bước lên tới đường cái rồi, nhưng em vẫn tay bông con, tay túm váy cố chạy theo ra khỏi cổng tam quan đầu làng... Càng không thể ngờ được ra đi như thế là để tới cái hôm nay như thế này Tám ơi!..

Cả cuộc đời chinh chiến từ Bắc vào Nam, rồi từ Nam ra Bắc... Khói lửa, tàn phá, chết chóc, chia ly... Còn thử thách tai ác nào nữa của chiến tranh ta chưa trải qua?!...

Chính hai tay ta đã chôn cất không biết bao nhiêu đồng đội, đồng bào đã ngã xuống... Cũng chính hai tay ta bới đất tìm Thạnh, tìm bé Thơ...

Hòa bình sau 30 Tháng Tư vừa mới có được bao ngày, thế mà má Sáu đã phải dứt ruột xé Tuyên ngôn Độc lập.., gia đình các con cái phải ly tán; nhà cửa, tài sản bị cải tạo... Ngoài Bắc thì gia đình họ Phạm phải đau đớn đớn nhận cái tin đưa cháu gái Phạm Thị Huệ của mình bị hải tặc hãm hiếp và giết chết trên biển trong khi đi di tản... Phạm Trung Nghĩa bị bắt giam lên Thạch Thất. ... Rồi đến

cái ngày ta cùng gia đình họ Phạm đón linh cữu đại úy Phạm Trung Nam được đưa về từ chiến trường Campuchia... Những buổi nói chuyện đầy tâm tư xé lòng với má Sáu Nhon, với cụ Phạm Trung Học...

Trời đất, còn đau khổ nào nữa của chiến tranh, của một đất nước long đong ta chưa ném trái?!..

Nhưng tất cả chỉ để cho đất nước đi tới cái đích như hôm nay vậy sao? Trời đất ơi, có thể như thế được không?..

...Cụ Học nói đúng lắm, má Sáu Nhon nói đúng lắm: Cái giá đất nước giành lại được độc lập thống nhất đắt quá! Tại bối cảnh lịch sử đến đâu, tại chính mình đến đâu?...

...Đất có lẽ không phải chỉ vì những hy sinh dân tộc đã phải trả là quá lớn... Đất còn là vì sự hy sinh lớn lao này bị nuốt chửng, bị phản bội!..

...Đã thế, đã ba mươi bảy năm đất nước độc lập thống nhất rồi mà vẫn chưa làm được sự nghiệp giải phóng dân tộc, chưa làm sao thống nhất được dân tộc này! Giang sơn thống nhất được ba mươi bảy năm rồi mà vẫn chưa có lòng người thu về một mối!.. Bây giờ lại phân đôi thành người cai trị và người bị cai trị! Thế là thế nào? Chẳng lẽ Độc Lập – Tự Do – Hạnh Phúc ta vẫn hằng mơ ước cho từng người và cho cả đất nước hôm nay là như thế này ư?..

...Đã ba mươi bảy năm độc lập rồi, các quyền tự do dân chủ của dân, vì mục đích này ta đã hy sinh phần đầu suốt đời mình, đang ở đâu?.. Song cái mà ta ngày càng thấy rõ hơn, ngày càng thấm thía hơn lại là một ách nô dịch mới đang đang hình thành, đang lộ nguyên hình... Cái quyền làm người mà cả dân tộc này ba, bốn thế hệ xả thân để giành lấy chẳng lẽ lại là cái quyền cúi đầu cam chịu mọi kìm kẹp bức bối đang lộng hành như thế này? ...

...Đến nông nổi dân phải nổ súng hỏa mai tự chế chống lại chính quyền cướp đất! Chống giữ không nổi thì dù là phụ nữ cũng đành tay không nắm trần truồng giữa trời bầm giữ lấy đất.

...Chung quanh câu chuyện đất đai, súng của công an, quân đội hết nổ ở Tây Nguyên, Tây Bắc... Vừa qua lại nổ ở Văn Giang, ở Vụ Bản..., nhân danh nhà nước của dân, do dân, vì dân! Như thế là định hướng xã hội chủ nghĩa?.. Bao nhiêu trán áp bắt công khác? Đã đến mức có người phải tự thiêu để phản đối rồi!

Trời đất ơi, lần này lại là một bà mẹ, một phụ nữ!.. Như thế là... là..... Liệu có còn trời đất nào nữa không hả trời?..

...Cứ dăm ba năm lại một lần khủng hoảng kinh tế, lặp đi lặp lại gần như chỉ cùng một nguyên nhân chủ yếu: lãnh đạo tham và dốt... Mỗi lần khủng hoảng như thế, quan và cướp cứ giàu ú lên, nhưng dân và kinh tế cả nước tiếp tục kiệt quệ teo tóp. Chẳng lẽ cái đích dân tộc mình đã từng ba bốn thế hệ đổ máu để hôm nay đi tới là như thế này hay sao?.. Ngoài dối trá, lừa bịp, không có một lý giải chính thống nào cho rõ ngọn ngành sự việc! Đất nước quần quai mấy thập kỷ rồi mà báo chí lẽ phải không có lấy một bài nào đáng đọc để giúp mọi người hiểu cho ra nhẽ về thực trạng đất nước hôm nay... Hễ dân mở mồm ra phê phán điều này điều nọ đã trở nên quá quắt không chịu nổi nữa, thì ngay lập tức bị úp cho cái tội suy thoái chính trị tư tưởng, luận điệu thù địch... Bịt mồm không nổi thì thẳng tay trấn áp!.. Quả thực ta thấy không khí bây giờ ngột ngạt hơn thời Pháp thuộc nhiều. Hay là tại ta quá nhạy cảm?.. ... Không, đã trải qua hai chế độ, ta không thể nghĩ khác được!..

...Dân khí bạc nhược, đạo đức xã hội suy đồi... Cuộc sống đất nước hôm nay có nhiều cái đốn mạt hơn nhiều, man rợ bản thủ hơn nhiều so với hồi ta theo các bậc cha chú mình ra ngoài Hongay, Uông Bí... làm cách mạng, so với hồi ta rời quê hương lên đường Nam Tiến... Thế là cái quái gì?!... Chẳng lẽ về toàn cục trong cái thế giới này, đất nước mình hôm nay vẫn cứ triền miên suy mạt so với thiên hạ, phú quý cứ giạt lùi mãi thế này ư?..

- *Một sự nô dịch được một nhà nước nhân danh của dân, do dân, vì dân thực hiện...*
- *Một sự nô dịch do chính cuộc cách mạng ta theo đuổi từ đầu sản sinh ra và tạo dựng nên?!..*

Trời đất ơi, làm sao sự thật lại có thể mỉa mai đến độc ác như vậy?

Một cuộc cách mạng bị phản bội? Hay là một sự nghiệp cách mạng bị tha hóa?..

...Đi cả một đời người, không quản bất kỳ ra sổng vào chết nào, từ cái làm than cơ cực hôm qua... Cuối cùng chỉ là để đi tới cái ngột ngạt khó thở của hôm nay?.. ...Ta đâu có phải là kẻ vô tri vô thức? ...Song lẽ nào đường đời của một con người được giác ngộ lại trở trêu đến như vậy? Hay là chính bây giờ, phải đi hết cả một đời người ta mới giác ngộ ra được cái điều ta cần phải giác ngộ?.. Ôi, nếu đúng thế thì muộn quá, đau xót quá!..

Thế còn đường đời của cả dân tộc này suốt từ sau chiến tranh thế giới thứ hai đến nay?.. Nhìn lại xem nào...

...Hai triệu người chết đói. Rồi đến kinh qua bốn cuộc chiến tranh liên tiếp chống lại bạo quyền xâm lăng từ bên ngoài... Dân tộc ta đã bị cướp đi khoảng sáu, bảy triệu người và gần một nửa thế kỷ chìm đắm trong bom đạn, giữa lúc thế giới đi vào một thời kỳ phát triển mới chưa từng có...

...Đã ba mươi bảy năm trong độc lập thống nhất, thế mà đến hôm nay vẫn lặn độn là một quốc gia nghèo hèn, ngày càng tụt hậu so với chung quanh!.. Hay là tại dân tộc mình trong thời bình thì uơ hèn, ngu dốt và hư đốn quá?

...Mọi bất công xã hội ngày xưa có thể đổ cho thực dân phong kiến. Còn hôm nay thì đổ cho ai?.. Đánh thắng bốn cuộc chiến tranh xâm lược lớn, giành lại giang san đất nước, ước mong khai phá con đường cho dân tộc này mở mày mở mặt đi lên cùng bàn dân thiên hạ... Song hiển nhiên hôm nay cái quán tính lịch sử đang lăm le một lần nữa cướp đi tất cả: Thời phong kiến trước đây đất nước chỉ phải chịu đựng có một vua, thời thuộc địa thêm cái thằng toàn quyền... Còn thời nay? ...Khác chằng là đất nước hôm nay phải chịu đựng cả một hệ thống dây mơ rễ má phủ khắp đất nước chiếm ngôi vua. Thống soái cái hệ thống chiếm ngôi vua này là lúc nhúc các vua tập thể lớn nhỏ, cha truyền con nối ở khắp mọi nơi mọi cấp!...

Trời đất ơi, có thật phải như vậy không?..

Cái sự thật một hệ thống dây mơ rễ má giữ ngôi vua, cái sự thật “con vua thì lại làm vua...” đang trơ trơ ra trước mắt mọi người, đang phái sinh ra cả một hệ thống quan liêu ăn bám dằng dịt bóp nghẹt đất nước... Cái sự thật ngu dân và dối trá lộng hành cuộc sống mọi mặt của dân – từ trong nhà ra đến nhà trường và toàn xã hội... Cái sự thật lộng lộng thế này mấy chục năm rồi mà ta vẫn cam chịu giả điếc giả mù chung sống hay sao?

...Bây giờ phải cố mở to mắt ra mà nhìn cái tha hóa đang tạo dựng nên một sự nô dịch mới, với một giai tầng chủ nô mới người bản xứ, chính từ máu mủ ruột rà của mình sinh thành nên!.. Do cả cái ngu hèn của mình góp phần tạo dựng nên!.. Trời đất, có phải như thế không?.. Thật là chua chát quá, tai quái quá!..

...

...

...Trời đánh thánh vật cái thằng quán tích lịch sử tai ác này đi!

...Phạm Trung Nghĩa ơi, trong tổng kết năm xưa anh đã có công phát hiện ra thằng kẻ thù truyền kiếp này của dân tộc, kẻ thù đáng sợ hơn bất kỳ kẻ thù nào!.. Chính là cái thằng quán tính lịch sử tai ác này?!.. ...Phải! Chính nó mới đúng là kẻ thù luôn luôn mang lại cho dân tộc ta trong mọi cuộc đấu tranh anh dũng bất khuất thất bại cuối cùng! ...Thất bại cuối cùng của dân tộc sau mỗi cuộc chiến anh dũng và vĩ đại nhất?! ...Bất kể dân tộc ta đã giành được những thắng lợi vinh quang như thế nào?! ...Ôi, cuộc sống oái oăm đến thế là cùng!.. ...Làm người, dần dà ta mới thấm thía hơn thế nào là kẻ thù nguy hiểm nhất của ta là chính ta – nghĩa là những yếu kém của ta và lúc nào cũng tìm cách ngụy trị ta! ...Ôi, khi một con người, một dân tộc không ý thức được, hay là quên đi mất, hay là không đủ bản lĩnh vượt qua cái điểm yếu gần như là một lời nguyên này: “Kẻ thù nguy hiểm nhất của ta chính là ta!”...

...Anh Nghĩa ơi, cả hai chúng ta đã phải trực tiếp trả giá đắt cho cái thằng quán tính lịch sử này rồi. Chúng ta đâu có mơ hồ gì về nó!?!.. ... Thế nhưng tại sao cả anh và tôi mấy chục năm nay đều bất lực, đều bị nó đánh bại... Cả nước đang bị nó đánh bại, đang bị nó nô dịch! Cho đến hôm nay cả anh và tôi vẫn chưa có cách gì có thể vạch mặt chỉ tên kẻ thù truyền kiếp này trước toàn dân tộc! Cái ác, cái ngu dốt, cái dối trá, cái hủ bại đã bao phen bị cách mạng đào sâu chôn chặt, nhưng hôm nay tất cả những yêu quái này lại được quán tính lịch sử hồi sinh, với những phương thức hiện đại hơn trước gấp nhiều lần... Tất cả đang bề thế cộng sinh thành những bầy đàn dòi bọ mới, lúc nhúc khắp nơi không bỏ sót hang cùng ngõ hẻm nào trên mảnh đất của tổ quốc! Tất cả chúng nó đang dương dương tự đắc ngụy trị đất nước. Thế là thế nào? Vì sao đến nông nỗi này?..

...Chẳng lẽ lại một lần nữa, sau những chiến thắng hào hùng đánh bại mọi kẻ thù bên ngoài mạnh gấp bội, song chính dân tộc này lại đang bị đánh quỵ bởi những tha hóa được cài cấy sẵn ngay trong cơ thể sống của chính mình hay sao? Có phải như vậy không? ...Từ anh hùng chống ngoại xâm vang dội toàn cầu, hôm nay dân tộc ta lại trở về, hay bị đẩy trở về làm kẻ bị nô dịch mới? Chẳng lẽ sự thật lại cay đắng đến thế?.. Có cách gì cả dân tộc mình nhìn nhận lại chính mình? Muốn thoát khỏi cái lưới hái của quán tính lịch sử, có lẽ trước hết phải tự mình nhìn lại chính mình!..

...Ôi, sao mà lại hiềm độc đến thế hả cái thằng quán tính lịch sử?!.. Mà là ai mà ác thế? Mà còn hành hạ dân tộc này đến bao giờ nữa? Gần hai thế kỷ làm dân tộc này mặt kiếp rồi mà mà vẫn chưa buông tha, chưa thỏa thích hay sao?.. Đến bao giờ mới vạch toạc ra được chính mà là kẻ đồng lõa đầu tiên dặt nối mọi kẻ thù khác làm suy nhược dân tộc này?!..

...Thế nhưng cả dân tộc Việt Nam giàu truyền thống lịch sử vinh quang và không một thời nào thiếu kiên cường này cũng phải tự hỏi mình: Tại sao chính mình cứ hèn yếu mãi, chính mình lại góp tay tạo dựng nên và bây giờ phải chịu cúi đầu khuất phục một chế độ chính trị nhiều sâu bọ của chính mình như thế?... Từ mấy thế kỷ nay cứ lặp đi lặp lại việc: cứ sống trong thời bình thì cả dân tộc mình lại trở nên uơ hèn, chịu cúi đầu khuất phục cái thằng quán tính lịch sử!... Lâu nay trí tuệ người đời đã chẳng từng kết luận “dân nào, chế độ chính trị ấy” hay sao? Dân mình không tự hỏi mình như thế, mà chỉ trông chờ vào thiện chí của chế độ chính trị thì đến ngày nào mới có lối ra?... Cái gì là nguyên nhân dẫn đến cái nô dịch do chính mình nhào nặn ra sau khi tự tay mình đã đánh đổ cái nô dịch áp đặt từ bên ngoài?... Mỗi người dân của đất nước này phải tự hỏi mình như vậy chứ!..

...Chao ôi, xóa bỏ cái nô dịch tự chính mình tạo ra sao mà khó hơn gấp bội việc xóa bỏ cái nô dịch từ thực dân đế quốc bên ngoài áp vào!?..

...Sự thật lại là như thế à?!..

Đến đây, giữa cái nóng oi ả đến bờ người, tướng Lê Hải vẫn chợt cảm thấy một luồng điện làm cho cơ thể ông ớn lạnh...

- *...Có cách nào làm cho từng người dân nước mình phải tự đặt ra cho mình những câu hỏi sống còn như thế?..*
- *Tại sao cho đến nay ta vẫn chưa làm được bao nhiêu cho việc thúc đẩy những câu hỏi tự vấn lương tâm như thế ra đời?.. Có hỏi được như thế, thì may ra mới có lối thoát chứ...*
- *Ta bị trói buộc kỹ quá, hay là ta vẫn còn ngu dốt quá và hèn nhát quá?..*
- *Chẳng lẽ cả một đời người ra sống vào chết như vậy, thế mà đến hôm nay ta vẫn chưa đủ trí tuệ, chưa đủ ý chí, và chưa đủ cả sự dũng cảm cần thiết nữa..., để lựa chọn được việc phải làm, để thúc đẩy mọi người dân mình phải tự đặt ra cho mình những câu hỏi như thế?..*
- *Ôi chính ta vẫn còn quá ngu và quá hèn đến nhường vậy?!.. Sao chính ta không thể là một thùng thuốc súng!.. ... Ký ức các trận huyết chiến ở Củ Chi, ở Rừng Sác, trên Pleiku... dồn về.*
- *...?*
- *...?*

Vô số câu hỏi mới ập tới, nhưng chẳng có một câu trả lời nào xuất hiện. Những câu hỏi mới ập tới này chỉ thôi thúc câu hỏi ban đầu thêm quyết liệt: “...Có cách nào làm cho từng người dân nước mình vượt lên mọi sợ hãi, dám nhìn thẳng

vào chế độ chính trị hiện nay và dám tự đặt ra cho mình những câu hỏi sống còn như thế hay không?... Về chính mình, về đất nước...”

- Người dân phải vượt lên mọi sợ hãi!..
- Trước hết bằng cách chính mình phải vượt lên mọi sợ hãi!..
- Cái giá dân tộc này phải trả quá đắt, vì ngu dốt, vì sự hy sinh bị phản bội đã đành... Ngày nay cái giá này đang ngày càng đắt, vì đất nước đang lạc đường và lạc lõng, trong một thế giới hôm nay đã hoàn toàn khác hẳn... Có cách nào nói lên giữa ban ngày ban mặt sự thật này và thôi thúc từng người dân phải tự đặt ra câu hỏi sống còn, cho chính mình, cho đất nước này hay không?... Một dân tộc sau những chiến thắng vinh quang đã đi tới giành lấy thất bại cuối cùng như hôm nay: Đang quá u mê trong những hèn kém mới!.. Ôi sự thật có phải là như thế không!?..
- Trước đây còn có thể đổ lỗi cho tình trạng vì mất nước nên đất nước mình bất khả kháng rơi vào cái thế giới “hai phe bốn mâu thuẫn”²¹ trong quá trình đấu tranh giành lại độc lập ... Cứ cho là như thế đi để khỏi tranh cãi dài dòng! ...Nhưng đất nước độc lập được ba mươi bảy năm rồi mà như thế này thì tại cái gì??!..
- ...Chí ít là từ khi hệ thống thế giới xã hội chủ nghĩa sụp đổ, nước ta chẳng còn bất khả kháng phải đi với phe nào nữa, thế giới cũng chẳng còn chia thành các phe nào nữa theo ý thức hệ... Trong một thế giới như thế, ta vẫn cứ như thàng mù... Ta không nhìn ra cái đổ nát phải đổ nát, mà chỉ có sự khiếp sợ khi thấy các nước Liên Xô Đông Âu sụp đổ... Ta không nhìn rõ được mình đang đứng ở đâu, không có khả năng tự khẳng định chính mình. Trong một thế giới đã thay đổi sâu sắc như thế, ta không có khả năng xác lập được vị thế ta là ta, không có khả năng nhìn nhận lại chính ta, mà vẫn chỉ nghĩ đến tìm kiếm sự dựa dẫm... Trong một thế giới đã thay đổi đến như thế mà lãnh đạo đất nước vẫn mù quáng bám lấy cái đổ vỡ, quay về liên minh với đổ vỡ, để đất nước phải hứng chịu lấy số phận hảm hiu như hôm nay...Như thế thì có gì là oan uổng!? Một đất nước dặt dẹo, bám nách một siêu cường sắc mùi Đại Hán!.. Thật là cay đắng!.. Trách trời trách đất làm gì...
- Đúng là chế độ chính trị này phải chịu trách nhiệm trước hết về mọi điều đất nước đang phải gánh chịu hôm nay. Nhưng tại sao nó lại có thể phôi

²¹ Từ khi hình thành hệ thống thế giới xã hội chủ nghĩa, quan điểm “**hai phe bốn mâu thuẫn**” thịnh hành trong phong trào cộng sản và công nhân quốc tế và được Đảng Cộng Sản Việt Nam tiếp thu, có nội dung: “hai phe” đó là phe xã hội chủ nghĩa và phe đế quốc; “bốn mâu thuẫn” là (1)mâu thuẫn giữa chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa đế quốc, (2)mâu thuẫn giữa chủ nghĩa đế quốc và phong trào độc lập dân tộc, (3)mâu thuẫn giữa chủ nghĩa đế quốc và nhân dân lao động bị bóc lột ngay trong lòng các nước tư bản, (4)mâu thuẫn giữa hòa bình và chiến tranh trên thế giới.

thai từ cách mạng? Tại sao?... Tại sao?.. Nguồn gốc của hai chữ “tại sao?” này!.. ... Có lẽ Phạm Trung Nghĩa đúng, cách mạng chỉ làm được việc phá cái phải phá bỏ, chỉ có thế mà thôi... Mọi câu chuyện chết người đều xảy ra sau khi công việc phá bỏ được hoàn tất! Cái gì mọc lên trên bãi đất được sự phá bỏ này khai hoang mới là điều quyết định. Có phải thế không?..

- *Sức tàn lực kiệt như thế này, ta còn dấn thân được đến đâu cho việc thôi thúc dân tộc mình phải đặt ra những câu hỏi sống còn như thế?...*
- ...
- ...

Trong chiếc ghế bành bằng mây, vẻ ngoài tướng Lê Hải ngồi im không động đậy, hai mắt ông nhắm lại như người ngồi thiền. Chẳng biết ông ngồi trong tư thế ấy bao lâu rồi, chỉ có vài ngón tay ông trên thành ghế lúc hơi hơi máy máy, lúc khe khẽ run bật bật... Những ngón tay này hình như đang bị biết bao nhiêu ý nghĩ, bao nhiêu câu hỏi đang sôi sục tâm thức ông xáo động...

...Cho đến khi tiếng chuông ngoài cổng kéo ông đứng dậy. Ông chậm chậm đi ra cửa...

- Ôi anh Nghĩa! Đi Tây Nguyên về rồi à?
- Vâng, tôi mới bay về tối hôm qua, như đã gọi điện cho anh từ Pleiku. Đúng là trăm nghe không bằng mắt thấy.
- Bao giờ chẳng thế!
- Thạch bố trí cho tôi đi chuyến này hay quá anh ạ. Bây giờ bô-xít Tây Nguyên đang ngắc ngoải đúng như các phản biện của giới trí thức. Riêng nhà máy alumina Tân Rai hoàn thành hai năm nay rồi mà vẫn phải đắp chiếu, vì không sao huy động được nhiều nghìn tỷ đồng cho xây dựng cảng và đường vận tải. Trong khi đó riêng Nhân Cơ phải trả tiền lãi hàng năm cho vốn vay ngân hàng khoảng ba mươi, bốn mươi triệu đô. Nhà máy alumina Đắc Nông chậm tiến độ hai năm rồi, nếu hoàn thành, càng chết nền kinh tế cả nước! Mở rộng quy mô sản xuất, càng chết nữa. Bô-xít Tây Nguyên rõ ràng là một cái bẫy không có lối ra cho kinh tế nước ta anh ạ.
- Nghĩa là đất nước sẽ ngắc ngoải thêm nữa?
- Không thể nói khác được anh Lê Hải ạ. Cái nhà nước này ngoan cố quá! Bây giờ xóa sổ hai cái nhà máy alumina này vẫn là kịp thời và kinh tế nhất, anh Lê Hải ạ. Làm ăn như thế có chết người ta không!...

- Cá không ăn muối cá ươn, có phải không? Thật là khổ cho đất nước mình... Tôi định ninh sáng nay anh không đến.
- Đến chứ. Đã hứa với anh là đến mà.
- Coi bộ quá sợ bỏ lỡ cơ hội chia tay đột ngột?
- Không phải chỉ có thế đâu... - ông Nghĩa cười. - ...Tôi bây giờ chẳng phải là tai mắt không thể thiếu được của anh hay sao? – đại tá thương binh Phạm Trung Nghĩa tay dựng chiếc xe đạp vào tường, tay ân cần vỗ vỗ lên vai bạn. Bây giờ nhờ cái xe đạp điện ắc-quy, nên việc đi lại trong thành phố của ông Nghĩa khá thoải mái.
- Phải... Từ sau khi bị cái choáng chết tiệt ấy, đành chỉ ru rú trong cái nhà này, không còn đi được đến đâu nữa...
- Anh vẫn còn tự mình ra mở cổng được cho tôi như thế này là yên trí rồi. ...Biết đâu đây, qua chu kỳ sinh học thập này sẽ là chu kỳ Lê Hải hồi sinh hay hoàn đồng thì sao! Nhất là anh vẫn giữ được cho mình trí nhớ và sự minh mẫn tuyệt vời.
- Tốt thôi. Cho nhau đi tàu bay lúc này không xa xỉ đâu. Hậu vừa mới đi chợ, chắc còn lâu mới về, anh phải tự pha cà-phê lấy và ngồi uống một mình.
- Không sao. Tôi sẽ pha bù cho anh một cốc sữa nóng... Cam đoan uống hết đây nhé? – ông Nghĩa vừa nói vừa mở ra một cái gói giấy to to dài dài cho bạn xem...: - ...Đây là ba mươi hai bông hồng của chúng ta!
- Ôi lại cả hoa nữa. Ba mươi hai bông hồng là ý nghĩa thế nào?
- Tối hôm qua ghi lại chuyến đi Tây Nguyên, nhân thể tôi xem lại nhật ký... Đúng ngày này cách đây ba mươi hai năm chúng ta nộp Quân ủy Trung ương báo cáo tổng kết chiến tranh... Kết quả là tôi bị bắt đi tù ở Thạch Thất, vào đúng cái ngày Nguyệt định tổ chức mừng sinh nhật tôi năm mươi tuổi... Ít ngày sau đó anh mất chức Viện trưởng, Viện Nghiên cứu Lý luận quân sự của chúng ta bị giải thể... Sau đó ít bữa nữa, là cái giấy báo tử: Nam hy sinh trên chiến trường Siêm-riệp... Một năm đầy ắp những sự kiện đau thương của riêng hai chúng ta, anh Lê Hải ạ²².
- Trời đất ơi, đã ba mươi hai năm rồi à!..
- Vâng...

Hai người đứng nhìn nhau hồi lâu, không nói lên lời. Cái quá khứ ba, bốn thập kỷ đằng đẵng đột nhiên choán hết tâm hồn họ...

Một lúc sau tướng Lê Hải dắt khách vào nhà. Nhưng thật ra là ông Nghĩa đang dìu bạn đi. Ông Nghĩa lo mãi vui câu chuyện, bạn mình có thể vấp ngã.

²² Xem thêm **Dòng đời**.

Loay hoay một lúc với hoa, với cà-phê và sữa, với các câu hỏi thăm về Tây Nguyên, về tình hình sức khỏe của tướng Lê Hải, câu chuyện giữa hai người đi thẳng vào nỗi day dứt đang thiêu đốt tâm can tướng Lê Hải.

- Anh Nghĩa ạ, mấy tháng nay tôi cứ bị giằng xé mãi trong lòng bởi cái cảm giác hình như tiếng súng tự tạo của Đoàn Văn Vươn bắn thẳng vào ngực mình!..
- Tôi hiểu được tâm trạng anh.
- Anh Nghĩa ạ, cách đây ngót nghét bảy mươi năm tôi từ làng mình ra đi... Đây cũng là cái làng của Đoàn Văn Vươn hôm nay. Ra đi lúc ấy tôi mang theo trong đầu hừng hực những khẩu hiệu cách mạng, nào là “*Nước Việt Nam là của người Việt Nam!*”, nào là “*Người cày có ruộng!*”, nào là “*Độc lập – tự do – hạnh phúc!*”... Bây giờ, nước ta là của dân ta ư? Nhà nước này là nhà nước của dân ư? Đoàn Văn Vươn phải tự làm ra súng bắn ai để giữ đất của mình?... Anh ạ, có thể vì tôi là người Tiên Lãng... Vợ con tôi bị giặc Pháp giết ở Tiên Lãng ngay những ngày đầu kháng chiến, cho nên tôi nghe tiếng súng Đoàn Văn Vươn với cái tai của một người Tiên Lãng như thế, với cái tâm trạng của một người Tiên Lãng như thế!.. Không phải là người Tiên Lãng như thế, anh không nghe được như thế đâu, anh Nghĩa ạ... ..
- ... - ông Nghĩa chăm chăm nhìn bạn.
- ...Rồi đến những tràng AK liên hồi...Công an bắn uy hiếp dân ở Văn Giang... Cứ như là trong chiến tranh... Những tiếng súng này làm tôi kinh hoàng... .. Anh ạ, cả một đời lính đánh Đông dẹp Bắc, tôi chưa một lần run sợ trước bom đạn giặc. Nhưng tiếng AK nổ liên hồi ở Văn Giang thực sự làm tôi hãi hùng, dù là đạn chỉ bắn thị uy: *Trời đất ơi! Chế độ này, cái nhà nước này đã đến mức sẵn sàng xả súng vào dân của mình rồi!*.. Không còn gì để nói, anh Nghĩa ạ...

Câu chuyện chết lặng, vì cả người nói và người nghe đến đây đều chết lặng.

- Một sự nghiệp cách mạng bị phản bội. Dân tộc này đang bị phản bội. Đó là sự khởi đầu bước đường cùng của một chế độ chính trị! Không thể nói khác được, anh Lê Hải ạ. – mãi ông Nghĩa mới nói được thành lời.
- Hệ quả tất yếu của một con đường đi sai? Hay đây là hệ quả của tha hóa hả anh Nghĩa?
- Trời đất ơi, hai anh em ta đã hỏi đi hỏi lại lẫn nhau những câu hỏi này mấy chục năm nay rồi, anh Lê Hải ơi! – ông Nghĩa kêu lên.

- Đành là thế, những đã có câu trả lời ngã ngũ nào đâu! Cuối cùng là tại cái gì? Hay tại cái gì là chính chứ?
- Có lẽ là tại tất cả anh Lê Hải ạ, khó tách bạch ra lắm... Chỉ biết rằng sớm muộn, trước sau, cái chế độ này sẽ không thể tồn tại lâu nữa, do buộc phải thay đổi, do bị lật đổ, do mục ruỗng đến sụp đổ và bị lật đổ... Lâu nay tôi vẫn bị cuốn hút vào câu hỏi: *Vừa là nạn nhân, vừa là chủ của đất nước, trong thực trạng hiện nay của đất nước, nhân dân mình có thể chủ động lựa chọn kịch bản nào? Có thể chủ động được đến đâu?..* Tôi không muốn mọi chuyện cứ phó thác cho số phận!
- Tôi hiểu anh, vì thế tán thành nhiều suy nghĩ, lập luận và kiến giải của anh, anh Nghĩa ạ. ...Giữa thanh thiên bạch nhật, trong bài “**Trách nhiệm lịch sử**” anh dám vạch thẳng ra món nợ phải tính bằng xương máu của mấy thế hệ dân tộc mà Đảng không thể thoái thác. Món nợ Đảng phải dựng nên cho nhân dân ta một thể chế chính trị tự do dân chủ sau khi giành được độc lập thống nhất đất nước - Như Đảng đã hứa trong Tuyên Ngôn Độc Lập khi động viên nhân dân đi theo Đảng... Nhân dân chờ đợi ba mươi bảy năm rồi... Đến hôm nay Đảng vẫn tiếp tục lẩn tránh nghĩa vụ phải trang trải món nợ lịch sử này... Trong loạt bài “**Viễn tưởng**”, anh đã kiến nghị con đường hòa giải khả dĩ toàn dân tộc có thể chấp nhận. Tôi nghĩ đây là con đường có thể đưa đất nước ra khỏi tình trạng nô dịch và bế tắc hôm nay, đổi đời số phận của dân tộc... Tóm lại, tôi biết rành rọt suy nghĩ của anh chứ... .. Tôi hiểu anh cố tìm kiếm mọi thỏa hiệp có thể... Anh tìm mọi cách tránh cho dân tộc ta một thảm cảnh nôi da sáo thịt mới, cố giảm xuống mức thấp nhất những tổn thất mới trong việc mở ra lối thoát khỏi bi kịch của đất nước hôm nay... Vì thế anh kêu gọi lương tri, kêu gọi hòa giải dân tộc trong cả nước, nhất là anh kêu gọi những người tâm huyết trong Đảng... Anh thúc giục mọi người có tâm lòng với đất nước, dù là đảng viên hay không đảng viên, tất cả hãy vượt lên nỗi sợ... Mỗi người hãy vượt lên quá khứ của chính mình, khép lại quá khứ, không ngoái lại quá khứ, để từ đây trong cả nước mỗi người cùng nhau mở ra cho chính mình và cho đất nước một trang sử mới, một con đường mới... Nhưng anh Nghĩa ơi, xin nhắc lại, dân tộc này đã chờ đợi ba mươi bảy năm rồi! ...Bây giờ nhân danh chế độ, nhân danh định hướng xã hội chủ nghĩa, người ta đã sẵn sàng xả xúng vào dân rồi... Trước thực tế như vậy, liệu những mong muốn tâm huyết của anh có ảo tưởng hay không? Tâm huyết như thế có tệ hơn cả quỳ gối xin không? Anh không tự hỏi mình như thế hả anh Nghĩa?
- - ông Nghĩa không trả lời được, mắt ngược lên trời, như để tìm kiếm cái gì..

- Dân đi biểu tình bảo vệ biển đảo của tổ quốc thì bị đánh, bị đập lên mặt, bị tù... .. Đã đến nước người ta cho cả thương binh vào hành hung và ăn vạ ở Viện Hán Nôm, hòng làm câm những tiếng nói chân chính... Người ta còn làm biết bao nhiêu việc hèn hạ bản thủ khác... Từ cách chơi xấu với anh Trần Độ, anh Hoàng Minh Chính..., đến dựng lên câu chuyện vụ án hai bao cao su... Bất cần bỉ ổi, dối trá và mất nhân tính như thế nào... Cốt sao trấn áp được sự phản kháng của dân, khuất phục được dân... Thật lợm giọng quá anh Nghĩa ạ. Không còn lời gì để nói!.. Mà cũng quyết liệt quá, anh Nghĩa ạ, Anh xem, còn sự phản kháng nào của dân quyết liệt hơn như chúng ta đang thấy nữa không hả anh Nghĩa?... .. Hay là phản kháng như thế vẫn chưa đủ?.. Trong khi đó đất nước cứ hết lễ hội này đến lễ hội nọ, không pháo hoa thì thi hoa hậu, hết hội thi này nọ lại đến hội thảo láo lếu kia... Làng làng, xã xã, thi nhau chùa chiền cúng bái, cốt sao làm cho dân lạc hướng, cốt làm cho dân ngu hơn nữa... Trong một nhà nước, trong một chế độ chính trị mục nát và ăn bám đến mức thế này mà anh vẫn còn trông mong vào con đường hòa giải? ...Trong khi đó vấn đề hòa giải của quá khứ Bắc – Nam ba mươi bảy năm nay đã xoay chuyển được tí nào đâu!
- ...
- ...
- Thế nào, bị dòn vào chỗ bí rồi hả ông đại tá thương binh Nghĩa thân mến?... Cái chân gỗ của anh không mách bảo được cho anh điều gì khôn ngoan hơn à?
- Ôi... Anh cứ giễu tôi đi! Giễu cho hả lòng hả dạ đi... Việc này tốt cho bệnh huyết áp cao của anh đấy... Vẫn quyết liệt như thế này thì không thể gọi là một Lê Hải ốm được! – mãi ông Nghĩa mới tìm được cách làm cho câu chuyện dịu lại. - ... Nhưng thực lòng tôi không biết làm gì khác thật, anh ạ. Đến giờ này là như vậy. ... Tôi chỉ có một niềm tin đinh ninh: Dù mọi chuyện là gì gì đi nữa..., cứ khư khư ôm lấy cái gì đã xảy ra để cào cấu nhau, để xử lý nhau... thì không bao giờ có lối ra anh ạ. Làm như thế là tiếp tục cùng chìm đất nước này sâu hơn nữa xuống bùn đen...
- Dìm mãi thế mà đã tới đáy đâu hả anh?
- Vâng. Thế tại sao không coi quá khứ và mọi sai lầm đã xảy ra là cái cớ, là cơ hội cho quyết tâm đồng thuận cùng nhau mở ra một sự phát triển mới? Mà muốn thế thì việc đầu tiên là phải hòa giải!... Đoạn tuyệt với cái đã xảy ra bằng hòa giải, như thế có phải là triệt để hơn không, đỡ tổn xương máu hơn không?..
- Nói thật đi, thực trạng đất nước đến nông nỗi này, mà anh vẫn còn u mê vào hòa giải như thế, có phải là khiếp nhược, là đầu hàng cầu xin không?

- Anh ạ, chúng ta ngồi đây phê phán có toác cả phôi ra cũng chưa vạch hết được mọi tha hóa đang diễn ra đâu, anh Lê Hải ạ. ... Dù phê phán quyết liệt đến thế nào đi nữa, chúng ta cuối cùng vẫn phải nghĩ đến giải pháp, nghĩ đến lối ra anh ạ... Không thể chỉ phê phán cho hả giận, càng không thể chỉ cầm phần đập đổ tất cả rồi tính sau... Không thể xử sự đơn giản như thế đối với vận mệnh quốc gia được anh Lê Hải ạ.
- Thế anh đã thấy lối ra cho hòa giải của anh rồi hả? - Tướng Lê Hải bộp lại luôn, ông không đủ kiên nhẫn theo đuổi cách nghĩ của ông Nghĩa.
- ...
- ...

Ông Nghĩa lúng túng một lúc:

- ...Thú thực là nhiều lúc tôi cảm thấy như húc đầu vào đá anh Lê Hải ạ... Đến hôm nay vẫn chưa tìm được lối ra, dù tôi tin rằng nhất thiết mọi lối ra phải đi qua hòa giải... Đây là sự thật... Bức bách quá, anh Lê Hải ạ... - ông Nghĩa dừng lại, nhấp nhấp tý nước trắng để nói tiếp: - ...Tôi nghĩ chúng ta đã bị trừng trị đích đáng cho sự thẳng thắn, trung thực của mình, ngay giữa lúc tiếng súng chiến tranh biên giới phía Bắc năm 79²³ đang nổ... Chúng ta trăn trở về thân phận đất nước từ hồi ấy, mà đến hôm nay đã tìm được lối ra đâu? Sau những ngày tôi ở Thạch Thất về²⁴, Nguyệt đã chẳng từng nhắc tôi và anh là mọi chuyện của đất nước phải làm lại từ đầu, để thay đổi tất cả, để cùng nhau mở ra một con đường mới là gì!?... ***Phải làm lại từ đầu!..*** Câu nói ngày ấy đã hơn ba chục năm rồi... Thế mà mỗi khi nhớ lại, tôi vẫn còn gai cả người anh Lê Hải ạ!
- Từ lâu tôi vẫn thừa nhận chị Nguyệt dạy Sử nước mình với nỗi đau của người làm mẹ.
- Anh Lê Hải ạ, càng ngày chúng ta càng rõ, muốn chặt đứt cái vòng luẩn quẩn của quán tính lịch sử nhất thiết phải lựa chọn một con đường phát triển khác hẳn con đường dân tộc ta đã đi cho đến hôm nay anh ạ. Phải là một con đường khác hẳn với quán tính lịch sử.., như nước Nhật đã làm, Hàn Quốc đã làm, nhiều nước khác mấy chục năm nay đã làm, đang tìm cách làm, con đường khởi đầu bằng văn hóa với tất cả tầm vóc và sức mạnh bất diệt của nó... ... Trong lòng ray rứt quyết liệt là thế, nhưng tôi cố nén mọi cảm xúc, chắt lọc những kinh nghiệm của lịch sử nước mình và của các quốc gia để tìm lối ra anh ạ... Tôi cố tinh táo gạn đục khơi trong.., cố tin vào cái thiện vẫn có thể còn leo lét cả ở trong những

²³ Chiến tranh biên giới phía Bắc, do Trung Quốc đánh ta tháng 2-1979.

²⁴ Xem thêm "Dòng đời" tập I và IV.

- con người đã tha hóa nhất, để suy nghĩ về một lỗi ra đời tồn thất nhất, tiết kiệm xương máu nhất cho đất nước anh ạ... Bốn cuộc chiến tranh vừa mới hôm qua thôi, như thế còn chưa đủ hay sao hả anh?..
- Tôi không khuyến khích đổ vỡ, càng không muốn đổ máu, nhưng cũng không thể chấp nhận ảo tưởng. Anh nói tiếp đi. – tướng Lê Hải động viên ông Nghĩa.
 - Vâng... Nhưng quả thật trí tuệ của tôi.., đến giờ phút này, vẫn chưa mách bảo được điều gì hơn là tìm cách thực hiện hòa giải dân tộc. Bắt đầu từ chiều sâu văn hóa là như thế đấy anh ạ... ..Vâng. ...đến mức tôi cố nuốt vào bên trong mọi điên giận và khinh tởm.., để viết lên những điều tôi cố tìm tòi cho hòa giải. Anh cứ đọc lại các bài tôi viết đi... Tôi làm tất cả để cố thực hiện hòa giải anh ạ... Thú thật, vì tôi không phải là Phật, tôi chưa có được đức tính độ lượng như Phật, nên nhiều lúc tôi phải nghiên rã nghiên lợi để viết xuống giấy những suy nghĩ về hòa giải anh ạ. Nghĩa là tôi phải quyết liệt chống lại chính mình để viết lên mong muốn về hòa giải, anh hiểu không?...
 - ...
 - ...
 - ...
 - Nói thật đi anh Nghĩa, anh đang khó hòa giải nhất với cái gì?
 - Với chế độ này anh ạ. Nói chuẩn xác hơn là với những người đang cai trị chúng ta!
 - Tôi đang nói chuyện với một Phạm Trung Nghĩa phản động? - trên mặt tướng Lê Hải sáng lên một nụ cười hiền hòa đi theo câu hỏi.
 - Cứ phê phán cho sướng mồm đi!.. Anh cứ nhìn lại những mất mát của đại gia đình họ Phạm chúng tôi, cứ nhìn lại những tồn thất không lời nào nói hết được của dân tộc ta mà xem... Phải nuốt tất cả mọi thứ dơ dáy và phản bội vào bên trong để cố viết ra hòa giải, anh có hiểu không?...
 - Tôi biết.., anh chấp nhận trả giá cho nỗ lực của mình. – tướng Lê Hải đồng cảm.
 - Cái giá không dễ chịu chút nào đâu anh ạ... Đối với chính mình đã là chịu nhục và liêu chết... Còn đối với ngoài đời không hiếm khi là ngậm đắng nuốt cay, anh hiểu không?..Lúc gặp nhau trên mạng hay ngoài đường, nhiều người tốt đã chửi thẳng vào mặt tôi thậm tệ về cái khát vọng hòa giải này. Có người đã gọi tôi là kẻ đào ngũ. Có người gọi tôi là con chim mồi làm tay sai trá hình cho chế độ cộng sản... Ngay em tôi, cậu Lê, đã mấy lần nhiec móc tôi trước mặt anh về cái tội “ngu trung” mà chính anh cũng không thèm đứng ra bênh tôi lấy một lời!... Nhưng tôi hiểu được những suy nghĩ này, và mong sẽ có ngày mình được hiểu đúng hơn... ..Tôi chưa bỏ cuộc... Tôi vẫn tiếp tục đi tìm con đường

hòa giải như thế, thậm chí hòa giải rất triệt để, với tinh thần không ngoái lại quá khứ để thay đổi tất cả... .. Vì đến giờ phút này, ngồi trước mặt anh như thế này, tôi vẫn chưa nghĩ ra được lối thoát nào khác thông minh hơn hòa giải anh ạ...

- ... - tướng Lê Hải ngồi yên lắng nghe.
- Muốn thôi cấu xé nhau, muốn bọc bạch to nhỏ cho nhau nghe để cùng nhau nhận thức lại được chính mình, để tìm tòi, để lựa chọn một con đường mới..., nhân dân ta phải bắt đầu từ hòa giải, anh Lê Hải ạ. Hòa giải như thế là để cùng nhau khát khao thay đổi chính mình, để có trí tuệ và ý chí dẫn thân... Hòa giải để có được Việt Nam thực sự là tổ quốc của mọi người Việt Nam tự do... Hòa giải là để cùng nhau tìm đường trở thành một dân tộc tự do, anh ạ... Tôi khát khao hòa giải, trước hết là vì tôi khát khao tự do!
- Ôi anh Nghĩa!... - tướng Lê Hải thốt lên. Ông phải nghỉ một lúc rồi mới nói tiếp được: - ...Chế độ mục nát đến thế này mà anh vẫn còn nuôi khát vọng như thế?.. Lãnh đạo cầm quyền đất nước thì năm bè bảy mối... Tham nhũng chụp giựt đến đâu cũng chưa thỏa, bây giờ vỡ bong bong bất động sản, vỡ bong bong thị trường chứng khoán, thì lại đem tiền dân đóng thuế đi cứu nợ xấu. Không đủ tiền cứu thì in thêm tiền mà cứu... Làm như thế có khác gì cướp trắng mồ hôi nước mắt của cả nước để trám vào?... Thử hỏi ăn cướp như thế hay ăn cướp xảy ra thường thấy ở các tiệm vàng tội nào nặng hơn?.. Anh muốn hòa giải với kẻ cướp à?.. Anh nghĩ kẻ cướp chấp nhận hòa giải à? Không có dân chủ thì hòa giải thế nào?
- Vâng, tiền đề của hòa giải đúng là phải dân chủ, còn không thì chỉ là nói xuông.
- Anh thấy chưa anh Nghĩa!
- Nhưng dân chủ phải bắt đầu từ hòa giải! Nghĩa là qua hòa giải cùng nhau để giành lấy dân chủ anh ạ.
- Tôi dám chắc, nếu còn sống, cụ Hồ sẽ là người phê phán quyết liệt nhất những cái hại dân hại nước của cái chế độ chính trị đã biến chất hiện nay!.. Năm này qua năm khác vận động học tập tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Nhưng trên hành động thực tế, những người hiện đang nắm trong tay vận mệnh đất nước đã phản bội Tuyên Ngôn Độc Lập, đã vứt Di chúc của Cụ vào sọt rác!.. Người đứng đầu cả nước việc học tập này lại là người nêu gương xấu nhất về suy đồi đạo đức, tham nhũng tiêu cực trong cả nước ngày càng trầm trọng hơn... Rồi đến các Hội nghị Trung ương đẩy mạnh phê bình, tự phê bình, chống tham nhũng tiêu cực!.. Anh tin là những thứ này là thật à? Là sẽ thành công à?..

- Những thứ này chẳng có cái gì để tin cả, anh Lê Hải ạ. Chẳng có gì mới cả!.. Tôi chưa biết họp hành như thế này thực chất bên trong là những chuyện gì. Có thể những điều được thông báo trên báo chí và phổ biến xuống tận cơ sở chỉ là cái vỏ, là những cách thể hiện công khai ra dư luận một khía cạnh nào đó của câu chuyện thôi anh ạ... Năm sáu nhiệm kỳ này kể từ khi đổi mới, có nhiệm kỳ Đại hội nào mà không riết róng vấn đề phê bình, tự phê bình, chống tham nhũng đâu!.. Bây giờ làm theo kiểu chiến dịch rất phô trương rầm rộ thế này, có thể chỉ là cách đánh trận giả, là cách biểu diễn mới... Nghĩa là tạo bình phong che giấu việc xử lý với nhau một vài chuyện nội bộ nào đó quá ư là bê bối mà thôi... Còn nếu họp hành mà muốn chọn đẩy mạnh chống tham nhũng tiêu cực là mục đích thật, thì tốt lắm cũng chỉ là một mục đích hay một hy vọng hảo huyền anh ạ!..
- Anh Nghĩa ạ, cổ kim xưa nay làm gì có chuyện chỉ cần vài cuộc họp phê bình và tự phê bình là chống được tham nhũng!.. Lại càng không thể chống được theo cái kiểu *đóng cửa bảo nhau* tự phê bình và phê bình như đang làm! Anh hãy tự hỏi đi: Có một khuyết điểm nào dù nhỏ nhất của lãnh đạo, của đảng viên, của Đảng mà lại không liên quan đến vận mệnh và lợi ích quốc gia? Thế thì tại sao không công khai minh bạch hết, tự phê bình và phê bình trước dân, để cùng với cả nước đấu tranh, cùng với cả nước sửa chữa, ngăn ngừa, tìm biện pháp khắc phục? Chẳng lẽ quốc gia chỉ là một thứ đồ chơi của họ thôi à? Hay là...
- Hay là gì nữa, anh Lê Hải?
- Hay là làm kín là chỉ nhằm dàn xếp với nhau, với mục đích trốn tránh thay đổi và phòng ngừa đổ vỡ, rồi để cùng nhau xiết dân hơn nữa, nhằm bám giữ đến cùng chế độ này?...Anh xem, lĩnh vực nào của đời sống đất nước mà không đầy rẫy những thứ *giả, diễn, hảo* như thế?... Vậy mà anh cầu mong ở họ hòa giải à?
- Tôi thực sự bí!.. Còn phải nghĩ rất nhiều về các tấn kịch này anh Lê Hải ạ!
- Cải tiến cải lui bây giờ lại bốc cái việc chống tham nhũng để bên Chính phủ bỏ sang bên Đảng, tái lập lại cái Ban Nội chính để chống tham nhũng tiêu cực trong cả nước... Có thể vì quá bê bối đến mức mất còn, nên phải điều chỉnh lại. Nhưng anh xem, câu chuyện nằm ở chỗ việc nhà nước, việc Đảng cứ tuốt tuốt lượt ném chung vào một cái nồi lẩu tạp-pí-lù! Bê đi đảo lại mãi trong cái hệ thống nhất nguyên lũng lừng... Làm như thế này thì ăn thua gì hả anh Nghĩa? Cho đến nay đã bao giờ truy cứu, quy kết được trách nhiệm cụ thể của một cá nhân lãnh đạo nào chưa?.. Cùng lắm thì ...*xin tự kiểm điểm sâu sắc và rút kinh nghiệm!*.. Nghĩa hẳn đề được một vài người, song cái cỗ máy sản sinh ra mọi khuyết tật trong đời

sống đất nước thì vẫn nguyên vẹn. Cả nước chán ngán những chuyện này lắm rồi. Bởi vì nguyên nhân của tham nhũng tiêu cực nằm sâu trong cốt lõi cái hệ thống nhất nguyên này. Đảng lãnh đạo trực tiếp và toàn diện thì nó như thế đấy!.. Mấy chục năm nay phê bình và tự phê bình có khắc phục được gì đâu! 5 năm vừa qua lại là nhiệm kỳ tệ hại nhất. Cái *giả - diễn* – *hảo* đầy rẫy mọi mặt mọi nơi như thế, **đảng hôm nay** bây giờ là cái gì hả anh Nghĩa? Phạm Trung Nghĩa đảng viên của **đảng hôm qua** đang hy vọng hòa giải với cái **đảng hôm nay**?

- Sao mà ác khẩu thế, anh Lê Hải!.. ... Cứ giả định là tự phê bình và phê bình đợt này đạt kết quả chân tình chưa từng có đối với mọi cá nhân đi, tổng bí thư nhận định tể mà.. Nhưng mọi vấn đề trọng đại của đất nước, từ quốc kế dân sinh, nội trị, quốc phòng, đối ngoại... đang ngày càng nóng bỏng..., song chưa thấy một giải pháp nào được đề ra anh Lê Hải ạ... Diễn đạt nôm na là thế này: nước đang lụt, nhà đang cháy, trên biển Trung Quốc uy hiếp như vậy, tự phê bình và phê bình cá nhân lần này, cứ giả thử là rất thành khẩn tự nhận mình là còn chưa liêm khiết, chưa gương mẫu, còn nhiều yếu kém..., xin thử hỏi sự thành khẩn này có cứu được lụt và giập được cháy đang xảy ra không? Có ngăn cản được Trung Quốc đang leo thang trên Biển Đông hay không?.. Gặp chức sắc nào tôi cũng chất vấn như thế, song chẳng có câu trả lời!..
- Trong khi đó hình như quá trình mục ruỗng vẫn đang thời kỳ siêu phát anh Nghĩa ạ, nghĩa là vẫn chưa cùng tác biến đâu!
- Vâng. Có thể là còn kéo dài...
- Anh xem, điều hành đất nước mà cứ như là cái đám kiếm lâm, vừa bắt lụt, vừa trực tiếp bảo kê cho chặt phá rừng, thế thì chống chống cái nổi gì!?... Định làm thật chống tham nhũng tiêu cực, sao hết nhiệm kỳ này đến nhiệm kỳ khác cứ lẩn tránh mãi việc sửa lỗi hệ thống? Quay lại câu chuyện của anh, tình hình đất nước bây giờ còn tệ hại hơn cả thời Hoàng Lê Nhất Thống Chí... Thế mà anh vẫn không dứt bỏ được con đường hòa giải hả anh Nghĩa?.. – tướng Lê Hải như sôi lên.
- Vâng... ... Có thể là tôi còn quá yếu đuối, anh ạ... Hay là... cách nghĩ của tôi có thể triệt để hơn anh? Có thể lắm chứ! Chắc chắn là chúng ta theo đuổi những lối ra khác nhau anh ạ. Cái đầu lạnh của tôi cứ bắt tôi phải đi con đường hòa giải, cho đến giờ phút này tôi vẫn kiên trì... Làm như thế có phải là tôi quỳ xuống van xin hay không?.. Ôi trời đất, nếu quỳ xuống van xin mà có được hòa giải, tôi cũng xin quỳ ngay, xá gì hả anh Lê Hải!?... Nhưng tôi chắc cả hai chúng ta đã được cuộc đời ban phát cho đủ roi vọt rồi. It nhiều chúng ta đều hiểu được hòa giải cũng phải có trí tuệ và ý chí đấu tranh mà giành lấy, chẳng có cái gì cho không cả!

- Hỏi thẳng luôn. Nếu hòa giải thất bại thì sao? – tướng Lê Hải không giữ được bình tĩnh nữa. Khuôn mặt ông xanh xao lâu nay bùng bùng lên.

Ông Nghĩa phải nắm lấy tay bạn để trấn tĩnh bạn. Một lúc rồi ông mới nói tiếp được:

- Tôi cũng nghĩ như anh. Con đường hòa giải tôi đang theo đuổi lúc đầu thất bại có lẽ là cầm chắc..., nhất là với tình trạng trấn áp và kìm hãm dân trí như hiện nay. Xã hội lại đang quá nhiều chuyện đình đốn... Đã thế ba mươi bảy năm rồi mà đất nước vẫn đang oằn lên dưới gánh nặng của quá khứ thâm căn cố đế từ tứ phía, rồi còn những độc hại mới do chính chế độ này ba mươi bảy năm qua sản sinh ra nữa... Đúng là hầu như không còn gì để mà hòa giải nữa! Tôi thừa nhận thực tế hiện nay là như vậy, anh ạ. Cái gì phải đến, sẽ đến... Thế nhưng có nhất thiết phải chịu khoanh tay nhìn con tạo xoay vần không? Còn một sự lựa chọn nào khác không?.. Thậm chí khoanh tay như thế cũng là mắc tội với đất nước, anh không nghĩ thế à!..
- Anh lắm lắm! Biết là không cứu vãn được nữa và sẽ sụp đổ, không theo cách này thì theo cách khác... Tổng bí thư mới đã phải thú nhận cái xấu đã đến mức đe dọa sự tồn vong của Đảng, của chế độ, thế mà anh vẫn còn mất công phấn đấu cho hòa giải?.. Sao không đập dần cho nó đổ sớm luôn đi! Anh muốn kéo dài cái thời kỳ ngắc ngoải này phải không?
- Không! Tôi không nghĩ thế!.. Chưa thể kết luận ngay như thế được!.. - ông Nghĩa bật lò so.
- Thật là ngoan cố quá thể!
- Nhưng mà anh Lê Hải ơi, nếu nỗ lực hòa giải thất bại, thì chính sự thất bại này sẽ thúc đẩy nhanh hơn nữa quá trình sụp đổ, thậm chí sẽ có thể định hướng cho sụp đổ... – ông Nghĩa nài nỉ. - ...Bởi vì một thất bại như thế của hòa giải sẽ vạch ra cho mọi người thấy: Chỉ còn lại duy nhất con đường đối kháng mà thôi, không có gì phải ân hận nữa! Mọi người sẽ quyết tâm đối kháng, sẽ biết đối kháng với cái gì và như thế nào, sẽ thôi thúc cả nước đấu tranh!.. Đây mới chỉ là một nhẽ anh ạ...
- Còn nhẽ nào nữa?
- Nhẽ khác là thế này anh ạ. Cho dù một khi sụp đổ xảy ra theo cách này hay cách kia, ngay sau đó vẫn phải thông qua hòa giải chặt đứt dứt khoát cái vòng luẩn quẩn của quán tính lịch sử anh ạ, để cả nước cùng nhau bắt tay xây dựng lại cơ đồ... Chẳng lẽ sau khi sụp đổ, lại lấy oán báo oán, lại vẫn tiếp tục để nguyên cho cái ngu xi hủ bại và bọn cơ hội nắm lấy ngọn cờ, rồi lần lần ngoi lên ngự trị trở lại... Để rồi lại tiếp tục ngựa quen đường cũ... Rồi cả nước lại cùng nhau bước vào một vòng luẩn quẩn mới

của nô dịch, bắt đầu đi lại cái vòng đời cách đây gần bảy mươi năm đất nước đã đi!?!.. Anh không nghĩ thế hả anh Lê Hải?

- Anh Lê đã phê phán cái bệnh ngu trung của anh rồi, bây giờ tôi không biết nên liệt anh vào cái loại người gì?
- Loại gì cũng được! Tôi không quan tâm!..
- ...???
- - ông Nghĩ trầm ngâm một lúc. - ...Anh nói đúng, tình trạng dân trí bị kìm hãm và tình trạng xã hội đình đốn như hiện nay có lẽ không có đất cho hòa giải thật anh Lê Hải ạ. Chính vì thế, cho dù tình hình đốn mạt đến thế nào đi nữa, rồi đây đất nước có xoay chuyển theo cách nào đi nữa, ngay từ bây giờ vẫn phải nhen nhóm và hun đúc trí tuệ và tinh thần cho hòa giải. Không thể trốn tránh việc này được anh ạ. Có một dân tộc đủ trí tuệ biết hòa giải với nhau để trụ lại làm một như thế, trước sau rồi sẽ có tất cả... Kể cả sau khi không tránh khỏi đổ vỡ tất yếu theo cách này hay cách khác của tha hóa anh ạ!.. Lịch sử đã chẳng dạy chúng ta quá đủ rồi hay sao? Từ nay về sau, trong mọi hoàn cảnh và mãi mãi, nhất thiết dân tộc ta phải học hỏi để biết hòa giải với nhau anh ạ, đây là việc đầu tiên!.. Đầu tiên phải biết học như thế!... Đầu tiên phải biết học như thế, anh rõ chưa?!... ..Anh Lê Hải ơi, nếu...

Tướng Lê Hải nhìn thẳng vào ông Nghĩ, nửa ngạc nhiên, nửa trêu chọc:

- Còn chữ “*nếu*” nào nữa?.. ... Nếu dắt được con voi đi qua lỗ kim?
- Không đến nỗi thế đâu, anh Lê Hải. Đừng giễu tôi nữa!... Tôi nghĩ thật đấy... Nếu có được một thứ quyền lực xã hội mà chúng ta đang mong muốn dấy lên... Đến một lúc nào đấy và trong tình huống nào đấy, nếu quyền lực xã hội ấy đủ sức thúc đẩy một quá trình “*diễn biến hòa bình*” từ trên xuống và từ trong Đảng ra... Ôi, thì sao? Thì sẽ làm sao?.. Có cái gì là không thể?..
- Dùng từ chuẩn lắm, “*diễn biến hòa bình*”!.. Rất đúng lập trường của Hội đồng Lý luận và của bộ máy các “T” an ninh nọ kia của cỗ máy cai trị hiện tại đấy!.. Không chê vào đâu được. Nhưng anh nói gì gì đi nữa thì giọng điệu anh cũng đầy hơi thở của cái “*ngu trung*”... - tướng Lê Hải cười mỉa mai một cách vui vui... - ...Anh đang khao khát một *kịch bản Myanmar*, phải không?
- Tôi đề ngỏ mọi khả năng... Nhưng hiện nay nước ta chưa có hay đang không có những điều kiện như Myanmar thời tổng thống Thein Sein bây giờ đâu anh ạ...
- Sao?.. Mình kém đến thế à?

- Những gì vị tổng thống này và quốc gia này đã làm được khi mở ra bước ngoặt của dân chủ vừa qua, chắc nước ta còn lâu mới làm được anh ạ. Đỉnh cao của quá trình thay đổi này là đặt lợi ích quốc gia lên trên hết và yêu cầu sự tham chính của Liên đoàn Quốc gia vì Dân chủ do bà Aung San Suu Kyi lãnh đạo... Đó là quyết định của trí tuệ và sự thức tỉnh lợi ích quốc gia là trên hết!
- Quyền lực mà làm được việc này hả anh Nghĩa?
- Không, sự giác ngộ lợi ích quốc gia bị đe dọa tới đỉnh điểm!
- Thế Việt Nam mình đã chẳng đi trước Myanmar cả một chặng đường hàng chục năm hay sao?
- Vâng... Nhưng không giống ta ở chỗ các lực lượng khác nhau đang lãnh đạo Myanmar đều thuộc giới trí thức anh ạ, kể cả những người cầm đầu trong giới quân phiệt hiện nay... Hầu như họ không bị trói buộc vào ý thức hệ... Mặt khác, có lẽ họ đã thấm thía được cái giá đất nước phải trả cho cái độc tài toàn trị... Bây giờ họ ý thức được sâu sắc lợi ích quốc gia đang bị uy hiếp, nhận rõ được tác động nghiêm trọng của sự can thiệp của quyền lực mềm Trung Quốc... Cũng phải thừa nhận nền tảng văn hóa Phật giáo ở Myanmar đã tác thành sâu sắc vào những quyết định vừa qua của các giới có ảnh hưởng ở quốc gia này.
- Thế là họ khôn ngoan hơn lãnh đạo của mình nhiều có phải không?!.. Thêm một dẫn chứng nữa cho bài “**Trách nhiệm lịch sử**” của anh đấy!
- Tôi nghĩ rằng đặt lợi ích quốc gia lên trên hết, giới lãnh đạo thuộc các bên khác nhau ở Myanmar – kể cả phía đối lập - đã cùng nhau tạo ra được bước ngoặt xây dựng nên một thể chế chính trị đa nguyên và một nhà nước pháp quyền gồm lưỡng viện, có tam quyền phân lập, có tòa án hiến pháp.., không tốn lấy một sinh mạng!.. Anh thử tưởng tượng xem, nếu thiếu ý chí và tinh thần hòa giải!..
- Có thể coi đây là một bước ngoặt đòi hỏi trong hòa bình, rất độc đáo, chỉ thấy ở Myanmar... Nghĩa là thực hiện trách nhiệm của người cầm quyền, có thể nhận xét như thế được không hả anh Nghĩa?
- Sự thật là như thế anh ạ. Cách thay đổi từ trên xuống như thế chỉ có người cầm quyền mới làm được anh ạ. Đương nhiên ở Myanmar còn tồn tại một việc lớn là phải sửa đổi Hiến pháp, chuyện này đến nay đang để ngỏ cho tương lai. Nhưng dù sao tổng hợp lại, có thể nói Myanmar đã đi được bước đầu tiên... Vâng, bước đầu tiên thôi, nhưng rất căn bản trong việc cải cách hệ thống chính trị. Đây chính là điều kiện mở đường cho sự phát triển đất nước họ anh ạ. Rất có lý và rất hợp lý.
- Theo anh, bước cải cách này có bền vững không?
- Khó đoán lắm. Nhưng tôi hy vọng nó sẽ không bị đảo ngược, hay sẽ không thể đảo ngược được. Dù sao tất cả mới chỉ là một bước đầu có ý

nghĩa quyết định thôi. Đường còn dài và gian truân lắm, nhất là trên phương diện phát triển kinh tế, vấn đề sắc tộc, sự can thiệp tiếp tục trăm phương nghìn kế của quyền lực mềm Trung Quốc. Anh cứ nhìn vào con đường công nghiệp hóa – hiện đại hóa nước ta đã trải qua đến nay thì rõ, cũng nhiều máu và nước mắt lắm anh ạ. Có thể nhờ thể chế dân chủ, Myanmar rồi sẽ đi nhanh hơn nước ta... Dù thế nào đi nữa, triển vọng tốt hơn rất nhiều so với các cuộc cách mạng hoa nô hoa kia ở Bắc Phi. Tôi hy vọng Myanmar sẽ khác Thái Lan hay sẽ không phải là Thái Lan... Có lẽ vì họ sát nách Trung Quốc nên khó trở thành một Thái Lan mới... Tôi đang nghĩ đến, đang ước ao một con đường Myanmar cho nước ta... Myanmar làm được, tại sao Việt Nam không làm được?!

- Rất lãng mạn.
- Không lãng mạn như thế làm sao mà sống được hả anh Lê Hải? Đòi hỏi cải cách ở Myanmar rõ ràng đang trở thành một sức mạnh, một quyền lực xã hội thúc đẩy đất nước họ đi lên. Điều này rất đáng mơ ước cho nước ta đây... Còn ở nước ta, mọi điều kiện như thế đang bị bỏ phí anh ạ!
- Bỏ phí, hay không thể, hay không có, hả anh Nghĩa?
- Khó nói quá... ..Tôi hy vọng, ở nước ta nếu có được một quyền lực xã hội thức tỉnh sự bỏ phí này... Ôi được như thế, ta sẽ thuận lợi hơn Myanmar hiện nay gấp bội anh ạ... Muốn đoạn tuyệt được với quá khứ đau thương, nhất thiết phải thức tỉnh được sự bỏ phí này...
- Phải thức tỉnh cả sai lầm nữa chứ?
- Tất nhiên rồi anh Lê Hải ạ. Lấy trí tuệ để tìm đường ra khỏi quá khứ là như thế... Ôi sẽ có thể tiết kiệm được rất nhiều thời gian, xương máu và những tổn thất khác không đáng có!.. Tôi ray rứt về kịch bản này lắm anh Lê Hải ạ!..Nhất là tại sao trước hết không tìm cách thức tỉnh ngay trong Đảng sự bỏ phí này hả anh Lê Hải?... ..Hur hồng đến mức phản dân không cứu được nữa chắc chỉ là một bộ phận nhất định nào thôi chứ... Tôi tin trong Đảng còn nhiều người tâm huyết với đất nước lắm. Họ tham gia Đảng trước hết vì yêu nước, mặc dù họ phần đông đang không được nắm quyền lực trong tay!.. Phải tìm mọi cách thuyết phục những đảng viên tâm huyết cùng với cả nước từ chỗ đứng hôm nay mở đường đi tiếp anh ạ... Thuyết phục cả những người mắc sai lầm... Thành quả nhân dân ta đạt được dù lớn nhỏ hay dang dở thế nào đi nữa cũng từ bao nhiêu xương máu làm nên. Còn gì lý tưởng hơn chặt chiu từ cái được, cái tốt nhỏ nhoi nhất, không bỏ phí bất kể cái gì... Để khỏi bắt đầu lại từ đổ nát, từ con số không... Như thế không phải là tối ưu nhất cho đất nước này hay sao hả anh Lê Hải?... Những điều kiện như ở Myanmar hiện nay ta chưa có, nghĩa là đang không có, vì đang chưa đánh thức được sự bỏ phí, chứ không phải là tuyệt đối ta không có! Trí tuệ sẽ thay đổi tất cả anh ạ.

- Chỉ cần trong Đảng, ngoài Đảng cùng nhau nhận thức lại tất cả!.. Bây giờ vẫn còn kịp mà, anh Lê Hải! Đã muộn lắm rồi, nhưng vẫn chưa quá muộn đâu!.. – ông Nghĩ cố moi hết ruột gan của mình.
- Chưa quá muộn? Anh có quá mềm yếu không anh Nghĩ? – tướng Lê Hải lắc đầu.
 - Nói thế nào để thuyết phục được anh nhỉ?.. – ông Nghĩ loay hoay một lúc. – ...Tôi có niềm tin, tôi cố nhờ lịch sử làm thầy dạy cho mình... Tôi đã trình bày trong nhóm chúng ta về **kịch bản Trần Thủ Độ**, được tất cả các anh tán thành, đã xây dựng thành đề án triển khai... Chỉ tại các anh mới thất bại bước đầu mà đã nửa đường đứt gánh, thiếu kiên trì đi tiếp!.. ... Rõ ràng là Trần Thủ Độ đã làm được xuất sắc việc chuyển tiếp từ thời nhà Lý suy tàn sang thời nhà Trần rục rờ một cách tiết kiệm xương máu nhất.
 - Đúng, lịch sử là như vậy. Nhà Trần đã kế thừa hiền hách nhà Lý sự nghiệp xây dựng và bảo tổ quốc đã đành... Đạo Phật nước ta từ nhà Lý chuyển sang nhà Trần đạt tới đỉnh cao nhất trong toàn bộ lịch sử Phật giáo nước ta cho đến nay. Công lao này vĩ đại lắm... Nhưng khổ quá, kịch bản nhóm chúng ta sáng tác, có cả chữ ký của anh đấy, đã thất bại một trăm phần trăm rồi, anh quên à?! – tướng Lê Hải nhắc nhở.
 - Không quên. Chỉ có Lê Hải bỏ cuộc thôi, Phạm Trung Nghĩ thì không! Còn sống, tôi còn đeo đuổi.
 - Phải rồi, lòng yêu nước được nuôi bằng ngu trung thì trở thành mù quáng. Đây là chuyện của anh. – tướng Lê Hải nửa đùa nửa thật.
 - Kiên nhẫn nhìn lại mà xem anh Lê Hải, Trần Thủ Độ không làm cái việc khur khur ôm lấy quá khứ để cấu xé, để triệt hạ nhà Lý, mà chỉ vượt qua mọi trở ngại với ý chí sắt đá tập trung vào tương lai... Cái này chúng ta phải học anh ạ... Đến thế kỷ thứ 18 là nước Nhật của Minh Trị. Rồi thế kỷ 20 sau này là Singapore, Hàn Quốc, Đài Loan hôm nay... Rồi đến sự đổ vỡ của Liên Xô để chuyển hóa thành nước Nga và các nước SNG, bắt đầu từ bước ngoặt Gorbachev - Eltsin... Những quốc gia này đang đi tiếp trên con đường gian khổ họ phải đi...
 - Thôi được, là chuyên gia tổng kết, anh đánh giá chung cuộc sẽ như thế nào? – tướng Lê Hải nhượng bộ.
 - Tuy rằng lịch sử mỗi thời mỗi khác, với những đòi hỏi và nội dung khác nhau, kết quả mỗi nước đạt được cũng khác nhau anh Lê Hải ạ. Song tựu trung lại, tôi thấy việc chuyển giai đoạn tại mỗi nước dù muộn hình muộn về thế nào đi nữa, cái chính vẫn là bao gồm 2 bước đi cơ bản mà thôi anh ạ: Biến cái mục nát hiện tại thành cơ hội, kiên định con đường của tương lai!

- Bàn đi bàn lại nát nước chuyện này rồi, đã thua một trận trắng tay trắng mắt rồi, vậy bây giờ có thể khái quát lại **kịch bản Trần Thủ Độ** là **kịch bản hai bước** được không?
- Gọi thế cũng được anh ạ, cho dễ nhớ... Liên hệ vào nước ta bây giờ, tôi nghĩ có thể lấy hòa giải dân tộc để kết thúc chặng đường đau khổ đất nước bảy mươi năm qua, nhìn rõ thế giới để lựa chọn con đường *dân tộc – dân chủ* đưa nước ta vào thời kỳ phát triển mới anh Lê Hải ạ. Hòa giải cốt là để cùng nhau mở đường làm bằng được hai bước đi cơ bản này. Đề đạt với người nắm quyền hành không được rồi, hay là đến nay là chưa được. Vậy bây giờ đem ra bàn luận rộng rãi để đồng thuận trong toàn dân đi, anh Lê Hải ạ. Thúc đẩy từ phía dân trước vậy. Làm được như thế, thì hòa giải sao không thành công hả anh?
- Biểu tình chính quyền trấn áp tới số, Văn Giang thì súng nổ và xe ủi đất uy hiếp dân đến cùng, thế mà anh vẫn còn hy vọng lấy dân ra thúc đẩy hòa giải? Suy nghĩ gì mà kỳ quặc thế hả anh Nghĩa?
- Mềm nắn rắn buông. Chưa đủ rắn thì dân phải rắn nữa! Vẫn còn hơn anh là khoanh tay ngồi yên, hoặc chỉ muốn đập đổ tất cả rồi muốn ra sao thì ra!
- ... - tướng Lê Hải ngồi im, trong thâm tâm thừa nhận không hẳn ông Nghĩa phi lý.
- Thái độ như anh mới là có tội, anh Lê Hải ạ, chứ không phải tôi ảo tưởng! – ông Nghĩa quyết liệt.
- ... - tướng Lê Hải cân nhắc mọi mặt, mãi mới nói được: - ...Khoan, từ từ.., hãy đợi đã... Tôi vẫn phải hỏi lại lần nữa: Anh còn ảo tưởng nào lớn hơn **kịch bản Trần Thủ Độ** nữa không hả anh Nghĩa? Hình như anh trở thành nô lệ của kịch bản này? Chúng ta đã hàng chục năm nay áp ủ nó rồi, thất bại rành rành thế mà vẫn không chán hả anh Nghĩa?
- Vì chưa nghĩ ra cách nào đỡ xương máu hơn thôi, anh Lê Hải ạ.
- Tôi hiểu chứ. – tướng Lê Hải đặt tay lên vai ông Nghĩa, chậm rãi: - ...Người đề xướng đầu tiên ý tưởng này với chúng ta hôm ấy là chị Nguyệt, tôi nhớ rõ lắm. Đúng là chúng ta có một bà giáo dạy Sử tuyệt vời. Từ đó ngồi đầu chúng ta cũng chỉ bàn chuyện này, có đúng không? Chúng ta đã xây dựng thành kiến nghị, chỗ nào chúng ta cũng vận động cho kịch bản này... Tư duy này đã hơn một chục năm rồi đấy, có ít ỏi gì. Từ khi có kịch bản hoàn chỉnh, còn ai nữa gặp được mà chúng ta chưa đề đạt suy nghĩ này!?. Đến nay thất bại vẫn hoàn thất bại! Anh còn hy vọng vào cái gì nữa?
- Không bỏ cuộc được, anh Lê Hải ạ... .. Tôi chưa biết kịch bản này sẽ phải kinh qua lộ trình cụ thể nào và bằng những tính toán hiện thực nào... Tất cả những chuyện này phải là sản phẩm của trí tuệ và ý chí cả

- nước anh ạ. Đồng thuận phải là đòi hỏi trước tiên!.. Tôi hình dung thế này: Giả định chúng ta phấn đấu đạt được một sự thức tỉnh của toàn xã hội như chúng ta mong đợi, rồi từ trong Đảng và trong cả nước tạo ra một sự thay đổi cơ bản...
- Từ trong Đảng và trong cả nước? Cái nào trước, cái nào sau? – tướng Lê Hải ngắt lời.
 - Anh hỏi khó quá. Cái nào trước cái nào sau sẽ bàn anh ạ. Trước hết phải tạo ra bằng được sự thức tỉnh đủ mạnh như một quyền lực xã hội bất khả kháng, sau đó tính tiếp... Vâng, trong tình hình thực tế hiện nay ở nước ta, lý tưởng nhất là tạo ra được sự thức tỉnh ấy trong Đảng và trong cả nước anh ạ, nghĩa là không một ai đứng ngoài cuộc... Lẽ ra Đảng phải là người đi tiên phong!.. Mở đầu từ xây dựng một Hiến pháp mới làm nền tảng cho một nhà nước pháp quyền dân chủ, đại thể với tinh thần Hiến pháp năm 1946... Đạt được một thắng lợi như thế, chắc chắn đây sẽ là một thắng lợi chính trị bền vững và quyết định nhất... Xây dựng được một nhà nước pháp quyền dân chủ như thế, đây sẽ là bước đầu tiên đoạn tuyệt với quá khứ đau buồn, đưa đất nước đi lên vững chắc nhất, nhanh nhất... Điều kiện tiên quyết nhất để phát triển đất nước đây, anh Lê Hải ạ...
 - Cũng có nghĩa là phải bắt đầu từ thả tù chính trị, tạo thuận lợi cho đối thoại đi đến đồng thuận dân tộc, rồi để tìm đường đi tiếp..., đại thể theo kinh nghiệm Myanmar! Có phải anh đang nghĩ thế không, anh Nghĩa?
 - Đây là một phương án... Cứ nhìn vào phản ứng gay gắt của Trung Quốc đối với những thay đổi vừa qua ở Myanmar, có thể suy đoán chỉ cần Việt Nam mở đầu bằng việc thả tù chính trị thôi, Trung Quốc sẽ đánh hơi thấy ngay sẽ xuất hiện ở Việt Nam một quá trình thay đổi khiến cho ý đồ của họ xây dựng ở Việt Nam những cánh tay nối dài có lỗ hổng lớn không thể khắc phục được, việc sớm muộn tuột tay mất Việt Nam coi như bất khả kháng! Trung Quốc chắc chắn sẽ không khoan tay ngồi yên và như thế càng tự vạch mặt mình, còn nhân dân ta sẽ thấy rõ hơn trắng đen và được khích lệ.
 - Có lẽ sự thay đổi này ở nước ta nên chọn việc thả tù chính trị làm khởi đầu thật anh Nghĩa ạ. Điều này có lý lắm... - tướng Lê Hải cân nhắc.
 - Những kiến nghị gần đây của các trí thức đã nêu rất rõ đường đi nước bước ra sao để cải cách thể chế chính trị, rất cụ thể, rất xây dựng, anh ạ. Trong đó cũng đề nghị nên khởi đầu bằng việc thả các tù chính trị đang bị xét xử hoặc đã bị kết án.
 - ...Một sự khởi đầu như thế vừa khích lệ mọi người vượt qua nỗi sợ, kể cả người cầm quyền, vừa tạo sự tin cậy của người dân vào lời hứa thay

- đôi của người cầm quyền. Muốn chủ động thay đổi đất nước từ trên xuống và từ trong Đảng ra có lẽ Đảng phải bắt đầu như thế. Đây có thể sẽ là cú hích giải phóng năng lượng của cả nước. anh có nghĩ thế không?...
- Có lẽ phải làm hơn thế anh Lê Hải ạ. Nghĩa là phải có trí tuệ và ý chí để chủ động thực hiện có ý thức cú hích này với mục đích giải phóng năng lượng của cả nước! Sẵn sàng các bước đi tiếp như Myanmar đã chuẩn bị và đã thực hiện. Đương nhiên Việt Nam không được rập khuôn Myanmar, mà phải có sáng tạo riêng của mình, nhưng cái cốt lõi là hòa giải vì lợi ích dân tộc, lợi ích quốc gia! Làm được như thế, dân sẽ vượt lên nỗi sợ và tự mở đường cho mình, còn những kẻ ác hay muốn dựa dẫm vào Trung Quốc có lẽ sẽ phải suy nghĩ lại. Rõ ràng là có lối ra, đâu có phải là bế tắc hả anh Lê Hải?
 - Có lý... Có lý... Phải là một cú hích dẫn tới sự ra đời một Hiến pháp mới! Rất đáng phải như thế! Muốn tiết kiệm xương máu, chỉ có một con đường như thế!.. ... Nhưng mà.. tạo ra ở nước ta một quá trình thay đổi như thế, anh phải hy vọng rất nhiều vào những người tốt trong Đảng đấy. Giả định là toàn thể đảng viên chịu để cho 19 điều cấm trói tay thì tính sao anh Nghĩa?
 - Thế thì chỉ còn một cách đảng viên phải nhờ dân cởi trói cho mình vậy!... Trước sau, cách này hay cách khác, dân sẽ làm được việc này, rồi đây anh xem...
 - Gớm nhỉ!
 - Một khi phải nhờ đến dân cởi trói cho, chắc Đảng sẽ không còn lý do tồn tại nữa!.. Anh không còn hy vọng vào bất kể điều gì nữa về Đảng hay sao hả anh Lê Hải?
 - Hy vọng nào nữa à?... Tôi thấy anh đúng, nhưng tôi bi quan! Đất nước này có lẽ phải trả giá đau đớn hơn nữa may ra mới tỉnh ngộ được!.. Cái gì moi gan moi tim ra mà nói thì chúng ta đã nói cả với lãnh đạo Đảng rồi, có xoay chuyển được gì đâu? Anh hãy nhớ lại thư của anh Tám Việt ngày... tháng... năm 2010 trước thềm Đại hội XI... Đừng có mà chóng quên như thế!
 - Tôi không quên, tôi chỉ không bỏ cuộc như anh thôi, anh Lê Hải ạ!
 - Tất cả nhóm lão thành chúng ta đều ký tên vào thư này, không sót một người. Trong thư chúng ta khẩn thiết yêu cầu toàn thể các ủy viên trong Bộ Chính trị hãy vì đất nước đang đứng trước bước ngoặt quyết liệt và nguy hiểm mà khép lại mọi riêng tư cá nhân, kêu gọi toàn thể các ủy viên Bộ Chính trị hãy cùng nhau một lòng thực hiện nhiệm vụ mà Trần Thủ Độ trước đây đã phải làm là đưa đất nước bị mục nát sang một thời kỳ phát triển mới hiển hách. Trong thư chúng ta vạch rõ Trung Quốc đã

đi được một chặng đường dài trong mưu đồ biến Việt Nam thành một chư hầu kiểu mới. Anh còn nhớ chứ?

- Vâng, tôi nghĩ lời cảnh báo này là rõ ràng. – ông Nghĩa đồng tình.
- Anh ạ, trong thư chúng ta đã nhấn mạnh mặt trận bảo vệ chủ quyền và toàn vẹn biển đảo của đất nước trên Biển Đông phải bắt đầu từ Hà Nội! Giữ gìn Biển Đông trước hết phải bắt đầu từ giữ lòng dân... Đưa đất nước vào một thời kỳ phát triển mới, lý tưởng nhất là bắt đầu từ Hà Nội! Còn gì giữ lấy Đảng, đổi mới Đảng tốt hơn nếu tiến hành từ Hà Nội!.. ... Đề đạt rõ ràng đến thế có nghĩa là chúng ta đã còn nước còn tát đến cùng rồi! Chúng ta vì Đảng mà đã đi đến cùng rồi!.. Đề đạt đến như thế còn hơn cả chúng ta quỳ gối van xin, hơn cả cái tư tưởng hòa giải của anh, chứ không phải là chúng ta ảo tưởng anh Nghĩa ạ!.. Xin hỏi, anh còn kịch bản nào tốt hơn cho đất nước là Bộ Chính trị đang nắm mọi quyền lực trong tay chủ động thực hiện một cuộc cải cách toàn diện và triệt để từ trên xuống như thế? Còn điều gì chúng ta không nói trong thư này? Hiển nhiên là họ không muốn làm, mặc dù họ hoàn toàn có thể làm! Mặc nhiên họ đã tự phơi bày ra họ là ai rồi!.. Cuộc sống từ sau Đại hội XI đến nay không đủ mở mắt ra cho anh à?
- ... - ông Nghĩa ngắc ngứ.
- Là đảng duy nhất nắm quyền cai trị đất nước, cơ hội đến trong tay để xoay chuyển tình thế của đất nước mà không làm, quyết định như vậy phải được xem là mắc tội lớn với đất nước, là phản lại lợi ích quốc gia, anh không nghĩ thế à? Từ sau 30 Tháng Tư đến nay hệ đất nước có cơ hội lớn đến, thì Đảng bỏ cơ hội và giữ chế độ, đã ba bốn lần bỏ như thế chứ không phải một lần! Thế mà anh chưa tỉnh ngộ ra **đảng hôm nay** lựa chọn cái gì à? Vẫn còn ảo tưởng hão huyền ghê gớm đến như vậy hả anh Nghĩa? – tướng Lê Hải trì triết.
- Ảo tưởng thì không, anh ạ. Tôi biết **đảng hôm nay** là cái gì chứ. Nhưng nghĩ gì thì cũng phải nghĩ đến giải pháp! Tôi chọn hòa giải dân tộc là chọn giải pháp, anh Lê Hải ạ, bắt di bắt dịch!.. Bắt di bắt dịch, anh biết không?!.. - ông Nghĩa gần như gào vào tai ông Lê Hải, - ... Hòa giải như thế là lấy tất cả thất bại, đau thương, tổn thất và cả hận thù với nhau nữa, cả những bài học từ ngu dốt của quá khứ cũng như của hiện tại nữa của dân tộc mình..., anh ơi, lấy tất cả những thứ đau lòng như thế làm sự thôi thúc, làm động lực, làm bàn đạp tạo ra sự hòa giải dân tộc mình, để kết thúc số kiếp hiện nay, và để cho dân tộc mình tự mở ra cho mình một con đường phát triển khác, một tương lai đáng mong muốn!.. Hòa giải như thế không đáng dấn thân hay sao hả anh Lê Hải? Hòa giải như thế là để cùng nhau xây dựng nên một thể chế chính trị của nhà nước pháp quyền dân chủ! Đây là cách bảo vệ tổ quốc vững chắc

trong bối cảnh thế giới ngày nay anh ạ... Bởi vì, trước hết làm như thế là đẩy lùi một cách có hiệu quả cao nhất quốc sách của Trung Quốc đang muốn duy trì một Việt Nam èo uột và chịu nô dịch... Làm được như thế ta sẽ có bạn bè và đồng minh khắp nơi trên thế giới, ngay cả trong lòng nhân dân Trung Quốc! Bảo vệ tổ quốc ngày nay trước hết phải làm thế!.. Muốn gìn giữ, phát triển quan hệ hữu nghị lâu dài, muốn hợp tác bình đẳng và có thực chất với nhân dân Trung Quốc, lại càng phải làm như thế anh ạ. Đây là một đòi hỏi chiến lược mang tính sống còn của nước ta trong thế giới ngày nay đây!.. Tôi có thể nói với anh hàng giờ liền về hòa giải như thế! Anh không thể khuất phục được tôi đâu!.. – ông Nghĩa sôi nổi, mặt mày đỏ gay.

- Ôi anh Nghĩa. Chịu anh đấy! Những suy nghĩ của anh không sai. Tôi tán thành, nhưng chưa đủ. ... Nhất là về Trung Quốc... Nhất là liên quan đến Trung Quốc... .. - tướng Lê Hải bỏ lửng câu nói, ngồi im khá lâu.
- Về Trung Quốc còn chuyện gì nữa hả anh? – ông Nghĩa giục.
- - mãi tướng Lê Hai mới nói được: - ...Thôi được, tạm nhượng bộ cái hòa giải của anh vậy... Tôi không muốn làm nhụt chí hướng anh nữa trong nhiệm vụ thúc đẩy hòa giải...
- ... - ông Nghĩa chờ đợi.
- Tôi muốn anh xem xét kỹ thêm một chút về Trung Quốc. Tôi có thể đúng, có thể sai. Nhân vô thập toàn, tôi nhìn vấn đề bằng con mắt của người lính, chứ không phải là của nhà quân sự kiêm ngoại giao như tướng Nguyễn Trọng Vĩnh.
- Sao lại rào trước đón sau kỹ thế, anh Lê Hải?
- Vì trong tay không có bằng chứng giấy trắng mực đen, chỉ có sự việc nhạt nhòa được trên báo chí và suy luận, nên tôi muốn thận trọng. – tướng Lê Hải dẹp tách cà-phê đã cạn của ông Nghĩa sang một bên, rót cho bạn tách nước chè mới, ông thủng thẳng: - ...Thế này nhé... .. Trước khi nói suy nghĩ của tôi về Trung Quốc, tôi muốn gút lại chuyện nội tình nước ta cho rõ cái đích phải hướng tới cái đã. Rõ ràng không thể chống tham nhũng tiêu cực bằng cách đơn thuần chạy theo các vụ việc được, mấy chục năm nay làm như thế thất bại rồi, tốn công đã tràn rồi, có phải không? Bây giờ phải bằng cách tạo ra cho nước ta một thể chế chính trị của nhà nước pháp quyền dân chủ, hạn chế tối đa mầm mống tạo ra tham nhũng tiêu cực, nghĩa là phải chống từ gốc như thế. Thậm chí đây còn là điều kiện tiên quyết mở ra cho nước ta một con đường mới, đưa đất nước đi vào một thời kỳ phát triển trong một thể chế chính trị dân chủ. Đặt vấn đề như thế hợp lý hơn, có chịu không?

- Tất nhiên là chịu. Lâu nay chúng ta vẫn nghĩ theo hướng này mà, coi đây là cái đích trung tâm, có gì mới đâu anh Lê Hải?
- Được rồi, chốt lại thế nhé. Suy nghĩ của tôi là thế này, để đạt được mục tiêu đi tới một thể chế chính trị dân chủ như thế cho đất nước, tôi muốn phải tập trung hơn nữa làm thất bại âm mưu thâm độc của quyền lực mềm Trung Quốc can thiệp vào nội bộ nước ta. Thậm chí tôi không loại trừ tình huống đất nước ta có làm thất bại sự can thiệp này của quyền lực mềm Trung Quốc, mới có thể vượt qua được trở lực bên trong để đi tới đích trên con đường xây dựng một thể chế chính trị mới.
- Tôi thừa nhận có mối liên hệ gắn kết nguy hiểm giữa hai trở lực này: Tha hóa bên trong và sự can thiệp từ bên ngoài. Nhưng suy nghĩ của tôi vẫn tập trung vào nội lực là quyết định.
- Câu chuyện là thế này, anh Nghĩa ạ, theo tôi Trung Quốc không ngại chuyện Việt Nam ngã vào Mỹ chống Trung Quốc đâu. Họ thừa biết tâm lý của lãnh đạo. Họ cũng chẳng sợ khả năng đối kháng của nước ta. Bởi vì họ quá hiểu lãnh đạo ta và hiểu Mỹ. Trung Quốc cho rằng duy trì một Việt Nam èo uột như hiện nay là đắc sách nhất. Sự thật là Trung Quốc đang thực hiện rất tốt, đang ở đỉnh cao thực hiện ý đồ nham hiểm này, nhất là trong việc duy trì ở nước ta một hệ thống chính trị vừa sợ Trung Quốc vừa sợ dân, vừa dè dặt với thế giới phương Tây, bằng cách họ khoét sâu vào mọi tha hóa, nuôi dưỡng nỗi lo sợ nơm nớp của lãnh đạo về mất chế độ. Khi cần thiết cho mục tiêu này, Trung Quốc bổ sung thêm đủ liều đủ mức sức ép kinh tế, và đồng thời gây áp lực quân sự trên biên giới, trên biển. Hoặc thậm chí trong tình huống nhất định, họ có thể còn dám làm bất cứ việc gì cốt sao không để cho chế độ này sụp đổ!.. Phải thừa nhận Trung Quốc thâm hiểm và có nhiều phương tiện thực hiện ý đồ nuôi dưỡng một Việt Nam èo uột như thế. Họ đã thành công đáng kể. Con đường phát triển của đất nước ta được bẻ ghi từ Hội nghị Thành Đô 1990 đã dẫn đất nước ta đến chỗ đứng hiểm nguy hôm nay. Anh có đánh giá như thế không?
- Sự thật đang diễn ra là như thế, anh Lê Hải ạ.
- Song Trung Quốc sợ nhất là: nếu để tuột tay, Việt Nam chắc chắn sẽ đi vào một kịch bản thay đổi để chuyển sang một thể chế chính trị dân chủ! Nếu kịch bản này xảy ra, Trung Quốc sẽ mất một hệ thống chính trị èo uột ở Việt Nam dễ bề thao túng, nghĩa là mất luôn tại đây một chỗ đứng và một cửa ngõ quan trọng đi ra thế giới bên ngoài. Để tuột tay Việt Nam như thế, Trung Quốc sẽ phải đối phó với nguy cơ làn sóng dân chủ ở ngay trong lòng Trung Quốc bị kích thích. Chưa nói đến trong tình huống này Trung Quốc sẽ rơi vào nguy cơ bị cô lập hơn nữa trên thế giới, ý đồ siêu cường Đại Hán sẽ bị cản trở nghiêm trọng. Có đúng thế không?

- Chính xác.
- Trong khi đó nội tình Trung Quốc hiện nay cũng đang có nhiều vấn đề rất nóng. Chính vì những lý do hệ trọng như vậy, Trung Quốc tập trung mọi nỗ lực cản trở khả năng thay đổi thể chế chính trị ở Việt Nam... ...
... Vì ở cả Việt Nam và Trung Quốc có những nguyên nhân trong và ngoài gắn quyện vào nhau như vậy giữa ta và Trung Quốc chung quanh vấn đề dân chủ, nên theo tôi, sự can thiệp hiện nay của Trung Quốc vào nội bộ nước ta đã trở thành trở lực lớn nhất, trở lực số một cho quá trình dân chủ hóa ở nước ta, anh Nghĩa ạ. Ý anh thế nào?
- Đúng là đến nay tôi chỉ chú ý nhiều tới phương diện bành trướng bá quyền trong chính sách của Trung Quốc đối với ta. Tôi thừa nhận bây giờ phải nhìn rõ hơn nữa cả những nguyên nhân đối nội và đối ngoại của bản thân Trung Quốc trong chính sách của họ cản trở quá trình dân chủ hóa ở nước ta.
- Đúng vậy, anh Nghĩa ạ. Điều này hệ trọng lắm, bởi vì chuyển đổi thể chế chính trị để phát triển đất nước trên con đường dân tộc – dân chủ là đòi hỏi chiến lược số một của nước ta. Chính vì lẽ này phải quan tâm xử lý thành công trở lực số một là sự can thiệp của quyền lực mềm Trung Quốc. Nhất là phải làm toàn dân thấy rõ đòi hỏi này.

Câu chuyện gián đoạn một lúc, vì ông Nghĩa đang cân nhắc thêm những khía cạnh khác.

- Trở lực số một đối với đòi hỏi chiến lược số một của nước ta!.. Đặt vấn đề như thế tôi thấy rõ một thêm khía cạnh mới. Nhưng... ... anh Lê Hải ạ, để cho Trung Quốc lấn sân mọi mặt vào nước ta sâu như thế này, trước hết vẫn phải là tại ta chứ. Dù âm mưu Trung Quốc thâm độc đến đâu chẳng nữa, làm sao đổ thừa hết cho bên ngoài được! Anh lý giải thế nào? – ông Nghĩa đặt ngược vấn đề.
- Anh Nghĩa ạ, tôi nghĩ không khác anh. Ngày đêm tôi nhức nhối về sự tha hóa trong lãnh đạo đất nước. Để đất nước lâm vào tình trạng hiện nay trước hết là tại sự hư hỏng của họ, không thể nói khác được điều cốt yếu này. Đây còn là hệ quả, là hiện trạng. Không có gì phải bàn chuyện này... Song nghĩ về giải pháp, về tìm lối ra, nghĩa là trong cái mớ bòng bong trong ngoài vô cùng phức tạp này, phải nghĩ xem cần gỡ những gì, gỡ chúng ra trong những mối quan hệ của chúng với nhau như thế nào, trình tự trước sau ra sao, và mối liên quan giữa các bước đi với nhau ... Đặt vấn đề như thế, tôi có đủ lý lẽ coi sự can thiệp của Trung Quốc là trở lực số một đối với nhiệm vụ chiến lược số một của nước ta...
- Anh nói rõ thêm xem nào.

- Câu chuyện là thế này nhé, một là sự can thiệp như thế của Trung Quốc khách quan đã trở thành trở lực số một cho nhiệm vụ chiến lược số một của ta. Hai là thức tỉnh được thấu đáo trong dân về trở lực số một này sẽ tạo được động lực yêu nước mạnh mẽ nhất, sẽ có được đồng thuận lớn nhất và bất khả kháng. Ba là lựa chọn tập trung mũi nhọn vào trở lực số một này vừa dễ tập hợp lực lượng, vừa chọn đánh vào chỗ yếu nhất trong tha hóa của lãnh đạo... ..Nói toạc ra là tội danh làm hại đất nước, để mất nước hay tội danh bán nước bao giờ cũng nhạy cảm hơn tội danh tham nhũng, do đó phải chĩa mũi nhọn vào đây. Đây là ba lý do cho lựa chọn giải pháp, lựa chọn lối ra. Nên chăng, trên bình diện của giải pháp, tư tưởng hòa giải của anh cần chú ý thỏa đáng cho việc tập hợp lực lượng chĩa vào trở lực số một này. Phòng ngừa tâm lý bài Hoa một cách cảm tính hay mù quáng, càng phải làm cho rạch ròi trở lực số một này.
- Đụng vào chuyện này, lại phải xin hỏi thẳng anh một lần nữa, anh nghĩ thế nào về hiện tượng Lê Chiêu Thống ngày nay? Có hay không?... .. Chúng ta đã hỏi nhau hàng trăm lần câu hỏi này rồi. Hôm nay anh đi tới nhận định về trở lực số một rồi, liệu anh đã có câu trả lời có thể chấp nhận được cho câu chuyện này chưa?

Tướng Lê Hải cầm ly sữa lên trong tay nhưng không phải để uống. Ông xoay đi xoay lại ly sữa, có lúc giơ lên ngang tầm mắt để nhìn...

- ...Có hay không hiện tượng Lê Chiêu Thống hôm nay?!.. Có hay không à?... .. Anh Nghĩa ạ, với bụng bí thông tin như thế này, có lẽ chỉ khi nào hôm nay trở thành lịch sử, thì may ra chúng ta mới có thể có được câu trả lời của sự thật, chứ không phải là câu trả lời của suy diễn hay của phê phán... Nhưng ác một nỗi đất nước không thể chờ đợi lâu như thế được! Trong thực trạng đất nước hôm nay, ai quan tâm đến vận mệnh đất nước đều không tránh khỏi băn khoăn hay sự nghi ngờ này... Cái mà hôm nay chúng ta có thể xác định được là trong cuộc sống đất nước đã và đang xảy ra không ít sự việc, dù lãnh đạo có ý thức hay vô ý thức, song hệ quả thực chất cuối cùng là lợi ích quốc gia bị xâm phạm, nhiều trường hợp bị xâm phạm nghiêm trọng, Trung Quốc được lợi hoặc lợi ích của Trung Quốc được phục vụ - dù là trực tiếp hay gián tiếp! Sự thể hiện ra bên ngoài của sự vật khách quan là như thế.
- Như vậy có thể nói là đã và đang xảy ra *những việc làm hay hành động trên thực tế với hệ quả chẳng khác gì sự phản bội của Lê Chiêu Thống*, nghĩa là trên thực tế làm hại lợi ích quốc gia một cách có lợi cho Trung Quốc! Có thể nói dứt khoát như thế được không anh Lê Hải? Nhất là dưới góc nhìn về cái trở lực số một!

Tướng Lê Hải cân nhắc một lúc:

- Câu chuyện là thế này, anh Nghĩa ạ. Rõ ràng đã xảy ra những sự việc không sao xác định được ranh giới giữa một bên là bán nước và một bên là tham nhũng tiêu cực, đó là sự thật. Ví dụ, đây là những chuyện như cho thuê rừng, lồng nuôi cá ở Cam Ranh, bê-xít trên Tây Nguyên... Cộm hơn nữa là các vấn đề biên giới...
- Ôi, đụng vào các vấn đề biên giới thì càng phức tạp nữa anh Lê Hải ạ. Đến bây giờ vẫn còn nhiều điều nhức nhối lắm.
- Không nhức nhối làm sao được!? Đây là một trong những vấn đề hệ trọng nhất của một quốc gia. Nhất là trong thực tế đã xảy ra những chuyện mất đất, khó có cách gì thanh minh được với nhân dân, anh Nghĩa ạ... Nhiều lúc tôi cố đặt mình vào địa vị người đi đàm phán để lý giải vấn đề, nhưng vẫn thấy không ổn, thế thì giải thích trước toàn dân thế nào? Lấy một ví dụ cụ thể để mở xẻ sự việc: Điểm cao 1509 Núi Đất phía Trung Quốc công khai khoe khoang là thắng lợi quan trọng của họ. Chính sách báo Trung Quốc đã mô tả tại đây đã diễn ra một trận Stalingrad nhỏ, mỗi bên có hàng nghìn thương vong. Vùng đất này cuối cùng do ta thua trận nên bị Trung Quốc chiếm mất. Nhưng trong đàm phán biên giới trên bộ, không biết vì lý do gì phía ta chấp nhận giữ nguyên trạng? hay là do lực bất tòng tâm nên không đòi lại được? hay là do chịu hèn và không dám đòi lại? hoặc do muốn thỏa hiệp với ảo tưởng cùng là xã hội chủ nghĩa với nhau và mong được yên thân? hoặc hy sinh việc nhỏ chịu cầu hòa để giữ đại cục? hoặc còn vì những lý do nào khác nữa?..
- Dư luận đồn đại nhiều chuyện khác nữa anh Lê Hải ạ.
- Chịu, đến nay không biết điều gì là xác thực. Nhân dân hoàn toàn có quyền đặt ra mọi nghi vấn, rồi đây lịch sử sẽ phán xét anh ạ. Chuyện đã xảy ra ai cũng biết là đàm phán được tiến hành bí mật, không có nhân dân hậu thuẫn. Trên thực tế đàm phán như thế là tiến hành trên thế yếu, không hẳn vì tình thế bắt buộc, mà còn vì nhiều sai lầm nghiêm trọng. Một thế yếu có nguồn gốc từ Thành Đô 1990! Vì thế, dù đàm phán có nghiêm túc đến đâu đi nữa, làm sao tránh khỏi thua thiệt? Làm sao tránh được sự nghi ngờ của nhân dân?Song dù sự việc có muôn vàn nguyên nhân chưa biết rõ được, chưa kết luận được, nhưng trong trường hợp cụ thể này kết cục đối với đất nước ta vẫn chỉ là một. Kết cục đó là: Núi Đất mất vẫn hoàn mất! Không đòi lại được, cũng không đổi lại được gì! ...Đàm phán biên giới trên bộ đã xong nhiều năm nay rồi, cột mốc

- cũng cảm hết rồi, nhưng sức ép của Trung Quốc chống ta cho đến hôm nay vẫn tiếp tục tăng lên, chứ đâu có giảm!.. Có cách gì đếm được có bao nhiêu cao điểm khác trên toàn bộ biên giới phía Bắc bây giờ cũng không còn là của ta nữa? Vậy nhìn tổng thể nên quy kết toàn bộ chuyện này như thế nào?... Nhức nhối lắm, anh Nghĩa ạ.
- Chắc chắn lịch sử sau này sẽ phán xét, không thể tránh được. Tôi nghĩ thế, anh Lê Hải ạ... Rồi còn phải kể đến những quyết định kinh tế tai hại tạo ra cho đất nước sự lệ thuộc nguy hiểm vào Trung Quốc, những quyết sách chính trị sai lầm với hệ quả là đánh mất hay đánh cắp những cơ hội có thể thay đổi số phận hiện nay của dân tộc, những chính sách và quyết định nhân sự dẫn đến làm bất lực và gây tê liệt cả bộ máy chính trị đất nước, hủy hoại kỷ cương và thể chế, làm tha hóa Đảng, rồi những lý thuyết lỗi thời được mông má lên thành chủ nghĩa, thành học thuyết để giam cầm tự do và trí tuệ của nhân dân. Nhập khẩu nguyên đai nguyên kiện cả một chiến dịch “*chống diễn biến hòa bình*” rất có lợi cho Trung Quốc.. ... Tất cả những thứ này đều gây hại nghiêm trọng cho đất nước... Cho dù mọi sự việc xảy ra với động cơ nào, có ý thức hoặc vô ý thức, song tác hại của chúng đối với đất nước có khác gì nhau đâu hả anh?
 - Đúng vậy anh Nghĩa ạ. Con đường từ Thành Đô²⁵ dẫn nước ta vào ngõ cụt hôm nay. Vì thế xét về hệ quả, tôi thấy có thể tùy trường hợp đặt tên cho những tội hay những lầm lỗi như anh vừa nói là *các tội Lê Chiêu Thống có chủ tâm*, hay là *tội Lê Chiêu Thống vô ý thức*... Chúng ta phải chịu khó chờ đến một lúc nào đó, lịch sử sẽ nộp cho tòa án đất nước loại tội phạm Lê Chiêu Thống với tên khai sinh và bản ghi các tội danh cụ thể. Nhưng ngay từ bây giờ, nhất thiết phải tạo ra sự phê phán nghiêm khắc của nhân dân anh Nghĩa ạ. *Quyền lợi quốc gia, uy nghiêm của Tổ quốc cũng như sự tôn vong của Đảng chỉ xét có hay không có hệ quả tổn hại cho ta và có lợi cho Trung Quốc mà thôi, không cần phân biệt tội danh Lê Chiêu Thống có ý thức với tội danh Lê Chiêu Thống vô ý thức!* Người cầm quyền cũng cần phải giác ngộ dứt khoát cho chính mình: *Không có ranh giới giữa tham nhũng tiêu cực và bán nước!*
 - Được. Đặt vấn đề như vậy có lý đấy anh Lê Hải ạ. – ông Nghĩa tán thành.
 - ...Phải thật quyết liệt như thế, trước khi lịch sử tùm được Lê Chiêu Thống có giấy khai sinh và hồ sơ các tội danh... Song tôi vẫn muốn nhìn thật rõ bản chất sự vật anh ạ. Đất nước ta hôm nay hoàn toàn độc lập rồi chứ có mất nước đâu, cơ sao vẫn có cái chuyện Lê Chiêu Thống hay là

²⁵ Tham khảo thêm: Nguyễn Trung, “*Phải chặn đứng nguy cơ tái diễn kịch bản Thành Đô 1990*”
http://www.viet-studies.info/NguyenTrung/NguyenTrung_ChanDungThanhDo.htm

nguy cơ Lê Chiêu Thống hả anh? dù là loại có ý thức hay là loại vô ý thức!.. Quyền lực đã tham lam được đến hết cỡ rồi, vợ vét đầy rồi, còn muốn gì nữa? Có phải thế không anh?.. Hư hỏng đến mức bán nước – dù là có ý thức hay vô ý thức – đâu có phải dễ xảy ra đối với những người đã ngoi lên tới cương vị cầm quyền. Có vị lão thành đã nói với tôi: ...Những sai lầm của những người cầm quyền dù tệ hại thế nào đi nữa, song trong họ vẫn có ý thức yêu nước.

Tướng Lê Hải trầm ngâm một lúc. Ông đưa tay lên vỗ vỗ vai bạn:

- Thế này nhé, lãnh đạo đã nhiều lần nói công khai trước cử tri, trước dân, tôi nhớ gần như nguyên văn như thế này: *Đổi mới, cải cách, sửa đổi Hiến pháp... làm gì thì làm, nhất thiết không được để mất chế độ, không thể để mất Đảng, ...làm gì cũng không được đụng chạm đến Cương lĩnh và Điều lệ Đảng...* Xin hỏi anh Nghĩa nhé, cách nghĩ như thế là loại ý thức nào? đất nước sẽ đứng ở đâu? Một khi lãnh đạo nhân danh Đảng đã nói toạc ra thế, thì người dân ắt phải hiểu là quyền lực của những người nắm nó trong tay đã trở thành tối thượng. Điều này có nghĩa là quyền lực đã tham những cả đất nước và Đảng rồi, sự thống trị của người cầm quyền là trên hết. Tự nó, sự thống trị này sẵn sàng tìm đến mọi thứ có thể giúp cho chính nó tồn tại... Vậy phải chăng căn nguyên của các loại tội có cái tội danh chung là *Lê Chiêu Thống ngày nay* – loại có ý thức, và loại vô ý thức – bắt nguồn từ đòi hỏi bám giữ độc quyền thống trị? Có phải thế không?
- Vâng, suy nghĩ lô-gich thì đúng như anh nói.
- Còn một chuyện nữa tôi vẫn nghi ngờ lắm anh Nghĩa ạ. Anh xem, giữa lúc Trung Quốc đang đánh ta ác liệt đến thế trên hai đầu của đất nước, nhưng khi phe xã hội chủ nghĩa sụp đổ, thì lãnh đạo ngay lập tức quay lại tìm kiếm liên minh với Trung Quốc, nhân danh bảo vệ chủ nghĩa xã hội... Tôi có thể đúng, có thể sai, tôi nghi trong thâm tâm lãnh đạo hồi ấy cái chính là lo mất chế độ, chứ không lo mất nước!.. Hơn hai chục năm nay cả anh và tôi đều trần trở với bước ngoặt bi đát này ở Thành Đô năm 1990. Thứ trưởng Trần Quang Cơ hoàn toàn đúng trong những phê phán công khai và nghiêm khắc của ông về bước đi này. Càng nghĩ tôi càng cho đây là một nước cờ sai lầm chiến lược, đưa đất nước vào cái tròng Trung Quốc với bao nhiêu hệ quả cho đến hôm nay.
- Hình như mỗi ngày ta nhìn một rõ thêm. Từ chỗ đứng hôm nay nhìn lại, theo anh việc quay lại tìm kiếm liên minh với Trung Quốc trong tình huống ấy có phải là bất khả kháng hay không? Anh còn nhớ chứ, cả chục năm nay Nguyệt chỉ khăng khăng bước đi này chủ yếu là lo mất chế độ -

nghĩa là lo mất quyền thống trị nước, thống trị dân, không có bất khả kháng gì cả. Nhưng Nguyệt chưa chứng minh được.

Tướng Lê Hải cân nhắc một lúc:

- Bất khả kháng... và không bất khả kháng! Chủ quan tôi đánh giá như vậy.
- Nói nước đôi như thế là thế là thế nào, anh Lê Hải?
- Đánh vật với chuyện này hai chục năm rồi, tôi không trả lời nước đôi đâu anh Nghĩa ạ. Bước đi này là bất khả kháng ở góc độ lãnh đạo ta coi sự sụp đổ của các nước xã hội chủ nghĩa Liên Xô Đông Âu cũ là sự phản bội bên trong chống lại chủ nghĩa xã hội và là đòn tiền công thắng lợi từ bên ngoài vào của chủ nghĩa đế quốc chống chủ nghĩa xã hội. Có phải thế không?
- Sự thật là lãnh đạo nghĩ như vậy. Tôi không sao hiểu nổi đến hôm nay trong trường Đảng vẫn tiếp tục dạy cho học viên như anh vừa nói, dù rằng bây giờ phải chế biến đi chút ít.
- Trong bối cảnh cục diện quốc tế chiến tranh lạnh thời đó, tôi nghĩ lãnh đạo Việt Nam có tâm lý cho rằng sau sự sụp đổ của các nước Liên Xô Đông Âu cũ, nạn nhân tiếp theo của chủ nghĩa đế quốc sẽ là Cộng Hòa Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam, nhất là ta vừa mới đánh Mỹ xong. Điều này có thể hiểu được, và nó góp phần giải thích việc quay lại tìm kiếm liên minh với Trung Quốc. Lẽ tất yếu của ý thức hệ đấy, anh Nghĩa ạ. Sự trói buộc của tư duy ý thức hệ hiển nhiên đã không cho phép lãnh đạo ta hồi ấy hành động khác, không thể vượt qua bối cảnh lịch sử lúc ấy được... .. Song theo tôi, sai lầm nghiêm trọng hơn là ở chỗ lãnh đạo ta tin rằng hai bên cùng là chủ nghĩa xã hội với nhau, tin rằng Trung Quốc cũng có lợi ích bảo vệ chủ nghĩa xã hội như ta, và vì thế nghĩ rằng Việt Nam và Trung Quốc có thể vượt qua xung đột lợi ích quốc gia để cùng nhau xây dựng liên minh bảo vệ chủ nghĩa xã hội. Đây chính là ảo tưởng chết người với nhiều hệ quả tai hại cho đến hôm nay. Sự kiện bắt tay Trung – Mỹ năm 1972, Trung Quốc chiếm Hoàng Sa của ta 1974, chiến tranh biên giới Trung Quốc đánh ta tháng 2-1979 và vấn đề Campuchia, rồi đến việc Trung Quốc chiếm thêm 7 đảo và bãi đá của ta ở Trường Sa 1988 trong khi chiến tranh biên giới phía Bắc chưa chấm dứt..., song hình như tất cả những sự kiện khắc nghiệt như thế đều bị lãnh đạo ta hồi ấy cho qua hay không ý thức được đầy đủ, nên mơ hồ, quay về đi với Trung Quốc... Anh hãy thử so sánh lập trường này với lập trường kiên định của anh Lê Duẩn về Trung Quốc khác nhau như nước và lửa như thế nào!

- Hay là chính những sự kiện uy hiếp này của Trung Quốc thúc đẩy lãnh đạo ta hữu khuynh? Nghĩa là nhút nhát, sợ?
- Đồ hèn, sao không dám gọi thẳng ra là tâm lý đầu hàng? – tướng Lê Hải gần như mắng lại ông Nghĩa.
- Xưa nay tôi vẫn thua anh về cái thói ác khẩu mà! – ông Nghĩa chống chế vui.
- Về thái độ cá nhân của lãnh đạo hồi ấy cứ để lịch sử phán xét cho công bằng, vì còn nhiều tình tiết đến nay chưa được bạch hóa, chưa biết được, anh Nghĩa ạ. Song nhìn lại hệ quả khách quan của sự việc, tôi cho rằng bước đi của ta ở Thành Đô năm 1990 là bất khả kháng không phải vì tình thế bất khả kháng, mà là vì tư duy ý thức hệ, vì nỗi lo mất chế độ, và vì ảo tưởng chết người này về chủ nghĩa xã hội trong mối tương quan với Trung Quốc. Chính anh Nguyễn Cơ Thạch hồi ấy đã phải kêu lên là một thời kỳ Bắc thuộc mới rất nguy hiểm bắt đầu! Hội nghị Thành Đô là như vậy! Phản đối việc khôi phục quan hệ Việt – Trung theo kiểu quy lụy như vậy, anh Nguyễn Cơ Thạch đã bị phía Trung Quốc đòi loại, phía ta đã chấp nhận!!!
- Nói như anh, nếu không có ảo tưởng chết người này thì có thể không có chuyện bất khả kháng này, có phải không anh Lê Hải?
- Đúng vậy. Tìm cách bình thường hóa quan hệ với Trung Quốc để chấm dứt tình trạng chiến tranh giữa hai nước hồi đó, qua đó kết thúc chiến tranh, và việc tìm kiếm liên minh với Trung Quốc lúc ấy là hai chuyện hoàn toàn khác nhau. Hai chuyện hoàn toàn khác nhau, anh hiểu chưa!
- Đúng thế. – ông Nghĩa tán thành.
- Lịch sử không có chữ nếu, phải không anh Nghĩa? Nhưng bài học hôm nay cần rút ra có hai chuyện cũ rích. Đó là chẳng có liên minh ý thức hệ nào vượt qua được xung đột lợi ích quốc gia, và việc giải quyết xung đột lợi ích quốc gia nhất thiết đòi hỏi phải thấu hiểu bản cờ thế giới.
- Chuyện cũ rích mà vẫn không thuộc bài! – ông Nghĩa kêu lên.
- Đúng vậy. Tôi nghĩ là người Việt Nam biết tự trọng, không được quên bước đi sai lầm này, để không bao giờ mơ hồ nữa về Trung Quốc.
- Tôi e rằng đến hôm nay vẫn chưa rút ra, không dám hay không muốn rút ra bài học này đâu, anh Lê Hải ạ.
- Chính đây là câu chuyện phải chú ý hôm nay!
- Chuyện hôm nay tôi nghĩ là tổng gộp lại tất cả. Nghĩa là vừa mơ hồ, vừa dốt, vừa bám giữ quyền lực, vừa sợ, vừa hư hỏng... Nghĩa là không rút ra được gì từ bài học Thành Đô cả!
- Trước sau để lịch sử sẽ phán xét anh Nghĩa ạ, không tránh được đâu. Nói đến đây tôi nhớ đến Hồng Hà, nhân chứng số một toàn bộ câu chuyện

- Hội nghị Thành Đô 1990. Với tư cách Trưởng Ban Đối ngoại của Đảng hồi đó, Hồng Hà cũng là người mẫn cán số một xúc tiến cuộc gặp Thành Đô đấy, anh Nghĩa ạ.
- Vâng. Tôi biết. Hồng Hà hồi ấy có câu nói cửa miệng nổi tiếng với anh em ta, đại ý là “*Từ nay, mọi việc liên quan đến Trung Quốc cứ đến thẳng chỗ tôi, không cần qua Bộ Ngoại giao!*”
 - Anh Nghĩa biết không, khi nhân vật này đã nghỉ hưu rồi, cánh lão thành chúng tôi nhiều lần trực tiếp đề nghị nhân chứng này nói lên sự thật. Tiếc quá chuyện không thành. Hồng Hà chết mất rồi, mang đi theo tất cả những điều mình biết!
 - Một hồ đen của lịch sử có phải không anh Lê Hải?
 - Nghĩ đến chuyện này, cá nhân tôi không nuốt trôi được anh Nghĩa ạ. Hồi ấy quay lại tìm kiếm liên minh với Trung Quốc như thế ta gần như đánh mất những ưu thế chiến lược cơ bản lúc ấy đang có trong tay, tự mình đặt mình vào đàm phán trên thế yếu, nhất là đối tượng đàm phán là một Trung Quốc thâm hiểm. Song điều làm tôi ray rứt nhất là sự mù quáng của ý thức hệ, nỗi lo mất chế độ và ảo tưởng liên minh xã hội chủ nghĩa với Trung Quốc đã bịt mắt hoàn toàn lãnh đạo ta hồi ấy về một cục diện thế giới mới đang mở ra cho nước ta lúc ấy. Hệ quả là lãnh đạo hồi ấy đánh mất hẳn cơ hội đưa nước ta trở thành một quốc gia tự cường và đi với cả thế giới tiên bộ, để từ đây không cần phải gấn với phe này phái nọ! Càng nghĩ tôi càng xót xa về thời cơ bị đánh mất này. Trong thế cờ quốc tế hồi ấy, việc gì ta phải lựa chọn phương án tự trói nước mình vào cái chủ nghĩa xã hội vớ của Trung Quốc hả anh Nghĩa? Nhất là Trung Quốc lúc đó đang khốn đốn với vụ Thiên An Môn (1989) và chưa ra khỏi nhiều vấn đề nội bộ tàn dư của cách mạng văn hóa! Anh cứ nhìn lại lịch sử giai đoạn này mà xem. Đối chiếu với hệ quả hôm nay!..
 - Nếu thế thì phải coi Thành Đô là hệ quả tất yếu chứ, anh Lê Hải?.. Bởi vì sự mù quáng của ý thức hệ, nỗi lo mất chế độ và ảo tưởng liên minh xã hội chủ nghĩa với Trung Quốc tất yếu làm mất khả năng nhận thức lợi ích quốc gia. Chung quy, trước sau, vẫn là sự mù quáng về cục diện thế giới và về lợi ích quốc gia, có phải thế không? Lại thêm cái bám giữ quyền lực nữa!.. Phải hiểu như thế để thấy rõ hơn nỗi đau truyền kiếp của đất nước ta anh Lê Hải ạ.
 - Đúng, nỗi đau mù quáng khốn khổ! – tương Lê Hải đồng ý.
 - Nhưng nỗ lực quay lại tìm kiếm liên minh xã hội chủ nghĩa như vậy chỉ đạt được một nửa thôi, anh Lê Hải ạ. Trung Quốc lúc ấy nói thẳng chỉ chấp nhận ta là đồng minh, chứ dứt khoát không chịu liên minh với ta! Anh còn nhớ chứ? Ê chề đến thế là cùng!

- Cũng đáng đời thôi. Song “**B quay**”²⁶ với cái giá phải trả như thế đắt quá trời ạ! Còn hôm nay, anh xem, trên Biển Đông Trung Quốc chơi xấu ta đến thế, nhưng lãnh đạo vẫn cứ hết lời ca ngợi Trung Quốc đang vững bước trên con đường của chủ nghĩa xã hội, vẫn dặn dò đảng viên ta phải học hỏi Trung Quốc không Tây hóa, không thoái hóa, không tha hóa... Tôi đi nghe nói chuyện với khu phố, cán bộ tuyên giáo căn dặn dân phải tin vào 16 chữ và 4 tốt trong quan hệ hai nước²⁷, giải thích việc chính quyền trấn áp dân biểu tình chống đường lối bò Trung Quốc là để gìn giữ đại cục quan hệ Việt - Trung... Trấn an dân mọi chuyện đã có Đảng và nhà nước lo. Khuyến dân đừng nghe kích động đi tham gia biểu tình!.. Có lúc cử tọa đã phải la ó và đòi đuổi người nói chuyện đi!.. Ôi! Còn biết bao nhiêu chuyện khác nữa anh Nghĩa ạ!!!... Cách xử sự mọi việc như thế hàng chục năm nay lặp đi lặp lại đã thành một cái nếp, một thói quen, một truyền thống. Thực tế này chẳng nói lên điều gì hay sao hả anh Nghĩa? Cứ cho là nhận định của một vĩ nhân lão thành nào đó của anh là đúng một trăm phần trăm đi, cứ tin là kẻ tội tệ nhất trong đám cầm quyền cũng không bao giờ nỡ lòng bán nước đi, có thể như thế lắm, bản thân tôi cũng rất muốn hy vọng như thế, cố tin là như thế... Nhưng vẫn cứ xin hỏi anh Nghĩa, giữa sai lầm, hèn, đầu hàng và bán nước có khoảng cách nào không? Khoảng cách này là bao xa? Có lượng định được không? Kết cục tác động vào đất nước ta như thế nào? Đất nước phải trả giá ra sao?... Cho nên theo tôi, mọi yếu kém và tội lỗi đã xảy ra, chung quy lại chỉ là vì tham muốn bám giữ sự thống trị, ngu dốt, và sa đọa. Có phải như vậy không? Lê Chiêu Thống ngày nay, dù là loại có ý thức hay loại vô ý thức, ra đòi từ những điều kiện như thế!
- Ôi tha hóa của sự thống trị? Sự tha hóa làm đui mù tầm nhìn, hoặc là sự tha hóa đến mức tự đánh mất mình, hủy hoại cả truyền thống đấu tranh vẻ vang của dân tộc và tính tiên phong chiến đấu của một đảng cách mạng! Trời ơi, thì ra độc tài, tham nhũng và Lê Chiêu Thống là anh chị em ruột hả anh Lê Hải!?!.. Đúng là trong chuyện này tư duy phải quyết liệt như cách anh đặt vấn đề. – ông Nghĩa thừa nhận.
- Câu hỏi của anh làm tôi nhớ lại một chuyện cũ. Trong kháng chiến phải tiết kiệm lương thực, do đó phải vận động nhân dân bỏ nậu nấu rượu. Lãnh đạo lúc ấy phải đưa ra khẩu hiệu “*Uống rượu là uống máu đồng bào!*” Nghĩa là phải quyết liệt đến mức như thế cuộc vận động mới có kết

²⁶ “B quay”, một danh từ hay động từ phổ biến thời kháng chiến chống Mỹ, để chỉ người hay hành động đã đi “B” – nghĩa là đã vào miền Nam tham gia kháng chiến – nhưng sợ chết và không chịu nổi gian khổ nên tìm cách đào ngũ và trốn trở lại miền Bắc.

²⁷ 16 chữ là: “*Láng giềng hữu nghị, hợp tác toàn diện, ổn định lâu dài, hướng tới tương lai*”. 4 “tốt” là: “*đồng chí tốt, bạn bè tốt, láng giềng tốt, đối tác tốt*”.

quả. Để bảo vệ lợi ích quốc gia, hôm nay có lẽ chúng ta cũng phải có suy nghĩ quyết liệt như thế về tội danh Lê Chiêu Thống mọi loại anh Nghĩa ạ, dù là loại có ý thức, hoặc vô ý thức.

- Điểm này có lẽ lão tướng đúng. Chấp nhận!
- Còn một điều hệ trọng nữa anh Nghĩa ạ, chừng nào nhân dân mình không bê được nước ta đi một châu lục nào khác, hoặc chừng nào người dân Trung Quốc không bùng nổ quốc gia họ đặt lên con đường phát triển của hòa bình và dân chủ, tôi nghĩ từng người dân nước mình cần khắc cốt ghi xương không được lúc nào quên cái trở lực số một này đối với nước ta, dù là thời chiến cũng như thời bình. Tôi không bài Hoa, nhưng quan điểm của tôi là nhất thiết không được để cho trở lực số một này nô dịch hóa mình hay cản trở con đường phát triển của nước mình. Phải như thế anh ạ!.. ... Phải như thế mới sống được là láng giềng hữu nghị của Trung Quốc.
- Vâng. Hoàn toàn nhất trí với anh điểm này. Lịch sử quan hệ Việt-Trung cũng bao lần cho thấy không thể nào yên ả với nhau được nếu nước ta là một kẻ ăn mày hay là một thằng hèn!
- Đúng thế, phải làm sao từng người dân mình đừng bao giờ quên chân lý đơn giản này, anh Nghĩa ạ. Tùy sự cần thiết, lúc nói thẳng ra, lúc thể hiện bằng việc làm, song trong mọi quyết sách quốc kế dân sinh, dù là đối nội hay đối ngoại, dù là kinh tế hay văn hóa, nhất là trong giáo dục, không một hơi thở nào được phép mơ hồ với cái trở lực số một này. Vượt qua thành công trở lực số một này phải luôn luôn là một trong những động lực của từng người dân ta thôi thúc sự cố kết dân tộc, để nhân dân ta thể hệ này sang thế hệ khác mãi mãi không sa chân trở lại vào cái vòng luẩn quẩn chết người của quán tính lịch sử nữa, nhất quyết phải làm thế anh Nghĩa ạ.
- Vâng, hoàn toàn nhất trí với anh. Nhất thiết phải dấy lên trong lòng dân tộc ta khát vọng và ý chí trở thành một nước phát triển thì mới có thể tồn tại bình đẳng và hữu nghị bên cạnh Trung Quốc!
- Anh Nghĩa ạ, trở thành một dân tộc tự do của một đất nước tự do như thế, Việt Nam ta chắc chắn sẽ luôn luôn đồng hành cùng trên một con đường của nhân loại tiến bộ. Suốt cả đường đời của mình ngẫm nghĩ lại về đất nước, hôm nay tôi hiểu "***Không có gì quý hơn độc lập tự do!***" phải là như thế.

Ông Nghĩa nắm lấy tay bạn lắc mạnh:

- Ôi anh Lê Hải! Chí lý lắm! Rất cảm ơn anh... Nghe anh tách bạch mọi chuyện, tôi càng tin hơn vào con đường hòa giải. Anh gọi ý cho tôi nhiều

điều phong phú cho nội dung hòa giải, trên cả hai phương diện đối nội và đối ngoại, với tinh thần phải luôn luôn ý thức được cái trở lực số một. Mà như thế, ngay cả anh cũng không được coi đi tìm con đường của hòa giải là ảo tưởng nữa, đúng không?

- Này, đừng có mà lợi dụng! – tướng Lê Hải nói vui.
- Cái thiện trong dân đủ sức đi con đường này anh Lê Hải ạ, tôi tin như thế. Dù là thông qua thay đổi một cách hòa bình, hay dù là phải kinh qua đổ vỡ không tránh được... Nghe anh phân tích tôi càng vững tin vào con đường hòa giải để có kết dân tộc, để trở thành một dân tộc tự do. Đó chính là con đường đi đến giải pháp của mọi tình huống! Trước sau vẫn phải là cái đích vươn lên thành một dân tộc tự do!

Về mặt tướng Lê Hải bớt căng thẳng chút ít. Trong thâm tâm ông thấy lóe lên điều gì đó, nhưng vẫn hoài nghi ước nguyện của ông Nghĩa. Ít nhiều ông thán phục bạn mình:

- Chịu anh đấy! Chịu lòng tin với nhiệt tình hiem thấy của anh vào cái thiện... Tin đến mức ngoan cố... Còn hơn cả ngu trung!.. Kỳ cục thật!.. Quy tội cho anh thế nào được nhỉ?
- Xin tùy anh phán xét. Anh vẫn là thủ trưởng tinh thần, là người anh của tôi mà... - giọng ông Nghĩa bỗng dưng tha thiết lạ thường.
- ... - tướng Lê Hải cân nhắc. - ... - ...Tội của anh là vẫn còn chịu ảnh hưởng nặng nề của ngu trung, tìm con đường hòa giải để phát triển, nghĩa là từng bước đi đến đa nguyên, hay là chịu chấp nhận đa nguyên để có hòa giải... Tất nhiên, hòa giải chỉ có thể hiện thực trên con đường của đa nguyên... Song anh trung thành và kiên trì với ý tưởng phải đi tìm con đường đa nguyên của phát triển... Lúc không dám nói ra, lúc để ngỏ mập mờ, nhưng tim đen xưa nay của anh vẫn là như vậy... Con đường đa nguyên của phát triển!.. Không phải là con đường đa nguyên của hỗn loạn!
- Chịu thầy rồi... Nhưng dứt khoát phải là con đường như thế anh ạ. Tôi có thể đúng, có thể sai... Nhưng đây là sự lựa chọn của tôi anh Lê Hải ạ!
- Ôi, phải tin vào cái thiện lắm mới dám lựa chọn như thế!.. Hãy giữ bằng được lòng tin ấy, Nghĩa ạ... Hòa giải dân tộc để thống nhất lại làm một thì phải làm thế... Đúng đấy, *dân tộc – dân chủ* thì phải làm thế...
- ... - ông Nghĩa ngồi lặng đi, quá sức động vì cuối cùng suy nghĩ của mình được chấp nhận. Ông tự nhủ trong đầu ...*Ít nhất mình đã được một người đồng tình và cổ vũ, nhất là người này là Lê Hải...*

Tướng Lê Hải xoay đi xoay lại trên ghế, nhưng trong đầu đang lục lọi cái gì đó. Mãi một lúc sau:

- Nhưng... ý tưởng mà không hành động thì nó là gì hả anh Nghĩa?
- ??? – ông Nghĩa chưa biết nên trả lời bạn thế nào.
- Tôi tôn trọng niềm tin của anh, nhưng tôi vẫn e anh hơi lạc quan quá đây. Hình như anh vẫn chưa nhìn thấy hết được mọi kẻ thù nguy hiểm của hòa giải. Chúng khó nhận diện lắm đây... Tôi không sợ các chính khách bằng các mafia kinh tế đâu anh Nghĩa ạ, cả những mafia chính trị nữa... Vì dù sao các chính khách còn phải chịu áp lực nhất định của dư luận, còn các trùm mafia thì từ trong bóng tối tung tác hỏa mù và lung lạc dư luận...
- Anh có lý... Các cụ nhà ta vẫn nói chẳng bao giờ biết được chuyện ma ăn cỗ.
- Tôi cũng không hơn gì anh. Nhìn những con người vô hình này khó lắm, đành căng mắt ra mà quan sát các sự việc xảy ra trong cuộc sống thực tại vậy... Cái làm tôi lo nhất là ngày càng quá nhiều hiện tượng cho thấy phù thủy không điều khiển được âm binh, nghĩa là cái đầu con chó ngày càng không vẫy được cái đuôi con chó! Mà như thế thì mọi thứ đều có thể bị làm thiên lệch, bị vô hiệu hóa... Ta có đầy đủ bộ máy Đảng, bộ máy nhà nước, các chế định và cả một hệ thống luật pháp chứ, nhưng anh xem, đồ vỡ của Vinashin, Vinalines cho thấy âm binh đã có thể dấy loạn như thế nào... Tôi hỏi anh nhé, vừa qua đô thị hóa như tằm ăn rỗi khắp cả nước theo cái kiểu sáp nhập Hà Tây vào Hà Nội thì luật pháp hay quy hoạch nào đứng vững được? Bùng lên và nổ tan như thế bong bóng thị trường địa ốc cả nước hiện nay chẳng phải do bàn tay các âm binh trong và ngoài các tập đoàn nhà nước dấy nên hay sao? Bây giờ hàng trăm cái loa phát đi lời kêu gọi huy động tiền cả nước để cứu! Ai điều khiển những cái loa này?.. Báo chí thừa nhận nợ xấu của hầu hết các tập đoàn quốc doanh đều liên quan đến sự thao túng này, nhưng dù có muốn hay có dám cũng không sao vạch mặt chỉ tên được lấy một âm binh cụ thể nào! Có phải thế không?.. ...Chắc chắn bàn tay Trung Quốc không thiếu trong những chuyện ma ăn cỗ này, cứ nhìn các công trình trọng điểm quốc gia Trung Quốc trúng thầu khắp nơi, chuyện thuê đất thuê rừng, chuyện bê-xít Tây Nguyên mà xem... Ai mà biết được Trung Quốc cài cắm những gì bấy, tám năm trời nay chung quanh các lồng nuôi cá ở Cam Ranh!.. Nhiều chuyện lắm anh Nghĩa ạ...

Nói đến đây, tướng Lê Hải đứng dậy, ông lại bàn làm việc của mình lấy ra một tập các bài báo cắt, đưa cho ông Nghĩa:

- Tặng anh làm kỷ niệm. Tôi thấm mệt rồi, không muốn sờ mó đến nữa... Toàn các bài từ báo lẻ phải thôi, nói về những vụ việc hầu như nhiều người không để ý... Nhưng biết cách đọc nó, cách tập hợp nó thì cũng có thể cho ta bức tranh đất nước như tôi vừa mới phân tích... - tướng Lê Hải giờ giờ một vài mẩu báo cắt, tìm ra một bài được đánh dấu đỏ rất đậm: - ...Anh xem đây này, Thống đốc Ngân hàng Nhà nước nói trước Quốc hội là trong vòng sáu tháng đầu năm nay Ngân hàng Nhà nước đã đưa vào thị trường một khối lượng tiền tệ khổng khiếp, cộng lại là gần ba trăm nghìn tỷ đồng, để mua ngoại tệ, giải quyết nạn thiếu vốn, giải quyết nợ xấu... “*Khối lượng khổng khiếp*” là câu chữ chính mồm ông Thống đốc này nói ra anh ạ... Thế nhưng bước sang năm thứ năm rồi, đã mấy đợt bơm tiền “*khổng khiếp*” như thế rồi, mà kinh tế vẫn chưa ra khỏi khủng hoảng kỳ này... Lạ hơn nữa là tôi không thấy Quốc hội có lấy một lời chất vấn nào về hiện tượng “*khổng khiếp*” này! Chẳng vị đại biểu Quốc hội nào hỏi tiền lấy từ đâu ra, theo luật nào? Dùng vào cứu cái gì? Kết quả ra sao? Bằng cách nào hoàn trả lại những khoản tiền đã bơm ra?.. Ngân hàng Nhà nước nói tỷ lệ nợ xấu của ngành là 3,2%, cơ quan chuyên môn của nước ngoài (Fitch) đánh giá là 13% - nghĩa là cao hơn bốn lần, giấu mãi không xong bây giờ Ngân hàng Nhà nước thú nhận tỷ lệ này là 10%... Sao lại có thể trí trá trước dân đến mức như thế được? Chuyện tà trời là thế, nhưng tịnh không có một câu hỏi đụng tới những chuyện này trong suốt mấy tuần họp Quốc hội vừa qua!.. Vì chuyện này chỉ được bàn bí mật? Vì không được nói? Vì ngu? Vì cố tình ngu?... Tôi không sao hiểu được!.. Không phải tôi khất khe hay bi quan đâu anh Nghĩa ạ. Tôi coi phát biểu như thế của Thống đốc trước Quốc hội, dù là vô tình hay là do tình thế bắt buộc, khách quan là sự để lộ gián tiếp toàn bộ sự thao túng của những bàn tay nào đó đang diễn ra dưới gầm bàn! Cuộc sống đất nước hiện nay như thế thì khủng khiếp thật... Anh xem, chống loại kẻ thù không tên, không mặt mũi, không hình bóng..., nhưng lại đủ quyền lực khuynh đảo toàn bộ đời sống đất nước như vậy khó lắm. Sợ kẻ tham quyền cố vị một, phải sợ kẻ cơ hội mười, nhưng phải sợ kẻ vô hình trong các mafia kinh tế và chính trị một trăm anh ạ!.. Các kẻ thù không hình không bóng này đang lái các bước đi kinh tế và chính trị của đất nước. Các loại người vô hình này không đội trời chung với hòa giải của anh đấy! Không thể dùng vũ khí phê bình và tự phê bình phát hiện những loại người vô hình này được đâu!

Ông Nghĩa giơ hai tay nhận lấy tệp báo cắt:

- Cảm ơn anh. Ki bo quá, tặng nhau là mấy cái mảnh giấy vụn! Tôi sẽ giữ nó như tài sản thừa kế của Lê Hải... - ông Nghĩa cố tìm cách làm cho không khí vui vui một chút, nhưng vô vọng. Một lúc sau ông thổ lộ: - ...Anh Lê Hải ạ, thực lòng ngoài cái tâm trạng bức xúc tôi chưa biết làm gì thật anh ạ, nhất là cách đối phó với các mafia. ...Anh nói đúng đấy, có lẽ đây là mối nguy lớn nhất trong lòng đất nước đối kháng với mọi thay đổi, mà nếu xảy ra sự cố gì thì cái đám này cũng là cơ hội nhất, nguy hiểm nhất... Tôi biết như thế, tôi suy nghĩ trong đầu như thế. Nhưng thân cô thế cô anh ạ... Ngã đường nào tôi cũng thấy mình bị chặn đứng, chỉ mỗi con đường vào nhà tù thì không!.. ... Tôi bí đến mức có lúc đã nảy ra ý nghĩ sang sống với vợ chồng cháu Tân ở Stockholm, để từ đây có thể hét thật to lên tất cả những điều mình muốn nói với nhân dân của mình, với đất nước mình... Tôi không thể đang tâm nhìn nhân dân mình, nhìn đất nước mình như thế này! Tôi không thể phản bội các đồng chí, đồng đội của tôi đã hy sinh, trong đó có bố cháu Kim là người đã cứu sống tôi ở Quảng Trị anh ạ!.. ... Anh còn nhớ đám cưới mẹ cháu Kim và trung tá Sang sau này do má Sáu Nhơn, anh và tôi mấy năm trời vun đắp mới thành chứ!²⁸ Chỗ đứng của tôi là tại đây!
- - tướng Lê Hải nắm lấy tay ông Nghĩa, trong lòng bùi ngùi nhớ lại chuyện cũ...

Chờ bạn bình tĩnh lại một chút ông Nghĩa mới nói tiếp:

- ...Anh Lê Hải ạ.. Nhưng ở tuổi tôi còn làm được gì khác nữa hả anh Lê Hải! Chỉ còn mỗi cái mồm để nói!.. Tôi còn làm gì được nữa?.. ... Nhưng cuối cùng tôi đã không đi Stockholm... .. Hôm nay tôi vẫn đang đứng tại đây!.. ... Cho dù đến hôm nay vẫn chưa làm sao hình thành được một ý tưởng hành động cụ thể nào cả anh ạ. Còn phải nghĩ tiếp ... Nhưng chính tôi cũng không chờ được, nên trước mắt, trên mọi diễn đàn đến được, trong các bài tôi viết.., tôi đều cố tìm cách chia sẻ với mọi người suy nghĩ của mình về thực trạng đất nước hôm nay, về con đường hòa giải... Tôi hiểu kết quả việc tôi làm còn khiêm nhường lắm, nhiều khi có cảm tưởng nó không bõ với nguy hiểm tôi phải đối mặt... Nhưng lương tâm thôi thúc, tôi biết làm sao được!.. Cho đến giờ phút này, tôi chỉ làm được như thế.., tôi không có khả năng nào khác... Hy vọng là.., một khi tạo ra được nhận thức chung mạnh mẽ trong dân, hay một khi đất nước có chuyển biến gì đó, cuộc sống có thể sẽ mách bước đi tiếp...
- Ôi Don Quixote này không grom, không ngựa...

²⁸ Xem thêm "**Dòng đời**".

- Không cả Sancho Panza nữa chứ, anh Lê Hải! – ông Nghĩa cười vui.
- Phải, phải... chỉ có mỗi cái ngòi bút rì!.. Không bị uốn cong, nhưng đến nay cũng chưa đâm toạc được đối tượng nó phải mổ xẻ... .. Nhưng mà anh Nghĩa ơi... - giọng tướng Lê Hải đến đây thấp hẳn xuống: - ...Dù sao đi nữa, anh vẫn còn đang trên đoạn đường tìm kiếm cách mạng cho sự nghiệp hòa giải, thắng hay bại đối với anh vẫn còn ở phía trước ... Rất có thể.., vào thời điểm nào đó, cái thùng thuốc nổ của lòng dân bén lửa nhanh hơn tốc độ suy nghĩ của chúng ta, sẽ nổ tung tất cả chúng ta ngồi đây... .. Hoặc là, cũng rất có thể... anh sẽ bị nhân dân nổi lên vượt qua, sẽ vứt cái tư tưởng hòa giải của anh cho heo ăn!... .. Hay là.., biết đâu đây, cũng có thể anh sẽ góp được chút nào đó vào con đường nhân dân sẽ lựa chọn... Dù thế nào, đối với anh, tất cả mọi khả năng xấu và tốt vẫn còn đang ở phía trước... ..Còn con đường tôi lựa chọn, bây giờ có thể nói dứt khoát là đã thất bại rồi.
- Vâng, tôi biết. Chỉ còn thiếu diễn ra kịch bản “Thạch Thất 2” cho tất cả chúng ta nữa mà thôi. Có phải thế không anh?
- Thiếu.., hay là chưa diễn ra?... Ai mà nói trước được!?..
- Nhưng hôm nay nhìn lại, liệu chúng ta có khôn ngoan thêm được tý nào không?..

Như để lấy sức, tướng Lê Hải uống một ngụm sữa dài, sửa lại chỗ ngồi, áp cả lưng mình dựa thẳng vào ghế bành cho đỡ mỏi, rồi mới trả lời:

- Hôm nay kể chuyện hôm qua! Anh ạ, anh Tám Việt lúc còn sống và tôi đã bàn với nhau hết nhẽ rồi. Bàn như thế nào, anh đều biết, đã trao đổi cặn kẽ hết với anh... Anh cũng góp được nhiều ý hay... ..Hôm nay nhìn nhận lại, có thể nói mấy anh em chúng tôi rất chăm chú rút kinh nghiệm những thất bại của các anh Nguyễn Hộ, Trần Độ, Trần Xuân Bách, Nguyễn Cơ Thạch.., khai thác hết mức kinh nghiệm những bước ngoặt Đảng đã thực hiện thành công trong lịch sử của mình để tăng thêm lý lẽ thuyết phục... Thế mà cuối cùng chúng tôi vẫn thất bại... Chúng tôi không lựa chọn con đường thành lập đảng đối lập, vì biết là thiếu quá nhiều điều kiện và biết là sẽ bị bóp chết ngay từ trong trứng... Và lại, làm như thế sẽ là gián tiếp và vô ý thức tiếp tay cho quyền lực...Anh biết đấy, quyền lực này hoàn toàn dễ dàng đổi trắng thay đen và ngụy tạo nên các “*vụ án phản động*” mới... Câu chuyện tày trời “Sáu Bảy Tám Sứ...” dính với “T...” nọ “T...” kia hãy còn sờ sờ ra đó, đã trả lại được sự thật cho lịch sử đâu!.. ..Chúng tôi đã lựa chọn con đường đối thoại thẳng thắn, trực tiếp với lãnh đạo, với toàn Đảng, để loại bỏ ngay từ đầu mọi quy chụp hay xuyên tạc đen tối... Con đường được lựa chọn này gian

- khô hơn nhiều, song chúng tôi chấp nhận... .. Lãnh đạo có gan thì tổ chức đối thoại dân chủ trong nội bộ toàn Đảng. Nếu gan chưa đủ to thì đối thoại với riêng lãnh đạo. Nếu làm như thế mà lãnh đạo vẫn còn e ngại, thì đối thoại với đại diện của lãnh đạo cử ra vậy, ...đối thoại về tất cả mọi vấn đề của đất nước, trước hết về Đảng và về chế độ chính trị, về con đường đất nước đang đi...
- Trước Đại hội IX, Đại hội X, rồi đến trước Đại hội XI có đến hàng trăm, hàng nghìn kiến nghị như thế của đảng viên yêu cầu thảo luận dân chủ trong toàn Đảng mọi vấn đề hệ trọng của đất nước..., nhưng đều tùm vào không khí. - ông Nghĩa cắt ngang.
 - Đúng thế. Mọi ý kiến đề nghị đối thoại trực tiếp của cánh lão thành chúng tôi với lãnh đạo cũng rơi vào cái tai gỗ... Bí quá, nhiều lúc anh Tám Việt định xông ra kêu gọi các đảng viên tâm huyết đứng lên lập đảng đối lập hay phe đối lập ngay trong Đảng. ...Nhưng chính tôi đã can ngăn anh Tám Việt, vì thấy chưa chín muồi cho bước đi này... Trờ ngại chính là chưa làm được bao nhiêu cho những đảng viên tâm huyết thống nhất được với nhau cái phải xây nên là gì. Đối lập phải có chủ kiến và chiến lược rõ ràng về “xây”, chỉ một mình nổi bức xúc của cái “chống” là muốn xóa bỏ cái tha hóa hiện tại thì chưa đủ. Thống nhất cái phải **xây nên** mới là cái khó nhất, cái chủ kiến quyết định!.. Đến hôm nay tôi vẫn không hiểu mình đã lấy đâu ra lý sự để quyết liệt can ngăn anh Tám Việt như vậy, mặc dù trong cuộc đời làm tướng tôi đã từng quyết định nhiều trận đánh rất mạo hiểm... Có thể sự từng trải giúp tôi hình dung được cỗ máy chính trị này sẵn sàng nghiền nát những gì. Hơn nữa chủ kiến không xác lập được thì trước sau cũng tan anh Nghĩa ạ... Anh Tám Việt cứ khăng khăng là mình không còn sống được bao lâu nữa, đây là trách nhiệm cuối cùng với đất nước anh ấy phải làm... Chúng tôi tranh luận với nhau hoài, chưa ngã ngũ ra sao thì anh ấy mất, nhưng lại mất vì quá bức xúc chuyện cháu Quân bị xe vua của đám *Cường đá - Hai Điều* giết chết!.. Thế mới đau chứ. Thật là đất nước mình lặn độn quá anh ạ!..
 - Phải chi các anh Sáu Dân, Tám Việt... bây giờ còn sống..., như thế liệu có khá hơn không, anh Lê Hải?
 - Khá hơn, bi kịch hơn, hay nổ ra đối kháng quyết liệt?.. Mà như thế cũng sẽ dứt khoát hơn... .. Chỉ có trời mới biết được anh Nghĩa ạ! Thậm chí có thể không có chuyện chúng ta ngồi đây với nhau uống cà-phê bàn chuyện đất nước như thế này cũng nên!.. Khi biết kiến nghị đối thoại không thành, anh Tám Việt đã nhiều lần kiến nghị tập hợp trí thức giúp lãnh đạo nghiên cứu việc sửa đổi Hiến pháp. Vì tình hình đã chín muồi và biết là Bộ Chính trị có chủ trương này... Anh Tám Việt cho rằng nếu lãnh đạo Đảng tập hợp được trí tuệ cả nước và kinh nghiệm của thế

giới, hoàn toàn có thể xây dựng được một Hiến pháp tối ưu nhất, đáp ứng tốt nhất nguyện vọng của nhân dân và đòi hỏi phát triển của đất nước trong thế giới ngày nay, nhất là chúng ta đã có Tuyên Ngôn Độc Lập và Hiến pháp mẫu 1946 làm cơ sở... Chúng tôi nghĩ rằng Đảng đứng ra lãnh đạo toàn dân xây dựng một Hiến pháp như thế, rồi Đảng căn cứ vào Hiến pháp mới được toàn dân xây dựng nên như thế viết lên cương lĩnh và điều lệ cho Đảng... Như thế mới là là lãnh đạo, như thế mới là tiên phong chiến đấu, là vì nước... Vì chẳng lẽ Đảng không coi việc lãnh đạo cả nước xây dựng một Hiến pháp như thế, lãnh đạo cả nước thực hiện một Hiến pháp như thế là nhiệm vụ tối cao của Đảng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước ngày nay hay sao? Nhiệm vụ tối cao này của Đảng nhất thiết phải được cụ thể hóa thành điều luật trong Hiến pháp và thể hiện trong cương lĩnh, trong điều lệ của Đảng... Tôi thấy ý kiến này xác đáng quá... Nhưng cuối cùng anh Tám Việt cũng thất bại nốt... ...

...Bây giờ tôi không thể kết luận khác: Cứ mình kiến nghị với lãnh đạo bất kỳ cái gì vì nước vì dân, thì đều thất bại, kể từ khi cái Viện Nghiên cứu Lý luận quân sự của chúng ta bị giải tán cách đây hơn ba mươi năm cho đến hôm nay... ...Tôi thực sự bị cắn rứt, không biết còn việc gì nữa mình có thể làm được vì đất nước mà mình chưa làm không? Quý thời gian của mình không còn nhiều nữa...

- Vâng... Chưa kịp vui niềm vui đất nước độc lập thống nhất, dân tộc ta đã bị rơi ngay vào bi kịch quốc gia... Có phải thế không anh Lê Hải?
- Năm quyền nhưng nhìn thế giới và nhìn mình bằng con mắt nô lệ vào ý thức hệ, lại chuốc thêm cái tha hóa và ngu dốt... Thực chất bây giờ chỉ còn lại cái độc quyền toàn trị, chủ nghĩa chỉ là câu chuyện chữ nghĩa thôi..., nên đã sớm đẩy đất nước rơi vào bi kịch như hôm nay. Hệ quả tất yếu đấy, anh Nghĩa ạ... Tôi không còn hy vọng gì vào cái **Đảng hôm nay** nữa... Nó không còn giữ được những gì là **Đảng của tôi** nữa khi tôi giao tay tuyên thệ lúc gia nhập... Tôi chỉ còn hy vọng vào thế hệ con cháu chúng ta, hy vọng vào các lý tưởng của trường đại học PH... Vào con đường dài hơi của nâng cao dân trí...
- Đại học PH cũng đang trong tầm ngắm đấy anh ạ!
- Có lẽ anh nghĩ đúng, chúng mình chịu bó tay không thể làm gì được nữa trực tiếp cho sự chuyển biến của đất nước, thì chịu khó chuẩn bị trước cho đất nước những gì có thể chuẩn bị được vậy, cho đến khi bước ngoặt xảy ra..., dù là theo cách nào... Bây giờ làm được cái gì như thế thì cố làm... Đúng là phải tránh bằng được cái kịch bản sau bước ngoặt mới sẽ lại là một cái vòng luẩn quẩn mới... Tạm chịu anh ở điểm này, anh Nghĩa ạ... ...Nhưng nghĩ đến thế, mà tôi vẫn không ra khỏi được cái tâm trạng

- ân hận mình là kẻ nhất gan, kẻ thất bại, kẻ đầu hàng..., thậm chí là kẻ phản bội nữa...
- Anh Lê Hải ạ... Hình như... Hình như... - ông Nghĩa cứ ngắt ngứ mãi.
 - Hình như sao?
 - Vâng. Hình như... bi kịch của quốc gia không đếm xỉa đến bi kịch hay lẽ phải của các cá nhân riêng lẻ trong cộng đồng dân cư của nó... Bi kịch của quốc gia chỉ quan tâm đến cái nhận thức chung của những cá nhân riêng lẻ trong cộng đồng dân tộc về duyên cớ của bi kịch quốc gia...
 - Nói rõ nữa xem nào? Nói thẳng vào cái tâm trạng bứt rứt của tôi xem nào! Có phải tôi bây giờ cũng là kẻ phản bội không? Phản bội lợi ích của dân tộc, lợi ích của đất nước...
 - Ôi!.. Vâng. Tôi cũng bị lương tâm mình cắn rứt không kém anh, chắc chắn như vậy ...Nhưng xin nói rạch ròi thế này: ... Anh không thể định đoạt được cho mình số phận cách đây gần bảy mươi năm anh ra khu mỏ đi theo cách mạng, rồi là chiến sỹ Nam Tiến... Để rồi hôm nay anh trở về, và giờ này ngồi đây đánh vật với cảm nghĩ như bị người cùng làng với mình là Đoàn Văn Vươn đang nhằm thẳng vào ngực mình mà bắn!.. Anh cũng không tha hóa hay suy đồi đạo đức đến nỗi phải tự cắn rứt lương tâm mình như vậy có phải không?... ..Song chính sự giác ngộ của anh về bi kịch hôm nay của dân tộc đang cắn rứt lương tâm anh! Không thể nói khác!..
 - Ôi, lời an ủi ngọt ngào cho kẻ ngày càng gần đất xa trời này!.. – tướng Lê Hải phá lên cười.

Ông Nghĩa mắt trần tĩnh trong giây lát, song cũng định thần lại được ngay:

- Anh có thừa nhận vận mệnh đất nước đang rất cần sự giác ngộ như vậy của đông đảo nhân dân cả nước hay không? Sự giác ngộ chung của cả dân tộc về duyên cớ bi kịch quốc gia hôm nay...
- Ừ!.. Nói thế thì nghe được.
- Nhưng đây chính là sự giác ngộ chung đang còn quá phôi thai... Nói đúng ra là đang còn thiếu trong nhân dân... Ngay cả trong hàng ngũ các lão thành cách mạng chân chính anh ạ... Đây là còn chưa nói đến không biết bao nhiêu chính kiến bất đồng và những thiên kiến, định kiến thiên cận trong Đảng, ngoài Đảng, trong nước, ngoài nước... Tôi muốn nói đến mức cho tới giờ phút này, dân tộc ta vẫn còn quá thiếu hay còn chưa rõ nét một cái nhìn chung hướng vào tìm hiểu ngọn ngành bi kịch của đất nước ...
- Anh cho rằng cái quá trình giác ngộ chung của cả dân tộc về cái duyên cớ bi kịch quốc gia hôm nay còn manh nha lắm hả anh Nghĩa?...

- Vàng. Chính xác! Đây là khiếm khuyết tồn tại trong lòng dân tộc, chúng ta phải hướng vào khắc phục. Tôi còn dám nói tới mức nhân dân ta học mãi rồi mà vẫn chưa đủ sức tìm kiếm sự giác ngộ chung này. Đau thì kêu đau, nhưng lại không có chí lớn truy tìm đến cùng duyên cớ đích thực. Lại thêm chính sách ngu dân hiện nay đã và đang hủy hoại nhiều giá trị! Thêm sự kìm hãm dân chủ đã góp phần tai hại vào thực tế đáng buồn này! Nền giáo dục đầy bệnh hoạn hoặc thỏa hiệp, hoặc đang tiếp tục nuôi dưỡng những điều đau lòng này...
- Nhưng mà anh Nghĩa, khi nổ ra Cách Mạng Tháng Tám, “*Việt Nam là của người Việt Nam!*”, “*Việt Nam muôn năm!*” là những khẩu hiệu đã vực cả dân tộc ta đứng dậy! Khi lên đường Nam Tiến, chúng tôi đi với tinh thần “*Quyết tử cho tổ quốc quyết sinh!*”... Tinh thần ấy đã trở thành khẩu hiệu của toàn dân khi cuộc kháng chiến chống Pháp lan ra cả nước. Khi Mỹ với lực lượng quân sự áp đảo ô ạt xâm lược nước ta, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã kêu gọi toàn dân “*Không có gì quý hơn độc lập tự do!*”. Khẩu hiệu ấy đã trở thành ý chí kháng chiến của nhân dân ta cho đến ngày toàn thắng! Bây giờ cứ đổ diệt cho sự giác ngộ của dân chưa đầy đủ tôi nghe có gì đó không ổn anh Nghĩa ạ.
- Anh hoàn toàn đúng. Ngày ấy Đảng và dân là một anh ạ! 37 năm nay mối quan hệ giữa dân và Đảng khác hẳn mất rồi, anh Lê Hải ạ. Đây là cái gốc của vấn đề. Còn nói về dân, tôi vẫn thấy rõ ràng chưa có sự giác ngộ cần thiết của dân trở thành ý chí khắc phục cái nguyên nhân gốc này. Thậm chí quyền lực đang bắt dân giữ thái độ cam chịu!
- Đúng là chúng ta đã bàn câu chuyện này nhiều lần rồi... Xem ra vẫn chưa có tiến triển gì. Lòng người quả là vẫn còn rất phân tán... Mối lo về mọi hệ lụy, về miếng cơm manh áo hàng ngày đang chiếm hết cả mọi sự quan tâm chú ý... Bản thân chúng ta cũng chưa tự giải phóng được chính mình... Đây cũng là câu chuyện có thật..., chỗ nay anh có lý. – tướng Lê Hải thừa nhận.
- Có không ít ý kiến oán trách đất nước đã đi vào con đường cộng sản, oán trách cả cụ Hồ lẽ đem chủ nghĩa Mác-Lênin về nước... Có không ít ý kiến oán trách gay gắt không kém về việc Sài Gòn để cho mình thua Hà Nội, về việc Mỹ bỏ rơi Sài Gòn năm bảy ba (1973) và cho đây là nguyên nhân chủ yếu của thực trạng đất nước hôm nay... Có ý kiến lại nói, nếu ta không đi vào con đường cộng sản, thì các nước Thái Lan, Singapore... hôm nay nhằm nhò gì so với ta!.. Nếu... Nếu... Ôi anh Lê Hải, những chữ “*nếu...*” phi lịch sử, mất phương hướng và đầy tâm trạng oán trách theo kiểu muốn làm lại lịch sử như thế nhiều lắm... Nhiều bất tận anh ạ..... ...Rơi vào cái vòng tranh luận chỉ có thắng thua trong những hạn chế của những chữ “*nếu*” như vậy, trong những cách nhìn phi

- lịch sử, lại thiếu cả cái nhãn quan cần thiết về cục diện thế giới trong mỗi bối cảnh lịch sử như vậy, thiếu cái nhìn chuẩn xác về vị thế và lợi ích của đất nước trong mỗi giai đoạn... Anh ơi, tranh luận với biết bao nhiêu thành kiến và định kiến như vậy, với sự hành hạ của mọi cảm xúc..., tranh luận như thế sẽ chẳng bao giờ có được lối ra đâu anh ạ... Mà lịch sử thì dứt khoát không thể làm lại được... Mà như thế làm sao có thể đi tới hay xác lập được cái nhìn chung của toàn dân tộc về bi kịch đất nước hôm nay hả anh? Tôi băn khoăn nhiều lắm về thực tế này anh Lê Hải ạ...
- Đành là như thế... Nhưng nếu bây giờ phải truy tìm nguyên nhân gốc của sự lặn độn gần như truyền kiếp mấy thế kỷ nay của nước mình, anh sẽ nói gì?
 - Câu hỏi này hành hạ tôi nhiều năm nay rồi anh ạ. Quần đi quần lại với nó, cuối cùng cho đến hôm nay tôi vẫn chỉ có một câu trả lời thôi: Chưa có đủ tầm nhìn cần thiết để hiểu đúng thế giới và để đánh giá đúng được chính mình, cái yếu truyền kiếp của dân tộc Việt Nam ta ít nhất là từ hai thế kỷ nay đây anh Lê Hải ạ! Còn sống như thế thì còn lặn độn tiếp, nhất là trong cái thế giới hôm nay đã thay đổi hoàn toàn... Nếu phải nói thật ngắn trong một từ cái yếu truyền kiếp ấy, thì đó chính là **“dốt”**!
 - ... - ngẫm nghĩ một lúc, tướng Lê Hải gật đầu tán thành: - ...Bàn đi bàn lại nát nước, chúng ta lại đụng đầu trở lại vào nỗi đau mù quáng khôn khổ và truyền kiếp của dân tộc mình hai thế kỷ nay! Anh đang phấn đấu làm học trò cụ Phan Chu Trinh có phải không?
 - Vâng. Tôi thấy được trong chí hướng của cụ Phan Châu Trinh coi đòi hỏi canh tân đất nước là nhiệm vụ khởi sự... Điều này vô cùng quan trọng anh ạ... Cách Mạng Tháng Tám gần bảy mươi tuổi rồi, nhưng cho đến hôm nay nước ta vẫn chưa hoàn thành được bước khởi sự này. Chính vì thế nước độc lập rồi mà dân mình vẫn chưa dám tự đứng lên giành tự do cho chính mình, còn quốc gia thì cứ luẩn quẩn mãi trong nghèo hèn và chậm phát triển!
 - Hoan hô anh Nghĩa!.. – tướng Lê Hải nhè nhẹ vỗ tay động viên bạn. - ...
...Chỗ này anh nói rất đúng!.. Nước được độc lập rồi mà dân vẫn chưa giành được tự do cho chính mình! Đúng thế! Tự do không phải là quà biếu, mà là phải giành lấy anh Nghĩa ạ! Dân mình quên mất một điều là bất kỳ lúc nào và trong bất kỳ hoàn cảnh nào, tự do phải luôn luôn phải đấu tranh mà giành lấy, luôn luôn phải đấu tranh không ngừng nghỉ vì tự do anh ạ... Ý chí thôi chưa đủ đâu, dân phải có cả trí tuệ nữa để giành lấy tự do!.. Nghĩa là phải làm bằng được bước đi **“khởi sự” Phan Châu Trinh** không thể bỏ tắt này! Còn nhìn vào hiện tại trên phương diện quốc gia, đúng là đất nước ta đang phải trả giá đắt cho cái thấp kém về trí tuệ và ngu dốt về chính trị trong cái thế giới đương đại! Nhất là cái chuyện

- trong vòng chưa đầy một thế kỷ mà đã một lần rưỡi tay phải chém tay trái rồi mà dân mình đến hôm nay vẫn chưa tỉnh ra nỗi đau lớn, chỗ này chỗ khác vẫn còn lún sâu mãi vào cái hố phân cách chia ra bên nọ bên kia, cả không ít những người được coi là bộ phận tinh hoa của đất nước cũng chưa tỉnh ra điều này, ở cả hai bên, anh Nghĩa ạ - bên thắng cuộc và bên thua cuộc!..
- Anh Lê Hải!.. – ngồi đối mặt nhau mà ông Nghĩa gọi giạt. - ...Anh nói cái gì ạ? Anh định nói một lần rưỡi nội chiến? – ông Nghĩa ngạc nhiên.
 - Phải. Bên cạnh phần ngoại xâm, trong hai cuộc kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ trên phương diện nào đó còn bao gồm cả cái câu chuyện đau lòng *một lần rưỡi* này đẩy anh Nghĩa ạ. Tôi muốn xía mạnh vào nỗi đau chia rẽ này của dân tộc mình, để hy vọng từ nay dân tộc mình cần ý thức thật sâu sắc về những yếu kém trầm trọng của chính mình. Lịch sử dứt khoát phải được dạy lại như vậy, để dạy hôm nay và để răn đe mai sau. Phải biết đau nỗi đau như thế của dân tộc thì mới có lối ra cho tương lai anh Nghĩa ạ.
 - Anh nói đúng... - ông Nghĩa trầm ngâm một lúc. - ...Ngoài đời tồn tại trăm nghìn câu chuyện tiểu lâm cùng một cốt truyện: Cứ 3 người Việt Nam cùng lại xây dựng hay làm một việc gì lớn là cãi cọ nhau và hỏng việc!
 - Trí thức nước mình dứt khoát cũng phải cùng chịu trách nhiệm về sự chia rẽ và những yếu kém như vậy của dân tộc đã xảy ra trong lịch sử anh Nghĩa ạ, không vô can được!..
 - Vâng. Cháu Yên nhiều lần gọi cái tâm lý hẹp hòi cố hữu và sự thiên cần này là tàn dư của văn hóa tiểu nông, của lối nghĩ tiểu nhược quốc... Anh còn nhớ chứ? ...Một thứ văn hóa ngấm vào tiềm thức sâu xa, khiến cho dân tộc mình để sống sót thì vô cùng anh dũng – nhất là một khi phải chống ngoại xâm... Song trong thời bình dân ta hình như lại dễ manh mún, phân rã, thiếu cái nghĩ lớn, cố ý say xưa với hào quang của quá khứ để xuê xoa cái nghèo hèn trong hiện tại...
 - Đành là thế. Nhưng theo tôi, nói về dân là để thấy thêm chiều sâu của những di sản văn hóa mà thôi, cái chính vẫn là phải nghiêm khắc phê phán chế độ này hoặc là bất lực, hay là cố tình dung dưỡng những di sản văn hóa như thế, anh Nghĩa ạ... Trước sau tôi vẫn đĩnh ninh nguồn gốc của mọi tội lỗi là dốt, là thất học!.. Tôi nghĩ ngày nay trí thức nước mình cần từ giác ngộ đau lòng này chung tay cho một nhiệm vụ vô cùng hệ trọng là giác ngộ dân trí anh ạ.., để vĩnh viễn từ nay không cho phép xảy ra những chuyện đau lòng nữa. Suốt gần hai thế kỷ nay, thời nào đất nước ta cũng bị là nạn nhân đầu tiên của cái dốt và cái thất học anh Nghĩa

- ạ!.. Ôi, phải vì lợi ích lâu dài của dân tộc để suy nghĩ như vậy anh Nghĩa ạ.
- Vâng. Sự ngu dốt được nuôi dưỡng này tệ hại quá phải không anh? Cả về đối nội với nhau cũng như đối ngoại với thế giới bên ngoài!..
 - Sự ngu dốt này bây giờ trở thành sản phẩm đặc thù của đảng lãnh đạo hôm nay đây, anh Nghĩa ạ... Của cái **đảng hôm nay**, anh nghe rõ chưa? Song đây chính lại là cái mà đảng lãnh đạo hôm nay cần, đang rất cần cho sự thống trị... Bởi vì họ quá lùn để nghĩ khác anh ạ!
 - Có lẽ phải nói là họ đang lấy hào quang của quá khứ để trang trí cho cái dốt, cái lùn này, có phải thế không, anh Lê Hải? – ông Nghĩa muốn khẳng định.
 - Sự thật là như thế, không nghĩ khác được. Thậm chí họ đang lên giây cót, đang cố biến nó thành một ngu tín, một sứ mệnh chính trị thiêng liêng theo kiểu tà đạo, mà thực chất chỉ là để biện hộ cho việc bám giữ đến cùng địa vị thống trị của họ thôi, anh Nghĩa ạ. Biết bao nhiêu công của đảng được bỏ ra để tìm cách đim cả đất nước trong sự ngu dốt đầy sơn sơn thiếp vàng này!.. Nhân danh kiên định con đường của chủ nghĩa xã hội... Điền hình nhất là mấy năm dòng dã tốn kém tiền của công sức của dân để tổ chức học tập làm theo tấm gương và đạo đức Hồ Chí Minh! Tự tay **Đảng hôm nay** đang bôi nhọ cụ Hồ đến thế là cùng thôi!.. Ôi, trí thức của nước ta đi đâu hết cả rồi?.. Tôi tán thành phải nói thật rõ về cái giặc dốt này! Giặc dốt này ở nước mình lớn lắm!..
 - Nhân thức về cái **dốt** này là cả một vấn đề đại sự của nước ta bây giờ đây, anh Lê Hải ơi... Cháu Yến đã đôi lần thổ lộ với tôi, sự tha hóa của Đảng đang làm hỏng đất nước này về rất nhiều mặt, làm hỏng trầm trọng anh ạ. Bây giờ để đất nước có được cuộc sống văn minh, có nhiều cái phải học lại, làm lại từ đầu anh ạ. Ngày đêm cháu Yến lo lắng không biết làm thế nào để Đại học PH trở thành một trong những cái nôi góp phần với cả nước đẩy lên được một tinh thần khai sáng yêu nước, nhất là trong bối cảnh thế giới ngày nay hoàn toàn thay đổi rồi, mà đất nước cứ vật vờ như thế này!.. Thực sự phải làm một cái gì đó như một thời Đông Kinh Nghĩa Thục đã làm. Ngày nay đòi hỏi này bức thiết lắm anh Lê Hải ạ.
 - Tôi hiểu. Tựu trung lại anh muốn nói dân tộc ta cho đến lúc này vẫn chưa có đủ trí tuệ thức tỉnh cần thiết về chính mình và cho chính mình trên mảnh đất quê hương và trong cái thế giới mình đang sống, có phải thế không? ...Có thể đây là một lẽ quan trọng, cho thấy vì sao tình hình ngột ngạt đến mức này rồi mà dân ta vẫn còn cam chịu, có phải không? Trong khi đó, từ những cái đẹp rất nhỏ nhoi trong hiện tại, cho đến mọi hào quang trong quá khứ, tất cả đều đang bị lạm dụng hết công suất, để làm ra đủ mọi thứ thuốc kích thích hay an thần! Nếu chưa đủ nữa, thì tạo ra

những cái để tự khen mình là nhất thế giới, nhất Đông Nam Á..., pha chế thêm các bằng giả, giấy chứng nhận giả, sự tôn vinh giả từ bên ngoài!.. Nghĩa là tạo ra những cái “*hảo*” thật to, để ru ngủ, để đánh lừa, để lung lạc dân! Kỷ niệm một nghìn năm Thăng Long vừa qua là một trong cái *hảo* điển hình như thế, vì được thiết kế từ nội dung cho đến hình thức toàn bằng đồ hàng mã, nghèo nàn, không có hồn, trốn tránh cái nghiệt ngã của hiện tại, không mang lại sức sống mới cho hiện tại... Ôi, phải chăng cả dân tộc đang bị hủ hóa làm cho suy yếu, có phải thế không, anh Nghĩa?.. – giọng tướng Lê Hải nghiêm nghị hẳn lên.

Ông Nghĩa ngẫm nghĩ một lúc:

- Vâng. Nói to tát như thế cũng được anh ạ, trước hết bởi lẽ vì ta chưa biết rõ ta là ai nên mới xảy ra nông nổi này... Nhưng nói là “*lòng người đối với vận mệnh hiện nay của đất nước còn phân tán, thậm chí có phần thờ ơ...*” như anh vừa mới nhận xét lúc này có lẽ dễ lọt tai hơn, đại chúng hơn... .. Tôi muốn gạt hết mọi định kiến hay ý thức hệ sang một bên, chỉ lấy lợi ích quốc gia, lấy lợi ích dân tộc làm thước đo duy nhất.., muốn tỉnh táo đánh giá xem: *Nước ta hay dân tộc ta trong mỗi giai đoạn lịch sử vừa qua trên chặng đường kể từ Cách mạng Tháng Tám đến nay đã được gì, mất gì?.. thắng thua thế nào? vì sao?.. lợi ích quốc gia của ta trong mỗi giai đoạn lịch sử như thế lợi – thiệt ra sao, đã mắc những sai lầm gì?... ..* Từ xác lập được cái đánh giá tổng quát như vậy, rút ra kết luận phải rút ra cho vận mệnh đất nước hôm nay anh Lê Hải ạ... Muốn thoát khỏi sự nô lệ về tư duy để mình trở thành chính mình, càng phải làm thế anh ạ. Đương nhiên là phải với tinh thần hòa giải dân tộc, không ngoái lại quá khứ, bao hàm cả nghĩa thực hiện **không hồi tố**... Vâng, không hồi tố cả kinh tế và chính trị, đến mức bảo đảm thực hiện thành công hòa hợp và hòa giải dân tộc... Phải rộng lượng với nhau coi quá khứ là nỗi đau chung, mát mát chung, để cả dân tộc ta thoát ra khỏi nó!..
- Hiểu... Hiểu... Trong các bài viết của mình, anh nói nhiều về không ngoái lại quá khứ, có lần anh giải thích bao hàm cả nghĩa không hồi tố. Anh nói rõ thêm xem nào?
- Vâng. Muốn chặt đứt quán tính lịch sử thì phải làm như vậy anh ạ. Nói ngắn gọn là thế này: Mọi chuyện đã qua, coi như thuộc về thời kỳ tích tụ tư bản ban đầu, rất sơ khai và cũng không hiếm trường hợp rất dã man, rất hoang dã. Không hồi tố đối với thời kỳ này có nghĩa là quyền sở hữu được xác nhận để chuyển sang thời kỳ mới của nhà nước pháp quyền dân chủ, trong đó - kể từ đây - công khai minh bạch và pháp luật là tiêu chí bắt buộc và trên hết. Dứt khoát không ngoái lại quá khứ.., càng không thể

- làm theo cái kiểu cải tạo tư sản như đã làm sau Ba mươi Tháng Tư được đâu. Bởi vì mục đích cao hơn là phải bảo tồn mọi thành quả đã có để đi tiếp. Không hồi tố là như vậy, khép lại quá khứ là như vậy... Mọi chuyện khác tôi đã nói rõ trong các bài viết, kể cả không hồi tố về chính trị.
- Đúng đây, xây dựng cái nhận thức chung này cần thiết lắm anh Nghĩa ạ, Tôi đồng tình. Nhất là phải làm cho cái nhận thức chung này về nỗi đau của dân tộc trở thành một quyền lực xã hội... Muốn có hòa giải thì phải thế, phải nhìn về phía trước. Chúng ta còn đứng cách xa cái đích này quá! – tướng Lê Hải tán thành.
 - Vâng, đúng thế. Đất nước hiện nay đang quằn quại dưới không biết bao nhiêu thứ quyền lực anh ạ... Này nhé... - ông Nghĩa vừa nói vừa xòe các ngón tay ra đếm: - ...Nào là quyền lực của chính trị tham nhũng, quyền lực của các mafia kinh tế và chính trị, quyền lực của độc quyền chân lý, quyền lực của xã hội đen mọi dạng, quyền lực của sự nô dịch về văn hóa và về tinh thần, quyền lực của mọi dây mơ rễ má những dối trá và hủ bại, quyền lực của sự tha hóa mọi thang đạo đức và giá trị, quyền lực của sự nô dịch thâm nhập vào từ bên ngoài... Ôi nhiều lắm, anh Hải ạ... Song nguy nhất là đất nước ta đang rất thiếu một nhận thức chung của toàn dân tộc về bi kịch quốc gia hôm nay. Đất nước chưa có được nhận thức chung này để làm nên một sức mạnh, một quyền lực xã hội... Càng chưa sao làm cho quyền lực xã hội cần phải có này trở thành bất khả kháng, thành nhân tố quyết định!.. ...Tôi ngày càng thấm thía đòi hỏi này... Song vẫn chưa biết làm thế nào đánh thức đòi hỏi này trong cộng đồng dân tộc ta... Khắp nơi vẫn chỉ tràn ngập một tâm trạng ngán ngẫm, bức xúc, mất lòng tin, thúc thủ, thậm chí nhiều khi là vô cảm...
 - Cho đến giờ phút này mọi quyền lực hắc ám như anh vừa kê ra vẫn đủ sức đè bẹp hay lung lạc mọi phản kháng trong xã hội, có phải không anh Nghĩa?
 - Không ít người hỏi tôi, tình trạng đất nước như thế này còn kéo dài bao lâu nữa? Tôi chịu không trả lời được. Tôi nghĩ có thể là còn rất dài... Khó lòng anh hay tôi sẽ được chứng kiến sự thay đổi...
 - Thế thì sợ quá anh Nghĩa nhỉ!
 - Hay là tôi quá bi quan?
 - - tướng Lê Hải dẫn đo một lúc: - ...Có nhiều lý do để bi quan thật, anh Nghĩa ạ. Bởi vì hiện nay sự lạc hậu của xã hội nước ta rất sâu anh ạ, đã thế cái đám lau sậy cầm quyền ăn bám chưa kịp mục ruỗng hết thì chúng đã sinh sôi các mầm mống mới, tiếp tục kết bè kết mảng cho cái quyền lực tha hóa này sống tiếp, thế mới chết người ta chứ!.. Hiện tượng này bắt đầu ngay từ sau chiến thắng 30 Tháng Tư anh Nghĩa ạ, mở đầu từ tệ nạn chia quả thực sau chiến tranh. Nhưng hồi đó hào quang chiến

- thắng sáng quá, làm lóa mắt mọi sự tỉnh táo. Ngày nay sự chia chát đó tha hóa tiếp thành tranh giành và phân chia quyền lực theo chiều dọc là từ thượng đỉnh xuống đến tận làng xã và theo chiều ngang là dây mơ rễ má của phe cánh và thân quen. Thử hỏi, anh Nghĩa, anh chờ mong một hệ thống chính trị dề dặt như thế sớm sụp đổ à?
- Ôi nghiệp chướng của quyền lực! Đấy chính là sự vận hành luân quản của cái vòng quán tính lịch sử đấy, anh Lê Hải ạ... .. Hiện nay khắp nơi trong cả nước, bức xúc đã rất ngọt ngào, nhưng vẫn chưa sao tạo thành một động lực xã hội đủ sức vực cả dân tộc ta đứng lên chính là vì thế. Phải thừa nhận đấy là sự thật anh ạ...
 - ...Anh Nghĩa ơi, ngày đêm tôi cứ loay hoay tính tính đêm đêm... Cho đến nay là ngót nghét bảy mươi năm rồi, kể từ Cách mạng Tháng Tám... ..Tất cả mới chỉ là giành lại được độc lập thống nhất đất nước, cái nghèo hèn và tụt hậu so với chung quanh vẫn còn nguyên vẹn... ..Càng chưa thể nói là đã thực hiện được giải phóng dân tộc với nghĩa là đã xây dựng được cho đất nước được một nhà nước dân chủ của những công dân tự do... ..Thành quả như thế không phải là một bi kịch hay sao hả trời đất!?!.. .. Sau cái bản tổng kết về chiến tranh chúng ta đã làm cách đây ba mươi hai năm, đây có phải là bản tổng kết mới chúng ta sẽ phải bắt tay vào làm không hả anh Nghĩa? Tổng kết ba bốn thập kỷ của một quốc gia độc lập, nhưng dân chưa giành được tự do!?!.. ..
 - Hay là tổng kết ba bốn thập kỷ quốc gia độc lập mà dân chưa biết giành lấy tự do?
 - Nói như thế dễ bị dân phang cho, nhưng cũng không sai lắm đâu! – tướng Lê Hải cười.
 - ...

Ngập ngừng mãi ông Nghĩa mới nói được:

- Ôi anh Lê Hải! Vì thế đất nước càng rất cần một sự giác ngộ mới, để dấy nên một sức mạnh, một quyền lực xã hội đủ sức thôi thúc mọi người có ý chí đứng lên tự giải phóng chính mình, với tất cả tinh thần hòa hợp và hòa giải dân tộc anh ạ. Với nghĩa này, thực sự đất nước đang đứng trước đòi hỏi một cuộc giải phóng dân tộc! Cả nước phải đứng lên tự giải phóng mình để trở thành một dân tộc tự do! Một số trí thức muốn tìm cách khơi lên phong trào khai sáng. Tôi trân trọng mọi nỗ lực như thế anh ạ...
- ...Nhìn lại, đúng là niềm hân hoan đất nước độc lập thống nhất chưa tày..., nhân dân ta đã sớm phải lâm vào vòng nô dịch mới, do chính tay mình góp phần dựng nên, bờ cõi quốc gia bị xâm phạm và uy hiếp, thế

- mới quái ác chứ!... Phải chịu bao điều nhục nhã vì nghèo hèn.., giữa lúc đất nước ta hoàn toàn có mọi điều kiện và khả năng mở ra một con đường phát triển khác... Thật đau xót quá... Phải làm thế nào toàn dân tộc ta ý thức được sâu sắc bi kịch quốc gia hôm nay anh Nghĩa ạ!?. **Đảng hôm nay** phải làm thế nào để không phản bội mọi hy sinh, tổn thất của dân tộc, để phụng sự trung thành sự nghiệp của đất nước, của dân tộc?.. – tướng Lê Hải tư lự...
- Chỉ còn con đường coi sự mục nát hiện nay là cơ hội, là sự thôi thúc ý chí cả nước đi vào con đường *dân tộc – dân chủ* anh ạ... Nhìn lai đường trường đất nước bảy mươi năm qua, anh rút ra điều gì hả anh Lê Hải?
 - Như đã nói với anh lúc nãy đây, “*Không có gì quý hơn độc lập tự do!*” Đứng trên cội đời và giữ được mình là mình cho đến hôm nay, càng ngày tôi càng hiểu điều này. Tôi nghĩ một quốc gia có lẽ cũng phải xử sự như vậy: Hồ Chí Minh là ***Không có gì quý hơn độc lập tự do!***
 - Triết lý sống, có phải thế không hả anh Lê Hải?
 - Anh muốn hiểu thế cũng được... Không thôi thúc được nhân dân đứng lên giành lấy quyền làm chủ đất nước, chắc chắn sẽ không thắng được mưu đồ bành trướng hiểm độc của Trung Quốc, chắc chắn sẽ chỉ củng cố thêm sự nô dịch mới đang chum lên đất nước!.. Nhưng anh Nghĩa ạ, trước sau tôi vẫn tin vào nhân dân mình...
 - ...

Tiếng mở cổng lạch xạch làm câu chuyện gián đoạn. Bà Hậu đi chợ đã về...

...
...

Ba ngày sau, vào đúng nửa đêm, vợ chồng ông Chính và vợ chồng ông Nghĩa nhận được điện thoại của bà Hậu. Chưa đầy nửa giờ sau, vợ chồng ông Chính và vợ chồng ông Nghĩa đã có mặt...

Tướng Lê Hải đã đi xa...

...Ông Nghĩa cả hai tay ôm áp bàn tay tướng Lê Hải, hình như vẫn còn chút hơi ấm tỏa ra... Ông đứng hồi lâu lặng lẽ giữ bạn trong tay... Nước mắt ông nhòa nhạt. Trước mặt ông, nét mặt tướng Lê Hải thanh thản như người thiên...

Khi mọi người ngồi quây quần chung quanh chiếc bàn trong phòng bên, bà Hậu kể:

- Anh Lê Hải em ra đi nhanh quá các anh các chị ạ. Chiều tối nay anh vẫn bình thường ạ, chỉ kêu hơi mệt và muốn đi nằm sớm... Anh vẫn giữ được cho mình giấc ngủ an lành... Gần nửa đêm, bỗng nhiên anh Lê Hải em nấc mạnh rồi ú ớ mấy tiếng... Rồi anh đi... Hình như anh Lê Hải em biết trước mọi chuyện hay sao ấy, các anh các chị ạ... - bà Hậu vừa gạt nước mắt, vừa đưa cho ông Nghĩa một phong thư: - ...Anh Nghĩa đọc cho các anh các chị và cho em cùng nghe đi, Di chúc của anh Lê Hải đây ạ...

Ông Nghĩa giờ hai tay đỡ lấy.

“Di chúc của một người lính

Sống làm người, tôi không có điều gì phải ân hận về cuộc đời riêng của mình, chỉ có sự nuối tiếc khôn nguôi phải từ giã mọi người mình yêu thương.

Sinh thời, suốt đời mình tôi cố hết lòng chiến đấu hy sinh vì đất nước, như nghĩa vụ mỗi người con của đất nước phải làm, với tất cả nhiệt huyết và sự giác ngộ tôi có được thời trai trẻ. Song về với tổ tiên, tôi mang theo nỗi đau chưa làm tròn trách nhiệm người con của đất nước. Là đảng viên Việt Minh²⁹, bây giờ là Đảng Cộng Sản Việt Nam, tôi không thể nói mình vô can đối với những tha hóa và thực trạng hôm nay đất nước ta đang phải gánh chịu.

Trước nhân dân, trước đất nước, trước vong linh các đồng chí và đồng đội đã hy sinh, tôi xin cúi đầu chịu nhận phần tội của mình là tuy đã đấu tranh quyết liệt mà vẫn không thắng được tha hóa trong Đảng, nên đất nước hôm nay mới phải gánh chịu bao điều cay đắng và xã hội ngày càng nhiều bất công như thế này. Trong cả nước không ít đảng viên tâm huyết cùng tôi cam chịu thất bại này!

Tôi cúi đầu cầu mong cả nước hãy thấm thía bi kịch của đất nước hôm nay và nguyên do của nó. Quan trọng hơn nữa, tôi khẩn thiết cầu mong cả nước hãy nắm lấy cơ hội đang có trong tay, để cùng nhau với tất cả yêu thương và hòa giải dân tộc, quyết trau dồi trí tuệ và hun đúc ý chí chặt đứt cái vòng luẩn quẩn của quán tính lịch sử đang giam hãm mãi nước ta trong nghèo hèn như thế này! Tôi

²⁹Vào đầu những năm 1940 có những đảng viên được kết nạp dưới cái tên gọi Việt Minh. Lê Hải là một trong những đảng viên cộng sản được kết nạp như thế. Việt Minh với cái nghĩa Mặt Trận Việt Minh ra đời trong và sau Cách Mạng Tháng Tám.

cầu mong tất cả cùng nhau chia sẻ nỗi đau của dân tộc, để cùng nhau quyết tâm đưa đất nước bước lên con đường dân tộc - dân chủ của văn minh nhân loại, mở ra cho Tổ quốc Việt Nam yêu quý của chúng ta một thời kỳ phát triển mới. Để bảo vệ Tổ quốc ngày nay, nhất thiết cả nước càng phải làm thế.

Đất nước đã độc lập thống nhất ba mươi bảy năm rồi, mà vẫn còn là một quốc gia nghèo hèn, lòng dân chưa thu về một mối, bây giờ lại thêm nạn chia đôi thành người cai trị và kẻ bị cai trị, với biết bao nhiêu điều đau lòng đang diễn ra trong đời sống mọi mặt của đất nước. Nhân dân ta hy sinh xương máu chiến đấu hết thế hệ này đến thế hệ khác, cả nước – dù là bên này hay bên kia – đã phải chịu đựng biết bao nhiêu tổn thất lớn lao khôn kể xiết, không phải là để sống trong sự nô dịch mới, được sản sinh ra trong quá trình cách mạng của đất nước như hôm nay. Trong khi đó chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ quốc gia đang bị xâm phạm và uy hiếp nghiêm trọng! Hiện nay Trung Quốc đang ra sức đẩy mạnh can thiệp kinh tế và chính trị rất hiểm độc vào nội bộ nước ta, đồng thời lại ngang nhiên leo thang lấn chiếm Biển Đông, tìm cách bao vây cô lập nước ta dưới mọi hình thức, lăm le cướp đi của nhân dân ta cơ hội xây dựng đất nước ta trở thành một quốc gia phát triển văn minh.

Một lần nữa Tổ quốc Việt Nam yêu dấu của chúng ta lại đứng trước những uy hiếp hiểm nghèo. Đó là bên trong thì mục nát vì tham nhũng tiêu cực và sự lệ thuộc nguy hiểm, bên ngoài thì yếu hèn trước mưu đồ và bạo lực bành trướng của Trung Quốc.

Xin toàn thể quốc dân đồng bào, hễ là người con của nước Việt Nam ta, dù sống ở trong nước hay nước ngoài, hãy nhìn thẳng vào thực trạng đất nước đang lâm nguy, quyết đồng tâm hiệp lực đấu tranh giành lại quyền mình làm chủ đất nước, tạo sức mạnh đẩy lùi mọi mưu đồ bành trướng bá quyền của Trung Quốc, đưa tổ quốc yêu dấu của chúng ta ra khỏi trạng thái yếu hèn hôm nay. Muốn giữ được hòa bình, hữu nghị, hợp tác với Trung Quốc, Việt Nam càng phải có bản lĩnh đứng trên đôi chân của mình như thế.

Nguyên nhân của mọi nguyên nhân gây nên những yếu kém đau lòng nói trên là đất nước đã độc lập thống nhất, nhưng chưa hoàn thành được nhiệm vụ giành lấy tự do, dân chủ cho nhân dân. Thử nghiệm chủ nghĩa xã hội, rồi đến định hướng xã hội chủ nghĩa suốt 37 năm trong quốc gia độc lập thống nhất như thế là quá nhiều rồi, bây giờ là lúc dân tộc ta phải một lòng đứng lên giành lấy cho mình những quyền tự do, dân chủ của chính mình. Giờ đây phải nói lên điều này, thực là chưa xót quá, nhưng lại là việc dân tộc ta nhất thiết phải làm.

Là người lính cầm súng trực tiếp chiến đấu trong hai cuộc kháng chiến vĩ đại của đất nước chống xâm lược, tôi khẩn thiết kêu gọi tất cả các lực lượng vũ trang của quốc gia quyết chiến đấu hy sinh đến cùng để bảo vệ tổ quốc, bảo vệ cuộc sống yên lành và mọi quyền lợi của nhân dân. Quân đội và công an là lực lượng vũ trang của quốc gia, là con em ruột thịt của nhân dân, được nhân dân nuôi, vũ khí là do tiền thuế của dân mua sắm, nhất thiết không một ai trong lực lượng vũ trang của quốc gia được phép tham gia vào bất kỳ hành động nào đàn áp nhân dân, hay là để mình biến thành công cụ bảo vệ lợi ích của những kẻ xấu. Các lực lượng vũ trang quốc gia dứt khoát và mãi mãi không bao giờ được nhằm lẫn giữa nhân dân và kẻ thù!

Lời cuối cùng tôi xin nói với **Đảng hôm nay**:

Truyền thống cách mạng vẻ vang của **Đảng trước đây** do bao nhiêu thế hệ đảng viên hy sinh xương máu xây dựng nên, đang bị mọi hư đốn của **Đảng hôm nay** băng hoại. Sự thoái hóa biến chất này đang ngày càng xô đẩy **Đảng hôm nay** đi vào con đường phản lại cam kết của Đảng đối với nhân dân, làm tổn thương lòng tự trọng và hào khí của dân tộc, gây nhiều tổn thất nghiêm trọng cho đất nước. Đi quá nữa theo xu hướng này, sẽ là phản quốc! **Đảng hôm nay** không được phép phản bội mọi hy sinh và tổn thất của các thế hệ đi trước, của đất nước, của dân tộc.

Dù đã làm nên công lao như thế nào, song do những yếu kém và sai lầm của mình, **Đảng hôm nay** đang mắc nợ rất lớn với đất nước, với dân tộc. Trong khi đó đất nước ta vừa đứng trước những đòi hỏi rất gay gắt của phát triển, vừa bắt buộc phải xử lý thành công những thách thức và cơ hội chưa từng có đối với nước ta trong một thế giới đã hoàn toàn thay đổi, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ quốc gia đang bị xâm phạm và uy hiếp nghiêm trọng. Trong tình hình và nhiệm vụ mới ngày nay như vậy của đất nước, trở lực bên trong lớn nhất, nghiêm trọng nhất đối với đất nước lại là những sai lầm và yếu kém **Đảng hôm nay** đang phạm phải. Vì thế nhất thiết **Đảng hôm nay** phải nhận thức lại tất cả.

Ngày nay, sau ba mươi bảy năm giành lại độc lập thống nhất đất nước, nếu **Đảng hôm nay** không đưa được đất nước đi lên con đường dân tộc – dân chủ để phát triển, không còn lựa chọn sự nghiệp phụng sự nhân dân và đất nước là lẽ sống của mình, nếu **Đảng hôm nay** không đủ trí tuệ và bản lĩnh lựa chọn cho mình một sự nghiệp như thế để vượt qua những yếu kém của chính mình mà đi tiếp..., xin nhấn mạnh, nếu **Đảng hôm nay** cam chịu bất lực như thế, trên thực tế sẽ có nghĩa là **Đảng hôm nay** đã tự tay mình kết thúc sự tồn tại của mình.

Chẳng có thể lực thù địch nào đủ sức lật đổ nổi **Đảng hôm nay** đâu. Ai tuyên truyền nguy cơ Đảng sẽ có thể bị lật đổ như thế là dối dân và dối Đảng! Nếu người có quyền lực trong tay mà cũng nghĩ thế thì đây là tự lừa dối mình một cách thảm hại. Nhưng tha hóa tiếp thế này, **Đảng hôm nay** sẽ tự đi tới sụp đổ, hoặc sẽ bị nhân dân lật đổ! Điều này chắc chắn như dao chém đá!

Ước gì lúc này tôi móc được tim mình ra để nói thành lời: “Cũng là đảng viên, tôi mong từng đảng viên trong Đảng ta hãy vì Tổ Quốc trên hết và vì phẩm cách của chính mình, phải nhận thức lại tất cả.

Hiện nay, là đảng duy nhất nắm quyền, Đảng ta đang chịu trách nhiệm không thể trốn tránh và đang nắm trong tay cơ hội lớn nhất chưa từng có kể từ ngày thành lập, để chủ động thay đổi chính mình và huy động sức mạnh toàn dân tộc, nhằm xây dựng nên cho nước ta một hệ thống chính trị của nhà nước pháp quyền dân chủ. Đây chính là nhiệm vụ giải phóng dân tộc đích thực, nhằm đưa người dân trở thành chủ nhân ông của một quốc gia độc lập. Nhiệm vụ này Đảng đã trì hoãn hơn một phần ba thế kỷ, là **món nợ lịch sử thứ nhất** Đảng dứt khoát phải trang trải với dân tộc.

Là bên chiến thắng trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, lịch sử tự nó trao vào tay Đảng phải chủ động thực hiện hòa giải dân tộc, ngõ hầu thực hiện sự nghiệp thống nhất dân tộc ngay sau khi hoàn thành sự nghiệp thống nhất đất nước ngày 30 Tháng Tư năm Bảy mươi, qua đó khép lại quá khứ của hai cuộc chiến tranh đẫm máu đã từng chia cắt đất nước, chia cắt dân tộc, để mở ra một con đường phát triển mới của Việt Nam trong thế giới hiện đại. Song thay vì phải phần đầu trang trải **món nợ lịch sử thứ hai** không thể thoái thác này, Đảng đã tiến hành hàng loạt chủ trương chính sách làm trầm trọng thêm vết thương chiến tranh, vết thương dân tộc, đất nước vì thế thêm kiệt quệ và bị cô lập một thời gian dài. Đã gần ba thập kỷ trôi qua kể từ khi tiến hành đổi mới, song nhiệm vụ hòa giải dân tộc vẫn còn ở phía trước, nguyên nhân hàng đầu là vì Đảng không lựa chọn con đường dân tộc – dân chủ để đưa đất nước đi lên. Thậm chí tha hóa hôm nay đang chìm Đảng ngày càng chìm sâu vào vũng bùn đảng trị - với tất cả sự mù lòa, gian dối và tội ác của ý thức hệ. Tha hóa hôm nay đang biến Đảng thành trở lực nghiêm trọng nhất ngăn cản sự phát triển của đất nước.

Trở về với dân tộc, mãi mãi cùng đi với dân tộc, Đảng nhất thiết phải tự lột xác để trở thành một tổ chức tiên phong chiến đấu mới, đủ trí tuệ và nghị lực trang trải **hai món nợ lịch sử** nêu trên.

Đây chính là con đường đưa đất nước chuyển sang thời kỳ phát triển huy hoàng của dân tộc Việt Nam tự do, Đảng nhất thiết phải lựa chọn, hoặc chịu để cuộc sống loại bỏ.

*Một thể chế chính trị của nhà nước pháp quyền dân chủ như thế là điều kiện tiên quyết đoàn kết thống nhất toàn dân tộc đánh bại mọi mưu đồ bành trướng hiểm độc của Trung Quốc chống lại nước ta. Nếu **Đảng hôm nay** rũ bỏ trách nhiệm không thể trốn tránh này của mình, nếu **Đảng hôm nay** tự tay vứt bỏ cơ hội lớn nhất này, như thế sẽ đồng nghĩa với phản quốc! Xin hãy nghĩ lại tất cả và phải hành động trước khi quá muộn! Xin nhất quyết đừng làm cho nhân dân ta và bè bạn trên thế giới thất vọng về Đảng mình!”*

Về tang lễ dành cho tôi, xin được tổ chức hoàn toàn riêng tư trong khung khổ gia đình.

Xin vĩnh biệt tất cả trong vô vàn yêu thương.

Lê Hải./.”

Tiếng khóc òa lên...

Ba mươi hai bông hồng ông Nghĩa mua tặng hôm nào rục rĩ giữa bàn. Ba mươi hai bông hồng này không khóc, mà lung linh sắc thắm như muốn thay mặt tướng Lê Hải chia tay với mọi người...

...

Đây đủ các gia đình các con và các cháu má Sáu Nhơn sống ở trong nước và nước ngoài đều ra Hà Nội tề tựu chia tang. Toàn bộ đại gia đình các con các cháu họ Phạm không sót một ai cũng đến tang lễ để phân ưu. Vợ chồng ông bà đại tá quân đội Sài Gòn Phạm Trung Lễ sống ở San Jose, vợ chồng bà Phạm Thị Hoài từ Los Angeles cũng về Hà Nội tham dự...

Trước khi bước vào phòng thờ tướng Lê Hải, ông Lễ thay bộ đồ thường phục đang mặc bằng bộ đồ sắc phục quân đội Việt Nam Cộng Hòa, với đầy đủ mũ và lon quân hàm đại tá. Đứng trước bàn thờ tướng Lê Hải, đại tá Lễ đứng nghiêm chào theo kiểu nhà binh, rồi cầm mũ trong tay, cúi đầu mặc niệm. Sau đó đại tá Lễ thấp ba nén hương lên bàn thờ. Đứng trước chân dung ông Lê Hải hiền hòa trong

bộ cánh nâu người nông dân Tiên Lãng ngày xưa vẫn thường mặc, đại tá Lê vái ba lễ rồi đứng lặng hồi lâu...

- Xin vĩnh biệt anh, tướng Lê Hải!.. – đại tá Lê gần như nấc lên...
- ...
- ...

Hết 49 ngày của tướng Lê Hải, bão internet trong nước ngoài nước đột nhiên dòn dập xuất hiện, hội tụ vào nhau, chưa đầy 24 giờ đã tạo thành trên vùng địa lý Việt Nam cơn bão mạng lè trái rất lớn.

Sấm, chớp... Lúc là những tia chớp sáng đến giật mình, lát sau kéo theo tiếng sét vỡ trời vỡ đất... Lúc là những tia chớp nhỏ liên hồi dấy lên những tràng sấm rền không dứt. Gió từng cơn cuộn lên lay động tất cả, cũng có lúc như nói thầm rì rào, hoặc rít lên đay nghiến.., lúc rên xiết... Cường độ bão đang có xu hướng ngày càng tăng lên.

Rồn xoáy của bão là di chúc của lão tướng Lê Hải, được cựu đại tá thương binh Phạm Trung Nghĩa trân trọng công bố trong bài tường thuật quá trình hình thành và sự ra đời của bản di chúc này. Phát đi từ “***Doanh nhân tự cứu mình, cứu nước!***” và các trang mạng của các alumni đã học ở Đức, Nga, Thái Lan... ***Di chúc của một người lính*** xuất hiện trên hàng nghìn trang web và bloggers trong nước ngoài nước, bay về các cơ quan, xí nghiệp, làng quê... trong cả nước.

Đất nước bồng bênh trong bão...

Có lẽ đến cả tháng nay rồi, ông Hai lúc nào cũng cảm thấy mình như đang ngồi trên chảo rang. Thậm chí có khi trong giấc ngủ ông Hai thấy bản di chúc của tướng Lê Hải bay kín rợp cả bầu trời. Những con chim cánh bạc ấy cuối cùng thường tụ lại thành những tảng đá lớn rơi lên đầu ông... Ông lại ới ới trong đêm, lại bị bà Hai lay lay đấm đấm cho ông tỉnh dậy.

- Hồi này ông làm sao thế? Tim mạch thế nào mà cứ hay ú ớ về đêm, tuần này lần này là lần thứ ba rồi!..

- Đúng là hồi nay tôi bị suy nhược thần kinh bà ạ. Tình hình căng thẳng quá, chịu không nổi. – ông Hai trả lời vợ.
- Ông bị cái di chúc của lão tướng Lê Hải cướp hết hồn vía chứ gì?
- Ồi, sao bà lại nói đúng thế?
- Chao ôi, cả nước ngồi đâu là chỉ thấy bàn chuyện này. Phải thừa nhận những điều tướng Lê Hải nêu ra đúng ơ là đúng! Thế mới là dám nói thật!..
- Trời ơi, nhà trường của bà cũng đọc nó à?
- Đọc chứ. Sinh viên trường tôi còn phô-tô cóp-pi phát không cho nhiều người. Hôm qua đi bơi, mấy cái quán nước chung quanh bể bơi Quảng Bá tôi cũng thấy râm ran chuyện này. Họ chuyền tay nhau đọc và công khai ngồi bình với nhau từng điểm, oang oang giữa ban ngày mà chẳng sợ gì cả. Thế mà tại sao ông lại căng thẳng quá xá vậy?
- Chết rồi. Tự mồm bà nói ra như vậy thì tôi tin. Tôi cũng nhận được báo cáo về sự lan truyền như thế của di chúc, nhưng cứ nghĩ là câu chuyện bị thổi phồng!..
- ...
- ...

Ban của ông Hai họp đi họp lại mấy lần tìm cách xử lý cái *di chúc của một người lính*.

Bàn rất nhiều, Cuối cùng Ban chỉ để ra được ba chữ “*cấm*” và “*thu hồi*”. Chữ “*cấm*” thì làm được thành công tương đối tốt, đến nay không một báo chí lẻ phải nào ho he hơi hướng gì về bản di chúc này cả. Nói là thành công “*tương đối*”, bởi vì an ninh chính trị tìm được nhiều bản sao có xuất xứ từ các cơ quan nhà nước. Còn “*thu hồi*” thì gần như vô phương, vì làm sao và công sức đâu mà thu hồi được hàng triệu copy rải khắp cả nước, lại càng không thể thu hồi được không khí. Chi thị thu hồi viết rất rõ ràng, song chỉ kiếm được tí chút khi bất ngờ xục vào nhà một số bloggers quen thuộc lâu nay vẫn chống đối chế độ, thế nhưng ai dám xục vào các máy tính xách tay, túi sách, cặp sách... của hàng vạn hàng vạn cán bộ nhân viên trong các cơ quan khắp cả nước... Lệnh “*cấm*” và “*thu hồi*” đạt được hiệu quả cao nhất là trên thực tế không có sự thừa nhận nào từ phía chính quyền về sự tồn tại của di chúc này.

- An ninh chính trị đánh giá là khá nhiều cán bộ cấp VIP quan tâm đến di chúc này, kể cả trong các cơ quan của Đảng, của quân đội, của công an...
 - ông trưởng ban thông báo.
- Đồng chí trưởng ban nói gì thế? - ông Hai giật thót người.

- Anh nghe rõ rồi đây... Số cán bộ cao cấp tán thành di chúc này không phải là ít.
- Anh ơi... Thoái hóa chính trị tư tưởng đến mức ấy rồi hả anh? – ông Hai túm lấy ống tay áo của ông trưởng ban, vừa giật giật, vừa hỏi, hai mắt ngơ ngác.
- Quy kết thế cũng không sai... Nhưng rõ ràng là tầng lớp trung lưu trong bộ máy của Đảng và Nhà nước đang ngày càng lớn.
- Thế là diễn biến hòa bình trăm phần trăm rồi! Đồng chí không nghĩ thế à?
- ... - ông trưởng ban không trả lời ngay, mà ghé sát vào tai ông Hai, nói chỉ vừa đủ nghe: - ...Chính tôi cũng cảm thấy di chúc rất có lý, bởi xấu nó thì được, chứ không bác bỏ được...
- ...
- ...
- Thế mà tôi cứ tưởng là chỉ riêng cán bộ Ban ta mới cần quan tâm để biết đường đối phó...?
- Quan tâm để đối phó thì không nói làm gì. Cái chính là sức cảnh báo và sự lan tỏa của di chúc này làm không ít người phân vân.
- Sao đến giờ phút này vẫn chưa thấy lãnh đạo có thái độ công khai đối với cái di chúc này, hả đồng chí? – ông Hai hỏi trưởng Ban.
- Tôi chắc là đang nghiên cứu.Nhưng mà công khai thế nào mới được chứ? Chẳng lẽ loan báo cho dân: Đang tồn tại một di chúc độc hại à? Làm như thế có khác gì đổ thêm dầu vào lửa không? Có khi cứ lặng lẽ coi như di chúc không tồn tại còn hơn...
- Nghĩa là... cứ trâu để lâu hóa bùn?..
- Cách đó là tốt nhất!...
- Chẳng lẽ lãnh đạo lúng túng đến thế hả đồng chí?
- Không rõ lắm.
- Đến cả tháng nay rồi... Như thế không được, đồng chí ạ... Càng để chậm, cái di chúc này càng chuyền tay nhau đi vào chiều sâu, nguy lắm. Hang cùng ngõ hẻm nào tôi cũng thấy nó... Mà đọc nó thì làm sao mà không suy nghĩ được, hả đồng chí trưởng Ban?.
- Nhưng phê phán hoặc bác bỏ không khéo thì dư luận cho lĩnh đủ đấy. Nguy hiểm quá!..
- Bắt bẻ cái di chúc này khó thật đồng chí trưởng ban ạ. Tôi đã thử chẻ ra từng điểm trong di chúc, tranh luận chết thôi với từng điểm, nhưng khó quá đồng chí ạ. Tìm cách át đi hay lấp liếm thì được, chứ tranh cãi đặng thẳng ra thì ta thua to! – ông Hai thú thực với trưởng Ban.

- Tôi biết. Tôi biết... Gọi là di chúc, nhưng còn hơn cả giục già dân nổi loạn: Đất nước đã độc lập thống nhất, nhưng nhân dân chưa giành được tự do! Nghe kinh chưa!
- Nhưng đúng quá còn gì nữa! Có phải thế không đồng chí?
- Bắt bẻ mà không đủ lý lẽ thì ồm đòn miệng của dân đấy! – trưởng Ban thừa nhận. - ...Chủ tịch Hà Nội Ngô Thế Thảo rào trước đón sau, cân nhắc từng câu từng chữ... Thế mà vẫn cứ bị dư luận phang cho là Chủ tịch thủ đô của đất nước mà lại công khai khuyến dân đừng bị kích động đi biểu tình chống Trung Quốc âm mưu lấn chiếm Biển Đông!
- Chẳng phải dân, chính tôi đọc ông Thảo, tôi cũng thấy nó ngang ngang vương vương làm sao ấy đồng chí trưởng Ban ạ! Nói như ông Thảo chẳng còn gì là uy nghiêm và sỹ diện quốc gia! Có luật nào cấm người yêu nước hay người bị mất đất đi biểu tình như thế? Còn như người dân vừa uất ức vì mất đất, vừa không thể để cho Trung Quốc muốn làm gì thì làm, vì hai nỗi uất ức này mà đi biểu tình thì lý do đi biểu tình càng quyết liệt chứ đồng chí? Trong khi đó lãnh đạo lại cứ lục lục như gà mắc tóc, khư khư giữ mãi cái “đại cục”. Nói là dân đi biểu tình là vì bị kích động, chính tôi cũng không được thuyết phục đồng chí ạ. Thà cứ im quách đi cho xong. Ban của ta phải phân tích cho sâu may ra mới có giải pháp đối phó được đồng chí ạ, còn chỉ dùng bạo lực bịt mồm dân thế này thì không xong. – ông Hai thổ lộ tâm can.
- Nhưng không im với dân được đồng chí ạ. Im như thế, dân quen mui, biểu tình ngày càng lan rộng và quyết liệt hơn, lúc nào đó sẽ mất chế độ, mất chính quyền như bỡn! Cái chính là điểm này. – trưởng Ban giải thích.
- Thế nhưng làm sao tách ra được giữa bất mãn chống chế độ và yêu nước chống Trung Quốc bành trướng hả đồng chí?
- Chuyện đó tôi lại không lo. Nói là dân bị kích động... thì cùng lắm cũng chỉ có lý phần nào thôi, một phần rất nhỏ... Không thể đánh giá thấp sự nhạy bén về chính trị của nhân dân ta được đâu. Cho nên cái mà tôi rất lo bây giờ là đến lúc nào đó có thể hai thứ **chống** này sẽ thống nhất với nhau làm một. Nghĩa là một khi xảy ra tình huống nào đó, dẫn tới dân coi muốn chống Trung Quốc bành trướng thì đồng thời cũng phải chống chế độ! Để đến nước ấy thì hỏng to!

Ông Hai như người bị điện giật:

- Ấy chết! Có khả năng này không đồng chí?
- Có hàng đồng lý do để có thể xảy ra tình huống như thế. Ví dụ như một khi người dân cho rằng sự yếu kém của chế độ là nguyên nhân chính

giảm sức đề kháng của đất nước chống lại sự bành trướng quyền lực mềm hoặc rắn của Trung Quốc..., sự yếu kém của chế độ là trở lực chống lại cải cách, là mối nguy lớn nhất kìm hãm tiền đồ của đất nước... Giáo sư toán học Hoàng Quốc Túy nói trắng ra trên blog của mình là cả nước bây giờ đang cùng một lúc phải chống nội xâm và ngoại xâm, nhấn mạnh có chống được nội xâm trước thì mới có thể thắng được ngoại xâm! vân vân... Những ý kiến quyết liệt như thế nhiều lắm, kinh khủng lắm... Phải nói là ngày càng nhiều. Tách thế quái nào được!..

- Ôi! Thế Ban ta phải làm gì bây giờ?
- Chờ!
- - ông Hai ngẫm nghĩ một lúc: - ...Có lẽ phải như thế thật! Vì làm gì tôi thấy cũng khó quá, đồng chí trưởng Ban ạ. Ví dụ như làm sao mà kết tội những người đi biểu tình như cụ Lê Hiền Đức, luật sư cựu Phó chủ tịch Mặt trận Thành Phố Hồ Chí Minh Lê Hiếu Đằng, giáo sư Trương Lai, nhân sỹ Hồ Ngọc Nhuận, cựu lãnh tụ sinh viên Huỳnh Tấn Mẫm, tiến sỹ Nguyễn Quang A, tiến sỹ Nguyễn Xuân Diện, nhà văn Nguyễn Ngọc, bác sỹ Phạm Hồng Sơn, giáo sư nguyên viện trưởng Viện Năng lượng hạt nhân Phạm Duy Hiền, giáo sư Chu Hảo nguyên thứ trưởng Bộ Khoa học..., hiệp sỹ công nghệ thông tin Nguyễn Công Hùng được nhà nước phong danh hiệu anh hùng, chủ tịch Hội nhà văn Hà Nội Phạm Xuân Nguyên, giáo sư Ngô Đức Thọ, luật sư Lê Quốc Quân, Hồ Cương Quyết... Ôi những trí thức như thế nhiều lắm, ai xúi bẩy kích thích được họ đi biểu tình hả đồng chí?.. Càng không thể nói họ đi biểu tình như thế là không yêu nước và chỉ muốn lật đổ chế độ!..
- Đây là nói ào ào theo cái kiểu cả vú lấp miệng em thôi, làm gì có lý lẽ.
- Đến cả cái cô Bùi Thị Minh Hằng, chỉ là thường dân thôi, đi biểu tình bị ném vào trại cải tạo. Thế mà ra tù lại đi biểu tình tiếp, lại còn viết thư kiện cáo rầm trời! Phải gan lắm mới làm như thế. Còn biết bao nhiêu người khác gan cóc tía không kém!.. Tình hình có cái gì đó bức xúc ngột ngạt lắm đồng chí ạ... Làm gì bây giờ?..
- Phải chờ tình hình! Chờ lãnh đạo!
- Cái gì cũng chờ? – ông Hai vừa nói vừa lật lật mấy trang báo cáo trực ban vừa mới trình lên ông, đọc loang loáng một lúc, ông quay ra nói tiếp với trưởng Ban: - ...Ôi, báo cáo lên Ban danh sách các nhân sỹ đi biểu tình ngày càng dài ra đồng chí ạ, nhiều cựu trào mới chết chứ. Nào là Hạ Đình Nguyên chủ tịch Tổng hội sinh viên ngày xưa, nguyên bí thư Đoàn Lê Công Giàu, nhà văn Nguyễn Trọng Tạo, nhà văn Võ Thị Hào, nhà giáo Phạm Toàn... Ôi, nhiều lắm...
- Thôi thôi ù cả tai rồi, đừng đọc nữa. – trưởng Ban ngắt lời.

- Chẳng lẽ Ban ta cứ án binh bất động thế này thì mất chế độ! Đồng chí không quan tâm đến những thư, những kiến nghị của các trí thức, trong nước, ngoài nước à? Có tới hàng nghìn chữ ký!..
- Đã bảo là phải chờ! Chuyện này chúng ta không tiên phong được! Nghe nói ngay trong lãnh đạo cũng có ai đó có những phân vân mặt này mặt khác liên quan đến di chúc của tướng Lê Hải. Trên báo chí chính tôi cũng thấy có khẩu khí khác nhau nào đấy giữa các lãnh đạo trong khi tiếp bà ngoại trưởng Clinton vừa qua ở Hà Nội.
- Vì lúng túng? ...Hay là vì rạn nứt nội bộ lãnh đạo?...
- Chịu!.. Suyt!.. Vách có tai. Có tin nói rằng nhiều VIP đang suy nghĩ rất lao lung... Bản di chúc này quyết liệt quá!
- ... - Đến lượt ông Hai ghé sát vào tai tổng trưởng Ban: - ...Các VIP mà cũng suy thoái chính trị tư tưởng à?
- ???...
- ...

24

Báo ê! Báo ê! Sagobank xập tiệm! Sagobank xập tiệm!

Báo ê! Báo ê! Sagobank bay lên trời!...

Báo ê! Báo ê! Sagobank bốc mùi...

...
...

Hà Nội, Thành Phố Hồ Chí Minh, Hải Phòng, Bình Dương... rồi khắp các đô thị cả nước sáng nay chao đảo dữ dội trong đợt tsunami bất thường của những tiếng rao báo lạ hoắc này. Không động đất, không sóng thần, không cả những tiếng đồ vỡ ồn ào, nhưng hình như ruột gan của các thành phố và những đô thị này thâm lặng bị xói tung, thâm lặng bị đảo lộn. Internet cả nước nghẽn mạng, mobile fone cả nước nghẽn mạng... Trong khi đó TV buổi sáng liên tục đưa tin thị trường chứng khoán trên hai sàn Thành phố Hồ Chí Minh và Hà Nội thi nhau tuột dốc, đến xấp xỉ -10% mới dừng lại. Ngoài đường, tại các cửa hàng, chợ búa, giao thông xe cộ..., tất cả vẫn nhộn nhịp như thường lệ. Nhưng từ các nhà hàng ăn, các tiệm cà-phê, các quán nước trên vỉa hè, những đám người đi đường, những túm năm tụm ba trên công viên, nhà ga, bến xe... lan tỏa đi những dư âm xào xạc kỳ lạ. Chỗ này, chỗ khác rồi ngày càng nhiều các bộ mặt nhón nhác như của những người như bị mất cấp, hoặc như những con bạc thua trắng tay... Giữa các cơ quan rồi rít í ới a-lô nhau rút cho mau tài khoản này, bán tháo cho nhanh mảnh đất kia, giục nhau găm vàng găm đô-la, xiết nợ... Chỗ này chỗ khác một số công ty và cửa hàng tạm ngừng giao dịch. Nhiều chi nhánh ngân hàng treo biển xin lỗi khách tạm nghỉ làm việc vì trục trặc kỹ thuật, vì kiểm kê... Đây đó trong sở giao dịch chứng khoán lác đác tiếng cười nói hô hô, tay chân đấm bàn đấm ghế ầm ầm vì khoái trá...

Mãi đến gần trưa, cũng là lúc thị trường chứng khoán đã chững lại được hai giờ đồng hồ, TV và phụ trương đột xuất của các báo lẽ phải dưới đất hoặc trên trời mới có đủ thời giờ để phát đi bản tin nóng hổi trấn an dư luận. Bản tin phụ trương giải thích cặn kẽ việc sáp nhập Sagobank vào Ngân hàng Nam Phương là để thực

hiện chủ trương lành mạnh hóa thị trường tài chính và thị trường bất động sản, nền kinh tế đang khởi sắc trở lại... Trong bản tin nóng hồi này có chỗ phê phán gay gắt lời rao báo, đe dọa bóng gió lực lượng xấu đang xúi giục và tung tin xuyên tạc...

Bản tin nóng hồi này tạm thôi đi được sự lào xào nhón nhác, cuộc sống trở lại bình thường.

Nhưng các dư chấn của tsunami “Báo ê!” vẫn ngang nhiên tiếp tục. Có người dự báo những dư chấn này có thể sống lâu hơn những dư chấn của tsunami tại Fukusima.

...
...

Vứt cái smart fone lên bàn, Hai Điều ngồi một mình trong nhà kính của bố dựng *Cường đá*, khoái trá thưởng thức ly cô-nhắc.

- Cho tụi bay biết thế nào là bị đâm vỡ mặt! Đụng vào ta là nóc-ao luôn, không phải chuyện dờn! – Hai Điều nói một mình.

Hai Điều muốn một mình tận hưởng giờ phút hả hê này của chiến thắng, nên không vội giục bố dựng về nhanh để chia vui.

...Từ cái ngày các người dọa đâm vỡ mũi ta, ta không quên đâu. Đừng có bao giờ mơ Hai Điều này bỏ quên điều gì!.. Hôm nay ta dạy cho các người bài học: thế nào là bị đâm vỡ mặt, thế nào là nóc-ao! Hãy nhớ đời đờn này, các con ạ! Ta cho tuốt cả lũ mẹ con các người nóc-ao luôn, chứ không phải chỉ một mình cái thằng cậu ám sát vôi của chúng mày dọa đâm tao hôm nào đâu!.. Chỉ cần đụng vào bóng vía tao thôi, các người đủ được ăn đất, có hiểu không!?. Hãy nhớ đời như thế!...

Hai Điều cứ một mình nhâm nhi như thế, nhâm nhi cả chặng đường từ vua xe vua, rồi vua công trường Skyline... đến hôm nay là vua quan hệ!..

...Lũ mày hãy mở mắt ra mà nhìn! Cả đất nước này làm gì có một vua của mọi ông vua như ta!?.. Ta đã từ chối ông Hai... Ta đã từ chối lão đồng chí... Ta đã chọn con đường là kẻ đánh cờ, dứt khoát không làm quân cờ... Kể cả làm tướng trên bàn cờ ta cũng không màng... Ta đã chọn con đường quan hệ, con đường khiến cho vua cũng phải gọi mõ bằng anh!.. Và ta đã thắng! Đã nhiều trận thắng... Nhất định chỉ có thắng! Thắng to thắng nhỏ, nhưng chỉ có thắng!.. Ta đã đi xa hơn ba ta nhiều cái đầu... Đời lẽ ra phải tặng cho ta giải Nobel về cái chủ thuyết giá

trị của con người được đo bằng cái nó có để trao đổi! Nobel về 6 chữ vàng “Làm quan hệ, ăn quy hoạch!”.. Nếu là “làm quan hệ...” mà ăn được quy hoạch về người nữa thì phải là giải Nobel dát kim cương! Cái lũ một sách với cạo giấy của cái trường PH gì đó mà nhằm nhò gì! Tụi bay mà làm sao với được tới tầm với của ta, nhìn làm sao được cái tầm nhìn của ta!.. Đồng tiền uớt với đồng tiền khô! Thật là một lũ lợn!..Giỏi lắm tụi bay đúng là chỉ có thể trở thành một lũ đồng tính luyến ái không hơn không kém! Chỉ có thể sản sinh ra một lũ đồng tính luyến ái con không hơn không kém!!!... ..Hãy đợi đấy! 50 triệu đô mà tụi bay không bán thì hãy đợi đấy! Ta sẽ cho các người ra bã! Ra bã một lũ với nhau, hiểu chưa!.. Thật ra tụi bay không đáng một xu!.. ..Ôi thật là cả một chặng đường, kể từ cái ngày ta cấp được một VIP đầu tiên xuống cái du thuyền Diana của ta! Kể từ cái ngày chính VIP này rồi đến VIP kia lần lượt trở thành quân cờ của ta! Tụi VIP các người có thằng nào chê “địa” và chẳng thích ăn chè! Ôi VIP có chỗ này ghé nọ là nhờ ta xấp xếp cho, mua cho... Ôi VIP ta bảo làm gì, là làm việc đó, có thưởng có phạt phân miêng đàng hoàng... Với cái đà này, cái ngày ta gọi mưa được mưa, gọi nắng được nắng ắt không xa đâu!... Xưa xưa xưa xưa đã có cái Thái thượng hoàng, sao khoa học ngày nay không nghĩ ra một cái như thế đời mới nhỉ? Đó có thể là một mục tiêu đích đáng, một của độc đáng để chinh phục!.. Tại sao lai không nhỉ?... Đến cái ngày ấy khối đũa nữa sẽ ra cám với ta! Cả cái lũ đồng tính luyến ái PH nhà chúng mày nữa, đừng có chảnh hoài... Chọc vào mắt ta là sẽ ra cám hết! Hãy đợi đấy!.. Ôi, ta đang ngày càng đến gần chân lý của cuộc đời! Cuối cùng vẫn là phải có mọi thứ để trao đổi, để làm nên chiến thắng!.. Ôi, định mệnh của ta bắt đầu thay đổi từ khi ta đi cứu VINACONS, với cái lệnh miêng trong tay... Ta đã bách chiến bách thắng!.. Rồi đây ta sẽ làm nên lịch sử... Ta sẽ là lịch sử...

- Sao? Sagobank của Năm Hồng mất tiêu rồi hả? – Cường đá đứng lù lù trước mặt mà Hai Điều vẫn không hay.
- Ô, con chào ba! Hôm nay là một ngày vui.
- Thành phố rần rần cả sáng nay về cái tin Sagobank phải sáp nhập vào nhà băng Nam Phương của vợ con.
- Con sẽ bắt Năm Hồng phải gọi Nam Phương bằng chị nghe cho đã!
- Đáng đời lắm!.. Cường đá hả hê...
- Đúng phóc kế hoạch đề ra ba ạ, không sai đến một cái dấu phẩy!
- Làm sao mà cái nhà băng Nam Phương con con mà lại cạp được cả cái con mồi Sagobank to bự thế?
- Ôi, coi bộ ba không thấy con kiến mà tha được cả con ong hay sao? To bự đến đâu mà liệt thì cũng bị tha tuốt. Cưng ly chúc mừng chiến thắng cái đã ba! – Hai Điều vừa rót rượu đưa cho bố dượng, vừa nói.
- Giỏi! – Cường đá cưng ly. Rồi kéo ghế ngồi cạnh Hai Điều, nghe tiếp.

- Con phục kích, chuẩn bị tác chiến hơn hai năm cho bước đi này đây, nhưng chiến dịch thực sự chỉ kéo dài có mấy tháng!
- Bí mật gói nhĩ. Kể vẫn tắt lại coi xem nào.
- Cái chính là bày binh bố trận, đồng thời tạo thế và chuẩn bị nguồn lực ba a. Mất thời gian nhiều nhất là giai đoạn này. Thời điểm khởi sự là khi mạng lưới của con chồm được thông tin các dự án bất động sản lớn của Năm Hồng đang bị cháy vì thiếu vốn, đồng thời những khoản nợ xấu Sagobank phải gánh cho mấy “ông lớn”³⁰ là quá tải, Sagobank chủ trương phát hành thêm cổ phiếu để cứu nguy. Ngay lập tức con bảo Nam Phương mua đại những cổ phiếu Sagobank bán ra lần đầu. Ngay sau đó con cho lộ thông tin về nguy cơ Năm Hồng phá sản, rồi bảo Nam Phương bán tổng bán tháo các cổ phiếu đã mua được của Sagobank với giá bèo nhất để đìm giá. Các ngân hàng cùng dây với Nam phương hiệp đồng tác chiến. Ba biết không, trong vòng chưa đầy một tháng, cổ phiếu của Sagobank tụt giá thê thảm. Đồng thời con vừa gây hoang mang, vừa vận động các chủ nợ của Năm Hồng xiết nợ... Thế là con định hướng cho báo chí mở chiến dịch đục luôn: *Cổ đông số 1 của Sagobank là Năm Hồng có thể rơi vào vòng lao lý...* Các cổ đông và người gửi tiền của Sagobank rút vốn tháo chạy âm âm... Chuyện Sagobank sập tiệm có thể tính được bằng tháng, bằng tuần... Con cho là đã đẩy được Năm Hồng đi vào ngõ cụt rồi. Một mặt con báo cho các ngân hàng cùng dây cố điều mọi nguồn tiền ủy thác cho Nam Phương tiếp tục đứng ra mua trợ bất kể những gì Năm Hồng và Sagobank cố bán ra để chữa cháy, mọi rủi ro Nam Phương chịu hết. Vừa mua vào như thế vừa đìm giá tiếp, rẻ lắm ba ơi!.. Đồng thời con đi gặp các VIP chủ động đưa ra ý tưởng phải cứu nguy Sagobank, thuyết phục các VIP đây là phương án tối ưu cho nền kinh tế nước nhà, chứng minh Nam Phương là ngân hàng có khả năng tốt nhất làm việc cứu nguy này.
- À há!.. Cái Sagobank lừng lững trong bầu trời Việt Nam này mà phá sản thì đúng là trời sập! – *Cường đá* bình vào.
- Đúng thế ba a, Nhà nước không thể để cái ngân hàng tư nhân lớn thứ ba này của đất nước phá sản được ba a. Dẫu đồ bìm leo, không cứu nó, tâm lý hỗn loạn có thể làm cho cả nền kinh tế nhào theo luôn. Con mở chiến dịch tiếp tục vận động hành lang ủng hộ phương án cứu Sagobank bằng cách sáp nhập vào Ngân hàng Nam Phương. Đang trên đà thắng, nên các ngân hàng cùng dây càng tiếp tay cho Ngân hàng Nam Phương.

³⁰ Tiếng lóng, chỉ tập đoàn kinh tế nhà nước.

- Ôi, cái ý tưởng cứu Sagobank của con thật tuyệt chiêu! Không phải là diệt nó mà là cứu nó theo cách mình muốn, thế mới hay! Đáng thưởng một ly rượu! – *Cường đá* đưng ly, vì rất khoái điểm này.
- Con luôn phải nắm vững *chủ trương đường lối* chứ ba! Vì trong quốc sách bây giờ quan trọng số một là chữ “*cứu*” mà ba! Các VIP bàn đi bàn lại với nhau chán, cuối cùng đều thừa nhận ý kiến của con là số dzách, Nam Phương là bé hạt tiêu... Những cá mập khác cũng muốn nuốt chửng Sagobank lắm. Nhưng ba còn lạ gì nữa, các thằng lớn tranh nhau thì người thắng bao giờ cũng là thằng nhỏ nhanh chân đứng ngoài. Và lại để Sagobank rơi vào tay một cá mập lớn nào đó thì cán cân phân chia quyền lực lệch ngay, bàn cờ đang có sẽ bị phá vỡ, chẳng đại gia nào lại muốn như thế cả ba ạ. Thế là kế hoạch trúng phóc, Nam Phương đại thắng!
- Tính toán khá lắm!
- Vận động hành lang các VIP hay thiệt ba ạ! Sagobank không phá sản mà lại sáp nhập nguyên vẹn vào Nam Phương mới tuyệt cú mèo chứ ba! Nền kinh tế tránh được sốc, loại bớt đi một đối thủ cán cân lực lượng giữa các đại gia chẳng có gì thay đổi, nhưng Ngân hàng Nam Phương lại bự lên. Thật là tuyệt trần đời.
- Thế thì sớm muộn sẽ lại có cái ngày Nam Phương rơi vào tầm ngắm.
- Lo gì ba! Đến cái ngày ấy ta lại có chiêu mới rồi! Con luôn luôn có mục tiêu mới mà! Bây giờ thì nhà ta trả được cái hạn Năm Hồng rồi!
- Ba hả lắm. Ba còn nhớ mãi cái tin chết người cái thằng cha Thạch rì vào tai ba năm nào...
- Ba nhớ lại đêm liên hoan đăng quang áo dài Việt Nam?
- Đúng. Cái tin của thằng cha Thạch đúng một trăm phần trăm. Nhất là cái khả năng ông Hai làm ăn hai mang... Nên ba lo ngày lo đêm, lúc nào cũng chỉ sợ cánh Năm Hồng nuốt chửng. Nhất là sau khi chúng ta đá bật cánh Năm Hồng ra khỏi khu đô thị Đồng Dơi...
- Bây giờ hết lo chưa ba?
- Đã lắm! Đúng là bây giờ có thể bắt Năm Hồng gọi Nam Phương bằng chị cho xưng tai!
- Ba thấy cái “quan hệ” hay chưa!? Hay hơn các loại ghế của ba nhiều...
- ???
- ...
- ...

Trong nhà Năm Hồng rồi tung rồi mù còn hơn cả nhà nào đó có đám tang. Mất quyền sở hữu phần lớn vốn ở Sagobank và mất luôn quyền chi phối ngân hàng

này, Năm Hồng như bị chặt đi một cánh tay. Thân xác Sagobank còn nguyên vẹn, nhưng tên gọi không còn, cơ quan tuần hoàn và bộ dây thần kinh của nó bây giờ lại nằm trong cơ thể và đầu não của Ngân hàng Nam Phương. Trên 170 chi nhánh khắp toàn quốc của Sagobank phải gỡ biển hiệu xuống để thay bằng cái biển hiệu mới “Ngân hàng Nam Phương”. Gần như trong một đêm Ngân hàng Nam Phương trở thành liên anh liên chị...

Chỉ trong vòng mấy ngày bự béo Năm Hồng xẹp hẳn đi. Cái cô to đùng có cái dây chuyền bạch kim đeo viên hồng ngọc nặng hơn cả cái xe Mercedes ngoại hạng bây giờ trở nên nhả nhúm khó coi. Áo quần xộc xệch, lại mấy ngày nay không đầu óc nào lo đến trang điểm mặt mày, Năm Hồng dẫn theo trông người không ra người, ma không ra ma, quý không ra quý. Lông và râu trên khuôn mặt thiếu phần sấp càng làm cho hai con mắt trắng rã của Năm Hồng như sâu hoắm thêm, trắng rã thêm, trẻ con trông thấy chắc phải khóc thét. Lúc gằm hét, lúc quát tháo gia nhân, một mình lờn lộn trong phòng, nhưng con tam bành vì tuột mắt Sagobank không sao nguôi đi.

Năm Hồng lục lợi trí nhớ xem còn VIP nào có thể cứu nguy giúp mình, xem có cách nào có thể đảo ngược được tình thế...

...Cả cái Sagobank to đùng thế này mà rơi vào cái ngân hàng Nam Phương nhãi nhép của vợ thằng Hai Điều thì hiển nhiên đây là chiêu độc của Hai Điều. Nhưng sao nó lại kín võ đến thế!? Những thằng VIP nào tiếp tay cho nó? Sao đã lòi đời trên cái đất nước này mà ta lại thua một thằng ranh con vắt mũi chưa sạch thế này!? ...Sau cái vụ đô thị Đồng Dơi ta đã tự nhắc mình trăm ngàn lần là phải cảnh giác với nó rồi! Thế mà vẫn thua nó, thế là thế nào?.. Chắc chắn Hai Điều không chỉ có một VIP... Nó vừa vận động hết Bộ nọ đến Bộ kia, vừa thấy nó ra ra vào vào hết bên Cổng trắng, lại đến bên Cổng đỏ... Cái chức danh Chủ tịch Hội đồng quản trị của nó thật là lợi hại... Còn ta?.. Ta đâu có ngô ngọng gì!?..

...Ta còn thằng VIP nào có thể giúp ta đảo ngược được keo này bây giờ? Cái thằng VIP 1 thì mất mẹ nó chức rồi, nó đã phải bán cả nhà để trả nợ cho con vợ trẻ mới cưới thì còn giúp được ai nữa? Thằng VIP 2 mình đã đúc cả tượng đền thờ cho nó thì nó đã mất hết quyền lực từ lâu rồi. Lễ bái đến thế cầu xin cho nó trụ lại mà chẳng nước mẹ gì! Cuối cùng cũng rơi mất tiêu!.. Trời không giúp thì cũng đành chịu vậy... Thằng VIP 3 chưa đến nổi nào, quyền thế còn nhiều đấy, nhưng hồi này nó đang bị chiếu tướng dữ quá, không biết nó còn tâm trí nào mà quan tâm đến công việc cứu mình nữa không?..

Nhưng thằng VIP 3... Phải, thằng VIP 3 này là kẻ thù không đội trời chung với một VIP của thằng Hai Điều, ta nằm lòng chuyện này... Nó súng vào cái thằng VIP này của Hai Điều được không?... VIP 4, VIP 5, VIP 6... bọn này ngoan đấy, nhưng còn trẻ quá. Chúng mới vào nghề chưa đủ chín. Tâm trí chúng nó còn đang lo lấy lại vốn... Đúng là năm nay là cái năm hạn của ta rồi! Rờ vào chỗ nào cũng là ngõ cụt...

Lồng lộn mãi cũng hết cả sức mà lồng lộn. Năm Hồng không ra khỏi phòng của mình ba ngày liền. Cuối cùng Năm Hồng gọi *cậu ám sát* vòi của mình lên:

- Con phải đi gặp ông Hai?
- Má có kế hoạch gì với cái lão dở ông dở thằng này hả má? Cái hạng người này không đủ bản lĩnh làm việc lớn đâu má ạ.
- Ta biết.
- Thế mà má còn sai con đi gặp ông ta?
- Ta sai con đi xử tử ông ta.
- Ôi, má nói thế là thế nào?
- Con quên rồi à?
- Con quên cái gì ạ? Má có dặn con cái gì đâu mà quên ạ?
- Ta không sai con đi bắn ông ta. Nhưng lần trước ta đã sai con dọa đưa ông ta ra làm bung xung cho xử bắn.
- Vâng. Chuyện này con vẫn nhớ.
- Bây giờ không phải là dọa nữa, mà lần này là đưa ông ta ra làm bung xung để đem đi bắn thật!
- Con chưa hiểu...
- Bắt ông Hai đi tố giác chuyện xe vua của Hai Điều đâm chết Lê Quốc Quân. Vạch ra đây là tội giết người có chủ định của Hai Điều.
- Chuyện này thì có thể má ạ. Ta đã có nhân chứng sống, bằng chứng sống.
- Hai Điều chắc chắn sẽ không chết, nó có nhiều ô dù lắm, nhưng nó sẽ bị vạch mặt. Quan trọng hơn nhiều là dùng việc này để vạch mặt VIP ô dù của nó. Cái chính là phải làm cho các VIP đá nhau thì mới có cơ hội xoay chuyển tình thế hiện nay của nhà ta.
- Ôi, lúc lên voi, lúc xuống chó! Bây giờ là đang xuống chó, có phải thế không má?
- Hiện nay nhà mình đang quá nhiều dự án bất động sản có nguy mất trắng vì bị xiết nợ. Còn vụ án giết Lê Quốc Quân chỉ là cái cơ thôi, nó chết từ đời tám oánh nào rồi, làm gì có chuyện bới cút ra mà xử nữa!.. Khai lại vụ này cốt để các VIP đánh nhau thì may ra mình mới có lối ra. Rõ chưa?
- Má nói thế con hiểu rồi ạ.

- Đương nhiên ông Hai trước sau sẽ là người bị ăn đạn thật. Xong chuyện, má sẽ làm lễ cầu siêu cho ông ta!
- Bây giờ thì con... .
- ...
- ...

Kế hoạch được triển khai tức thì. *Cậu ấm sứt* vội bay ngay ra Hà Nội cùng ngày.

Lại cũng đúng lúc giờ ăn sáng như khi nào... Ông Hai đã ăn xong tô phở tái nạm của mình và đang tìm cách uống vội tách cà-phê nóng do ô-sin vừa mới bung ra. Thói quen nhâm nhi cà-phê sau khi ăn sáng ông Hai đề quên đâu mất rồi, vì từ nhiều tuần nay đầu óc lúc nào cũng quay tít mù chung quanh bản di chúc của tướng Lê Hải. Bà Hai ăn nóng không giỏi bằng ông Hai nên còn đang xì xụp. Cái mobile fone trong túi quần ông Hai rung rung réo réo.

- ...A-lô. A-lô, cháu chào chú ạ.
- Ai đấy? Có chuyện gì mà gọi sớm thế?
- Cháu đây ạ. Cháu là con của má Năm Hồng đây ạ. Cháu muốn mời chú đi uống cà-phê ạ.
- Vừa mới ăn sáng xong, sắp đến giờ đi làm. Thế mà đã phê phê pháo pháo cái gì?
- Má Năm Hồng cháu sai cháu mời chú đi uống cà-phê ạ.
- ... - ông Hai như muốn đánh rơi cái mobile trong tay. Nghe đến cái tên Năm Hồng được nhắc lại một cách rành rọt như thế này là rách việc rồi.
- ...
- Chú có nghe thấy cháu nói không ạ?
- ...
- A-lô! A-lô!.. Nếu di động của chú trực trặc thì cháu đến tận nơi nói chuyện với chú nhé? Cháu cúp máy nhé?
- Không không, tôi nghe được, nói tiếp đi.
- Chú có đi uống cà-phê với cháu ngay bây giờ được không ạ?
- ...

Bà Hai lúc này đã ăn xong bát phở, rót cho mình tách nước chè, ngừng lên:

- Sao? Lại có chuyện đột xuất à?
- Mời nhau đi uống cà-phê! – ông Hai dùng cả hai tay bịt mobile để trả lời vợ, rồi lại nói tiếp vào mobile: - ...Có gấp không cháu, sáng nay tôi có cuộc họp...
- Phê mới pháo cái gì! Lại chuyện cái di chúc của tướng Hải có phải không? Tôi còn lạ gì nữa, cả làng tuyên huấn nhà ông đang cuống cà kê vì cái di chúc này!.. – bà Hai chêm vào do ngứa miệng thôi. Bà đứng dậy và đi trang điểm ngay, bỏ mặc ông Hai đang a-lô.

Lời qua lời lại vài câu. Cuối cùng chưa đầy mười lăm phút sau ông Hai đến quán cà-phê đã hẹn.

- Má cháu bảo chú phải đứng ra tố cáo Hai Điều dùng xe ben đâm chết Lê Quốc Quân. Một tội giết người có chủ ý. Người lái xe trực tiếp làm việc này đã khai đầy đủ mọi chi tiết. Công an đã làm xong việc lấy cung và lập xong hồ sơ khởi tố lại vụ án.
- ...
- Chú Hai!
- ...
- Chú thức hay ngủ đấy? Chú đã nghe cháu nói hết cả rồi đấy! – *cậu ấm sứt vôi* lay vai ông Hai.
- ... Trời đất ơi... Tôi... Tôi... Tôi đâu có dính dáng gì đến chuyện này!
- Má cháu bảo chú phải trực tiếp đứng ra tố cáo mà.
- Trời ơi... Công an đã nắm được tất cả thì công an đứng ra làm có gọn hơn không? Qua trung gian là tôi làm gì?!
- Không được. Má cháu nói một là một, hai là hai. Chẳng lẽ chú không biết công an đã ém nhem vụ này hàng bao nhiêu năm nay rồi à?
- Nhưng bây giờ cháu nói công an đã có đủ chứng cứ trong tay rồi kia mà!
- Má cháu đã tính toán hết rồi. Chú không trực tiếp đứng ra tố cáo thì mọi chuyện lại chỉ là đánh bùn sang ao thôi. Phải đích thân chú làm. Chính vì thế chú rất có giá cho việc này.
- Có ai khác thế mạng cho tôi được không?
- Chú là người duy nhất mở ra khả năng phá vụ án này. Mọi phương án khác là bất đắc dĩ nếu...
- Thế thì tha cho tôi, bảo má cháu dùng phương án bất đắc dĩ đi!
- Chú nhiều lời quá nhỉ. Cháu không thèm nói gì với chú nữa đâu. Không ai rồi hơi đi mà cả công việc với chú! – *cậu ấm sứt vôi* sẵng giọng, lục cục xô ghế đứng dậy.

Chính ông Hai lại là người kéo *cậu ấm sứt vôi* ngồi xuống:

- Ngồi xuống đã. Cùng nhau bàn cho kỹ đã...
- Chẳng có gì để bàn cả.
- Phải đích thân tôi đứng ra tố cáo à?
- Tại chú có làm sao không mà cứ phải hỏi đi hỏi lại thế?
- Thế thì tôi không làm được.
- Bàn như thế là xong rồi nhé. Chấp nhận, chú không chịu làm! Dứt khoát thế nhé. Chấm hết!

Ông Hai cảm thấy như được từ cõi chết trở về:

- Ôi, trăm nghìn lần cảm ơn cậu.
- Có gì đâu mà cảm ơn. Chú từ chối việc này thì cháu mời cô Hai của chú và cô Năm Thường liên danh đứng ra tố cáo Hai Điều vậy.
- ... - ông Hai cả hai tay phải bám chặt lấy thành ghế cho người khỏi đổ vật xuống.
- Cô Năm nhận lời rồi chú ạ. Má cháu hứa sẽ trả công cho cô một căn hộ, phụ thêm một cây vàng nữa để làm ăn buôn bán kiếm sống, khỏi phải làm cái nghề ô-sin nhân tình cho chú trong Sài Gòn.
- Thế này thì tôi chết thật rồi... Chết thật rồi...
- Đã ai bắn chú đâu mà chú kêu chết! Chú tốt như thế ai nỡ bắn chú!
- ...
- ...
- Cho tôi thời gian suy nghĩ được không?
- Cháu ra sân bay trở lại vào Sài Gòn ngay bây giờ. Chào chú.
- Tôi van cậu, cho tôi chút thời gian đi. – ông Hai níu lấy tay áo *cậu ám sát vôi*.
- Nghĩa là chú nhận lời, chỉ cần thêm chút ít thời gian thôi chứ gì?
- Vâng, tôi nhận lời, nhưng cho tôi thời gian để tính toán cho chu đáo... Không vội vã được...

Câu ám sát vôi gãi đầu gãi cằm một lúc, điệu bộ có vẻ đắn đo lao lung lắm, mãi mới nói:

- Đúng, việc hệ trọng thế này không vội vã được... Cho chú hai tháng nhé... Không. Một tháng thôi. Hai tháng sẽ hỏng việc, cứt trâu để lâu hóa bùn mất!
- Thế này là má con cậu giết tôi.
- Đừng than vãn mất thời giờ chú Hai. Để đầu óc tỉnh táo mà lo công việc.
- Tại sao các người cứ nhất thiết phải giết tôi!..

Cậu ấm sứt vòi tỏ vẻ ái ngại, vỗ về an ủi ông Hai:

- Cháu thực lòng thông cảm... Gửi chú ra trận mà không trao cho chú vũ khí nào cả trong tay thì cũng hơi gay cho chú thật... Đành ngoại lệ vậy, má cháu không dặn việc này đâu nhé. Đây là quá thương chú thôi... Thế này nhé... ... - *cậu ấm sứt vòi* ghé sát vào tai ông Hai nói thầm một lúc. -...Chú nghe rõ rồi đấy. Thứ vũ khí này chú chỉ được phép dùng trước khi bị bịt mắt đem ra bắn, có như thế mới cứu được chú. Nếu làm sai thì có mà trời cứu! – dứt lời, *cậu ấm sứt vòi* chủ động bắt tay ông Hai, rồi quay ra đường bước lên cái taxi đã trực sẵn.
- ...

...Bỏ mẹ rồi. Nó xéo ngay thế này là mọi chuyện đã như đình đóng cột rồi, Làm sao bây giờ?...

Ông Hai cứ ngồi như người bị chôn chân xuống đất, chẳng biết là bao lâu. Ông không còn tâm trí nào đến cơ quan nữa. Vò đầu bứt tai một lúc, ông gọi cái taxi đưa ông về nhà.

...

Với lý do cần tăng cường chỉ đạo phía Nam đối phó với di chúc của lão tướng Lê Hải, ông Hai thu xếp vô Thành phố được vài hôm. Song chuyến đi này ông Hai chủ yếu muốn bàn mọi chuyện ngược xuôi với Hai Điều. Ông Hai quá hiểu đụng độ với Hai Điều chắc chắn đồng nghĩa với tự sát, vậy chỉ còn cách bóc lòng mình ra trước mặt Hai Điều.

- Bác đã kể lại với cháu đầy đủ không sót một từ những gì cánh Năm Hồng muốn thúc ép bác phải làm, kể cả việc đe dọa lôi bác gái và cô Năm vào cuộc. – ông Hai kết thúc như vậy phần trình bày của mình với Hai Điều.
- Khổ cho cái thích thú chơi trống bỏi có phải không? Thật là tội nghiệp cho bác. – Hai Điều cười một cách khoái trá, giọng cười nửa độc ác, nửa diễu cợt, mỉa mai.
- Cháu không thông cảm với hoàn cảnh này của bác hay sao?

- Cháu khóc hay cười thì có thay đổi được gì đâu bác. Quan trọng bây giờ là quyết định hành động như thế nào.
- Có lẽ thế, bác quá lo nên mất cả tỉnh táo.
- Bác còn quên điều gì chưa kể cho cháu biết không? Sai một ly đi một dặm đấy.

Ông Hai chần chừ một lúc, tay chân tự nhiên cứ run như cây xậy.

- Vậy là bác vẫn còn giấu cháu điều gì, đúng không? Nhưng khỏi cần, vì đằng nào cũng là chuyện riêng của bác. – Hai Điều lạnh lùng, toan đứng dậy.
- Đúng là còn một điều nữa, điều cuối cùng...
- ???...
- Chuyện là thế này, cháu ạ. Cái thằng mắc dịch dặn bác chỉ được nói điều này với cháu khi bác bị bịt mắt lôi ra pháp trường để bắn! Nó dặn đi dặn lại như thế, làm sai mất mạng liền không cứu được.
- Là cái gì thế? – sắc mặt Hai Điều thay đổi hẳn.
- Thằng mắc dịch bảo bác nhắn cháu là lão đồng chí muốn hỏi thăm sức khỏe VIPn của cháu. Nó dặn đi dặn lại là bác chỉ được nói với cháu điều này khi bác gặp nguy hết đường cứu.
- ... - Hai Điều thoáng giật mình, nhưng ngồi im, miệng mím chặt.
- Sao?.. Cháu không nói gì sao?
- Ra Hà Nội, bác nhắn giùm là VIPn của cháu gửi lời cảm ơn lão đồng chí đã hỏi thăm nhé. Cũng xin nói giùm cháu không quên ơn lão đồng chí đã có ý định cơ cấu cháu vào Trung ương... Thôi bác ngồi chơi. Cháu bận họp với các VIP ngay bây giờ. – Hai Điều bỏ ông Hai ở lại một mình trong phòng làm việc.
- Ôi, ôi, thế ý kiến của cháu thế nào? – ông Hai nói với theo.
- Bác đã nói ra điều cuối cùng rồi. Có nghĩa là bác đang trên đường bị lôi ra pháp trường đấy... Chỉ có điều vẫn chưa thấy ai tới bịt mắt cho bác để mang đi xử bắn thôi! – Hai Điều dừng lại chỗ cửa ra vào, quay vào trong trả lời ông Hai như vậy.
- Ôi hãy cứu bác cháu ơi. Trăm ngàn lần lạy cháu! Hãy cứu lấy bác! Hãy cứu bác cháu ơi!.. – ông Hai chấp cả hai tay năn nỉ.

Hai Điều đứng nhìn ông Hai một lúc, cười một tràng dài thật to rồi mới nói:

- Đâu có đó. Bác cứ ra Hà Nội đi! – Hai Điều xập cửa, đi thẳng.
- Ô hay... Ô hay..

Sau cuộc gặp này Hai Điều không tiếp ông Hai nữa. Chờ thêm hai ngày nữa cũng chẳng thấy tăm hơi gì. Vào Thành phố lần này ông Hai cũng không dám bén mảng đến chỗ *xinh xinh con con* là của chính ông, thuộc về riêng ông, mặc dù trong lòng ông muốn lắm... Ông sợ cô Năm phản thù. Cái thằng mắc dịch đã nói hai năm rở mười: Năm Hồng sẵn sàng cho cô Năm một căn hộ và cả một cây vàng...

Cuối cùng chỉ còn cái thây ma ông Hai thất thểu tìm đường bay ra Hà Nội.

...Thằng hai Điều này dám cho người ra Hà Nội hạ thủ mình lắm! Đòi nào cái thằng uống máu người không tanh này lại chịu để khui lại cái vụ án Lê Quốc Quân?!.. Đàng nào cũng chết, hay là ra Hà Nội ta cứ tố nó? Phát động báo chí tố nó? Nó đáng chết từ lâu rồi mới đúng!.. Nhưng ta chỉ có mỗi cái mồm, nhai lại toàn những cái tin không phải là của ta, không tay chân, không hồ sơ, không bằng chứng... thế thì tố cái gì? Tố như thế ăn đờm chắc chắn hơn nhiều lần là không tố gì!.. Hay là chờ đến hết cái hạn một tháng rồi sẽ tính tiếp?.. Chúng nó đánh nhau chứ có phải mình đánh nhau đâu mà cứ phải lao vào, chúng nó xui làm gì mình cũng làm?.. Cha tiên sư đời ơi là đời! Ông sắp đến ngày được về hưu rồi cơ mà... Lôi ông vào những chuyện rắc rối của chúng mày thế này làm cái đéo gì! Đồ khốn nạn! Cả lũ khốn nạn!... Nhưng mà sao lúc nào mình cũng bị cái bọn khốn nạn dắt dây là làm sao?!..

Suốt cả chuyến bay ông Hai chửi rửa đời, chửi rửa lũ khốn nạn, chán rồi lại tự chửi rửa chính mình.

...

Bận là thế, song cái tin ông Hai cho biết lão đồng chí muốn sờ gáy VIPn của Hai Điều khiến cho hai cha con *Cường đá* tốn kém ít thời gian. Sau bữa cơm trưa, hai cha con ngồi bàn tiếp với nhau hơn một giờ đồng hồ mà vẫn chưa ngã ngũ, bỏ cả nửa tiếng đồng hồ nghỉ trưa như thường lệ. Hai người đưa nhau ra nhà kính giữa vườn.

- Con có nhiều VIP, thí tên VIPn này ăn thua gì hả Hai?
- Không được ba. Con ngựa này đang hay và gặp thời.
- Nhưng nó có còn chức vụ nào trong bộ máy nữa đâu?

- Như thế mới ném đá giấu tay được ba ạ. Cái uy của nó lớn lắm. Vừa qua nó có mấy bài nói khiến được vinh danh là chiến sỹ tiên phong, là ngọn cờ chống tham nhũng tiêu cực, thế mới hay chứ. Song quan trọng hơn là nó còn nhiều đường dây, ngấn dài nóng lạnh đủ loại.
- Nhưng ba nghe nói cái mạng “lích-lích” gì đó lộ ra nhiều tin tặc hại về tay này lắm. Nào là chuyện tài khoản ở nước ngoài, chuyện con rơi chưa khai quốc tịch...
- Chắc ba nói về những tin trên Wikileaks?
- Đúng thế.
- Chuyện này không mảy may đáng lo mà ba. Tin đồn thì bao giờ cũng chỉ là tin đồn.
- Nói dõn hoài!
- Thật thế ạ. Cứ cho là đúng mười mười đi cũng chẳng sao mà ba.
- Chuyện gì mà kỳ vậy?
- Bộ ba không biết sao? Quy luật muôn đời là thế này, đang có chiến tranh tất nhiên không có chuyện thả tù binh, lại càng không có chuyện muốn lộ chân rết của mình trong lòng đối phương, có phải thế không ạ? Chiến tranh nào rồi cũng phải tìm đường giải quyết. Môi giới để giải quyết chiến tranh lại càng quan trọng, có phải không ạ? Ai đại gì mà thí mạng môi giới mình đã gây dừng được ở phía bên kia chiến tuyến, có đúng không?! Còn chuyện tự trình diện thì còn hơn là tự sát nên dứt khoát không có rồi! Con tính hết rồi...
- Ô ô, hiểu. Ôi thế thì khóa mõm nhau chặt góm nhi! – *Cường đá thán phục.*
- Vậy chuyện lão đồng chí muốn chiếu tướng con, theo ba nên tính sao?

Những giây phút im lặng. *Cường đá* xoay xoay cái ly rượu trong tay mãi rồi mới nói:

- Thế này nhé, Sagobank tiêu rồi, đổi chiến lược đi!
- ???
- Thay đổi đầu bằng hợp nhất được không?
- Ý ba định nói là thôn tính?
- Chính xác! Ba muốn con thắng không kiêu! Cái đầu của con lúc này cần hạ nhiệt một chút.
- Ba nói tiếp đi.
- Thực hiện thôn tính mềm. Thôn tính một cách lịch sự, để tính chuyện lớn. Như thế sẽ an toàn hơn, chuẩn bị cho thắng to hơn.

Hai Điều cầm cái bút trên bàn, vạch vạch cái gì đó trên bloc giấy, ghi lại một số ký hiệu, miệng nhảm nhảm một số con tính, rồi quay sang phía bố dương:

- Thế này có được không ba. Con sẽ nhờ Nam Phương và một số luồng khác điều vốn cho Năm Hồng. Vận động hành lang điều cả vốn cứu nợ xấu từ nguồn tiền quốc gia. Cố sao cho được khoảng một nghìn tỷ đồng để cứu các dự án bất động sản của mẹ ta. Đặc ân là áp dụng lãi suất trần của nhà nước quy định, tiền sẽ rút theo tiến độ công việc. Đổi lại Năm Hồng phải cam kết liên doanh với ta trong những phi vụ mới. Liên doanh với kẻ yếu hơn mình, ta nắm đằng chuôi. Nếu Năm Hồng trở mặt, ta xiết liên.
- Có lẽ nên thế. Lộc bắt hưởng tận. Góp một tay làm thị trường bất động sản khởi sắc lúc này ta càng có cái để ăn nói!.. – *Cường đá thấy ổn.*
- Nếu Năm Hồng chịu bập vào liên doanh, thì coi như cá cắn câu trăm phần trăm. – Hai Điều quăng cái bút xuống bàn.

Cường đá gật gù một lúc:

- Phải, bập vào liên doanh thì không đá nhau nữa. Sẽ là dưới trướng của ta tuyệt vời! Được lắm! Hợp thời lắm! Nhất là con nói lúc này thượng sách của quốc gia là chữ “*cứu*”!

Hai nắm đấm của hai bố con đụng nhau một cái. Việc bàn luận coi như xong. Sau đó ai đi việc này.

...
...

...**M**ột tháng... Một tháng một tuần... Một tháng rưỡi... Hai tháng!.. Mặt trời vẫn quay, trái đất vẫn xoay, chẳng có chuyện gì xảy ra cả. Thịnh thoảng ông Hai lại sờ sờ lên đầu mình, dật dật vài cái tóc, không phải là để xem đầu mình còn hay mất, mà để cố tinh táo xem mình có nhầm lẫn chuyện gì không.

...*Không thể nhầm vào đâu được. Thằng mắc dịch cho mình thời hạn một tháng, bây giờ là hai tháng rồi. Chẳng động tĩnh gì cả. Năm Hồng dặn mình phải nói cái câu cuối cùng vào lúc bị bịt mắt đưa ra pháp trường, mình cũng nói rồi, chẳng ai bịt mắt, cũng chẳng thấy pháp trường đâu cả... Hai Điều bảo cố chờ,*

mình kiên trì chờ, bây giờ là hai tháng rồi mà chẳng thấy nó ho he gì... Thế là thế nào? Hay là cả Năm Hồng và Hai Điều coi như mình không tồn tại? Ôi nếu đúng thế thì mình thoát nạn! Phúc bấy mươi đời!.. ...

Tình hình êm êm, ngày càng êm nữa, nỗi nhớ cô Năm ngày một cồn cào hơn. Ông Hai cứ tiếc rẻ mãi lần ấy vào không tạt qua chỗ cô Năm một chút. Việc của Ban đối phó với cái di chúc và cùng một lúc triển khai cả hai nghị quyết Trung ương 4 và 5 khiến ông Hai bây giờ bận ngập đầu. Nhưng vì đã hết tháng thứ hai rồi mà vẫn hòa bình, mệt là thế mà ông Hai vẫn cảm thấy mình như được tái sinh. Ông làm việc như trâu lặn. Đôi lúc ông rất muốn a-lô cho Năm Hồng hoặc Hai Điều, để xem cái hòa bình ông đang được hưởng là thật hay là giả, nó có thể kéo dài bao lâu... Có lần đã bấm mấy cái số đầu trong mobile fone rồi, nhưng ông lại vội giập ngay, bụng bảo dạ ...*Mỡm chớ, vớ ngựa, mớ vào làm gì!..*

Hết tháng thứ ba. Hòa bình vẫn là hòa bình. Ông Hai hoàn toàn trở lại là ông Hai. Có tình hình này, không phải vì bộ nhớ của ông không còn hai cái tên Hai Điều và Năm Hồng, mà vì hai người này quá bận để nhớ đến ông. Đã thế việc giảng giải, đôn đốc cả nước học tập hai nghị quyết quan trọng bậc nhất lúc này đặt ông trở lại vào đúng cương vị Phó Ban. Ông đi các Bộ - Ngành, các tỉnh giảng giải. Ông cũng đánh liêu vào Thành phố làm việc này, tiện thể nghe ngóng bình tình xem sao. Hòa bình vẫn là hòa bình. Cái đầu ông lo, chân tay ông run, nhưng bản năng của ông cứ đẩy ông tìm đến cái tổ ấm con con xinh xinh trong cái thế giới là của riêng ông... Lại bát chè mằn thầu nấu bằng nước dừa mát rượi bao điều ân ái... Lại những lúc bay bổng chín tầng mây... Hòa bình vẫn là hòa bình, thậm chí chẳng có một cú điện thoại nào vời đến ông suốt mấy ngày liền trong những ngày sống với cô Năm, dù là từ nhà *Cường đá, Tư Voi, Hai Điều..*, ... Điện thoại từ *cậu ám sát* vời cũng không... Ông ước ước xa xa gần gần cô Năm đôi ba câu về chuyện nhay cảm, song hình như cô Năm vẫn như xưa, chẳng hề hay biết sóng gió gì đã xảy ra đối với ông mấy tháng trước đây... Cô vẫn ăn đấy, ngủ đấy, cười nói tíu tít suốt ngày, ái ân xong thì kéo gối rung cả nhà cứ như là có động đất... Ngoài các buổi giảng giải, phổ biến cho việc quán triệt nghị quyết, cả cái Thành phố to đùng này chẳng thấy một ai thèm để ý đến sự hiển diện của ông Hai ở đây. Trên tờ Thời báo Kinh tế Sài Gòn ông chỉ tìm thấy đôi ba tin nói về hợp doanh thành công giữa Ngân hàng Nam Phương và những dự án bất động sản của Golden Dragon mà ai cũng biết đấy là cánh Năm Hồng.

Hôm chia tay cô Năm để trở ra Hà Nội sao mà quyến luyến... Nhưng ông khấp khởi trong bụng: *Ta đã có hòa bình thật sự rồi! Thoát nạn rồi! Lạy trời lạy Phật, ta ở hiền gặp lành...*

...

...

Thành tích công việc triển khai nghị quyết khiến Ban của ông được chọn làm thí điểm của các cơ quan trực thuộc Trung ương thực hiện tự phê bình và phê bình. Phần thì vì bề dày uy tín trong cơ quan, phần thì vì kính lão đắc thọ, ông Hai được chỉ định sẽ là người tự kiểm điểm đầu tiên để làm mẫu. Công việc nghiêm túc. Thời gian học tập quán triệt, chuẩn bị và viết kiểm điểm cả thầy là bốn tuần lễ.

Ông Hai hăm hở bắt tay vào việc. Song ngay ngày hôm sau, trong một bữa ăn sáng... Trời đất ơi, lần nào có chuyện động trời gì xảy ra với ông cũng đều bắt đầu từ bữa ăn sáng ở nhà với bà Hai!..

Ngay trong bữa ăn sáng:

- Tôi muốn ông mua vé hai vợ chồng ta vào thăm cô Năm trong Sài Gòn nội nhật trong ngày hôm nay. – bà Hai nói tỉnh queo, không thềm rào trước đón sau.
- Năm nào?
- Cô Năm Thường chứ còn Năm nào nữa!
- ??? – ông Hai cố nghiến răng thật mạnh để ngăn cái cảm giác chết giắc xâm chiếm toàn cơ thể ông.
- Năm Thường đang giữ sổ đỏ cái nhà của ông trong ấy mà ông lại không biết à?
- Có phải bà định nói chuyện cái nhà không? – ông Hai tìm cách đánh lạc hướng.
- Đừng có lời thôi. Ông muốn nói dối lắm, tôi biết. Nhưng cái ngữ ông không có gan làm việc này đâu. Miệng ông nói một đằng, mặt mũi ông nhọt nhạt mách một nẻo... Nhìn kìa, chân tay ông đang run lẩy bẩy thế kia!.. Khai hết ra đi! Nói ngay đi! Có mua vé vào ngay hôm nay không thì bảo?
- - ông Hai cầm khẩu.
- Giỏi lắm. Nhà riêng, nhân tình nhân nghĩa. Giấu giáu giếm giếm mấy năm nay rồi. Thế mà cứ lên cái mặt mô phạm. Chuyện này vào trong ấy tôi sẽ băm xác cả nó và ông ra từng mảnh rồi chôn vào một hố cho có ả có anh!
- Bà đừng nóng tính quá. Cả giận mất khôn.

- Không khôn với ngoan gì cả. Có đi hôm nay không? Tôi sẽ đến thẳng cơ quan ông nói toang chuyện này ngay bây giờ!.. – bà Hai đã đứng thẳng dậy, xồn xồn chỉ vào mặt ông.
- Tôi lạy bà, tôi van bà. Tôi sẽ nói thật hết với bà. Tôi hết lời van xin bà...
- ông Hai thụp xuống ôm lấy chân bà Hai.
- Mặc quần áo vào, đi ngay hôm nay! – bà Hai vẫn quát.
- Xin bà tha cho tôi đi. Tôi sẽ nói thật hết với bà... - ông Hai khấn khoản, vẫn tiếp tục quỳ.
- À há! Nói thật hết chứ? Ông hứa đi.
- Vâng, tôi xin hứa.
- Vậy đứng dậy lấy áo mũ đi mua vé máy bay!
- Ối chết, không được bà! Tôi đang hướng dẫn học tập trong cơ quan, lúc này không thể bỏ đi đâu được!
- Học gì cũng không bằng việc này! Vứt hết! Vứt lại hết!..
- Không được đâu! Tôi ngàn lần van xin bà. Tôi sẽ nói thật hết, nhưng phải đợi xong đợt học này. Rồi bà bảo đi đâu tôi cũng đi. Tôi sẽ kể hết đầu đuôi cho bà nghe. Bà tha tội cho tôi thì tôi được nhờ. Bà chém tôi thì tôi chịu chém... Nhưng phải để cho xong đợt học tập này... Bà hiểu cho, cương vị của tôi không thể trì hoãn việc này của cơ quan...
- Nói dễ nghe nhỉ! Phải đợi cho xong thì có mà con đàn cháu đống ra à? Không được! Đã bảo đi là đi!.. – bà Hai túm áo ông Hai nhắc ông đứng dậy, hất tay ông Hai ra xa: - ...Đừng đụng cái tay bẩn này vào người tôi! Lấy áo xông ra đi mua vé ngay!...
- ...
- ...

Ông Hai vẫn một mực van xin. Ông cam đoan, thề sống thề chết sẽ đưa bà đi Sài Gòn gặp cô Năm ngay sau khi đợt học kết thúc.

Mồm dọa ráo riết thế, nhưng rồi bà Hai cũng hiểu mình đã nắm đằng chuôi, ông Hai có chạy lên trời cũng không thoát. Cuối cùng bà Hai cũng đồng ý cho ông khất 4 tuần để hoàn thành việc học của cơ quan. Sóng gió trong nhà tạm qua đi, để dồn sức cho cái sóng gió âm thầm trong đầu ông Hai dữ dội hơn bội phần...

Cái hòa bình bây giờ ông Hai đang có là cái hòa bình vỏ bên ngoài. Ông lại ăn phở uống cà-phê đều đặn buổi sáng, đi làm đúng giờ, bài giảng, các việc khác, chuẩn bị viết kiểm thảo... tất cả đúng rầm rập theo lịch thường ngày... Cái hòa bình bây giờ ông Hai đang có đang bọc kín cái bão tố khủng khiếp trong đầu ông Hai, kín đến mức không khí làm việc trong cơ quan, những mối quan hệ và những

lời tặng bốc dành cho ông Hai, biết bao nhiêu chuyện hàng ngày khác..., tất cả không thay đổi, tất cả không suy suyển...

Chưa đầy một tuần sau khi nỏ ra cái con tam bành, trong bữa cơm tối, khi ông Hai ngồi vào bàn, bà Hai đưa cho ông Hai một phong thư:

- Thư của ông đây. Thư gì mà dày thế!
- À, có thể là vì lời xin lỗi của cô Năm viết rất dài đấy! – ông Hai đã cảm thấy đủ tự tin để nói một câu bông đùa cho không khí trong nhà bớt nặng.
- Gớm nhỉ. Thế thì chính ông phải đọc từng câu cho tôi nghe.
- Bà cứ bóc đi, nếu đúng, tôi xin đọc ngay.
- Bì thư đề tên ông, tôi bóc làm gì.
- Đã có nó trong tay, bà cũng phải kiểm tra sự trung thực của tôi chứ.

Bà Hai bóc thư: Giấy mời ông bà Hai đi dự đại lễ hội liên hoan mừng UNESCO vinh danh văn hóa phi vật thể Vịnh Hạ Long. Giấy mời in rất trang trọng, có chương trình liên hoan trên biển hai ngày đêm liền.

Ngay sáng hôm sau ông bà Hai rong ruổi lên đường.

Ngồi trong xe, ông Hai vui vẻ nói với vợ:

- Lấy nhau đầu bạc răng long rồi mà hôm nay chúng ta mới có chuyến đi đầu tiên của tuần trăng mật!
- Ôi cái ông mác-xít này mà cũng lãng mạn gớm nhỉ...
- Giá mà lúc nào chúng mình cũng có tuần trăng mật như thế này!.. – ông Hai ghì xiết bà về phía mình trong xe. Bà Hai để nguyên, vì có đến hàng chục năm nay rồi chưa thấy chồng mình có cử chỉ âu yếm như vậy.
- ...
- ...

Sáng sớm hôm sau cơ quan nhận được tin dữ: Ông Hai chết đuối trên biển. Có thể do trượt chân từ trên mũi thuyền trong khi một mình ngắm biển ban đêm...

...

Trong nhà xác tại Nhà Tang lễ quốc gia, trong khi thay quần áo cho chồng để liệm, bà Hai thấy một mảnh giấy con con, nét chữ viết rất nắn nót của chồng: “Tôi muôn vãn lần xin lỗi bà!”

Tiếng khóc xé lòng...

...

...

Bà Năm Hồng, ăn xong bát bún thang buổi sáng, tráng miệng bằng mấy ngụm chè ướp sen... Ung dung, thong thả... Nỗi đau Sagobank dịu đi nhiều rồi... Bây giờ bà đang khấp khởi sự hồi sinh của Golden Dragon... Theo thói quen thường lệ, bà lướt đọc mấy trang báo, để ý các mục mình quan tâm. Đột nhiên bà quăng tờ báo đi, gọi *cậu ám sát* vòi đến ngồi bên:

- Con đọc cái cáo phó này chưa?
- Cái lão già Hai này đi *buôn trái cây* rồi. Con biết.
- Con tìm thầy và tính ngày, nhờ thầy làm lễ cầu siêu cho ông Hai ở chùa.
- Ủa? Sao má lại quá động lòng như vậy. Ông ấy chết có liên quan gì đến nhà mình!?
- Chỉ tại con không hiểu thôi. Thật ra ông này rất đáng thương hại, không làm ác với ai điều gì.
- Đần độn như cái ngữ ông này thì cơm cũng không biết đường và vào mồm mà ăn, nói gì đến việc ác với việc thiện hả má?
- Chỉ vì muốn đá Hai Điều một cái để trả thù tội nuốt chửng cái Sagobank của nhà ta, má lôi ông Hai vào cuộc. Vì ông ta là công cụ tốt nhất để làm việc này. Bây giờ mọi việc đã xoay chuyển khác rồi. Hợp tác với Hai Điều trở thành sống còn. Nếu không, toàn bộ các dự án Con Rồng Vàng (Golden Dragon) sẽ đi đứt hết con ạ. Nhưng làm sao xóa bỏ được mọi nghi kỵ của Hai Điều? Chỉ vì thế má buộc phải chứng minh thiện chí của mình, bằng cách thí ông Hai vậy.
- À ra thế. Má thí bằng cách nào ạ?
- Má nhờ thằng lái xe cháu gọi bằng cô ruột của Năm Thường.
- Cái thằng lái ben xe đâm chết Lê Quốc Quân có phải không ạ.
- Chính nó. Má biểu nó đến kể hết với vợ ông Hai mọi chuyện. Do đó ông Hai đã chọn con đường tự kết liễu mình. Ông ấy xử sự được như thế là khôn ngoan và đẹp cho mọi bên con ạ. Ông ấy không tồi, có phải không con?...
- Má làm thế cũng phải, cái người yếu bóng vía như ông Hai nếu còn sống thì lúc nào đó cũng dễ phản bội lại chúng ta.

- Con nhớ tìm đủ tên tuổi, ngày sinh, quê quán của ông để làm lễ cầu siêu cho đúng nghen. Để oan hồn vất vưởng ân oán không hay cho nhà mình đâu.
- Vâng, con hiểu.
- ...

25

Toàn bộ Hội đồng khoa học của Đại học PH năm nay không có nghỉ hè vì có quá nhiều việc phải làm. Số lượng sinh viên tăng nhanh, các khoa vì thế cũng phải mở rộng, nhất là các khoa tiếng Anh, khoa toán và toán ứng dụng, khoa tin học, để phục vụ ngay trước mắt những yêu cầu trong kinh tế. Niên học tới sẽ triển khai thử khoa triết. Chỉ được làm thử, vì chưa giải quyết hết được một số vướng mắc so với giấy phép được cấp. Trường không được phép mở khoa báo chí, song PH lách bằng cách mở khoa *Phát triển văn hóa cộng đồng*, giải trình là phổ biến kiến thức và các chủ trương chính sách của nhà nước. Khoa này tồn tại được một năm rồi, bị soi mói dữ nhưng chưa có “phốt” nào bị tóm để bị huýt còi.

Song Đại học PH có hai vấn đề lớn nan giải, vượt hẳn ra ngoài nhiệm vụ giảng dạy.

Khó khăn lớn thứ nhất: Đó là học phí thu không đủ chi, mặc dù trường đã được nhóm PH cung cấp toàn bộ đất đai, trường sở, trang bị vật chất kỹ thuật ban đầu... Lý do đơn giản là nhu cầu phát triển lớn quá và nhanh quá. Nhà trường có khả năng tăng học phí để giải quyết khó khăn này, nhưng vì lợi ích của học sinh, Hội đồng khoa học đến giờ này vẫn quyết định sẽ chỉ làm thế một khi không còn đường nào khác. Vậy chỉ còn cách trường phải tiết kiệm vắt cổ chày ra nước và vận động các Mạnh Thường Quân tài trợ, nhất là trong những doanh nhân đang theo học các khóa hàm thụ do trường tổ chức. Trường dự định mở thêm một số khóa hàm thụ nữa, theo đơn đặt hàng của người học, trong đó cũng có lý do quan trọng là bổ sung thêm nguồn thu của trường.

- Các em ạ, PH chúng ta chưa làm được bao nhiêu cho nhóm ***đồng tiền ướt***. Nhưng trong tình thế của chúng ta hiện nay, chúng ta chịu khó vắt óc ra xem còn những gì nhóm doanh nhân này cần biết, cần cập nhật...

Chúng ta cần chịu khó làm dịch vụ dưới dạng mở các lớp ngắn ngày cấp tốc, qua đó lấy thu bù chi vậy. – Yên gợi ý trong lãnh đạo nhóm PH.

- Có thể thu thập những thông tin sốt dẻo nhất, đánh giá triển vọng, rồi mở ngay lớp bổ túc kiến thức kinh doanh bất động sản được không chị Yên? – đại diện cho Vina-investconsul nêu vấn đề.
- Nên quá. Nhưng PH cần nhiều hơn nữa những hoạt động như vậy. – Yên tán thành.
- ...
- ...

Khó khăn lớn thứ hai là cộng đồng sinh viên của trường trong suốt năm học vừa qua lúc nào cũng như muốn nổ tung trước những bước leo thang của Trung Quốc trên Biển Đông, trước muôn vàn những vấn đề trong nước như Vinashin, Vinalines, Đoàn Văn Vươn, Văn Giang, Vụ Bản, thủy điện sông Tranh 2, vụ kiện cáo ê chề trong gia đình người có địa vị cao nhất nước, các vụ bằng giả của những cán bộ cao cấp, tin đồn nhà nước có dự án chi tiền tỷ nghiên cứu đổi giống gen giống nòi Việt Nam, vân vân... Có thể nói, không một sự kiện hay xáo động nào xảy ra trong xã hội mà lại không tác động vào cộng đồng sinh viên của trường. Gần như một nghịch lý, các sinh hoạt ngoại khóa càng có chất lượng bao nhiêu, ý thức và khả năng phê phán của sinh viên được nâng cao thêm bấy nhiêu, song lại cũng tích tụ nhiều thêm bấy nhiêu những khả năng bùng nổ các phản ứng của sinh viên. Hội đồng khoa học nhà trường rất mừng về sự phát triển này và tìm cách phát huy, song cũng phải nát đầu tìm cách tránh các loại bom khủng bố của các “*chiến hữu*” đã tuyên chiến với trường sau buổi nói chuyện ngoại khóa của thạc sỹ doanh nhân Nguyễn Văn Điều hôm nào. Một năm qua rồi 3 quả bom tấn nổ chậm đoàn kiểm tra của Hội đồng Khoa giáo gửi lại trường vẫn chưa được tháo kíp xong, mặc dù nhà trường đã trình bẩm nhiều lần, mặc dù trường đã bị kiểm tra lên kiểm tra xuống nhiều lần...

Chuyện thời sự nóng bỏng bây giờ là mùa hè năm nay nóng quá, do Trung Quốc leo thang trắng trợn quá, nhất là đã phá hỏng hội nghị ASEAN vừa qua, đưa đoàn tàu đánh cá khủng vào biển nước ta, tuyên bố vũ trang cho ngư dân Trung Quốc,

thành lập thành phố Tam Sa, đóng quân đồn trú tại đây... Học sinh của trường hầu hết đã về gia đình nghỉ hè rồi mà vẫn mail đi mail lại sẵn sàng ới nhau cùng với nhân dân Thành phố đi biểu tình. Tiên sỹ Khái được “*phân công trực chiến*” 24 giờ trên 24 giờ suốt vụ nghỉ hè này tại đại bản doanh của trường, để phòng ngừa những sự cố bất thường có thể nguy hại cho sinh viên và cho nhà trường. Nhất là sau cái đợt kiểm tra của các “*chiến hữu*” đến nay đã xảy ra bảy tám lần ác ôn không biết từ đâu đến gây gỗ với sinh viên. Bọn chúng, vắng là 3, 4 tên, đông là cả toán đến mười mười lăm tên, từ những địa phương xa lắc xa lơ không làm sao nắm được tung tích. Chúng gậy gộc, dao, đánh nhau, cướp giật... Cá biệt đã xảy ra một vụ hiếp dâm, trường đang trực tiếp cùng nạn nhân đâm đơn kiện... Một hai vụ khủng bố đầu vì chưa có kinh nghiệm, ba em sinh viên bị đòn đau phải đưa đi cấp cứu, có một em bị cướp mất labtop, một em bị cướp mất mobile fone và ít tiền mặt... Nhưng rồi sinh viên cũng có cách trị lại, cái khó là không để cho những sự việc như thế này bị tuột tay khỏi khả năng kiểm chế và kiểm soát của nhà trường... Riêng hè này Thạch đã phải bỏ cả một tuần lễ cùng với lãnh đạo nhà trường xây dựng các phương án bổ sung bảo vệ trường và đối phó với cái lũ ác ôn này, manh nha tìm được kẻ giật dây chúng là ai... Cái may trời cho là mối quan hệ giữa nhà trường và dân địa phương được gây dựng từ hàng chục năm trước khi nhà trường ra đời, nghĩa là từ khi vợ chồng Lê Quốc Quân – Huỳnh Bảo Vân mua được gần 30 ha đất Đồng Dơi để có nhà trường hôm nay.

Cả dân vùng này coi nhà trường là thành quả của mình. Có được điều này là nhờ mối mặt quan hệ gắn bó, tình nghĩa và cách cư xử của gia đình họ Huỳnh đã đành. Song quan trọng không kém là một số con em họ hiện nay là sinh viên của trường, một số người của địa phương làm việc trực tiếp ngay trong trường, một số gia đình là các nhà cung cấp nông sản hay dịch vụ cho nhà trường, cho sinh viên... Lần nào về thăm trường Huỳnh Bảo Vân cũng nhắc nhở sinh viên và nhà trường phải gìn giữ mối quan hệ gắn bó này, gìn giữ môi trường xã hội lành mạnh. Trường có hẳn một chương trình hoạt động gắn với việc học do Trung Nam phụ trách. Đã mấy năm rồi mà vẫn phải tạm gọi đây là “*chương trình dân vận*” vì chưa tìm được cái tên nào thích hợp. Một số đề mục của chương trình này nằm trong phần cứng của giáo trình giảng dạy “*xây dựng quan hệ cộng đồng*” do Trung Nam biên soạn. Phần thực hành thì giao cho sinh viên tự quản và tự thực hiện, đúc kết lên thành *feedback* của chương trình. Mục đích của chương trình này là tập luyện khả năng giao tiếp của sinh viên, nuôi dưỡng ý thức của sinh viên quan tâm đến những vấn

đề của nhân dân nơi mình sống, học hỏi và đóng góp vào những vấn đề của địa phương, bảo vệ môi trường, phát huy vai trò của sinh viên... Một vài đề tài nghiên cứu về xã hội học của trường ra đời trong bối cảnh này và đang được xúc tiến khả quan. Nhân dân và chính quyền địa phương thừa nhận từ khi có trường bộ mặt và đời sống văn hóa của địa phương có nhiều thay đổi đáng mừng. Dĩ nhiên, nghiện hút, cờ bạc hầu như chắc chắn không còn nữa trong khu vực địa phương của nhà trường. Đây là một điểm sáng nữa mà nhiều địa phương chung quanh ao ước.

- Tôi rất mừng là về một số phương diện nào đó nhà trường chúng ta không phải là một gánh nặng xã hội, mà là một điểm sáng văn hóa của địa phương. Trung Nam đảm nhiệm phần này của trường tỏ ra rất có năng lực và kinh nghiệm. – giáo sư Tân hân hoan nhận xét như vậy trong khi tâm sự với Thạch.
- Nhà trường giao việc cho Trung Nam đúng nghề. Song tôi nghĩ Trung Nam có người thầy tinh thần kiệt xuất là Vi Thanh. Mọi quan hệ tốt với địa phương là sự bảo vệ vô giá nhà trường của chúng ta.
- Từ khi về dạy ở Việt Nam, mặt xã hội của trường là điều tôi thấy phải học và học được nhiều nhất. Những năm dạy học ở nước ngoài tôi chỉ chúm mũi vào một chuyện là khoa học thôi, anh Thạch ạ...
- Tân còn phải học thêm làm cán bộ chính trị nữa. – Thạch nói vui.
- Thôi thôi, cái này thì xin tha cho mình!
- ...
- ...

Cái khó nhà trường chưa vượt qua được là mọi kiện cáo, tố cáo chống bọn ác ôn... của nhà trường, dù đủ các bằng chứng, nhân chứng, hầu như chẳng đem lại kết quả gì, mặc dù dân và chính quyền xã hoàn toàn đứng về phía nhà trường. Chuyện nổi bật nhất là có một lần dân trực tiếp tóm được hai ác ôn, trói lại mang nộp tận tay công an tại trụ sở xã. Khi bị bắt, những ác ôn này còn nguyên cả dao và gậy trên người, nhưng cuối cùng lại phải giao chúng cho huyện chuyển tiếp lên trên, vì chúng là người địa phương khác... Song cứ như là một chương trình cài đặt sẵn, khoảng 3 tuần hay một tháng lại xảy ra một vụ như thế, hoặc to, hoặc nhỏ...

Thạch chỉ còn cách nhắc nhở cảnh giác và cấm mỗi một... Tóm lại, có rất nhiều lý do thầy Khái bị lãnh đạo trường “*giam lỏng*” tại trường suốt vụ nghỉ hè năm nay...

Đến lượt Khái kêu gào kêu đất:

- ...*Chẳng có cái nước nào như nước mình thế này cả!*

...

Lại nói thêm một chút về buổi nói chuyện ngoại khóa của Nguyễn Văn Điều lần ấy. Khách quan mà nói, ít buổi ngoại khóa nào sinh viên thu hoạch được nhiều như thế: Một sự thật trần trụi tự phơi bày rất thật, được nhìn nhận bằng trí tuệ mới. Ý thức phê phán của sinh viên nuôi dưỡng chính ý thức phê phán của sinh viên. Còn tập thể giáo viên nhà trường thu hoạch được một chữ “*thật!*” – nghĩa là trong dạy học không gì bằng việc thật, dạy thật, học thật!

Là chị cả trong Hội đồng khoa học, Yến nói vui với các em mình:

- Các “*chiến hữu*” của Hai Điều có thả bao nhiêu bom tấn vào nhà trường này của chúng ta cũng không oan đâu các em ạ. Các sinh viên của chúng ta càng học càng cứng đầu cứng cổ thế này, các “*chiến hữu*” khó trị lắm!

- ...

Thi thoảng Hai Điều nói chuyện qua điện thoại với Trung Nam, cái chính là muốn thăm dò nhiều thứ, song trong câu chuyện Hai Điều thường hỏi đi hỏi lại về ấn tượng của sinh viên đối với buổi nói chuyện ngoại khóa của mình.

Có lần Hai Điều hỏi:

- Anh Trung Nam này, hình như trời sinh ra anh và tôi vừa là đối thủ, lại vừa là đối thoại của nhau, có phải thế không?
- Như thế là anh khẳng định tôi có một vị trí nào đó đối với anh, có phải không?
- Sự thật là thế. Đôi lúc tôi cảm thấy anh là bạn, bạn thật sự, vì nói thẳng, nói hết với nhau được.

- Tôi và anh gặp nhau ở điểm này.
- Thế thì nói thật với anh Trung Nam thế này nhé, một sự thật tôi đã nói toạc ra rồi, hôm nay nhắc lại thôi.
- Xin mời anh.
- Cái lý tưởng đào tạo của PH cuối cùng sẽ chỉ đạt được cái người không ra người, ngợm không ra ngợm. Cái mà trường của anh nhất định không dạy, hay không thể dạy được chính là: Thước đo giá trị của con người là khả năng của nó sở hữu các đơn vị trao đổi. Cái giá đích thực của con người là cái nó hơn hay kém những người khác về khả năng trao đổi. Ra về hôm ấy, tôi có cảm nghĩ sinh viên của anh trơ trơ với với chân lý này. Tôi nói đến thế mà hình như học trò của anh vẫn ngây ra như ông bụt!
- Chính tôi cũng chưa được thuyết phục lắm, anh Hai ạ.
- Thế thì nhà trường các anh ngu lâu quá, dạy sinh viên sao đây? Uyên bác như anh mà không hiểu rằng lịch sử cổ kim Đông Tây, kể cả ở nước ta, không thiếu gì ví dụ chỉ có mỗi cái lòn mà đổi lấy cả đất nước của người ta! Xin lỗi anh, loại người như anh có lẽ phải nói đến ngôn ngữ ấy của miền Bắc may ra anh mới hiểu. Anh không lạ gì tính bộp chộp của tôi!
- ... - tuy nói chuyện qua điện thoại mà Trung Nam vẫn cảm thấy bùng bùng, có lẽ mặt mình đỏ dừ, giận dữ, không nói được gì...
- Sao câm lặng thế? Nói đến thế mà vẫn chưa nghe thủng có phải không? – Hai Điều oang oang trong mobile. - ...Chỗ bạn bè với nhau nói thật, anh còn ngây thơ lắm, Trung Nam ạ, thật là đáng thương hại cho anh!.. Trí tưởng tượng của anh còn lạc hậu lắm so với những gì hàng ngày đang diễn ra trong cuộc sống ngay trước mắt anh!
- ... - Trung Nam vẫn không sao nói lại được câu nào.
- Có cái để trao đổi, thì Tây Tàu Mỹ Nhật hay là cái gì gì trên thế giới này chẳng là cái đỉnh rì gì cả! Việc gì phải sợ chúng nó! Muốn đất nước phú cường, đất nước phải có nhiều cái để trao đổi. Không có gì để trao đổi thì chỉ còn đường đi ăn mày!

- Điều anh vừa nói cuối cùng thì lại có lý. – Trung Nam thừa nhận, đến bây giờ mới mở mồm nói được thành lời. – Anh vẫn là con người của mục tiêu chứ?
- Trời đất, thời tiết có thể thay đổi. Hai Điều thì không? Anh nghi ngờ điều này sao?
- Con người của mục đích luôn cần có con người của mục tiêu để đối thoại hoặc đối đầu.
- ... - đầu mobile bên kia tiếng cười oang oang.
- ...

Trong mấy lần trao đổi qua điện thoại như thế, Hai Điều tuyệt nhiên không nhắc đến câu chuyện “50 triệu đô”. Hai Điều nhận lời sẽ đến nói chuyện ngoại khóa về tình hình kinh tế hiện nay là đang có tiến bộ trong chống lạm phát, hay là đang rơi vào thiếu phát, vấn đề nợ xấu trong nền kinh tế nước ta... Nhưng mấy tháng trôi qua rồi không thấy Hai Điều gọi lại...

Thực ra Hai Điều không lúc nào quên Đại học PH, vì tự cho mình và tôn thờ lẽ sống *là con người của mục tiêu*, song còn vì tính háo thắng, thêm cái tính thù dai.

Chuyện cũ. Khi Hai Điều chưa bước tới được đỉnh cao của cuộc đời, nhóm *Cường đá* luôn luôn bị cánh Năm Hồng lấn lướt và hót tay trên nhiều thứ. Đã thế cánh Năm Hồng còn khinh miệt nhóm *Cường đá* là loại người thứ hạng, tẩy chay không cho phép nhóm *Cường đá* bén mảng vào bất kỳ hoạt động khoa trương nào. Cay cú nhất là chuyện cánh Năm Hồng năm xưa chẳng những thẳng thừng bác bỏ đề nghị tham gia tài trợ của nhóm *Cường đá* vào lễ hội hoa hậu hoàn vũ quốc tế, mà con của Năm Hồng còn dọa cho Hai Điều ăn tát nếu Hai Điều dám vác mặt đến dự! Hai Điều khắc cốt ghi xương mỗi nhục này, kiên trì năm này qua năm khác theo đuổi mục tiêu phải vượt cánh Năm Hồng bằng mọi giá, và cuối cùng đã tới đích, với kết quả hơn cả mong đợi: Nuốt chửng Sagobank! Béo bự Năm Hồng phải gọi Nam Phương bằng chị!..

“...*Đại học PH là cái quái gì!*” – Hai Điều thường tự nói với mình như thế... ...
 ...Ý đồ thôn tính Đại học PH có từ khi nhóm *Cường đá* quyết định hợp tác với PH để xây dựng khu đô thị Đồng Dơi. Nói đúng hơn là nhóm *Cường đá* mượn bóng

vía cái dự án trường Đại học PH để đóp được khu đô thị Đồng Dơi... Song trong buổi nói chuyện ngoại khóa, Hai Điều thấy ở đây cả thầy lẫn trò đều “đần” quá, có lúc Hai Điều dùng những lời lẽ gằn như chửi thẳng vào mặt mà chẳng gây ra phản ứng gì. Có ai dám mắng cả thầy và trò đều là một đám “pê-đê” bao giờ! Thế mà tất cả vẫn cứ như cục đất một lũ với nhau!.. Như trong một tia chớp, Hai Điều nảy ra ý nghĩ mua đứt Đại học PH, tự đặt ra cái giá quáng mắt, chắc mẩm là đã ra giá là mua được! Những con tính rất nhanh, đây không phải là mua một mớ hàng, mà là mua một danh vọng, một cơ hội, một ý tưởng mới. Đạt được phi vụ này sẽ mở ra một con đường mới rất khoái trá... Trong trường hợp này, Hai Điều tính toán, cái giá đắt rẻ có thực trên thị trường chỉ là tham số cho định lượng cái giá cơ hội mà thôi. Hai Điều nghĩ dù phải rót bao nhiêu tiền vào Ngân hàng PH đi nữa thì cũng vẫn là tiền chảy trong sông nhà mình, vào được thì cũng sẽ có đường ra được. Nhưng cơ hội và ý tưởng thôn tính Đại học PH là duy nhất và chỉ có một lần...

Sự bác bỏ thẳng thừng của Trung Nam làm Hai Điều đau điếng, gập lặn đầu tiên trong đời!

“...Hãy đợi đấy. Chuyện này ta không tha... Một cái thằng còn bú tí mẹ mà lại dám xử sự với ta như vậy!.. Cái thằng Quân chú mày ta còn cho về châu diêm chúa, nhãi con như mày sức mấy! Sagobank còn tiêu, Đại học PH chúng mày là cái thá gì!..”

Cái lệnh kiểm tra trong vòng 48 giờ đồng hồ thai nghén theo các đường lòng vòng rồi ra đời.

Hai Điều cũng đặt hy vọng vào một số học sinh quậy phá của trường, một số do bản tính vốn hư hỏng, một số Hai Điều cho tay chân cài vào. Hai Điều sẵn sàng làm tất cả mọi việc để thôn tính!.. Nhưng qua buổi nói chuyện ngoại khóa, Hai Điều thấy hình như cái đám quậy phá Hai Điều gửi gắm chẳng làm được trò trống gì. Không phải vì đám này quá ít, mà là cái cách dạy và học của nhà trường, nhất là các buổi sinh hoạt do sinh viên tự tổ chức trong câu lạc bộ *tinhtuong.com* hay trong phòng đọc Vi Thanh, **chương trình dân vận**..., tất cả những thứ này khiến cho mọi cái xấu lọt vào trường trước sau cũng sẽ bị vô hiệu hóa dần dần...

“...Hãy làm mọi việc để ngôi trường này thực sự là của các bạn, để ngôi trường này là nơi các bạn thực hiện tốt nhất quyền tự do của mình trong học tập..., chỉ với mục đích duy nhất là trau luyện nhân cách và trí tuệ để trở thành người tự do!..”

Bởi vì chỉ với phẩm chất và khả năng của con người tự do, mỗi chúng ta mới có thể cống hiến hết mình cho tự do và hạnh phúc của dân tộc ta, cho độc lập và thịnh vượng của đất nước vô vàn yêu dấu của chúng ta!..”

Đoạn trích này của giáo sư Phạm Trung Tân trong bài nói tại lễ khai trương nhà trường năm nào đã trở thành ý nguyện và truyền thống của nhà trường, thành sự thôi thúc đối với mọi sinh viên lặn lội từ mọi vùng đất nước đến tìm học tại trường này.

Hai Điều rất tức tưởi về điều này... Sau đó, trong một buổi giao ban mở rộng về các vấn đề kinh tế - xã hội của Thành Phố, Hai Điều mượn dịp này phê phán sự chệnh mảng của Thành Đoàn, đưa ra dẫn chứng là chất lượng chính trị của thanh niên Đại học PH rất đáng ngại.

“...Đừng để cho trường này trở thành một pháo đài chống chế độ! Các đồng chí thử tưởng tượng xem, rồi trong cả nước mỗi nhà trường sẽ là một pháo đài như thế thì sẽ ra sao đây!..”

Hội trường rùng mình. Mọi người trong buổi họp giao ban hôm đó có cảm tưởng Thành đoàn bị Hai Điều nã đại bác! Bí thư Thành đoàn hôm đó ngồi trên đoàn chủ tọa cúi gầm mặt! Sau buổi họp, một số người xúm quanh Hai Điều và công kênh Hai Điều lên mây xanh, vì câu nói cho thấy Hai Điều quán triệt lập trường nguyên tắc của Đảng đến triệt để...

Ngay lập tức công tác chỉ đạo chi đoàn ở đây được tăng cường, song nó lại chệch hướng đi vào con đường của *tinhtuong.com* và **Vi Thanh...**

Một vài “cá chìm” được cài cắm vào trường dần dần cũng bị cảm hóa mất tiêu hoặc không phát huy được phần việc cài đặt. Các thành viên trong Hội đồng khoa học của trường phục lẫn việc Thạch tuy đi đi về về, không sống cố định tại trường, nhưng luôn kịp thời chỉ ra được ai là “cá chìm”, ai là “cá nổi”, kinh nghiệm phát hiện và vô hiệu hóa “cá”, xây dựng được phương án bảo vệ trường... Song đến nay vẫn không sao cản hết được những quấy nhiễu, mặc dù về cơ bản nhà trường đến giờ này được bảo toàn tốt...

- Nuôi dưỡng khát vọng chính đáng của sinh viên và dựa vào dân. Đây là hai bữa bổi của nhà trường chúng ta. – Thạch phát biểu như vậy khi tổng kết năm học.

- ...

Song cứ đều đều 3 tuần hay một tháng lại một cuộc gây rối của ác ôn từ xa đến, chuyện này trở thành một vấn nạn của Đại học PH... Thạch tự thú nhận trong thâm tâm: *Mình không đến nỗi quá dốt, nhưng đúng là vẫn chưa đủ trí tuệ và quyền lực tóm thẳng giựt dây!.. Nhiệm vụ các lão gia giao cho mình làm chưa tốt lắm!.. Ký ức trong Thạch năm nào chân ướt chân ráo bước vào nhà họ Phạm sống lại...*

Khái trêu chọc Thạch:

- Phán gián cỡ bự như anh Thạch mà còn chấp nhận *chấm côm bó tay* với cái đám ác ôn này. Chẳng trách gì anh Thạch xuýt nữa xử bắn oan chú Nghĩa!

Thạch tóm lấy Khải đấm thùm thụp. Khải vùng ra được rồi, cả hai đuổi nhau quanh cái bàn như hai đứa trẻ con.

...

Trong đại gia đình PH không chỉ có chuyện trường Đại học PH, dù rằng đây là chuyện quan trọng nhất của họ, là sự nghiệp, là lẽ sống và lý tưởng của họ. Có thể nói họ luôn luôn dồn hết sức, hết tâm trí nuôi trường Đại học PH. Họ làm việc vì Đại học PH, sống vì Đại học PH... Song trong số 100 nghìn doanh nghiệp nhỏ và vừa của nền kinh tế đất nước bị đóng cửa hay phá sản năm 2010 và 2011, các gia đình của nhóm PH góp vào 6, với khoảng trên một nghìn công nhân mất việc! Nguyễn Thị Bạch Yến và Huỳnh Thái Vũ là linh hồn của nhóm PH, hai chị em này dù mỗi người có ba đầu sáu tay đi nữa cũng không thể đảo ngược được tình thế các doanh nghiệp của nhóm. Cả nhóm PH chỉ còn lại 2 đơn vị tiếp tục trụ vững, đó là Ngân hàng PH và công ty tư vấn *Vina-investconsul* mới tái cấu trúc lại được một năm nay. Hai doanh nghiệp còn lại nữa chưa “mất”, nhưng đang ngắc ngoải. Cái may duy nhất của nhóm PH là đã rút ra từ lâu khỏi thị trường bất động sản và thị trường chứng khoán, nhưng cái không may là thị trường xuất nhập khẩu của nhóm này trong 4 năm gần đây co rúm, dẫn tới việc “mất” – nghĩa là bán, giải thể, tạm đóng cửa – 6 doanh nghiệp nói trên. Làm thế nào được!? Cả nước, và bây giờ là cả thế giới, ý thức hay vô ý thức, đang đi vào một thời kỳ kinh tế mới đầy gian truân...

...

- Yên ơi, hồi này em gây rộ đi nhiều quá! – Thạch xót vợ.
- Ráng chịu anh! Con số phải trợ cấp mỗi người một tháng lương cho những xí nghiệp của nhóm PH đóng cửa phải thực hiện ngay trong tuần này là trên 2000 tháng lương anh ạ. Vũ trong kia, em ngoài này, cả tháng nay hai chị em đúng là đi khắp nơi mòn hết cả lớp ô-tô mà vẫn chưa sao giải quyết xong. Chúng em kiệt sức rồi!..
- Mọi nguy lớn nhất của PH là gì em?
- Bất kỳ giá nào không được để cho Ngân hàng PH bị thôn tính anh ạ. Mất nó chúng nó sẽ đánh tan Đại học PH luôn.
- Bằng cách nào?
- Thiếu gì cách hả anh. Ví dụ một thằng trời ơi nào đó ở Thành phố vin vào mặt bằng giá đất mới của khu đô thị Đồng Dơi đang lên như tên lửa, nêu ra vấn đề tính lại khoản tiền chuyển quyền sử dụng đất Đại học PH phải nộp vào ngân sách. Chỉ một chuyện này thôi Khái và Trung Nam không thể đương đầu nổi!
- Em suy đoán?
- Không, đây là một khả năng hẫng hoi anh ạ. Cả nước đang kê khai lại đất đai đang sử dụng, có lẽ là để tính lại thuế. Có lý do thực tiễn là trên thị trường giá đất bây giờ cao gấp ba bốn lần mức giá chuẩn của nhà nước, mức thuế đất hiện hành trở thành lạc hậu, ngân sách nhà nước lại đang thiếu hụt.
- Ôi cái quả mìn đất đai thuộc quyền sở hữu toàn dân! Nó sẽ phá bất kể thứ gì trong tâm công phá của nó!.. – Thạch kêu lên.
- Còn nhiều võ khác đánh Đại học PH lắm anh ạ.
- Ngân hàng PH có trụ được không em?
- Dứt khoát phải trụ. Nhưng xềnh tay chết liền!
- ...
- ...

Vợ chồng Thạch có nhiều đêm trắng...

...

Dù bận đến thế nào đi nữa, các gia đình nhóm PH hè này vẫn quyết định gặp nhau ngoài Bắc, để tổ chức đám cưới Lan – Trung Nam. Tất cả ra Hà Nội hết, tề tựu tại nhà ông Chính, ông nội của Trung Nam. Riêng Khái phải một mình gác gôn, nằm bẹp dí ở trường.

Lan và Trung Nam thành thân là một sự kiện của gia đình đã đành, nó còn trở thành một sự kiện của trường.

Lý lịch cán bộ và giảng viên của nhà trường đều công khai minh bạch. Cái file “*who is who?*” trong phần nhân sự trên trang web của trường trả lời mọi câu hỏi đặt ra. Tuy vậy còn những điểm riêng tư khác nữa, cùng với thời gian cũng trở thành những điểm công khai được nói ra hay không nói ra mà ai cũng biết. Cụ thể ở đây sinh viên nào cũng biết Vi Thanh là mối tình đầu của Trung Nam, Lan là ô-sin của mẹ Yến đã phấn đấu trường thành nên. Đám cưới Lan – Trung Nam trở thành một sự kiện của trường, chính là do sự công khai minh bạch này. Sinh viên không phải chỉ biết về Vi Thanh, mà còn nhìn thấy ở Lan một tấm gương phấn đấu thứ hai trên đường đời sau Vi Thanh, một bài học sống mà ai có chí tại trường này đều trân trọng, đều muốn học. Vì lẽ này, họ dành cho cặp đôi Lan – Trung Nam sự mến thương sâu sắc. Trước khi hai người ra Hà Nội làm đám cưới, các sinh viên còn ở lại trường đã tổ chức một buổi liên hoan mừng đôi uyên ương, chỉ toàn các chai *la vie* và một ít bánh kẹo, trong một bầu không khí tuyệt vời, song có lẽ không gì tuyệt vời hơn khi sinh viên hát về tình yêu, kể các chuyện tiếu lâm vui về tình yêu...

Một sinh viên miền Nam thú thật góp vui. Anh ta vừa đọc vừa biểu diễn bài thơ giọng điệu dân dã của nhà thơ nhạc sỹ Phan Ni Tấn gốc gác Ban Mê Thuột:

Dứt Tình Tại Bậu

Bữa bậu bỏ đi qua bắt râu thúi ruột
 Tưởng trứng giỡn chơi dè đâu biệt ngàn trùng
 Tình nghĩa tính ra (úi chu cha) mỏng lét
 Láy cái giống gì biểu bậu thủy chung

Cái bữa dứt tình bậu te rẹt một nước
 Chạy theo níu áo năn nỉ miết cũng hông
 Nghĩ lợi thấy thương đôi câu già hơn ngài
 Tình loan ý phượng (chèn đét) nó non bân

Nhà cửa bầy chừ sao trông hươ trông hoác
 Chắp tay sau đít vác bản mặt đưa ma
 Đi ra ngó trời (ứ hự) vào ngó đất
 Còn biết làm sao đành nhớ bậu thôi hà

Nhớ lúc quạu đeo bậu làm eo quá ể
 Rồi mềm như mưa chan chứa đưng trong lu
 Mỗi lần khát nước qua thò tay khoát khoát
 Ưc một gàu trong võ cái bụng tròn ù

Nhớ cái bản mặt (chu mẹt) oi là sáng
 Như múc ánh trăng tưới xuống mảnh hồng nhan
 Tình nghĩa trầu cau tém vừa tròn một bọc

Còn chỗ nào dư mà nhét miếng trắng vàng

Nhớ con mắt liếc sắc như dao thọc tiết

Làm trái tim qua hết sung rụng sân nhà

Đôi mắt thu ba trường giang con sóng lượn

Chết hụt mấy phều mới thấy đã tổ cha

Nhớ nút ruồi duyên bu ghềnh bên mép trái

Nó hay dãn ra lúc bậu ré lên cười

Gặp bữa sung thiên bậu khiêng cơn hạnh phúc

Cấn phập hồn qua đau sướng thấu ông trời

Nhớ tiếng võng trưa bậu đưa qua kọt kọt

Cái giọng ầu ơ nghe mát ruột làm sao

Phải chi chìm cha nó luôn trong vũng mộng

Để được ru hoài ru hũy điệu ca dao

Vậy mà dirts áo bậu qua cầu trắng thét

Ngún nguẩy bay đi hồng ngoái lợi một lần

Cuộc đất nào khôn thì đón chân chim đậu

Để bậu tìm chồng giữa cái chốn ba quân...

...

Thật khó mà nói là người sinh viên này đọc thơ hay hát thơ, múa hay diễn thơ. Người hiểu được cười như nắc nẻ. Còn dân xuất xứ Miền Bắc thứ thiệt thì mặt nghệt ra, sau đó phải nhờ anh ta đọc lại, giải thích từng câu. Lại nhiều tiếng cười rộ lên...

...

Tinh thần Vi Thanh đã vực Trung Nam đứng dậy như một ý thức nào đó bất khuất. Tự Trung Nam đã nói lên được điều này với mẹ mình khi hai mẹ con năm ấy xin phép cả nhà đi Sapa để có một cái Tết riêng cho hai người. Song ý chí vượt lên nỗi sợ, Trung Nam thừa nhận đã học được ở Lan. Những gì đã giúp Lan dần thân vào đời và từ đó có thể cống hiến cho sự nghiệp của Đại học PH, không ngoài gì khác là bắt đầu từ vượt lên nỗi sợ của chính bản thân. Sống bên cạnh Lan như vậy, mà Trung Nam vẫn không sao tưởng tượng nổi Lan lấy đâu ra nghị lực để bước vào đời và bước đi những bước như hôm nay, từ vạch xuất phát vô cùng khắc nghiệt... Trung Nam cũng nói thật không biết là bắt đầu yêu Lan từ lúc nào. Lúc đầu rõ ràng là sự mến phục, rồi đến cảm nghĩ ngày càng không thể sống thiếu Lan, còn bây giờ là ý chí mạnh mẽ sống vì Lan. Trung Nam đã sống như thế với Lan trong từng bước đi, từng việc làm nhỏ nhất kể từ khi Lan cáng đáng giúp phần nào công việc trên *tinhtuong.com*, các năm Lan học tiếp, lúc hai người kề vai sát cánh trên công trường xây dựng cơ ngơi nhà trường này...

Lan tìm được đến tình yêu dành cho Trung Nam trước hết nhờ mẹ Yến và tấm gương của Vi Thanh: Tự tin vào mình và dám sống hết mình với đời. Từ một cô bé nhút nhát với thân phận ô-sin trở thành một con người như hôm nay, việc đầu tiên của mọi việc đầu tiên đưa tới sự đổi đời này là câu nói Lan tự nói ra được thành lời "*Từ nay, anh không thể bắt nạt tôi được nữa!*"... .. Lan nói ra được câu nói ấy với chính mình sau khi đủ can đảm thổ lộ với mẹ Yến chuyện mình bị người yêu tại lớp học buổi tối dọa bỏ vì không chịu đáp ứng đòi hỏi của anh ta. Nhưng tình yêu của Lan dành cho Trung Nam đến dần dần trên con đường kế tục sự nghiệp của Vi Thanh, kể từ khi Lan được giúp một phần, rồi thay thế hẳn Trung Nam cáng đáng trang mạng *tinhtuong.com*. Lúc đầu Lan tìm thấy ở Trung Nam một người anh luôn chỉ bảo, luôn che chở, thế rồi Lan Yêu Trung Nam tự bao giờ không biết.

Hôm đó, Lan đứng một chỗ tại điểm mốc trên công trường, trong tay cái laptop có các file ghi lại các bản vẽ cad/cam nguyên gốc thiết kế, còn Trung Nam trong tay bản vẽ cad/cam trên giấy và đi lại trên thực địa, hai người liên lạc với nhau qua bộ đàm, cùng nhau kiểm tra từng công trình kết cấu hạ tầng. Mãi gần tối, công việc mới xong. Trung Nam thổ lộ với Lan tình yêu của mình: *“Em ạ, các công trình xây dựng nên trường này sẽ là đứa con đầu lòng của hai chúng ta!..”* Trung Nam nói câu này với Lan lúc công trường hoàn thành các công việc xây dựng kết cấu hạ tầng của toàn bộ mặt bằng nhà trường...

...Nỗi đau của Yến mất Vi Thanh được đền bù bằng sự thành thân của Lan – Trung Nam. Còn hơn thế, một niềm hạnh phúc khôn tả xiết: Được là mẹ của ba đứa con như Vi Thanh, Trung Nam, Lan mang lại cho Yến sự mãn nguyện vô bờ bến, sự mãn nguyện gắn bó Yến thiết tha hơn nữa với cuộc đời này, sự mãn nguyện làm cho Yến can đảm hơn nữa trong cuộc đời này *...Ta đã mất rất nhiều, song ta đã được ba đứa con vô cùng đáng yêu này, ba đứa con mà ta vô cùng đáng sống làm mẹ, ba đứa con làm nên chính con người ta, khẳng định chính ta!*

Thạch nói với Yến:

- *Mấy tuần nay bận tít tít bao nhiêu thứ chuẩn bị đám cưới cho con, thế mà anh thấy em đang trẻ lại!*
- *... - Yến chỉ ôm riết lấy Thạch, không nói gì, cũng không cảm thấy cần nói gì, trong lòng chỉ một niềm hạnh phúc không lời, niềm hạnh phúc không lời là niềm hạnh phúc tất cả...*
- *...*
- *...*

Bà Chính, bà Nghĩa, bà Hậu, cả ba đều là đảng viên. Nói như thế muốn để nói rằng cả ba đều *“mác-xít”*. Song không ai bảo ai, cả ba đều chung một ý: Lan và Trung Nam thành thân với nhau là trời Phật đền bù cho Yến, cho Trung Nam, cho gia đình dòng họ Phạm này... Các bà nghĩ theo kiểu của các bà, song khó mà so sánh niềm vui của các bà hơn hay kém niềm vui của Yến về đám cưới này, và đúng là cũng không thể so sánh như thế được... Khi bà Nguyệt kể chuyện này với chồng, ông Nghĩa tùm tùm cười:

- Phải, tàn phai tất cả với nhau rồi, bây giờ bà nào mà lại không *mác sít!*
Sít xờ nặng đấy.

Bà Nguyệt lặng thinh, tiếp tục làm mọi việc của mình. Đến khi hiểu ra câu nói bông của ông Nghĩa. Bà chạy lại túm lấy chồng, đấm phui bụi liên hồi:

- Già rồi mà còn nói bậy! Đánh cho chừa cái tội nói bậy!
- Úi! Úi! Úi!..
- ...

Hai vợ chồng già cười ngặt nghẽo với nhau như trẻ con.

...

Bà Chính mất con trai mình trên chiến trường Campuchia, sau khi nghe Trung Nam chính thức thưa với bà là sẽ cưới Lan, bà ra bàn thờ thắp cho Nam một nén hương “... *Nam ơi, ở nơi chín suối con có thể tạ tội về Trung Nam của mình... Cả đại gia đình họ Phạm chúng ta hạnh phúc vì đám cưới này, con ạ!..*” – bà khẩn như vậy trong lòng, nước mắt cứ tự nó lăn trên má...

Hai anh em ông Chính ông Nghĩa ngồi uống cà-phê với nhau tại phòng khách, tâm tình:

- Ôi!.. Nếu còn anh Lê Hải, chắc anh Lê Hải sẽ rất vui về đám cưới này...
– ông Nghĩa nói với anh mình.
- Tuổi trẻ là hy vọng của chúng ta! Niềm tin này thật không sai, Nghĩa ạ!..
- ...

Lễ thành hôn Lan – Trung Nam được làm tại quê Lan, đăng ký kết hôn cũng tại đây luôn. Bố mẹ, con, cháu các gia đình dòng họ Phạm này, bố mẹ Vi Thanh, vợ chồng Huỳnh Thái Vũ, cô Huỳnh Bảo Vân và một số khách mời nữa..., tất cả vừa đủ trong một chiếc xe buýt 32 chỗ, ngay từ sáng tinh mơ đã lăn bánh đi từ Hà Nội về quê làm đám cưới. Ngoài ra không làm gì ở Hà Nội. Đây là quyết định của Yên: Nhập gia tùy tục, Trung Nam về làm con rể của làng thì phải theo tập tục của làng.

- Mẹ muốn Trung Nam là con rể tốt của làng, hai con đồng ý không?

Cả Lan và Trung Nam đều reo lên vì mừng. Các ông bà Chính, ông bà Nghĩa, bố mẹ Vi Thanh và bà Hậu đều cho suy nghĩ của Yên là chí phải. Khỏi phải nói, đám cưới này trở thành một sự kiện của làng, mặc dù các phong tục, lễ lạp, cỗ bàn hoàn toàn giống như mọi đám cưới khác của làng. Dân làng nói nhiều về chuyện làng lần đầu tiên có một đám cưới cùng một lúc có mặt cả hai họ như thế, họ nhà trai từ Hà Nội về dự đầy đủ. Song dân làng nói nhiều nhất về con đường nên người của Lan. Dân làng khen nhà trai cởi mở, chân thật, dễ hòa nhập cứ như là người cùng làng vậy. Nhà trai chia nhau đến tận từng nhà họ hàng của nhà gái thăm hỏi, truyện trò, chân tình cảm ơn đã giúp đỡ đám cưới...

Sau khi xong hết mọi công việc của đám cưới, trời đã tối, trước khi trở ra Hà Nội, Yên ngồi một mình với mẹ Lan:

- Chị ạ, cả hai bố của hai con chúng ta đều hy sinh trên chiến trường Campuchia. Hình như ở nước ta nhà nào cũng có mất mát lớn chị ạ. Tôi cầu mong bố Lan và bố Trung Nam cùng chúng ta chia vui niềm vui này về hai con chúng ta.
- Ôi, phải cảm ơn chị nhiều lắm, chị Yên ạ.
- Thật ra là chúng ta dựa vào nhau mà sống, có phải thế không chị? Dựa vào nhau chịu đựng những mất mát đã xảy ra, dựa vào nhau vun đắp cho hai con chúng ta.

Mẹ Lan không nói được gì, chỉ ôm chặt lấy Yên, nước mắt rung rức.

...

Kế hoạch Lan ra Hà Nội giúp Yên phải thay đổi, vì có người mẹ nào lại không muốn các con của mình được hạnh phúc trọn vẹn!? Thay thế vào đó là Lan giúp Yên phần việc của "***Doanh nhân tự cứu mình, cứu nước!***" qua mạng vậy. Những việc khác Yên phải tự làm lấy, Cẩm Liên phụ thêm vào...

26

Sau đám cưới, các gia đình nhóm PH tụ họp với nhau tại nhà ông Chính một buổi tối trọn vẹn, trước khi mỗi người một ngả ai đi việc nấy. Đây cũng là buổi tối duy nhất không chương trình, không công việc, không lo nghĩ, hoàn toàn nghỉ ngơi, quây quần bên nhau, sau trọn một tuần liên tiếp các công việc vì đám cưới. Chỉ còn thiếu mỗi Khái. Ông Chính đành dùng skype cho Khái qua mạng tham gia từ xa cuộc sum họp này.

Kẻ ngồi người đứng, hoặc đi đi lại lại thoải mái trong phòng khách lớn nhà ông Chính, cười nói vui vẻ. Hai camera theo kiểu thay thế cho webcam và một microfone qua phần mềm skype của máy tính được nối vào với màn hình TV giữa nhà, giúp cho Khái và mọi người luôn luôn thấy được nhau trong cuộc sum họp này, mọi người có thể nói chuyện với bất kỳ ai trong phòng khách.

- Chúng ta vẫn chưa sao quen được sự thiếu vắng anh Lê Hải. – ông Nghĩa ngồi nói giữa nhà, cái nạng gỗ bên cạnh. Mấy ngày nay đi lại nhiều quá vì bận hết việc nọ việc kia, ông tạm tháo chân gỗ ra vì tấy đau.
- Cháu xin phép thế vào chỗ trống vắng của chú Lê Hải bằng cách nói lên nhiều điều trăn trở của tụi cháu ở trong Thành phố ạ. Từ hôm ra Hà Nội đến nay tâm trí dồn hết vào đám cưới của hai cháu Trung Nam và Lan nên chưa sao hỏi được các cô chú điều gì ạ. Ngày mai chúng cháu lại trở vào Thành phố rồi. – Huỳnh Thái Vũ thưa chuyện.
- Diễn đàn tự do. Các cháu bắt đầu đi, chú Nghĩa mở màn trước!. – ông Chính cầm chịch.
- Dân ta bây giờ ngồi đâu và lúc nào cũng chỉ nói đặt chuyện Trung Quốc! Cũng có nghĩa là chưa bao giờ đất nước đứng trước nhiều nguy hiểm như

bây giờ kể từ sau khi giành được độc lập thống nhất. – ông Nghĩa nêu ngay bản khoản lớn nhất của mình.

- Liệu có chiến tranh không chú Nghĩa? – bà Hương vợ ông Chính hỏi.

Ngay sau câu hỏi của bà Chính, cả phòng khách im phắc, chờ đợi. Các con mắt dồn về ông Nghĩa.

- Xin thưa với cả nhà, xin phép cho bàn chuyện hôm qua trước ạ, để từ đó hiểu rõ chuyện hôm nay. Như thế may ra mới có câu trả lời cho câu hỏi của chị Chính được ạ.

Cả nhà nhao nhao đồng ý.

- Vâng, xin thưa, - ông Nghĩa bắt đầu: - ...Đó là câu chuyện kể từ khi độc lập thống nhất, đã ngót nghét bốn chục năm rồi, mà chúng ta vẫn chưa sao giải quyết thành công mối quan hệ Việt – Trung, mặc dù mối quan hệ này có ý nghĩa sống còn với nước ta. Dứt khoát trước sau quan hệ Việt – Trung phải là mối quan hệ của hòa bình, hữu nghị, hợp tác, cùng phát triển, tôi nghĩ nước ta chưa bao giờ một lần duy nhất xa rời mục tiêu này; thậm chí nhiều lần nước ta bị Trung Quốc đánh những đòn hiểm, chúng ta không đầu hàng, chúng ta đã kiên quyết chống lại, nhưng rồi sau đó nước ta vẫn chủ động tìm mọi cách xây dựng lại mối quan hệ này. Nhưng đến nay về cơ bản chúng ta vẫn đang thất bại. Chúng ta dứt khoát tiếp tục kiên trì bất di bất dịch mục tiêu chiến lược hợp tác hữu nghị này trong hiện tại và trong tương lai, vì sự tồn vong của đất nước đòi hỏi phải như thế, hơn nữa vì đơn giản là chúng ta không thể bê nước ta đi đâu khác được. Xin hỏi cả nhà có tán thành như thế không ạ?
- Chú Nghĩa muốn coi chúng tôi là những người trên trời rơi xuống, có phải không? – bà Chính nói ngay không để ai kịp chen vào trả lời. Bà đã bắt đầu bực.
- Thưa chị Chính, em không dám thế ạ. Em chỉ muốn nhấn mạnh: Chúng ta đang đối mặt với thực tế là bất chấp mọi nỗ lực đau đớn của chúng ta, kể từ sau 30 Tháng Tư đến nay về cơ bản chúng ta vẫn thất bại trong xây dựng quan hệ hữu nghị hợp tác với Trung Quốc!

Cả nhà nhao nhao các ý kiến. Người thì nói vì ta yếu. Người khác nói vì ta khờ dại. Có người nói thẳng là tại Đảng hèn và chỉ lo cho thân mình, trong khi đó thì Trung Quốc quá nham hiểm và ác... Ông Nghĩa chờ một lát rồi nói tiếp:

- Vâng, mấy chục năm qua, có thể nói chúng ta đã đi mọi con đường, từ nhu đến cương, rồi lại từ cương đến nhu, hôm nay chủ yếu chỉ còn nhu, đã làm tất cả để cổ vũ cho liên minh ý thức hệ, đã thực hiện hòa hiếu, nhân nhượng, giữ đại cục... Nhưng đến nay thất bại vẫn hoàn thất bại!
- Ôi, chẳng lẽ vô phương hả Nghĩa? – ông Chính là người đầu tiên kêu lên rất to.

Sau đó cả phòng khách ồn ào.

- Trung Quốc là cái hạng người gì mà quá đáng thế hả chú Nghĩa? – bà Chính hỏi.
- Thưa chị Chính, đó là một người khổng lồ, có cái đầu rất to, có cái bụng còn to hơn, nhưng không phải người lớn ạ!
- Cái chú Nghĩa này lạ quá, chuyện nghiêm trọng thế mà chú còn đùa được! – bà Chính lại phần nào cảm thấy bực.
- Dạ không dám ạ, em nói thật đấy chị Chính ạ. Chẳng lẽ em lại hù dọa chị! – ông Nghĩa trả lời. – ...Xin thưa với cả nhà, nhìn lại quan hệ Việt – Trung từ Cách mạng Tháng Tám đến nay, có một vài thời kỳ đúng là *núi liền núi, sông liền sông*, giúp đỡ lẫn nhau. Sự giúp đỡ dành cho ta trong một số thời kỳ của hai cuộc kháng chiến là rất lớn, chúng ta khẳng định dứt khoát như thế. Đến đây xin tạm đặt sang một bên sẽ bàn lúc khác khi có dịp về câu chuyện Trung Quốc đã giúp đỡ ta vô tư đến đâu, lúc nào, và vì sao Trung Quốc đã lợi dụng việc giúp đỡ hay sự hợp tác này... Xin thưa với cả nhà, nhìn xa hơn nữa từ sau chiến tranh thế giới II, trước sau gần 70 năm qua, tất cả những thời kỳ tốt đẹp ấy của quan hệ giữa Việt Nam – Trung Quốc không bao giờ vượt được ra ngoài hai nguyên tắc, một là hai bên cùng có lợi, hai là nước ta phải giữ được độc lập tự chủ. Ngót ngét bảy chục năm qua chứng minh không thể bác bỏ, là bất cứ lúc nào trong quan hệ hai nước, nếu ta không thực hiện được 2 nguyên tắc này, y như rằng ta lại bị thiệt, hoặc lại bị ăn đòn. Chuyện rắc rối là bây

giờ “chủ nghĩa xã hội” chỉ còn là hữu danh vô thực ở cả Việt Nam và Trung Quốc. Chuyện đáng nói là lãnh đạo nước ta một thời gian dài cứ tưởng nhầm hay là hy vọng cùng là xã hội chủ nghĩa với nhau cả, may ra có thể chín bỏ làm mười, giúp nhau vượt qua được mọi bất đồng hay xung đột lợi ích quốc gia. Hơn hai mươi năm nay, kể từ Hội nghị Thành Đô năm 1990, thực tế chứng minh quan hệ hai nước càng phát triển, sự lệ thuộc của ta vào Trung Quốc ngày càng gia tăng trên mọi lĩnh vực, kinh tế, chính trị, văn hóa, an ninh, quốc phòng... Xin cả nhà cứ nhìn lại mà xem. Bây giờ lợi ích hai nước ngày càng khác nhau, xung đột lợi ích ngày càng gia tăng liên tục, cho đến cao điểm hôm nay như chúng ta đang chứng kiến. Hôm nay hai nước đã trở thành 2 quốc gia đi hai con đường hoàn toàn khác nhau rồi, có các mục tiêu hoàn toàn trái ngược nhau. Trung Quốc thì muốn thành siêu cường bá chủ thiên hạ. Ta thì không muốn và cũng không thể thành siêu cường, lại càng không thể ôm chân siêu cường. Ta muốn giàu mạnh thì sẽ lại càng ngáng chân siêu cường! Muốn dân chủ, công bằng, văn minh, lại càng trái khoáy với nội trị của siêu cường!.. Cho nên quan hệ giữa hai nước bây giờ ngày càng có nhiều lợi ích xung đột nhau, dù có đắp 16 chữ hay là 160 chữ vàng cũng không thay đổi được thực tế này đâu cả nhà ạ! Cái mới bây giờ là nước ta khách quan trở thành chướng ngại vật tự nhiên mà Trung Quốc nhất thiết phải bước qua trên đường của nó đi lên siêu cường. Xin thưa với cả nhà, chính đây là cái gốc của mọi vấn đề hôm nay ạ. Vì thế chẳng có gì đảm bảo tình hình sẽ không có những cao điểm căng thẳng mới trong tương lai đâu ạ!

- Nghĩa là chiến tranh sẽ không tránh khỏi hả chú Nghĩa? – vẫn bà Chính.
- Có thể là như vậy, chị ạ. Tiếng nói hiêu chiến của họ đối với ta lúc khoan, lúc nhặt tùy yêu cầu của họ, nhưng ngày càng cao giọng. Còn đụng độ nhau trên biển thì vẫn cứ tái đi tái lại như cơm bữa, nhiều lúc rất quyết liệt.
- Thưa ông trẻ Nghĩa, Hội nghị Thành Đô là cái gì mà hệ quả tai hại và lâu dài thế ạ. – Trung Nam hỏi.

- Xin thưa với cả nhà và Trung Nam, câu chuyện vẫn tất là thế này... – ông Nghĩa giải thích: - ...Cuối những năm 1980 đến đầu năm 1990 các nước xã hội chủ nghĩa Liên Xô Đông Âu sụp đổ, phe xã hội chủ nghĩa không tồn tại nữa. Trong khi đó Trung Quốc ngay sau cái bắt tay Trung – Mỹ 1972 đã thúc đẩy Khmer đỏ chống Việt Nam. Ngay sau chiến thắng 30 Tháng Tư 1975 của Việt Nam Polpot đã tiến hành những hoạt động khiêu khích gây chiến tranh chống Việt Nam. Từ tháng 4-1977 Khmer đỏ bắt đầu gây chiến tranh qui mô lớn đánh ta trên biên giới Tây Nam. Tháng 2-1979 Trung Quốc mở chiến tranh lớn đánh ta trên toàn biên giới phía Bắc, với ý đồ cùng với Khmer đỏ căng nước ta ra cả hai đầu mà đánh. Trên thực tế cả hai cuộc chiến tranh này kéo dài đến cuối 1989. Song trong cả hai cuộc chiến tranh này âm mưu của Trung Quốc thất bại, vì không thể khuất phục được Việt Nam, trong khi đó bản thân Trung Quốc chưa ra khỏi hậu quả nghiêm trọng của Cách mạng văn hóa và của sự kiện Tiên An Môn đẫm máu năm 1989, lấy xe tăng giết hại nhiều sinh viên. Hơn nữa Việt Nam hồi ấy còn giúp được nhân dân Campuchia đánh tan được bọn Polpot diệt chủng. Trong tình hình như vậy ta chấp nhận đến Hội nghị Thành Đô 1990 để tìm cách bình thường hóa quan hệ Việt-Trung, mặc dù tháng 3-1988 Trung Quốc đã đưa hải quân chiếm thêm 7 đảo và bãi đá của ta ở Trường Sa! – ông Nghĩa dừng lại một lúc rồi mới nói tiếp: - Câu chuyện rắc rối là ở chỗ này: Việc bình thường hóa quan hệ để chấm dứt tình trạng chiến tranh giữa hai nước Việt - Trung, tạo ra quan hệ hòa bình, hữu nghị, hợp tác bình đẳng và cùng có lợi là cần thiết. Song do sai lầm về ý thức hệ, ta lại biến việc bình thường hóa quan hệ như vậy thành liên minh, để cùng nhau bảo vệ chủ nghĩa xã hội!.. Nghĩa là ta đã lựa chọn sự gắn bó với cái Trung Quốc xã hội chủ nghĩa vô, vứt bỏ cả thế giới còn lại. Xin đặc biệt nhấn mạnh, bước đi này là sai lầm thảm hại tự mua dây buộc mình, và là một trong những nỗi đau lớn nhất của đất nước sau 30 Tháng Tư năm Bảy Nhăm! Bởi vì trong bối cảnh quốc tế hồi ấy tình hình hoàn toàn cho phép nước ta lựa chọn con đường trở thành một quốc gia độc lập tự chủ, để từ đây đi với cả thế giới tiến bộ, chẳng cần gắn nước ta như một cái đuôi vào bất kỳ ai hay vào phe phái nào trên thế giới này. Bài học Thành Đô cho thấy liên minh ý thức hệ không bao giờ bảo vệ được độc lập chủ quyền và lợi ích quốc gia của ta! Nhìn lại, chọn liên minh ý thức hệ như vậy với Trung Quốc để bảo vệ

chủ nghĩa xã hội chính là con đường đã dẫn nước ta đi tới chỗ đứng nguy hiểm hôm nay. – ông Nghĩa lại dừng lời, vì trong lòng đang tiếc nuối nhiều điều, mãi ông mới nói tiếp: - ...Xin cả nhà nhớ cho, năm 1986 chúng ta bắt đầu thành công ngoạn mục trong mở ra công cuộc đổi mới, đất nước bắt đầu đi vào một chiều hướng mới, và đang ngày càng có đà, thành công đến bất ngờ!.. Nghĩa là trong tình huống như thế, nước ta chẳng có lý do gì mà phải hốt hoảng khi các nước Liên Xô Đông Âu cũ sụp đổ. Hoảng hốt đến mức quay đầu về với Trung Quốc tại Thành Đô năm 1990, gần như bằng mọi giá cả nhà ạ... Lịch sử không thể làm lại được, nhưng nếu trung thành với sự thật, sẽ phải tốn nhiều mồ hôi và nước mắt để viết thật kỹ chặng đường lịch sử đầy oan khiên này...

- Nhưng mà Nghĩa ơi, nước ta lúc ấy còn bị Mỹ bao vây cấm vận mãi tới 1995 cơ mà, mãi tới 2005 mới thực sự phát triển quan hệ bình thường một cách đầy đủ. Như thế 1990 ở Thành Đô Việt Nam làm sao có thể lựa chọn đi với cả thế giới được, nhất là Mỹ? – ông Chính hỏi.
- Anh Chính ạ, ta đã lựa chọn đi với Trung Quốc, lúc ấy ta đã không lựa chọn bình thường hóa quan hệ với Mỹ, không lựa chọn con đường đi với cả thế giới. Thậm chí đã có lúc ta trực tiếp hoặc gián tiếp nêu điều kiện Mỹ phải bồi thường chiến tranh thì mới tính đến bình thường hóa quan hệ anh ạ, song trong bụng rất sợ Mỹ diễn biến hòa bình ta, hoặc rất sợ Mỹ quay lại!... Nếu anh Chính là Mỹ, xin hỏi anh có chịu bình thường hóa quan hệ với ta trong những điều kiện như vậy không ạ? Nghĩa là hỏi đó ta nhìn thế giới bằng một cái kính mù của ý thức hệ anh Chính ạ!

Ông Chính ngẫm nghĩ, cuối cùng ông cũng thừa nhận:

- Vẫn là tiên trách kỷ hậu trách nhân. Không thể khác được!
- Thừa ông trẻ Nghĩa, tệ hại nhất của bước đi này đối với nước ta là gì ạ? – Trung Nam hỏi.
- Trung Nam ơi, đặc điểm chung nhất của toàn bộ quan hệ ngoại giao hai nước thời kỳ này kể từ Thành Đô 1990 là ta thì muốn hợp tác hữu nghị, còn Trung Quốc thì trước sau chỉ kiên định một chủ trương duy nhất là dùng quyền lực mềm thâm nhập tới đa nhằm diễn biến hòa bình nước ta,

bằng mọi cách biến Việt Nam thành một quốc gia èo uột mà Trung Quốc rất cần. Tuy là Việt Nam có được một thời kỳ hòa hoãn tương đối dài với Trung Quốc, song nhìn tổng thể, tôi cho rằng trong suốt quá trình hòa hoãn này ta thiệt nhiều quá. Phải thừa nhận chiến lược thao túng của Trung Quốc đã ngày càng đẩy nước ta đi sâu vào một thế cờ nguy hiểm. Từ Thành Đô 1990 đến hôm nay, Trung Quốc đạt được kết quả tổng hợp là đã tạo ra cạnh vách mình một Việt Nam là cái anh chàng lảng giềng èo uột, chỉ được cái tài ức hiếp dân chủ bên trong nhưng yếu hèn đối với bên ngoài, rất lo mất đại cục với Trung Quốc!.. Toàn bộ mọi vấn đề, từ đàm phán biên giới trên bộ dưới biển, hợp tác kinh tế, những công trình kinh tế trọng điểm của quốc gia, thuê đất thuê rừng, bô-xít Tây Nguyên... đều bị quyền lực mềm Trung Quốc thao túng. Không hiếm công trình kinh tế quan trọng của ta nước ngoài đã thắng thầu đến 99% mà vẫn bị quyền lực mềm Trung Quốc dùng chính trị và hối lộ đánh bật. Cuối cùng Trung Quốc trúng thầu với chất lượng công trình tồi hơn, nhưng trên thực tế là giá đắt hơn, tạo ra tham nhũng béo bở cho phía các bên A của nước chủ nhà. Hiện tượng này cũng có nghĩa là tạo cho Trung Quốc cơ hội thọc tay lũng đoạn sâu hơn vào nội bộ nước ta. Tóm lại, với bước ngoặt Thành Đô 1990, tự tay ta đã vứt bỏ đi cơ hội lựa chọn con đường trở thành một quốc gia độc lập tự chủ để vươn lên thành đối tác của cả thế giới Trung Nam ạ. Ngày nay nước ta lệ thuộc vào Trung Quốc ngày càng nghiêm trọng hơn về nhiều mặt. Ví dụ, riêng về kinh tế thì từ nhiều năm nay rồi toàn bộ xuất siêu của nước với cả thế giới không đủ bù cho nhập siêu của ta từ Trung Quốc. Quan hệ Việt - Trung càng phát triển theo chiều hướng này, nước ta sẽ bị Trung Quốc lũng đoạn càng toàn diện hơn.

- Theo Nghĩa, ngón đòn hiểm nhất trong chính sách của Trung Quốc đối với ta là gì? – ông Chính hỏi
- – mãi ông Nghĩa không trả lời được. - ...Anh hỏi khó quá. Có lẽ Trung Quốc đã bắt thóp được chỗ yếu nhất của lãnh đạo ta là sợ mất chế độ, do đó đã xuất khẩu được trọn vẹn và rất hiệu quả vào nước ta món hàng “*chống diễn biến hòa bình*” anh Chính ạ. Thứ thuốc độc này một mặt gần như hủy diệt từ bên trong ý chí và sinh lực của hệ thống chính trị nước ta, mặt khác trở thành phương tiện giúp hệ thống chính trị đàn áp mọi nỗ lực tự do dân chủ của nhân dân.

- Thế thì chịu chết hả Nghĩa ơi? – ông Chính gân như rên lên.
- Không có chuyện chịu chết, nhưng phải học từ người thầy lịch sử để thực hiện kiên định 2 nguyên tắc, đó là cùng có lợi, và ta phải độc lập tự chủ anh Chính ạ. Chỉ có một điều, ngày nay việc thực hiện 2 nguyên tắc này phải tiến hành trong những điều kiện hoàn toàn khác trước. Nghĩa là hơn bao giờ hết, ta phải là chính ta! Ta không mạnh, không đi được với cả thế giới thì cũng không có cách gì thực hiện được 2 nguyên tắc này đâu anh Chính ạ. Còn con đường bên trong thì èo uột, bên ngoài thì nhân nhượng, hòa hiếu hay cầu xin, gìn giữ đại cục..., như đã đi kể từ Thành Đô đến hôm nay, đã chứng minh dứt khoát là thất bại rồi. Vậy hiển nhiên chỉ còn một lối ra cho ta: Ta phải là chính ta! Ta phải mạnh và phải đi được với cả thế giới, có như vậy mới có hòa bình, hữu nghị, và hợp tác được với Trung Quốc ạ.
- Đòi hỏi này rất gay đối với nước ta đấy chú Nghĩa ơi. Chú cứ nhìn vào việc trường Đại học PH bị đánh lên đánh xuống thì rõ. – bà Chính nhận xét.
- Đúng thế chị Chính ạ. – ông Nghĩa thừa nhận.
- Thôi được, chú nói lý như thế cứ cho là chấp nhận được đi, không bàn cãi nữa. Tôi rất nóng ruột và chỉ muốn hỏi ngay chú liệu chiến tranh có xảy ra với nước ta hay không? – vẫn là bà Chính, trong lòng lại quặn lên nỗi xót xa mất Nam, những nỗi hãi hùng về chiến tranh...
- Trên vùng biển của ta nhiều lúc đã xuất hiện không khí chiến tranh từ nhiều năm nay rồi chị Chính ạ. Còn tình hình sẽ diễn biến tiếp theo thế nào, thì phải căng mắt ra theo dõi. Nếu Trung Quốc dám liều gây chiến tranh, cái giá Trung Quốc phải trả chắc sẽ không nhỏ. Trung Quốc đang có trong tay nhiều phương tiện lợi hại tạo ra sự có mặt trên thực tế của Trung Quốc ở Biển Đông. Trung Quốc không từ bỏ tiến công trên mọi mặt trận khác, nhất là trên mặt trận kinh tế... Trung Quốc tiếp tục nấn gân các đối phương, rất sẵn sàng mọi phương tiện quân sự cho những phương án “chuyện đã rồi!”, kiểu như đánh úp Hoàng Sa của ta...

- Mấy ngày nay cháu thấy trên mạng liên tiếp đưa nhiều tin rất nóng ạ. – Vũ bổ sung thêm.
- Xin thưa với cả nhà, từ đầu năm nay nhiều báo lớn Trung Quốc mạt sát nước ta, kích động nhân dân Trung Quốc coi nước ta là kẻ phản bội ăn cháo đá bát, vu cáo nước ta là kẻ đã xâm lược Hoàng Sa, Trường Sa của Trung Quốc... Có thể nói họ đã chuẩn bị rất kỹ trong nhân dân nước họ tâm lý chiến tranh chống Việt Nam. – ông Nghĩa trả lời.
- Ôi chết, chú Nghĩa nói thế là thế nào ạ? Vậy là trên thực tế Trung Quốc đã sẵn sàng đánh ta trên Biển Đông rồi có phải không ạ. Thế mà cả nước không được một lời cảnh báo rõ ràng là làm sao ạ? Lúc này lúc khác cháu thấy chỉ nói có chuyện tranh chấp này nọ, người phát ngôn Bộ ngoại giao của ta phản đối, thế thôi. Cháu thật không sao hiểu nổi. – Bảo Vân băn khoăn.
- Tình hình bây giờ ngày càng căng thẳng Bảo Vân ạ. Trung Quốc bác bỏ mọi luật pháp quốc tế, dứt khoát coi đường lưỡi bò 9 vạch là vùng biển của Trung Quốc không thể tranh cãi. Leo thang thêm một bước nữa là Trung Quốc tuyên bố khẳng định có lợi ích cốt lõi ở Biển Đông như là Đài Loan, Tây Tạng và Tân Cương, nghĩa là Trung Quốc coi Biển Đông là một bộ phận không thể cắt rời và không thể tranh cãi của Trung Quốc!
- Ôi, thế thì trắng trợn quá, ngạo mạn quá anh Nghĩa ạ! Sao nhà nước mình không nói cho dân mình biết rành rọt ra như vậy? – bà Hậu hỏi.
- Láo xược! Quá láo xược!.. – Bảo Vân phản ứng dữ dội.
- Vừa qua Trung Quốc dùng mọi thủ đoạn làm hỏng hội nghị ASEAN để ngăn cản việc thông qua những quy tắc ứng xử trên Biển Đông (COC) mà tất các quốc gia liên quan phải tuân thủ – kể cả Trung Quốc. – ông Nghĩa nói tiếp. - ...Thưa cả nhà, đây là lần đầu tiên ASEAN phải chịu một thất bại cay đắng như vậy. Báo chí Thái Lan, Indonesia, Mỹ, Úc, Pháp... vạch thẳng thừng Trung Quốc đã mua được Campuchia để lũng đoạn ASEAN và tiếp tục các mưu đồ bành trướng của mình. Đồng thời Trung Quốc cũng tiến hành những hành động phi pháp và ngang ngược như vậy chống Philippines, nhất là tập trung vào bãi đá Scarborough,

tổng thống Philippines đã kịch liệt lên án và đang muốn đưa vấn đề này ra kiện tại tòa án quốc tế.

- Như thế là về đại cục Trung Quốc vẫn lấn tới trên mọi phương diện có phải không Nghĩa? – ông Chính hỏi.
- Vâng. Cái mới là bây giờ Trung Quốc cảm thấy mạnh hơn bao giờ hết, nên không cần giấu mình chờ thời dưới cái vỏ *trỗi dậy hòa bình* nữa anh Chính ạ. Nó ngày càng ngang nhiên, trắng trợn. Cái mới bây giờ là nó vừa có nhiều tiền, vừa có sức mạnh quân sự uy hiếp áp đảo các quốc gia trên Biển Đông. Cả thế giới thấy Trung Quốc đã ra sức lợi dụng phương Tây đang có nhiều suy yếu nghiêm trọng để khai thác lợi thế này. Trong suốt thập kỷ vừa qua Mỹ sa lầy tại Iraq và Afghanistan, rồi bây giờ là cuộc khủng hoảng kinh tế hiện nay của các nước phương Tây... Trung Quốc nghĩ rằng đây là cơ hội tốt nhất ra tay thực hiện mưu đồ bá chủ của mình.
- Thừa chú, thế nhìn về thực lực nước ta thì như thế nào ạ? – vẫn Bảo Vân hỏi.
- Nói về nước ta, kinh tế đến nay là năm thứ 5 chưa ra khỏi khủng hoảng, tham nhũng tiêu cực hoành hành và mất dân chủ nghiêm trọng, đời sống mọi mặt của đất nước đều xuống cấp. Song nguy hiểm hơn cả là nhân dân ngày càng mất lòng tin vào chế độ chính trị, nhục khí bị trà đạp. Tình hình còn đặc biệt nhạy cảm ở chỗ mọi khó khăn đối nội và đối ngoại, kinh tế và chính trị nghiêm trọng như thế của nước ta đang cùng dồn vào thời điểm hiện tại, trong khi đó tình hình chính trị thế giới hiện nay rất phức tạp, lại giữa lúc kinh tế thế giới đi vào một thời kỳ phát triển khác với nhiều thay đổi đau đớn. Tổng hợp lại có thể nói tổ quốc chúng ta đang lâm nguy các cháu ạ.
- Cháu vẫn muốn xin chú nói rõ thêm về đất nước lâm nguy ạ. Nghĩa là đất nước có thể sẽ mất chế độ này, hay là mất thêm biển đảo, lãnh thổ có thể bị xâm phạm, hay là kinh tế sẽ đổ vỡ, dân tình nghèo đói lại càng nghèo đói hơn, hay là Trung Quốc sẽ đánh ta ... Hay còn có thể là những gì khác nữa ạ? Cháu muốn biết thật cụ thể ạ. Cháu xin nói thực với chú, mọi

thứ xảy ra cháu đều lo, chứ riêng chuyện đất nước mất chế độ này thì cháu lại mừng ạ! – Bảo Vân nói rõ suy nghĩ của mình.

Cả nhà đều cười về câu hỏi rất thật của Bảo Vân.

Riêng ông Nghĩa thì ngồi lặng đi. Ông tự hỏi mình về biết bao điều ngang trái xé lòng.

...Ôi chết thật! Có đứa cháu nào của tôi ngồi đây không nghĩ như Bảo Vân không? Nếu má Sáu Nhơn hay anh Lê Hải hôm nay ngồi đây nghe được câu hỏi này của cháu mình! Ôi Bảo Vân ơi!?... Ông thoáng rùng mình ... Trời đất ơi, đã ba bốn thập kỷ đi qua rồi, mà sao vẫn nguyên chấy bỏng một cảm nghĩ của má Sáu Nhơn lúc má tự tay xé Tuyên Ngôn Độc Lập, vẫn nguyên một chấy bỏng như thế của chú Học nhà mình khi cầm bút viết bức thư tâm huyết xé lòng ... Ôi, nhưng lần này cảm nghĩ thiêu đốt tâm can này lại được nói toạc ra từ miệng một đứa cháu thuộc thế hệ thứ ba của chúng ta, từ một con người sinh ra trong lòng chế độ này, do chính chế độ này nuôi dưỡng nên! Ôi, thế là thế nào? Chẳng lẽ chế độ này đã tha hóa không còn đường cứu vớt nữa hay sao?... Ông Nghĩa chưa biết nên trả lời Bảo Vân như thế nào. Ngẫm nghĩ mãi, ông hỏi lại Bảo Vân, giọng ông lạc hẳn đi:

- Cháu ơi, giả thử mọi điều cháu lo đều có thể xảy ra, chế độ này cũng có thể mất đi...Nhưng... sau đó sẽ xuất hiện một chế độ hỗn loạn hơn, tồi tệ hơn thì sẽ ra sao? Cháu có nghĩ đến khả năng này không?
- Thưa chú, làm gì có chuyện chế độ này tự giác thay đổi ạ! Cứ cho là xảy ra mất chế độ thì đã sao ạ? – Bảo Vân không tự kiềm chế được.
- Thì sao à? Nghĩa là cho tới khi xuất hiện tình hình cho phép đất nước này có được một chế độ chính trị tốt đẹp hơn, đất nước ta có thể sẽ phải trải qua thêm một thời kỳ đen tối tệ hại hơn nữa cháu ạ... Mà chắc gì thời kỳ đen tối này đã là ngắn, là không đẫm máu? Mà đã chắc gì sau cái hỗn loạn đẫm máu ấy điều mong mỏi tốt đẹp hơn sẽ xảy ra như là một tất yếu!? Chắc gì sẽ là như vậy hả cháu?.. Cháu nghĩ thế nào?
- Thưa chú, chú định cảnh báo cháu về hệ quả hiện nay của những cuộc cách mạng ở Bắc Phi, có phải thế không ạ? – Bảo Vân dừng lại một lúc, mắt long lên sòng sọc, nhưng đột nhiên đưa tay ôm ngực, nói gần như hét lên: - ...Ôi, thà là như thế còn hơn chú Nghĩa ạ!... Cháu thà chấp nhận

như thế còn hơn!.. Bởi vì mọi thứ phải chuyển động. Có chuyển động thì sớm muộn mới sẽ có lối thoát ra được!.. Không thể cứ sống mãi trong trạng thái tù túng bất động như thế này được đâu ạ! Đau đớn thế nào đi nữa, rồi cuối cùng cũng sẽ phải chuyển sang một chế độ chính trị khác chứ ạ. Dù là phải trả giá như thế nào đi nữa, cháu chỉ quan tâm đến sự chuyển động, sự chuyển động để tìm đường chuyển sang một chế độ khác chứ ơ! Chế độ này cháu hết chịu nổi rồi! Khi anh Quân cháu còn sống, cháu và anh Quân cháu nói với nhau như vậy không biết bao nhiêu lần!..

- Nhiều người suy nghĩ như Bảo Vân đấy, bố Nghĩa ạ. Vào dạy học trong này, con tiếp xúc với nhiều người dân các tầng lớp khác nhau. Tâm trạng như Bảo Vân không hiếm đâu? Hoặc là họ không thèm quan tâm đến đất nước, đến chế độ nữa, muốn ra sao thì ra... - Khái qua skype nói với cả nhà.
- Khủng khiếp quá! Thật khủng khiếp quá!... – ai đó từ phía các bà Chính hay bà Nghĩa, bà Hậu kêu lên như vậy.

Trong phòng ồn ào hẳn lên những lời bình. Ông Nghĩa cố nói to qua microfone:

- Chào anh chàng Khái. Là thầy giáo mà con nói với học trò những điều như thế thì cứ liệu liệu đấy nhé. – ông Nghĩa cười, rồi nói tiếp: - ...Nhưng con nói đúng, và bố nghĩ bố hiểu được... - sau đó ông quay sang phía Bảo Vân. - ...Câu chuyện là thế này cháu ạ. Cháu nói đúng, dù thế nào cũng phải chuyển động, không thể cứ sống mãi trong tình trạng tù túng thế này. Song chú đã nói rồi đấy, chuyển động là một chuyện, theo hướng nào và đạt kết quả ra sao lại là chuyện khác. Nhiều người nghĩ **cùng tắc biến**, song cái **biến** đó sẽ là gì, thì lại là một ẩn số. Kết quả của ẩn số này lại phụ thuộc vào không biết bao nhiêu thông số khác, thậm chí là phụ thuộc vào các ẩn số khác nữa... Nếu thế thì nguy hiểm lắm! Chú trần trở về điều này lắm cháu ạ. Chú cứ tự hỏi mình mãi, là có cách gì chủ động tham gia hay tác động vào cái “**biến**” này không? Chí ít là định hướng cho cái **biến**, thúc đẩy nó đi theo hướng tốt... Chẳng lẽ cứ thụ động khoanh tay phó thác mặc cho số phận hay sao hả cháu?

- Chú Nghĩa ạ, cháu không còn mấy may tin vào một khả năng phục thiện nào của chế độ này nữa chú ạ. Cuộc sống dạy cho cháu tin như thế là ảo tưởng, là hoang đường. Anh Quân cháu đã trả mạng mình cho chuyện hoang đường này. Tình hình đã “**cùng**” lắm rồi chú ạ, sớm muộn sẽ chỉ có “**biến**” thôi, đó là cách này hay cách khác chế độ này sẽ không tồn tại nữa!
- Cháu vừa nghe ý kiến của Khải rồi đấy. – ông Nghĩa có lý giải thêm. - ...Chú đã tiếp xúc với nhiều người, số người lo sợ đất nước sẽ có thể một lần nữa lâm vào cảnh nội da xáo thịt cũng không ít đâu cháu ạ. Có người đã nói thẳng với chú, cái chế độ này dù đốn mạt đến thế nào đi nữa thì cũng đành cắn răng chịu, đừng cách mạng hoa nõ hoa kia làm gì! Bốn cuộc chiến tranh vừa qua hãy còn hãi hùng lắm... Bảo Vân ơi, đây cũng là một biểu hiện của thái độ thụ động giống như của cháu đấy, khác chăng là theo hướng cam chịu thôi cháu ạ...
- Anh thấy chú Nghĩa có lý đấy, Bảo Vân ạ. – Vũ suy nghĩ khác với em mình. - ...Nên xem xét kỹ có thể chủ động tạo ra hay định hướng cho cái “**biến**” được không, vì đây là câu chuyện xương máu và vận mệnh đất nước em ạ, không thể thụ động phó thác cho số phận được... Chú Nghĩa ạ, chú nói đến những thông số và ẩn số quyết định nội dung cái “**biến**” sẽ đến, phải đến. Cháu thừa nhận là chưa thấy có cái gì bảo đảm là sau cái “**biến**” như vậy sẽ tất yếu là cái tốt. Cháu tán thành. Cháu xin được nghe ý kiến chú về những khả năng lựa chọn của nước ta ạ.

Đề nghị của Vũ được cả nhà hưởng ứng. Ông Nghĩa đồng ý:

- Vâng, xin thưa với cả nhà, tôi xin bắt đầu đi từ cái chung đến cái riêng, nghĩa là đi từ nhìn nhận thế giới ngày nay rồi suy nghĩ đến khả năng lựa chọn của ta. Cái chung mới nhất bây giờ là Mỹ quay trở lại châu Á, là quan hệ Mỹ - Trung trở thành mối quan hệ chi phối quan trọng bàn cờ thế giới ngày nay, cả hai chuyện này lại liên quan sống còn và trực tiếp đến nước ta. Trước khi nói về Mỹ, xin nói thêm đôi điều về Trung Quốc. Đất nước khổng lồ này đối với ta thì hung hăng quyết liệt như thế đấy, song nói theo nghĩa nào đó họ cũng đang đói và khát lắm ạ. Đói nguyên liệu, năng lượng, đói nhiều thứ khác... Khát ổn định nội bộ, khát ảnh hưởng

quyền lực ra bên ngoài, khát vị thế siêu cường... Trung Quốc là chủ nợ lớn trên thế giới thật đấy, nhưng lại phụ thuộc thậm tệ vào bên ngoài, vì sống nhờ vào xuất khẩu, nếu các nước nhập khẩu thiếu tiền mua hay tẩy chay, thì kinh tế Trung Quốc cũng hết hơi. Điều cần lưu ý ở đây là Trung Quốc xuất khẩu theo kiểu cướp bóc – cướp bóc lao động rẻ trong nước và tài nguyên thế giới, cướp bóc sở hữu trí tuệ, thị trường, cơ hội và môi trường của các nước khác. Lịch sử thương mại thế giới chưa bao giờ thấy một chủ nghĩa con buôn tàn bạo và bản thủ như của Trung Quốc! Ngày nay chủ nghĩa thực dân mới kiểu Trung Quốc vượt xa chủ nghĩa thực dân mới của chủ nghĩa đế quốc trong thế kỷ trước. Ngày nay Trung Quốc liên minh hay liên kết với bất kỳ chế độ lạc hậu hay phản động nào trên thế giới – dù là diệt chủng, độc tài, tham nhũng..., mua bất kỳ cái gì nó có thể mua được – dù là tài nguyên, dù là kinh tế hay chính trị, thậm chí cả đất đai hầm mỏ nữa... Cơ hội, vị trí chiến lược, thị trường, môi trường..., mua được cái gì là Trung Quốc mua hết, kể cả chính quyền các nước sở tại... Tất cả để phục vụ cho mục tiêu phát triển Trung Quốc sớm trở thành siêu cường với bất kỳ giá nào. Trung Quốc đang làm tất cả mọi việc có thể - nghĩa là không trừ một việc gì – theo một phương châm duy nhất: ***Mục tiêu biện minh cho biện pháp!***

- Ôi, sao Trung Quốc nghĩ giống Hai Điều quá, trời đất ơi! Hai Điều lúc nào cũng chỉ có mục tiêu và mục tiêu! – Lan buột mồm kêu lên.

Tiếng cười rộ lên vì cách so sánh của Lan.

- Cháu so sánh như thế không sai đâu Lan ạ. – ông Nghĩa thừa nhận. - ...Cả thế giới coi đây là sự phát triển hoang dã, phát triển không văn minh của cái trò chơi “zero sum game”, là sự phát triển không gánh với trách nhiệm đối với cộng đồng thế giới. Song cũng cần nói ngay, nhìn chung trên bàn cờ thế giới, Trung Quốc có thể thâm độc, nguy hiểm, có thể ác, thậm chí là rất ác đấy, nhưng không mạnh. Xin cả nhà thấy rõ điểm này. Trung Quốc có thể trở thành siêu cường, nhưng không thể nào giành được cho mình vai trò lãnh đạo hay sai khiến thế giới được đâu. Nguyên nhân căn bản nhất là Trung Quốc coi trở thành siêu cường là lý do để tồn tại, là con đường phát triển của nó. Vì mục tiêu này, nó sẵn sàng đi ngược với sự phát triển của văn minh nhân loại ngày nay. Trung

Quốc không đếm xỉa đến các giá trị của hòa bình, hợp tác, phát triển, dân chủ, quyền con người, thân thiện với môi trường... Về nhiều mặt xã hội Trung Quốc vẫn là một xã hội lạc hậu, sẵn sàng bùng nổ những khủng hoảng lớn trong nước, vì có quá nhiều bất công và vi phạm trắng trợn quyền con người, hủy hoại môi trường ngay chính nước họ đến mức tàn phá...

- Trung Quốc tự đối xử với dân họ, nước họ mà còn như thế, làm sao cầu mong họ thân thiện với bên ngoài! – bà Chính kêu lên.
- Đúng thế, chị Chính ạ. Thưa chị, vì những lẽ vừa nói, Trung Quốc ngày nay đang trở thành vấn đề của cả thế giới, đây là chưa nói Trung Quốc ngày nay có quan hệ vướng mắc, tranh chấp hay thù địch với tất cả các nước láng giềng của nó!.. ... - nói đến đây ông Nghĩa dừng lại, cầm cái cùi-dĩa gõ gõ keng keng vào cái tách cà-phê: - ...Xin thưa với cả nhà còn một điều này nữa, sức mạnh hòn đá Trung Quốc ném vào một bãi cát, chắc cát sẽ lúm một tý và sẽ không có nhiều chuyện để nói. Nhưng nếu vì sợ, vì yếu hèn, vì sơ ý, hay thậm chí vì ngu dại, vì phản bội lại lợi ích quốc gia, hay vì một lý do nào khác nữa... mà để cho hòn đá ấy bất ngờ hoặc có cơ hội ném vào một con kiến.., thì đây sẽ là tai họa!.. Đây chính là một khía cạnh khác về cái mạnh – yếu của Trung Quốc nhìn từ góc độ của Việt Nam, xin cả nhà lưu ý cho điều này.
- Nhưng mà hòn đá nhằm ném vào con kiến không dễ trúng đâu anh Nghĩa ạ! – bà Nguyệt phản biện liền, bỗng tính bà như vậy, ông Nghĩa nhiều phen thua đứ đừ.
- Em thì bao giờ cũng đem kính hiển vi soi anh từng mi-li-mét. – ông Nghĩa đáp lại.
- Thế thì chú Nghĩa lộ hết bí mật rồi! – không biết ai đó xen vào, tiếng cười lại rộ lên.
- Trời phạt nước mình nên đặt nước mình sát nách Trung Quốc, thưa chú có phải thế không ạ. Lời nguyên địa lý đây ạ!.. – Bích Ngọc, vợ Vũ, chờ tiếng cười lắng đi mới lên tiếng hỏi.

- Để chú hỏi ông trời xem có đúng như thế không. Nhưng điều chắc chắn là Việt Nam đã và đang trở thành một chướng ngại vật tự nhiên Trung Quốc nhất thiết phải khuất phục trên đường đi của nó trở thành siêu cường Bích Ngọc ạ. Riêng về góc độ này, nước ta trở thành đối tượng đối kháng của Trung Quốc. Quan hệ cạnh tranh quan trọng này, hay là mơ hồ, hay là hèn nhất cúi đầu cam chịu..., đồng nghĩa là tự sát đối với nước ta đây cháu ạ. Trung Quốc đang vận động trên con đường trở thành siêu cường như thế là một vấn đề đặc thù của thế giới ngày nay đây Bích Ngọc ạ, nghĩa là một thực tế khách quan từ nay chi phối nghiêm trọng cục diện thế giới... Xin thưa với cả nhà, dưới góc độ con đường phát triển Trung Quốc đã lựa chọn hôm nay, cái thời quan hệ Việt – Trung **“núi liền núi, sông liền sông...”** đã qua hẳn rồi. Bây giờ là thời trong quan hệ Việt – Trung lại xuất hiện yếu tố đối kháng đối với nước ta. Lần này tính đối kháng là thường trực và rất quyết liệt, bởi vì nó xuất phát từ bản chất vấn đề Trung Quốc hôm nay trở nên thường trực và quyết liệt: Bằng mọi giá phải trở thành siêu cường!
- Chết thật, chẳng bao giờ thấy bất kể sự nhắc nhở nào cho nhân dân, cho đảng viên về yếu tố đối kháng này! – ông Chính kêu lên.
- Thưa bác Chính, có đấy ạ, nhưng hoàn toàn từ các bài trên báo mạng lẽ trái thôi! - Khái qua skype nêu ý kiến của mình.
- Anh Chính ơi, yếu tố đối kháng này không mới. – ông Nghĩa nói tiếp. - ...Nó đã nổ ra khi Trung Quốc chiếm Hoàng Sa năm 1974, đánh ta trên phía Bắc 1979 và đánh chiếm thêm 7 đảo và bãi đá của ta năm 1988. Khác chăng là bây giờ đi vào thời kỳ Trung Quốc bằng mọi giá muốn vươn lên thành siêu cường, yếu tố này hôm nay trở nên nghiêm trọng hơn và thường trực hơn trong quan hệ với nước ta mà thôi. Đối kháng vì bản chất sự phát triển của Trung Quốc hôm nay tạo ra như thế đã đành, song đối kháng còn vì nhẽ các đại lộ hay cửa ngõ ở các hướng khác đi ra thế giới bên ngoài đều đã có chủ, thậm chí toàn là các chủ lớn bịt hết rồi. Siêu cường Trung Quốc hôm nay chỉ còn có mỗi một cái ngõ hẹp duy nhất khả dĩ đi qua là Biển Đông và khu vực Đông Nam Á để vươn ra thế giới bên ngoài. Song nước ta lại là cái chướng ngại vật tự nhiên đầu tiên án ngữ cái ngõ hẹp này! Sự thật bây giờ là 16 chữ, 4 tốt hay gìn giữ đại

cục Trung Quốc trao tặng nước ta không loại bỏ được yếu tố đối kháng này, mà chỉ còn mỗi tính năng duy nhất là cái thùng trối chặt nước ta hơn nữa, để lừa mị và để uy hiếp. Bây giờ, muốn có được hòa bình, hữu nghị với Trung Quốc, nước ta phải có đủ trí tuệ, bản lĩnh và thực lực cắt cái thùng này trong quan hệ song phương.

- Chẳng lẽ cả thế giới này chịu ngồi yên trước một Trung Quốc như thế hả chú? Thừa chú Nghĩa, có thể như thế được không ạ? – Vũ hỏi tiếp.
- Hung hăng đến thế nào đi nữa, sức mạnh Trung Quốc đối với thế giới chắc cũng không khác lắm một tảng đá ném lên bãi cát mà thôi. Tôi mượn hình ảnh này để khái quát sức mạnh Trung Quốc là như vậy Vũ ạ. – ông Nghĩa trả lời.
- Phải lên án cái tội bùng bít dân, chú Nghĩa ạ! – Bảo Vân gay gắt.
- Lúc nào đó chúng ta sẽ bàn chuyện này, Bảo Vân ạ. Bây giờ tôi nói đôi điều về Mỹ quay lại châu Á. Tôi nghĩ rằng giới tinh hoa của siêu cường Mỹ đã thừa nhận có một số sai lầm chiến lược ở phạm vi toàn cầu. Lý do thứ nhất là Mỹ chủ quan đánh giá quá cao ảnh hưởng của Mỹ đối với thế giới trong một số vấn đề khu vực và toàn cầu, nên vẫn mắc phải cái bệnh vung tay quá trán, rõ nét nhất là ở Iraq. Lý do thứ hai là Mỹ tính sai, tưởng rằng có thể thông qua hợp tác với Trung Quốc sẽ lôi được Trung Quốc vào quỹ đạo chung, vào luật chơi chung của thế giới và bằng cách đó sẽ kiềm chế được Trung Quốc. Vì chiến lược sai như thế, Mỹ một mặt đã sa lầy vào Trung Đông và Afghanistan, mặt khác đã tạo cho Trung Quốc cơ hội lấn sân quá nhiều nơi trong suốt thập kỷ vừa qua. Cái kịch bản G2³¹ của Obama lúc mới nhậm chức thực ra là đã phá sản. Bây giờ thì giới tinh hoa của siêu cường Mỹ phê phán thẳng thừng: Không có chuyện Trung Quốc thiếu tuân thủ luật chơi quốc tế, chẳng qua là Mỹ ảo tưởng thôi. Sự thật là Trung Quốc đang chơi một trò chơi khác hẳn với luật chơi quốc tế hiện nay, với mục đích lũng đoạn thế giới để mình ngoi lên siêu cường. Tình hình này đi ngược với chiến lược toàn cầu của Mỹ và đương nhiên Mỹ không thể chấp nhận.

³¹ Kịch bản “Nhóm 2 nước Mỹ - Trung” (G2), Mỹ hy vọng sẽ lôi được TQ vào quỹ đạo hợp tác, để chia sẻ trách nhiệm đối với thế giới, từ đó lôi kéo TQ chơi cùng luật chơi chung của thế giới. Đương nhiên kịch bản này do Mỹ chi phối.

- Thừa chú, có thể nói là Mỹ và phương Tây bây giờ không thể để cho Trung Quốc lấn sân thêm nữa được không ạ? – Vũ hỏi.
- Đúng thế Vũ ạ. Chú nghĩ lực Trung Quốc cũng có giới hạn của nó. Bây giờ tình hình đã khác nhiều rồi cháu ạ. Về cơ bản Mỹ đã thoát nạn sa lầy. Và như tôi nói lúc này, việc Trung Quốc theo đuổi một chiến lược phát triển không gắn với trách nhiệm đối với cộng đồng quốc tế đang trở thành một thách thức toàn cầu. Bây giờ thì Mỹ nói riêng và phương Tây nói chung đều thấy không thể để cho Trung Quốc độc diễn mãi trò chơi vô trách nhiệm của mình như thế được nữa. Hơn nữa kinh tế và chính trị thế giới đang bước vào một giai đoạn phát triển mới, với châu Á là sân chơi chính trên cả hai phương diện kinh tế và chính trị. Đây là những lý do cơ bản khiến Mỹ quay lại châu Á. Nghĩa là quyết định này trước hết vì lợi ích sống còn của Mỹ. Và xin cả nhà lưu ý điều này: Quyết định của Mỹ trở lại châu Á như vậy khách quan có lợi cho thế giới và khu vực – trong đó có nước ta, vì nó thúc đẩy hòa bình, phát triển kinh tế và thương mại, thúc đẩy xu thế phát triển tiến bộ, nhất là tại khu vực châu Á này. Lúc này xu thế chủ đạo là như thế. Giới hạn của chiến lược quay trở lại châu Á này là Mỹ làm mọi việc nhưng sẽ không lựa chọn đối đầu trực tiếp với Trung Quốc. Mặt khác, cũng không loại trừ trong những tình huống cụ thể nào đó có thể sẽ xảy ra tranh giành Mỹ - Trung, hay là thỏa hiệp Mỹ - Trung trên lưng các nước thứ ba tại khu vực này. Cuộc sống luôn luôn phức tạp như vậy.
- Như thế là bố Nghĩa đã vút ý thức hệ vào thùng rác rồi đấy ạ! Tội bố to lắm đấy ạ! – Khái trên màn hình xen vào.

Cả nhà cười.

- Ghê chưa! Con rể mà dám hăm dọa bố vợ nhé! – ông Nghĩa đáp lại.

Chờ tiếng cười dứt, ông Nghĩa nói tiếp:

- Lợi ích của Mỹ lúc này cũng đòi hỏi thúc đẩy những xu thế phát triển tiến bộ và tích cực ở khu vực Châu Á-Thái Bình Dương, nhất là khu vực Đông Nam Á. Điều này giải thích vì sao Mỹ tuyên bố rành rọt Mỹ có lợi ích cốt lõi ở Biển Đông. Bằng cách Mỹ tăng cường sự có mặt của mình

về thương mại, ngoại giao, tăng cường sự phổ cập các giá trị Mỹ ở châu Á, bố trí lại lực lượng quân sự... Những bước đi như thế của Mỹ khách quan tăng cường và hậu thuẫn sức đề kháng căn bản, thậm chí có thể nói là sự đề kháng quyết định của các quốc gia trong toàn khu vực đối với sự bành trướng của Trung Quốc trên Biển Đông nói riêng và ảnh hưởng của Trung Quốc trong toàn khu vực Châu Á – Thái Bình Dương nói chung. Nói khái quát về Mỹ là như vậy. Nhưng xin đừng quên là Mỹ cũng phải sống trong một thế giới phụ thuộc lẫn nhau, lực siêu cường Mỹ cũng có hạn.

- A-lô. A-lô... Xin kính chào tất cả các anh các chị ạ, xin chào tất cả các cháu. Đầu tiên là xin chúc mừng hai cháu Trung Nam và Lan thành thân. Ông bà chúc hai cháu đạt được mọi điều hai cháu mơ ước. Xin cho anh Nghĩa điểm A nhận định về Mỹ hôm nay ạ!... – tiếng trong loa vang lên.
- Ôi chú Lễ, chú Lễ... Cứ nghĩ là chú thím bên ấy giờ này ngủ vẫn chưa dậy. Chú quay camera về phía chú đi cho cả nhà thấy hình... - bà Nghĩa kêu to lên.
- Vâng, vâng... tụi em làm liền đây, cả Thảo và em đây...

Loạch xoạch giấy lát rồi cả hai vợ chồng đại tá Lễ cùng xuất hiện trên màn hình, chấp cả hai tay chào mọi người. Bà Chính đẩy Trung Nam và Lan ra đứng trước camera, giục giã:

- Hai cháu cảm ơn ông bà trẻ Lễ đi!
- Hai chúng cháu xin cảm ơn ông bà trẻ Lễ ạ. Hai chúng cháu kính chúc ông bà mạnh khỏe ạ. Tiếc quá ông bà và ông bà trẻ Hoài không về được dự đám cưới của chúng cháu. – Trung Nam và Lan cùng chấp tay cúi đầu lạy trước camera.
- Chúc mừng hai cháu. Xin anh Nghĩa nói tiếp đi, tụi em đang nóng ruột về tình hình nước nhà hiện nay.
- Chào chú thím, tôi sẽ trình bày tiếp. Chú để ý xem có gì cần bổ xung thêm không nhé. – ông Nghĩa đáp lại rồi nói tiếp: - ...Điểm thứ nhất tôi muốn nhấn mạnh ở đây là việc Mỹ trở lại châu Á khách quan có lợi cho

các nước châu Á, đặc biệt là khu vực Đông Nam Á, nơi đang trực tiếp phải đối đầu với tham vọng siêu cường Đại Hán, nhất là lúc này Việt Nam khách quan trở thành chướng ngại vật đầu tiên và quan trọng số 1 đối với Trung Quốc. Điểm thứ hai cần đặc biệt quan tâm là trong bối cảnh quốc tế mới, các giá trị cốt lõi của Mỹ làm nên nước Mỹ và sức mạnh Mỹ khách quan có những đặc điểm phù hợp và thuận lợi cho sự phát triển ngày nay của các quốc gia nói chung, đó là những giá trị về dân chủ, quyền con người, phát triển, bảo vệ môi trường. Ngồi đây trong nhà chúng ta không phải giữ miệng nữa, xin hỏi thật cả nhà, ngày nay có quốc gia nào muốn phát triển mà lại không cần phát huy những giá trị như thế? Điểm thứ ba tôi xin lưu ý, lợi ích cốt lõi của Trung Quốc coi Biển Đông đứt khoát là của Trung Quốc, như là Đài Loan, Tân Cương, Tây Tạng. Lợi ích cốt lõi của Mỹ ở Biển Đông là hòa bình, phát triển, tự do lưu thông hàng hải và thương mại, tôn trọng luật pháp quốc tế, tôn trọng chủ quyền quốc gia. Vậy thì chúng ta tán thành lợi ích cốt lõi nào và lựa chọn chỗ đứng nào ở khu vực Đông Nam Á này?

- Chú nói thế là rõ ạ. Nhưng xin thưa với chú như thế này ạ, nhân dịp gặp mặt nhau ngày quân chủng vừa qua, những cựu chiến binh chỗ cháu, toàn là tướng với tá cả thôi, thắc mắc thế này: Đi với Mỹ thì chống được bành trướng và giữ được nước, nhưng gần như cầm chắc mất chế độ. Giữ lấy chế độ thì có thể sẽ thua Trung Quốc và cũng có thể mất nước luôn. Nhưng biết đâu đấy, cùng chủ nghĩa xã hội với nhau, lại đang có yêu cầu chống Mỹ, cho nên đi với Trung Quốc may ra cũng có thể giữ được chế độ mà vẫn không mất nước! Cả hai cái mất này, mất nước và mất chế độ, các cụ cựu chiến binh đều không muốn, vậy làm sao bây giờ, thưa chú? – Thạch nêu câu hỏi.

Cả nhà lào xào. Có tiếng nói cho rằng các lão đồng chí cựu chiến binh này tham quá, đòi giữ cả hai, chẳng khác gì muốn giữ cả vợ mà lại muốn có cả bồ. Không khí trong nhà bớt căng thẳng hẳn vì câu nói đùa này. Hình như Yến nói ra như thế thì phải.

- Thế là đã có câu trả lời rồi Thạch ơi. Thế này nhé, xin phép cả nhà được ví von đất nước là vợ, chế độ là bồ cho dễ nói chuyện. Vậy chú hỏi Yến,

cháu có đồng ý để cho Thạch có bồ mà vẫn giữ được vợ không? – ông Nghĩa hỏi.

- Thưa chú Nghĩa, nguyên đại úy cựu chiến binh Nguyễn Thị Bạch Yến sẽ treo cổ nguyên đại tá Nguyễn Thạch trong tích-tắc ạ! – Yến trả lời ngay.

Cả phòng khách chan hòa tiếng cười.

- Rõ chưa Thạch? - ông Nghĩa hỏi

- Vâng, rõ rồi ạ.

- Câu hỏi của các cựu chiến binh chỗ Thạch có một nội dung sai lầm nguy hiểm Thạch ạ. – ông Nghĩa lưu ý: - ...Thứ nhất là dựa vào đâu mà nói bừa rằng nước ta đang cùng với Trung Quốc có quan điểm chống Mỹ? Việc gì ta cứ phải coi Mỹ là kẻ thù? Thứ nhì là coi cả Việt Nam và Trung Quốc cùng hội cùng thuyền với nhau vì cùng xây dựng chủ nghĩa xã hội! Trời đất ơi, làm sao đến hôm nay mà vẫn còn mê ngủ đến như vậy hả Thạch?

- Thưa chú Nghĩa, đấy là não trạng thật của mấy ông già này đấy ạ. – Thạch trả lời. - ...Đó cũng là một thực tế còn tồn tại trong suy nghĩ của không ít người cầm quyền. Trong cả nước chỗ này chỗ khác vẫn đang tiếp tục được nhồi nhét những thứ như thế đấy ạ.

- Tôi biết, và muốn nói rạch ròi như vậy. – ông Nghĩa đáp lại. - ...Bây giờ tôi xin đi vào câu hỏi chọn ai? Trung Quốc hay là Mỹ như Thạch vừa nêu lên... Thật ra suy nghĩ nghiêm túc, hỏi chọn ai như thế là tư duy hổng to rồi. – ông Nghĩa nói tiếp. – Chọn như thế vẫn là sự lựa chọn cái lệ thuộc mà thôi, không lệ thuộc vào Trung Quốc thì lại lệ thuộc vào Mỹ! Tại sao ta không lựa chọn chính ta nhỉ? Lúc còn sống, bác Lê Hải lo đau đầu vấn nạn của đất nước là cùng một lúc đứng trước hai thách thức nội xâm và ngoại xâm: bên trong thì mục nát vì tham nhũng tiêu cực và lệ thuộc, còn bên ngoài thì nghèo hèn và bị uy hiếp với hệ quả là chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ quốc gia đang bị xâm phạm nghiêm trọng. Vậy câu chuyện của chúng ta không phải là giữ chế độ hay giữ nước, mà là phải chống cả nội xâm và ngoại xâm thì mới giữ được nước, mà có thắng được nội xâm thì mới thắng được ngoại xâm. Đất nước ta hiện nay có khả

năng lựa chọn gì cho việc giải quyết những đòi hỏi sống còn này? Đây mới chính là vấn đề phải đặt ra, Thạch ạ.

- Vâng, xin chú Nghĩa nói suy nghĩ của chú về các khả năng lựa chọn của nước ta ạ. Chúng cháu đã đọc kỹ di chúc của chú Lê Hải, hôm nay xin được chú nói rõ thêm ạ. – Huỳnh Thái Vũ đề nghị.
- Cháu Vũ hỏi như thế, chú Nghĩa sắp sửa đi tới chỗ bí rồi đấy. Các cháu cứ đợi mà xem. – bà Nguyệt nói nửa đùa nửa thật, vì đã nhiều lần tranh luận với chồng về chuyện này rồi. Câu nói của bà làm mọi người phải cười.
- Thím Nguyệt không dọa các cháu đâu, chuyện này của đất nước đau đầu thật đấy các cháu ạ. – ông Nghĩa thừa nhận. - ...Chú tìm cách tự hỏi chính mình vậy. Nếu được trưng cầu ý kiến, chú sẽ nói gì? Theo cách nhìn nhận của chú, dứt khoát đất nước ta phải xây dựng được một thể chế chính trị của nhà nước pháp quyền dân chủ thì mới có thể giải quyết được mọi vấn đề đang đặt ra cho nước ta hôm nay các cháu ạ. Nhất thiết phải như thế Vũ ạ. Thể chế này là cái đích ngay trước mắt, là tiền đề tất yếu, là chìa khóa phải tạo ra để mở đường cho đất nước, là giải pháp của mọi giải pháp. Vậy câu chuyện còn lại là đi tới cái đích này, tạo ra cái chìa khóa này bằng con đường nào? Dù là có những tình tiết khác biệt thế nào, song theo chú về cơ bản chỉ có hai con đường, hai kịch bản có thể lựa chọn để đi tới cái đích trước mắt nhất thiết phải đạt tới này mà thôi. Đây là: con đường thụ động, hay là con đường chủ động? Đương nhiên là chú, chú sẽ lựa chọn con đường chủ động các cháu ạ.... ... Điểm mấu chốt để có con đường chủ động này là phải thông qua cải cách chính trị xây dựng một Hiến pháp mới, để mở đường và làm nền tảng cho giai đoạn phát triển mới của đất nước. Câu hỏi chú muốn đặt ra là thế này, tại sao những người cầm quyền đất nước không tận dụng mọi điều kiện đất nước đang có hiện nay để chủ động trong hòa bình thực hiện một cuộc cải cách chính trị như thế, mà cứ phải chờ đến khi đất nước rối loạn, chế độ sụp đổ rồi cuối cùng mới trở tay hay sao?
- Chủ động thì lợi gì mất gì hả chú Nghĩa? – bà Chính hỏi.

- Thừa chị, chủ động như thế, chắc chắn đảng cầm quyền sẽ mất cái độc quyền đang có, nhưng sẽ giữ được cho mình nhiều lợi thế lớn so với mọi lực lượng chính trị khác trong cả nước. Thực hiện được một cuộc cải cách chính trị như thế, đảng cầm quyền từ đây sẽ đồng hành trên cùng con đường của đất nước, chị ạ. Nói riêng về Đảng Cộng Sản Việt Nam, chủ động như thế là con đường triệt để nhất đổi mới Đảng thành đảng của dân tộc, chị Chính ạ. Hầu hết chúng ta ngồi đây là đảng viên, xin hỏi, có cách nào xây dựng và bảo vệ Đảng tốt hơn con đường chủ động này hay không? Chủ động như thế là Đảng được rất nhiều. Song xin thưa với chị Chính, quan trọng hơn thế nhiều lần, chủ động như thế, đất nước bước sang một trang sử mới, đổi đời mà không phải đổ máu, vũng vàng trước mọi uy hiếp, dộc được toàn lực cho phát triển.
- Đương nhiên là thế rồi. Nói như chú là nói theo tư duy lô-gich trên nền tảng lợi ích quốc gia là tối thượng. Nhưng Đảng hôm nay làm gì còn phẩm chất và bản lĩnh này nữa hả Nghĩa? – ông Chính hỏi.
- Vâng. Đúng thế anh Chính ạ. Trong di chúc của mình, anh Lê Hải đã phê phán rạch ròi. Nếu để xảy ra kịch bản bị động, thì hầu như chắc chắn đảng cầm quyền sẽ mất sạch khi chế độ này sụp đổ. Cho đến khi hội tụ đủ những điều kiện để có thể xây dựng Hiến pháp mới cho việc ra đời một thể chế mới, thì đến lúc ấy đảng cầm quyền hiện nay có lẽ hoàn toàn trắng tay, hoặc không còn tồn tại nữa. Xin cả nhà cứ nghĩ đi: Bài toán thiệt – hơn đặt ra đối với đảng cầm quyền hiện nay có phải là như vậy không? Mà trong tình hình nội xâm như đang diễn tiến như hiện nay, dưới sức ép của vấn đề Biển Đông, có thể nói sự sụp đổ như thế của một đảng tha hóa dù sớm dù muộn sẽ là bất khả kháng. 70 năm Liên Xô còn đổ, ở ta mới có 37 năm thôi, ăn thua gì!
- Nhưng mà Nghĩa ơi, quy luật quyền lực của thống trị là không biết lẽ phải, không biết tính toán khôn ngoan. – vẫn ông Chính phân vân.
- Vâng, chính vì thế rất đáng thảo luận thẳng thắn, công khai trong toàn Đảng và trong cả nước để làm rõ thiệt hơn anh Chính ạ. Đảng cầm quyền hiện nay quyết định lựa chọn nào thì kết quả hay hệ lụy ấy. Cứ tránh né, úp úp mở mở làm gì? Tình hình đã nóng bỏng lắm rồi, tránh né làm sao

được! Tự phê bình và phê bình như đang làm mà không đụng chạm đến **vấn đề chủ động hay thụ động** có ý nghĩa sống còn như vậy đối với đất nước thì có khác gì rúc đầu vào cát? Tự phê bình và phê bình theo kiểu đóng cửa bảo nhau hiện nay càng không giải quyết được gì ngoài chuyện thu xếp nội bộ với nhau, anh Chính ạ. Đau đớn đến mấy cũng phải công khai minh bạch trong cả nước thảo luận đến cùng với nhau chuyện **chủ động hay thụ động** này đi. Thực hiện hòa giải dân tộc và vận dụng nguyên tắc không hồi tố, nguyên tắc không bạo lực để tiến hành một cuộc cải cách chính trị triệt để, chắc chắn sẽ có lỗi ra cho Đảng này, song trước hết là lỗi ra cho đất nước.

- Xin thưa với cả nhà thế này ạ, ý của anh Nghĩa là muốn khuyên bảo các quan tham vợ vét thế là đủ rồi. Vợ nhiều, vợ ít hay vợ chưa đủ cũng phải dừng ở đây thôi, chúng tôi không đòi lại đâu. Các quan cứ giữ nguyên lương nguyên chức đi, nếu biết làm việc đúng chức thì làm tiếp, nếu không làm nổi thì nghỉ và hưởng lương hưu đúng bậc lương cho đến hết đời. Mọi chuyện cũ cho đóng băng hết lại thành đá, nghĩa là không bới ra nữa, không hồi tố. Ngay cả pô-li-me-pô-li-miéc (Pô-li-me), Vinashin, Vinaline vina-liéc... gì gì nữa cũng cho đóng băng tuốt lượt luôn. Vốn liếng hay cái gì còn lại của nhà nước thì giao nộp lại cho nhà nước và làm lại từ đầu, không truy cứu trách nhiệm nữa, xúi xoa hết! Mọi thù hận nhau đến xương tủy cũng đào sâu chôn chặt. Cụng ly với nhau đánh keng một cái rồi bắt tay nhau hòa giải! Cùng nhau học lại để làm lại từ đầu cho một quốc gia văn minh... Để từ đây tất cả chúng ta cùng nhau giữ lấy nước, để từ đây chỉ có công khai minh bạch và sống theo luật pháp của Hiến pháp mới, có làm có ăn, dân chủ, công bằng, cùng nhau bắt đầu một ngày mới cả nước đang mong đợi! Thế có phải là cả nhà đều vui vẻ không nào!..

Cả nhà đều cười về lời bình mộc mạc của bà Nguyệt. Có nhiều ý kiến đồng tình. Ông Lễ, bà Thảo và cả Khái nữa cũng từ trên trời nói xen vào tán thành.

- Thưa các anh các chị, cái ý tưởng không hồi tố của anh Nghĩa nghe sao mà utopist quá. Nhưng quả thật rất đáng được xem xét đấy ạ. Em phục chị Nguyệt có năng khiếu hài hước, cách diễn đạt vui vui của chị làm

- cho câu chuyện dễ hiểu quá. – luật sư Thảo, vợ đại tá Lễ - bây giờ mới phát biểu.
- Thẻ theo thỉnh cầu của đệ nhất phu nhân của tôi, xin kính đề nghị nhà utopist Phạm Trung Nghĩa nói rõ thêm cái kịch bản diễn biến hòa bình à la mode Phạm Trung Nghĩa xem đầu mình chân tay của nó như thế nào ạ. – trên màn hình đại tá Lễ đề nghị.
 - Thím Thảo, chú Lễ có mấy thê thiếp mà thím bây giờ được phong là đệ nhất phu nhân? – ông Nghĩa truy ngay.
 - Chết chưa, cho anh Lễ chừa cái thói ăn nói lung tung. – bà Thảo đá quả bóng về phía chồng.
 - Dạ, thưa nhà utopist Phạm Trung Nghĩa, câu hỏi đây là đề nghị của đệ duy nhất phu nhân của tôi ạ! Tôi xin lỗi, nói nhanh quá nên nuốt mất chữ.

Tiếng cười vui lại rộ lên ban thường cho cái tài chống chế của đại tá Lễ.

- Xin thưa với cả nhà, - ông Nghĩa chậm rãi: - ...Cải cách triệt để hệ thống chính trị với kịch bản khép lại quá khứ, không ngoái lại quá khứ, để hòa giải, bao gồm cả nội dung không hồi tố như tôi đã nêu trong loạt bài ***Viễn tưởng*** là thích hợp với nước ta trong hoàn cảnh hiện nay. Theo tôi, muốn thế nội vấn đề phải xoay quanh một cái đỉnh là sớm xây dựng một Hiến pháp mới để có được một nhà nước pháp quyền trong một thể chế chính trị dân chủ có khả năng đoàn kết toàn dân tộc làm nền tảng quốc gia. Song còn thể hiện ra thành bước đi như thế nào ở nước ta, thiết nghĩ đây phải là sản phẩm trí tuệ của cả dân tộc, sự lựa chọn của đồng thuận dân tộc.
- Trời đất ơi utopist Phạm Trung Nghĩa chỉ có ý tưởng lãng mạn thôi, chớ không có tư duy hành động! – đại tá Lễ bình luận trên màn hình skype.
- Lễ nói thế cũng được. – ông Nghĩa trả lời. - ...Tôi chỉ xin thuật lại vài nhận xét sơ bộ về những gì đã diễn ra ở Myanmar để cả nhà tham khảo. Tiền đề tất yếu là lãnh đạo Myanmar đã đạt tới nhận thức chung về đòi hỏi phải thay đổi sang thể chế dân chủ để cứu nguy đất nước. Họ đặt lợi ích quốc gia trên hết!
- Sao anh Nghĩa không nói rành rọt là lãnh đạo Myanmar quyết định phải thay đổi như vậy là vì họ yêu nước? – ông Lễ chen ngang.
- Lễ muốn nói thế cũng được. – ông Nghĩa nói tiếp. - ...Cách làm của họ bước đầu tiên là thả một số lượng nhất định tù chính trị để đánh đi tín

hiệu và tạo lòng tin trong dân là chính phủ quyết tâm thay đổi thể chế chính trị hiện hành. Ngay sau đó chính phủ ban hành luật biểu tình, động cơ chính trị bên trong của chính phủ cho việc ban hành Luật này là phải phát huy sức mạnh của nhân dân cho sự thay đổi này, nhưng chuyện này phải được diễn ra trong hòa bình và trong khuôn khổ trật tự của pháp luật, tránh mọi đổ vỡ kiểu cách mạng hoa lan hoa nhài như ở một số nước Bắc Phi. Tôi thừa nhận cách và nội dung ban hành Luật này là một tính toán khôn ngoan. Bước thứ ba là chính phủ đứng ra tổ chức đối thoại trung thực, thẳng thắn với phe đối lập về cứu nguy đất nước, đồng thời chính phủ thả hết tù chính trị để cổ vũ cho toàn bộ quá trình đối thoại này đi tới kết quả cụ thể. Vì là người đang nắm quyền lực trực tiếp đứng ra tổ chức đối thoại như thế trên tinh thần dân chủ, nên đối thoại có thực chất, đạt chất lượng cao, đồng thời vẫn bảo đảm được ổn định chính trị - xã hội. Bước thứ tư dựa trên thành quả của 3 bước đầu, đây là tổ chức bầu cử thực sự tự do dân chủ trong cả nước nhằm bổ sung 44 ghế còn khuyết trong Quốc hội. Hôm đi dự buổi nói chuyện thời sự ở câu lạc bộ Thống Nhất, cán bộ đại sứ quán ta ở Myanmar tường thuật cho nghe bầu cử ở Myanmar, tôi rất khát khao nước ta có bầu cử như thế. Đại thể là người ứng cử do các đảng phái trực tiếp đề cử, hoặc thực sự tự do ứng cử, tranh cử với nhau bằng chương trình hành động. Bầu cử có giám sát tại thùng phiếu của đại diện từng các đảng phái tranh cử và của các quan sát viên nước ngoài, kiểm phiếu công khai ngay tại chỗ khi hết giờ bầu cử rồi làm biên bản có tất cả các bên hữu quan ký vào! Kết quả là phe đối lập do bà Saung San Suu Kyi dẫn đầu đã giành thắng lợi gần như tuyệt đối, giành được 43 ghế trong tổng số 44 ghế phải bầu bổ sung. Cả thế giới thừa nhận đây là cuộc bầu cử trung thực và đúng đắn. Biện pháp sau cùng là bãi bỏ kiểm duyệt báo chí. Tất cả đang mở ra cho Myanmar một chân trời mới. Tôi nghĩ đến một lúc nào đó, Myanmar sẽ sớm vượt Việt Nam và sẽ trở thành một quốc gia rất quan trọng trong ASEAN. Nếu muốn, có thể nói đây là một **quá trình chủ động diễn biến hòa bình** - tôi chủ tâm dùng khái niệm này, cả nhà chắc đều hiểu vì sao. Vâng, đây là một quá trình diễn biến hòa bình có trí tuệ, được tổ chức có bài bản, rất thông minh, trên nền tảng một ý chí duy nhất tổ quốc trên hết để cứu nguy đất nước. Vì ở Myanmar người nắm quyền lực trực tiếp đứng ra làm như vậy, nên đã thành công. Và xin thưa với cả nhà, Myanmar đã thực hiện

được thay đổi thể chế chính trị từ một chính quyền quân sự độc tài sang một thể chế chính trị đa nguyên của một nhà nước pháp quyền dân chủ tam quyền phân lập mà không tổn một sinh mạng! Chung quy lại những người chủ chốt cầm quyền ở Myanmar làm được việc chuyển đổi chế độ chính trị như vậy là vì họ biết đặt lợi ích quốc gia lên trên hết, họ có học và không bị ý thức hệ nô lệ, hơn nữa xã hội đạo Phật của Myanmar còn giữ nguyên được những tố chất thuận lợi cho sự chuyển đổi này.

Cả gian nhà trầm trồ...

- Nghe chú Nghĩa nói, tôi thấy ở nước ta lúc này, nếu Đảng chủ động đứng ra sửa đổi Hiến pháp, làm một cuộc cách mạng dân chủ từ trên xuống và từ trong Đảng ra là có lý và khả thi. Nếu đặt lợi ích quốc gia trên hết, thì Đảng còn đủ thực lực làm được! Lúc này còn làm được!.. Nhưng chuyện này tôi e là muộn rồi Nghĩa ạ, và gần như không thể. Bởi vì Đảng hư quá xá rồi, khó lòng cứu vãn, xã hội nước ta cũng bị Đảng làm hỏng trầm trọng rồi! – ông Chính nói lên thất vọng của mình.
- Nếu yêu nước thì vẫn làm được! Hoàn toàn làm được! Chắc chắn nhiều đảng viên tâm huyết tán thành bước đi này!.. – bà Chính trong lòng mong như vậy, vì rất sợ cảnh đổ vỡ chét chóc một lần nữa quay lại đất nước mình.
- Thế nhưng mà anh Nghĩa ơi... hàng trăm vụ tham nhũng tày trời còn hơn cả ăn cướp trắng trợn của cái của quốc gia và mồ hôi nước mắt của nhân dân chẳng lẽ cũng bỏ qua nốt để khép lại quá khứ hả anh Nghĩa? – bà Hậu hỏi.
- Có lẽ nên như thế, chị Hậu ạ. Theo tôi, dù nhân dân ám ức hay bức xúc thế nào đi nữa cũng nên cho mọi chuyện như thế vào ngăn kéo khóa kỹ lại thôi. Ưu tiên hàng đầu là thực hiện sớm nhất, xuôn xẻ nhất cải cách chính trị. – ông Nghĩa trả lời. - ...Nguyệt nói đúng đấy chị Hậu ạ, nên cho đóng băng hết, coi như đây là quá trình tích tụ tư bản hoang dại ban đầu, diễn ra trong hoàn cảnh tự nhiên của nước ta vậy. Dù sao đi nữa quá trình tích tụ tư bản ban đầu này ở nước ta dưới dạng tham nhũng như vậy cũng vẫn ngắn hơn rất nhiều so với thời kỳ tích tụ tư bản ban đầu hàng trăm năm rất tàn bạo trước đây của các nước công nghiệp hiện nay, cũng đỡ dã man hơn rất nhiều và không có chuyện đi chiếm thuộc địa cũng dài

hàng trăm năm trước đây của những nước công nghiệp này... Làm sao khác được, quy luật phát triển của kinh tế nó là như thế mà. Càng sớm có thể chế của nhà nước pháp quyền dân chủ thì quá trình này sẽ ngắn hơn và bớt đau khổ hơn. Nhưng điều quyết định là sau khi đã xây dựng xong được nhà nước của thể chế pháp quyền dân chủ, từ đây mọi chuyện phải đi vào pháp luật, từ đây trở đi chỉ có công khai minh bạch và pháp luật. Thực ra tất cả các nước Liên Xô Đông Âu cũ hiện nay đang đi trên con đường này sau khi đã xóa bỏ chế độ cũ. Các quốc gia này đến hôm nay vẫn đang phải đánh vật quyết liệt với chính mình trên con đường này. Song nhìn chung họ đang từng bước thành công với các mức độ khác nhau, tiến xa nhất bây giờ có lẽ là Séc, Slovakia, Estony, Litva, Khazaktan, Ukraina... Cộng Hòa Dân Chủ Đức sáp nhập vào Liên Bang Cộng Hòa Đức là ngoại lệ thì không nói làm gì. Đến đây chị Hậu có đồng ý không ạ? – ông Nghĩa hỏi.

- Vâng, xin được nghe anh nói tiếp.
- Còn một điều thế này nữa, chị Hậu ạ, nếu có sức đem ra xử hết các vụ tham nhũng tây trời này đi, giả thử cứ cho là có luật pháp nghiêm minh làm được việc này đi, thì cũng phải mất vài năm, thậm chí cả chục năm chị ạ... Và một khi xử xong các vụ như thế thì có lẽ đã mất Việt Nam rồi, ta có thể đã trở thành một tỉnh của Trung Quốc mất rồi! Xử không khéo sẽ có thể làm cho cả nền kinh tế tan tác. Vậy câu chuyện bây giờ không phải là cứ ngồi cắn xé lẫn nhau xử cái nọ, trị cái kia, ai ở, ai đi, tranh giành nhau mà giữ ghế nào, tao làm gì... Không còn thì giờ cho những việc này nữa đâu chị Hậu ạ! Câu chuyện sống còn và ưu tiên hàng đầu bây giờ là cấp bách gạt tất cả mọi chuyện như thế sang một bên, khép lại mọi chuyện cũ, khóa lại mọi chuyện cũ và hòa giải, để cùng nhau tiến hành cải cách thể chế chính trị, quyết xây dựng nên một Hiến pháp mới, tạo ra được một nhà nước mới đủ sức phát triển đất nước và giữ nước. Đòi hỏi này cấp bách còn hơn cả cứu lửa, cứu lụt. Làm ngay bây giờ còn kịp, và Đảng hiện nay còn đủ sức làm được, nếu không thì quá muộn, chị Hậu ạ!
- Theo chú, lựa chọn ưu tiên ở ta nên như thế nào là hợp lý nhất trong tình hình nước sôi lửa bỏng hiện nay? - ông Chính nêu vấn đề.
- Anh nói đúng, trước hết phải thừa nhận nước ta lúc này đang trong tình hình nước sôi lửa bỏng anh Chính ạ. – ông Nghĩa tán thành nhận xét của

anh mình. – ...Không có lựa chọn đúng đắn lúc này là đầu rơi máu chảy, mất nước vẫn hoàn mất nước! Họa xâm lược của Trung Quốc và bê bối trong nước đang tạo ra tình hình nước sôi lửa bỏng như thế. Theo em bước đi đầu tiên là phải khép lại quá khứ để chỉ nhìn về phía trước với tinh thần như em đã nói lúc này, ưu tiên hàng đầu bây giờ là đoàn kết toàn dân tộc, thông qua cải cách chính trị xây dựng bằng được một Hiến pháp mới làm nền tảng cho thiết lập một nhà nước của thể chế pháp quyền dân chủ, từ đó vừa vực dậy được nền kinh tế cả nước, vừa thống nhất được sức mạnh toàn dân tộc cho sự nghiệp bảo vệ tổ quốc, vừa đi được với cả thế giới để có sức mạnh tổng hợp phù hợp với xu thế tiến bộ của thời đại. Chỉ có như thế mới đương đầu nổi với cái họa siêu cường Đại Hán và tránh nguy cơ sụp đổ. Cái giá đánh đổi của việc cho quá khứ vào két sắt khóa kỹ lại như thế rồi ném xuống biển là phải cải cách để xây dựng bằng được một thể chế chính trị của nhà nước pháp quyền dân chủ, bắt đầu từ xây dựng một Hiến pháp mới!

- Như thế có nghĩa là phải trở lại nguyên lý kết hợp giữa sức mạnh dân tộc và sức mạnh thời đại đã từng làm nên thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ vĩ đại? Cải cách chính trị với nhiệm vụ trọng tâm là xây dựng Hiến pháp mới như thế trở thành chìa khóa mở đường giải quyết mọi vấn đề của đất nước? Nghĩa tin như thế?
- Em định ninh như thế, anh Chính ạ. Bản thân quá trình cải cách chính trị để xây dựng thành công một Hiến pháp mới như thế đã đủ sức đẩy lên trong lòng đất nước ta một tinh thần mới, một khí thế mới của toàn dân tộc anh ạ. Đồng thời sẽ đẩy nên sự hậu thuẫn bất khả kháng của toàn thế giới tiến bộ! Chỉ có con đường như thế mới có thể làm thất bại mọi mưu đồ bá quyền của Trung Quốc và đưa nước ta đi vào một thời kỳ phát triển mới. Kinh nghiệm của Myanmar vừa qua và của các nước Liên Xô Đông Âu cũ trước đây rất bổ ích cho nước ta. Chúng ta hoàn toàn không bế tắc anh Chính ạ! Chỉ có hay không có ý chí lựa chọn **con đường chủ động cải cách chính trị** này mà thôi! Yêu nước, hay là chỉ nói mồm yêu nước là ở chỗ quyết định lựa chọn gì lúc này – chọn đất nước, hay là chọn cái ghế bần thiêu của mình! Chẳng có chủ nghĩa xã hội nào ở chỗ này cả anh Chính ạ! – đến đây ông Nghĩa dừng lại, nhấn mạnh: - ...Thưa với cả nhà, xin hãy thử hình dung xem, nếu bằng cách nào đó đất nước ta chủ động lựa chọn kịch bản **chủ động cải cách chính trị**, nước ta sẽ tiết kiệm

được không biết bao nhiêu xương máu và thời gian. Lựa chọn như thế, nhân dân cả nước ta sẽ nắm tay nhau đứng lên! Nhân loại tiến bộ sẽ nồng nhiệt cổ vũ chúng ta!.. Ôi, tôi vô cùng khát khao một kịch bản như thế cho đất nước ta! Nhất là Việt Nam chưa bao giờ có nhiều đồng minh tự nhiên trên thế giới như ngày nay! Từ Cách mạng Tháng Tám đến nay chưa bao giờ đất nước có cơ hội lớn như thế này!.. – ông Nghĩa sôi nổi bùng bùng.

Khái gỡ micro cộc cộc cắt ngang, xin nêu câu hỏi:

- Con hoàn toàn tán thành ý kiến của bố ạ. Con đồng ý ưu tiên số một cả nước ta lúc này phải là khép lại quá khứ, tất cả cho tiến hành cải cách chính trị xây dựng một nhà nước pháp quyền dân chủ đoàn kết toàn dân tộc trên nền tảng một Hiến pháp mới ạ. Nhưng thưa bố Nghĩa, giả định rằng nước ta lựa chọn phương án **con đường chủ động** như thế, liệu Trung Quốc có để cho ta yên ả đi trên con đường này không ạ? Lịch sử quan hệ Việt – Trung đã có không biết bao trang hoen ố Trung Quốc can thiệp nguy hiểm và thô bạo vào nội tình nước ta rồi ạ! Chính bố đã điềm lại sự can thiệp thô bạo của Trung Quốc vào nội bộ nước ta từ Hội nghị Thành Đô đến hôm nay, có phải thế không ạ?
- Chắc chắn là họ không để ta yên đâu Khái ạ. Ý đồ chiến lược lâu nay của Trung Quốc là bằng mọi cách giữ ở Việt Nam một chế độ chính trị có quá nhiều sự lệ thuộc, đến mức chế độ này vừa sợ dân và vừa sợ Trung Quốc, thuận lợi cho Trung Quốc trên đường bành trướng xuống phía Nam. Họ đã đi được rất xa trong thực hiện mưu đồ này. Bây giờ nếu nước ta lựa chọn con đường dân chủ, không loại trừ khả năng họ sẽ chủ động phá ta quyết liệt, chống phá bằng mọi thủ đoạn và phương tiện Khái ạ. Thậm chí nếu tính quẫn, Trung Quốc có thể bằng cách này cách khác dám tìm cả những biện pháp chủ động khiêu khích, tạo cớ chống phá ta bằng những hành động chiến tranh hoặc lấn chiếm mới nữa theo kiểu một lần nữa “*dậy cho Việt Nam bài học!*”, kết hợp với những biện pháp chống phá bằng kinh tế. Cần phải đề phòng mọi kịch bản chống ta Khái ạ, đơn giản vì Trung Quốc muốn đảo ngược con đường như thế của nước ta lắm! Song nguy hiểm nhất là Trung Quốc có thể đẩy mạnh chia rẽ nội tình nước ta, thậm chí không loại trừ họ vừa hù dọa để gây sức ép, vừa ve

văn để khuyến khích xuất hiện hay trực tiếp dựng nên một kịch bản Lê Chiêu Thống đời mới, một kịch bản tái diễn Hội nghị Thành Đô... Có thể cảm chắc là Trung Quốc lúc nào cũng sẵn sàng dành cho nước ta một trò chơi nham hiểm mới còn hơn cả cái bẫy Campuchia họ tặng nước ta năm nào... .. Đối với Trung Quốc không có gì họ không dám làm nếu họ có thể làm. Chúng ta đều biết thế nào là võ Tàu, Khái ạ!

- Thừa chú, chú có tiên liệu đến mức là ta đi vào con đường chủ động giải quyết vấn đề nội bộ của nước ta xây dựng một thể chế dân chủ như chú vừa trình bày, sẽ có thể bị Trung Quốc coi là ta tuyên chiến *trên thực tế* (de facto) với họ không ạ? – Vũ hỏi.
- Gần như chắc chắn là thế Vũ ạ. Vì nhiều lẽ dễ hiểu, và còn vì những tác động không tránh khỏi vào nội tình Trung Quốc nữa. Cái mà Trung Quốc sợ nhất là hai chữ “*dân chủ*”, gót chân Achilles của người không lồ đang muốn vươn lên thành siêu cường Đại Hán đầy cháu ạ. *Con đường chủ động* này của ta phải tính đến mọi khả năng đối kháng từ bên ngoài của Trung Quốc. Xin thưa với cả nhà, phải nói rành rọt với nhau thế này: Trong sự lựa chọn *con đường chủ động* này của nước ta, theo tôi, không có câu hỏi “*có hay không có sự đối kháng như thế từ phía Trung Quốc?*”, mà chỉ có câu hỏi “*Sự đối kháng như thế từ phía Trung Quốc muốn và dám đi xa tới đâu?*” mà thôi. – ông Nghĩa trả lời. - ...Nhưng cho dù Trung Quốc dám đi xa tới đâu chẳng nữa, chắc cũng sẽ không vượt quá được ý chí bảo vệ tổ quốc của Việt Nam! Đây là điều khẳng định. – ông Nghĩa nói thêm.
- Ôi! Như thế *con đường chủ động* đâu có ít phần đau đớn và nguy hiểm, hả Nghĩa? – ông Chính hỏi em mình.
- Đúng thế anh Chính ạ, nếu vấp phải sự can thiệp bên ngoài từ Trung Quốc. Đúng cạnh một quốc gia đang trên đường vươn lên thành siêu cường đầy tính bá quyền như thế này, gần như là định mệnh, hay là lời nguyền địa lý nói như Bích Ngọc, nước ta chỉ có một trong hai con đường để lựa chọn thôi anh ạ. Hoặc là chiến đấu để sống và qua đó để trở thành một đối tác được tôn trọng của Trung Quốc, hoặc là cam tâm èo uột chịu làm chư hầu kiểu mới cho Trung Quốc. Nhưng em cũng xin nói

ngay thế này anh Chính ạ, con đường cam tâm chịu làm chư hầu kiểu mới như thế – giả thử có ai muốn chọn, trước sau nhân dân ta cũng đứng lên đập đổ thôi. Một nghìn năm Bắc thuộc trước đây đã không ép được dân tộc này chấp nhận số phận như thế, ngày nay càng không làm được như thế đâu, anh Chính ạ.

- Chú hình dung khả năng đối phó, khả năng sống sót của nước ta như thế nào nếu như nhân dân ta quyết định lựa chọn **con đường chủ động** này? – ông Chính hỏi tiếp.
- Anh Lê Hải và em bàn với nhau chuyện này nhiều lần rồi anh Chính ạ. Cố đặt tất cả những gì mình hình dung được lên bàn cân để tính toán, để phòng ngừa. Nói gọn lại là thế này, chắc chắn một số năm đầu nước ta có thể sẽ phải trả giá đau đớn những đòn hiểm của Trung Quốc, nhất là trên phương diện kinh tế, trên phương diện can thiệp và phá hoại nội bộ nước ta, những thủ đoạn chiến tranh tâm lý và chiến tranh nóng mới, những hành động lấn chiếm mới... Riêng về khả năng Trung Quốc thực hiện những hành động lấn chiếm mới trên Biển Đông thực tế mấy chục năm qua cho thấy Trung Quốc không chờ Việt Nam có đổi mới hay không đổi mới chế độ chính trị mới quyết định những bước đi này đâu, mà chủ yếu là dựa vào những tính toán của Trung Quốc trên bàn cờ chiến lược toàn cầu. Sự suy yếu hay sơ hở của Việt Nam được Trung Quốc coi là một yếu tố quan trọng nhưng không phải là duy nhất, thậm chí nhiều khi Trung Quốc chẳng coi là gì!.. Anh cứ nhìn lại các thời điểm Trung Quốc tiến hành các bước đi quân sự chống ta cũng sẽ thấy rõ như vậy.
- Ý chú Nghĩa định nói dù ta đổi mới hay không đổi mới thể chế chính trị nước ta, nhưng nếu cơ hội đến thì Trung Quốc vẫn đánh ta trên Biển Đông có phải không? Chú nói dứt khoát như thế đi! – ông Chính hỏi.
- Chính xác là như vậy anh ạ! Mấy chục năm qua đã chứng minh điều này. – ông Nghĩa trả lời. - ...Rõ ràng trên Biển Đông nếu chỉ có Việt Nam và Trung Quốc, thì Trung Quốc ăn gỏi Việt Nam từ lâu rồi. Vậy việc bảo vệ phần biển đảo của ta trên Biển Đông, ta phải có lực để tự lo đã đành, mà ta còn phải cùng với các nước láng giềng và bạn bè gần xa trên thế giới chống lại cơ hội Trung Quốc thực hiện những phiêu lưu tại đây. Phải nói

rành rọt ra như thế để loại bỏ suy nghĩ chỉ vì sợ Trung Quốc đánh mà ta không dám đổi mới thể chế chính trị để tạo ra sức mạnh của chính mình. Việc của ta, ta tự lo, không ai có quyền ngăn cản, và cũng không sợ ai ngăn cản!

- Đúng là ngoài lý do những người cầm quyền ham muốn quyền lực cai trị, có cả có tâm lý sợ Trung Quốc nên không dám cải cách! Nhiều lần chú đã nói là mặt trận bảo vệ biển Đảo của ta ở Biển Đông phải bắt đầu từ Hà Nội, hôm nay tôi được thuyết phục là chú nói đúng. – ông Chính đồng tình với em mình.
- Anh Chính ạ, dù thế nào, nếu Trung Quốc phiêu lưu, chắc chắn sẽ phải trả giá và sẽ bị cô lập hơn nữa trên thế giới, trong nội bộ Trung Quốc cũng sẽ xuất hiện những khó khăn mới. Thời đại ngày nay can thiệp vào một nước như nước ta không đơn giản đâu... Phải tính đến cái xấu nhất để phòng ngừa. Nhưng nếu xảy ra ít xấu hơn thì cũng sẽ dễ thở hơn.
- Bác Lê Hải và chú có tính toán cụ thể mức độ quyết liệt có thể xảy ra của sự can thiệp từ Trung Quốc không ạ? – Yên hỏi.
- Có chứ. Phải xem xét tất cả Yên ạ. Xin lấy thử một ví dụ ở Myanmar để cả nhà dễ hình dung cái có thể xảy ra. Tại quốc gia này, sự can thiệp của Trung Quốc đi xa tới mức qua người Hoa lập ra, hay khuyến khích lập ra các khu cát cứ của các tộc người thiểu số, có quân đội riêng để chống lại chính quyền trung ương Myanmar. Tại những vùng này những tệ nạn phá rừng, buôn thuốc phiện lậu được khuyến khích, có nơi xây dựng được cả nhà máy làm vũ khí nhẹ để trang bị cho những thứ quân này.., hai chục năm rồi mà đến hôm nay chính quyền trung ương Myanmar chưa giải quyết xong. Sự can thiệp về kinh tế, chính trị không kém phần quyết liệt như ở nước ta. Xin thưa với cả nhà, Trung Quốc là như thế. Song ở nước ta chiến tranh tháng 2-1979 và biết bao nhiêu hình thức can thiệp nội bộ khác Trung Quốc chẳng làm nước ta nao núng, gây ra chiến tranh Campuchia cũng không thể xoay chuyển được nước ta... Đương nhiên... - ông Nghĩa cân nhắc thêm một chút. - ...Đương nhiên như chú vừa nói lúc này Yên ạ, ngày nay còn phải tính đến thủ đoạn dựng lên một kiểu Lê Chiêu Thống đời mới nữa, vì Trung Quốc không từ một hành động nào

đâu... Nhưng chú khẳng định dứt khoát, một khi đã làm tổn thương tinh thần dân tộc nước ta, mọi âm mưu và hành động của Trung Quốc sẽ không có cửa!.. Công khai minh bạch hết cho toàn dân về mọi ý đồ và khả năng can thiệp của Trung Quốc, thì nước ta chẳng có gì để sợ cả! Dù sẽ phải trả giá thế nào, sau đó nhất định sẽ là một Việt Nam rũ bỏ được các sản phẩm bẩn của kinh tế Trung Quốc đổ vào nước ta, sẽ sạch được sự can thiệp của quyền lực mềm, sẽ phá bỏ được cấu trúc kinh tế có quá nhiều công trình rơm của Trung Quốc và sự lệ thuộc ngày càng lớn vào Trung Quốc... Nghĩa là sẽ hình thành một Việt Nam mới. Thắng nội xâm để thắng ngoại xâm là như thế! Ngày nay, nhìn riêng về quan hệ Việt – Trung, con đường của một nước Việt Nam dân chủ để phát triển như thế là con đường duy nhất để nước ta có thể thoát khỏi thân phận lệ thuộc hay chư hầu kiểu mới, để trở thành một quốc gia độc lập tự chủ, duy trì được hòa bình, và kiến tạo được các mối quan hệ hữu nghị, hợp tác với Trung Quốc. Ta phải là ta thì mới mong có được điều này.

Cả nhà bàn bạc và đều tán thành lập luận của ông Nghĩa, một niềm tin mới được xác lập, được củng cố...

Ông Chính hỏi thêm ông Nghĩa:

- Chú nhìn nhận mối quan hệ Việt - Mỹ trong quá trình Mỹ trở lại châu Á như thế nào?
- Chuyện này đáng bàn cho rõ nhẽ lắm anh Chính ạ. – ông Lễ qua skype tán thành câu hỏi này.
- Thôi, chuyện này để cho người ăn cơm Mỹ, uống nước Mỹ nói đi! Nói đi Lễ! – ông Nghĩa đùn câu hỏi này cho em mình.
- A ha, anh Nghĩa thù dai như đĩa đóii nhé! Trả đũa cái chuyện bị mắng là “ngu trung” chứ gì? – ông Lễ không vừa, hai anh em này luôn luôn châm chọc nhau.

Mọi người cũng tán thành muốn nghe ý kiến ông Lễ. Trên màn hình, ông Lễ bắt đầu:

- Vâng, xin thưa với cả nhà, những nhận định lớn về Mỹ anh Nghĩa đã nói rồi. Chỉ xin bổ sung thêm một ý nhỏ thôi, đó là nên có cái nhìn mới, cái nhìn chính xác về nước Mỹ hôm nay. Xin đừng quên điều này để ra khỏi những thành kiến không cần thiết. Muốn được việc thì phải làm thế. Nước Mỹ hôm nay hoàn toàn khác với nước Mỹ thời chiến tranh Việt Nam! Một ý nhỏ xin bổ sung thêm ngắn gọn là như vậy thôi ạ, xin được cả nhà quan tâm. Xin hết ạ!
- Ôi, chú Lễ! Chú chỉ thích cãi nhau với chú Nghĩa hay sao mà kiêu lời nói với cả nhà thế? Chú nói rõ ra cho cả nhà nghe cái ý chú bổ sung xem thế nào. – bà Chính hỏi.
- Vâng ạ. Em xin chấp hành ngay lệnh của bà chị ạ. Xin thưa với cả nhà như thế này ạ: Siêu cường bao giờ cũng có đặc thù và những vấn đề riêng của siêu cường, quy luật muôn thuở của cuộc sống là thế ạ. Tuy nhiên em muốn nói nhiều về cái hôm nay ạ. Nét mới ngày nay là: Lợi ích của Mỹ, vị thế của Mỹ, cục diện và xu thế phát triển của thế giới hôm nay tự nó khách quan vừa tạo ra tình huống vừa đòi hỏi nước Mỹ ngày càng chia xẻ nhiều hơn với lợi ích chung của sự tiến bộ chung của nhân loại, nhất là về các giá trị của tự do, dân chủ, quyền con người và môi trường. Mỹ cũng đóng góp ngày càng nhiều hơn cho những giá trị này. Xin nhấn mạnh đây là sự chia xẻ của Mỹ ngày càng nhiều hơn, chứ đừng nên coi đây là sự ban phát. Mỹ theo đuổi và tôn thờ thần tượng tự do, chứ Mỹ không phải là thần tượng tự do đâu ạ. Nước nào cũng vậy thôi, kể cả ở Mỹ hôm nay cũng vậy, tự do là phải giành lấy, luôn luôn nhân dân phải tự đấu tranh mà giành lấy. Dân Mỹ rất ý thức được điều này, vì họ chẳng được cho không cái gì đâu ạ. Cũng xin nói thêm, hiểu được giá trị Mỹ, thì có thể sẽ hiểu biết lẫn nhau tốt hơn và sẽ tạo ra khả năng hợp tác tốt hơn với Mỹ. Và lại, nước nào không có những giá trị riêng của mình!? Xin thưa với cả nhà, giá trị Mỹ nổi bật nhất có lẽ là người dân có ý thức khẳng định vai trò cá nhân, liên kết với trách nhiệm đối với cộng đồng quốc gia mình. Có lẽ có cái này mới có nước Mỹ như bây giờ, và đây là điều quan trọng nhất làm nên sức mạnh Mỹ, tạo ra ảnh hưởng lan tỏa của Mỹ đây ạ. Cốt lõi của giá trị Mỹ lớn nhất này lại là vấn đề dân chủ và quyền con người. Nói cách khác, dân chủ và quyền con người cũng là nguồn gốc của sức mạnh Mỹ, đồng thời cũng là một lợi thế đối ngoại và

một vũ khí đối ngoại lợi hại của Mỹ đấy ạ. Xin hỏi cả nhà, quốc gia nào mà lại không quan tâm khai thác vũ khí ưu việt và lợi thế của mình? Xin nói rõ ra như thế để khắc phục cách nhìn chỉ coi Mỹ dùng vấn đề dân chủ và quyền con người đơn thuần là đi can thiệp vào công việc nội bộ của nước khác. Có một phần sự thật này, phần này lớn nhỏ thế nào đi nữa tùy vấn đề và bối cảnh, song vẫn không phải là toàn bộ sự thật. ...Song xin cả nhà thử hình dung thế này: Anh muốn hợp tác với tôi mà cứ một chiều khăng khăng coi tôi và sợ tôi (Mỹ) là hủi (đi can thiệp) thì hợp tác với nhau làm sao được ạ? Chưa nói đến chuyện, chỉ có độc tài chuyên chế và sự lạc hậu mới thù địch với tự do, dân chủ, nhân quyền, bảo vệ môi trường, có phải thế không ạ? Xin thưa với cả nhà, ngay trong lúc tôi đang trình bày những điều này, một số nghị sỹ Mỹ đã có thư chính thức phê phán bà ngoại trưởng Clinton không làm hết phận sự về vấn đề dân chủ và quyền con người trong chuyến đi thăm Việt Nam vừa qua. Thư này đòi tổng thống Mỹ phải triệu hồi và cách chức đại sứ Mỹ Shear ở Việt Nam với cùng lý do khiển trách dành cho bà Clinton. Đơn giản là vì người dân Mỹ đóng thuế nuôi chính quyền, và vì thế có quyền bắt ngoại trưởng và đại sứ của mình phải làm những việc người dân muốn! Mỹ là thế. Hiểu sự khác biệt này của Mỹ, hiểu sự khác biệt của nước mình, cả hai nước sẽ có thể hợp tác với nhau tốt hơn. Hiểu biết lẫn nhau như thế không hề có nghĩa là phải từ bỏ mình để theo Mỹ, để bắt chước Mỹ. Đương nhiên, nước nào cũng phải có cái khác biệt của mình thì mới là một quốc gia độc lập và tự chủ được ạ. Mặt khác, cái gì hay của thiên hạ ta cũng nên học.

- Chú Lễ thử nói điều chú có ấn tượng nhất về nước Mỹ là gì? – ông Chính hỏi.
- Vâng, thưa anh Chính, vì yêu nước chôn rau cắt rốn của mình, em luôn luôn vấp phải một câu hỏi khi đặt chân vào nước Mỹ. Đây là câu hỏi: Tại sao những người dân tứ xứ của Hợp chủng quốc này lại yêu nước Mỹ đến như vậy. Em chỉ tìm được một câu trả lời thôi anh Chính ạ. Đó là: Họ yêu nước với tư cách là con người tự do! Vì thế nước Mỹ trở thành của họ! ...Trong giới học giả có ý kiến nói, có thể coi là nước Mỹ không có lịch sử, vì lịch sử ra đời của nước Mỹ ngắn quá và nhanh quá các anh các chị ạ, mới hơn hai trăm năm thôi mà thành siêu cường. Vâng, đúng là ngắn

quá và nhanh quá thật!.. Nhưng trong giới học giả cũng lại có ý kiến: Lịch sử nước Mỹ chính là lịch sử tiếp theo của mọi nỗ lực triệt để hướng tới tự do từ thời Khai Sáng của toàn châu Âu, bắt đầu cách đây bốn, năm thế kỷ. Điều này chí lý lắm. Dần dần em nhận ra, hình như nước Mỹ không quan tâm đặt ra cho mình câu hỏi **“Chúng ta là ai?”** anh ạ. Có nghĩa là họ không quan tâm ngoái lại phía sau. Nước Mỹ chỉ quan tâm hỏi mình: **“Chúng ta phải là ai trong thế giới này?!”**, chỉ quan tâm đến **“Ước mơ Mỹ!”** (American Dream)... Nước Mỹ thời nào cũng có ối vấn đề, luôn luôn là như vậy. Nền dân chủ nào mà không như thế ạ? Thậm chí nhiều khi rất phiền toái nữa... Nhưng đây là chuyện của nước Mỹ. Còn chuyện của chúng ta là cần hiểu Mỹ. Em thực sự khát khao Việt Nam yêu dấu của chúng ta đến lúc nào đó cũng sẽ chỉ đặt ra cho mình câu hỏi **“Việt Nam phải là ai trong thế giới này?!”** Sao lại không như thế ạ?

- Ăn cơm Mỹ, uống nước Mỹ nói về nước Mỹ có khác! – ông Nghĩa bình luôn.
- Anh Nghĩa quá đáng lắm nhé! – trên màn hình thấy ông Lễ giơ hai nắm đấm ra, dứ dứ về phía trước.
- Nhưng Lễ nói đúng đấy: Không mài lịch sử ra mà sống, lòng yêu nước của con người tự do!... ... Còn Lễ muốn đấm bốc thì về đây! - ông Nghĩa đáp lại.

Tiếng cười lại đầy nhà.

- Ôi sao nước ta cứ tự hào mãi về hai nghìn năm lịch sử, về truyền thống nhân dân ta vẻ vang anh hùng, về vị thế nước ta quan trọng... Thế mà đến hôm nay cứ dặt dẹo mãi như thế này là làm sao?.. – ông Chính tự nói với chính mình, chứ không phải là tranh luận với ông Nghĩa và ông Lễ. Trong lòng, ông Chính cảm thấy lo lắng vô cùng. Càng tán thành những điều ông Nghĩa và ông Lễ trình bày, tâm trạng ông càng mung lung. Ông ngồi lặng yên, chỉ ngẫm nghĩ mà không hỏi gì.

Trên màn hình, ông Lễ đề nghị:

- Anh Nghĩa phải giải thích bản khoản của anh Chính đi. Dù sao cũng phải thừa nhận anh là cái người nhiều lý sự nhất trong nhà mình.
- Đúng đấy, chú Nghĩa ạ, chú nói cho mọi người hiểu đi. – bà Chính hưởng ứng. - ...Tôi thấy đất nước mình làm sao ấy. Tôi cứ so sánh thái độ của Tổng thống Philippines với cái cách lãnh đạo ta xử sự Trung Quốc ăn hiếp ta mà vừa xấu hổ, vừa uất ức chú ạ. Sóng gió mấp mé chiến tranh trên biển là như thế, mà trong nước chỉ có biểu tình lẻ tẻ tự phát của dân mà vẫn bị ngăn cản, bắt bớ, còn lãnh đạo thì im ắng. Đã không cổ xúy nhân dân đoàn kết bảo vệ đất nước thì thôi, chủ tịch Hà nội còn nói là người dân bị kích động đi biểu tình. Là dân thủ đô tôi thấy nhục quá! Hay là còn có con đường ngoại giao bí mật nào giải quyết nguy hiểm cho đất nước không hả chú Nghĩa.
- Có hay không ngoại giao bí mật thì em xin chịu, chị Chính ạ, không biết được chị ạ. Có thể đoán liệu là có, ví dụ báo chí hé ra rằng ta đang thương lượng với Mỹ và Nga để mua thêm vũ khí phòng thủ...
- Đã biết thì làm sao bí mật nữa. – lại bà Nguyệt.
- ...Nhưng mật mờ gì đi nữa mà thái độ cứ yếu như sên thế này thì cũng chẳng giải quyết được gì đâu chị Chính ạ. – ông Nghĩa nói tiếp. - ...Ta có cam kết giữ “đại cục” đến đâu đi nữa Trung Quốc cũng không tha đâu, vì làm sao thỏa mãn được khát vọng siêu cường của Trung Quốc?.. Người phát ngôn ngoại giao ta phản đối quyết liệt thế nào đi nữa, Trung Quốc cũng chẳng sợ. Ngoại giao nước nào cũng phải bắt đầu từ nội trị, nội trị nước ta như hiện nay thì không có cách gì làm Trung Quốc sợ được đâu ạ. Trung Quốc không phải là thánh tướng hay quyền lực vô biên gì, cái chính là nhìn vào nội trị nước ta như hiện nay mà làm tới thôi. Đây mới thực sự là mối nguy cho đất nước đấy ạ.
- Chú Nghĩa nói đúng đấy ạ. – Bảo Vân tán thành. - ...Miệng nói phản đối quyết liệt Trung Quốc, nhưng đàn áp tới số biểu tình, thì rõ ràng là lời đuôi cái sợ của ta ra rồi, sợ Trung Quốc hay sợ tuột tay mất chế độ thì cũng vẫn là sợ, có phải thế không ạ?.. Cháu xin nói cho hết nhẽ, nếu đặt cháu vào địa vị Trung Quốc, hiển nhiên Việt Nam mà xập xệ như thế thì

cháu cũng không dại gì mà tha Việt Nam! Chẳng nhẽ điều sơ đẳng này lãnh đạo không biết ạ?

- Vì ta không biết làm ngoại giao hay sao hả Nghĩa? – ông Chính hỏi thêm vào.
- Em chịu không biết nên trả lời cả nhà thế nào ạ. Câu chuyện của nước ta bây giờ là như thế này: Trung Quốc thì không tha ta rồi. Mỹ có muốn hợp tác thực sự với ta thì cũng phải phân vân, vấn đề dân chủ và nhân quyền nếu có gây khúc mắc gì đi nữa chắc không đến nỗi không thể vượt qua được, thật ra Mỹ chưa tin Việt Nam. Mỹ vẫn rất sợ Việt Nam lá mặt lá trái, sợ Việt Nam vẫn còn ý thức hệ dính với Trung Quốc, mà nguyên nhân chính là sợ mất chế độ!.. Đây mới là cục xương của vấn đề anh Chính ạ! Giúp ta chống Trung Quốc để duy trì tiếp ở nước ta một chế độ chuyên chế độc tài thì chuyện này nằm mơ về Mỹ cũng không có đâu. Vừa qua ta muốn mua vũ khí hiện đại của Mỹ (lethal weapon – vũ khí sát thương) nhưng chưa được, có lẽ chủ yếu vì thiếu lòng tin này. Còn các bạn bè khác của Việt Nam thì ngơ ngợ ngác ngác, họ thấy Việt Nam bị Trung Quốc móc túi hay cướp giật nhưng không dám la làng, thế thì làm sao mà họ bênh ta được!
- Chú đánh giá vị thế của mình bây giờ như thế nào? – lần này là bà Chính.
- Xin thưa với cả nhà như thế này ạ: Tình hình hiện nay rất nguy hiểm cho nước ta. Ngoài Biển Đông thì Trung Quốc uy hiếp áp đảo và quyết liệt, phía Tây và Tây Nam bây giờ đâu có gì là an toàn chắc chắn cho nước ta? Phía Bắc thì các điểm cao Trung Quốc chiếm hết rồi, đây là nhìn theo quan điểm chiến tranh cổ điển, còn nhìn theo chiến tranh hiện đại lại càng nguy hiểm hơn nữa cho nước ta! Nếu nước ta cứ chung chiêng thân cô thế cô mãi như thế này, chẳng có ai là đối tác thực sự, thì Trung Quốc sừng lắm! Và bây giờ cả thế giới, nhất là các nước Đông Nam Á, e ngại Việt Nam èo uột mãi thế này, rồi sẽ có ngày bị Trung Quốc ôm chặt mắt, rồi sẽ biến thành tên xung kích của Trung Quốc trong khu vực. Nếu để xảy ra như thế, trong chiến tuyến của thế giới chống Trung Quốc, thì Việt Nam sẽ được ưu tiên trở thành mục tiêu bị nhằm bắn đầu tiên, kiểu như Bắc Triều Tiên. Hoặc là nước dặt dẹo Việt Nam trở thành cái hủ rác của

nền kinh tế Trung Quốc trong thời bình. Được ôm chặt như thế, cửa nào đối với nước ta cũng là cửa tử cả!

- Thưa chú, nếu được hỏi, chú sẽ chọn một đường lối ngoại giao như thế nào cho nước mình ạ? – Vũ hỏi.
- Trước hết cháu phải được làm nhà báo đã! – mọi người đều cười, ông Nghĩa nói tiếp: - ...Chú sẽ trả lời là nước ta cần lựa chọn một đường lối ngoại giao đi với cả thế giới, không chống lại bất kỳ quốc gia nào, song quyết dân thân vì những giá trị chung của cả thế giới ngày nay là hòa bình, hợp tác, phát triển, dân chủ tự do, quyền con người, bảo vệ môi trường, Vũ ạ. Dứt khoát nước ta không thể đi con đường ngoại giao chung chiêng, lấp lửng, đi với một bên chống một bên, hay là thứ ngoại giao chỉ biết lợi cho mình mà không cần biết đến người, hay là một thứ ngoại giao ăn xin..., không thể vận dụng những thứ ngoại giao như thế được đâu cháu ạ. Bởi vì, trước sau con đường ngoại giao ích kỷ hay vật vờ như thế, sẽ chỉ biến Việt Nam thành quân tốt để sai khiến, thành một vật để thí mà thôi, không cho bên này thì cho bên kia. Nếu vì ngu dại chọn nhầm đối tác theo kiểu gửi trứng cho ác thì có bị ăn thịt cũng đáng đời thôi cháu ạ!
- Phải đấy Nghĩa ạ. Ta không đứng trên đôi chân ta thì còn chuyện gì để nói nữa! – ông Chính đồng tình.
- Vâng, đúng thế anh Chính ạ. – ông Nghĩa nói tiếp. - ...Dù tình hình như thế nào, nước của ta, ta phải giữ. Không có chuyện Mỹ sẽ làm lính đánh thuê giữ nước cho Việt Nam đâu. Mỹ cũng tuyên bố rõ lập trường duy trì hòa bình và tự do lưu thông trên Biển Đông, bác bỏ những yêu sách ngang ngược và trái với luật pháp quốc tế của Trung Quốc, nhưng không tham gia giải quyết tranh chấp biển đảo giữa các quốc gia ở đây. Ngoại trưởng Mỹ cũng tuyên bố rõ rằng Mỹ sẵn sàng đối đầu quyết liệt về đối ngoại, nhưng tránh đối đầu quân sự. Trên thế giới nói chung Mỹ đang có xu thế hạn chế tới mức có thể sự tham gia của Mỹ bằng các biện pháp quân sự trực tiếp. Chưa nói đến chuyện giữa Mỹ và Trung Quốc hiện nay đang có sự phụ thuộc lẫn nhau sâu sắc về kinh tế, về khả năng xảy ra sự cố nào đó ở nơi khác khiến Mỹ không thể làm gì nhiều ở khu vực châu Á

này, ví dụ hiện nay là tình hình căng thẳng giữa Israel và Iran... Nhất là bây giờ năm bầu cử đang đến gần, Obama phải thận trọng với nhiều vấn đề đối nội, giảm bớt chi tiêu, vân vân... Tuy nhiên Mỹ, từ Tổng thống, đến Ngoại trưởng, đến Bộ trưởng Quốc phòng, đều khẳng định dứt khoát không để mất lợi thế toàn cầu Mỹ đang có được so với Trung Quốc, nhất là tại châu Á. Vì thế xin nhắc lại, nước của ta, ta phải tự lo mà giữ! Nhưng nếu ta dám giữ nước ta và đứng về xu thế của cả thế giới tiến bộ, thì chắc chắn Mỹ và cả thế giới tiến bộ ủng hộ ta, thế mạnh của ta được nhân lên.

- Chú có nghĩ là nếu Trung Quốc dám phiêu lưu thì sẽ vấp phải sự phản đối mạnh mẽ của cả thế giới không? – ông Chính hỏi.
- Điều này là chắc chắn anh ạ, sự phản kháng mạnh mẽ của ta và của cả thế giới! Trung Quốc leo thang quá cao, xuống thang sẽ rất đau và không dễ đâu, cả về đối nội lẫn đối ngoại. Ngay hiện tại, nếu các nước ASEAN có biển cùng nhau đoàn kết và dựa vào luật pháp quốc tế, cùng nhau đưa ra kiến nghị xây dựng về xử lý những vấn đề trên Biển Đông trên cơ sở luật pháp quốc tế, chắc chắn cả thế giới sẽ hậu thuẫn, Trung Quốc sẽ bị cô lập. Các nước ASEAN có biển đảo trên Biển Đông phải chủ động đoàn kết với nhau đi nước cờ hòa bình này để cùng nhau bảo vệ các vùng biển đảo của mình, đó là mũi tiến công vào chỗ yếu nhất của Trung Quốc! Vì Trung Quốc chỉ thích đàm phán song phương để bẻ từng que đũa của cả bó đũa. Nước ta không có lý do gì phải ngồi khoanh tay bị động cả! Làm được như thế cả thế giới sẽ hậu thuẫn mạnh mẽ. Bởi vì cả thế giới lo ngại, nếu Trung Quốc vứt bỏ được luật pháp quốc tế trên Biển Đông vào sọt rác, Trung Quốc sẽ leo thang vứt bỏ luật pháp quốc tế nói chung trong mọi việc khác! – ông Nghĩa nói suy nghĩ của mình. Đến đây ông nghỉ một lát - ... Và xin cả nhà đừng quên điều này: Trong xu thế thế giới hiện tại, để Việt Nam thực hiện được một đường lối ngoại giao dân thân như thế, Việt Nam rất cần phải tạo ra lòng tin và sự hợp tác thực sự với Mỹ! Và không chỉ riêng gì với Mỹ. Chữ *tín* là tất cả vốn liếng của chúng ta, mất chữ *tín* là mất hết! Phải như thế Vũ ạ. Chú giàu trí tưởng tượng đến mức tin rằng hợp tác được như thế với Mỹ, nước ta sẽ đi được với cả thế giới, và dần dần cũng sẽ tìm ra được sự hợp tác tôn trọng lẫn nhau và cùng có lợi giữa ta với Trung Quốc. Một loạt quốc gia như Brazil,

Indonesia, Kazaktan, Thổ-nhĩ-kỳ... trong vòng hai thập kỷ nay nổi lên rất nhanh, bí quyết hàng đầu của họ là tạo ra sự đồng thuận quốc gia lớn nhất, nhờ đó có khả năng tạo ra cho mình nhiều đối tác nhất, đặc biệt là với các nền kinh tế chủ chốt của cả thế giới. Nói ta phải lựa chọn chính ta để đi với cả thế giới có nghĩa là như thế, Vũ ạ.

- Ôi, nếu thế cả nước ta phải thay đổi triệt để mọi mặt! Không thể khác được! – Vũ thốt lên như một phản ứng tự nhiên.
- Đúng! – ông Nghĩa nói thế rồi dừng lại hồi lâu. - ...Xin cả nhà lưu ý cho trong bối cảnh quốc tế và khu vực Biển Đông hiện nay, đừng nghĩ rằng cứ Trung Quốc và Mỹ đụng đầu nhau ở đây là *ngư ông đắc lợi* – hàm ý là các nước nhỏ, trong đó có ta đắc lợi – theo kiểu câu chuyện ngụ ngôn xưa! Xin đừng nghĩ đại dột như thế ạ!.. Dứt khoát không có chuyện này đâu!... - giọng ông Nghĩa nghiêm trang hẳn lên. - ...Nếu điều này xảy ra, nguy cơ *trâu bò húc nhau ruồi muỗi chết* vẫn nhiều hơn! Nước ta đã mấy cuộc chiến tranh nếm trải bi kịch này rồi. Xảy ra đụng độ Trung – Mỹ ở đây như vậy, có nhiều khả năng dưới chế độ chính trị hiện nay sự lệ thuộc của ta vào Trung Quốc sẽ tăng lên, Trung Quốc sẽ ép ta dễ hơn... Đây là vấn đề rất khó và rất nhạy cảm đối với nước ta.... – ông Nghĩa lại dừng lại một lúc. - ...Vấn đề số một khu vực Biển Đông đang rất cần là hòa bình! Đây cũng là đòi hỏi số một của toàn khu vực Đông Nam Á này đấy ạ! Còn vấn đề Trung Quốc là vấn đề của cả thế giới, kể cả trên Biển Đông! Vậy xin đừng bao giờ biến Trung Quốc thành vấn đề riêng trong mối quan hệ Việt Nam – Trung Quốc, hay là vấn đề của riêng bộ ba Việt Nam – Trung Quốc – Mỹ. Vì nước ta đã từng lơ mơ chuyện này trên bàn cờ thế giới, nên nước ta đã trả giá quá đắt cho vấn đề Campuchia ngay sau 30 Tháng Tư rồi. Đừng lặp lại sai lầm này nữa! Đừng bao giờ nữa! Xin nhớ kỹ cho như vậy ạ! Ý thức hệ chẳng giải quyết được cái gì đâu mà chỉ mang lại thảm họa mới cho đất nước mình mà thôi. – ông Nghĩa lại dừng lại một lúc. - ...Nhưng cái khó thứ nhất bây giờ là giữ hòa bình thế nào để Trung Quốc không lấn tới được trên Biển Đông? Cái khó thứ hai là giả thiết không giữ được hòa bình, Trung Quốc vẫn tìm được cách lấn tới thì sao? Cái khó thứ ba là giả thiết sự lấn tới của Trung Quốc nhất thời chiếm ưu thế, chiếm thêm một số biển đảo của ta nữa thì sao? Còn nhiều kịch bản khác nữa. Vân vân... Xin thưa với cả nhà, anh Lê Hải và

tôi bàn nát nước với nhau tháng này sang tháng khác, cuối cùng chỉ có thể đi đến kết luận: Dĩ bất biến ứng vạn biến vẫn là nước ta phải mạnh, phải độc lập tự chủ, phải là chính ta, phải vì ta và vì khát vọng chung của nhân loại là dân thân cho hòa bình, tự do, dân chủ, quyền con người, bảo vệ môi trường. Có thể mới đi được với cả thế giới để giữ được hòa bình ở đây, bảo vệ được đất nước và có sức mạnh để giải quyết tiếp mọi vấn đề mới, kể cả trong những trường hợp xấu nhất!.. Duy trì một Việt Nam èo uột với chế độ chính trị hiện nay, để mong gắn với Trung Quốc, mong được yên thân, mong bảo toàn được chế độ chính trị hiện nay... Nếu định làm như thế, kết quả thu được chắc chắn sẽ mỹ mãn, sẽ gặt hái thêm được là mồm miệng chân tay ta được cột chặt lại kỹ hơn, biển đảo của ta sẽ được Trung Quốc giữ gìn cho đỡ phải tranh chấp, và trên thế giới ta sẽ có Trung Quốc đại diện, khỏi phải giao tiếp với bạn bè mất thời giờ! Chuyện này không mới, bài học Thành Đô đã cảnh báo chúng ta nguy cơ này rồi. Sự kiện Thành Đô góp phần tai hại bẻ ghi con đường của đất nước ta, dẫn đất nước ta đến chỗ đứng nguy hiểm hôm nay và ta đang chưa có lối ra. Giữ nguyên chế độ đang tha hóa như hiện tại, giả thử bây giờ lại tiếp nhận thêm sự bảo trợ của quyền lực Trung Quốc để được yên thân, chắc chắn đây sẽ là nước ta một cổ hai tròng, là hai lần nô dịch đất nước. Ngày nay nhân dân ta có cam chịu như thế không, thì đây là chuyện khác... .. - ông Nghĩa lại dừng lại. - ... Xin thưa với cả nhà, lúc anh Lê Hải còn sống, hai chúng tôi đã nghĩ mãi rồi... Chỉ có một cái dĩ bất biến ứng vạn biến: Ta phải có tự do dân chủ phát huy được sức mạnh của toàn dân tộc, nhờ đó vươn lên đủ mạnh để là chính ta, để không ai khuất phục được ta, và chỉ có như thế mới đi được với cả thế giới! Nói đoàn kết, hòa hợp, hòa giải dân tộc, trước hết phải có tự do, dân chủ làm tiền đề. Điều này cũng có nghĩa là nước Việt Nam phải là của mọi người Việt Nam tự do, như thế mới dấy lên được lòng yêu nước! Kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại là như thế! Không thể khác được đâu ạ! Một lần nữa càng rõ, vì mục đích tối thượng này, đất nước phải có được một thể chế chính trị dân chủ phát huy được sức mạnh dân tộc và luôn luôn đặt lợi ích quốc gia lên trên hết! Chỉ có thế mới tạo ra bằng được cho mình cái dĩ bất biến nhất thiết phải có này! Không thể nào khác được đâu! Tình hình đang khẩn thiết lắm rồi ạ! Không có vấn đề Biển Đông, chế độ chính trị hiện nay nhất thiết phải thay đổi để xây dựng được

đất nước dân chủ, giàu mạnh, văn minh. Bây giờ thêm một uy hiếp mới trực tiếp là vấn đề Biển Đông trong ảnh hưởng bành trướng của siêu cường Đại Hán, lại trong tình thế Việt Nam được Trung Quốc nhìn nhận như một chướng ngại vật tự nhiên đầu tiên trên đường đi của nó, chế độ chính trị nước ta chẳng những càng phải sớm thay đổi, mà còn nhất thiết phải thay đổi thành công ạ! Xin thưa với cả nhà, nhất thiết phải thay đổi sớm và phải thay đổi thành công ạ! – mặt ông Nghĩa đỏ bừng bừng...

Không khí trong nhà căng thẳng.

Trung Nam bước ra giữa nhà, khoanh tay:

- Thưa ông trẻ Nghĩa, nếu tính tự cụ Tuyên cháu, cháu thuộc thế hệ thứ tư của họ Phạm nhà ta ạ. Cháu được nghe ông trẻ kể chuyện nhiều lần rồi ạ, thế mà vẫn có những chuyện hôm nay ông trẻ kể cháu mới biết, mới hiểu rõ hơn ạ, nhất là về Trung Quốc... Cháu xin phép hỏi ông trẻ Nghĩa, nếu có điều gì phải dặn dò cháu về Trung Quốc thì ông trẻ sẽ nói gì ạ? – nói xong, Trung Nam vẫn khoanh tay, đứng yên tại chỗ, chờ đợi.
- Ôi Trung Nam! Thú thực ông không lúc nào quên được bố cháu, dù ông hàng ngày vẫn tự nhủ mình phải nhìn về phía trước... .. - một nỗi ray rứt sâu kín trong lòng lại trỗi lên, mãi ông Nghĩa mới nói tiếp được. - ...
...Hãy cố tìm hiểu cho kỹ để học bằng được những bài học của đất nước từ Hội nghị Thành Đô năm 1990 và bước ngoặt tai hại nó mở ra dẫn đến tình hình phát triển đất nước èo uột như hôm nay cháu ạ. Rất cần làm việc này, vì hôm nay, và vì mai sau, cháu ạ. Đừng bao giờ và mãi mãi không được phép đi vào vết xe đổ của bước ngoặt Hội nghị Thành Đô 1990 và lặp lại những sai lầm tiếp theo trong suốt giai đoạn này! Tiếp diễn quá trình này đang là một nguy cơ lớn đe dọa vận mệnh đất nước hôm nay, nhất thiết phải chặn đứng cháu ạ! Bài học về bước ngoặt Thành Đô năm 1990 diễn giải theo ngôn ngữ năm 2012 là: Đứng trước thách thức mất còn của đất nước hôm nay, dứt khoát phải phòng ngừa nguy cơ chỉ vì muốn bám giữ mấy cái ghế bần mà vứt bỏ cả thế giới đang đứng về phía ta, để quay về ôm lấy Trung Quốc và để tiếp tục chìm cả đất nước xuống bùn đen! Phải cảnh báo và ngăn ngừa bằng được nguy cơ này cháu ạ.... Tổ quốc đang lâm nguy, nhất thiết phải sớm xây dựng được một thể

chế chính trị tự do dân chủ làm nền tảng cho một nhà nước pháp quyền đủ sức giữ nước và phát triển đất nước. Ông muốn gửi gắm lại cháu như vậy, Trung Nam ạ.

Vũ đứng lên, khoanh tay rất trịnh trọng:

- Thưa chú Nghĩa, cháu xin lỗi chú trước. Cháu xin phép được hỏi chú một câu hỏi rất khó đối với chú ạ. Bây giờ chú đang sợ nhất cái gì ạ? -

Ông Nghĩa ngẫm nghĩ hồi lâu, mãi mới nói được:

- Trong hoàn cảnh đất nước hiện nay, chú rất sợ tái diễn kịch bản bước ngoặt Thành Đô 1990, Vũ ạ - vì những yếu kém đang tồn tại trong nước ta, vì sự can thiệp nham hiểm của quyền lực mềm Trung Quốc, và bây giờ lại thêm sự uy hiếp trực tiếp rất quyết liệt của Trung Quốc bằng quân sự! Chú lo điều này lắm Vũ ạ! Trung Quốc mang quân trực tiếp xâm lược nước ta trên bộ hay ngoài biển chú không sợ bằng!... Nhưng nếu để tái diễn bước ngoặt Thành Đô 1990, lần này hệ quả sẽ quyết liệt gấp bội... Quyết liệt gấp bội, thậm chí có thể rất đẫm máu... Vũ ơi, rất đẫm máu...
... .. Nhưng...
- Thưa chú Nghĩa, còn *nhung*... gì nữa ạ?
- Nhưng nếu không may xảy ra như thế, ...sẽ đẫm máu lắm. Trời đất ơi, sẽ đẫm máu lắm, Vũ ơi... Nhưng cả nước sẽ đứng dậy, mọi vấn đề cũng sẽ dứt khoát, để vĩnh viễn không bao giờ còn là một quốc gia èo uột như là một cái đuôi của Trung Quốc nữa!

Từ đâu đó bão lốc ập vào trong nhà...

Yến thấy có điều cần nói, liền đứng dậy thưa với cả nhà:

- Xin thưa ạ, trong buổi gặp mặt hàng tháng gần đây nhất của diễn đàn doanh nhân và trí thức, giáo sư Hoàng Quốc Túy có bàn đến trường hợp xảy ra sự đổ vỡ của đất nước là bất khả kháng. Giáo sư nêu câu hỏi: Trong kịch bản bất khả kháng này, ví dụ như chú Nghĩa vừa nêu lên, nhân dân ta có sự lựa chọn nào không? Câu trả lời của giáo sư Hoàng Quốc Túy là “có” ạ.

Cả nhà nhao nhao đòi Yên kể lại.

- Vâng ạ, ý kiến của giáo sư Hoàng Quốc Túy về chủ đề này có hai phần ạ. Phần thứ nhất, theo quan sát của giáo sư, khả năng xảy ra kịch bản *đổ vỡ là bất khả kháng* hiện thực không kém gì những khả năng của những kịch bản khác ạ, do những nguyên nhân đối nội – ví dụ như đất nước mất khả năng kiểm soát cuộc khủng hoảng kinh tế hiện nay hoặc xảy ra một sự cố bất thường nào khác; hoặc do những nguyên nhân đối ngoại bất thường – ví dụ như hòa bình và sự cân bằng hiện có ở châu Á bị phá vỡ vì bất kể một lý do chiến lược toàn cầu nào đó, sự phát triển thất thường của tình hình Trung Quốc..., mà cục diện thế giới hiện nay tiềm tàng nhiều lý do chiến lược toàn cầu như vậy lắm ạ! Giáo sư Hoàng Quốc Túy cho rằng nên dành nhiều suy nghĩ để ứng phó với khả năng xấu này ạ, vì theo giáo sư khả năng Đảng Cộng Sản Việt Nam tự lột xác khó lắm, nếu như không muốn nói là 99,9 phần trăm là không thể!
- Giáo sư Hoàng Quốc Túy có lý đấy. – ông Nghĩa tán thành ngay. -... Cháu nói luôn phần hai ý kiến của giáo sư xem nào.
- Vâng ạ. – Yên trình bày tiếp. - ...Trong phần hai ý kiến của mình, giáo sư Hoàng Quốc Túy cho rằng điều cốt lõi là làm cho mọi người nhận dạng chuẩn xác mối nguy mới của đất nước hiện nay ạ. Chính điều cốt lõi này sẽ định đoạt hướng đi của sự đổ vỡ nếu bất khả kháng xảy ra. Theo giáo sư, ngọn cờ nào nổi trội trong tình huống đổ vỡ, ngọn cờ ấy sẽ dẫn dắt quá trình phát triển của đổ vỡ này. Giáo sư dẫn chứng: Đổ vỡ của Trịnh - Nguyễn phân tranh dẫn đến tan nát đất nước và cái họa Lê Chiêu Thống. Song chính tình hình này đã đánh thức nỗi lo về mối nguy của đất nước và làm xuất hiện người anh hùng áo vải Nguyễn Huệ, mà trước đó không ai biết đến. Giáo sư Hoàng Quốc Túy còn đi xa tới mức cho rằng ngay bây giờ, tìm mọi cách giác ngộ sâu sắc trong nhân dân cả nước về mối nguy mới của đất nước hôm nay là sự ứng phó chủ động nhất đối với mọi tình huống, là cái dĩ bất biến ứng vạn biến để cứu nước của nhân dân trong hoàn cảnh không được nắm quyền lực trong tay ạ. Người dân có sự giác ngộ như thế, theo giáo sư Hoàng Quốc Túy, một khi tình huống đổ vỡ bất khả kháng xảy ra, sẽ xuất hiện ngọn cờ, mặc dù bây giờ không sao tiên đoán được nhân thân cụ thể nào. Trên con đường đi tới dân chủ, trình

độ phát triển của cường quốc Liên Xô cũ cao như thế mà vẫn phải đi qua chặng đường Gorbachov – Yeltsin, nghĩa là phải có người cầm chịch khai phá ban đầu rồi mới đi tới được cái kịch bản xuất hiện một trung tá KGB Putin trở thành thống soái nước Nga... Huống chi là nước ta... Giáo sư Hoàng Quốc Túy cho rằng không loại trừ khả năng nước ta trong một tình huống đổ vỡ bất khả kháng như thế, rất cần phải có hay sẽ xuất hiện một *Quang Trung thế kỷ 21* ạ! *Quang Trung thế kỷ 21* không nhất thiết là một Quang Trung đánh giặc, nếu không có *quân Thanh thế kỷ 21*. Nhưng một *Quang Trung thế kỷ 21* trong tình huống nào đi nữa nhất thiết phải là người cầm chịch phục hồi hòa bình và trật tự cho đất nước ạ. Sự giác ngộ về lợi ích quốc gia sẽ định hướng đi tiếp cho *Quang Trung thế kỷ 21* ạ...

- Như vậy là Việt Nam thế kỷ 21 vẫn cần có vua? – ông Nghĩa trêu Yên.
- Thưa chú Nghĩa, không phải thế đâu ạ. Giáo sư Hoàng Quốc Túy cho rằng nước ta dù khác đến mấy nhưng có lẽ không tiến xa hơn được Iraq bao nhiêu đâu ạ, nghĩa là không thể bước một bước thẳng lên dân chủ được, vì thế cần phải có người cầm chịch trên đoạn đường này ạ. Tuy chẳng nước nào giống nước nào ạ, song có lẽ nước ta trước sau cũng sẽ phải đi qua chặng đường nước Nga hiện nay đang đi ạ, nghĩa là phải có tình huống thật xấu dẫn tới xuất hiện một Putin, mà trước đó chẳng ai biết ông trung tá KGB này là ai! Nội dung phần hai là như thế ạ. – Yên ngòì xuống.
- Dĩ bất biến ứng vạn biến của người dân không có quyền lực trong tay để cứu nước là giác ngộ sâu sắc mối nguy hiện nay của đất nước! Bỏ thấy giáo sư Hoàng Quốc Túy rất có lý, Yên ạ. – ông Chính được thuyết phục về điểm này.
- Vâng. Thưa bố và thưa cả nhà ạ, chính vì thế doanh nhân và trí thức kiên trì lựa chọn con đường vận động cải cách chính trị thay đổi đất nước ạ, vì ít nhất cuộc vận động này trực tiếp thức tỉnh trong cả nước mối nguy hiện nay của đất nước.
- ...
- ...

27

Mấy chủ nhật vừa qua tiếp tục có biểu tình chống Trung Quốc lấn chiếm Biển Đông. Số lượng người tham gia không tăng nhưng vẫn đầy nhiệt tình yêu nước, mặc dù bộ máy trấn áp làm việc hết công suất, báo chí, các cơ quan và cán bộ vẫn khuyên dân bình tĩnh, không nên dễ bị kích động đi biểu tình...

Cái mới là bỗng dưng có một hai cuộc biểu tình bót đi rất nhiều những hành động trấn áp thô bạo của công an. Biểu tình chủ nhật cách đây hai tuần được công an dẹp đường cho đi, giữ gìn trật tự khá tốt. Ngăn cách sự tiếp xúc trực tiếp giữa lực lượng công an và đoàn người đi biểu tình bây giờ có hàng rào bằng người là các thanh niên áo xanh, hỏi chuyện được biết họ là các đoàn viên Đoàn Thanh Niên Cộng Sản Hồ Chí Minh được trên giao nhiệm vụ...

Tại vườn hoa Lý Thái Tổ, địa điểm tập trung và xuất phát của biểu tình ở Hà Nội, chỗ này chỗ khác đã có những cuộc nói chuyện giữa người và người của 3 bên: *hàng rào công an – hàng rào người áo xanh – người đi biểu tình*, không khí bình thường, cảm thông, những nụ cười hay tiếng cười không ra tiếng... Không khí phần nào trở nên căng thẳng, khó tả khi những người đi biểu tình giơ tay hô vang những khẩu hiệu yêu nước. Trong khi đó hàng người thanh niên áo xanh cũng hô khẩu hiệu, nhưng bằng những cái nhìn ngược lên, miệng không dám hô, tay không dám giơ lên...

*..Ai đọc được gì ở những cái nhìn ngược lên của hàng rào áo xanh này?!..
Còn hàng rào công an lạnh lùng như những người máy thì không nói đến làm gì...*

Nhưng ngay trong biểu tình của chủ nhật tiếp theo, sự trấn áp lại trở nên rất quyết liệt, kèm theo một vài tin tức trên báo và TV của Hà Nội nói người đi biểu tình được đút tiền! Dư luận trong dân chất vấn gay gắt. Máy cơ quan báo chí này lung ta lúng túng, chưa có cách trả lời...

Trong những ngày này tại nhiều trường đại học không khí vốn nặng nề, ngày càng nặng nề hơn... Có lúc như muốn nổ tung của bất bình, của phẫn nộ... Có lẽ chỉ vì tuổi trẻ quá nhạy cảm với nhiều thứ, quá mẫn cảm với mọi thứ. Tuy không

phải mùa thi, nhưng không khí các trường còn bận hơn mùa thi. Ban giám đốc nhà trường, rồi bộ máy Đảng, bộ máy Đoàn..., tất cả đều làm việc hết công suất, quyết giữ ổn định nội bộ, bảo đảm trật tự an ninh... Nhưng công việc ngày càng khó, mọi sự bùng nổ hình như chỉ còn chờ một tia lửa nhỏ... Đã có nơi nhà trường phải nói thẳng ra: Sinh viên đi biểu tình sẽ bị đuổi học, tham gia vào biểu tình những chỗ khác hoặc biểu tình chui cũng bị kỷ luật... Một vài báo chí to lời biểu dương sự miễn cưỡng này của bộ máy nhà trường...

Bí quá, trường Đại học Thăng Long có sáng kiến tổ chức mit-tinh ngay trong trường lên án bành trướng Trung Quốc. Làm như thế không phải mất công xin phép đi biểu tình. Đề nghị này được lãnh đạo trường chấp nhận, vì lãnh đạo cũng thấy phải tìm cách nào đó xì áp lực, nếu cứ một chiều bác bỏ mãi đề nghị của sinh viên thì ê quá. Thế là mit-tinh được tổ chức mỹ mãn, bức xúc của sinh viên phần nào được giải tỏa...

Sáng kiến của Đại học Thăng Long lây lan rất nhanh trong thời đại internet, mặc dù chẳng báo chí nào biết hoặc không quan tâm đến những cuộc mitting thậm như thế. Trên dư luận công cộng coi như không có chuyện gì xảy ra..., nghĩa là chẳng hại gì. Song tâm huyết trong các trường mau chóng tạo ra sự lây lan này, làm thành những làn sóng ngày càng quyết liệt. Sinh viên nhiều trường giúp nhau hàng ngày nắm được từng diễn biến cụ thể trên Biển Đông. Tính quyết liệt của những làn sóng ngầm trong nhà trường tự nó cứ nhân lên...

...Đại học PH cũng là một trong những thành tố góp phần tạo nên các làn sóng ngầm như thế.

Trong một buổi giao ban của Thành phố, Hai Điều xa xả lên tiếng, nhưng lần này tay chỉ thẳng vào mặt vị đại diện Ban Tuyên huấn Thành phố, nói như mắng té tát:

- Các đồng chí đã thấy lời cảnh báo của tôi là đúng chưa?! Còn hữu khuynh mắt cảnh giác đến bao giờ nữa!?! Tính Đảng để đâu hết rồi!..
-

Trong không khí chung của cả nước như vậy, Đại học PH đến ngày kỷ niệm 5 năm thành lập trường. Ban lãnh đạo nhà trường đưa ra quyết định: Không tổ chức mitting hình thức, thay vào đó là tổ chức buổi giao lưu 3 thế hệ, bao gồm tiền thân của ban sáng lập nhà trường, ban sáng lập và lãnh đạo nhà trường, toàn thể sinh viên. Nội dung chính là ôn lại sự ra đời của nhà trường, trao đổi tâm sự về cuộc sống hôm nay giữa 3 thế hệ khác nhau, bàn xem 5 năm tới nhà trường sẽ phấn đấu đạt tới những cột mốc mới nào. Toàn bộ công việc chuẩn bị mất bảy tuần lễ.

Giữa lúc công việc lúi búi mọi bề cho sự kiện kỷ niệm 5 năm ngày thành lập của trường, Trung Nam lại nhận được một cú điện thoại của Hai Điều. Lời qua lời lại toàn thăm hỏi xã giao. Trung Nam tìm cách kết thúc cuộc đàm thoại vô bổ này bằng cách nhắc khéo Hai Điều vẫn đang nợ một buổi nói chuyện với trường về *tình hình tài chính – tiền tệ hiện nay của quốc gia* như đã hứa, nhắc Hai Điều cần cho biết sớm để trường lên kế hoạch...

- Chuyện quốc gia lúc nào nói chẳng được. Hôm nay bỗng nhiên nhớ đến trường, nên gọi điện hỏi thăm sức khỏe thôi! – Hai Điều ầm ờ.
- Cảm ơn. Anh Hai lúc nào mà chẳng quan tâm đến sức khỏe của người khác. – Trung Nam thận trọng thăm dò.
- Chúng ta hiểu nhau đấy. Con người của mục đích đang nói chuyện với con người của mục tiêu. Lẽ ra hai ta phải là một cặp bài trùng. – Hai Điều giọng tỉnh queo.
- Cảm ơn sự quan tâm của anh Hai.
- Ráng nuôi dạy học sinh ngoan giỏi nghen. Bye! Bye! – máy cúp.
- ??? ... ???

...

Trung Nam đứng thẩn người một lúc, cố suy luận xem cuộc điện thoại này có ý đồ gì, trong thâm tâm hiểu mục tiêu Hai Điều muốn thôn tính trường vẫn còn nguyên vẹn ở phía trước.

...

...

Buổi giao lưu kỷ niệm 5 năm ngày thành lập trường sẽ trọn vẹn một ngày. Trung Nam là trưởng ban tổ chức.

Các gia đình hai dòng họ Phạm - Huỳnh, ở trong Nam và từ ngoài Bắc vào, lại lục tục tề tựu ở nhà má Sáu Nhơn để tham gia cuộc giao lưu này.

...

Bây giờ sáng.

Trên sân vận động của trường, dưới những cái lều dù lớn và được trang trí rất đẹp, ba thế hệ của đất nước, tất cả khoảng 1200 người, đứng dậy làm lễ chào cờ.

Tiếp theo đến mục giới thiệu.

Chương trình đã được phát sẵn và đồng thời được phát bằng video clip trên màn hình. Công việc xuôi xê.

...

...

- ...Trước hết cho phép tôi trân trọng giới thiệu Cụ Phạm Trung Chính, ông nội tôi, đảng viên Đảng Cộng Sản Việt Nam, giáo sư, nguyên tổng công trình sư hệ thống đường dẫn dầu đường mòn Hồ Chí Minh thời kháng chiến chống Mỹ. – giọng Trung Nam trang nghiêm.

Ông Chính đứng dậy, tiếng vỗ tay vang dậy, ông Chính cúi đầu chào lại, phải chào nhiều lần tiếng vỗ tay mới dứt.

- Tôi xin trân trọng giới thiệu ngài cạnh ông nội tôi là cụ bà Lê Thị Hương, đảng viên Đảng Cộng Sản Việt Nam, nguyên Phó giám đốc Thư viện Quốc gia, bà nội của tôi.

...

...

- Tôi xin trân trọng giới thiệu ông trẻ tôi, nguyên Đại tá Phạm Trung Nghĩa, đảng viên Đảng Cộng Sản Việt Nam, nguyên phó giám đốc Viện Nghiên cứu chiến lược quân sự của Bộ Quốc phòng. Ông trẻ Nghĩa tôi là thương binh tại chiến trường Quảng Trị năm 1972.

...

- Tôi xin trân trọng giới thiệu bà trẻ tôi tiến sỹ Nguyễn Thu Nguyệt, là phu nhân của ông trẻ tôi Phạm Trung Nghĩa, đảng viên Đảng Cộng Sản Việt Nam, nguyên giảng viên khoa Sư trường Đại học Quốc gia.

...

- Tôi xin trân trọng giới thiệu cụ bà Nguyễn Thị Hậu, đảng viên Đảng Cộng Sản Việt Nam, nguyên nhà giáo ưu tú của trường Phổ Thông cấp III Trung Vương, Hà Nội. Cụ Hậu là phu nhân của cố thiếu tướng Lê Hải, nguyên giám đốc Viện Nghiên cứu Chiến lược Quân sự và đã từng là thủ trưởng trực tiếp của ông trẻ tôi Phạm Trung Nghĩa.

...

- Tôi xin trân trọng giới thiệu ông Ngô Vi Khải, nguyên giảng viên Học viện âm nhạc Quốc gia. Tôi xin trân trọng giới thiệu bà Nguyễn Kim Cúc, nguyên nhà giáo ưu tú trường phổ thông cấp III Chu Văn An. Tôi xin trân trọng giới thiệu ông Ngô Vi Khải và bà Nguyễn Kim Cúc là thân sinh của ca sỹ Vi Thanh, sáng lập viên trang mạng *tinhtuong.com* và là người bạn tinh thần mãi mãi của tất cả chúng ta có mặt tại đây hôm nay.

Tiếng vỗ tay dào dạt. Từ một góc sân, rồi toàn sân vận động lời ca đồng thanh cất lên trọn bài *Dậy mà đi! Dậy mà đi hỡi đồng bào ơi!*

Những giọt nước mắt không thể ngăn cản...

- Tôi xin trân trọng giới thiệu mẹ tôi, thạc sỹ dược sỹ Nguyễn Thị Bạch Yến, đảng viên Đảng Cộng Sản Việt Nam, nguyên đại úy Quân đội Nhân dân Việt Nam, thành viên ban sáng lập trường Đại học PH của chúng ta.

Làn này tiếng vỗ tay rất to và kéo rất dài, tưởng như không dứt. Yến nhiều lần phải giơ cả hai tay lên trời xin dừng lại.

...

- Tôi xin trân trọng giới thiệu ba tôi, nguyên đại tá Nguyễn Thạch, đảng viên Đảng Cộng Sản Việt Nam, nguyên cán bộ Cục tình báo Trung ương Bộ Quốc Phòng.

...

- Tôi xin trân trọng giới thiệu tiến sỹ Huỳnh Thái Vũ, đảng viên Đảng Cộng Sản Việt Nam, doanh nhân, một trong các sáng lập viên trường Đại học PH của chúng ta. Ông Huỳnh Thái Vũ là cháu nội cụ Huỳnh Thái Nhơn, gia đình cơ sở cách mạng từ ngày Nam Bộ kháng chiến 23 tháng 9 năm 1945 và cũng là nơi cất giữ bản Tuyên Ngôn Độc Lập mừng 2 Tháng Chín đầu tiên được chuyển vào Sài Gòn năm 1946.

...

- Tôi xin trân trọng giới thiệu thạc sỹ kinh tế Trần Thị Bích Ngọc, doanh nhân, thành viên sáng lập trường Đại học PH của chúng ta. Bà Trần Thị Bích Ngọc là phu nhân của tiến sỹ Huỳnh Thái Vũ.

...

- Tôi xin trân trọng giới thiệu thạc sỹ Luật, bà Huỳnh Bảo Vân, doanh nhân, sáng lập viên trường Đại học PH của chúng ta. Bà Huỳnh Bảo Vân là phu nhân của cố tiến sỹ Lê Quốc Quân, người đã chiến đấu đến cùng để giữ bằng được khu đất này, nhờ đó chúng ta mới có được khu trường Đại học PH hôm nay.

Sau tiếng vỗ tay hoan nghênh dành cho Bảo Vân, cả hội trường đứng lên dành cho Quân một phút mặc niệm.

- ...

- ...

- ...

...

Phần giới thiệu ban lãnh đạo và các thầy cô tham gia buổi giao lưu diễn ra rất nhanh, vì mọi người đều biết nhau.

...

Sau phần ông Chính chia sẻ và trao đổi với sinh viên về thời trẻ ông tham gia cách mạng như thế nào, kinh nghiệm giữa học và hành, kinh nghiệm sử dụng thời gian và tổ chức công việc..., đồng hồ điểm 10 giờ, đúng như chương trình đã định. Đến giờ giải lao 15 phút, sau đó đến phần ông Nghĩa được mời nói chuyện về tình hình Biên Đông.

Trong giờ giải lao có chuyện gì đó khác thường, mọi người thấy Khái, Trung Nam và Thạch đi đâu vắng mắt một lúc.

Sau đó Trung Nam trở lại, thông báo đột xuất: *Điều lo lắng nhất đang xảy ra, lực lượng công an mặc đồng phục và thường phục đã dàn thành hàng ngang phía bên kia đường. Họ đã vây kín trường, số lượng ước khoảng ba bốn trăm hoặc có thể hơn, tất cả những công an mặc thường phục đều mang vũ khí các loại...*

Trung Nam yêu cầu mọi người bình tĩnh, tiếp tục chương trình đã định, thực hiện nghiêm ngặt kế hoạch đối phó đã được chuẩn bị từ trước. Trung Nam nhắc đi nhắc lại dứt khoát không được dùng bạo lực. Trừ những người được phân công, không một ai được ra khỏi trường.

Đứng giữa đoàn chủ tọa trên sân vận động, Trung Nam trang nghiêm:

- Các anh chị em sinh viên thân mến, mấy tuần nay chúng ta đã thảo luận và nhất trí: Chúng ta dứt khoát không làm một việc gì kích động hay chống đối chính quyền, bởi vì nhà trường chúng ta chỉ làm một nhiệm vụ thiêng liêng duy nhất và cũng là quyền của chúng ta, đó là học tập! Nhưng chúng ta cũng nhất quyết bảo vệ đến cùng nhà trường của chúng ta, bảo vệ quyền học tập của chúng ta! Chúng ta quyết cùng nhau đoàn kết với tất cả các trường trong cả nước và dựa hẳn vào nhân dân bảo vệ

nhà trường của chúng ta. Dứt khoát chúng ta đấu tranh bằng sức mạnh của trí tuệ và ý chí, không dùng bạo lực. Cũng dứt khoát không một bạo lực nào có thể bẻ gãy được ý chí của chúng ta! Rất tiếc, bây giờ điều không một ai trong chúng ta mong muốn đang xảy ra: công an với rất nhiều vũ khí đã vây kín nhà trường của chúng ta. Những giá trị nhà trường chúng ta đang nuôi dưỡng chính là xây đắp nhân phẩm thiêng liêng bất khả xâm phạm mà chúng ta đang hướng tới. Chúng ta có thể chết, nhưng chúng ta không cho phép ai lấy đi nhân phẩm của mình! Trong giờ phút nghiêm trọng này, tôi xin hỏi lại một lần nữa, chúng ta có nhất trí như thế không ạ?

Tiếng hưởng ứng vỡ trời.

- Tôi tuyên bố: Tất cả chúng ta hãy đứng lên bảo vệ mái trường thân yêu của chúng ta. Cuộc chiến đấu của chúng ta bắt đầu!

Trong tiếng reo hò của sinh viên, Trung Nam giao lại cho Khái nhiệm vụ điều khiển chương trình để cùng với Thạch đi ra ngoài thương lượng. Trước khi đi, Thạch cầm lấy microfone một lần nữa nhắc nhở mọi người tuyệt đối bình tĩnh và tuân thủ mọi điều lệnh của Khái, nhắc lại yêu cầu đội bảo vệ nếu có gì biến động phải đưa ngay các cụ và khách vào phòng tiếp khách của nhà trường để tránh mọi bắt bớ, các bộ phận kỹ thuật ghi video, ghi âm và chụp ảnh mọi diễn biến không được để sót một chi tiết nào, bộ phận cứu thương phải sẵn sàng...

Theo phân công từ trước, ngay lập tức Lan trở về phòng làm việc của mình, lên mạng, thực hiện nhiệm vụ bảo vệ trường từ trên trời theo kế hoạch đã định, với tất cả trí tuệ, ý chí và tinh thần của *tinhtuong.com...*

Sau khi Thạch và Trung Nam đi ra, phần nói chuyện của ông Nghĩa bắt đầu.

Ông Nghĩa mở đầu:

- Các em ạ, thực lòng đã từng trải cả một đời người, mà tại đây hôm nay, đứng trước các em lúc này, tôi không làm sao hiểu nổi những người mặc quần áo công an và mặc thường phục ngoài kia là ai, vì sao họ lại ghét nhà trường chúng ta đến thế? Đương nhiên họ chỉ là những công cụ thực hiện một mệnh lệnh. Các em ạ, vậy chính quyền ghét nhà trường chúng ta vì những điều gì? Vì tại đây chúng ta học làm người – trước hết là làm

người tự do? Chính quyền ghét nhà trường chúng ta, vì dưới mái trường này không có đất tồn tại cho những tệ nạn như “lắc”, “ke”, “đập đá”, “bay”, “mãi dâm”... và muôn vàn thứ mất nhân tính khác? Hay là ghét, vì ở đây không có những “canh bạc” khát nước và khát máu? Ghét nhà trường này, vì ở đây sạch những băng đảng ác ôn và thiếu đất cho những cá chình cá nổi chui vào năm vùng...? Hay là ghét nhà trường này, bởi vì những chí hướng của những con người dám sống như Vi Thanh, như “hiệp sỹ tin học Hùng anh hùng”, như Aung San Suu Kyi, như Nelson Mandela ...đang thôi thúc chúng ta quyết phấn đấu nên người? Ghét nhà trường này, chỉ vì chúng ta đoàn kết với tất cả các trường khác và đang phấn đấu hết mình gắn bó với nhân dân nơi trường chúng ta trú ngụ? Sau này, chúng ta không sống với dân, không sống vì dân, thì sống với ai? Sống vì cái gì?... Các em ạ, ghét nhà trường chúng ta còn vì những lý do gì nữa?... Nhưng mà thôi, đây là chuyện của chính quyền, của công an, mặc đồng phục hay thường phục đang đứng ngoài kia. Đây không phải chuyện của chúng ta. Chuyện của chúng ta bây giờ là giữ bình tĩnh, chứ không phải tức giận. Giữ bình tĩnh mới là thử thách lớn nhất đối với chúng ta lúc này. Giữ bình tĩnh, chúng ta muốn biểu thị ý chí không một bạo lực nào có thể uy hiếp chúng ta! Không gì có thể ngăn cản chúng ta họp mặt ở đây kỷ niệm 5 năm ngày thành lập trường. Các em có đồng ý như vậy không?

Tiếng “có” đồng thanh đáp lại vang trời.

Ông Nghĩa bắt đầu phần nói chuyện của mình.

Khi ông Nghĩa vừa trình bày xong diễn biến tình hình Biển Đông hiện nay, hàng loạt tiếng nổ rào rào của tiểu liên từ ngoài phía cổng trường vọng vào. Ông dừng lại, chờ đợi. Toàn sân vận động im phắc, căng thẳng, song mọi người vẫn ngồi yên tại chỗ. Không đầy vài phút sau, lại hàng loạt đạn tiểu liên nổ tiếp theo, lần này dài hơn. Khái yêu cầu tạm dừng buổi nói chuyện. Các sinh viên làm nhiệm vụ bảo vệ đưa hết các cụ và khách, vợ chồng Tân – Linda và các thầy cô không trong diện tham gia bảo vệ trường vào ẩn trong phòng tiếp khách.

Như kế hoạch đã chuẩn bị, hai phần ba số sinh viên đi ra phía cổng trường hỗ trợ cho việc thương lượng, số còn lại phân công nhau bảo vệ, canh gác toàn bộ

cơ ngơi trong trường để đề phòng cướp phá, kiểm tra lại một lần nữa việc khóa trái các phòng, ban, thư viện... đã làm đầy đủ từ hôm qua... Khái đi khắp nơi đôn đốc công việc.

Vì xót con, Yên nhất định đòi nhập vào sổ sinh viên đi ra cổng trường, nhưng Khái dứt khoát ngăn lại. Ông bà Chính, ông bà Nghĩa cũng không cho Yên đi.

Ông Nghĩa rất tinh táo, gần như quát lên:

- Vì sự nghiệp của PH, dứt khoát Yên phải ở lại trong này. Nếu phải mất, chúng ta có thể sẽ mất Trung Nam và Thạch, như thế sẽ là quá nhiều rồi. Đầu não của PH phải ở lại để chiến đấu tiếp! – câu nói của ông Nghĩa còn hơn một mệnh lệnh.

Yên hiểu ra rất nhanh và vâng lời chú mình. Đành dẫn lòng tự nói với chính mình trong lòng: ... *Chú Nghĩa đúng! Cuộc chiến quyết liệt nhất của đời mình bây giờ mới bắt đầu!*..

...

...

Bên ngoài, cứ sau dăm ba phút lại hàng loạt đạn tiểu liên, càng về sau càng chát chúa hơn, dài hơn. Thịnh thoảng điểm những tiếng đạn pháo đầy uy hiếp như đã xảy ra ở vụ Eco Park – Văn Giang.

Ngoài cổng trường hai bên đã dàn thành hàng ngang đối diện nhau. Một bên là hàng trăm người, gồm những người mang sắc phục công an, dùi cui lăm lăm trong tay, còn những người mặc thường phục thì mang vũ khí các loại. Một bên là bảy tám trăm sinh viên của trường, toàn là tay không.

Trung Nam đứng trên một cái bàn kê ngay trước cổng trường, loa điện trong tay, tiếng nói đã khản xẹt cổ, nhưng vẫn tiếp tục giải thích:

-Các anh về đi! Tôi đã nói nhiều lần rồi, chúng tôi làm lễ kỷ niệm 5 năm ngày thành lập trường trong khuôn viên của nhà trường, các anh không được phép phá rối!

- Dù mẹ thằng Trung Nam, cầm đi. Giải tán ngay không chúng ông bắn bẻ xác!
- Dù mẹ! Chúng mày, tập dượt hàng tuần nay rồi! Hôm nay tụ tập đi biểu tình lật đổ chế độ. Thế mà còn ngoan cố hả? Chúng ông sẽ cho chúng mày ra bã hết!.. – tiếng chửi qua loa của đối phương đáp lại.
- Các anh có thể cử đại diện vào cùng tham gia lễ kỷ niệm của chúng tôi!
- Dù mẹ, ai nuôi chúng mày ăn học mà bây giờ làm phản! Bắn bỏ đi!

Lại hàng loạt đạn nổ vang lên chát chúa trong không trung. Trung Nam vẫn loa trong tay, kiên nhẫn giải thích, dưới chân Nam là Thạch, đằng sau hai người là mấy trăm sinh viên của trường, không một ai nao núng.

- Các anh ơi, về đi! Các anh hãy tỉnh ngộ và về đi!

Hàng loạt đạn nữa nổ tiếp, lần này rất tai hơn.

Nhân dân địa phương tiếp tục kéo ra ngày càng đông, hoàn toàn đứng về phía sinh viên, đã lên tới số vài nghìn người.

- Nhân dân đóng thuế nuôi các anh là để bảo vệ đất nước, bảo vệ dân, chứ không phải để đàn áp nhân dân như thế này! Các anh không được gây tội ác chống lại nhân dân! Các anh hãy về nhà đi! Về nhà đi, các anh ơi... - tiếng Trung Nam tiếp tục vang đi.
- Dù mẹ! Lãi nhãi mãi! Bắn bỏ hết bọn này!

Các loạt đạn chói chang, lần này đánh hẳn lên, vì tầm bắn thấp hơn. Một tốp mặc quần áo rằn ri xông lên dùng võ thuật bắt Trung Nam và Thạch lôi ra phía mấy xe dã chiến của nhà binh đã đậu sẵn phía sau hàng rào người công an. Ngay lập tức hàng rào người công an xông lên chặn đứng không cho các sinh viên nhào ra giải cứu hai người. Thạch và Trung Nam bị lôi đi xềnh xệch, nhưng cả hai vẫn ngoái cổ lại giục giã sinh viên quay về trường và không được manh động để tránh đổ máu.

Tiếng hét, tiếng chửi rủa... của sinh viên và của những người dân đến hỗ trợ cho sinh viên náo nhiệt.

- Trời đất ơi, chúng nó bắt mất chú Thạch và thầy Trung Nam rồi!
- Đả đảo quân giết người!
- Đả đảo lũ chó săn tay sai!
- Đả đảo chính quyền đàn áp dân!
- Đả đảo! Đả đảo!...
- Các em bình tĩnh quay lại trường ngay! Không được manh động! – Trung Nam vẫn ngoái lại nói như hét lên.
- Quay lại trường ngay!..
- Quay lại trường ngay!
- ...
- ...

Tiếng hét của Thạch và Trung Nam như xé trời. Sinh viên lùi về, dàn hàng ngang như một bức tường thành bảo vệ trường...

Ehư đầy hai giờ sau, toàn bộ video clip, hình ảnh về cuộc khủng bố trường Đại học PH. Trên các trang mạng, phủ kín đất nước và lan tỏa đi khắp thế giới là các hình ảnh Thạch và Trung Nam tay bị còng ra phía sau và bị lôi đi xềnh xệch, các sinh viên và nhân dân khu vực Đồng Đoi bao vây chế ngự sự đàn áp của công an, những đoạn video clip nổ ran tiếng súng, khói bay mù mịt... Di chúc của tướng Lê Hải, tiểu sử đại tá Nguyễn Thạch, tiểu sử Phạm Trung Trung Nam thôi thúc lòng người. Đến khoảng hai giờ trưa, sinh viên các trường toàn Thành phố nghìn nghịt kéo về Đồng Đoi. Ngay chiều hôm ấy cả nước có 26 trường đại học tại cả ba miền Bắc Trung Nam xuống đường biểu tình, tập trung vào khẩu hiệu phản đối Trung Quốc bành trướng ở Biển Đông, kết hợp đòi trả lại tự do cho Thạch và Trung Nam..

Ngày hôm sau hầu như mấy trăm trường đại học trong cả nước xuống đường biểu tình, nơi nào cũng được nhân dân tham gia rất đông, một số đoàn biểu tình được quân đội và công an giúp đỡ, dẹp đường cho đi.

Đất nước tràn ngập một bầu không khí khó tả...

...

Biển Đông lại dội lên những đợt sóng lớn tiếp theo... - giữa lúc những đợt sóng cũ chưa dứt...

Báo chí Trung Quốc hàng tuần nay âm ảm đưa tin Chính phủ Trung Quốc cho rằng Luật Biển quốc tế (UNCLOS 1982) và Tòa án quốc tế không có giá trị gì đối với Trung Quốc trong vấn đề Biển Đông. Trung Quốc bác bỏ gay gắt Bộ Luật Biển của Việt Nam vừa mới được ban hành. Trung Quốc rầm rộ khai trương trụ sở của cái gọi là thành phố Tam Sa tại đảo Phú Lâm của Việt Nam ở Hoàng Sa, xúc tiến ráo riết việc triển khai quân đồn trú tại đây và cử chỉ huy, chính ủy cho những đơn vị lục quân và hải quân ở vùng này. Tàu hải giám Trung Quốc ráo riết xua đuổi, tấn công, bắt các tàu đánh cá của ta ở vùng Hoàng Sa và Trường Sa, đưa các vật cản không cho tàu thuyền của Philippines tiếp cận bãi Scarborough... Rồi đến lệnh cho hải quân Trung Quốc triển khai các đợt *tuần tra sẵn sàng chiến đấu*. Lệnh cho tên lửa và không quân Trung Quốc phải sẵn sàng trực chiến...

Hàng chục nghìn tàu cá Trung Quốc có tàu hậu cần 4000 tấn hỗ trợ khuấy đảo trên Biển Đông, đen kịt như kiến cả ngày lẫn đêm, nhiều lần chùng vào sâu trong vùng biển nước ta... Trung Quốc muốn những hoạt động này khẳng định quyền kiểm soát Biển Đông của mình trên thực tế, buộc thế giới phải thừa nhận như một sự việc đã rồi!

Một số tướng soái Trung Quốc lại lên tiếng thúc giục phải tận dụng thời cơ thuận lợi giải quyết dứt điểm Biển Đông lúc này bằng quân sự... Họ cho rằng hiện nay Mỹ và phương Tây đang lún sâu trong khủng hoảng kinh tế, Mỹ mới chỉ triển khai chứ chưa có chỗ đứng vững chãi ở châu Á và chưa rút hẳn chân ra được khỏi Trung Đông, thế mạnh quân sự tại chỗ của Trung Quốc hoàn toàn áp đảo...

Báo chí thế giới tới tấp hỏi thẳng: *Trung Quốc chuẩn bị phát động chiến tranh trên Biển Đông?*

Bộ Quốc phòng Trung quốc họp báo trả lời lòng vòng, với kết luận ngang ngược: *Đây là công việc nội bộ của Trung Quốc, sức mạnh quốc phòng Trung*

Quốc đũa sức bảo vệ vùng biển của mình... Đồng thời báo chí Trung Quốc lu loa cảnh báo nhân dân của mình là *Trung Quốc đang phải đối phó với nguy cơ bị bên ngoài bao vây chưa từng có...*

Báo chí khắp nơi trên thế giới lo lắng, vì cho rằng đã ngửi thấy mùi thuốc súng, e ngại lực lượng quân sự Việt Nam quá yếu, thấy chính giới Việt Nam quá yên tĩnh...

Trong khi đó các chính phủ Philippines, Nhật tuyên bố sẽ kiên quyết chống lại mọi hành động xâm phạm chủ quyền biển đảo của họ, đẩy nhanh xúc tiến những công việc tăng cường hợp tác quân sự với Mỹ, trong đó có kế hoạch bố trí lại lực lượng hải quân Mỹ tăng cường an ninh hàng hải cho eo biển Malacca, nâng cấp việc sử dụng căn cứ quân sự của Mỹ ở Okinawa, chuẩn bị khả năng để Mỹ trở lại sử dụng các căn cứ quân sự tại Subic, Zambales và Clark Field của Philippines... Nhật công bố sách trắng tố cáo hành động của hải quân Trung Quốc trên Biển Đông uy hiếp hòa bình và an ninh ở châu Á... Báo chí các nước Đông Nam Á, Ấn Độ, Úc, Nhật, Nga... sôi sục liên tiếp nhiều bài lên án gay gắt Trung Quốc leo thang guy hiếp... Thượng nghị Viện Mỹ ra quyết nghị chính thức lên tiếng phê phán Trung Quốc thành lập thành phố Tam Sa, đặt quân đồn trú ở đây và những hành động uy hiếp khác của Trung Quốc trên Biển Đông... Một số chính khách và thượng nghị sỹ Mỹ lên tiếng cảnh báo không được đem chính sách xoa dịu³² áp dụng cho Trung Quốc lúc này...

...

Nhưng chính giới ở Hà Nội, Sài Gòn... tiếp tục có sự yên ắng đến khó hiểu...

- Xin hỏi, hay là Hà Nội đang bắt chước Câu Tiễn, nên quyết tâm im lặng?
 - Một phóng viên báo nước ngoài nêu câu hỏi trong cuộc họp giao ban báo chí tại câu lạc bộ các nhà báo nước ngoài ở Hà Nội
- Điều này xin tùy các nhà báo tự hiểu. – Diễn giả Việt Nam làm nhiệm vụ giao ban trả lời.
- Như thế cũng là một câu trả lời sao? – Phóng viên kia vắn lại.
- Là nhà báo, các bạn chắc cũng hiểu thế nào là bí mật quốc gia!
- ...

³² appeasement policy

Tiếng cười trong buổi họp báo rộ lên và không ai muốn hỏi gì thêm nữa. Bế mạc.

Song chung quanh bàn uống cà-phê, mấy nhà báo nước ngoài nán lại khảo nhau oang oang:

- Câu Tiễn chỉ là biện pháp thực hiện một ý chí thôi! Ý chí Việt nam lúc này có lẽ là ngồi im câu cá, và chờ may?!

Tiếng cười trên bàn cà-phê lại rộ lên

...
...

Cuộc sống đời thường hàng ngày trong dân tiếp tục nặng nề chuyện giá cả leo thang. Túi tiền ngày càng vơi nhanh những đồng lương tóe teo. Giá xăng, giá ga và giá điện lại vừa mới tăng ... Tại nhiều ngã ba đường hay góc chợ, những người lam lũ đi tìm việc làm ngày càng đông. Trong công xưởng nhiều nơi, hoặc là tê ngắt vì phải tạm phủ bạt từng phần, hoặc là phải làm kiệt sức để bù cho số thợ bị giãn đi vì doanh nghiệp đang “*down*” lúc này! Công nhân mím môi mím lợi: “*Thà như thế còn hơn mất việc!*” ... Bao nhiêu tồn tại và ách tắc năm này qua năm khác cứ chất đống cao mãi thêm, từ khiếu kiện đất đai, đến tai nạn giao thông, bệnh nhân có nơi phải trải chiếu nằm xuống đất, trường học thiếu chỗ... Bây giờ lại thêm nạn thất nghiệp lan rộng...

Những ngày này cuộc sống đời thường khó khăn trong dân xôn xao hẳn lên nỗi lo đất nước bất lực trước những bước leo thang mới của Trung Quốc trên Biển Đông. Lòng người khắc khoải không biết bao nhiêu câu hỏi về sự yên tĩnh lạ lùng của lãnh đạo đất nước. Tịnh không thấy một lời giải thích tường tận nào những gì đang chờ đợi, đang đến với đất nước. Không có lấy một lời kêu gọi người dân phải chuẩn bị gì, hành động như thế nào... Chỗ nào cũng chỉ thấy cao giọng chống *các thế lực thù địch*..., khuyên ngăn dân không để bị kích động đi biểu tình chống Trung Quốc... Chỗ nào cũng thấy rầm rầm phê phán sự thoái hóa về chính trị tư tưởng, hô hào đẩy mạnh học tập tấm gương đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh... Có trường họp cán bộ đến tận nhà khuyên nhủ gần như dọa là dân không được đi biểu tình... Giữa lúc nền kinh tế lạng lẽ chảy máu ngoại tệ và vốn ra nước ngoài, một số đại gia bỗng nhiên vắng bóng...

Những ngày này nhậu nhẹt, xa hoa và tha hóa vẫn cứ bùng lên nguyên một nhịp độ sự ồn ào và mùi nồng nặc vốn có ở những nơi đã trở thành *xứ sở* của

chúng. Trong một bữa nhậu, ăn con cua khủng 5 triệu đồng ngang một tấn thóc, ăn con rùa vàng 200 triệu đồng đang được coi là “mốt”, kẻ nào không dám mần thì coi bị loại khỏi “làng”... Tại những *xứ sở* này, những “scandals” càng “mùi” càng được tâng bốc lên thành các loại thước đo của sành điệu. Móm rồi, bán cả một biệt thự, lại khuyến mại thêm một cái ghế kha khá, để tậu một cô vợ trẻ đã qua sử dụng... Song chuyện này không bị coi là suy đồi, mà được tặng danh hiệu là “*chịu chơi*”... Trong những *xứ sở* này, toàn bộ cái hệ thống đo lường các giá trị linh hồn được xác lập bằng những đơn vị mà trí tuệ của người lương thiện không sao hiểu được. Trong những căn phòng sang trọng kín đáo và trên những góc phố náo nhiệt, những cuộc sát phạt *đỏ-đen*, những ván cờ người bạc tỷ, những đám cá độ Olympic London... chẳng hề suy xuyên nhịp độ...

Chiều chiều, trên các công viên của những người già có đủ các thứ loại không khí oi oi, ngọt ngọt..., thậm chí có khi bốc mùi..., của mọi thứ của đời pha trộn lại trên không trung. ... Từ thái độ mũ ni che tai, mackeno, chười..., đến chuyện coi nói nhà, chuyện cháu trượt thi đại học, nhà đất bị lấn chiếm, giá đất, chạy điếm, xin việc, kể khổ mất cơ nghiệp vì con đánh bạc, uất ức, than vãn, tiểu lâm bậy, vụ lừa MB 24 hàng trăm tỷ, thuốc Viagra giả, hàng “*hot*” búp bê tình dục, Nhưng sôi nổi nhất vẫn là các cuộc loạn đàm thuộc thể loại *chuyện buôn dưa* tại các tiệm cà-phê hay các quán nước trên vỉa hè, đủ các màu sắc, thật giả lẫn lộn, xoay quanh chuyện quan nọ *uỳnh* quan kia, - điều luyện đến mức độ nghe như thật, có bảo đảm đàng hoàng... Trong những buổi đi dạo chiều chiều này trên công viên, điếc hay nặng tai là có lợi nhất, vì như thế đỡ bị ô nhiễm...

...

Tàu quân sự hải giám của Trung Quốc lại vào rất gần vùng cù lao Ré... Người phát ngôn Bộ Ngoại giao ta lại lên tiếng phản đối. Sau đợt đưa ra mời thầu 9 lô khai thác dầu khí cách đây vài tháng, Trung Quốc lại vừa mới đưa ra 26 lô khai thác dầu khí trên Biển Đông để mời thầu, trong đó có một số lô nằm trên thềm lục địa và bên trong lãnh hải của Việt Nam và Philippines. Người phát ngôn Bộ Ngoại giao ta lại lên tiếng phản đối... Trong khi đó tại các tiếp xúc giữa các đoàn đại biểu cấp cao hai nước Việt – Trung bên ta vẫn hết lời cam kết cao đẹp dành cho *đại cục, 16 chữ, 4 tốt.*, giữa lúc các cuộc bắt bớ, ngăn cản người đi biểu tình xảy ra liên tục ở Sài Gòn và Hà Nội...

...Trung Quốc bắt đầu triển khai việc máy bay không người lái rà soát toàn Biển Đông và các vùng ven biển...

Trong nước, bên dưới mặt bằng yên tĩnh và phần nào hào hùng về hoài niệm hào quang xưa như thường lệ của báo chí lề phải, sự nhón nháo mới trong dân cứ trào lên cuộn cuộn – trước hết chung quanh chuyện bắt bớ mấy đại gia, chuyện bày

đàn mây ngày qua chạy rút tiền khỏi ngân hàng ACB, chuyện thị trường chứng khoán liên tiếp lao dốc... Chỗ này chỗ khác có lúc miên man chuyện *Lê Chiêu Thống ngày nay*, đến mức Chủ tịch nước phải nói trên báo: *Đảng và nhà nước này không bán nước!*.. Tình hình nhạy cảm đến mức các tin đồn nhảm trên mạng cũng có thể gây nên những bong bóng xáo động mới, dù là kinh tế hay chính trị...

Hành xử tiếp tục của Trung Quốc trên Biển Đông cứ như là vãi thêm thuốc súng vào không khí trong nước ta, bất chấp những lời tụng niệm của những người có chức có quyền phía ta...

Tình hình kinh tế và nội trị quá quẩn bách, không ai còn tâm trạng nào nghĩ đến chuyện làm ăn lâu dài. Nền kinh tế có nhiều mảng rỗng, trong khi tiền và vốn tiếp tục chảy máu ra nước ngoài... Đã thế áp lực trong dân ngày càng lớn sau các cuộc biểu tình phản đối Trung Quốc lấn chiếm Biển Đông...

Làn sóng biểu tình bột phát vừa qua của sinh viên cả nước do việc bắt Thạch và Trung Nam tự nó tác động như một cú hích lớn trong xã hội. Lãnh đạo liên tiếp lời lẽ đao to búa lớn đập thẳng vào *các âm mưu phá hoại lật đổ của các thế lực thù địch, âm mưu diễn biến hòa bình*, bổ sung thêm những ý mới: Phải đánh cả trên mạng, phải chống lại âm mưu hình thành phái đối lập... Song tình hình trong nước vẫn tiếp tục căng thẳng.

Cuối cùng lãnh đạo đành chấp nhận đối thoại với doanh nhân và trí thức để xả xú-páp, ấn định ngày giờ, địa điểm, giao cho bên yêu cầu đối thoại lo mọi việc tổ chức...

Tại hội trường Câu lạc bộ Thống nhất ở Hà Nội, khoảng một giờ trước khi đối thoại bắt đầu, gần hai trăm doanh nhân và trí thức đại diện cho các địa phương cả nước đã có mặt đông đủ. Phía lãnh đạo có tới khoảng một trăm người thuộc các bộ máy có liên quan của Đảng và Nhà nước, trước hết là các phóng viên, các cán bộ và nhân viên của các cơ quan chức trách có liên quan. Cũng may, hội trường câu lạc bộ Thống Nhất khá rộng, có sức chứa đến bảy, tám trăm chỗ ngồi, nên không gian nơi đối thoại vẫn thoáng đạt. Ngân hàng PH lựa chọn rất kỹ và thuê trọn gói dịch vụ hội nghị cho tổ chức cuộc đối thoại này. Hợp đồng thuê dịch vụ

quy định đến từng chi tiết nhỏ nhất, nhằm đảm bảo thành công tuyệt đối về mặt tổ chức.

Toàn bộ không gian nơi hội thảo được bài trí toàn bằng hoa và cây xanh rất đẹp, không có bất kỳ chữ viết, khẩu hiệu, hay băng-rôn nào. Duy nhất trên phong của sân khấu là lá cờ đỏ sao vàng lớn, che kín mặt phong sân khấu.

Tham gia đối thoại trực tiếp tất cả có bốn người.

Phía lãnh đạo có một vị đại diện có thẩm quyền thay mặt Đảng, Quốc hội và Chính phủ, một vị lão thành cách mạng có tên tuổi được nhiều người trong cả nước biết đến.

Phía doanh nhân và trí thức có thạc sỹ dược sỹ, doanh nhân Nguyễn Thị Bạch Yến. Người thứ hai là nhà toán học và đồng thời cũng là nhà hoạt động xã hội nổi tiếng giáo sư Hoàng Quốc Túy, do các hiệp hội và các địa phương cử ra.

Ông bà Chính và hai ông bà Nghĩa thay nhau động viên Yến chân tình tham gia đối thoại, vì Thạch và Trung Nam đã bị bắt sang tuần thứ ba rồi mà vẫn chưa được thả ra. Đến giờ cũng không thấy một lời giải thích nào từ phía chính quyền về việc bắt bớ này. Ông Nghĩa cẩn thận dặn thêm không để cho mọi người hiểu lầm Yến đối thoại quyết liệt là do chồng con mình bị bắt, cần tập trung vào chuyện lớn của đất nước...

Đúng giờ, một người bước lên bục nói. Anh ta thông báo đối thoại bắt đầu và mời cả bốn người lên ngồi trên hàng ghế giữa sân khấu. Sau phần chào hỏi nhau, chào cử tọa, phân tự giới thiệu, cả bốn người tham gia đối thoại thỏa thuận mời lão thành cách mạng là người cao tuổi nhất phát biểu mở đầu. Cả bốn người cùng ngồi trên hàng ghế đặt giữa sân khấu, mặt nhìn về phía cử tọa.

Lão đồng chí cầm microfone đứng dậy:

- ...Một lần nữa tôi cảm ơn sáng kiến tổ chức đối thoại giữa giới doanh nhân, giới trí thức và giới cầm quyền đất nước. Tôi chủ ý dùng khái niệm

giới trong đối thoại này, để nhấn mạnh sự bình đẳng, tính cởi mở, tính xây dựng, để cùng nhau chia sẻ mối quan tâm về những vấn đề lớn của đất nước, với tất cả ý thức trách nhiệm cao nhất của chúng ta.

Cử tọa nhiệt liệt vỗ tay hồi lâu hoan nghênh.

...Xin cảm ơn... Cuộc đối thoại hôm nay diễn ra đúng vào lúc cả nước kỷ niệm Cách mạng Tháng Tám và ngày Tuyên ngôn Độc lập mừng Hai tháng Chín. Đứng dưới lá cờ Tổ quốc tại đây hôm nay, tôi nhớ lại không khí hào hùng của ngày 19-8, khi lá cờ này lần đầu tiên phủ kín phía trước của Nhà hát lớn thành phố Hà Nội, mở đầu cuộc mit-tinh lịch sử và sau đó là cuộc biểu tình vĩ đại mở ra cuộc Cách mạng Tháng Tám. Tôi mong cuộc đối thoại hôm nay sẽ được dẫn dắt bởi tinh thần cách mạng vĩ đại ấy, vì đất nước chúng ta đang đứng trước nhiều vấn đề trọng đại phải giải quyết, có nhiều thách thức quyết liệt phải vượt qua.

Tôi đã đọc kỹ tài liệu chuẩn bị cho đối thoại của doanh nhân và trí thức về tình hình đất nước. Tôi đánh giá cao tâm huyết thể hiện trong văn bản này, và mong hôm nay được trao đổi thẳng thắn, xây dựng. Quan điểm của tôi là không tránh né vấn đề nào, cũng không sợ bị bất kỳ ai hay lực lượng nào xuyên tạc lợi dụng. Chúng ta làm mọi việc vì nước, có gì mà sợ? Tạo được thống nhất ý kiến, thống nhất ý chí, đất nước ta càng mạnh, lại càng không có gì mà sợ!

Tiếng vỗ tay từ cử tọa âm ảm ran lên.

Trong quá trình thảo luận từng vấn đề, khi nào thấy cần tham gia bàn bạc, tôi sẽ nói ý kiến của mình. Tôi xin đề nghị đại diện lãnh đạo phát biểu trước, sau đó là đại diện giới doanh nhân và trí thức. Tiếp theo là thảo luận hay tranh luận.

Vì **Bản đánh giá tình hình đất nước** do doanh nhân và trí thức soạn thảo rất đầy đủ, do đó trong đối thoại này tôi đề nghị bàn thẳng vào những vấn đề gai góc.

Sự tham gia đông đảo của cử tọa hôm nay thể hiện tính công khai minh bạch của đối thoại. Để không khí đối thoại cởi mở, tự nhiên, không bị gây nhiễu vì bất kỳ lý do gì, tôi trân trọng đề nghị cử tọa lắng nghe, không vỗ tay.

Vì mục đích của đối thoại và thành phần tham gia của nó đã được ấn định, việc cử tọa muốn tham gia thảo luận hay nêu câu hỏi, xin được dành cho một diễn đàn khác. Tôi xin nhắc lại, để tôn trọng sự thảo luận giữa đại diện lãnh đạo và đại diện giới doanh nhân và trí thức trong đối thoại hôm nay, tôi trân trọng đề nghị cử tọa hôm nay chỉ nghe và theo dõi đối thoại, làm nhân chứng cho đối thoại, không tham gia thảo luận. Tôi xin hỏi cử tọa có đồng ý không ạ?

Tiếng “Đồng ý” và tiếng vỗ tay rầm rầm hưởng ứng. Một không khí trang nghiêm, cởi mở lan tỏa khắp hội trường.

- Bây giờ tôi xin mời đồng chí đại diện lãnh đạo phát biểu.

Lão đồng chí đặt microphone xuống bàn, yêu cầu mọi người cứ ngồi phát biểu để có không khí thân mật, thoải mái.

Đại diện lãnh đạo:

- Thưa cử tọa, thưa các thành viên tham gia đối thoại, tôi rất tán thành gợi ý và cũng là lời khuyên của *lão đồng chí* về cách chúng ta tiến hành đối thoại hôm nay. *Lão đồng chí* nhắc đến những ngày Tháng Tám lịch sử, nên tôi rất mong đối thoại của chúng ta được tiến hành trong tinh thần ấy. Tôi đã đọc kỹ bản **Đánh giá tình hình đất nước** do doanh nhân và trí thức chuẩn bị cho đối thoại này, và bây giờ xin nêu lên ba câu hỏi:

Câu hỏi đầu tiên của tôi là những đánh giá tình hình kinh tế đất nước nêu trong kiến nghị như thế của doanh nhân và trí thức có bị quan quá không? Bởi vì không thể phủ được nhận thực tế là quá trình khủng hoảng kinh tế của đất nước hiện nay đang từng bước được khắc phục. **Câu hỏi thứ hai** là dựa vào những đánh giá của mình, giới doanh nhân và trí thức cho rằng tình hình đất nước đang lâm nguy, nhận định như thế có quá cường điệu không? Xin nói ngay, trong đối thoại công khai và thẳng thắn này, tôi không ngại chuyên *vạch áo cho người xem lưng* đâu. **Câu hỏi thứ ba** là doanh nhân và trí thức đã cân nhắc mọi mặt của đại cục chưa, đã quan tâm thỏa đáng yêu cầu giữ vững ổn định chưa mà kiến nghị những giải pháp cải cách như vậy?

Xin mời thạc sỹ dược sỹ Nguyễn Thị Bạch Yến, Chủ tịch Hội đồng Quản trị Ngân hàng PH, đi thẳng vào câu hỏi đầu tiên trong đối thoại này.

Thạc sỹ dược sỹ, doanh nhân Nguyễn Thị Bạch Yến:

- Xin cảm ơn sự ưu tiên dành cho tôi. Trước khi phát biểu, tôi xin nhấn mạnh doanh nhân và trí thức xác định rất rõ tinh thần trách nhiệm của mình đối với đất nước và chuẩn bị cho đối thoại này với tất cả ý thức xây dựng.

Tôi xin bàn ngay câu hỏi thứ nhất vị *đại diện lãnh đạo* đã nêu lên: *Đánh giá tình hình đất nước trong kiến nghị của chúng tôi có bị quan hay không?*

Xin thưa:

Có thể nói đánh giá của chúng tôi về tình hình đất nước thực ra là một tổng kết bước đầu của chúng tôi về tình hình đất nước từ khi tiến hành đổi mới năm 1986 đến nay. Trong tổng kết này, chúng tôi nhấn mạnh các thành tựu đạt được là sự nỗ lực rất lớn từ bỏ nền kinh tế quan liêu bao cấp, thực hiện được những bước đi đầu tiên của nền kinh tế thị trường, nhờ đó đã hoàn thành thời kỳ phát triển ban đầu nước ta nhất thiết phải trải qua.

Những thành tựu của đổi mới đã chặn đứng nguy cơ kinh tế sụp đổ, đồng thời thay đổi quan trọng vị thế quốc tế của đất nước. Nguyên nhân cơ bản của mọi thành tựu là thực hiện được dân chủ ở mức độ nhất định, rõ nét nhất là thừa nhận sự vận động của kinh tế thị trường. Thành tựu quan trọng bậc nhất của toàn bộ công cuộc đổi mới cho đến hôm nay cũng là những tiến bộ bước đầu thực hiện dân chủ trong kinh tế, nhưng trong chính trị thì không thể nói như vậy.

Tổng kết của chúng tôi nhấn mạnh: Trở lực lớn nhất là tình trạng mất dân chủ đang ngày càng kìm hãm quá trình đổi mới và sự nghiệp phát triển đất nước, đang tha hóa ngày càng nghiêm trọng toàn bộ hệ thống kinh tế và hệ thống chính trị quốc gia. Sự tha hóa này tác động sâu sắc đời sống mọi mặt của đất nước. Chưa bao giờ các giá trị đạo đức, văn hóa xã hội bị băng hoại như ngày nay. Nhiều quyền tự do của nhân dân bị tước đoạt. Môi trường tự nhiên bị tàn phá nặng nề. Hiện tượng mất dân chủ quay trở lại rất sớm kể từ khi có Hội nghị Đảng toàn quốc giữa nhiệm kỳ khóa VII tháng giêng 1994, và hiện nay đang tiếp tục biến dạng toàn bộ đời sống vật chất và tinh thần của đất nước. Việt Nam đang bị

chế độ chính trị của chính mình giam hãm, chứ không phải là do bối cảnh thế giới bên ngoài.

Vốn dĩ đầy triển vọng trở thành con rồng hay con hổ mới ở Đông Nam Á được dư luận thế giới rất kỳ vọng, song trong vòng dăm năm nay Việt nam tiêu tán gần như mọi nguồn lực tích lũy được trong hai thập kỷ trước đó. Mọi cái dễ làm dễ ăn, kể cả đất đai và những tài nguyên khác, đã bị bóc lột, đẽo vạc như gần hết, thế mà vẫn là một nước nghèo và lạc hậu, không tạo ra được những tiền đề cho việc chuyển đất nước lên một giai đoạn phát triển cao hơn.

Việt Nam đang trở thành niềm thất vọng của chính nhân dân trong nước và của nhiều bạn bè quốc tế. Việt Nam hiện nay được thế giới xếp hạng ngày càng thấp trên tất cả các lĩnh vực của phát triển, xếp hạng càng thấp nữa về tự do, dân chủ, quyền con người và bảo vệ môi trường tự nhiên.

Trong khi đó người dân đầy tâm trạng bi quan, bức xúc. Dân tình nơi nào cũng rất nặng lời về chế độ chính trị và những người lãnh đạo. Xin đề nghị *đồng chí lão thành* và *vị đại diện lãnh đạo* tìm cách thâm nhập vào dân mà nghe cho thủng! Tôi đã được sống qua nhiều giai đoạn khác nhau của đất nước trong thời chiến và trong thời bình, nhưng quả thực chưa bao giờ tôi thấy lòng dân bi quan, mất niềm tin như hiện nay.

Vị đại diện lãnh đạo bật lên như một cái lò so bị nén bị mất cái hãm:

- Sao lại nói thế được!? Tình hình có lúc nào không có khó khăn thách thức? Đã thế, làm sao tách khủng hoảng kinh tế nước ta hiện nay khỏi bối cảnh suy thoái kinh tế thế giới? Hiển nhiên là từ đỉnh cao lạm phát 2 con số có khả năng sẽ chỉ là 1 con số trong năm 2012 này, hiện tượng vàng hóa hay đô-la hóa nền kinh tế coi như cơ bản được khắc phục, tỷ trọng tăng GDP của nước ta vẫn là cao so với nhiều nước trên thế giới và trong khu vực... Phải nói đây là những thành quả quan trọng chứ? Giới kinh tế nước ngoài vẫn đánh giá cao nền kinh tế nước ta và khả năng hấp dẫn đầu tư nước ngoài (FDI) của nó, đánh giá cao sự ổn định chính trị, yên ổn... Nếu các vị cứ nhìn vào mặt tối của vấn đề làm sao có lối ra được? Vì là đối thoại, nên tôi không muốn chụp mũ tổng kết của các vị như thế là một sự hù dọa!

Thạc sỹ dược sỹ, doanh nhân Nguyễn Thị Bạch Yến, vẫn giọng nói điềm đạm:

- Thừa vị đại diện lãnh đạo, tôi tán thành phải ra sức củng cố những kết quả bước đầu đã giành được trong khắc phục khủng hoảng kinh tế.

Tuy nhiên, đánh giá tình hình đất nước cho nghiêm túc, theo tôi thì phải nói thẳng thắn: *Chúng ta nhiều năm nay đã lỡ tay vụng về, tự gây nên hỏa hoạn lớn tàn phá nhà cửa vườn tược..., bây giờ chẳng lẽ chúng ta ngồi đây để cùng nhau ca ngợi thành tích giập tắt được phần nào đám cháy?*

Xin thưa, đây không thể và không phải là công việc của đối thoại hôm nay ạ.

Tôi xin đặc biệt lưu ý, cuộc khủng hoảng kinh tế hiện nay đã kéo dài 5 năm mà vẫn chưa thấy ánh sáng cuối đường hầm. Không ít chuyên gia kinh tế trong nước và trên thế giới cho rằng phải mất vài ba năm nữa, với những nỗ lực rất quyết liệt, Việt Nam mới có thể hy vọng thoát khỏi thời kỳ khủng hoảng hiện nay. Riêng ngành ngân hàng chỉ ít phải cật lực sửa chữa dăm bảy năm nữa. Có không ít người mất niềm tin, đã có hàng trăm chủ doanh nghiệp FDI bỏ trốn vì vỡ nợ, trong đó có một số là lừa đảo...

Xin cho phép tôi trong đối thoại này nói rõ thêm đôi điều về chất lượng nền kinh tế nước ta:

Trong 27 năm đổi mới, nước ta đã thu hút được khoảng 200 tỷ USD nguồn lực từ bên ngoài, bao gồm FDI, kiều hối, ODA..., chưa tính đến các viện trợ kỹ thuật, các viện trợ nhân đạo khác. Hiếm có một nước nào trên thế giới trong hơn hai thập kỷ vừa qua nhận được một nguồn lực to lớn như vậy từ bên ngoài. Đồng thời trong hơn hai thập kỷ vừa qua, bằng cách này cách khác Nhà nước trên thực tế đã bán đến mức gần như cạn kiệt đất đai và tài nguyên quốc gia. Môi trường tự nhiên bị xâm hại nghiêm trọng mọi nơi. Trong suốt 27 năm qua nhân dân cả nước ta lao động gian khổ, hàng triệu lao động đi kiếm việc làm ở nước ngoài, tỷ trọng tăng trưởng GDP luôn ở mức cao... Thế nhưng tại sao đến hôm nay nước ta vẫn là một nước nghèo và còn nhiều mặt lạc hậu, nợ nần của doanh nghiệp và của nhà nước rất cao, trong đó nợ xấu ở mức báo động vì khả năng trả nợ rất đáng ngại... Các thành tựu đạt được còn rất thấp so với các quốc gia đã từng có cùng một thời kỳ phát triển ban đầu tương tự như của nước ta.

So sánh tổng quát như thế *đầu vào* và *đầu ra* của toàn bộ nền kinh tế suốt 27 năm đổi mới, hiển nhiên chúng ta thấy được một khối lượng của cải rất lớn của đất nước đã bị thất thoát, rất đáng làm những tính toán thống kê để định lượng hiện tượng này.

Không thể không đặt ra câu hỏi nghiêm khắc: Vậy thì khối lượng của cái khổng lồ bị thất thoát này rơi vào đâu?

Chúng tôi đã nghĩ mãi, và chỉ có thể tìm thấy câu trả lời:

- * rơi vào các chính sách và những quyết định kinh tế sai lầm, với những thiệt hại và lãng phí khủng khiếp - vì quan liêu, vì duy ý chí, và vì sự ngu dốt của bộ máy quản trị quốc gia;
- * rơi vào tham nhũng tiêu cực tràn lan khắp cả nước,
- * rơi vào túi nước ngoài do những yếu kém của chính ta hoặc do bị lừa.

Tôi cho đây là **ba cái thùng không đáy** rất lớn. Nguyên nhân hàng đầu gây ra ba cái thùng không đáy khổng lồ này là phẩm chất và năng lực yếu kém của toàn bộ hệ thống chính trị hiện nay của đất nước.

Xin thưa hai vị, đặc biệt đáng lo ngại là: Sau gần ba thập kỷ đổi mới, thời kỳ phát triển kinh tế theo chiều rộng đã kết thúc. Yêu cầu phát triển tự thân của đất nước cũng như sự cạnh tranh quyết liệt trên thị trường quốc tế đặt ra cho nước ta đòi hỏi bức xúc phải sớm chuyển nền kinh tế nước ta sang thời kỳ phát triển theo chiều sâu. Nhưng xin nhắc lại, từ 5 năm nay kinh tế nước ta lâm vào một cuộc khủng hoảng cơ cấu sâu sắc, đến nay chưa có lối ra, nhất là:

- chất lượng nguồn nhân lực thấp,
- kết cấu hạ tầng vật chất kỹ thuật lạc hậu,
- năng lực quản trị quốc gia bị tệ nạn quan liêu tham nhũng lũng đoạn nghiêm trọng,
- của cải tích lũy được bị tham nhũng bốc hơi đến mức làm rỗng nguồn lực quốc gia...

Xin lưu ý, đặc biệt tệ hại với nhiều hệ quả lâu dài cho sự nghiệp phát triển của đất nước từ nay về sau là nền giáo dục của ta hiện nay đầy bệnh hoạn và phản tiến bộ. Ví dụ điển hình là hiện nay nước ta không có lấy một trường đại học nào đứng trong top 200 của thế giới, trong khi đó Thái Lan sát nách ta có 2 trường đứng trong top 100 của thế giới!..

Bây giờ có thể dám chắc: Mục tiêu hoàn thành, hay cơ bản hoàn thành Việt Nam là một nước công nghiệp hóa theo hướng hiện đại vào năm

2020 sẽ không thực hiện được. Chúng ta không thể đổ lỗi thất bại này cho bất kỳ nguyên nhân bên ngoài nào.

Thưa hai vị, xem xét cả về mặt chính trị, văn hóa, xã hội, cuộc khủng hoảng hiện nay của nước ta là toàn diện và trầm trọng nhất trong 27 năm đổi mới, nó báo hiệu nguy cơ đổ vỡ như một tất yếu sẽ đến, song đồng thời chính cuộc khủng hoảng trầm trọng hiện nay thôi thúc quyết liệt phải cải cách triệt để hệ thống chính trị của đất nước.

Nền kinh tế quốc dân hiện đang ẩn chứa quá nhiều các quả bom nổ chậm. Đó là lạm phát cao đang có nguy cơ quay trở lại, nợ xấu và nợ công ngày càng khó kiểm soát, những hiện tượng vỡ bong bóng gần như thường xuyên trong thị trường địa ốc và thị trường chứng khoán, những rối loạn và tỷ lệ nợ xấu ngất ngưỡng của ngành ngân hàng, những xí nghiệp hay công trình kinh tế trọng điểm quốc gia kém chất lượng với triển vọng đất nước phải trả giá đắt - trong đó có bê-xít Tây Nguyên, các xí nghiệp khai thác titan bới nát ven biển miền Trung, thủy điện Sông Tranh 2 đầy uy hiếp, các nhà máy nhiệt điện và những công trình kinh tế quan trọng khác đắt và kém chất lượng do Trung Quốc trúng thầu, nạn cho thuê đất thuê rừng, nguy cơ nước ta trở thành bãi thải của kinh tế Trung Quốc...

Xin thưa, quả bom nổ chậm lớn nhất hiện nay trong nền kinh tế nước ta là sự tổng hợp của tình trạng tích tụ những ách tắc nhiều mặt phát sinh từ cơ cấu kinh tế không còn phù hợp, cộng hưởng với sự lũng đoạn mang tính chất mafia của các nhóm lợi ích, những đổ vỡ do bất cập và ngày càng tha hóa của toàn bộ hệ thống chính trị và bộ máy quản lý nhà nước của chế độ đảng trị. Nói một cách khái quát, nền kinh tế nước ta hiện nay vừa cạn lực và rời rạc, dễ bị chấn thương, vừa khan hiếm khả năng đi vào các sản phẩm mới trong khi đã hết chỗ hay bão hòa các sản phẩm hiện có. Cơ cấu hiện tại của toàn bộ nền kinh tế có quá nhiều ách tắc và bất cập hiểm nghèo, trong khi đó chế độ chính trị hiện nay kìm hãm khả năng thay đổi nó.

Tình hình sẽ trở nên nhạy cảm và nguy hiểm hơn bao giờ hết, nếu như lúc này kinh tế nước ta bị chấn động lớn từ bên ngoài, hoặc đất nước bị thiên tai lớn.

Xin lưu ý, nếu để xảy ra không kiểm soát được tình hình nêu trên, quả bom nổ chậm lớn nhất này có nguy cơ tiêu vong mọi thành quả mỗ

hôi nước mắt của nhân dân và toàn bộ sự nghiệp cách mạng của Đảng. Càng để chậm cải cách thể chế chính trị để thay đổi đất nước từ gốc, thời gian phát nổ của bom nổ chậm càng đến gần!

Xin thưa hai vị, đất nước đang đứng trước một nghịch lý: Thu nhập tính theo người dân hiện nay tăng khoảng 10 - 12 lần so với khi bắt đầu công cuộc đổi mới. Song đời sống mọi mặt của đất nước ngày càng nhiều bất cập và tiêu cực, mất công bằng xã hội và chênh lệch giàu nghèo đã tới mức độ gây mất ổn định, nhiều quyền của dân bị xâm phạm nghiêm trọng, văn hóa – xã hội khủng hoảng sâu sắc chưa từng thấy. Hệ thống chính trị ngày càng mang nặng tính quan liêu ăn bám, đồng thời sự mục ruỗng của nó ngày càng nguy hiểm khó bề cứu vãn. Nhân dân mất lòng tin vào Đảng và chế độ...

Một nghịch lý khác nữa: Tiềm lực đất nước tăng nhiều so với khi bắt đầu công cuộc đổi mới, song lại hoàn toàn bất cập đối với những đòi hỏi mới của phát triển. Kể từ sau khi hoàn thành sự nghiệp giành lại độc lập và thống nhất, chưa bao giờ đất nước lại thiếu ổn định và có nhiều mối lo bất an như ngày nay. Khả năng đối phó với các thách thức từ bên ngoài - kể cả trong nhiệm vụ bảo vệ tổ quốc – có nhiều điều đáng lo ngại. Đã thế, càng ngày nước ta càng tụt hậu xa hơn so với nhiều nước chung quanh.

Bản tổng kết của chúng tôi lưu ý: Cuộc khủng hoảng kinh tế trầm trọng hiện nay và những vấn đề nghiêm trọng trong toàn bộ đời sống chính trị - văn hóa – xã hội của đất nước đang đặt ra đòi hỏi *nhất thiết phải tiến hành cải cách hệ thống chính trị làm đòn bẩy chuyển đất nước sang một thời kỳ phát triển mới*. Không làm được như vậy khó tránh khỏi nguy cơ sụp đổ. Nếu nhìn tổng hợp cả những thách thức từ bên ngoài nữa, có thể nói hiện nay đất nước đang lâm nguy.

Tôi nghĩ tổng kết như vậy là nhìn thẳng vào sự thật với tinh thần đặt sự sống còn của đất nước lên trên hết, lợi ích quốc gia lên trên hết. Tôi không tán thành ý kiến của *vị đại diện lãnh đạo* cho rằng bản tổng kết của chúng tôi là bi quan.

Chúng tôi đòi cải cách triệt để và toàn diện hệ thống chính trị hiện nay của đất nước, chứ không đòi chỉ nhân danh chống tham nhũng bắt bớ vài vụ như đang làm.

Đại diện lãnh đạo phản ứng ngay:

- Ô hay, sao lại nói thế được? Doanh nhân và trí thức không tán thành đấu tranh chống tham nhũng? Không bắt như thế làm sao chống được tham nhũng?

Thạc sỹ dược sỹ, doanh nhân Nguyễn Thị Bạch Yến:

- Xin thưa, theo cách nghĩ của tôi, những lý do được đưa ra cho các vụ bắt bớ vừa qua không rõ ràng và khó thuyết phục. Cả nước lo lắng, vì thấy có nhiều điều uẩn khúc đang bị giấu diếm. Những chuyện gì đã xảy ra đằng sau những vụ bắt bớ này? Làm sao nhân dân có thể lường tính được những hệ quả xảy ra tiếp theo?..

Đâu đâu cũng cho rằng sự việc chắc phải nghiêm trọng hơn rất nhiều so với những gì được giải thích trên báo chí. Hiển nhiên, thông tin cho dân không đến đâu đến đâu chỉ càng gây hoang mang. Mấy ngày đầu sau các vụ bắt bớ, ngay lập tức có hiện tượng tháo chạy ô ạt trên thị trường chứng khoán. Ngân hàng Nhà nước phải cấp tốc điều bảy, tám trăm tỷ đồng chỉ để cứu một ngân hàng trúng đạn, nhằm phòng ngừa hiệu ứng rút tiền bầy đàn và nguy cơ đổ vỡ domino của cả hệ thống. Cái này xảy cái ung, giữa lúc nhà nước đang cháy vốn. Xin hỏi: lấy tiền ở đâu ra mà cứu như thế? Hay lại in thêm tiền?..

Xin thưa, giới ngân hàng chúng tôi thông báo cho nhau biết trong mấy ngày đầu ấy, mỗi ngày toàn hệ thống bị người gửi tiền rút ra khoảng một nghìn tỷ đồng để chuyển vào các chi nhánh ngân hàng nước ngoài ở Việt Nam, hoặc nhón nháo xô nhau đi mua vàng! Qua vụ bắt bớ này, cơ chế kinh tế thị trường hình thành dần dần trong suốt mấy chục năm đổi mới bỗng dưng bị các chỉ thị hành chính và các biện pháp hình sự bóp nghẹt. Đánh tham nhũng kiểu như thế là đánh nhau giữa các nhóm lợi ích, người thua là nền kinh tế cả nước. Xin thử hỏi, nếu chính quyền tuột tay để xảy ra đổ vỡ domino trong hệ thống ngân hàng, sẽ lấy sức nào mà cứu cho xuê? Ngoài ra sẽ có chuyện “*cứu ai? bỏ ai?*”.. Trong khi đó tình hình tài chính – tiền tệ hiện nay của đất nước thật ảm đạm. Thâm hụt ngân sách kéo dài kinh niên và ngày càng cao, quá nhiều dự án thiếu vốn, quá nhiều công trình dở dang, nợ nần ngày càng khó kiểm soát...

Xin thưa *lão đồng chí* và *vị đại diện lãnh đạo*, hiện nay nhiều ngân hàng thương mại cùng một lúc có cả hai hiện tượng: có nhiều vốn chết không cho vay được, đồng thời lại gặp nhiều khó khăn trong thực hiện thanh khoản. Nguyên do cơ bản của tình trạng này là khoảng hơn một trăm nghìn doanh nghiệp nhỏ và vừa phải đóng cửa vì ế và thua lỗ. Thị trường bất động sản vỡ bong bóng, cả nước có tới hơn hai mươi nghìn

căn hộ bỏ trống không bán được từ mấy năm nay, chôn chết hàng trăm nghìn tỷ đồng vốn của nền kinh tế, Chính phủ hiện nay đang phải dự tính ba, bốn chục nghìn tỷ đồng để ứng cứu! Song vẫn lại câu chuyện *Nên hay không nên? Lấy tiền ở đâu? Cứu ai? Cứu thế nào?..*

Thị trường chứng khoán hiện nay ở Thành phố Hồ Chí Minh chỉ còn ¼ và ở Hà Nội chỉ còn 1/5 so với đỉnh cao nó đã đạt được! Cùng một lúc tiền tệ - tài chính nước ta thường trực cả hai nguy cơ: lạm phát tăng cao trở lại, hoặc rơi vào thiếu phát và đình đốn...

Tất cả nói lên nền kinh tế đất nước hiện nay có rất nhiều vấn đề rất nhạy cảm và nguy hiểm. Đời sống của người lao động đang rất khó khăn vì giá cả leo thang, và bây giờ là thêm nạn mất việc đang lan rộng...

Nếu nhìn toàn bộ những điều vừa trình bày dưới góc độ sự can thiệp thường trực của quyền lực mềm Trung Quốc, tôi nghĩ tình hình có lẽ còn đáng lo ngại hơn nhiều. Hiện nay, chỉ một tin đồn nhằm cũng khiến nhiều người lo âu, làm ngân hàng này ngân hàng nọ khốn khổ, dân tình nhón nháo... Khắp nơi loạn xạ những lời đồn nhằm, khiến các cơ quan của ta phải làm việc này việc nọ để thanh minh gián tiếp... Tình trạng thiếu công khai minh bạch và bung bít thông tin càng làm cho mọi chuyện phức tạp hơn...

Đại diện lãnh đạo:

- Xin hỏi thẳng bà Yến, bà không tán thành cách chúng tôi đã làm trong chống tham nhũng, vậy theo bà thì phải đánh như thế nào?

Thạc sỹ dược sỹ, doanh nhân Nguyễn Thị Bạch Yến:

- Xin thưa, tôi không có thông tin cụ thể đầu đuôi sự việc ra sao mà cứ đưa ra câu trả lời, tôi sợ làm như thế là thiếu ý thức trách nhiệm và không nghiêm túc, chỉ nói để mà nói.

Tuy vậy, vì được hỏi, tôi xin đưa ra một gợi ý rất chung chung như sau ạ: Hệ thống **tài chính – tiền tệ** là hệ thống thần kinh, hệ thống huyết mạch, rất nhạy cảm đối với toàn bộ nền kinh tế. Chống tham nhũng trong lĩnh vực này theo cách tốt hơn có lẽ không phải là **đánh**, mà là **gỡ rối** để sửa lỗi hệ thống, hoặc phải thay đổi hệ thống khi tình hình không còn cứu vãn được nữa. Lại càng không nên là **đánh** theo kiểu **đánh nhau**, sử dụng các biện pháp công an bí mật và hình sự hóa như đã làm qua mấy vụ bắt bớ vừa rồi.

Theo tôi, vì Đảng độc quyền lãnh đạo và nắm quyền lực tuyệt đối, theo lẽ đương nhiên Đảng cũng phải chịu trách nhiệm toàn diện và tuyệt đối về tình hình đang diễn ra trên đất nước hiện nay. Tại các nước có chế độ chính trị đúng đắn thì tất cả những người lãnh đạo này lẽ ra phải từ chức ba, bốn lần rồi!

Đặt ra vấn đề **gỡ rối**, có nghĩa là tập thể Bộ Chính trị - với tính cách là những người đứng đầu các bộ máy của Đảng, Quốc hội và Chính phủ, có trách nhiệm phải vượt qua lợi ích nhóm, gạt hết mọi riêng tư với nhau, để cùng nhau một ý chí bàn bạc cách **sửa lỗi hệ thống**, chứ không phải là chỉ tìm cách **đánh**, hay **đánh nhau** như thế này. Tự phê bình và phê bình với nội dung như vậy là sai ngay từ đầu rồi! là cách nhìn thiên cận hoặc ngay từ đầu đã có dụng ý không tốt rồi!

Bộ Chính trị nắm trọn vẹn mọi quyền lực trong tay, nếu là một khối thống nhất và một lòng vì nước, thì hoàn toàn có thể làm được theo cách **gỡ rối**.

Với mục đích sửa lỗi hệ thống như vậy, **gỡ rối** không loại trừ việc sẽ phải sử dụng những biện pháp nghiêm khắc nhất, song vẫn hoàn toàn khác với **đánh**.

Quyền lực trọn vẹn trong tay như thế mà không cùng nhau **gỡ rối**, lại chỉ chọn cách **đánh** như đang làm, và cuối cùng cho đến nay chẳng đánh được ai cả, rõ ràng đây là biểu hiện của chia rẽ nội bộ, của bất lực, là đối phó lẫn nhau, là không vì nước! Có phải thế không ạ?..

Cả hội trường ào ào xì xào. Yển lại phải chờ một lúc:

Xin thưa, khắc phục các nguyên nhân gây ra tham nhũng mới thực sự là chống tham nhũng có hiệu quả, đặc biệt là trong lĩnh vực hệ thống huyết mạch của nền kinh tế. Hay là bây giờ bộ máy lãnh đạo và thực thi quyền lực đã quá nát, do đó không còn nữa khả năng **gỡ rối**? Mà **đánh** như thế, đương nhiên sẽ có bên thắng bên thua, song chung cuộc lỗi hệ thống vẫn còn nguyên vẹn, cuối cùng chỉ có đất nước sẽ phải chịu trận thảm hại! Có phải thế không ạ?..

Thưa **lão đồng chí** và **vị đại diện lãnh đạo**, gần đây báo chí có nhiều bài cảnh báo về tình trạng sở hữu chéo rất nguy hiểm giữa các ngân hàng thương mại với nhau, và những cái vôi bạch tuộc nối hệ thống ngân hàng thương mại rồi rắm này với các tập đoàn kinh tế nhà nước, các nhóm lợi ích... Chắc chắn thực trạng này đang lũng đoạn, vô hiệu hóa đáng kể, hoặc thậm chí làm tê liệt luật pháp và bộ máy thực thi pháp luật.

Cứ giả thiết là lãnh đạo tiến hành **đánh** như vậy hoàn toàn với thiện chí – dù điều này trên thực tế là không thể, nhưng xin hỏi trong tình hình bê bối như thế, **đánh** làm sao xuê? Mà không **đánh** thì nợ xấu, thất thoát, vỡ bong bóng, thôn tính lẫn nhau... sẽ để số ra mãi và sớm muộn sẽ làm phá sản toàn bộ nền kinh tế. Mới chỉ có bắt vài người mà đến hôm nay vẫn chưa khắc phục xong những thiệt hại lớn và sự dao động nhốn nháo trong toàn bộ hệ thống tài chính - tiền tệ. **Đánh** tiếp nữa thì sẽ ra sao ạ? Mà chuyện phải **đánh** như thế thì còn rất nhiều, nhiều vụ phải **đánh** còn bự hơn nhiều! Mới chỉ **đánh** sơ sơ như vậy, dư luận đã râm ran chuyện nước ta có lẽ phải vay tiền IMF để giải quyết vấn đề nợ xấu, nhà nước ta lại phải đứng ra cải chính! Tôi dám khẳng định **đánh** như đang làm hiện nhiên không phải là lối thoát, mà là đi nhanh hơn đến đổ vỡ!

Vị đại diện lãnh đạo:

- Nói như bà Yến là chẳng hiểu gì về tự phê bình và phê bình đợt này, mà lại còn có thái độ nghi vấn nữa. Tôi thẳng thắn hỏi thực: Doanh nhân và trí thức đứng về bên nào trong đấu tranh này? Vì đây là vấn đề lập trường: Ủng hộ hay chống đấu tranh chống tham nhũng?

Thạc sỹ dược sỹ, doanh nhân Nguyễn Thị Bạch yến, không may may thay đổi thái độ:

- Xin thưa, *vị đại diện lãnh đạo* nhận xét chúng tôi không hiểu gì là rất đúng ạ. Thực quả là rất cố gắng, song chúng tôi vẫn không thể nào hiểu được ý nghĩa đợt học tập Nghị quyết Trung ương 4, đợt tự phê bình và phê bình kỳ này ạ. Trên các phương tiện thông tin đại chúng, người dân được thông tin là đợt này rất quan trọng, đã đạt được những kết quả ban đầu rất có ý nghĩa đối với xây dựng Đảng và công tác cán bộ. Lãnh đạo Đảng chính thức thông báo đi thông báo lại trên tivi: Trong đợt này ở cấp cao, có người đã viết đi viết lại bản tự phê bình, có người đã phát biểu phê bình bốn năm lần xây dựng cho người tự kiểm điểm, không khí rất chân tình, thiêng liêng... Xin thưa, chính tôi cũng chăm chú nghe và đọc những tin này, nhưng thực tình tôi không hiểu lãnh đạo định gửi cho dân những thông điệp gì... Bản thân tôi không thu lượm được bất kể thông tin nào từ những tin tức chung chung như vậy. Tôi cũng không thông minh thêm được chút nào qua các con số như “**bốn năm lần góp ý**”. Tôi cũng không muốn làm cái việc đoán mò xem những khái niệm như “**chân tình**”, “**thiên liêng**” mang tải những nội dung gì... Nếu đồng chí *đại*

diện lãnh đạo cũng ở vào địa vị người dân như tôi và được nghe những thông tin như thế, tôi chắc đồng chí cũng không biết nhiều hơn chúng tôi.

Nhân đây, tôi xin hỏi trực tiếp *vị đại diện lãnh đạo*: Kiểm thảo viết đi viết lại bốn năm lần, rất chân tình, thiêng liêng... là về những vấn đề gì? Chẳng lẽ Đảng phải giữ bí mật? Ở cấp cao nhất của Đảng có việc nào của Đảng mà không liên quan đến vận mệnh quốc gia? Chẳng lẽ người dân không nên biết những thông tin liên quan đến vận mệnh quốc gia?

Xin thưa, nếu cố ý không cho dân biết thì nên thôi hẳn việc thông tin chung chung gây nhiễu loạn như thế có hơn không?

Trong khi đó tôi rất khát khao được biết đợt tự phê bình và phê bình lần này làm rõ được những vấn đề nghiêm trọng gì đang đặt ra cho đất nước, đề ra được những giải pháp gì cho tình hình nóng bỏng hiện nay, và nhân dân cần phải đối phó thế nào, vân vân...

Xin nói thực lòng, cá nhân tôi không đứng về bên nào trong đấu tranh chống tham nhũng như cách đang làm trong đợt tự phê bình và phê bình lần này. Vì **đánh** như **đánh nhau** dù bên nào thắng thì đất nước vẫn thua. Là chủ tịch Hội đồng quản trị Ngân hàng PH, mấy ngày nay tôi đứng ngồi không yên vì giao dịch của Ngân hàng PH bỗng ngưng giảm hẳn, mặc dù Ngân hàng PH chẳng liên quan gì đến mấy vụ bắt bớ vừa rồi. Chính tôi cũng chưa sao ước lượng được cái giá nền kinh tế cả nước phải trả cho chuyện **đánh** như vậy.

Xin thưa *lão đồng chí* và *vị đại diện lãnh đạo*, cho dù kết quả **đánh** lần này có thể chống được một tội tham nhũng cụ thể nào đó đã xảy ra, thậm chí người quá bê bối có thể sẽ phải bị xử lý... Cứ giả định một cách lý tưởng là như thế đi, song chung cuộc những nguyên nhân gây ra tội lỗi vẫn còn nguyên vẹn, bởi vì hệ thống sản sinh ra những nguyên nhân ấy còn nguyên vẹn. Để rồi sau đợt **đánh** này, sẽ từ hệ thống này, lại thai nghén và ra đời một chu kỳ tha hóa mới, rất có thể là sẽ nghiêm trọng hơn, vì các bên liên quan đều khôn ngoan hơn... Chung cuộc vẫn sẽ là tiếp tục đẩy nền kinh tế đất nước đi gàn hơn nữa tới đở vỡ.

Xin thưa, một khi hệ thống chính trị hiện hành không còn đủ khả năng **gỡ rối** với nghĩa là sửa lỗi hệ thống, mà chỉ còn mỗi cách là **đánh**, thực tế này cho thấy hệ thống chính trị hiện tại đã tha hóa trầm trọng. **Đánh** như thế cho thấy trong lãnh đạo Đảng không còn ý chí và khả năng tìm tòi con đường sửa lỗi hệ thống, mà chỉ tuân theo bản năng ngoan cố, thực hiện những nỗ lực tuyệt vọng, xử lý nhau cốt sao **núu kéo** được hệ thống hiện nay thoát khỏi sự chia năm xẻ bảy. Đây chính là sự **núu kéo** được

nhân danh giữ ổn định, nhân danh giữ vững định hướng xã hội chủ nghĩa...

Vị đại diện lãnh đạo:

- Kiểm điểm chân tình và thiêng liêng nhận khuyết điểm như thế mà bà Yến còn nghi ngờ, vậy theo bà thế nào mới là tự phê bình và phê bình nghiêm túc? Thật là... là... Nói thế mà cũng nói được. – sắc mặt vị *đại diện lãnh đạo* bùng bùng.

Thạc sỹ dược sỹ, doanh nhân Nguyễn Thị Bạch Yến:

Tôi xin nói thẳng thắn: Tự phê bình và phê bình theo cách tránh né dụng chạm đến nguyên nhân gốc của mọi sai trái là lỗi hệ thống, không đề ra bất kỳ một biện pháp gì để sửa chữa lỗi hệ thống, hiển nhiên kết quả cuối cùng sẽ chỉ là tiếp tục giữ nguyên hiện trạng hệ thống đang chứa đầy mọi yếu kém và nguy cơ đổ vỡ của Đảng và của đất nước. Tự phê bình và phê bình như thế cho thấy lãnh đạo vừa thiếu cả cái tâm vừa chưa có cả tầm nhìn cần thiết về thực trạng hiện nay của Đảng và của đất nước. Tự phê bình và phê bình như đang làm, trên thực tế chỉ là tìm cách xử lý những bức bối giữa các *lợi ích nhóm* khác nhau, song lại chung mục đích cuối cùng là bảo vệ hệ thống chính trị đang tha hóa ngày càng trầm trọng. Tôi cũng là đảng viên, xin hỏi vị *đại diện lãnh đạo*, bản thân đồng chí có thật lòng tin tưởng vào một kết quả tự phê bình và phê bình như thế không?

Cử tọa lại rộ lên những tiếng xì xào, nhưng vị *đại diện lãnh đạo* vẫn ngồi im. Chờ mọi người yên lặng, vị *đại diện lãnh đạo* lên tiếng, giọng nói đanh hẳn lại:

- Bà Yến không được nói như thế! Đặt vấn đề như bà có phải là nghi ngờ và muốn bác bỏ vai trò lãnh đạo của Đảng không? Vì là đối thoại, tôi không muốn quy kết là chống Đảng hay lật đổ chế độ... Nhưng tôi hỏi lại: Làm sao một sự nghiệp cách mạng của một quốc gia mà không có sự lãnh đạo? Ở Việt Nam làm sao một sự nghiệp như thế mà không có Đảng Cộng Sản Việt Nam? Người Việt Nam nào mà không biết lịch sử Đảng Cộng Sản Việt Nam, sự gắn bó của nhân dân đối với Đảng?

Thạc sỹ dược sỹ, doanh nhân Nguyễn Thị Bạch Yến, vẫn giữ nguyên thái độ bình tĩnh:

- Xin thưa, một sự nghiệp lớn của một quốc gia dứt khoát đòi hỏi phải có sự lãnh đạo của lực lượng tinh hoa của quốc gia đó. Hiểu như thế, tôi hiểu vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng Sản Việt Nam đòi hỏi ít nhất phải có đủ cả hai yếu tố: Thứ nhất, phải là lực lượng tinh hoa của dân tộc; thứ hai, phải làm tốt vai trò lãnh đạo. Trước đây, nhờ có hai yếu tố này, Đảng đã làm tốt vai trò này trong thời kỳ giành lại độc lập thống nhất đất nước. Song từ đó đến nay, quá trình tha hóa trong thời bình kéo dài hơn ba thập kỷ của Đảng đã làm hỏng Đảng, làm hỏng đất nước. Tình hình nghiêm trọng đến mức lãnh đạo Đảng hôm nay phải thừa nhận sự tha hóa này đang thách thức mặt còn đối với Đảng và đối với hệ thống chính trị.

Xin thưa, ngày nay, nhân danh sự lãnh đạo toàn diện và tuyệt đối, Đảng giữ độc quyền chân lý, trấn áp thẳng tay mọi bất đồng chính kiến hoặc suy nghĩ khác, kìm hãm mọi quyền tự do dân chủ của dân. Vậy xin hỏi: Đảng với tính cách là một người cai trị như thế, Đảng có dám tự thừa nhận mình tiếp tục là lực lượng tinh hoa của dân tộc nữa hay không?

Vai trò lãnh đạo và vai trò cầm quyền được nhào quện lại làm một nhân danh quyền lực chính trị là thống nhất, nhưng trên thực tế đây là cách thực hiện **đảng hóa** toàn bộ hệ thống chính trị và đời sống kinh tế, văn hóa, xã hội của đất nước. Do đó hệ thống nhà nước ngày nay trên thực tế chỉ là công cụ của Đảng điều hành đất nước. Vậy xin hỏi: Đảng còn làm được nhiệm vụ lãnh đạo đất nước nữa hay không? Chỉ riêng một việc Đảng hôm nay không còn khả năng **gỡ rối**, mà chỉ còn lại mỗi cách **đánh dân và đánh nhau**, thì làm sao thực hiện được vai trò lãnh đạo được nữa?

Chuyện “**đánh**” lần này rất **chân tình**, rất **thiên liêng** ở cấp cao nhất, theo như *vị đại diện lãnh đạo* vừa mới nhấn mạnh. Phải chăng như thế ngay từ đầu đã cho thấy: “**đánh**” với nhau dù quyết liệt thế nào đi nữa, nhất thiết vẫn phải giữ nguyên hệ thống độc tài toàn trị của Đảng? Có phải như vậy không?

Xin thưa, thật ra một khi đã nghĩ đến **đánh**, thì còn tâm đâu, trí tuệ đâu mà **gỡ rối**? Đã phải vận dụng đến **đánh** cũng có nghĩa là tồn tại trong Đảng và trong hệ thống chính trị quốc gia **bên nọ, bên kia**, thậm chí nhiều **bên nọ**, nhiều **bên kia**, mà chính đích thân Tổng bí thư đã phải gọi đây là **các nhóm lợi ích**. Rồi **đánh** sẽ đẻ ra các “**hiệp một**”, “**hiệp hai**”, “**hiệp ba**” ...

Thật tình, tôi không thể hiểu nổi uy nghiêm của quốc gia và lợi ích sống còn của đất nước có chỗ đứng ở đâu trong cái tâm và trong cái tầm nhìn của việc **đánh và đánh nhau** như thế ở cấp lãnh đạo cao nhất!..

Thử hỏi như thế Đảng sẽ đi về đâu? Đất nước này sẽ đi về đâu?

Thưa hai vị, nếu tôi không phải là đảng viên, nếu sự nghiệp của Đảng không gắn liền với những hy sinh tổn thất rất to lớn mấy thế hệ trong gia đình tôi, tôi sẽ không cần đặt ra những câu hỏi hệ trọng như thế đối với Đảng! Mặc cho đảng này muốn ra sao thì ra!.. – Yên dẫn lòng, quyết không nói đến chuyện Thạch và Trung Nam bị bắt một cách phi pháp mà đến giờ cả nhà vẫn chưa biết số phận sẽ ra sao.

Cử tọa xôn xao, nháo nhác, quay ngược quay xuôi lào xào với nhau, cứ như là đang ngồi trên những chiếc ghế bị rang nóng. Riêng vị *đại diện lãnh đạo và lão đồng chí* ngồi yên như tượng đá, song cả hai môi đều bặm chặt vì quá căng thẳng.

Yên lại phải chờ một lúc:

- Vâng, xin thưa, chính sự tha hóa như vừa trình bày đã làm cho **Đảng hôm nay** trở thành một thứ **đảng nhân danh**, thừa hưởng quá khứ vinh quang mà các thế hệ đi trước của Đảng và của dân tộc đã phải hy sinh bao nhiêu xương máu để giành lấy. **Đảng nhân danh** hôm nay đang nằm ngủ, đang tha hóa trên cái quá khứ đó. Chính sự tha hóa này đang từng bước dẫn Đảng đến nguy cơ tiêu vong, ngoài ra không một lực lượng thù địch nào đủ sức loại bỏ được Đảng đâu ạ. Có thôi phòng vai trò chống đối của các lực lượng thù địch, nhưng lại không quyết liệt chống lại sự tha hóa của chính mình, trên thực tế Đảng đang ngày càng xa dân, bỏ dân, đi ngược lại lợi ích quốc gia và tạo ra ngay trong lòng dân sự chống đối thù địch, thậm chí nhìn nhận sự chống đối này trong lòng dân cũng là “*các thế lực thù địch*”!... Như thế, không thể nói khác, **Đảng hôm nay** đang ngày càng dần sâu vào con đường tự mình thù địch với nhân dân – con đường tự diệt vong nguy hiểm. Sự bao dung hiện nay của nhân dân đối với Đảng đang bị **Đảng hôm nay** ngộ nhận là vai trò lãnh đạo của mình là nghiêm nhiên, là tất yếu. Một sự nhầm lẫn chết người đấy ạ!

Xin nói chân tình: Lợi ích quốc gia và sự sống còn của Đảng đòi hỏi nhất thiết phải chống lại sự tha hóa của Đảng. Để bảo vệ Đảng, nhất thiết Đảng phải thắng được sự tha hóa của chính mình. Lợi ích quốc gia và biết bao nhiêu vấn đề hệ trọng phải xử lý đang đòi hỏi đất nước phải có sự lãnh đạo, song nhất thiết đó phải là sự lãnh đạo của trí tuệ và phẩm

chất chính trị trong một thể chế dân chủ. Sự lãnh đạo của trí tuệ và phẩm chất chính trị như thế cũng phải nằm trong khung khổ một quốc gia của nền kinh tế thị trường, nhà nước pháp quyền và xã hội dân sự.

Thưa hai đồng chí... - giọng nói của YẾN chùng hẫng xuống, - riêng ở nước ta, do sự kìm hãm của Đảng gần bốn thập kỷ nay, nên nước ta đang ở trạng thái rất kém phát triển trên phương diện tự do, dân chủ. Thể chế chính trị nước ta hiện nay đứng trong nhóm các nước lạc hậu nhất trên thế giới. Cũng phải nói thêm, Việt Nam hiện nay là nước đang có nhiều vấn đề kinh tế, nội trị và đối ngoại trầm trọng nhất trong nhóm nước ASEAN. Là một quốc gia trọng yếu của nhóm này, song nhìn trong mối tương quan nhiều mặt, Việt Nam hiện nay là nước có nhiều điểm yếu nguy hiểm nhất trong ASEAN... – Đến đây YẾN tự dừng lại khá lâu rồi mới nói tiếp:.

Thưa hai vị và cử tọa, tôi xin đặc biệt lưu ý: Đại hội VI của Đảng mở ra thời kỳ đổi mới cách đây hai mươi bảy năm. Đợt “**đánh**” lần này, mà thực chất là “**đánh nhau**” như đang tiến hành – trong họp nội bộ cũng như trên báo chí, lần đầu tiên tự phơi bày ra ở cấp cao nhất sự sa đọa toàn diện của Đảng. Dân tình đàm tiếu không lời nào tả xiết những chuyện về “con sâu”, “bầy sâu”, “đồng chí x”, “cõng rắn cắn gà nhà”, sự công khai thừa nhận “*lợi ích nhóm khi đã móc ngoặc với nhau thì vô cùng phức tạp...*”, chuyện ví von “*miếng ăn là miếng tòi tàn, mất ăn một miếng ruột gan lên đầu!*”, những chuyện về “*nhân danh Đảng*”, về “*làm nhiệm vụ theo sự phân công của Đảng*”, về “*cái tính thiện, tính nhân văn của Nghị quyết 4*”... ..³³ Tôi thấy một khi lãnh đạo không nói được trực diện, mà lại phải mượn những lời bóng gió như vậy, rõ ràng là biểu hiện chẳng lành mất rồi. Trong khi đó thì nhân dân thì bị hành xử theo kiểu “vụ án 2 bao cao su”, trong nông thôn hết xảy ra vụ Đoàn Văn Vươn lại đến vụ Văn Giang và nhiều nơi khác. Đối với thế giới bên ngoài thì đang xảy ra phân hóa nội bộ đến mức để mất tư thế là một quốc gia độc lập tự chủ.

Xin thưa, trong dân đã có không ít lời ta thán: *Lãnh đạo đất nước mà cứ ba bốn mới “ông chẳng bà chuộc”, trong khi đó đất nước thì bị hành hạ như một đồ chơi riêng của người có quyền, ai muốn làm gì thì làm!.. Tham những lù lù khắp nơi trong nước mà tìm không ra. Nhưng bất kỳ ở đâu họ họ ý kiến phản bác những sai lầm của chế độ hoặc lên án Trung Quốc bành trướng thì bị trấn áp quyết liệt, với tất cả sức mạnh của cỗ*

³³ Tìm xem phát những phát biểu của những người lãnh đạo chủ chốt đã được đăng trên báo chí sau các Hội nghị Trung ương 4, 5 và 6 khóa XI.

máy chuyên chính bạo lực và cỗ máy chuyên chính tinh thần! Trong khi đó ở đâu đâu lãnh đạo cũng rậm rạp một bề hòa hiếu, giữ đại cục...

Nhiều lão thành cách mạng đã thốt lên tâm trạng nhắm mắt buông xuôi. Các cụ đành khoanh tay kêu lên: *Độc tài, tham nhũng và Lê Chiêu Thống là anh em ruột của nhau mất rồi!..* Các cụ bảo nhau phó mặc cho trời đất, muốn ra sao thì ra, muốn đổ vỡ thế nào thì đổ vỡ! Các cụ chỉ lo đổ vỡ sẽ cướp nốt mấy đồng lương hưu còm cõi nuôi các cụ sống sót qua ngày!

Thưa hai vị, xin hỏi đất nước ta như vậy đang là đất nước gì?

Trong bối cảnh như vậy, đợt “**đánh**” lần này trong Đảng, bắt đầu từ Hội nghị Trung ương 4 khóa XI, cho thấy hệ thống chính trị hiện hành không còn phẩm chất và năng lực dẫn dắt nhân dân xây dựng sự nghiệp **dân giàu nước mạnh, xã hội dân chủ công bằng văn minh**. Đợt “**đánh**” lần này tự nó bóc trần sự bất cập toàn diện của **Đảng hôm nay** và đặt dấu chấm hết cho thời kỳ đổi mới bắt đầu từ năm 1986. Đợt “**đánh**” lần này bộc lộ rõ sự thật: Không sửa đổi triệt để hệ thống chính trị, tình hình đất nước sẽ không thể cứu vãn, mà Đảng cũng sẽ không thể tồn tại...

Xin thưa, phải thừa nhận qua đợt “**đánh**” lần này, Đảng tuy không tự giác nhưng đã gián tiếp tự phơi bày mình, giúp dân nhìn sâu sắc thêm thực trạng của đất nước, của Đảng, của hệ thống chính trị và của con người trong hệ thống. Vì thế dân ngày càng xa Đảng, càng mất lòng tin vào Đảng.

Thưa hai vị, chắc chắn bây giờ nói dối dân sẽ ngày càng khó! Trong khi đó đất nước đứng trước những đòi hỏi phát triển hoàn toàn mới về kinh tế, về nội trị và về đối ngoại, tôi xin đặc biệt nhấn mạnh những đòi hỏi mới này.

Cả hội trường trở nên im phắc, không khí nặng nề, căng thẳng. Yên vẫn tiếp tục đồng dục:

Thưa hai vị, đợt “**đánh**” này chỉ báo mạnh nha một thời kỳ mới vô cùng nguy hiểm: Đảng Cộng Sản Việt Nam từ một đảng độc tài toàn trị trong thời bình, nay đang di chuyển ngày càng sâu vào thời kỳ bùng nổ các **nhóm lợi ích** và lối hành xử nhau bằng “**đánh**”.

Xin thưa, nếu không ngăn chặn được xu thế tha hóa nguy hiểm này, Đảng sẽ ngày càng diễn biến hòa bình thành băng đảng. Trong thực tế cuộc sống, lâu nay hệ thống chính trị đã có không ít hành động và biện

pháp mang tính băng đảng, chứ không phải là mang tính chất chính đảng của một chính thể chính trị quốc gia. Sự xuống cấp này nguy hiểm lắm! Là đảng viên, tôi không thể không lên tiếng cảnh báo nguy cơ mất còn này đối với Đảng.

Sự thật hiện nay là Đảng đã bị dồn tới ngã ba đường, một ngã là đành uơn hèn tha hóa tiếp, để đi tới phân rã và sụp đổ như một băng đảng. Một ngã khác là phải lựa chọn lộ xác. tự cải cách để đi với dân tộc, đi với đất nước, để trở lại là một chính đảng trong một đất nước do nhân dân làm chủ...

Vậy xin hỏi: Lãnh đạo **Đảng hôm nay** sẽ chọn ngã đường nào?

Trong tình hình đất nước như vừa trình bày, doanh nhân và trí thức chúng tôi kêu gọi cả nước phát huy sức mạnh hòa giải dân tộc, đứng lên tiến hành cải cách triệt để và toàn diện để cứu nguy và phát triển đất nước. Đây là sự lựa chọn của chúng tôi.

Tiếng vỗ tay ầm ầm ran lên từng hồi từng hồi, nét mặt *vị đại diện lãnh đạo và lão đồng chí* cực kỳ căng thẳng, cả hai đều rướn lên chăm chăm, hết nhìn Yên lại nhìn về phía trước.

Mãi *vị đại diện lãnh đạo* mới nói được:

- Nói như bà Yên là cực kỳ *phản động*..., xin lỗi, là cực kỳ nguy hiểm... mà tôi nói là *phản động* cũng không sai... Và như thế là có sự hiểu biết rất khác nhau về Đảng, về chủ nghĩa xã hội, về xây dựng đất nước. Tôi xin nhắc lại, để tỏ ý thức dân chủ, ý thức tôn trọng lẫn nhau trong đối thoại, hôm nay tôi không muốn quy kết gì vội. Tôi muốn chuyển sang vấn đề khác. Bản tổng kết có một vấn đề rất thời sự và rất quan trọng khác, hôm nay tôi muốn nghe trực tiếp và trao đổi ý kiến. Đó là vấn đề Trung Quốc và mối quan hệ Việt – Trung. Bản tổng kết của các vị cho biết giáo sư Hoàng Quốc Túy sẽ trình bày đề tài này. Xin được nghe ý kiến của giáo sư.

Hội trường lào xào một lúc nữa vì sự chuyển đoạn đột ngột, *đồng chí lão thành cách mạng* phải giơ hai tay lên trời ra hiệu sự yên lặng mới trở lại.

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- ... Tôi xin bắt đầu từ lịch sử....

(Giáo sư điểm lại các giai đoạn phát triển quan hệ Việt – Trung từ thời kỳ Việt Nam – Trung Hoa từ khi hai nước có quan hệ ngoại giao chính thức năm 1950 đến hôm nay.)

Giáo sư kết luận:

...Có thể nói, gần bốn thập kỷ nay kể từ khi giành lại độc lập thống nhất đất nước, quan hệ Việt – Trung là mối quan tâm đối ngoại hàng đầu của nước ta. Với tất cả nỗ lực có thể có được, nước ta vẫn chưa sao thành công trong việc xây dựng mối quan hệ này đúng với tinh thần *núi liền núi, sông liền sông* như nó đã từng có một thời. Thậm chí nước ta đã có những nhân nhượng, những hy sinh quá mức cho phép, chắc chắn sau này sẽ phải sám hối với dân tộc, với hậu thế, tuy nhiên vẫn thất bại.

Xin thưa hai vị, vì mong muốn khôi phục quan hệ hữu nghị láng giềng tốt với Trung Quốc, nước ta đã chấp nhận mọi điều kiện để họp hội nghị Thành Đô năm 1990, quay về gắn bó liên minh với nước Trung Quốc xã hội chủ nghĩa vô. Đi vào bước ngoặt đổi chiều này, Việt Nam ta bỏ lỡ thời cơ trở thành một nước độc lập tự chủ đi với cả thế giới tiến bộ và không cần phải gắn mình với bất kỳ ai. Tuy qua hội nghị đàm phán này Việt Nam giành được sự hòa hoãn nhất định, nhưng cái giá phải trả rất đắt. Kết quả tổng thể đạt được cho đến nay là: Quan hệ Việt Nam – Trung Quốc càng phát triển, Việt Nam càng lệ thuộc vào Trung Quốc, và ngày nay nước ta đang đứng trước tình hình nguy hiểm.

Bà Yên đã nêu lên sự lũng đoạn nguy hiểm của Trung Quốc đối với nền kinh tế nước ta, tôi xin miễn nhắc lại. Trong phần trình bày của mình, xin cho phép tôi đặc biệt lưu ý hai vị về sự can thiệp mọi mặt của quyền lực mềm Trung Quốc vào nội trị nước ta. Nổi bật nhất là sự can thiệp này đã làm tê liệt đáng kể sức đề kháng của hệ thống chính trị của đất nước, đồng thời nó tiêm nhiễm vào các chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước ta nhiều quan điểm phản động, nhất là đã xui khiến được phía ta du nhập trọn gói cái gọi là “**chống diễn biến hòa bình**” và coi “**vấn đề dân chủ và quyền con người**” là vũ khí của các thế lực thù địch chống lại chế độ chính trị nước ta. Hệ quả sự can thiệp này khiến cho đất nước ta suy yếu nghiêm trọng, đồng thời tác động phân hóa sâu sắc mối quan hệ giữa nhân dân ta và Đảng. Thậm chí triển vọng con đường phát triển của Việt Nam có nguy cơ bị chặn đứng do sự chi phối của tình hình quan hệ Việt – Trung hiện nay.

Thực trạng hiện nay của đất nước, cùng với sự tha hóa của hệ thống chính trị ngày càng trầm trọng, lại phải đương đầu với một trật tự quốc tế

mới đang hình thành – nhất là tại khu vực châu Á với sự xuất hiện của Trung Quốc đang trở thành siêu cường. Toàn bộ tình hình này khiến cho tổ quốc Việt Nam yêu dấu của chúng ta đang lâm nguy!

Thưa *lão đồng chí* và *vị đại diện lãnh đạo*, để làm rõ vấn đề đang bàn, sau đây tôi xin trình bày thêm một số nét chính về Trung Quốc.

Từ khoảng một thập kỷ nay, dựa vào các lợi thế giành được trên thế giới, Trung Quốc đã tự gỡ bỏ cái vỏ bọc “*trỗi dậy hòa bình*” giấu mình chờ thời, công khai thực hiện các bước đi với mục tiêu giành lấy vai trò siêu cường. Từ nhiều năm nay, với việc ráo riết và thô bạo dùng mọi thủ đoạn ngoại giao, kinh tế, chính trị, quân sự cho việc thôn tính vùng “*lưỡi bò*” trên Biển Đông, Trung Quốc đã chính thức bước lên vũ đài quốc tế thách thức cả thế giới. Bành trướng ảnh hưởng kinh tế và chính trị của Trung Quốc hôm nay trở thành vấn đề của cả thế giới, uy hiếp nghiêm trọng tất cả các nước láng giềng.

Xin thưa, với việc Trung Quốc bước lên vũ đài quốc tế tranh giành vai trò siêu cường như vậy, quan hệ song phương Việt Nam – Trung Quốc ngày nay bước vào thời kỳ các yếu tố đối kháng đang ngày càng lấn át, nhiều trường hợp làm mất hẳn các yếu tố hòa bình, hữu nghị, hợp tác. Xin nhấn mạnh: Đây là diễn biến mới cực kỳ quan trọng trong quan hệ Việt – Trung hiện nay, không một người Việt Nam nào được phép nhắm mắt bỏ qua.

Thưa hai vị, thực chất quan hệ Việt – Trung hiện nay là quan hệ giữa

- một bên là nước Việt Nam nhỏ yếu hơn, bị đối tác của mình uy hiếp và can thiệp ngày càng sâu về nhiều mặt, có một số khía cạnh lệ thuộc như một nước chư hầu kiểu mới, vùng biển đảo của quốc gia đang bị lấn chiếm;
- và một bên là nước Trung Quốc to lớn, đông dân nhất thế giới, đang tranh giành địa vị siêu cường đầy sắc thái đại Hán. Tình hình càng trở nên éo le và khắc nghiệt ở chỗ do những điều kiện địa lý tự nhiên, Việt Nam ngẫu nhiên trở thành chướng ngại vật đầu tiên Trung Quốc cần khuất phục trên con đường của nó vươn ra đại dương để trở thành siêu cường.

Thưa hai vị, trong bối cảnh như vậy, những chuẩn mực như *16 chữ, 4 tốt, giữ đại cục...* do Trung Quốc ban tặng cho mỗi quan hệ song phương Việt – Trung vốn là lừa dối, ngày nay trên thực tế đang trở thành cái xích vô hình có chức năng cột chặt hơn nữa chư hầu kiểu mới Việt Nam vào thiên triều Đại Trung Hoa.

Thừa *lão đồng chí* và vị *đại diện lãnh đạo*, trong tình hình như vậy, Việt Nam không thể tiếp tục lấy hòa hiếu, nhường nhịn, trăm sự lấy ngậm bồ hòn làm ngọt... để tự xiết mình trong cái xích đuợc ban tặng ấy.

Việc hai nước có chế độ chính trị một đảng giống nhau, cùng mang cái tên gọi là *xã hội chủ nghĩa* chỉ là sự giống nhau bề ngoài, không thể xóa bỏ hay làm dịu được những mâu thuẫn quốc gia quyết liệt như tôi vừa mới trình bày. Lịch sử quan hệ Việt – Trung từ cuộc chiến tranh biên giới tháng 2-1979 cho đến hôm nay đã chứng minh không thể bác bỏ sự thật khách quan này. Thậm chí trong hiện tại, với việc Trung Quốc quyết liệt thôn tính vùng “*lưỡi bò*” trên Biển Đông, quan hệ Việt – Trung lại một lần nữa đi vào thời kỳ bùng lên những nhân tố đối kháng mới rất nguy hiểm.

Theo tôi, sau khi dùng vũ lực chiếm Hoàng Sa và một số đảo ở Trường Sa, Trung Quốc đã giành thêm được nhiều thắng lợi quan trọng trong việc thực hiện ý đồ “*không đánh mà thắng*” đúng tinh thần Tôn Tẫn đối với Việt Nam. Đây là, sự lũng đoạn của Trung Quốc hiển nhiên đã làm thất bại nhiều nỗ lực chiến lược của ta trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ tổ quốc, đồng thời Trung Quốc đã tạo ra được sự kiềm chế nhất định đối với nước ta về các mặt kinh tế, chính trị, ngoại giao ở mức độ rất đáng lo ngại.

Cụ thể, một là Trung Quốc đã thành công đáng kể trong lũng đoạn kinh tế nước ta, hai là đã thực hiện được nhiều bước đi cho sự can thiệp của quyền lực mềm vào nội tình đất nước ta, ba là về cơ bản giữ được đường lối đối ngoại của ta trong vòng kiểm tỏa của Trung Quốc. Nhìn chung sự uy hiếp toàn diện của họ đối với nước ta đã tạo ra được sự khiếp nhược nhất định về phía ta.

Có thể nhận định: Trong cục diện quốc tế mới ngày nay, Trung Quốc lại một lần nữa thành công đáng kể trong việc tái diễn những gì Trung Quốc đã làm được tại *Hội nghị Thành Đô năm 1990*³⁴, đó là: Giam hãm giữ sự phát triển của Việt Nam trong quỹ đạo của Trung Quốc, đồng thời ngăn cản nước ta đi với cả thế giới.

Toàn bộ chiến lược không đánh mà thắng hiện nay của Trung Quốc đối với ta cũng có thể tóm tắt trong 16 chữ: *xâm lăng hàng hóa, vơ vét tài nguyên, lũng đoạn kinh tế, thao túng chính trị*. Đó chính là chủ nghĩa thực dân mới Đại Hán đang được Trung Quốc vận dụng ở nhiều

³⁴ Xem bài *Phải chặn đứng kịch bản tái diễn Hội nghị thành Đô 1990*, Nguyễn Trung, http://www.viet-studies.info/NguyenTrung/NguyenTrung_ChanDungThanhDo.htm

nơi trên thế giới, nhất là ở châu Phi. Riêng ở Đông Nam Á và đối với nước ta, chủ nghĩa thực dân mới Đại Hán này còn được hỗ trợ bởi các biện pháp vũ lực và chúng ta đã được ném trái trên Biển Đông.

Đại diện lãnh đạo:

- Tôi e rằng giáo sư lập luận như thế rất khiên cưỡng. Hiện nay ai cũng thấy quan hệ Trung – Nhật, quan hệ Trung Quốc – Philippines liên quan đến Biển Đông đang rất căng thẳng. Song trong quan hệ song phương Việt - Trung nhờ cả hai bên đều quan tâm gìn giữ đại cục, do đó quan hệ Việt – Trung liên quan đến Biển Đông hiện nay khá hơn nhiều so với những cặp quan hệ song phương kia. Sự thật có phải là như thế không? Thỏa thuận cấp cao Việt – Trung tháng 10-2011 về những nguyên tắc giữ gìn hòa bình trên Biển Đông rõ ràng phát huy tác dụng³⁵. Giáo sư chẳng lẽ không nhận ra điều này?

³⁵ “Thỏa thuận nguyên tắc cơ bản giải quyết vấn đề biên giới lãnh thổ giữa nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa” năm 1993, xử lý và giải quyết vấn đề trên biển tuân theo những nguyên tắc dưới đây:

1. Lấy đại cục quan hệ hai nước làm trọng, xuất phát từ tầm cao chiến lược và toàn cục, dưới sự chỉ đạo của phương châm “láng giềng hữu nghị, hợp tác toàn diện, ổn định lâu dài, hướng tới tương lai” và tinh thần “láng giềng tốt, bạn bè tốt, đồng chí tốt, đối tác tốt”, kiên trì thông qua hiệp thương hữu nghị, xử lý và giải quyết thỏa đáng vấn đề trên biển, làm cho Biển Đông trở thành vùng biển hòa bình, hữu nghị, hợp tác, đóng góp vào việc phát triển quan hệ đối tác hợp tác chiến lược toàn diện Việt Nam-Trung Quốc, góp phần duy trì hòa bình và ổn định trong khu vực.

2. Trên tinh thần tôn trọng đầy đủ chứng cứ pháp lý và xem xét các yếu tố liên quan khác như lịch sử..., đồng thời chiếu cố đến quan ngại hợp lý của nhau, với thái độ xây dựng, cố gắng mở rộng nhận thức chung, thu hẹp bất đồng, không ngừng thúc đẩy tiến trình đàm phán. Căn cứ chế độ pháp lý và nguyên tắc được xác định bởi luật pháp quốc tế trong đó có Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982, nỗ lực tìm kiếm giải pháp cơ bản và lâu dài mà hai bên đều có thể chấp nhận được cho các vấn đề tranh chấp trên Biển.

3. Trong tiến trình đàm phán vấn đề trên biển, hai bên nghiêm chỉnh tuân thủ thỏa thuận và nhận thức chung mà Lãnh đạo cấp cao hai nước đã đạt được, thực hiện nghiêm túc nguyên tắc và tinh thần của “Tuyên bố ứng xử của các bên ở Biển Đông” (DOC).

Đối với tranh chấp trên biển giữa Việt Nam-Trung Quốc, hai bên giải quyết thông qua đàm phán và hiệp thương hữu nghị. Nếu tranh chấp liên quan đến các nước khác, thì sẽ hiệp thương với các bên tranh chấp khác.

4. Trong tiến trình tìm kiếm giải pháp cơ bản và lâu dài cho vấn đề trên biển, trên tinh thần tôn trọng lẫn nhau, đối xử bình đẳng, cùng có lợi, tích cực bàn bạc thảo luận về những giải pháp mang tính quá độ, tạm thời mà không ảnh hưởng đến lập trường và chủ trương của hai bên, bao gồm việc tích cực nghiên cứu và bàn bạc về vấn đề hợp tác cùng phát triển theo những nguyên tắc đã nêu tại điều 2 của Thỏa thuận này.

5. Giải quyết các vấn đề trên biển theo tinh thần tuần tự tiệm tiến, dễ trước khó sau. Vừa bước thúc đẩy đàm phán phân định vùng biển ngoài cửa Vịnh Bắc Bộ, đồng thời tích cực bàn bạc về vấn đề hợp tác cùng phát triển tại vùng biển này. Tích cực thúc đẩy hợp tác trên các lĩnh vực ít nhạy cảm như bảo vệ môi trường biển, nghiên cứu khoa học biển, tìm kiếm, cứu hộ cứu nạn trên biển, phòng chống, giảm thiểu thiệt hại do thiên tai. Nỗ lực tăng cường tin cậy lẫn nhau để tạo điều kiện cho việc giải quyết các

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- Xin thưa, tôi hiểu là phía ta rất quan tâm gìn giữ đại cục, cố hết sức tự kiềm chế để giữ “*đại cục*” quan hệ Việt - Trung, thậm chí đã phải chấp nhận không ít nhân nhượng sau này không thể tránh được sự phán xét của nhân dân, của lịch sử.

Song tôi cho rằng cách giữ “*đại cục*” như Đảng và Nhà nước ta đang làm một mặt cho thấy lãnh đạo khiếm nhược trong đối phó với Trung Quốc, mặt khác lãnh đạo lại sợ nhân dân nổi dậy lật đổ chế độ. Giữ “*đại cục*” bằng cách lãnh đạo Đảng và Nhà nước ***tự đặt mình giữa hai gọng kìm*** như thế, ngay từ đầu đã là nguyên nhân của mọi thất bại, là khuyến khích Trung Quốc lấn tới. Nhân dân ta phản đối là tất nhiên. Nhất thiết lãnh đạo Đảng và Nhà nước phải xem lại chính mình và đảo ngược cách tư duy này. Nhất thiết lãnh đạo phải dám đi với dân, để tự gỡ mình ra khỏi cái ***gọng kìm*** quái ác này, và để đối mặt với tình thế hiện nay.

Tôi không nghĩ là nhờ giữ “*đại cục*”, nên quan hệ Việt – Trung liên quan đến Biển Đông đỡ căng thẳng hơn so với một số trường hợp khác. Quý vị *đại diện lãnh đạo* chắc cũng không lạ gì chiến thuật gỡ bó đũa và bẻ từng cái đũa của Trung Quốc. Lúc cương lúc nhu đối với nước ta chính là vì lẽ này.

Xin thưa rành rọt, có lúc nào nước ta quên giữ “*đại cục*”, thế mà đâu có được yên thân!? Nếu cảm thấy có sự yên ả hơn nào đó đối với nước ta trên Biển Đông như vị *đại diện lãnh đạo* nhận định, tôi e rằng đây là nhận định sai lầm.

Kể từ khi có “***Những nguyên tắc thỏa thuận chung về giải quyết những vấn đề trên Biển Đông***” ký ngày 11-10-2011 giữa hai bên đến nay, Trung Quốc đâu có để cho ta yên trên Biển Đông? Hoặc giả vì những lý do nào đó Trung Quốc có vẻ tạm thời “*nuông tay*” với nước ta – như quý vị *đại diện lãnh đạo* nhận định - đương nhiên đây chỉ là những

vấn đề khó khăn hơn.

6. Hai bên tiến hành cuộc gặp định kỳ Trường đoàn đàm phán biên giới cấp Chính phủ một năm hai lần, luân phiên tổ chức, khi cần thiết có thể tiến hành các cuộc gặp bất thường. Hai bên nhất trí thiết lập cơ chế đường dây nóng trong khuôn khổ đoàn đại biểu cấp Chính phủ để kịp thời trao đổi và xử lý thỏa đáng vấn đề trên biển”./. (TTXVN/Vietnam+)

<http://nghiencuubiendong.vn/tin-ncbd/2121-tha-thun-vit-trung-v-nhng-nguyen-tc-c-bn-ch-o-gii-quyt-vn->

tính toán thâm hiểm nhằm vào nội tình nước ta. Trong khi đó tiếng nói điều hâu ở Trung Quốc hiện nay cho rằng đánh chiếm “*lưỡi bò*” và cho Việt Nam “*bài học*” lúc này là thuận lợi nhất, tiếng nói uyên thâm hơn cho rằng duy trì một *Việt nam đặt dẹo* như hiện nay là rẻ nhất! Như vậy **16 chữ, bốn tốt và giữ đại cục** Trung Quốc ban tặng ta thực chất có nội dung gì?

Trên thực tế suốt thời gian từ tháng 10-2011 đến nay Trung Quốc vẫn tiếp tục leo thang xâm phạm các vùng biển đảo nước ta. Nội dung, hình thức và quy mô các hành động leo thang ngày càng nghiêm trọng hơn. Nhiều lần người phát ngôn Bộ ngoại giao nước ta đã phải chính thức lên tiếng phản đối.

Tháng 6-2012 Quốc Hội nước ta thông qua Luật biển, ngay lập tức chính giới và báo chí Trung Quốc gay gắt lên án, ngang nhiên đến mức đòi nước ta phải hủy bỏ Luật này! Phía Trung Quốc nói thẳng Việt Nam nên quên Hoàng Sa và Trường Sa đi, chủ quyền của Trung Quốc đối với Biển Đông là không thể bàn cãi, không tòa án quốc tế nào, không UNCLOS 82 nào có thể thay đổi điều này. Trong khi đó hiện nay Trung Quốc lại đang chuẩn bị mọi việc để sắp tới sẽ đưa cái gọi là vấn đề *Biển Hoa Đông*³⁶ của Trung Quốc ra kiện cáo tại Liên Hiệp Quốc!

Tháng 7-2012 Trung Quốc hoàn thành việc thành lập thành phố hành chính Tam Sa trên đảo Phú Lâm thuộc Hoàng Sa của ta, đặt quân đồn trú thường trực tại đây, giao trách nhiệm cho đơn vị hành chính mới này trực tiếp quản lý toàn bộ vùng “*lưỡi bò*” trên Biển Đông, triển khai các công trình hạ tầng vật chất kỹ thuật cho việc thực hiện những mục tiêu đã công bố. Cả thế giới đang xôn xao việc Trung Quốc đã bỏ ra hàng tỷ đô-la để xây dựng các kết cấu hạ tầng và thành phố Tam Sa ở Hoàng Sa để thực hiện ý đồ chiếm đoạt vĩnh viễn vùng này...

Tháng 8-2012 Trung Quốc “mua” Campuchia ngăn cản Hội nghị cấp cao ASEAN ra tuyên bố chung về Biển Đông theo hướng thông qua bộ quy tắc ứng xử COC³⁷ mà tất cả các quốc gia trong vùng – kể cả Trung Quốc – phải tuân thủ trên Biển Đông.

Tháng 9 – 2012 Trung Quốc lại cho gọi thầu nước ngoài khai thác 26 lô dầu khí, trong đó có 9 lô nằm sâu trong lãnh hải, thềm lục địa và vùng đặc quyền kinh tế của nước ta.

³⁶ Vùng biển tranh chấp với Nhật, liên quan đến nhóm đảo Senkacư của Nhật.

³⁷ Code of Conduct – có tình ràng buộc cao và nhằm thay thế DOC (The Declaration on the Conduct of Parties in the **South China Sea**) năm 2004.

Từ đầu năm đến nay, Trung Quốc liên tục cho hàng chục nghìn tàu cá, có tàu hậu cần 4000 tấn và các tàu của hải quân đi cùng, thực hiện sự có mặt thường trực của Trung Quốc trên Biển Đông, xâm phạm cả vào vùng biển của ta. Đây còn là âm mưu thực hiện cái gọi là sự kiểm soát trên thực tế và không thể tranh cãi của Trung Quốc ở Biển Đông. Thậm chí từ đầu năm nay Trung Quốc đã ra lệnh cho các tàu chiến của mình trên Biển Đông tuần tra thường xuyên với nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu! Vừa qua Trung Quốc phát hành hộ chiếu của mình in hình “lưỡi bò”, ban bố quyết định từ 01-01-2013 cảnh sát Trung Quốc sẽ kiểm soát mọi tàu bè qua lại trên Biển Đông...

Nhân đây, cho phép tôi lưu ý hai vị, mấy tuần qua Trung Quốc liên tục cho các tàu tuần tra áp sát vùng biển của Nhật thuộc đảo Senkaku, bắt chập sự phản đối quyết liệt của Nhật. Để hậu thuẫn cho những hành động uy hiếp này, Trung Quốc đồng thời cho hàng chục vạn dân khắp nơi toàn Trung Quốc tiến hành biểu tình chống Nhật, có nơi xảy ra bạo lực chống Nhật. Một số quan sát viên nước ngoài tại chỗ cho rằng nhà cầm quyền Trung Quốc trên thực tế là người đứng ra tổ chức những cuộc biểu tình này, khi thấy đạt yêu cầu thì nhà cầm quyền Trung Quốc hạ lệnh dừng, thế là yên ngay lập tức! Tôi không thể không liên hệ sự việc này với việc các nhà chức trách nước ta cấm và trấn áp thô bạo người dân yêu nước ta tự giác đi biểu tình phản đối Trung Quốc lấn chiếm biển Đông.

Chắc hẳn *lão đồng chí* và *vị đại diện lãnh đạo* đều biết chuyện cán bộ khu phố được cử đến từng nhà giải thích với dân: những người đi biểu tình như thế là do bị kích động, bị mua chuộc hay được thuê đi biểu tình! Có nơi cán bộ còn nói thẳng với dân: đi biểu tình như thế là làm hại đến đại cục quan hệ Việt – Trung, khuyên dân không được đi biểu tình, thậm chí có nơi phản động đến mức khuyên bảo dân phải biết phân biệt đúng sai và phải biết hàm ơn Trung Quốc!!!...

Xin nói thực lòng, những việc làm này của các nhà chức trách nước ta khiến tôi cảm thấy rất nhục cho bản thân mình và cho đất nước mình! Tôi chỉ có thể kết luận: Nước ta càng ra sức giữ “*đại cục*” theo kiểu như thế, Trung Quốc càng lấn tới. Hòa bình, hợp tác và hữu nghị phải giành lấy, chứ không thể van xin như thế mà có được!

Thưa *lão đồng chí* và *vị đại diện lãnh đạo*, phần trình bày của bà Nguyễn Thị Bạch Yến và những vấn đề tôi vừa mới trình bày về quan hệ Việt – Trung cho thấy tình hình đối nội và đối ngoại của nước ta hiện nay đặt ra nhiệm vụ *nhất thiết phải tiến hành cải cách triệt để hệ thống chính trị làm đòn bẩy chuyển đất nước ta sang một thời kỳ phát triển mới.*

Đại diện lãnh đạo:

- Xin cảm ơn giáo sư. Bà Yến và giáo sư đi tới kết luận phải xây dựng ở nước ta một thể chế chính trị của một nhà nước pháp quyền dân chủ như là một chìa khóa giải quyết mọi vấn đề và thách thức đang đặt ra cho đất nước. Tôi hiểu như vậy. Đề nghị hãy khoan bàn về một thể chế chính trị mới cho nước ta là gì. Vì đang nói về Trung Quốc, tôi muốn bàn ngay bây giờ khía cạnh đối ngoại của việc thay đổi thể chế chính trị ở nước ta. Tôi nghĩ không có gì khó hiểu, việc nước ta lúc này thay đổi chế độ chính trị xã hội chủ nghĩa sang **thể chế chính trị dân chủ tư sản** - nghĩa là đi theo con đường chủ nghĩa tư bản – như các vị đề nghị, rất có thể sẽ được Trung Quốc coi là nước ta thay đổi trận tuyến để chuyển hẳn sang đi với Mỹ để chống Trung Quốc. Chẳng lẽ các vị không hiểu cải cách chính trị như vậy trên khía cạnh này còn là vấn đề chiến tranh hay hòa bình giữa hai nước Việt – Trung? Có phải như thế không? Tôi mong được nghe ý kiến của bà Yến và giáo sư.

Yến nhường giáo sư nói trước. Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- Xin thưa, bản khoản của vị *đại diện lãnh đạo* là có lý. Nhiều tháng nay giới doanh nhân và trí thức chúng tôi đã trao đổi ý kiến với nhau về khía cạnh này của vấn đề. Hiển nhiên Trung Quốc sẽ rất lo xảy ra việc nước ta thay đổi chiến tuyến. Vì thế, chắc chắn họ sẽ rất dị ứng với việc bây giờ bỗng nhiên có một nước Việt Nam dân chủ đứng sát nách họ, vì dân chủ là gót chân Achilles của Trung Quốc. Trung Quốc rất sợ một Việt Nam dân chủ như thế sẽ ảnh hưởng xấu vào nội tình của họ. Muốn hay không, Trung Quốc sẽ coi đây là một thái độ thù địch của Việt Nam. Thậm chí vì muốn khuất phục ta để đảo ngược xu thế này. Trung Quốc rất có thể vin vào chuyện nước ta cải cách chính trị để bịa ra cái cớ “*Việt Nam đã thay đổi chiến tuyến nhằm chống Trung Quốc*”, để một lần nữa có lý do “*dậy cho nước ta một bài học!*”... Họ thâm hiểm lắm và dám làm như thế lắm, mặc dù họ thừa biết trong thâm tâm Việt Nam không đại gì muốn đi với một bên chống một bên.

Thưa hai quý vị, tôi nghĩ Trung Quốc thừa biết lợi ích lớn nhất của Việt Nam là mong được sống yên ổn, hòa bình và hợp tác cùng có lợi bên cạnh Trung Quốc. Họ cũng không tự ty đến nỗi sợ Việt Nam đi với Mỹ chống Trung Quốc đâu ạ. Hiểu vấn đề như thế, chúng tôi kết luận, không

thể chỉ vì lo Trung Quốc sẽ nghĩ thế này thế nọ mà không dám tiến hành cải cách dân chủ ở nước ta, vì lợi ích phát triển của nước ta.

Lịch sử quan hệ 2 nước đã nhiều lần cho thấy Trung Quốc đánh ta hay không đánh ta chỉ phụ thuộc một phần nhất định nào đó về phía ta mà thôi, mà chủ yếu là phụ thuộc vào những tính toán của Trung Quốc trên bàn cờ chiến lược toàn cầu, với phương châm mục tiêu biện minh cho biện pháp. Thậm chí khi cần đánh ta, thì họ chủ động dàn dựng bối cảnh và tạo ra lý do đánh ta.

Báo cáo chính trị đại hội 18 của Đảng Cộng Sản Trung Quốc vừa qua nói rõ: Trung Quốc chủ trương ***nước giàu quân mạnh, phải sẵn sàng chiến thắng cuộc chiến tranh cục bộ.***

Xin hỏi: Một cuộc chiến tranh cục bộ như thế chắc chắn phải ở trong khu vực nước ta đang sống, chứ không thể ở một châu lục nào khác được, có phải thế không ạ?.. Vậy sự uy hiếp công khai này nhằm vào ai hay là những ai? Sự uy hiếp này có chờ nước ta cải cách đâu? Cho nên vấn đề đặt ra không phải là sợ Trung Quốc đánh mà nước ta đành bó tay ngồi yên chẳng dám làm những công việc của nước mình. Nước ta chỉ có vấn đề, cũng như tháng 2 năm 1979, một khi Trung Quốc rắp tâm đánh ta, câu chuyện còn lại là nước ta phải trả lời như thế nào mà thôi!

Thạc sỹ dược sỹ, doanh nhân Nguyễn Thị Bạch Yến:

- Tôi rất tán thành ý kiến của giáo sư Hoàng Quốc Túy. Xin đưa ra đây một số ví dụ để các quý vị tham khảo.

Trước cái bắt tay Mỹ - Trung Năm 1972 ở Thượng Hải, cả Trung Quốc và Việt Nam đều đứng chung chiến tuyến chống chủ nghĩa đế quốc, mặc dù hai bên có một số chuyện này chuyện nọ do lợi ích của hai bên khác nhau. Nhưng sau cái bắt tay lịch sử Trung – Mỹ đầy tai tiếng này, nước ta có thay đổi chế độ chính trị gì đâu, thế nhưng Trung Quốc đã thay đổi chiến tuyến và phản thùm cuộc kháng chiến chống Mỹ của Việt Nam.

Lợi dụng việc Mỹ phải rút khỏi Việt Nam theo Hiệp định Paris 1973, năm 1974 Trung Quốc đánh chiếm toàn bộ Hoàng Sa của ta.

Năm 1977 Trung Quốc để Polpot đánh Việt Nam quy mô lớn, tạo ra cái bẫy buộc ta phải lâm chiến.

Năm 1979 Trung Quốc vin vào chuyện này để ra cái cớ cần *dậy cho Việt Nam một bài học* để chủ động đánh ta trên toàn biên giới phía biên giới phía Bắc. Đây là cách cặng Việt Nam ra hai đầu mà đánh sau khi

nước ta vừa ra khỏi cuộc kháng chiến chống Mỹ. Còn thủ đoạn nào thâm độc hơn không?

Năm 1988 Trung Quốc đánh chiếm thêm 7 đảo và bãi đá của ta ở Trường Sa...

Những sự kiện lịch sử này cho ta đủ lý lẽ kết luận: Khi cần, Trung Quốc đều dàn dựng mọi chuyện để chủ động đánh ta, không cần chờ đến việc ta thay đổi hay không thay đổi thể chế chính trị.

Hiển nhiên Trung Quốc đánh ta hay không đánh ta trước hết và chủ yếu phụ thuộc vào tính toán của Trung Quốc trên bàn cờ thế giới. Song cũng hiển nhiên như thế, phía ta có hay không có khả năng làm thất bại các đòn của Trung Quốc một khi họ ra đòn? Đây mới thực sự là vấn đề của nước ta ạ.

Chúng tôi đã cân nhắc mọi khía cạnh, và thấy: Để vượt qua được mọi thách thức *trong, ngoài* hiện nay, không có cách gì lẫn tránh được công cuộc cải cách triệt để chế độ chính trị của đất nước. Nhiệm vụ cải cách chế độ chính trị như vậy là điều kiện tiên quyết để có thể phát huy sức mạnh dân tộc và tạo ra sự hậu thuẫn của cả thế giới tiến bộ cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước.

Tôi xin nhấn mạnh, không có cải cách thể chế chính trị để có hòa giải dân tộc, sẽ không thể có một Việt Nam độc lập, tự do dân chủ, phát triển, dần thân được cùng với cả thế giới tiến bộ, đứng bình đẳng được cạnh nách Trung Quốc. Nghiêm khắc hơn nữa phải nói: Không cải cách thể chế chính trị để có hòa giải dân tộc, nước ta khó thoát được thân phận một chư hầu kiểu mới của Trung Quốc và ách nô dịch Đại Hán. Xin đừng quên cảnh báo của cố Bộ trưởng Nguyễn Cơ Thạch trước đây: Với Hội nghị Thành Đô 1990, nguy cơ Bắc thuộc lần thứ hai bắt đầu!

Vị đại diện lãnh đạo chen ngang:

- Quá nhấn mạnh đến hòa giải phi giai cấp như thế, bà Yến đứng trên lập trường nào? Bà Yến không thấy hàng ngày các thế lực thù địch đang ra sức chống phá nhà nước xã hội chủ nghĩa của chúng ta?

Thạc sỹ doanh nhân Nguyễn Thị Bạch Yến:

- Xin thưa, tôi đứng trên lập trường dân tộc, đứng trên quan điểm lợi ích dân tộc và lợi ích quốc gia là tối thượng. Xin nói thẳng thắn, tôi không nghĩ cái gọi là “*nhà nước xã hội chủ nghĩa của chúng ta*” đất nước hiện

đang có – như *vị đại diện lãnh đạo* vừa mới nêu ra – với lợi ích dân tộc, với lợi ích quốc gia là một! Nói rõ hơn nữa, hiện nay “*nhà nước của dân, do dân, vì dân*” có nhiều mặt chỉ là khẩu hiệu ở nước ta. Có thể thảo luận rộng rãi, dân chủ và công khai trong cả nước về suy nghĩ này của tôi.

Trong đối thoại này, tôi muốn tập trung nói về hòa giải dân tộc.

Có thể nói rất tóm tắt, nước ta không thể chọn được hoàn cảnh lịch sử và vị trí địa chính trị của nước mình, nhưng bài học từ lịch sử thì phải rút ra. Con đường gian truân đất nước ta đã trải qua từ Cách mạng Tháng Tám đến nay chẳng những đầy hy sinh, tổn thất của dân tộc, có những mất mát không thể lấy lại được, mà còn để lại những hố sâu chia rẽ và những chướng ngại vật hầu như không thể vượt qua được trên mọi phương diện tinh thần và vật chất để thực hiện hòa giải dân tộc. Đây là sự thực đau lòng và vô cùng khắc nghiệt đối với dân tộc ta hôm nay.

Tính khắc nghiệt này không ít máu và nước mắt, gay gắt đến mức *có anh thì không có tôi*.

Tính khắc nghiệt này chỉ có sự đối kháng loại bỏ nhau triệt để giữa *tồn tại* hay *không được tồn tại*, giữa *đúng* và *sai* của các ý thức hệ triệt tiêu nhau.

Tính khắc nghiệt này chứa đựng sự xung đột không dung tha nhau như giữa nước và lửa, những vết thương tinh thần không bao giờ lành lại đời này qua đời khác..., những vết thương rỉ máu mãi mãi...

Tính khắc nghiệt này đầy ắp những ý tưởng hay lý tưởng không thể đội trời chung lâm chiến quyết liệt với nhau suốt bảy thập kỷ vừa qua..., sự xung khắc đến tận cùng giữa ngu dốt và trí tuệ, giữa thiện và ác...

Tính khắc nghiệt này chất đầy những bi kịch và không hiếm khi là thảm kịch của những số phận đã bị cột chặt vào những khung cảnh không thay đổi được nữa của cuộc đời...

Xin thưa các quý vị, khó ai dám nói có thể lường hết đau thương dân tộc ta đang phải chịu đựng do tính khắc nghiệt này gây ra trong suốt bảy thập kỷ vừa qua và ngày nay vẫn nguyên vẹn mọi di chứng. Cũng khó ai lường hết được những đau thương này đang trói chân trói tay, làm mê muội đầu óc dân tộc ta như thế nào trong thế giới khốc liệt hôm nay!

Xin thưa các quý vị, thế giới hôm nay không mấy may quan tâm dân tộc ta đang phải mang trên mình những vết thương gì, mà chỉ đặt ra những đòi hỏi và thách thức.

Trung Quốc cũng chẳng dành cho ta sự chiếu cố nào về hoàn cảnh quá khứ của ta như vậy, mà chỉ đặt ra cho nước ta vấn đề: *Hoặc là anh đủ sức*

là đối tác được tôn trọng của tôi, hoặc anh đặt đọa chịu tôi khuất phục làm một thuộc hạ cho tôi?..

Cuộc sống quyết liệt hôm nay cũng chẳng dành cho dân tộc ta giây phút chờ đợi nào để “*ta tự xử lý ta với nhau*” cho xong mọi chuyện của ta đã, trước khi ta bắt tay vào công việc đối xử với cả thế giới. Hơn nữa trong môi quan hệ xung đột giữa *ta với ta* như thế của chặng đường đất nước đã đi bảy thập niên qua thường là “*mối quan hệ theo kiểu có tổng số bằng số không*” (“zero sum games), nếu bây giờ muốn đi tìm chân lý theo cách *xử lý nhau đến cùng* thì có khác gì tiếp tục *tay nọ chém tay kia* như đã từng xảy ra? Sự thật là thực tế đầy oan khiên này đang chặn đứng con đường dẫn tới hòa giải dân tộc. Đây là chính sự thật bây giờ mỗi người Việt Nam chúng ta phải nhìn thẳng vào! Yêu nước, thương dân tộc mình thì phải làm như thế.

Không có thời giờ cho trang trái sòng phẳng *ân – oán, đúng – sai* với nhau đâu., và có xóa sổ nhau đến hết cũng không trang trái nổi. Như vậy chỉ có mỗi con đường vượt lên quá khứ.

Phải nhìn thẳng vào những thách thức, những đòi hỏi đang đặt ra đất nước để vượt lên chính chúng ta, thực hiện cho bằng được hòa giải dân tộc. Tinh hoa và trí tuệ của cả nước lúc này hơn bao giờ hết phải dồn sức thực hiện bằng được hòa giải dân tộc, để nhờ đó có ý chí và trí tuệ đổi đời số phận đau thương của đất nước đã bị giam hãm gần hai thế kỷ này trong nghèo nàn, lạc hậu, hiện nay vẫn đang bị trói buộc trong nghèo nàn, lạc hậu và lệ thuộc!

Không có hòa giải dân tộc, dứt khoát không thể đổi đời nước ta thành một nước phát triển, để có *độc lập - tự do - hạnh phúc*, để thoát được ách nô dịch của Trung Quốc.

(Cả hội trường vỗ tay rầm rầm...)

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- Xin cảm ơn bà Yến, tôi hoàn toàn tán thành. Bây giờ tôi xin nói rõ thêm về chiến tranh hay hòa bình trong các môi quan hệ liên quan đến Trung Quốc trong cục diện thế giới hôm nay.

Xin thưa, như một phản ứng tự nhiên trước những nỗ lực bành trướng của Trung Quốc trên Biển Đông, không phải ngẫu nhiên trong giới chính khách và học giả trên thế giới hiện nay bỗng dưng rộ lên chuyện nghiên

cứu lại những bài học của lịch sử về các nguyên nhân dẫn đến chiến tranh thế giới II. Cuộc thảo luận này kết luận: **Chính sách xoa dịu** (appeasement policy)³⁸ mà Anh và Pháp vào những năm 1930 đã tiến hành, với hy vọng sẽ ngăn chặn được cuồng vọng của Hitler, đã hoàn toàn thất bại. Kết quả đạt được là nước Đức của Hitler được khuyến khích tiến nhanh hơn nữa vào chiến tranh thế giới II, Áo và Tiệp Khắc là hai nước bị “thí” đầu tiên cho phát xít Đức. Cuộc thảo luận này cũng nhắc lại bài học lại lịch sử nhục nhã của thống chế Philippe Pétain, người đứng đầu chính phủ Pháp bấy giờ³⁹ đã chủ trương câu kết với Hitler và Franco, cốt mong cho nước Pháp được yên thân. Nhưng cái mà Pétain đạt được là nước Pháp vẫn không thoát khỏi bàn tay đẫm máu của nước Đức Hitler. Sau đó Pétain bị nước Pháp chiến thắng phát xít Đức kết án tử hình, nhưng vì tuổi già, nên được hưởng án tù chung thân. Cũng trong cuộc thảo luận này, người ta nhắc lại sự thỏa hiệp của Liên Xô bằng cách “thí” Balan cho Đức qua hiệp ước Molotov – Ribbentrop ký ngày 23-08-1939. Nhưng bước đi ngoại giao này cũng không cứu được Liên Xô thoát nỗi họa xâm lăng của phát xít Hitler. Cuộc thảo luận trên thế giới hôm nay cũng nêu ra những bài học tương tự như vậy đối với chủ nghĩa phát xít Nhật.

Các chính khách và học giả trên thế giới đi tới kết luận: Thế giới ngày nay không được phép để tái diễn một loại **chính sách xoa dịu** như thế đối với Trung Quốc hôm nay, dù bất kỳ dưới hình thức nào. Thế giới hôm nay lại càng không thể coi Biển Đông là *Sudetenland*⁴⁰, là một vật tế thần dâng hiến cho Trung Quốc, với ảo tưởng làm dịu được tham vọng bá quyền của Trung Quốc. Đơn giản là nếu chấp nhận để cho Trung Quốc kiểm soát toàn bộ Biển Đông, sẽ đồng nghĩa với việc chấp nhận để cho Trung Quốc khống chế hoàn toàn con đường thông thương huyết mạch qua eo Malacca chiếm khoảng phần nửa lưu lượng hàng hóa toàn thế giới! Chưa nói đến Biển Đông đang được Trung Quốc coi là kho nhiên liệu sống còn cho tương lai siêu cường Trung Quốc!

³⁸ Tìm xem “Appeasement Policy” trên Google – Wikipedia.

³⁹ Gọi là chính phủ Vichy (1940 – 1944), vì đặt thủ đô Pháp ở vùng này.

⁴⁰ Vùng lãnh thổ của Tiệp Khắc giáp ranh với Áo, 1938 bị sáp nhập vào nước Đức Quốc xã do **chính sách xoa dịu** của thủ tướng Anh [Neville Chamberlain](#).

Trong chính giới Trung Quốc, cánh điều hâu cho rằng phương Tây hiện nay chưa ra khỏi suy thoái kinh tế, Mỹ vừa mới quay trở lại châu Á nên chưa kịp bén chân. Vì thế lúc này là thời cơ cho Trung Quốc cần chớp lấy. Để muộn tình hình có thể thay đổi. Hơn nữa nội tình Trung Quốc đang có nhiều chuyện rối ren cần phải hướng sự bùng nổ ra bên ngoài. Vì những lý do như vậy, bước vào năm 2012 Trung Quốc khẩn trương đi tiếp những bước mới rất nghiêm trọng trên Biển Đông như tôi vừa mới trình bày trên. Toàn bộ những bước đi này còn được coi là thành tích chào mừng Đại hội 18 của Đảng Cộng Sản Trung Quốc! Xin cứ trông người như thế mà nghĩ đến ta.

Thưa *lão đồng chí* và *vị đại diện lãnh đạo*, đương nhiên Mỹ, đối thủ số một của Trung Quốc, không chịu khoanh tay ngồi yên. Việc Mỹ trở lại châu Á hiện nay là quyết liệt. Thực tế này cho thấy câu chuyện *chiến tranh và hòa bình* trong khu vực chúng ta trước hết là câu chuyện của mối quan hệ Trung Quốc – Mỹ, và mối quan hệ giữa Trung Quốc và cả thế giới còn lại.

Không có lý do gì để nước ta biến chuyện *chiến tranh và hòa bình* trên Biển Đông thành vấn đề của mối quan hệ song phương Việt – Trung, hoặc của mối quan hệ ba bên Trung Quốc – Việt Nam – Mỹ. Xin thưa, dứt khoát đây không phải là công việc của chúng ta. Vấn đề Trung Quốc là vấn đề của cả thế giới. Vấn đề Trung Quốc – Biển Đông về nhiều mặt cũng là vấn đề của thế giới! Tôi cũng xin nói ngay, nếu vì lý do nào đó Trung Quốc một lần nữa tiến hành chiến tranh đánh Việt Nam như tháng 2-1979, cũng có nghĩa Trung Quốc sẽ trực tiếp đụng độ với nhiều vấn đề trong khu vực này và trên thế giới, chứ không chỉ riêng Việt Nam, chắc chắn Trung Quốc phải tính toán nhiều lắm. Tuy nhiên, chiếm đoạt **vùng lười bò** thì lại là ý đồ chiến lược thường trực của Trung Quốc. Họ giành giật từng thời cơ, lần chiếm từng bước, quyết thực hiện càng sớm càng tốt!

Xin thưa, xem xét nhiều mặt như vậy, theo tôi nước ta thực sự đang đứng trước một số vấn đề sau đây.

Một là, giả định trong một tình huống rất xấu bất khả kháng nào đó (force majeure) – ví dụ như xảy ra chuyện sa lầy mới của Mỹ liên quan đến Israel-Palestin-Iran, kinh tế phương Tây đổ vỡ, vân vân..., ai dám loại trừ khả năng xảy ra sự mặc cả hay là nhân nhượng lẫn nhau Trung - Mỹ trên đầu nước thứ 3? Đây là chuyện mà nước ta đã từng nếm trải với nhiều đau đớn trong quá khứ. Năm 2008 một tướng Trung Quốc đã thẳng thừng mặc cả với Mỹ chia đôi Thái Bình Dương, lấy đảo Hawaii làm mốc, nửa phía Đông là phần của Mỹ, nửa phía Tây là phần của Trung Quốc, dĩ nhiên Mỹ không chấp nhận. Gần đây lại nổi lên một ý kiến khác: Tốt nhất là Mỹ nên dành toàn bộ Đông Dương cho Trung Quốc, để Mỹ quay về giữ phần còn lại của ASEAN! Hiển nhiên nguy cơ chia chác như vậy là thường trực tiềm tàng.

Hai là, cả Mỹ và Trung Quốc có nhiều vấn đề phụ thuộc lẫn nhau, hiện đang tránh đụng độ trực tiếp với nhau. Thực tế này có nghĩa là trong một bối cảnh nhất định nào đó, có thể xảy ra nguy cơ một nước thứ ba nào đó bị một trong hai bên đẩy ra làm bung xung chống bên kia, hoặc bị một bên “thí” cho bên kia. Từ sau chiến tranh thế giới II đến nay, đã nhiều lần các thế lực cường quốc chọn nước thứ ba làm trận địa giải quyết xung đột lợi ích của họ với nhau, xin đừng lúc nào quên thực tế đầy máu và nước mắt này.

Ba là, Việt Nam phải như thế nào để không là nạn nhân của bất kỳ sự mặc cả nào, cũng không để cho bất kỳ bên nào đẩy nước ta ra làm bung xung làm trận địa hay “thí” nước ta.

Bốn là, Việt Nam phải chuẩn bị và sẵn sàng như thế nào, một khi vì những lý do đã tính toán nào đấy, Trung Quốc đơn phương chủ động áp đặt chiến tranh vào nước ta, hoặc lôi kéo nước ta dính líu vào những vấn đề chiến lược của họ.

Vân vân...

Kịch bản mong muốn nhất, và cũng đang là hiện thực nhất, đang được tiến hành thành công nhất của Trung Quốc đối với Việt Nam là làm sao thực hiện được sự lấn chiếm hay chí ít là *quyền kiểm soát trên thực tế* cái “lưỡi bò” bao gồm cả những phần của Việt Nam, chiếm được mọi

nguồn tài nguyên ở vùng này, đồng thời vẫn duy trì được ở Việt Nam một thể chế chính trị phụ thuộc, sợ Trung Quốc, phục tùng phương châm **đại cục, 4 tốt và 16 chữ**. Điều này còn có nghĩa: Nếu cần thiết, Trung Quốc có thể sẽ làm mọi việc để giữ nguyên trạng hệ thống chính trị hiện nay ở Việt Nam. Xin cứ nhìn kỹ bản đồ địa chính trị của nước ta và khu vực lúc này để thấy được tầm vóc nghiêm trọng của vấn đề... Tàu hải tuần số 21 của Trung Quốc đã tiến ra Biển Đông để làm nhiệm vụ cảnh sát, còn thông điệp nào từ phía Trung Quốc chưa rõ?... Không thể không đặt ra câu hỏi: Phải làm thế nào chặn đứng bàn tay bành trướng của Trung Quốc? Giữ nguyên hiện trạng đất nước như thế này thì bế tắc, không có câu trả lời, không có lối ra.

Xin thưa, lật đi lật lại mọi vấn đề, đặt ra mọi tình huống, tôi vẫn cứ phải quay lại kết luận: Tình hình nêu trên như thế hiển nhiên đòi hỏi Việt Nam phải có một chế độ chính trị đủ mạnh, thực hiện được hòa giải để phát huy được tối đa sức mạnh dân tộc, đồng thời huy động được sức mạnh hữu duyên của cả thế giới tiến bộ cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ tổ quốc của mình.

Nhất thiết phải có một chế độ chính trị tạo ra cho nước ta bản lĩnh không để cho ai mặc cả trên đầu mình về số phận của mình, bản lĩnh tập hợp cả thế giới tiến bộ hữu duyên cho mình, và trước hết là bản lĩnh sẵn sàng đương đầu với mọi thách thức – kể cả khi đất nước bị xâm lược! Đây phải là một Việt Nam độc lập tự chủ, dân thân cho hòa bình!

Xin thưa, một chế độ chính trị phát huy được sức mạnh ấy của đất nước chính là **cải bất biến ứng vạn biến** nước ta nhất thiết phải có trong bối cảnh thế giới hôm nay. Cải cách chế độ chính trị hiện nay trở thành đòi hỏi tất yếu.

Nếu vì bất kỳ lý do gì không thiết lập được một chế độ chính trị như thế cho đất nước, tệ hơn nữa là, nếu ngoan cố níu kéo sự tồn tại đầy tha hóa mọi mặt như hiện nay của đất nước, thậm chí nếu trấn áp dân để thực hiện sự níu kéo này, sẽ đồng nghĩa với chủ động vẫy gọi chiến tranh, vẫy gọi cái chết đến với đất nước. Mà như thế, sẽ là cam chịu cúi đầu quy hàng ngay từ trước khi bị đánh! Mà như thế, dù có cam kết đến hàng

nghìn lần “*lãnh đạo Đảng và Nhà nước này không bán nước!*” cũng sẽ chỉ là xáo rỗng. Tôi yêu cầu lãnh đạo Đảng và Nhà nước phải nghiêm khắc nhìn thẳng vào sự thật nguy hiểm này.

(Tuy là được nhắc nhở yên lặng, nhưng cử tọa vẫn không sao tránh khỏi thốt lên bàn tán râm ran cả hội trường. Giáo sư Túy lại phải chờ một lúc.)

...Xin thưa, điều cần đặc biệt lưu ý hiện nay là thế giới của thế kỷ 21 đã hoàn toàn khác với thế kỷ 20. Ngày nay Trung Quốc đã trở thành vấn đề của cả thế giới. Ngày nay Trung Quốc khẳng định bằng lời nói và hành động lợi ích cốt lõi của mình trên Biển Đông có tầm quan trọng như Tân Cương, Tây Tạng, Nội Mông và Đài Loan. Còn Mỹ lại khẳng định lợi ích cốt lõi của mình trên Biển Đông là hòa bình, tự do lưu thông hàng hải, mọi tranh chấp trên Biển Đông phải giải quyết hòa bình theo luật pháp quốc tế và trên diễn đàn đa phương. Như thế, những vấn đề sống còn bàn cờ thế giới hôm nay đặt ra cho nước ta là hoàn toàn là rõ ràng.

Cũng phải nhấn mạnh, trên thế giới hầu như hiếm có quốc gia nào ủng hộ khát vọng độc chiếm Biển Đông của Trung Quốc. Chắc chắn cũng rất hiếm có như thế một quốc gia nào trên thế giới lại mong Việt Nam rơi vào vòng tay ôm ấp của siêu cường Trung Quốc. Vì vậy cũng phải đánh giá đúng tầm: Tình hình khu vực sẽ ra sao còn phụ thuộc không ít vào chính thái độ đúng đắn, có bản lĩnh hay sự nhu nhược của Việt Nam. Bài học tháng Hai năm Bảy chín (02-1979) cho thấy Trung Quốc rất tàn ác, nhưng không phải ta không xử lý được.

Liên quan đến vấn đề chiến tranh và hòa bình trên Biển Đông, tôi muốn đặc biệt lưu ý hai vị:

- Chủ động giữ hòa bình cho nước ta trên Biển Đông trước hết có nghĩa nước ta phải đủ bản lĩnh làm nản lòng, chứ không phải khuyến khích, những tính toán chiến tranh của Trung Quốc đối với nước ta.
- Chủ động giữ hòa bình cho nước ta trên Biển Đông trước hết có nghĩa bất kể hành động lấn chiếm nào có vũ trang hoặc không vũ trang của Trung Quốc đối với các vùng biển đảo của nước ta sẽ vấp phải sự chống cự không khoan nhượng của nhân dân ta.

- Chủ động giữ hòa bình cho nước ta trên Biển Đông còn có nghĩa nước ta sớm muộn phải đủ sức tạo ra bằng được tình hình Trung Quốc trở thành đối tác chiến lược của nước ta đúng như tinh thần và nội dung của khái niệm này – đương nhiên không phải và không thể bằng cách “*thuần hóa*” Trung Quốc, mà chỉ có thể bằng cách nước ta phải đủ vững mạnh khiến cho Trung Quốc phải chấp nhận một vai trò như thế của Việt Nam trong quan hệ song phương Việt - Trung.
- Chủ động giữ hòa bình cho nước ta trên Biển Đông hiển nhiên trước hết ta phải là chính ta, đứng trên đôi chân và bằng tất cả trí tuệ, ý chí bất khuất của chính ta! Xin ghi nhớ cho điều này, vì chưa bao giờ ý chí và lòng tự trọng của dân tộc ta đang bị hệ thống chính trị của Đảng và Nhà nước làm tổn thương như hiện nay.

(*Hội trường chết lặng...*)

Xin thưa hai vị..., - giáo sư Hoàng Quốc Túy nhấn mạnh - ...Cho phép tôi kết luận: Duy trì với Trung Quốc mối quan hệ hòa bình, hữu nghị, hợp tác và cùng phát triển luôn luôn và mãi mãi là mục tiêu chiến lược đối ngoại số một của Việt Nam. Song mục tiêu này chỉ có thể trở thành hiện thực đối với một Việt Nam có bản lĩnh và đồng hành được với cả thế giới.

Xin đặc biệt nhấn mạnh, một bề ***giữ đại cục*** như hiện nay, đến nỗi trong nhà trường cả nước hầu như không còn biết cuộc chiến tranh Tháng Hai năm Bảy Chín (02-1979) là gì, nhân dân cả nước chẳng bao giờ được thông tin thông báo gì về sự can thiệp của quyền lực mềm Trung Quốc vào nội tình kinh tế và chính trị nước ta – từ bô-xít Tây Nguyên cho đến thuê đất thuê rừng..., trong khi đó năm này qua năm khác vang rền “Chiến thắng Điện Biên Phủ trên không” và tràn ngập các thông tin về diễn biến hòa bình của tự do, dân chủ, nhân quyền..., ***giữ đại cục*** bằng các việc làm và lời nói phát đi các thông điệp hay tín hiệu mà giới ngoại giao và báo chí nước ngoài bình luận rằng lãnh đạo Việt Nam không muốn và không dám thoát khỏi quỹ đạo Trung Quốc vì ý thức hệ..., ***giữ đại cục*** đến nỗi họ khó lòng tìm được một ý chí nào chứng tỏ lãnh đạo Việt Nam muốn lựa chọn đường lối tự đứng trên đôi chân của mình và

dân thân với cả thế giới tiến bộ.., **giữ đại cục** đến mức trấn áp ngày càng quyết liệt hơn các cuộc biểu tình bảo vệ biển đảo của tổ quốc cũng như bất kể sự phản kháng chính đáng nào của nhân dân, ráo riết giam hãm báo chí trong **lề phải**, bác bỏ hòa giải dân tộc... Xin hỏi *vi đại diện lãnh đạo*, giữ đại cục như thế có khác gì tín hiệu cam chịu, tín hiệu đầu hàng hay không?

(Hội trường nhón nháo hẳn lên)

... ..

Vị đại diện lãnh đạo:

- Bây giờ là đối thoại, chứ không phải là phỏng vấn. – hội trường lại ồ lên.., *vi đại diện lãnh đạo* phải chờ một lúc: - ... Tôi đã nghe hết ý kiến của hai vị. Quan điểm của hai vị như thế toàn là phi giai cấp, cố tình bỏ qua đặc điểm hai nước Việt Nam, Trung Quốc đều là hai nước xã hội chủ nghĩa và do hai Đảng Cộng Sản lãnh đạo.

(Hội trường lúc này đây tiếng huýt gió...)

Bây giờ tôi đề nghị được nghe những suy nghĩ về cải cách hệ thống chính trị. Bản trình bày chuẩn bị cho đối thoại nhấn mạnh: *đó phải là một cuộc cải cách triệt để và toàn diện*. Tôi rất muốn được biết nội dung cụ thể. Nhất là tôi đề nghị làm rõ tiến hành một cuộc cải cách như thế vào lúc này có gây mất ổn định không, và có tạo ra thời điểm và hoàn cảnh nhạy cảm rất nguy hiểm cho đất nước trong tình hình hiện nay không?

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

... ..

(Sau khi trình bày bản kiến nghị của doanh nhân và trí thức về chương trình tổng thể cải cách hệ thống chính trị của đất nước, giáo sư Hoàng Quốc Túy giới thiệu tóm tắt quá trình chuyển đổi hiện nay của Myanmar để lãnh đạo Đảng và nhà nước tham khảo). Giáo sư kết luận:

Tóm lại, nếu nhận thức được đòi hỏi của đất nước, các nguy cơ và cơ hội đang đặt ra, nếu đặt lợi ích quốc gia lên trên hết và đi tiên phong chiến đấu trong hàng ngũ của dân tộc, cho đến giờ phút này Đảng Cộng Sản Việt Nam vẫn còn đủ điều kiện chính trị, tinh thần và vật chất chủ động tiến hành một cuộc cải cách chính trị triệt để từ trên xuống và từ trong Đảng ra, đưa nước ta bước vào một thời kỳ phát triển mới.

Phải nói đây sẽ là một thời kỳ đầy triển vọng hơn nhiều lần so với khi đất nước ta làm Cách mạng Tháng Tám. Những điều kiện cho một cuộc cải cách chính trị triệt để như thế của nước ta có nhiều mặt thuận lợi hơn Myanmar.

Song cái khó nhất của ta so với Myanmar là: Tâm nhìn và ý chí của lãnh đạo Đảng và Nhà nước bị trói buộc nặng nề bởi ý thức hệ tai hại và do đó lợi ích quốc gia không được đặt lên trên hết. Ngoài ra còn phải kể đến truyền thống Phật giáo ở Myanmar vẫn gìn giữ được một cơ sở hạ tầng xã hội vững chắc vô cùng cần thiết cho sự nghiệp phục hưng đất nước. Trong khi đó ở nước ta nhiều giá trị cơ bản của đạo đức xã hội và sự cố kết dân tộc bị sự phát triển không lành mạnh của đất nước băng hoại nghiêm trọng suốt một thời gian dài. Đặc biệt phải kể đến là ý chí tự tin, sự trung thực, chữ tín và tinh thần hòa giải vì sự nghiệp chung của đất nước đang ở mức rất thấp. Trình độ dân trí thấp do bùng bít thông tin và chính sách ngu dân kéo dài quá lâu, cùng với sự lũng đoạn của hệ thống quan liêu ăn bám từ thượng đỉnh xuống tận cơ sở và bộ máy kìm kẹp của nó cũng là những trở ngại lớn đối với cải cách.

Bên cạnh tất cả những khó khăn tôi vừa mới trình bày, xin đừng lúc nào quên gánh nặng lịch sử đẫm máu và nước mắt của chia cắt đất nước và chia rẽ dân tộc - do chiến tranh và do ý thức hệ... Quá khứ đầy oan khiên này đã hành hạ, dày vò tổ quốc Việt Nam yêu dấu của chúng ta suốt 7 thập kỷ vừa qua, hiện nay vẫn chưa dứt, vẫn đang chặn đứng con đường hòa giải dân tộc đất nước ta nhất thiết phải đi! Chỉ còn cách phải đau thấu nỗi đau của dân tộc, để có đủ can đảm đoạn tuyệt với quá khứ, cùng nhau học hỏi và khai phá bằng được con đường phải đi này!

(Hội trường ào ào. Giáo sư Túy phải dừng lại một lúc.)

Sau đây tôi xin trình bày chi tiết thêm một số vấn đề.

...Trước hết nên có một nhóm cố vấn kinh tế tác chiến hỗ trợ Chính phủ 24/24 giờ trong suốt thời gian tiến hành cải cách, để xử lý mọi vấn đề kinh tế phát sinh, nhằm tiếp tục ổn định tình hình kinh tế hiện nay, qua đó tạo mọi điều kiện thuận lợi cho thực hiện chương trình cải cách hệ thống chính trị.

Việc xử lý những vấn đề kinh tế phát sinh nhằm giữ ổn định chung cho đất nước lúc này cần nằm trong hướng chiến lược chung là cắt bỏ mọi bao cấp và đặc quyền đang dành cho những bộ phận kinh tế quốc doanh và những bộ phận kinh tế “thân quen” của hệ thống chính trị, từ đó mau chóng tạo ra thị trường lành mạnh cho cả nền kinh tế.

Cải cách triệt để khu vực kinh tế nhà nước và lĩnh vực ngân hàng cần được xem là nội dung chủ yếu của nhiệm vụ tái cơ cấu kinh tế hiện nay, kết hợp chặt chẽ với chống quan liêu tham nhũng và lợi ích nhóm. Mọi nỗ lực này nhằm vào cái đích chung là tự do hóa nền kinh tế và giải phóng mọi nguồn lực cho phát triển đất nước.

Cần thực hiện công khai minh bạch, nhằm nâng cao hiệu quả các cơ quan trong toàn bộ hệ thống chính trị của cả nước, góp phần đẩy mạnh đấu tranh chống tham nhũng tiêu cực, qua đó làm cho toàn Đảng và cả nước thấy rõ đòi hỏi bức bách phải tiến hành triệt để cuộc cải cách chính trị.

Công bố và thảo luận dân chủ trong toàn Đảng, sau đó ra toàn dân, một số vấn đề lớn hệ trọng về thực trạng đất nước nhằm khơi dậy mọi nỗ lực của cả nước cho việc giải quyết những vấn đề cấp bách và động viên ý chí tham gia cải cách hệ thống chính trị. Nhân dịp này phát huy tinh thần yêu nước sẵn sàng bảo vệ tổ quốc và ý chí đồng cam cộng khổ vượt mọi khó khăn của đất nước hiện nay. Vì tổ quốc đang lâm nguy, vì kinh tế đất nước đang đứng trước nhiều vấn đề nan giải, cần thông qua đẩy mạnh dân chủ phát huy quyền làm chủ của nhân dân cứu nguy đất nước.

Trên cơ sở làm cho cả nước nhận thức rõ thực trạng hiện nay của đất nước, những nhiệm vụ phải giải quyết, Quốc hội công bố quyết định sửa

đổi Hiến pháp và khẳng định quyền phúc quyết nhân dân, lấy Hiến pháp năm 1946 làm nền tảng, thành lập Ban soạn thảo Hiến pháp mới, chương trình và thời hạn thực hiện việc hoàn thành Hiến pháp mới, chương trình phổ cập và thực thi Hiến pháp mới, bao gồm cả thực hiện tổng tuyển cử đầu tiên của nhà nước pháp quyền dân chủ kể từ khi giành được độc lập thống nhất đất nước.

Song song với quá trình soạn thảo Hiến pháp mới, huy động trí tuệ cả nước cho việc thành lập các ban chuyên đề về các vấn đề cải cách giáo dục, cải cách kinh tế và cải cách bộ máy nhà nước trình Quốc hội của Hiến pháp mới quyết định, coi đây là những việc đầu tiên trong những việc Quốc hội của Hiến pháp mới sẽ tiến hành sau tổng tuyển cử.

Đảng tiến hành cuộc vận động chính trị sâu rộng trong toàn Đảng và trong cả nước nhằm phát huy trí tuệ và tâm huyết cả nước cho việc xây dựng Hiến pháp mới. Đảng sẽ dựa vào Hiến pháp mới xây dựng lại Cương lĩnh, Điều lệ, phương thức tổ chức và phương thức hoạt động của Đảng đúng với tinh thần Hiến pháp là tối thượng, trong khung khổ một hệ thống chính trị dựa trên nền tảng của kinh tế thị trường, nhà nước pháp quyền, xã hội dân sự.

Vấn đề sống còn đặt ra là phải có một quyền lực đủ trí tuệ vạch ra được chương trình hành động và thúc đẩy thực thi được, để hoàn thành những nhiệm vụ vừa trình bày trên. Làm sao có được quyền lực này? Câu hỏi mấu chốt này chỉ có thể có hai hướng trả lời:

- Lý tưởng nhất là tự giác thực hiện ***con đường Myanmar***, hay còn có thể gọi là ***con đường cải cách hòa bình***, xin tạm đặt tên như vậy. ***Đây là hướng thứ nhất***, đồng thời cũng là cơ hội lớn nhất và cuối cùng của Đảng Cộng Sản Việt Nam thay đổi để đi với dân tộc. Con đường tự giác này tiết kiệm xương máu nhất cho đất nước. Đây chính là con đường tự giác cải cách chính trị triệt để từ trên xuống và từ trong Đảng ra. Đất nước tránh được nhiều tổn thất, tiếp tục phát triển từ chỗ đứng hiện tại.
- ***Hướng thứ hai***: con đường bất lực trước mọi tha hóa, chịu đẽ cho đất nước đổ vỡ vì kinh tế, hoặc chính trị, hoặc vì cả hai,

làm sâu sắc thêm sự nô dịch Đại Hán, dẫn tới không còn sự tồn tại của Đảng Cộng Sản Việt Nam, một trật tự mới của đất nước ra đời tự phát do diễn biến của tình hình – với ít hoặc nhiều hỗn loạn, rồi trải qua ít hay nhiều biến động, hòa bình hoặc đẫm máu, dần dần cuối cùng sẽ hình thành một thể chế chính trị mới. Nói một cách hình ảnh: *Đó là con đường tự phát, sẽ phải đi qua một hay nhiều “mùa hoa” Bắc Phi đầy đau khổ và không ít bất trắc, thậm chí có thể rất đẫm máu... Nhưng cuối cùng con đường đau khổ này rồi tới lúc nào đó cũng sẽ dẫn đến sự hình thành một thể chế chính trị dân chủ pháp quyền mà nhân dân các thế hệ từ trước đến nay hằng mong đợi.* Tạm gọi hướng thứ hai này là **con đường đau khổ**.

Đương nhiên bối cảnh quốc tế cụ thể - đặc biệt là vai trò của Trung Quốc và Mỹ - sẽ luôn luôn có những tác động nhất định, song đây vẫn là hai hướng cơ bản.

Thưa lão đồng chí và vị đại diện lãnh đạo, trên đây tôi đã phác họa những ý tưởng cho một cuộc cải cách triệt để hệ thống chính trị của đất nước với hai con đường lựa chọn khác nhau.

Trong bản đề nghị cho đối thoại này, chúng tôi lựa chọn con đường thứ nhất: con đường tự giác.

Điểm xuất phát của công cuộc cải cách này là chỗ đứng hiện tại của đất nước trong cục diện kinh tế và chính trị thế giới hôm nay, bảo tồn mọi thành quả đất nước đã phải bỏ xương máu và mồ hôi nước mắt mới tích lũy được trong tay, để từ đó tìm đường cho đất nước đi lên. Chấp nhận không ngoái lại quá khứ, không hồi tố, để đoạn tuyệt với quá khứ, để sang trang cho đời mình và mở ra thời kỳ phát triển mới cho đất nước.

Điểm đến của công cuộc cải cách này phải là một thể chế chính trị của nhà nước pháp quyền dân chủ, thực hiện được hòa giải và gắn kết dân tộc, giải phóng được mọi tiềm năng phát triển của đất nước, đi được với cả thế giới vì tự do dân chủ, quyền con người, bảo vệ môi trường, hòa bình, hợp tác, cùng phát triển.

Công cuộc cải cách này phải là một quá trình, có các bước đi và sự lồng ghép các bước đi, bước trước chuẩn bị cho bước sau, tất cả phải được hoạch định, thiết kế và xác định tiến độ rõ ràng trong một khung thời gian cần được ấn định. Đây phải là công việc của một số năm, chứ không phải là câu chuyện ăn sống nuốt tươi hoặc thuận tụy bất chước ngoại lai.

Xin thưa *lão đồng chí và vị đại diện lãnh đạo*, nhìn tổng thể, chúng tôi kiến nghị công cuộc cải cách nên có ba phần việc, có mối quan hệ hữu cơ với nhau trong suốt quá trình cải cách.

Phần thứ nhất là phần học tập và thực hiện dân chủ hóa để mở đường và dẫn dắt cải cách. **Phần thứ hai** là xây dựng phần mềm thể chế chính trị của quốc gia. **Phần thứ ba** xây dựng phần cứng của thể chế chính trị quốc gia.

Trong phần thứ nhất, chúng tôi nhấn mạnh yêu cầu học tập, thực hiện dân chủ hóa, thực hiện công khai minh bạch để làm rõ vì sao phải cải cách, cải cách như thế nào. Chúng tôi đề nghị đặc biệt lưu tâm tình trạng quan trí vô cùng thấp kém. Rất cần thiết cả nước phải học tập để tiến hành cải cách. Tôi lấy ví dụ, chưa nói tới những quyết sách sai lầm và kỹ năng chuyên môn yếu kém, chỉ riêng trong kiến thức cơ bản, quan trí không những có sự hẫng hụt quá lớn về kiến thức, mà còn có cách nghĩ lạc hậu tới mức phản động. Mới đây nhất báo Nhân Dân, tờ báo số một của Đảng, có bài viết coi xã hội dân sự là vũ khí của các lực lượng thù địch thực hiện diễn biến hòa bình chống lại nước ta. Sự hiểu biết như vậy khách quan giải thích chế độ chính trị hiện hành đối kháng với dân chủ. Xin lưu ý cho, kinh tế thị trường, nhà nước pháp quyền và xã hội dân sự là ba cột trụ của một quốc gia tự do, dân chủ và phát triển. Thiếu xã hội dân sự, sẽ tạo ra xu thế phát triển của một quốc gia trong đó kinh tế thị trường trở thành kinh tế cướp bóc, nhà nước pháp quyền trở thành nhà nước độc tài toàn trị. Vì những lý do vừa trình bày, cải cách hệ thống chính trị ở nước phải bắt đầu từ học tập lại, học tập từ đầu. Các quan chức và đảng viên phải đi học trước tiên, đơn giản vì họ chủ yếu được đào tạo và nuôi dưỡng bởi một chế độ giáo dục, các thang giá trị và nội

dung chính trị của một thể chế chính trị lạc hậu, và sau đó họ còn được “luộc” rất kỹ trong môi trường sống và làm việc của họ như hôm nay.

Về phần mềm của thể chế chính trị mà cải cách lần nay phải xây dựng nên, tôi xin đặc biệt nhấn mạnh đến nhiệm vụ trung tâm là xây dựng Hiến pháp. Rất may mắn là trong việc này chúng ta không phải bắt tay từ con số không. Hiến pháp 1946 cùng với những kinh nghiệm quý báu phát huy sức mạnh dân tộc trong suốt quá trình cách mạng của đất nước cho đến nay, những thành quả mới trong văn minh nhân loại, đó là những tiền đề vô cùng quan trọng để nước ta có thể sớm xây dựng nên một Hiến pháp mới đáp ứng những đòi hỏi phát triển của đất nước trong giai đoạn mới.

Chúng tôi đặc biệt kêu gọi lãnh đạo Đảng và Nhà nước coi việc xây dựng Hiến pháp mới là cơ hội cực kỳ quan trọng nâng cao giác ngộ quyền và nghĩa vụ của công dân, để thu hút được trí tuệ và tâm huyết cả nước cho việc hình thành Hiến pháp mới, đồng thời tạo mọi điều kiện cho công dân thực hiện tốt nhất quyền phúc quyết của mình.

Xây dựng Hiến pháp mới với ý thức tự giác như vậy chắc chắn sẽ tạo ra bước đột phá đầu tiên phát triển xã hội dân sự ở nước ta trong thời kỳ phát triển mới của đất nước. Đòi hỏi phát triển quyền lực của xã hội dân sự vô cùng quan trọng, bởi vì một nhà nước pháp quyền dân chủ chỉ có thể hoạt động hữu hiệu trong một quốc gia có xã hội dân sự lành mạnh và một nền kinh tế thị trường phát triển.

Cũng trong phần mềm của thể chế chính trị phải đạt được, chúng tôi đặc biệt nhấn mạnh tầm quan trọng xây dựng một nền giáo dục mới và đổi mới nó thường xuyên, để giáo dục luôn luôn là tiền đề mở đường cho sự nghiệp phát triển đất nước. Cần chú ý xây dựng các giá trị đạo đức, văn hóa, xã hội mới giúp cho thượng tầng kiến trúc xã hội nước ta có tâm hồn và trí tuệ dẫn dắt sự phát triển của đất nước. Đây còn là phương thức quan trọng phát huy sức mạnh dân tộc, hun đúc ý chí gắn thân với cả nhân loại tiến bộ vì hòa bình, tự do dân chủ, quyền con người, bảo vệ môi trường, nuôi dưỡng tình thân hợp tác, cùng phát triển. Một nền giáo dục tiên tiến, chứ không phải công nghiệp hóa như đang làm, mới có thể đưa nước ta trở thành một nước công nghiệp, nước phát triển.

Về phân công của thể chế chính trị được cải cách, tôi nghĩ điều quyết định là phải thiết kế thành công toàn bộ hệ thống chính trị và bộ máy nhà nước trên nền tảng của Hiến pháp mới. Yêu cầu nhất thiết phải thực hiện bằng được là toàn bộ bộ máy của hệ thống nhà nước và các công cụ của nó như quân đội, công an, những công cụ chuyên chính khác..., phải được thiết kế sao cho bảo đảm tuyệt đối quyền lực nhà nước trên nền tảng của Hiến pháp mới. Hệ thống bộ máy nhà nước phải thực hiện đầy đủ và có sự phân công rõ ràng giữa quyền lực lập pháp, quyền lực hành pháp và quyền lực tư pháp, mỗi quan hệ ràng buộc theo Luật giữa những quyền hiến định này. Tóm lại toàn bộ bộ máy nhà nước phải được thiết kế theo tinh thần Hiến pháp là tối thượng, tính trách nhiệm giải trình⁴¹, bảo đảm khả năng thực thi luật pháp, khả năng thực hiện công khai minh bạch, khả năng hậu thuẫn cho công dân thực hiện quyền năng và nghĩa vụ của mình đối với mọi vấn đề của quốc gia, khả năng loại bỏ mọi sự can thiệp của đảng phái, phe nhóm, tập đoàn hoặc cá nhân vào hệ thống nhà nước... Với những đòi hỏi như vậy, phải tính đến việc thành lập Tòa án Hiến pháp.

Xin thưa hai vị,

Một khi Đảng quyết định chủ trương cải cách hệ thống chính trị triệt để với mục tiêu như tôi vừa trình bày, thông qua một hội nghị toàn quốc của Đảng để đi tới quyết định như thế, chắc chắn trí tuệ và tâm huyết của cả nước đủ sức thiết kế, khai phá con đường cải cách và thực hiện thắng lợi sự nghiệp vĩ đại này. Một quyết định như thế của Đảng sẽ đẩy lên một Diên Hồng trong thế kỷ 21. Đảng đến giờ phút này vẫn còn trong tay khả năng thực hiện sự lựa chọn trọng đại này, vì trách nhiệm lịch sử của mình đối với đất nước. Nói như cố thiếu tướng Lê Hải trong bản “*Di chúc của một người lính*”: Đảng phải đoạn tuyệt với quá khứ để trang trải hai món nợ lịch sử của mình đối với dân tộc, để mãi mãi đi với dân tộc.

Hay là Đảng quyết ném đi sự lựa chọn này, chỉ để bám giữ quyền lực của mình đối với đất nước, để lựa chọn con đường đối kháng lại dân tộc?

⁴¹ accountability

– Giáo sư Hoàng Quốc Túy kết thúc phần trình bày của mình.

Hội trường lặng đi hồi lâu, chờ đợi, vì mãi mới thấy *vị đại diện lãnh đạo* lên tiếng:

- Trước khi bàn sâu thêm, tôi muốn hỏi giáo sư cốt lõi cuộc cải cách này là gì mà khiến giáo sư cứ bám vào nó và tin tưởng vào triển vọng của nó như thế? Mục tiêu của Đảng đề ra là ***xây dựng dân giàu nước mạnh, xã hội dân chủ công bằng văn minh*** như thế là quá rõ ràng. Chẳng lẽ giáo sư không hiểu như thế, hay không tán thành?

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

Xin thưa, tôi hiểu và tôi không quên là phải lâu dài và gian khổ lắm, trải qua mấy lần Đại hội Đảng, văn kiện của Đại hội phải sửa đi sửa lại mãi mới viết lên được mục tiêu đúng đắn này. Quá trình gian khổ này chỉ phản ánh sự chật vật, lạc lõng và chậm chạp trong đổi mới tư duy của Đảng. Song đến giờ phút này nó vẫn chỉ là mục tiêu mong ước, nghĩa là chỉ là khẩu hiệu và không có hành động!

Thực trạng đất nước hiện nay cho thấy việc thực hiện mục tiêu này tuy đạt được một số thành tựu nhất định trong gần ba thập kỷ đổi mới, song về cơ bản là thất bại: Dân chỉ có một bộ phận nhỏ giàu lên song đất nước không mạnh lên tương ứng, còn xã hội đang ngày càng mất công bằng, mất dân chủ và kém văn minh hơn trước. Thể chế chính trị của nước ta hiện nay là thể chế chính trị một đảng độc tài toàn trị. Dù có ngụy biện nói là chế độ chính trị nước ta dân chủ hơn trăm nghìn lần các nước phương Tây, cũng không thể thay đổi được sự thật này, do đó thất bại như vậy là tất yếu và không thể tranh cãi.

Xin thưa, nguyên nhân cơ bản của thất bại này là thể chế chính trị của nước ta gần ba thập kỷ nay không thực hiện được những yếu tố làm nên một quốc gia phát triển, đó là: quyền sở hữu, quyền tự do của cá nhân con người, quyền dân chủ của công dân trong thể chế chính trị, và đặc

biệt là còn thiếu hẳn yếu tố công khai minh bạch để phát huy ba quyền cơ bản này trong một quốc gia. Bốn yếu tố cơ bản này vô cùng thiết yếu cho sáng tạo, thử thách, sàng lọc, lựa chọn và nuôi dưỡng cái tốt trong cuộc sống mọi mặt của đất nước. Muốn đem lại cho đất nước sự phát triển bền vững, thể chế chính trị quốc gia dứt khoát phải hậu thuẫn việc tạo ra bốn yếu tố cơ bản này cho đất nước.

Tóm lại, cải cách chính trị lần này chúng tôi muốn hướng đến mục tiêu xây dựng thể chế chính trị của một quốc gia phát triển. Đó phải là một thể chế chính trị dân chủ của phát triển và của học hỏi, dựa trên căn bản một nền giáo dục tiên tiến.

Vị đại diện lãnh đạo:

- Xin hỏi thẳng giáo sư, cải cách như vậy, Đảng mất gì được gì? Có khác gì tiến tới xóa bỏ Đảng không?

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- Xin thưa, như bà Yên đã nói lúc nãy, là lực lượng chính trị lớn nhất, mạnh nhất, nắm toàn bộ quyền bính trong tay, chẳng có lực lượng nào trong nước có thể xóa bỏ Đảng, ngoại trừ sự tha hóa của Đảng, hoặc sự cùng cực không chịu được nữa khiến nhân dân nổi dậy xóa bỏ chế độ. Nói như vậy cũng có nghĩa Đảng bây giờ vẫn có đủ sức mạnh và mọi điều kiện cần thiết tiến hành một cuộc cải cách chính trị đổi đời đất nước – đương nhiên với điều kiện Đảng phải đoạn tuyệt với quá khứ để thực hiện sự lựa chọn của này. Nói thẳng thắn, cải cách chính trị như thế, Đảng sẽ mất quyền làm ông chủ đất nước. Song đổi lại, thông qua cải cách Đảng tự đổi mới mình trở thành là con của dân tộc, là đảng của dân tộc.

Xin thưa, một khi Đảng được tự lột xác được như thế, Đảng sẽ có điều kiện và khả năng rèn luyện tốt nhất để mãi mãi đi với dân tộc, cùng tồn tại và phát triển cùng với sự nghiệp của dân tộc. Xin hỏi: Còn cái được nào của Đảng lớn hơn thế? Tôi có thể cực kỳ hoang tưởng, nhưng không có con đường nào khác cho sự tồn tại của Đảng.

Đây chính là cách bảo vệ Đảng triệt để nhất. Đảng chủ động tiến hành cải cách chính trị như thế, Đảng sẽ đi vào lịch sử như người giác ngộ những sai lầm của mình để trở thành người lập công đầu mở ra một thời kỳ phát triển huy hoàng của đất nước, sẽ tránh được phải đi vào lịch sử như là một nguyên nhân gây thảm họa cho đất nước sau khi đã giành được độc lập thống nhất.

Thực hiện nghiêm túc cải cách chính trị để xây dựng một thể chính trị của nhà nước pháp quyền dân chủ, Đảng Cộng Sản Việt Nam sẽ tạo ra được cho mình môi trường phấn đấu mới trong một quốc gia độc lập do nhân dân làm chủ, để từ đó được nhân dân thừa nhận vai trò là **đảng lãnh đạo** của mình trong đời sống thực tế, hoặc sẽ bị bác bỏ nếu tỏ ra không xứng đáng. Tạo ra môi trường rèn luyện như thế là cách tốt nhất để rèn luyện và xây dựng Đảng. Đây còn là con đường dẫn tới khả năng Đảng được nhân dân lựa chọn là **đảng cầm quyền** thông qua con đường tranh cử và bầu cử đích thực trong khung khổ của nhà nước pháp quyền dân chủ. Xin nhắc lại, để được như thế, Đảng phải đoạn tuyệt với quá khứ, phải thay đổi tất cả, kể cả tên gọi hiện nay của mình.

Xin nhấn mạnh, trong thời bình xây dựng và bảo vệ đất nước của một quốc gia độc lập có chủ quyền và trong chính thể một nhà nước pháp quyền dân chủ, nhất thiết Đảng cần tạo ra cho mình môi trường phấn đấu như thế để trở thành **đảng lãnh đạo**, rồi để từ đó được nhân dân lựa chọn là **đảng cầm quyền**. Cái được này chính là sự rèn luyện sức đề kháng và sự sáng tạo của Đảng, vô cùng quan trọng đối với sự tồn tại và phát triển của Đảng.

Muốn Đảng đời đời đi với dân tộc, nhất thiết phải lựa chọn con đường này.

Nếu cho rằng **vai trò lãnh đạo** và **vai trò cầm quyền** của Đảng là hiển nhiên, là tất nhiên, là bất di bất dịch và vĩnh viễn..., thì đó chính là thoán quyền, là cai trị, là nô dịch đất nước! Chắc chắn dẫn tới sự diệt vong của Đảng.

Còn phải nói, thực hiện được cải cách chính trị như vậy, cái được lớn nhất của Đảng có lẽ sẽ là Đảng thực hiện được ở mức cao nhất lý tưởng

phụng sự tổ quốc của mình trong giai đoạn phát triển mới của đất nước. Bởi vì trở thành là đảng của dân tộc như thế, từ đây Đảng có thể có cơ hội thoát ra khỏi bi kịch lâu nay Đảng đã sa vào. Đó là bi kịch: ***Đảng thắng, nhưng dân tộc thua***. Bởi vì như một quy luật, để xảy ra mãi một bi kịch như thế, sớm muộn tiếp theo sẽ là ***bi kịch về sự cáo chung của Đảng***. Tôi khép lại quá khứ và nhìn về phía trước, để nói với Đảng những lời tâm huyết như vậy.

Cả hội trường bàn tán xì xào hồi lâu...

Vị đại diện lãnh đạo:

- Tôi chăm chú nghe, nhưng không thấy giáo sư nói gì về vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng Sản Việt Nam trong cải cách.

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- Xin thưa, Đảng chủ động khởi xướng và tiên phong đi đầu cuộc cải cách vĩ đại này chính là cách thực hiện có sức thuyết phục nhất và hiệu quả nhất vai trò lãnh đạo của Đảng. Không làm như thế là mất vai trò tiên phong, vai trò lãnh đạo. Tôi không e ngại gì trong việc dành cho Đảng vai trò, vị trí tiên phong như thế trong công cuộc cải cách này. Thậm chí tôi coi đây là trách nhiệm phải làm của Đảng, là món nợ Đảng phải trả với đất nước. Nhưng tôi thực sự lo ngại không biết Đảng bây giờ có đủ phẩm chất, ý chí và nghị lực phát huy trí tuệ cả nước để thực hiện cuộc cải cách trọng đại này nữa hay không?

Dù thế nào, tôi vẫn muốn nhấn mạnh: Tình hình nước ta hiện nay đang có đầy đủ những điều kiện lý tưởng bên trong và bên ngoài để tiến hành một cuộc cách thể chế chính trị có ý nghĩa sống còn như vậy đối với đất nước. Điều quyết định hiện nay là Đảng Cộng Sản Việt Nam, trước hết là Bộ Chính trị của nó, lựa chọn gì?

Xin thưa, chỉ có trí tuệ, tự do và dân chủ mới khơi dậy được và giải phóng được ý chí và nghị lực sáng tạo của toàn dân tộc, đủ sức kéo đất nước ta ra khỏi quá khứ đau thương, lạc hậu và lạc lõng gần hai thế kỷ nay, đồng thời mở ra một thời kỳ phát triển huy hoàng mới cho đất nước. Vì thế phải tiến hành cải cách chính trị. Bạo lực chỉ gây đổ vỡ và hủy diệt, rồi sau đó vẫn không thể trốn tránh cuộc cải cách chính trị trọng đại này. Đạo lý của chúng tôi vì sao nước ta phải tiến hành cải cách chính trị như thế là có cơ sở vững chãi và minh bạch.

Sự thật là đất nước ta đang đứng trước câu hỏi sống còn: Tại sao ngay bây giờ không đủ trí tuệ và dũng cảm bỏ qua con đường bạo lực đổ vỡ để lựa chọn thẳng con đường cải cách chính trị? Nhất là đất nước ta đang hội đủ cơ hội trong, ngoài rất lý tưởng cho một cuộc cải cách chính trị như thế! Chúng tôi tin rằng hòa giải trên tinh thần tự do dân chủ để thực hiện hòa giải, đoàn kết và thống nhất dân tộc, nước ta từ đó nhất định sẽ có được trí tuệ, bản lĩnh và khả năng thực hiện cải cách chính trị thành công, giữ được ổn định, tránh được cho đất nước thảm cảnh đổ vỡ.

Hội trường vẫn giữ được im lặng như quy định, song ào ào xô xao vì tính quyết liệt của những vấn đề giáo sư Hoàng Quốc Túy nêu ra. Chờ mọi người im lặng, vị đại diện lãnh đạo hỏi:

- Tôi không lòng vòng, giáo sư chủ trương đa nguyên đa đảng? Giáo sư không quan tâm đến yêu cầu ổn định?

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- Xin thưa, Tuyên Ngôn Độc Lập 02-09-1945 khẳng định rất rõ quyền làm chủ đất nước của nhân dân và mọi quyền tự do dân chủ của người dân. Xin đừng bao giờ quên điều này.

Cách mạng Tháng Tám bắt đầu từ sự khẳng định “**Nước Việt Nam là của người Việt Nam!**” Khẳng định như vậy còn là sự khẳng định không có độc quyền yêu nước giành riêng cho bất kỳ người Việt Nam nào yêu nước, không phân biệt giai tầng, địa vị xã hội, chính kiến hay tôn giáo của họ.

Giành được độc lập thống nhất đất nước là sự nghiệp của toàn dân tộc, như thế lại càng không thể có độc quyền yêu nước.

Bản thân thực tế tự nhiên của những điều vừa trình bày trên tự nó đã xác định thể chế chính trị đa nguyên là lẽ đương nhiên và tất yếu của nước ta.

Song vì không nhận thức đầy đủ nước ta đã là một quốc gia độc lập, nhân dân là chủ đất nước, trong một quốc gia độc lập không thể có độc quyền yêu nước, và còn vì quán tính của thời chiến, rồi phải kể đến sự trói buộc của ý thức hệ, và vì nhiều lý do chính trị đặc quyền khác nữa..., nên thể chế chính trị hiện hành nước ta đã vi phạm nghiêm trọng lẽ tự nhiên và tất yếu vừa trình bày trên. Đây là một trong những nguyên nhân quyết định kìm hãm đất nước hiện nay.

Vì thế, một nhà nước của thể chế chính trị tự do dân chủ, dứt khoát phải là một thể chế chính trị đa nguyên. Bác bỏ đòi hỏi này, chẳng khác gì bác bỏ sự nghiệp cứu nước của nhân dân đã làm nên, bác bỏ vai trò chủ nhân đất nước nhân dân đã giành được, bác bỏ đoàn kết dân tộc chân chính, bác bỏ xã hội dân sự... như tôi đã trình bày lúc nãy. Mà như thế làm sao có được hòa giải dân tộc để xây dựng và bảo vệ đất nước? Một thể chế chính trị đa nguyên tiến bộ, phát triển, là mục tiêu chúng tôi muốn hướng tới.

Xin thưa, giới trí thức và giới doanh nhân chúng tôi đã thảo luận vấn đề này và thấy thể chế chính trị đa nguyên ở nước ta hiện nay chưa có gì, nghĩa là đang còn là một trang giấy trắng. Bởi vì gần bốn thập kỷ nay Đảng Cộng Sản Việt Nam đã đối kháng quyết liệt mọi mầm mống của đa nguyên.

Chúng tôi nghĩ rằng: Là nước đi sau, tại sao nước ta không tận dụng kinh nghiệm của chính nước mình và của những nước đi trước, tìm cách tạo ra quá trình hình thành một **thể chế chính trị đa nguyên của giáo dục, của học hỏi, của phát triển**, ra đời trong quá trình phát triển của đất nước và vì sự nghiệp phát triển đất nước.

Nói một cách khác, là nước đi sau, có gì ngăn cản nước ta từ giáo dục, từ nâng cao dân trí xây dựng một thể chế chính trị đa nguyên của trí tuệ, của ý chí vì một nước Việt Nam phát triển? Phải chăng như thế mới đúng là đoàn kết dân tộc, phát huy sức mạnh dân tộc kết hợp với trí tuệ của thời đại? Lịch sử đã chứng minh: Nhà nước Việt Nam Dân Chủ Cộng Hòa sau Cách mạng Tháng Tám chính là thành quả của một đa nguyên xây dựng như thế, nhờ vậy đã bảo toàn được nhà nước cách mạng trong hoàn cảnh nghìn cân treo sợi tóc!

Phát triển giáo dục và văn hóa với mục tiêu phát huy những giá trị căn bản và chan chính của dân tộc và của văn minh nhân loại, sẽ tạo ra được nền tảng xác lập và nuôi dưỡng sự đồng thuận, sự cố kết dân tộc ta trong một thể chế chính trị đa nguyên của dân chủ, của phát triển.

Ngày nay, một nước Việt Nam phát triển, thịnh vượng, văn minh trong thế giới hiện đại nhất thiết phải có sức mạnh bắt nguồn từ sự đồng thuận, sự cố kết dân tộc như thế.

Xin thưa, chúng tôi cho rằng nước ta hiện nay hội đủ mọi điều kiện cần thiết để tự giác xây dựng nên một thể chế chính trị đa nguyên của tự do - dân chủ, của học hỏi và của phát triển như vậy. Đây còn là con đường chủ động loại bỏ ngay từ đầu nguy cơ phát triển của một thứ đa nguyên hỗn loạn bầy đàn, của các thứ trí tuệ bệnh hoạn và các dục vọng thấp kém.

Lãnh đạo Đảng và Nhà nước phải thấy đòi hỏi tất yếu nói trên, đừng dè dặt như địa phải vôi mỗi khi nghe đến những cụm từ như đa nguyên, tự do, dân chủ, nhân quyền...

Rất nên phát huy trí tuệ cả nước cho câu hỏi ***Làm gì để tự giác xây dựng nên một thể chế chính trị đa nguyên của dân chủ, của học hỏi, của phát triển*** ngay trong quá trình xây dựng Hiến pháp mới và trong toàn bộ quá trình tiến hành cải cách chính trị. Lãnh đạo có nghĩa trước hết là có ý chí và trí tuệ đi tìm cho đất nước một con đường phát triển như thế! Tiên phong chiến đấu thì càng nhất thiết phải làm như thế! Thật sự bây giờ chỉ có câu hỏi nóng bỏng: ***Đảng của hôm nay có phẩm chất lãnh đạo và tiên phong chiến đấu như thế hay không?***

(Hội trường lại ào ào hồi lâu, giáo sư phải chờ một lúc).

Thưa hai vị, về nỗi lo thực hiện cải cách chính trị có gây mất ổn định không, tôi thấy kiến nghị của 71 trí thức ngày 06-08-2012 đã lý giải và đã đưa ra những đề nghị hợp lý, thuyết phục. Cách làm và các bước đi vừa qua của Myanmar cũng gợi ý cho chúng ta nhiều điều.

Cá nhân tôi thấy, nếu Đảng có một tuyên bố về cải cách chính trị như tôi vừa mới đề nghị, đồng thời thả ngay những người bất đồng chính kiến đang bị xét xử hay tù tội, không trấn áp những người đi biểu tình bảo vệ đất nước và những người bất đồng chính kiến, kêu gọi sự tham gia xây dựng của báo chí và dư luận cả nước cho cải cách thể chế chính trị, tìm cách gỡ rối giải quyết những vướng mắc hay tồn tại trong kinh tế theo tinh thần **khép lại quá khứ, không ngoái lại quá khứ, không hồi tố...**, tất cả những động thái như vậy của lãnh đạo chắc chắn sẽ dấy lên một hào khí mới của cả nước, tạo ra sự đồng lòng nhất trí rất đáng mong đợi giữa Đảng và nhân dân.

Không phải dân tộc Việt Nam không đủ phẩm chất và không muốn làm nên một Diên Hồng của thế kỷ 21. Một khi trí tuệ và ý chí của nhân dân được giải phóng, nhân dân sẽ làm được những việc đất nước đòi hỏi phải làm. Chỉ có câu hỏi đặt ra là: Đảng Cộng Sản Việt Nam và đội ngũ lãnh đạo của nó hôm nay có đủ bản lĩnh đi tiên phong trong một quyết định như thế của dân tộc hay không, hay là bây giờ Đảng chỉ có quyết tâm cản phá và trấn áp? Đã có ý kiến: Nhìn theo phương diện này, sự thực không còn tồn tại Đảng Cộng Sản Việt Nam như chính danh của nó!

Không có gì cưỡng nổi, tiếng vỗ tay tự nó râm râm hết đợt này đến đợt khác vang lên trong hội trường.

Chờ im lặng trở lại, vị đại diện lãnh đạo đặt câu hỏi:

- Với quan điểm đa nguyên như thế, tại sao giáo sư không xin ra khỏi Đảng?

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- Xin miễn cho tôi câu hỏi này được không, vì nó rất riêng tư.

Vị đại diện lãnh đạo:

- Không, đây là vấn đề liên quan đến phẩm chất chính trị tư tưởng của đảng viên.

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- Thưa vị đại diện lãnh đạo, cách đây nhiều năm tôi đã chính thức báo với chi bộ là tôi thôi không tham gia sinh hoạt Đảng nữa, vì không phù hợp với suy nghĩ và nhận thức của tôi.

Cả hội trường ò lên.

Vị đại diện lãnh đạo không thay đổi sắc mặt, nghiêm nghị:

- Xin hỏi, giáo sư có nghĩ rằng cuộc vận động cho cải cách chính trị mà doanh nhân và trí thức đang theo đuổi là ảo tưởng không?

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- Xin thưa, không phải chỉ nghĩ, mà nghĩ rất lao lung.

Thưa lão đồng chí và vị đại diện lãnh đạo,

Đất nước ta đi vào một thời điểm lịch sử phải lựa chọn: Hoặc là trở thành một quốc gia độc lập của tự do, dân chủ và phát triển, dân thân đi cùng với cả nhân loại tiến bộ, hoặc là cam chịu thân phận một quốc gia èo uột và lệ thuộc như hiện nay, với một chế độ chính trị đang tha hóa và đang nô dịch đất nước về nhiều mặt, là một chư hầu kiểu mới của siêu cường Đại Hán. Tình hình của đất nước như thế đòi hỏi mỗi chúng ta phải tìm ra sự lựa chọn cho riêng mình.

Đảng Cộng Sản Việt Nam đang phải đứng trước sự lựa chọn lịch sử: hoặc là tiếp tục bám giữ vai trò thống trị đất nước của mình như hiện nay,

hay phân đấu trở thành đảng của dân tộc như tôi đã trình bày lúc này để thực hiện cuộc cải cách chính trị.

Doanh nhân và trí thức chúng tôi cũng phải đứng trước sự lựa chọn: Hoặc là chấp nhận con đường vận động không bạo lực cho một cuộc cải cách triệt để hệ thống chính trị của đất nước, hoặc là theo đuổi con đường cách mạng bạo lực?

Vận mệnh của đất nước không cho phép chúng tôi nghĩ tới chuyện ảo tưởng hay không ảo tưởng, mà đòi hỏi chúng tôi phải tìm được sự lựa chọn nào đáp ứng cao nhất lợi ích quốc gia. Trí tuệ và ý chí của chúng tôi đã lựa chọn con đường chủ động cải cách chính trị.

Trong trường hợp sự lựa chọn của chúng tôi thất bại, sẽ còn một sự lựa chọn khác của nhân dân mà Nguyễn Trãi đã từng nói tới: Đẩy thuyền là dân, lật thuyền cũng là dân. Nghĩa là cuối cùng, nếu chúng tôi thất bại, tất yếu tiếp đến sẽ có một sự lựa chọn khác của nhân dân.

Vị đại diện lãnh đạo:

- Xin hỏi, doanh nhân và trí thức đã phải lường tính đến sự lựa chọn của nhân dân. Tôi hiểu: Nghĩa là chưa bắt tay vào làm, các vị đã phải lường tính đến thất bại, thế mà các vị vẫn ngoan cố - xin lỗi, các vị vẫn kiên trì lựa chọn con đường cải cách chính trị? Tại sao vậy?

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- Xin thưa, đó là sự lựa chọn được cân nhắc kỹ của chúng tôi sau khi nhận thức lại con đường đất nước ta đã trải qua từ Cách mạng Tháng Tám đến nay. Sự lựa chọn của chúng tôi hôm nay có thể thất bại, chúng tôi không mơ hồ gì về điều này. Nhưng nếu chúng tôi thất bại, chắc chắn điều này sẽ thôi thúc nhân dân cả nước đứng lên. Một khi dân tộc ta đã đứng lên lựa chọn, thì chắc chắn đây là sự lựa chọn sẽ trở thành hiện thực!

Chúng tôi cho rằng tính đến 30 Tháng Tư (30-04-1975), con đường cách mạng của Đảng đã làm xong việc giành lại độc lập thống nhất đất nước, đây là một thực tế lịch sử hiển nhiên. Có không ít ý kiến về sự **đứt – rẽ** của cái giá dân tộc phải trả, xin được bàn vào một dịp khác.

Từ sau 30 Tháng Tư đến nay, được dẫn dắt bởi ý thức hệ về chủ nghĩa xã hội, cùng với quá trình tự tha hóa của Đảng không kiểm soát được, cùng với những sai lầm trong đường lối chính sách, con đường này của Đảng đến hôm nay chỉ mang lại cho đất nước ta một thể chế chính trị đảng trị và một quá trình phát triển có quá nhiều khuyết tật mà hiện nay đang phải tìm lối ra để chuyển đất nước sang một thời kỳ phát triển mới. Cuộc khủng hoảng toàn diện từ 5 năm nay đất nước ta đang lâm vào là cao điểm của sự phát triển dật dẹo này. Hệ quả này là tất yếu, bởi vì phát triển chỉ có thể là sự nghiệp của tự do – dân chủ. Song tự do – dân chủ lại là cái được thực hiện ít nhất, là cái thiếu nhất trong thể chế chính trị hiện nay của nước ta. Ý thức hệ Đảng đang theo đuổi vừa là bình phong che đậy sự tha hóa, vừa là nguyên nhân quyết định củng cố quá trình tha hóa của cuộc cách mạng do Đảng khởi xướng này. Sự lũng đoạn của quyền lực mềm Trung Quốc cùng với sự uy hiếp hiện nay của nó càng làm cho tình hình đất nước ta hiện nay trở nên nghiêm trọng hơn. Đó chính là những gì đất nước ta từ sau 30 Tháng Tư đến nay đang trải nghiệm.

Xin thưa hai vị, những điều xảy ra ở nước ta như tôi vừa mới trình bày trên hoàn toàn không phải là ngoại lệ. Lịch sử các cuộc cách mạng trên thế giới, đặc biệt là của tất cả các cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa bắt đầu từ Cách Mạng Tháng Mười Nga đến nay, cho thấy: Trong trường hợp lý tưởng nhất, cách mạng cũng chỉ có thể phá vỡ được một thực trạng đất nước đã trở nên chín muồi để phủ định, và chỉ có thể tạo ra những điều kiện ban đầu nào đó cho phát triển mà thôi. Song bản thân cách mạng không bao giờ có thể là yếu tố mang lại phát triển, bởi vì bản chất của cách mạng đòi hỏi phải chuyên chính, phải bạo lực, và vì thế tự thân nó luôn luôn đối nghịch với tự do – dân chủ. Để bảo tồn quyền lực cách mạng đã giành được, như một lẽ tất yếu, cách mạng lại càng phải chuyên chính tiếp. Sau khi cách mạng thành công ở các nước Liên Xô – Đông Âu cũ, chính sự tụt hậu của quá trình thực hiện tự do – dân chủ sau cách mạng đã mở đường cho chuyên chính trở thành quyền lực đối kháng

con đường phát triển của đất nước. Sự sụp đổ của các nước Liên Xô – Đông Âu cũ vì thế là tất yếu. Các cuộc cách mạng mang tên các màu sắc khác nhau ở một số nước trong Liên bang Xô viết cũ, rồi tiếp đến là một số cuộc cách mạng mang tên các loài hoa khác nhau gần đây ở các nước Bắc Phi cũng khẳng định chân lý này. Hiển nhiên, phát triển chỉ có thể trở thành hiện thực thông qua con đường tự do - dân chủ.

Thưa hai vị, trên đây là những lý do càng khiến chúng tôi bác bỏ con đường bạo lực, thúc đẩy chúng tôi theo đuổi con đường cải cách thể chế chính trị giành lấy tự do dân chủ cho phát triển, để đưa đất nước đi tiếp. Chúng tôi đã vượt lên nỗi sợ của chính mình để lựa chọn con đường này - mở đầu từ ý chí dám khép lại quá khứ, không ngoái lại quá khứ, của chính mình và của đất nước.

Xin thưa, suy nghĩ như vậy, chúng tôi dám đứng lên vận động cả nước cùng lựa chọn con đường khép lại quá khứ đau thương của đất nước, bằng sức mạnh hòa giải và đoàn kết dân tộc quyết thực hiện cải cách chính trị để giành lấy tự do dân chủ cho sự nghiệp phát triển của đất nước.

Xin nói thẳng thắn, hiện nay không ít ý kiến trong doanh nhân và trí thức chúng tôi cho rằng Đảng Cộng Sản Việt Nam tha hóa đến mức không thể tự đổi mới được nữa, trở thành nhân tố chủ yếu kìm hãm sự nghiệp phát triển đất nước. Chắc hẳn bộ máy chuyên chính dày đặc của Đảng hiện nay còn đủ sức duy trì chế độ này mười mười lăm năm nữa. Điều này cũng có nghĩa đất nước sẽ tiếp tục tụt hậu và lạc lõng, do đó sẽ nằm chắc hơn nữa trong vòng tay Trung Quốc mười mười lăm năm nữa. Chúng tôi không mơ hồ gì về thực tế này. Nhưng sự cam chịu của dân là có hạn, kết cục sụp đổ của Đảng sẽ là không tránh khỏi - nếu Đảng không có khả năng tự thay đổi...

Chính vì biết thế, chúng tôi chủ trương vận động cải cách chính trị theo tinh thần hòa giải dân tộc để tránh cho đất nước một cuộc bể dâu mới đẫm máu. Chúng tôi chấp nhận mọi thách thức – kể cả bị đàn áp, song vẫn kiên trì đứng lên vận động cả nước tiến hành cải cách và duy tân đất nước. Với tinh thần gạn đục khơi trong, còn nước còn tát, chúng

tôi tin rằng trong Đảng vẫn còn nhiều đảng viên có trí tuệ và tâm huyết đồng hành với chúng tôi.

Xin thưa hai quý vị, tất cả những gì đất nước có được đến hôm nay phải trả giá bằng 6 – 7 triệu sinh mạng bị cướp đi trong 4 cuộc chiến tranh kéo dài hơn 4 thập kỷ (1946 – 1989) và bằng những mất mát trong gần 4 thập kỷ đầy mồ hôi nước mắt cùng với không ít tang tóc đau thương trong thời bình sau khi đất nước được độc lập thống nhất. Trong những mất mát to lớn ấy của dân tộc ta, có các bậc tiền bối, có hàng trăm nghìn đảng viên Đảng Cộng Sản Việt Nam các thế hệ khác. Những gì đất nước có được đến hôm nay còn phải trả giá bằng bao nhiêu cơ hội của đất nước bị cướp đi trong 7 thập kỷ vừa qua giữa lúc thế giới có những chuyển biến và phát triển vũ bão kể từ sau chiến tranh thế giới II.

Xin thưa hai quý vị, vì hiểu và trân trọng những hy sinh lớn lao ấy của dân tộc, vì muốn gìn giữ những gì đất nước đã tích tụ được đến hôm nay để có lực đi tiếp, doanh nhân và trí thức chúng tôi chủ trương nhất thiết phải lựa chọn con đường cải cách chính trị trong hòa bình để đưa đất nước vào thời kỳ phát triển mới. Quyền yêu nước của chúng tôi xác định cho chúng tôi sự lựa chọn như vậy.

Cũng vì những lẽ trình bày trên, tuy biết là ảo tưởng, song chúng tôi vẫn không bỏ lỡ dịp đối thoại này kêu gọi lãnh đạo Đảng hãy giác ngộ lợi ích quốc gia, dùng mọi quyền lực và ảnh hưởng đang nắm trong tay chủ động tiến hành cuộc cải cách chính trị không thể thoái thác này. Nếu Đảng ngoan cố đàn áp chống lại cải cách, để xảy ra đổ vỡ làm tiêu hủy tất cả những gì nhân dân ta phải chịu đựng biết bao nhiêu hy sinh mới giành được, đẩy đất nước vào một cảnh nội da xáo thịt mới..., sẽ là một sai lầm, một tội ác đất nước sẽ không thể tha thứ.

Vị đại diện lãnh đạo lạnh lùng:

- Xin hỏi, nếu kiến nghị cải cách của doanh nhân và trí thức dứt khoát bị từ chối?

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- Thừa hai vị, kể từ khi nắm quyền sau khi đất nước độc lập thống nhất cho đến nay, Đảng không những từ chối mà đã nhiều lần trấn áp quyết liệt mọi ý tưởng và tư duy cải cách chính trị. Nhiều đảng viên kỳ cựu, lão thành cách mạng và trí thức của Đảng là nạn nhân của sự trấn áp này, chưa kể đến bao nhiêu nạn nhân khác trong nhân dân.

Những năm gần đây, qua những bản án xét xử những người bất đồng chính kiến, những cuộc đàn áp biểu tình bảo vệ Hoàng Sa – Trường Sa, chúng tôi hiểu thế nào là khẩu hiệu “**Công an chỉ biết còn Đảng còn mình**”. Thậm chí gần đây đã có sự leo thang mới: Lãnh đạo đã công khai coi sự phản kháng của dân, những ý kiến đóng góp chân chính về những vấn đề của đất nước là “**sự tự diễn biến thù địch**”, là “**nội xâm**”, phải diệt trừ. Trong khí đó nhân dân dứt khoát coi tham nhũng tiêu cực là “**nội xâm**”. Xin hỏi các chư vị: Một đất nước đang cùng một lúc tồn tại hai thứ “**nội xâm**” đối chọi nhau như nước với lửa như thế, đất nước ấy là đất nước gì bây giờ? Khẩu khí ấy cùng với tiếng súng ở Văn Giang cho nhân dân thấy sự trấn áp này có thể đi xa tới đâu. Chúng tôi hoàn toàn không mơ hồ về khả năng phản ứng điên cuồng của quyền lực.

Sự thật là sự lựa chọn của cuộc sống lúc này lúc khác có thể bị vùi dập, bị kìm hãm, bị trì hoãn, thậm chí có thể đẫm máu khoặc không đẫm máu. Nhưng sự thật cũng cho thấy không gì có thể xóa bỏ được chân lý. Cuộc sống có vụ Thiên An Môn (1989), song cuộc sống cũng có hiện tượng Hồng Quân Liên Xô đã khước từ nhà nước Xô Viết khi nó không còn là của nhân dân Nga và nhân dân các nước trong Liên bang...

Đổi mới năm 1986 đã chứng tỏ đã có lúc Đảng phải chịu khuất phục lẽ phải. Hiện nhiên bây giờ Đảng một lần nữa lại phải đứng trước sự lựa chọn giữa quyền lực và lẽ phải. Song lần này sự tha hóa đến tận gốc của Đảng và những thách thức lớn của đất nước khiến cho quyền lực của Đảng bây giờ đứng trước sự lựa chọn quyết liệt đến mức mất còn. Về cơ bản, đây là sự lựa chọn tổ quốc hay sự thống trị của Đảng. Lựa chọn nào thì kết quả hay hệ lụy ấy: Đảng đi với nhân dân, hay đối kháng lại nhân

dân. Lúc nào cũng thế, và hiện nay càng như thế: Nhân dân bao giờ cũng là người có tiếng nói cuối cùng.

Nhân đây cho phép tôi hỏi thẳng: Phải chăng trí tuệ của lãnh đạo Đảng và Nhà nước ngày nay không còn đủ sức ý thức được sự lựa chọn mắt còn đang đặt ra cho Đảng?

Cả hội trường rộ lên xôn xao. Vị đại diện lãnh đạo chần chừ một lúc, rồi quyết liệt:

- Chỉ có doanh nhân và trí thức mới biết yêu nước? Chẳng lẽ con đường cứu nước dẫn đến độc lập thống nhất hôm nay không phải là do Đảng Cộng Sản Việt Nam vạch ra và lãnh đạo nhân dân thực hiện? Làm gì có tổ quốc hay quốc gia chung chung nào phi giai cấp? Có phải thế không giáo sư?

Đất nước bao giờ cũng là một khái niệm cụ thể: **“đất nước của ai?”** Cải cách cứ đòi thực hiện quyền làm chủ của nhân dân chung chung. Nhưng hãy nói rõ ra nhân dân là ai mới được chứ? Làm gì có thứ nhân dân nào như là một khái niệm trừu tượng của một tập hợp tạp pí lù phi giai cấp? Chẳng lẽ ra khỏi Đảng rồi, bây giờ giáo sư quên mất Cương lĩnh và Điều lệ Đảng viết rành mạch: **“...Đảng Cộng sản Việt Nam là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời là đội tiên phong của nhân dân lao động và của dân tộc Việt Nam; đại biểu trung thành lợi ích của giai cấp công nhân, của nhân dân lao động và của dân tộc”**. Nói về nhân dân thì phải nói rạch ròi ra như thế chứ! Độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội là đường lối cơ bản, xuyên suốt của cách mạng Việt Nam và cũng là điểm cốt yếu trong di sản tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Mong các vị đừng có mơ hồ chút nào về điều này...

Bà Yến và giáo sư Túy đã trình bày như thế là rõ và đầy đủ. Tôi đề nghị kết thúc đối thoại ở đây. Xin cảm ơn hai vị, xin cảm ơn sự có mặt của cử tọa.

Cả hội trường nhón nháo một lúc về sự kết thúc cụt lùn. Giáo sư Hoàng Quốc Túy đứng dậy trước, khiến ba người còn lại cũng đứng dậy, rồi cả hội trường cũng đứng dậy theo.

Giáo sư Hoàng Quốc Túy:

- Xin cảm ơn *lão đồng chí* và *vị đại diện lãnh đạo* về cuộc đối thoại này. – Giáo sư quay ra phía cử tọa, đồng dục: - ...Xin thưa toàn thể cử tọa, tại hội trường này, trí thức và doanh nhân chúng tôi trình trọng tuyên bố 10 giờ sáng ngày mai cả nước sẽ xuống đường biểu tình biểu thị ý chí bảo vệ tổ quốc và quyết tâm tiến hành cải cách thể chế chính trị đổi mới đất nước. Từ nhiều tháng nay chúng tôi đã cố làm mọi việc có thể, để chuẩn bị cho cuộc biểu tình ngày mai. Trong những công việc đã làm, chúng tôi đã thực hiện được nhiều cuộc tiếp xúc với những người giữ cương vị lãnh đạo, kể cả việc tiếp xúc với những lãnh đạo của quân đội và công an, để tranh thủ sự đồng tình rộng rãi khắp cả nước. Ngay sáng hôm nay, khi đối thoại ở đây bắt đầu, chúng tôi đã chính thức thông báo cho các Chủ tịch Ủy ban nhân dân các tỉnh và các thành phố trong cả nước về cuộc biểu tình ngày mai. Chúng tôi kêu gọi sự hỗ trợ của chính quyền, nhất là của quân đội và công an tại chỗ ở các địa phương.

Vị đại diện lãnh đạo, sắc mặt hơi khác thường một chút, song giọng nói đanh lại ngay tức khắc:

- Như thế là doanh nhân và trí thức đã quyết định bạo loạn lật đổ chế độ?

Thạc sỹ dược sỹ, doanh nhân Nguyễn Thị Bạch Yến:

- Xin thưa, như chúng tôi đã trình bày tại đối thoại này, gây bạo loạn và lật đổ không phải là cách ứng xử, cũng không phải là nhiệm vụ của doanh nhân và trí thức chúng tôi.

Trong tình hình mọi mặt của đất nước hiện nay, doanh nhân và trí thức chúng tôi kiên định chủ trương vận động chính trị để thay đổi đất nước. Giáo sư Hoàng Quốc Túy đã nói rất rõ: Sự lựa chọn của đất nước đòi hỏi chúng tôi phải lựa chọn cho mình con đường vận động chính trị như thế.

Chúng tôi kêu gọi các tầng lớp nhân dân cả nước cùng chúng tôi tham gia cuộc vận động chính trị này với tất cả tinh thần hòa giải. Chúng tôi nhân mạnh, với tất cả ý thức trách nhiệm đối với đất nước và sự hiểu biết của mình, chúng tôi coi sự lựa chọn của mình như thể là nghĩa vụ không thể thoái thác đối với đất nước.

Xin thưa hai quý vị, bảy mươi năm qua mọi đau thương dân tộc ta đã phải chịu đựng là quá nhiều rồi. Chúng tôi không muốn đất nước lại một lần nữa phải trải qua thảm cảnh xóa đi làm lại từ đầu đầy máu và nước mắt. Chúng tôi trân trọng tất cả những gì đất nước đã chiu giành dùm được trên suốt chặng đường đau khổ này, và vì thế dứt khoát chúng tôi không chủ trương đấu tranh bạo lực, để đất nước có thực lực đi tiếp. Chúng tôi không muốn cải cách chính trị lần này gây rối loạn và làm mất đà phát triển của đất nước.

Với tinh thần hòa giải, chúng tôi muốn cải cách chính trị lần này đưa đất nước ra khỏi cuộc khủng hoảng kinh tế - xã hội trầm trọng hiện nay, xây dựng một thể chế chính trị dân chủ tạo ra động lực mới thúc đẩy sự nghiệp phát triển đất nước. – Yếu quay ra phía cử tọa:

Xin thưa với tất cả cử tọa, khát vọng của chúng tôi còn lớn hơn thế nhiều. Chúng tôi muốn cải cách chính trị lần này phải đưa đất nước ta sang hẳn một thời kỳ phát triển mới. Để từ đây dân tộc ta sẽ có một tổ quốc Việt Nam của mọi người Việt Nam tự do, đoàn kết, hòa giải. Để từ đây mọi người Việt Nam có thể đem hết trí tuệ, nghị lực và tài năng của mình cống hiến cho hạnh phúc của chính mình và của đất nước, góp phần vào sự nghiệp phấn đấu chung của nhân loại tiến bộ.

Thưa cử tọa và hai vị đại diện cho Đảng và Nhà nước, xin cho phép doanh nhân và trí thức chúng tôi một lần nữa trân trọng nói lên ý kiến của mình như sau:

Một là, những yếu kém và khó khăn của đất nước về kinh tế, về đối nội và về đối ngoại tích tụ lại cho đến hôm nay, cùng với những thách thức mới phía trước đất nước đang phải đối mặt, đang đặt đất nước ta vào tình thế nguy hiểm. Tổ quốc của chúng ta đang lâm nguy. Chúng tôi nghĩ rằng đã đến lúc nhân dân cả nước với tất cả tinh thần đoàn kết và hòa giải

dân tộc phải đứng lên hành động bảo vệ đất nước và chuyển đất nước ta sang một thời kỳ phát triển mới.

Hai là, tình hình đất nước mọi mặt đã chín muồi cho một cuộc cải cách chính trị triệt để và toàn diện đòi hỏi đất nước. Đồng thời cũng chưa bao giờ đất nước tích tụ được mọi điều kiện trong, ngoài lý tưởng như hiện nay cho việc tiến hành cuộc cải cách vĩ đại này. Chúng tôi khẩn thiết yêu cầu lãnh đạo Đảng và Nhà Nước hãy đặt lợi ích quốc gia trên hết, nắm lấy thời cơ hiện nay, chủ động cùng với nhân dân tiến hành cuộc cải cách chính trị không thể trì hoãn này. Doanh nhân và trí thức chúng tôi sẵn sàng đem hết sức mình hậu thuẫn cuộc cải cách này, đồng thời sẽ ra sức vận động sự hưởng ứng của nhân dân.

Ba là, bất luận lãnh đạo Đảng và Nhà nước trả lời yêu cầu khẩn thiết về cải cách chính trị của chúng tôi như thế nào, doanh nhân và trí thức chúng tôi không chờ đợi. Ngay ngày mai, chúng tôi sẽ tiến hành biểu tình trong cả nước, bắt đầu cuộc vận động toàn thể nhân dân ta đoàn kết đứng lên đấu tranh cho cuộc cải cách chính trị vĩ đại này của đất nước.

Tổ quốc Việt Nam muôn năm! – Yén nắm tay lại, hô to giữa trời.

Hội trường rầm rầm hồi lâu tiếng hô hưởng ứng “Việt Nam muôn năm!”, sau đó là những đợt vỗ tay hầu như không dứt.

...

Vì hội trường có hệ thống loa tải âm thanh ra khắp sân vận động của Câu lạc bộ Thống nhất, nên không biết tự bao giờ người người kéo vào nghe đối thoại đã ngồi kín cả sân vận động. Tiếng vỗ tay hưởng ứng ở đây cũng ầm ầm ran lên.

...

Tình hình như tức nước vỡ bờ, đúng 10 giờ sáng sau ngày đối thoại, nhân dân cả nước hăm hở xuống đường biểu tình. Dẫn đầu các đoàn biểu tình là các đơn vị các lực lượng vũ trang và công an, trong tay hùng dũng vũ khí, quốc kỳ, quân kỳ

các binh chủng hải lục không quân và dân quân du kích. Cả nước cờ tổ quốc và khẩu hiệu rợp trời. Sông núi âm vang tiếng gọi “*Không có gì quý hơn độc lập tự do!*” “*Đoàn kết quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh!*” “*Trả quyền của nhân dân về tay nhân dân!*” ... “*Xây dựng Hiến pháp mới dân chủ, đoàn kết toàn dân tộc!*” ... “*Việt Nam muôn năm!*” ...

Cả nước là biển người dậy sóng.

Trời long đất lở...

Đất nước quặn mình trong thay đổi, đứng lên trong bão tố...

Hết

Hà Nội, những ngày tháng Tám năm 2012